

Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna

Sammanfattning

Finansutskottet behandlar i detta betänkande – det s.k. rambetänkandet – regeringens finansplan, förslagen över statens inkomster och utgifter 2009, förslag till fördelning av utgifterna på utgiftsområden samt förslag till utgiftstak för 2009–2011. När riksdagen behandlat detta betänkande och fattat beslut om ramar för budgetens 27 utgiftsområden, är dessa ramar styrande för riksdagens fortsatta behandling av anslagen.

Den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

Sedan regeringen överlämnade budgetpropositionen den 22 september har utsikterna för ekonomin försämrats kraftigt till följd av den internationella finansiella krisen. Regeringen påpekade också i budgetpropositionen att nedåtricken i bedömningen var stor. Utskottet bedömer att den ekonomiska utvecklingen med stor sannolikhet blir svagare än i regeringens prognos. Det gäller såväl bedömningen av tillväxten som sysselsättningen. Hur mycket svagare är dock i dagsläget väldigt svårt att avgöra. Det finns därför skäl att avvakta utvecklingen och revidera bedömningarna först när mer utfallsstatistik inkommit och när prognosförutsättningarna stabiliserats något.

Jobb och företagande: Att de konjunkturella utsikterna försämrats gör det inte mindre viktigt att hålla fast vid en långsiktig politik som gör det mer lönsamt att arbeta, enklare och billigare för arbetsgivare att anställa samt mer attraktivt att driva företag. Utskottet välkomnar de kraftigt sänkta skatter på arbete som regeringen nu föreslår, i form av bl.a. ett tredje steg i jobbskatteavdraget och sänkta arbetsgivaravgifter. Tillsammans med sänkta bolagsskatter och satsningar på bl.a. integration och konkurrens innebär regeringens förslag ett stimulanspaket på närmare 20 miljarder kronor på jobb och företagande.

Utbildning och forskning: Utskottet välkomnar regeringens breda satsningar inom utbildningsområdet, från förskolan till forskningen. Kvalitet och kunskapsinnehåll ska stå i centrum. Den allmänna förskolan utvidgas

till att omfatta även treåringar, satsningar görs på fortbildning av förskollärare och barnskötare, på en barnomsorgspong för ökad valfrihet och på mångfald samt ett förtydligande av läroplanen. Vidare föreslås en skolsatsning på mer än en halv miljard kronor de kommande tre åren. Den innehåller satsningar på matematik, teknik och naturvetenskap, kompetensutveckling för lärare och resurser för uppföljning och utvärdering. Läringsutbildningen inom gymnasieskolan utökas och kopplingen mellan arbetsliv och utbildning förstärks. Forskningen förstärks genom en mycket kraftig satsning. Regeringen avser att satsa sammanlagt 2,4 miljarder kronor 2009, och åren därefter förstärks forskningsatsningen ytterligare. Forskningsmedlen ska i ökad utsträckning fördelas efter vetenskaplig kvalitet.

Infrastruktur: Utskottet ställer sig bakom regeringens närtidssatsning för att tidigarelägga viktiga infrastrukturprojekt. Satsningen på vägar och järnvägar behövs både för att bidra till tillväxt och för att utveckla klimatvänligare transporter. Genom att bygga bort flaskhalsar, framför allt i vägnätet men även i järnvägsnätet, står Sverige bättre rustat när konjunkturen vänder uppåt igen.

Klimat, energi och miljö: Finansutskottet ställer sig bakom regeringens ambition att vara pådrivande för att breda internationella överenskommelser ska nås i klimatfrågan. Även utvecklingsländer, och då främst snabbt växande ekonomier som Kina och Indien, måste förmås att bidra till utsläppsminskningar. Klimat, energi och miljö är ett av regeringens prioriterade områden inför Sveriges ordförandeskap i EU andra halvåret 2009.

Den finansiella sektorn: Under hösten har oron på de finansiella marknaderna eskalerat. Den 29 oktober beslutade riksdagen om en proposition om stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet (prop. 2008/09:61, bet. 2008/09: FiU16). Att denna lagstiftning nu är på plats är enligt utskottet ytterst värdefullt. I ett läge där oron på de internationella finansiella marknaderna också påverkar Sverige är det viktigt att regeringen har tillräckligt kraftfulla och flexibla verktyg som kan minska skadeverkningarna i det finansiella systemet om situationen allvarligt skulle försämrats.

Välfärd: Det viktigaste för ekonomin i kommuner och landsting är att tillräckligt många människor arbetar och därmed bidrar till den gemensamma välfärden. Satsningarna på centrala välfärdsområden såsom bl.a. skolan, äldreomsorgen, sjukvården och psykiatrin samt sänkt arbetsgivaravgift ger kommunsektorn ett ökat ekonomiskt utrymme med ca 20 miljarder åren 2009–2011. När även kommunernas ökade inkomster från fastighetsavgiften beaktas beräknas kommunsektorn få ökade ekonomiska resurser med 26 miljarder kronor de kommande tre åren. De nedsatta socialavgifterna för ungdomar innebär därutöver att kommunsektorns resurser förstärks ytterligare.

Villkoren förbättras för pensionärerna genom sänkt skatt och genom att den s.k. skäliga nivån inom äldreförsörjningsstödet liksom det särskilda bostadstillägget för pensionärer höjs.

En miljard kronor per år satsas på ökad tillgänglighet fr.o.m. 2010. Befolkningen ska erbjudas en behovsanpassad, tillgänglig och effektiv vård av god kvalitet. Finansutskottet välkomnar regeringens arbete att flytta makten till patienten, höja kvaliteten och öka mångfalden inom den solidariskt finansierade vården och omsorgen.

Offentliga finanser: Utskottet bedömer att den finansiella krisen och konjunkturnedgången kommer att få negativa återverkningar på svensk ekonomi. De offentliga finanserna kommer med största sannolikhet att försvagas i relation till beräkningarna i budgetpropositionen. Det är dock i dagsläget mycket svårt att bedöma storleksordningen på kommande prognosjusteringar. Osäkerheten om hur de offentliga finanserna kommer att utvecklas framöver är stor, och den nya information som finns att tillgå efter det att budgetpropositionen överlämnades till riksdagen är begränsad. Utskottet anser därför att det finns skäl att avvakta utvecklingen och revidera bedömningarna när ett mer tillförlitligt underlag finns tillgängligt.

Utskottet understryker att även om de ekonomiska bedömningarna i budgetpropositionen framstår som alltför positiva i ljuset av den ekonomiska utvecklingen under hösten, har regeringen både resurser och möjligheter att agera kraftfullt med anledning av varsel och risk för uppsägningar inom svensk industri. Det är enligt utskottets mening mycket viktigt att regeringen noggrant följer utvecklingen, har hög beredskap och möjlighet att sätta in lämpliga åtgärder för att mildra effekterna av eventuella uppsägningar. Utskottet anser att regeringens budgetförslag ger regeringen tillräckligt utrymme och att regeringen bör återkomma till riksdagen med en reviderad ekonomisk bedömning så snart man finner det lämpligt.

Utskottet vill samtidigt framhålla att Sveriges offentlig-finansiella position är stark. De offentliga finanserna har i genomsnitt uppvisat överskott i enlighet med överskottsmålet i ett decennium, utgiftstaken har upprätthållits och statsskulden har kunnat amorteras ned till låga nivåer både i ett internationell och ett historiskt perspektiv. Sverige har därför goda möjligheter att möta en försvagad konjunktur utan att behöva tillgripa en åtstramande finanspolitik. De starka offentliga finanserna ger förutsättningar för att låta de automatiska stabilisatorerna verka fullt ut, och för att genomföra åtgärder som stimulerar ekonomin utan att förtroendet för de offentliga finansernas långsiktiga uthållighet äventyras.

Utskottet understryker att det finanspolitiska ramverket ligger fast, men har inga invändningar mot den breda översyn av ramverket som regeringen arbetar med och avser att presentera före mandatperiodens utgång.

Utskottet tillstyrker regeringens samtliga förslag om bl.a. inriktningen av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, utgiftstaken för staten och den offentliga sektorn, utgifternas fördelning på utgiftsområden och åtgärder på skatteområdet. Samtliga motioner avstyrks.

I betänkandet finns 9 reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	7
Redogörelse för ärendet	14
Ärendet och dess beredning	14
Propositionens huvudsakliga innehåll	17
Motionernas huvudsakliga innehåll	20
Socialdemokraternas budgetalternativ	20
Vänsterpartiets budgetalternativ	23
Miljöpartiets budgetalternativ	25
Utskottets överväganden	28
1 Den ekonomiska utvecklingen	28
2 Riktlinjer för den ekonomiska politiken	44
2.1 Jobb och företagande	45
2.2 Utbildning och forskning	61
2.3 Infrastruktur	65
2.4 Klimat, energi och miljö	68
2.5 Den finansiella sektorn	75
2.6 Välfärd	77
2.7 Försvaret	86
2.8 Rättsväsendet	88
2.9 Offentliga finanser	90
3 Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster	116
3.1 Statsbudgetens utgifter 2009 per utgiftsområde	117
3.2 Statsbudgetens övriga utgifter	119
3.3 Statsbudgetens skatteinkomster	121
3.4 Statsbudgetens övriga inkomster	133
3.5 Statsbudgetens totala inkomster	136
3.6 Statsbudgeten i sammandrag	137
3.7 Ålderspensionssystemet	138
3.8 Utgiftstak för staten och den offentliga sektorn	139
4 Fördelning av utgifter 2010 och 2011	143
5 Lån och bemyndiganden	146
5.1 Bemyndigande om upplåning	146
5.2 Lån för myndigheternas investeringar i anläggningstillgångar för förvaltningsändamål	146
5.3 Myndigheternas räntekontokrediter	148
5.4 Sjunde AP-fondens lån och räntekontokredit i Riksgäldskontoret	149
5.5 Bemyndigande för ramanslag	150
6 Lagförslagen på skatteområdet	152
Reservationer	153
1. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 – motiveringen (s, v, mp)	153
2. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (s)	154

3. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (v)	161
4. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (mp)	167
5. Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster, punkt 2 (s)	172
6. Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster, punkt 2 (v)	177
7. Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster, punkt 2 (mp)	184
8. Fördelning av utgifter 2010 och 2011, punkt 3 (s)	189
9. Fördelning av utgifter 2010 och 2011, punkt 3 (v)	190
10. Fördelning av utgifter 2010 och 2011, punkt 3 (mp)	190
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	191
Propositionen	191
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	192
<i>Bilaga 2</i>	
Statsbudgetens utgifter och inkomster 2009	201
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens lagförslag	207
<i>Bilaga 4</i>	
Konstitutionsutskottets yttrande	209
<i>Bilaga 5</i>	
Skatteutskottets yttrande	215
<i>Bilaga 6</i>	
Justitieutskottets protokollsutdrag 2008/09:4	323
<i>Bilaga 7</i>	
Civilutskottets yttrande	325
<i>Bilaga 8</i>	
Socialförsäkringsutskottets yttrande	335
<i>Bilaga 9</i>	
Socialutskottets yttrande	347
<i>Bilaga 10</i>	
Kulturutskottets yttrande	358
<i>Bilaga 11</i>	
Trafikutskottets protokollsutdrag 2008/09:3	364
<i>Bilaga 12</i>	
Miljö- och jordbruksutskottets protokollsutdrag 2008/09:4	366
<i>Bilaga 13</i>	
Näringsutskottets yttrande	367
<i>Bilaga 14</i>	
Arbetsmarknadsutskottets yttrande	375
 <i>Tabeller</i>	
Tabell 1.1 Nyckeltal	29

Tabell 1.2 BNP-tillväxt, inflation, arbetslöshet och världsmarknadsefterfrågan	30
Tabell 1.3 Försörjningsbalans	31
Diagram 1.1 Arbetslöshet, utfall och regeringens prognos	33
Tabell 1.4 Regeringens alternativscenario med svagare inhemsk efterfrågan	35
Tabell 1.5 Prognosjämförelse	38
Tabell 1.6. Sysselsättning och arbetslöshet bland unga 15–24 år	41
Tabell 2.1 Regeringens reformer för jobb och företagande	45
Tabell 2.2 Långsiktiga effekter på sysselsättningen av regeringens politik	49
Tabell 2.3 Oppositionspartiernas alternativ	51
Tabell 2.4 Den offentliga sektorns finanser	91
Tabell 2.5 Regeringens förslag till utgiftstak 2009–2011	93
Tabell 2.6 Statsbudgetens saldo	94
Tabell 2.7 Finansiellt sparande i den offentliga sektorn 2009–2011 (s)	96
Tabell 2.8 Statsbudgetens inkomster 2009–2011 (s)	97
Tabell 2.9 Statsbudgetens saldo och statsskulden 2009–2011 (s)	97
Tabell 2.10 Finansiellt sparande i den offentliga sektorn 2009–2011 (v)	99
Tabell 2.11 Statsbudgetens inkomster 2009–2011 (v)	99
Tabell 2.12 Statsbudgetens saldo och statsskulden 2009–2011 (v)	99
Tabell 2.13 Finansiellt sparande i den offentliga sektorn 2009–2011 (mp)	101
Tabell 2.14 Statsbudgetens inkomster 2009–2011 (mp)	101
Tabell 2.15 Statsbudgetens saldo och statsskulden 2009–2011 (mp)	101
Tabell 3.1 Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar för 2009	117
Tabell 3.2 Yttranden med anledning av regeringens och partiernas förslag till ramar för utgiftsområden 2009	118
Tabell 3.3 Regeringens och oppositionspartiernas beräkning av statsbudgetens inkomster 2009	122
Tabell 3.4 Statsbudgetens övriga inkomster 2009	135
Tabell 3.5 Statsbudgetens inkomster 2009	136
Tabell 3.6 Statsbudgetens inkomster, utgifter och saldo 2009	137
Tabell 3.7 Regeringens förslag till utgiftstak för staten och den offentliga sektorn 2009–2011	140
Tabell 3.8 Regeringens och oppositionspartiernas utgiftstak för staten	141
Tabell 4.1 Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar 2010	144
Tabell 4.2 Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar 2011	144

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som regeringen föreslår. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 Finansplanen punkt 1 och avslår motionerna

2008/09:Fi207 av Ulla Andersson m.fl. (v),

2008/09:Fi208 av Marie Engström m.fl. (v),

2008/09:Fi261 av Mats Johansson (m),

2008/09:Fi262 av Tommy Waidelich (s),

2008/09:Fi264 av Jan Lindholm (mp),

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 1, 8, 17 och 39,

2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1 och 11,

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkandena 1, 6, 9, 13 och 23,

2008/09:Fi287 av Anne-Marie Pålsson (m),

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1 och 44,

2008/09:So484 av Elina Linna m.fl. (v) yrkande 1 och

2008/09:N435 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 5.

Reservation 1 (s, v, mp) – motiveringen

Reservation 2 (s)

Reservation 3 (v)

Reservation 4 (mp)

2. Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster

a) Statsbudgetens utgifter per utgiftsområde

Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2009 i enlighet med vad regeringen föreslår. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 Finansplanen punkt 5 och avslår motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 4,

2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 8 och

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 4.

b) Statsbudgetens övriga utgifter

Riksdagen godkänner beräkningen av förändringen av anslagsbehållningar för 2009, beräkningen av myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret för 2009 samt beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2009. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 Finansplanen punkterna 6, 11 och 12 samt avslår motion 2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 10.

c) *Sänkt skatt på förvärvsinkomster och sänkt skatt för pensionärer*
Riksdagen avslår motionerna
2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 10 och 14,
2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del och
2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 2, 4–6 och 22.

d) *Skattereduktion för hushållstjänster*
Riksdagen avslår motionerna
2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 16,
2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del och
2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 9.

e) *Skattereduktion för avgift till a-kassa och fackförening*
Riksdagen avslår motionerna
2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 11,
2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 8 och
2008/09:A396 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 4.

f) *Avdrag för resor*
Riksdagen avslår motion
2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 3.

g) *Förmån av fri bil eller cykel*
Riksdagen avslår motionerna
2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del,
2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 12, 15 och 16
samt
2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 35.

h) *Dubbel bosättning*
Riksdagen avslår motion
2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 7.

i) *Sänkta socialavgifter och förändrade avgiftsnivåer*
Riksdagen avslår motionerna
2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 3 i denna del,
2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del,
2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 20 och 23–26 samt
2008/09:Sk334 av Marie Engström m.fl. (v) yrkandena 1 och 2.

j) *Kraftfullare nedsättning av socialavgifter för unga*
Riksdagen avslår motionerna
2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 3 i denna del,
2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del och
2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 21.

k) *Förmögenhetsskatt och fastighetsskatt*
Riksdagen avslår motionerna
2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 9 och 15,

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 24 och
2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 11 och 12.

l) Förbättringar av 3:12-reglerna

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 18.

m) Höjt schablonavdrag för andrahandsuthyrning

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 10.

n) Sänkt bolagsskatt och sänkt expansionsfondsskatt

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 13 och 19.

o) Utökade möjligheter till omedelbart avdrag för inventarier av mindre värde

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 14.

p) Ändrade regler för avräkning av utländsk skatt och vissa förenklingar på företagskatteområdet

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 15.

q) Förändrade underprisregler för handelsbolag och begränsning av rätten till avdrag för lagerandelar i byggnadsrörelse

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 16.

r) Förändringar i reglerna om avdragsrätt för räntor i företagssektorn

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 17.

s) Uppräkning av energi- och koldioxidkattesatserna efter prisutveckling

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 7 i denna del.

t) Koldioxidskatten

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkandena 7 i denna del och 22,

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 20 och 23 samt

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 39.

u) Beskattning av bränsle i den handlande sektorn

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 7 i denna del och

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 41.

v) Skatten på diesel och bensin

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 3 i denna del,

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 1 och 2 samt

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 27 och 28.

w) Skatt på fritidsbåtar och alkylatbensin

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 18 och

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 37.

x) Fordonsskatt

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 8–10 och

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 32 och 33.

y) Kollektivtrafik – drivmedelsskatter och fordonsskatter

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 5 och 6 samt

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 30 och 31.

z) Kilometerskatt

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 19 och

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 7.

å) Flygskatt

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 18,

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 17 och

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 36.

ä) Energiskatteavdrag för vindkraft

Riksdagen godtar regeringens förslag om fortsatt avtrappning av energiskatteavdraget för vindkraft. Därmed bifaller riksdagen proposition

2008/09:1 Finansplanen punkt 18 i denna del.

ö) Effektskatt på kärnkraft och fastighetsskatt på vattenkraftsanläggningar

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 3 i denna del och

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 7 i denna del.

aa) Trängselskatt

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 3 i denna del,

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 7 i denna del och

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 13 och 14.

ab) Skatt på fluorerade växthusgaser

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 7 i denna del,

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 19 och

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 38.

ac) Försäljningsskatt på personbilar

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 20,

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 11 och

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 34.

ad) Skatten på handelsgödsel och bekämpningsmedel

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 22 och

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 40.

ae) Animalieproduktion-beskattnings av vegetabilier

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 21.

af) Reklamskatt

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi266 av Kerstin Lundgren (c).

ag) Lotteriskatt

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 42.

ah) Sänkt moms på ekologiska livsmedel

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 21.

ai) Utgifter som krediteras på skattekonto

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 13 och

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 43 och 45.

aj) Statsbudgetens totala inkomster

Riksdagen godkänner regeringens beräkning av statsbudgetens

inkomster för 2009. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1

Finansplanen punkt 4 och avslår motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 3 i denna del,

2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 6 och 7 samt

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del.

ak) Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Riksdagen godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2009. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 Finansplanen punkt 7 och avslår motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 5 och

2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 12.

al) Utgiftstak för staten och offentlig sektor

Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 Finansplanen punkterna 2, 3 och 9 samt avslår motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 2 och 7,

2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 2–5 och

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 2.

Reservation 5 (s)

Reservation 6 (v)

Reservation 7 (mp)

3. Fördelning av utgifter 2010 och 2011

Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2010 och 2011 som riktlinje för regeringens budgetarbete. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 Finansplanen punkt 8 och avslår motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 6,

2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 9 och

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 5.

Reservation 8 (s)

Reservation 9 (v)

Reservation 10 (mp)

4. Bemyndigande om upplåning

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 ta upp lån enligt lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 Finansplanen punkt 10.

5. Lån för myndigheternas investeringar i anläggningstillgångar för förvaltningsändamål

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2009 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet upp till ett belopp av 31 700 000 000 kronor. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 Finansplanen punkt 13.

6. Myndigheternas räntekontokrediter

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2009 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 19 800 000 000 kronor. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 Finansplanen punkt 14.

7. Sjunde AP-fondens lån och räntekontokredit i Riksgäldskontoret

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2009 för Sjunde AP-fondens verksamhet dels besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten intill ett belopp av 5 000 000 kronor, dels besluta om en kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 150 000 000 kronor. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 Finansplanen punkt 15.

8. Bemyndigande för ramanslag

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009, med de begränsningar som följer av 6 § andra stycket lagen (1996:1059) om statsbudgeten, besluta att ett ramanslag, med undantag för anslag anvisade för förvaltningsändamål, får överskridas om ett riksdagsbeslut om anslag på tilläggsbudget inte hinner inväntas samt om överskridandet ryms inom utgiftstaket för staten. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 Finansplanen punkt 16.

9. Lagförslagen på skatteområdet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 Finansplanen punkt 18 i denna del.

Stockholm den 11 november 2008

På finansutskottets vägnar

Stefan Attefall

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Stefan Attefall (kd), Thomas Östros (s), Bertil Kjellberg (m), Anna Lilliehöök (m), Sonia Karlsson (s), Lars Elinderson (m), Roger Tiefensee (c), Monica Green (s), Carl B Hamilton (fp), Hans Hoff (s), Agneta Gille (s), Göran Pettersson (m), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s), Emma Henriksson (kd), Mikaela Valtersson (mp) och Ann-Charlotte Hammar Johnsson (m).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlas regeringens och oppositionspartiernas förslag till fördelning av statsutgifterna på utgiftsområden. Betänkandet, ibland kallat rambetänkandet, ligger till grund för riksdagens beslut om statsbudgeten och utgiftsramarna för de olika utgiftsområdena nästa år.

I riksdagens rambeslutsmodell innebär beslutet om ramarna att en utgiftsram fastställs för varje utgiftsområde och att denna ram inte får överskridas i den fortsatta beredningen av anslagen. Ett förslag från ett utskott till fördelning av anslagen inom ett utgiftsområde kan inte behandlas av riksdagen förrän riksdagen fattat beslut om ramarna (5 kap. 12 § riksdagsordningen). De olika fackutskotten som bereder och lägger fram förslag till beslut om anslagen inom respektive utgiftsområde kan göra omprioriteringar mellan anslagen men får inte lägga fram ett förslag som går utöver den fastställda ramen. Inte heller får förslag som överskrider ramen läggas fram reservationsvis. Riksdagen fastställer statsbudgetens sammansättning i stort genom ett särskilt beslut som innefattar

- utgiftsramar för utgiftsområden och
- en beräkning av inkomsterna på statsbudgeten (inklusive skatteförslagen).

Detta beslut, det s.k. rambeslutet, ingår som punkt 2 i Utskottets förslag till riksdagsbeslut.

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet

- proposition 2008/09:1 Budgetpropositionen för 2009 om förslag till statsbudget, finansplan m.m. punkterna 1–16 och 18 samt
- motioner som väckts under allmänna motionstiden 2008 enligt förteckningen i bilaga 1.

Utfrågningar i samband med beredningen av budgetpropositionen

Den 18 september 2008 informerades utskottet om stabiliteten på finansmarknaden av Riksbanken och Finansinspektionen.

Den 14 oktober 2008 informerades utskottet om det allmänna ekonomiska läget av finansminister Anders Borg och finansmarknadsminister Mats Odell. Information om det ekonomiska läget lämnades vid samma tillfälle också av Näringsdepartementet, Konjunkturinstitutet samt av chefsökonom Håkan Frisé från SEB.

Den 16 oktober 2008 informerades utskottet av Arbetsförmedlingen om det allmänna läget på arbetsmarknaden.

Den 30 oktober 2008 informerades utskottet om Konjunkturinstitutets prognosuppdatering från den 29 oktober.

Innehåll och utformning av rambeslutet

Enligt riksdagsordningen (5 kap. 12 §) ska riksdagen i ett och samma beslut fastställa ramarna för de olika utgiftsområdena och godkänna en beräkning av statsbudgetens inkomster. I beslutet om utgiftsramarna ingår också att riksdagen ska godkänna ett antal budgetpåverkande poster, såsom beräkningen av myndigheternas förbrukning av anslagsbehållningar och hur anslagskrediterna kommer att utnyttjas under året.

I beslutet om inkomsterna ingår

- att ta ställning till olika förslag till förändringar av gällande skatte- och avgiftsregler och fastställa nästa års regelverk för statsbudgetens inkomster samt
- att beräkna effekterna av dessa inkomster.

Utifrån dessa effektberäkningar får man fram ett underlag för att bedöma hur stora statsbudgetens inkomster kommer att bli. Statsbudgeten ska enligt budgetlagen (1996:1059), förutom inkomster och utgifter, även omfatta andra betalningar som påverkar statens lånebehov. För att få fram upplåningsbehovet görs en bedömning av hur nettot av myndigheternas m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret utvecklas under budgetåret och hur stora eventuella kassamässiga korrigeringar bör vara. När riksdagen tagit ställning till dessa beräkningar erhålls budgetsaldot som en restpost som visar statens amorteringar eller upplåningsbehov. Beslutsordningen innebär alltså att riksdagen tar ställning till alla dessa poster genom ett och samma beslut. Mot denna bakgrund är alla förslag som avser utgiftsramar m.m. och beräkningen av statsbudgetens inkomster sammanförda i en enda beslutspunkt, det s.k. rambeslutet (punkt 2 i detta betänkande), i utskottets förslag till riksdagsbeslut. Följande punkter i propositionens förslag till riksdagsbeslut behandlas i detta sammanhang:

- punkt 2 om utgiftstak för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2009
- punkt 3 om utgiftstak för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2010 och 2011
- punkt 4 om beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2009
- punkt 5 om utgifternas fördelning på utgiftsområden för 2009
- punkt 6 om beräkning av förändringar av anslagsbehållningar för 2009
- punkt 7 om beräkning av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten 2009
- punkt 9 om beräkningen av taket för den offentliga sektorns utgifter 2009–2011
- punkt 11 om beräkning av myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret för 2009

- punkt 12 om beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2009 samt
- punkt 18 om lagförslag som avser skatt på energi med budgeteffekt 2009.

De beslutspunkter som ingår i rambeslutet behandlas i kapitel 3 *Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster*.

Propositionen innehåller endast ett lagförslag på skatteområdet, om ändring i lagen om skatt på energi. Detta lagförslag behandlas i en särskild beslutspunkt (punkt 9) men det sakliga innehållet i lagförslaget har dessförinnan godkänts i rambeslutet (punkt 2). Beträffande övriga åtgärder på skatteområdet innehåller budgetpropositionen inte lagförslag utan aviseringar om kommande propositioner. Innehållet i åtgärderna beskrivs i budgetpropositionen och dess effekter på de offentliga finanserna är beaktade i beräkningarna. Lagförslagen har lämnats i särpropositioner under hösten och behandlas av skatteutskottet. Beräkningen av statsbudgetens inkomster som görs i detta betänkande förutsätter att samtliga förslag till lagförändringar på skatteområdet antas av riksdagen.

Regeringens lagförslag

Regeringens lagförslag finns i bilaga 3 i betänkandet.

Yttranden från andra utskott

Yttranden över budgetpropositionens förslag jämte motioner i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde har inkommit från

- konstitutionsutskottet (2008/09:KU1y)
- skatteutskottet (2008/09:SkU1y)
- justitieutskottet (protokollsutdrag 2008/09:4.3)
- civilutskottet (2008/09:CU1y)
- socialförsäkringsutskottet (2008/09:SfU1y)
- socialutskottet (2008/09:SoU1y)
- kulturutskottet (2008/09:KrU1y)
- trafikutskottet (protokollsutdrag 2008/09:3.2)
- miljö- och jordbruksutskottet (protokollsutdrag 2008/09:4.3)
- näringsutskottet (2008/09:NU2y)
- arbetsmarknadsutskottet (2008/09:AU1y)
- Yttrandena finns i bilagorna 4–14 i del 2 av betänkandet.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Budgetpropositionen

Att återupprätta arbetslinjen och bekämpa människors utanförskap var Allians för Sveriges viktigaste löfte till väljarna hösten 2006, skriver regeringen i budgetpropositionen. Regeringens politik för varaktigt hög sysselsättning och minskat utanförskap har tillsammans med en stark konjunktur gjort att sjukskrivningar och arbetslöshet minskat och att fler människor fått jobb. Arbetsmarknaden och sysselsättningen har utvecklats starkare i Sverige än i de flesta andra OECD-länder. Regeringen avser att ta ytterligare steg för att fortsätta att minska utanförskapet som, trots den kraftiga minskningen de senaste åren, alltjämt är stort. I budgetpropositionen föreslår därför regeringen fortsatta strukturella reformer som varaktigt höjer sysselsättningen och får svensk ekonomi att fungera bättre med en stigande välfärd som följd. Reformerna presenteras inom framför allt tre områden: reformer för jobb och företagande, reformer för att rusta Sverige för framtiden samt reformer för förstärkt välfärd. Reformpaketet syftar till att dämpa konjunkturbedgången, göra Sverige starkare som tillväxtnation och förstärka välfärden.

Finanskrisen, som inleddes 2007, har visat sig vara djupare och mer utbredd än vad som tidigare befarats. Utvecklingen har haft en dämpande inverkan på hushåll och företag och försämrat tillväxtutsikterna i omvärlden. Regeringen justerar mot den bakgrunden ned tillväxtprognosen för Sverige jämfört med vad som antogs i vårpropositionen.

Ett reformpaket för jobb och företagande

En rättvis, generös och offentligt finansierad välfärd kräver att en hög andel av befolkningen arbetar. För att stärka arbetslinjen och öka arbetskraftsutbudet föreslår regeringen ett tredje steg i jobbskatteavdraget och ett sänkt uttag av statlig inkomstskatt. Förslagen omfattar totalt 15 miljarder kronor. Med de tre stegen har ca 97 % av alla heltidsarbetande fått skattesänkningar på över 1 000 kr i månaden.

Regeringen presenterar även ett företagsskattepaket som innebär att skatterna sänks med knappt 16 miljarder kronor 2009. Syftet är att stärka drivkrafterna till investeringar och nyanställningar i företagen. Bolagsskatten ska sänkas från 28 till drygt 26 % och socialavgifterna ska sänkas med en procentenhet. Därtill minskar den administrativa bördan för företagen som ett led i regeringens mål att den ska minska med 25 % till 2010.

För att stärka arbetet inom konkurrensområdet föreslås bl.a. att medel avsätts för en bättre fungerande offentlig upphandling samt arbete rörande konfliktlösning i situationer när offentlig och privat säljverksamhet bedrivs på samma marknad.

Regeringen föreslår också en satsning på entreprenörskapsutbildning inom högskolan.

En genomgående linje i integrationspolitiken är att öppna möjligheter och stärka individers makt. Regeringen avser att förbättra integrationen och öka förutsättningarna för personer med utländsk bakgrund att få arbete. Mot den bakgrunden föreslår regeringen bl.a. att ca 900 miljoner kronor avsätts för nyanländas etablering fr.o.m. 2010.

Ett reformpaket för att rusta Sverige för framtiden

Regeringen föreslår en omfattande satsning för att höja kvaliteten i förskolan. Satsningen innehåller bl.a. en utvidgning av den allmänna förskolan till att omfatta även treåringar, en barnomsorgspong, ett förtydligande av läroplanen i förskolan samt stärkt fortbildning för förskollärare och barnskötare.

Vidare föreslår regeringen bl.a. en särskild satsning i grundskolan på ämnena matematik, naturvetenskap och teknik. Regeringen föreslår också en utvidgning av försöksverksamheten med gymnasial lärlingsutbildning, en förlängning av fortbildningssatsningen för lärare samt en förstärkt satsning på yrkesutbildningen.

Konkurrenskraftig forskning och innovationer som kan omsättas till produktion är viktiga förutsättningar för tillväxt. Forskningspolitiken ska upprätthålla och förstärka Sveriges roll som forskningsnation. En betydande satsning föreslås därför för att höja kvaliteten i svensk forskning och stärka svenskt näringslivs konkurrenskraft för att därmed bidra till ekonomisk tillväxt. Totalt kommer resurstillskottet att omfatta närmare 15 miljarder kronor fördelat på fyra år. Fokus ligger på forskningsområdena medicin, teknik och klimat. En forsknings- och innovationspolitisk proposition överlämnas till riksdagen under hösten 2008.

Det är viktigt att Sverige, i en värld präglad av ökande globala kapitalflöden, har ett attraktivt investeringsklimat och regelverk som säkrar stabilitet på de finansiella marknaderna. I syfte att skapa villkor för finansiella verksamheter anpassade till denna utveckling föreslår regeringen bl.a. att en särskild förvaltning av banker i kris införs.

En väl fungerande infrastruktur är en förutsättning för att bibehålla och stärka Sveriges konkurrenskraft. Regeringen föreslår mot denna bakgrund en omfattande närtidssatsning som tillsammans med den amortering som gjordes hösten 2007 – som innebar att 1,3 miljarder kronor frigjordes – motsvarar ett årligt tillskott på drygt 5 miljarder kronor per år 2009 och 2010. Regeringen aviserar också en infrastrukturproposition inom kort, som kommer att innehålla nya och utökade planeringsramar för perioden 2010–2021. Från 2011 ökas anslagsnivån med 3,85 miljarder kronor årligen.

Klimatfrågan är en av de största gemensamma utmaningarna som världen står inför. För att åstadkomma en global, kostnadseffektiv klimatpolitik krävs breda internationella överenskommelser. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med en klimat- och energiproposition. I budgetpropositionen föreslår regeringen att anslaget för den s.k. miljöbilspremierna utökas samt att 795 miljoner kronor avsätts för klimat- och energiåtgärder

2009. För 2010 och 2011 avsätts 1 070 miljoner kronor respektive 1 165 miljoner kronor för detta ändamål. Fortsatta satsningar ska också göras för att förbättra situationen i Östersjön och Västerhavet.

Ett reformpaket för att stärka välfärden

Ett antal reformer till stöd för de äldre har genomförts hittills under mandatperioden. Bostadstilläggen har förstärkts, satsningar har gjorts i äldreomsorgen och reformer har genomförts till stöd för äldre som väljer att fortsätta arbeta i stället för att gå i pension. Regeringen föreslår nu sänkt skatt för pensionärer. För pensionärer med låg eller ingen inkomstpension sänks den årliga skatten med 2 300–3 500 kr. Det samlade förslaget uppgår till cirka 2 miljarder kronor per år. Totalt berörs drygt 90 % av landets pensionärer av reformen.

För att stödja kommuner och landsting i deras arbete med att utveckla en väl fungerande psykiatrisk vård och omsorg, föreslår regeringen att ytterligare 650 miljoner kronor avsätts årligen under 2009–2011. Sammantaget satsas 900 miljoner kronor per år under perioden.

I syfte att skapa tydliga incitament och ytterligare stimulera landstingen att erbjuda patienter vård med god tillgänglighet satsas 1 miljard kronor per år fr.o.m. 2010 på en prestationsbunden vårdgaranti. Därtill föreslås en förlängning av den s.k. sjukvårdsmiljarden, som bl.a. syftar till att ge sjukskrivningsfrågorna högre prioritet i hälso- och sjukvården. Ersättningarna, som avser prestationer utförda 2009, utbetalas 2010. Regeringen föreslår också ytterligare satsningar inom äldreomsorg och socialtjänst.

Ekonomi i kommuner och landsting förstärks av regeringens förslag. Förutom direkta satsningar tillförs också kommunsektorn ökade resurser genom att arbetsgivaravgifterna sänks och genom att uppräkningsdelen av den kommunala fastighetsavgiften tillfaller kommunerna. Sammantaget tillförs kommunsektorn ca 26 miljarder kronor åren 2009–2011.

Slutligen fortsätter regeringen satsningen på att minska brottsligheten och att skapa ett tryggare Sverige. Ökade resurser föreslås till bl.a. Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Sveriges domstolar samt Kriminalvården.

Offentliga finanser

En hörnsten i regeringens politik är ordning och reda i de offentliga finanserna. De offentliga finanserna fortsätter att utvecklas starkt. Regeringen förutser att målet om 1 procents överskott i de offentliga finanserna överträffas under de kommande åren. Det faktiska och det strukturella sparatet bedöms i genomsnitt uppvisa ett överskott på 2,0 respektive 2,4 procent av BNP mellan 2008 och 2011. Skattekvoten beräknas falla från 47,4 % av BNP 2008 till 45,8% av BNP 2011. De takbegränsade utgifterna sjunker samtidigt som andel av BNP från 29,5 % 2008 till 27,5 %

2011, bl.a. till följd av att utgifterna i sjukförsäkringen bedöms minska. Statsskulden fortsätter att sjunka och väntas 2011 uppgå till drygt 19 procent av BNP, vilket är den lägsta nivån sedan 1971.

Regeringens samlade bedömning, utifrån de indikatorer som används för att avgöra reformutrymmet och säkerställa en väl avvägd finanspolitik, är att det nu finns ett utrymme på cirka 32 miljarder kronor eller cirka 1 procent av BNP 2009 för att genomföra reformer.

Motionernas huvudsakliga innehåll

Socialdemokraternas budgetalternativ

Socialdemokraterna riktar i sitt budgetalternativ, motion Fi270, skarp kritik mot regeringens politik. För två år sedan tog regeringen över ett Sverige där ekonomin växte kraftigt. Jobbtillväxten var stark, inflationen och räntorna var låga. Nu är situationen radikalt annorlunda. Det pågår en global finanskris som även drabbar Sverige även om vi jämfört med många andra står relativt starka. Den finansiella krisen fördjupar och förvärrar den lågkonjunktur som vi redan har märkt av. Varslen ökar snabbt och hushållen är mycket pessimistiska om framtiden. När ekonomin nu mattas av behövs investeringar för att pressa tillbaka en växande arbetslöshet och vikande tillväxt. Regeringen har dock inget annat att erbjuda än mer av den politik som hittills inte har varit framgångsrik och lett till kraftigt ökande orättvisor och försämrad trygghet.

Nu föreslår regeringen nya skattesänkningar som återigen enligt Finansdepartementets beskrivning är riktade till dem som har de högsta inkomsterna. Samtidigt gör regeringen några små återställare på områden där man tidigare gjort stora neddragningar och kallar detta för satsningar. Arbetsgi- varavgifterna för småföretag som regeringen tidigare höjt återställs nu till en mindre del, vuxenutbildningen likaså. Normalpensionärerna får en skattesänkning på 68 kr i månaden samtidigt som höginkomsttagarna får det tiodubbla. Regeringen sänker också a-kasseavgiften med 50 kr vilket motsvarar ungefär en sjättedel av de avgiftshöjningar man tidigare gjort. Försämringarna i arbetslöshetsförsäkringen har lett till att ca en halv miljon människor har lämnat försäkringen. När nu lågkonjunkturen sveper in över Sverige kommer många av dessa människor inte att ha andra alternativ än socialbidrag.

Socialdemokraterna vill i stället genomföra investeringar och skapa fler jobb och föreslår tillsammans med Miljöpartiet satsningar på utbildning med särskild inriktning på yrkesutbildning. Motionärerna föreslår fler platser inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen, inom Yrkesvux och Komvux och inom den kvalificerade yrkesutbildningen. Man föreslår även ett ökat antal högskoleplatser. Sammanlagt föreslår motionärerna ca 20 000 nya platser 2009 vilket sedan ökar till ca 27 000 platser 2011.

Motionärerna vill satsa på ett program för att möta varsel i näringslivet där företag ska kunna få stöd för vidareutbildning av varslad personal och medel till forskning och utveckling.

Arbetslöshetsförsäkringen måste restaureras anser Socialdemokraterna. Motionärerna vill förbättra arbetslöshetsförsäkringen så att de allra flesta får ut 80 % av sin tidigare inkomst. Ersättningsnivån i a-kassan föreslås höjas till 80 % och taket till 950 kr per dag 2009, 970 kr per dag 2010 och 990 kr per dag 2011 för de första 100 dagarnas arbetslöshet (därefter 100 kr lägre). Förbättringarna av a-kassan ska göras på samma sätt för dem som både är arbetslösa och sjukskrivna. Arbetslöshetsförsäkringen för deltidsarbetslösa ska också förbättras, så att antalet ersättningsdagar höjs från 75 till 100 dagar.

Regeringen har höjt avgifterna till a-kassan med upp till 300 kr i månaden. Tillsammans med övriga försämringar av försäkringen har detta lett till att 500 000 löntagare har lämnat försäkringen och nu står utan försäkring. Nu föreslår regeringen att en sjättedel av detta ska återställas. Detta hattande är oseriöst, och det är otillräckligt för att få tillbaka de löntagare som lämnat försäkringen. Motionärerna vill i stället satsa på en kraftfull skattereduktion motsvarande upp till 75 % av avgiften och avvisar också den differentiering av avgiftsnivån till a-kassan som beror på arbetslöshet som regeringen har infört. För att göra detta föreslår motionärerna en översyn av hela den nuvarande konstruktionen av avgiftssystemet. Skattereduktionen innebär att avgiften för ett medlemskap i a-kassan kommer att understiga 100 kr i månaden för de flesta a-kassor.

Socialdemokraterna avvisar den generella sänkningen av arbetsgivaravgifterna för ungdomar, eftersom det är en ineffektiv åtgärd med en låg subventionsgrad till en stor grupp. I stället vill Socialdemokraterna rikta stödet till dem som verkligen behöver det. Den som anställer en arbetslös ungdom under 2009 eller 2010 ska få en skattereduktion som motsvarar hela arbetsgivaravgiften. Kostnaden för detta förslag beräknas till 1 miljard kronor per år. Motionärerna föreslår också ett s.k. förstajobbetavdrag till arbetsgivare som anställer långtidsarbetslösa ungdomar samt lärlingsplatser som riktar sig till långtidsarbetslösa ungdomar.

Småföretagen har svikits av regeringen anser Socialdemokraterna och föreslår ett brett entreprenörsprogram. Motionärerna godtar regeringens sänkning av arbetsgivaravgiften med 1 procentenhet och föreslår att avgiften för de minsta företagen sänks med ytterligare 2,5 procentenheter. Satsningen innehåller också 100 miljoner kronor för ett småföretagarstipendium, en trygghetsgaranti för att underlätta övergång mellan anställning och företagande och ett särskilt innovationslån.

Socialdemokraterna tillför sex miljarder mer än regeringen till investeringar i grön infrastruktur de kommande tre åren. Man föreslår dubbelspår mellan Skutskär och Furuvik på Ostkustbanan och fortsatt projektering av

Ostlänken mellan Järna och Linköping. Dessutom höjs statsbidraget till kollektivtrafik. En del av E 22 i Skåne föreslås byggas ut till fyrfilig motorvägsstandard.

Socialdemokraterna avsätter 1,35 miljarder kronor under tre år för att öka byggandet av hyresrätter med rimlig boendekostnad. En långsiktig satsning på investeringar i miljonprogrammen ska också påbörjas.

Genom att investera i det som är klimatsmart vill motionärerna skapa tusentals nya gröna jobb. Socialdemokraterna vill stimulera omställningen av Sverige genom att satsa 2,7 miljarder kronor under tre år på energiforskning och kommersialisering av energiteknik.

Motionärerna föreslår en satsning på förskolan och skolan. Resurserna som regeringen satsar på vårdnadsbidrag ska i stället satsas på ett kvalitetsprogram för förskolan. Tre miljarder kronor satsas på skolan över den kommande treårsperioden för att få fram fler och bättre utbildade lärare och ge stöd till de skolor som visar svagast resultat. Sjukvården tillförs 1 miljard kronor i en kvalitetssatsning och man föreslår även en tandvårdsreform och tillför en halv miljard kronor 2009. Motionärerna föreslår också en satsning på polisen.

Många ensamstående föräldrar har en tuff ekonomisk situation. Bland barn till ensamstående beräknas barnfattigdomen öka från 15 % 2006 till närmare 30 % 2009. Socialdemokraterna vill därför höja barnbidraget med 100 kr per månad, flerbarnstillägget med 10 % och underhållsstödet med 100 kr per månad.

Motionärerna föreslår även höjda studiemedel, tilläggsbidrag till studenter med barn och en höjning av fribeloppet i studiemedelssystemet.

Skatt ska betalas efter bärkraft och välfärd fördelas efter behov. Skattesystemet behöver göras mer rättvist och välfungerande. För att göra skatterna rättvisare föreslår Socialdemokraterna att en förmögenhetsskatt återinförs, att fastighetsskatten förändras så att de rikaste får betala mer och att personer med låga inkomster får betala mindre, samt att pensionärerna får sänkt skatt. Genom särlösningar och snåriga regler har det svenska skattesystemet blivit mindre effektivt. Till exempel betalar löntagare och pensionärer vid samma inkomst olika mycket i skatt, konsumenter en högre skatt för trädbeskärning än gräsklippning och företag olika mycket i socialavgifter beroende på åldern på deras anställda. Även om några skatteförändringar går att motivera var för sig, bidrar kombinationen av särregler och undantag till ett system som är oöverskådligt och ineffektivt. Detta skadar skattesystemets legitimitet och motionärerna anser att skattesystemet i sin helhet borde genomgå en större översyn.

Motionärerna framhåller att alla förslag ryms inom en ansvarsfull budget. Sammantaget innebär motionärernas förslag att den offentliga sektorns inkomster och utgifter är drygt 20 miljarder kronor högre än i regeringens proposition och att det finansiella sparandet samtliga år är ca 1 miljard kronor starkare än regeringens.

Vänsterpartiets budgetalternativ

Vänsterpartiet presenterar i sin motion Fi271 en radikalt annorlunda färdriktning och ett tydligt alternativ till regeringens ekonomiska politik. Partiet anser att Sverige behöver göra kraftfulla investeringar för att förstärka välfärden, bygga ut infrastrukturen och minska klimatpåverkan.

Sverige står inför en tydlig konjunkturnedgång med ökande arbetslöshet och negativ produktivitetsutveckling. Vänsterpartiet menar i sin motion att regeringen tycks stå handfallen inför denna utveckling. Regeringen fortsätter med den politik som redan misslyckats, med stora skattesänkningar till redan välbeställda och fientlig inställning till erkänt effektiva arbetsmarknadsåtgärder. Vänsterpartiet avvisar denna marknadsfundamentalism och vill i stället se en ny utformning av finans- och penningpolitiken som understödjer det övergripande målet om full sysselsättning.

Motionärerna anser att regeringens förslag om klimat- och infrastruktur-satsningar är bristfälliga. Klimatförändringarna kräver kraftfulla insatser i Sverige och i världen. I motionen föreslås därför att ett klimatbistånd inrättas, att investeringar görs i havsmiljö och biologisk mångfald samt att ett centrum för energieffektivisering etableras. Partiet vill också se forskning och utveckling för ökad elproduktion från vindkraft och bioenergi, för att möjliggöra att kärnkraften avvecklas. Vänsterpartiet förslår stora satsningar på investeringar i järnvägar. Satsningen ska uppgå till 16 miljarder kronor per år under tolv år. Banunderhållet ska utökas för att minska tåg förseningarna och avkastningskravet på SJ ska minskas så att biljettpiserna kan sänkas. Motionärerna vill även kraftigt höja anslagen till cykelvägar och kollektivtrafik. Sammanlagt vill Vänsterpartiet satsa över 8 miljarder kronor på att utveckla lokal och regional kollektivtrafik.

Sedan regeringen avskaffade bostadssubventionerna har nybyggnationen av hyresrätter minskat dramatiskt. För att åtgärda den bostadsbrist som uppstått vill Vänsterpartiet inrätta en bostadsfond för att ge stöd till bostadsbyggandet. Partiets mål är att 40 000 bostäder ska byggas varje år i tio år, varav minst hälften ska vara hyresrätter. För att minska klimatpåverkan ska dessutom alla nya flerbostadshus som byggs efter 2010 vara lågenergi-hus eller passivhus.

Vänsterpartiet vill satsa på att generera nya jobb i bioenergi- och miljöteknikbranscherna. En särskild miljöteknikfond ska inrättas. Motionärerna räknar med att exporten av miljöteknik kan skapa mellan 10 000 och 15 000 arbetstillfällen och bioenergi 25 000 arbetstillfällen.

I sin budget lägger Vänsterpartiet fram ett förslag till paket för små och medelstora företag. I paketet föreslås bland annat sänkt arbetsgivaravgift till den första som anställs i s.k. soloföretag, avskaffat sjuklöneansvar för företag med högst 10 anställda samt stärkt exportstöd så att nya marknader kan skapas för miljöteknik.

Vänsterpartiet säger bestämt nej till försämringarna för deltidsarbetslösa och vill återställa a-kassan. Partiet vill också komma tillrätta med orättvisan att många i Sverige saknar arbete. För att ge fler personer med

funktionsnedsättning arbete föreslår motionärerna höjda tak och fler platser med lönebidragsanställningar och offentligt skyddad anställning. En särskild satsning föreslås på unga arbetslösa som hoppat av gymnasiet genom att de ges möjlighet till yrkesutbildning inom ett arbetsmarknadspolitikprogram. För att arbetslösa snabbt ska få stöd att finna nytt arbete eller kunna beredas möjlighet till utbildning föreslås vidare en utökning av antalet platser i de arbetsmarknadspolitiska programmen och utbildningarna med 16 000 platser per år. Vänsterpartiet avisar neddragningarna av Komvux och föreslår i stället en utbyggnad med 9 000 platser per år. Även antalet högskoleplatser och antalet platser inom de kvalificerade yrkesutbildningarna ska ökas.

Det finns stora eftersatta behov inom den offentliga välfärssektorn. Vänsterpartiet vill se en kraftig satsning på att öka antalet anställda i välfärdssektorn. Satsningarna på fler utbildningsplatser gör att fler kan utbildas för att därefter anställas. Sammanlagt uppskattas 45 000 personer kunna anställas i välfärdssektorn de tre kommande åren. För att höja kvinnors löner i kommunsektorn vill partiet under en fyraårsperiod avsätta 10 miljarder kronor i statens budget. Betydande resurser ska också avsättas för kompetenslyft för anställda i äldre- och handikappomsorgen. Motionärerna avisar regeringens frysning av statsbidragen till kommunsektorn, som de menar kan bidra till att förvärpa konjunkturedgången. Vänsterpartiet vill i stället räkna upp de generella statsbidragen till kommunsektorn med 4,5 procent.

Vänsterpartiet avisar regeringens förslag till jämställdhetsbonus och vårdnadsbidrag. I stället ska en individualiserad föräldraförsäkring införas. Makt och resurser måste omfördelas från män till kvinnor för att jämställdhet ska kunna uppnås. Partiet vill föra en feministisk politik som syftar till att ändra maktförhållandena mellan könen.

Efter regeringens miljardbesparingar i socialförsäkringssystemet behövs stora satsningar för att återupprätta den generella välfärden. Motionärerna anser att utsorteringskedjan ska avskaffas, ersättningsnivåerna höjas och rätten till rehabilitering säkras.

Vänsterpartiet föreslår i sin motion flera skattepolitiska åtgärder för att öka statens inkomster och skapa utrymme för en nödvändig fördelningspolitik. Myndigheterna ska ges resurser för att bekämpa skattefusk och ekonomisk brottslighet. Ett fastighetsskattepaket som är mer progressivt och fördelningsmässigt rättvist ska genomföras och fastighetskatten för hyresrätter ska fñasas ut. Jobbskatteavdraget avskaffas. I stället höjs grundavdraget med 20 000 kronor. Det innebär att pensionärer, arbetslösa och de med inkomster från sjukförsäkring får en kraftig skattesänkning.

Motionärerna stöder att Sverige ska ha starka offentliga finanser, eftersom det stärker omvärldens förtroende för den svenska ekonomiska politiken och finanspolitiska åtgärders genomslagskraft om ekonomin går in i en kraftig lågkonjunktur. Men partiet anser att det finanspolitiska ramverket behöver förändras så att det inte försvårar en politik för full sysselsättning.

Miljöpartiets budgetalternativ

Miljöpartiet framhåller i sin budgetmotion Fi272 det försämrade ekonomiska läget och den osäkerhet som råder avseende finanskrisens effekter på den reala ekonomin. Utöver finanskrisen pågår en konjunkturnedgång med fallande efterfrågan, lägre resursutnyttjande och en svagare arbetsmarknad. Risken för en kraftig konjunkturnedgång bedöms vara stor, men Miljöpartiet framhåller att Sverige med sina starka offentliga finanser står väl rustat. Miljöpartiet delar regeringens bedömning att det nu finns utrymme för en mer expansiv finanspolitik och föreslår i sin budgetmotion flera åtgärder som syftar till att stärka Sveriges konkurrenskraft och samtidigt möta konjunkturnedgången. Vidare föreslår Miljöpartiet omfattande insatser för att minska Sveriges utsläpp av växthusgaser och nya satsningar för att nå miljömålen. Miljöpartiet framhåller att det går att förena ekonomisk utveckling och jobbtillväxt med en omställning av samhället i hållbar riktning med fungerande ekosystem och bibehållen biologisk mångfald.

Miljöpartiet anser att regeringens hantering av klimat- och miljöpolitiken är ett stort misslyckande och föreslår därför en rad åtgärder. För att klara klimatmålen behövs fortsatta höjningar av koldioxidskatten och Miljöpartiet föreslår en successiv höjning med totalt 60 öre under tre år, vilket beräknas öka skatteinkomsterna med ca 17 miljarder kronor 2011. Vidare föreslår partiet bl.a. en kilometerskatt för lastbilstrafik, en klimatrelaterad registreringskatt för fordon och en flygskatt. Motionärerna avvisar regeringens vägsatsningar och vill i stället öka anslagen till Banverkets verksamhet. Andra prioriterade åtgärder är att avsätta 1,3 miljarder kronor, utöver regeringens biståndsram, för klimatanpassningsåtgärder och införa ett nytt investeringsstöd för energieffektivisering av bostäder med 2,5 kr per sparad kilowattimme. Vidare föreslår Miljöpartiet större satsningar på hållbar energiförsörjning och energi- och miljöteknik samt ökade resurser för att bevara den biologiska mångfalden.

Regeringens politik när det gäller jobb och företagande har varit mycket ensidig anser motionärerna. Allt fokus har riktats på att öka arbetskraftsutbudet genom sänkta skatter och åtstramningar i socialförsäkringarna. För att möta konjunkturnedgången föreslår Miljöpartiet, tillsammans med Socialdemokraterna, bl.a. ett omfattande paket med yrkesutbildningar. Paketets kostnader beräknas till totalt cirka 10 miljarder kronor under perioden 2009–2011. För 2009 ökas utbildningsplatserna med cirka 20 000 och avser yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning, kommunal vuxenutbildning, kvalificerad yrkesutbildning och högskoleplatser. Vidare ingår en satsning för högre kvalitet i högskolan.

Miljöpartiet föreslår en rad förändringar för att underlätta företagandet som bland annat rör regelförenkling, finansiering och företagsnära forskning för små och medelstora företag. För att särskilt underlätta för småföretag föreslår man att arbetsgivaravgiften sänks med 10 procentenheter för en lönesumma upp till 2,5 miljoner kronor. Nettokostnaden för den offent-

lig sektorn beräknas till cirka 14,5 miljarder kronor från 2009. Vidare föreslår Miljöpartiet att arbetsgivaravgiften för enmansföretag som anställer sätts ned så att dessa företag endast betalar statliga ålderspensionsavgifter under det första året för den först anställde. Miljöpartiet accepterar regeringens förslag till sänkt bolagsskatt och förslaget till generell sänkning av arbetsgivaravgifterna med 1 procentenhet. Däremot vill partiet slopa de nedsatta socialavgifterna för unga som man anser vara en ineffektiv och kostsam åtgärd.

Beträffande inkomstskatterna vill Miljöpartiet att jobbskatteavdraget trappas av på inkomster över 30 000 kr och avvisar förslaget om en sänkning av den statliga inkomstskatten. Det ökade uttaget av statlig skatt tillsammans med det avtrappade jobbskatteavdraget ger enligt Miljöpartiet ökade skatteintäkter på ungefär 11,6 miljarder kronor från 2009. Andra skatteförslag är bl.a. att slopa skattereduktionen för hushållsnära tjänster.

Regeringens politik har inneburit kraftiga försämringar i det sociala skydds nätet. För att förstärka arbetslöshetsförsäkringen föreslår Miljöpartiet att ersättningsnivån höjs till 80 % av tidigare dagsförtjänst och att den högsta dagpenningen höjs med 100 kr till 780 kr per dag. Vidare ska ett studerandevillkor införas i försäkringen. Miljöpartiet avvisar sänkta ersättningsnivåer i sjukförsäkringen och vill slopa nedsättning av ersättningsnivån i sjukpenningen efter ett år till 75 %, avveckla försäkringens bortetidsgräns på 550 dagar samt avveckla regeln om prövningen mot hela arbetsmarknaden efter sex månaders sjukskrivning.

Miljöpartiet föreslår att bidragsdelen av studiestödet höjs med 900 kr per månad till en kostnad av 3,6 miljarder kronor per år från 2009. Ensamstående föräldrar har ofta en ekonomiskt svårare situation än andra hushåll. Motionärerna föreslår därför att det s.k. särskilda bidraget inom bostadsbidraget höjs med 300 kr per månad. Regeringens förslag att höja grundavdraget för pensionärer välkomnas. Motionärerna anser dock att förslaget är otillräckligt för att stötta de sämst ställda pensionärerna och avsätter ytterligare ca 1 miljard kronor per år för att höja garantipensionen för pensionärer fr.o.m. 2009. Dessutom höjs fribeloppet i bostadstillägget liksom underlaget för beräkning av bostadstillägget. För att förbättra tandhälsan vill Miljöpartiet införa fri tandvård för alla upp till 25 år.

Miljöpartiet föreslår en barntidsreform, vilken innebär att föräldrar under barnens första åtta år kan få ersättning för att gå ned i arbetstid till 75 % mot en barntidsersättning på 2 500 kr per månad under maximalt 24 månader per förälder. Barntid föreslås bli en ny del av föräldraförsäkringen till en kostnad av 2,5 miljarder kronor 2009. Friåret återinförs.

Miljöpartiet föreslår en kvalitets satsning i skolan på 1 miljard kronor från 2009. Kvalitetsmiljarden ska bl.a. användas för att skapa utrymme för pedagogisk utveckling, fortbildning av lärare och utbildning av obehöriga lärare samt större möjligheter till modersmålsundervisning och ämnesundervisning på modersmål.

Miljöpartiet slår vakt om enprocentsmålet för det internationella biståndet och föreslår ökade resurser på totalt 2,8 miljarder kronor per år. Vad gäller försvaret föreslår partiet minskade resurser för förbandsverksamheten och materielanskaffningen.

Utskottets överväganden

1 Den ekonomiska utvecklingen

Utskottets bedömning i korthet

Mycket har hänt i ekonomin sedan regeringen överlämnade budgetpropositionen den 22 september. Tillväxtutsikterna har på kort tid försämrats kraftigt till följd av den internationella finansiella krisen. Regeringen framhöll också i budgetpropositionen att nedåtrisken i prognosen var stor. Utskottet bedömer att den ekonomiska utvecklingen med stor sannolikhet blir svagare än i regeringens huvudscenario. Det gäller såväl tillväxten som sysselsättningen. Hur mycket svagare är dock i dagsläget väldigt svårt att avgöra. Det finns därför skäl att avvakta utvecklingen och revidera bedömningarna först när mer utfallsstatistik inkommit och när prognosförutsättningarna stabiliserats något.

Budgetpropositionen

Enligt regeringen blir konjunkturförsvagningen djupare och mer långvarig än vad som antogs i den ekonomiska vårpropositionen. Den internationella finansiella turbulensen kvarstår, men väntas klinga av under 2009. Svensk BNP-tillväxt väntas bli låg 2008 och 2009. Aktiviteten i svensk ekonomi ökar därefter när den finansiella turbulensen avtar och det internationella konjunkturläget förbättras. De reformer som regeringen genomfört och de som aviseras i denna proposition bedöms bidra till att svensk ekonomi växer snabbare än vad den annars skulle ha gjort.

Tabell 1.1 Nyckeltal

	2007	2008	2009	2010	2011
BNP ¹	2,7	1,5	1,3	3,1	3,5
Produktivitet ²	-0,2	-0,7	2,1	2,7	2,3
Arbetade timmar	3,2	2,2	-0,8	0,4	1,2
Sysselsatta, 16-64 år	2,4	1,2	0,0	-0,2	0,9
Arbetskraft ³	1,4	1,0	0,4	0,0	0,3
Arbetslöshet 16-64 år ⁴	6,2	6,0	6,4	6,6	6,0
Programdeltagare ⁵	1,9	1,7	1,9	1,9	1,9
Löner ⁶	3,3	4,3	4,1	3,5	3,8
KPI	2,2	3,8	2,4	1,3	2,7

1 BNP till marknadspris, fasta priser.

2. Arbetsproduktivitet mäts som BNP till baspris per arbetad timme.

3. Inkluderar heltidsstuderande arbetssökande.

4. I procent av arbetskraften.

5. Personer i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program, i procent av arbetskraften.

6. Mätt enligt konjunkturlönestatistiken.

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsförmedlingen, Medlingsinstitutet och Finansdepartementet.

Internationell och finansiell ekonomi

Avmattningen i den internationella konjunkturen fortsätter och väntas nu bli djupare och mer utdragen än vad regeringen tidigare förutsåg. Även ekonomier utanför OECD-området väntas växa långsammare framöver. Den relativt höga tillväxten i dessa länder bidrar ändå till att den globala BNP-tillväxten blir förhållandevis hög under 2008 och 2009. Förutsättningarna för den globala tillväxten förbättras under andra halvåret 2009 i takt med att den finansiella turbulensen klingar av och inflationen dämpas.

Tabell 1.2 BNP-tillväxt, inflation, arbetslöshet och världsmarknadsefterfrågan

	2007	2008	2009	2010	2011
BNP					
Världen	4,9	3,9	3,6	4,5	4,5
OECD	2,7	1,8	1,7	2,5	2,6
Förenta staterna	2,0	1,6	1,2	2,7	3,0
Asien (exkl Japan)	9,1	7,7	7,5	8,5	8,2
Japan	2,1	1,4	1,3	1,4	1,1
Euroområdet	2,7	1,4	1,1	2,0	2,3
Konsumentpriser ¹					
Förenta staterna	2,9	4,7	2,7	2,0	2,2
Japan	0,0	1,4	0,9	0,8	0,8
Euroområdet	2,1	3,6	2,5	2,0	1,9
Arbetslöshet i % av arbetskraften ²					
Förenta staterna	4,6	5,5	6,1	5,4	5,0
Japan	3,9	4,0	4,0	3,8	3,8
Euroområdet	7,4	7,3	7,7	7,8	7,6
Räntor, valutor och oljepris ³					
Styrränta i euroområdet	4,00	4,25	3,75	4,25	4,25
Styrränta i Förenta staterna	4,25	2,00	3,00	4,50	4,50
EUR/USD	1,46	1,50	1,40	1,35	1,25
TCW-index	126	125	124	124	124
Oljepris i dollar, Brentolja	91,4	115	95	100	100

¹ HIKP för euroområdet och KPI för Förenta staterna och Japan.

² Eurostats definition för euroområdet och nationell definition för Förenta staterna och Japan.

³ Värde vid respektive års slut.

Källor: Nationella källor, Eurostat, IMF och Finansdepartementet.

Sedan den finansiella turbulensen bröt ut under sensommaren 2007 har kreditriskerna ökat, vilket medfört stigande lånekostnader för hushåll och företag. Den stabilisering som förutses på den amerikanska bostadsmarknaden under andra halvåret 2009 är en viktig förutsättning för att skingra osäkerheten på de finansiella marknaderna. I takt med att kreditoron klingar av, bostadsmarknaden stabiliseras och inflationen dämpas förväntas en försiktig återhämtning i amerikansk ekonomi påbörjas under slutet av 2009. Denna understöds av en fortsatt expansiv penningpolitik.

I euroområdet har hushållens framtidstilltro blivit allt mer pessimistisk och det goda arbetsmarknadsläget har visat tecken på att försämras. I ett antal länder inom EU pågår en anpassning på bostadsmarknaden. BNP-tillväxten i euroområdet försvagas betydligt 2008 och först under andra halvåret 2009 förutses tillväxten stärkas något till följd av att den finansiella oron klingar av och inflationen dämpas.

Inflationen i världen har stigit snabbt sedan hösten 2007. Det beror främst på kraftiga prisökningar på energi och livsmedel. Konjunkturinbromsningen i euroområdet i kombination med ett lägre oljepris hjälper dock till

att dämpa inflationen. Sammantaget väntas inflationen i OECD-området kulminera under det andra halvåret av 2008 för att därefter falla tillbaka betydligt under 2009. I prognosen förutses en lägre styrränta i euroområdet under 2009.

Sedan sommaren 2008 har dollarn stärkts mot euron som en följd av den relativa försvagningen av den ekonomiska utvecklingen i euroområdet. På sikt väntas skillnader i penningpolitik bidra till en fortsatt dollarförstärkning. Förenta staterna väntas framöver föra en mer åtstramande penningpolitik samtidigt som många andra länder börjar föra en mer expansiv penningpolitik.

Svensk efterfrågan och produktion

Efter flera år med hög tillväxt bromsar svensk ekonomi in. Sammantaget bedöms exporten, investeringarna och hushållens konsumtion utvecklas svagt i år och nästa år. Därtill förväntas företagen dra ned sina lager i år efter förra årets stora och delvis ofrivilliga lageruppbbyggnad, vilket drar ned tillväxten ytterligare. I år väntas därmed BNP-tillväxten uppgå till 1,5 procent och nästa år till 1,3 procent.

Tabell 1.3 Försörjningsbalans

Procentuell förändring om ej annat anges.

	Mdkr		Årlig procentuell förändring			
	2007	2007	2008	2009	2010	2011
Hushållens konsumtion	1434	3,0	1,8	2,3	3,2	3,2
Offentlig konsumtion	797	1,1	0,4	0,9	0,0	0,0
Statlig	213	-0,6	-0,9	0,3	-1,5	-1,3
Kommunal	584	1,7	0,9	1,2	0,5	0,4
Fasta bruttoinvesteringar	582	8,0	3,0	-0,8	4,4	7,5
Lagerinvesteringar ¹	24	0,7	-0,5	-0,1	0,2	0,1
Export	1609	6,0	4,6	3,8	7,3	6,5
Import	1375	9,6	4,3	4,1	7,4	6,7
BNP	3071	2,7	1,5	1,3	3,1	3,5
BNP, kalenderkorrigerad	-	2,9	1,2	1,4	2,8	3,4

¹ Bidrag till BNP-tillväxt. Procentenheter.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Den försämrade omvärldskonjunkturen innebär att efterfrågan på svenska exportprodukter mattas och att exportutvecklingen blir dämpad i år och nästa år. Under 2010 och 2011 förväntas produktivitetstillväxten återhämta sig, vilket tillsammans med en dämpad löneutveckling bidrar till en viss förbättring av konkurrensläget. I kombination med en återhämtning i den internationella konjunkturen bidrar detta till att exporten börjar öka snabbare under loppet av 2010.

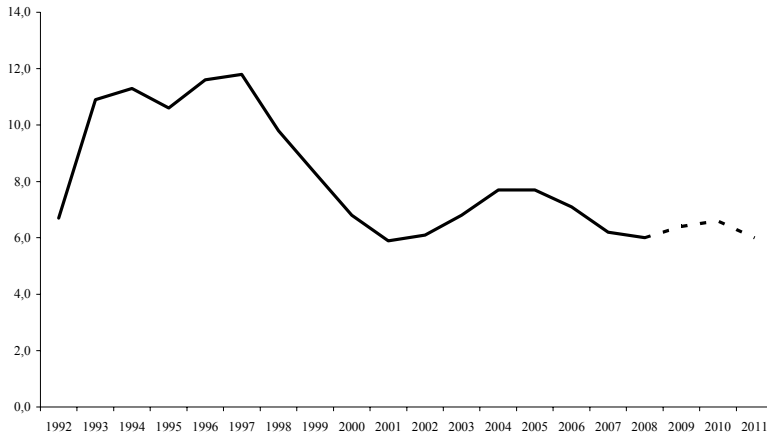
Flera faktorer har bidragit till att de svenska hushållens konsumtion dämpats. Börsen har fallit och inflationen är hög. Dessutom väntas sysselsättningen stagnera efter flera års uppgång. Den ökade osäkerheten på bostadsmarknaden dämpar hushållens konsumtion ytterligare. Under 2010 och 2011, när den finansiella oron bedarrat och inflationen dämpats, väntas hushållen öka sin konsumtion kraftigt. År 2011 tillkommer dessutom effekterna av ett allt starkare arbetsmarknadsläge. Flera år med högt sparande väntas ge hushållens konsumtion ytterligare skjuts.

Den kommunala konsumtionstillväxten beräknas bli något svagare 2008 och 2009 än 2007. Delvis beror detta på att behoven inom bland annat äldreomsorgen väntas bli något lägre under dessa år.

Sedan början av 2007 fram t.o.m. första halvåret 2008 har produktivetsnivån i näringslivet sjunkit med närmare 2,2 procent. Regeringen konstaterar att det är den mest långvariga och djupa svacka i produktivitetstillväxten som den svenska ekonomin upplevt under efterkrigstiden. Att den senaste tidens inbromsning varit särskilt kraftig beror sannolikt på att ett antal faktorer samverkat i en ovanligt hög grad. Regeringen bedömer att huvuddelen av inbromsningen i produktivitetstillväxten är övergående. Därmed väntas produktiviteten stiga när efterfrågan börjar ta fart under 2009.

Arbetsmarknad och resursutnyttjande

Arbetsmarknaden har fortsatt att utvecklas starkt, trots en avtagande BNP-tillväxt sedan mitten av 2007. Sysselsättningen och antalet arbetade timmar har ökat samtidigt som arbetslösheten har sjunkit. Men efter flera år med allt starkare arbetsmarknad ser utsikterna nu betydligt sämre ut. En fortsatt svag konjunktur under återstoden av 2008 och under 2009 väntas medföra att efterfrågan på arbetskraft dämpas. Därmed sjunker sysselsättningen och arbetslösheten stiger. Först 2011 bedöms sysselsättningen öka igen.

Diagram 1.1 Arbetslöshet, utfall och regeringens prognos*I procent av arbetskraften*

Anm. Sedan 2007 avser officiell arbetslöshetsstatistik åldersgruppen 15-74 år. För närvarande finns ingen längre tidsserie för denna, så åldersgruppen 16-64 används här.

Källor: Konjunkturinstitutet och finansdepartementet

Trots att BNP-tillväxten tar fart 2010 sjunker sysselsättningen i regeringens prognos. Den stigande efterfrågan 2010 bedöms initialt mötas av en relativt stark återhämtning i produktiviteten. De sänkningar av socialavgifterna som föreslås i budgetpropositionen bidrar dock till lägre arbetskraftskostnader och därmed en högre sysselsättning och BNP än vad som annars skulle vara fallet, enligt regeringen. Vidare bidrar tidigare genomförda och nu föreslagna reformer för att öka arbetsutbudet och förbättra arbetsmarknadens funktionssätt till att både sysselsättning och BNP kan öka i snabbare takt utan att inflationen tar fart.

Löner och inflationsutsikter

Löneökningstakten under 2007 var oväntat låg, men växlade upp under slutet av året. Löneökningarna har hittills under 2008 varit fortsatt höga jämfört med de senaste årens utveckling. Sammantaget väntas en hög löneökningstakt för helåret. Detta beror både på den i dagsläget fortfarande starka arbetsmarknaden och de relativt höga avtalsnivåerna i de centrala avtalen. År 2009 väntas löneökningstakten dämpas något, då resursutnyttjandet på arbetsmarknaden blir mindre ansträngt. Avtalsförhandlingarna 2010 sker i ett läge då resursutnyttjandet väntas vara lågt. Därmed väntas löneökningstakten dämpas 2010 för att därefter stiga igen 2011 i samband med att efterfrågan på arbetskraft tar fart.

Inflationen i Sverige har stigit snabbt sedan slutet av 2007, vilket till stor del beror på stigande priser på livsmedel och energi samt ökade räntekostnader. Inflationen väntas ligga kvar på höga nivåer under återstoden av 2008 och inledningen av 2009, men faller därefter markant då det

svaga efterfrågeläget även påverkar priserna. Dessutom väntas priserna på importerad energi dra ner inflationen. Ett dämpat inflationstryck i kombination med det fallande resursutnyttjandet bedöms leda till att Riksbanken successivt sänker reporäntan under 2009 och början av 2010. Därefter väntas gradvisa höjningar av reporäntan då resursutnyttjandet återigen börjar stiga.

Risker och alternativscenarier

Regeringen understryker att osäkerheten är stor avseende bedömningar av såväl den framtida konjunkturutvecklingen som den långsiktigt hållbara tillväxttakten i ekonomin. I propositionen presenteras två alternativa scenarier för den ekonomiska utvecklingen.

Regeringen bedömer att riskerna för en svagare utveckling dominerar på kort sikt. Det finns enligt regeringen en uppenbar risk för att den finansiella turbulensen fördjupas och blir mer utdragen än vad som antas i huvudscenariot. För Sverige utgör utvecklingen i Baltikum en specifik risk. En fördjupad finansiell turbulens skulle leda till en lägre tillväxt och en högre arbetslöshet under de närmaste åren än vad som förutses i huvudscenariot. En ytterligare osäkerhet i prognosen är att svenska hushåll för närvarande är väldigt pessimistiska. Det finns en risk att de pessimistiska förväntningarna leder till att konsumtionen dämpas mer än vad som antas i huvudscenariot, vilket i sin tur skulle leda till en djupare konjunktursvacka med svagare inhemsk efterfrågan. Produktivitetstillväxten utvecklades oväntat svagt 2007 och första halvåret 2008. Om produktivetsinbromsningen, till skillnad från vad som antas i huvudscenariot, framför allt beror på permanenta faktorer kommer produktiviteten att utvecklas svagare framöver. Detta skulle driva upp företagens arbetskostnader ytterligare och räntorna skulle bli högre. En sådan utveckling skulle dämpa tillväxten i svensk ekonomi under de närmaste åren och leda till en lägre BNP-nivå på lång sikt. I takt med att den internationella finansiella turbulensen förväntas klinga av under andra halvåret 2009 och de internationella tillväxtutsikterna ljusnar, förväntas hushållen bli betydligt mer optimistiska om framtiden. Den ökade optimismen i kombination med den buffert hushållen har byggt upp i och med det ökade försiktighetssparandet 2008–2009 leder till att konsumtionen tar rejäl fart 2010–2011. Även den expansiva penningpolitiken bidrar till återhämtningen. Den starkare tillväxten leder till att sysselsättningen ökar kraftigare än i huvudscenariot under 2011. År 2012 har huvuddelen av effekterna av konjunkturförsvagningen ebbat ut. BNP och arbetslöshet är då på samma nivå som i huvudscenariot. Även det finansiella sparandet förbättras 2010–2011 i takt med att resursutnyttjandet stiger. På lång sikt återgår det finansiella sparandet till samma nivå som i huvudscenariot.

Tabell 1.4 Regeringens alternativscenari med svagare inhemsk efterfrågan

	2008	2009	2010	2011
BNP	1,3	0,8	3,3	3,8
Hushållens konsumtion	0,9	0,5	4,6	4,7
Investeringar	2,9	-1,9	3,9	8,2
Sysselsatta	1,2	-0,1	-0,3	1,1
Arbetslöshet ¹	6,0	6,5	6,8	6,0
Timlön	4,3	3,9	3,1	3,6
KPIX ²	2,7	1,9	1,1	1,7
BNP-gap ³	-0,9	-2,5	-1,8	-0,7
Reporänta	4,50	2,50	3,00	4,00
Finansiellt sparande	2,7	0,8	1,6	2,7

1 1 procent av arbetskraften.

2. Årsgenomsnitt

3 Skillnad i procent mellan faktisk och potentiell produktion

Regeringen presenterar också ett alternativscenari där den långsiktigt hållbara produktionsnivån är högre, dvs. mer produkter och tjänster kan produceras vid given arbetsstyrka. På lång sikt har den högre produktiviteten slagit igenom i en BNP-nivå som är 1,8 procent högre än i huvudscenariot. Ett alternativt antagande om vad som orsakade produktivetsfallet 2007 och första halvåret 2008 har således en stor effekt på den framtida ekonomiska utvecklingen i Sverige, konstaterar regeringen.

Motionerna

Socialdemokraternas syn på den ekonomiska utvecklingen

Socialdemokraterna skriver i sin budgetmotion Fi270 att regeringens prognoser är alltför optimistiska med avseende på sysselsättning, arbetslöshet och tillväxt. Regeringen har enligt motionärerna konsekvent felbedömt den ekonomiska utvecklingen. Allt från den amerikanska bolånekrisen till den högre inflationen har viftats bort. Det negativa stämmingsläget bland svenska hushåll talar enligt motionärerna för en relativt omfattande konjunkturavmattning. Socialdemokraterna oroas över att mer än en halv miljon människor står utanför arbetslöshetskassan när varslen ökar och Sverige nu går in i en lågkonjunktur. Regeringen har misslyckats med matchningen på arbetsmarknaden och sysselsättningen har ökat mindre än vid den närmast föregående konjunkturtoppen samtidigt som arbetslösheten inte har sjunkit lika kraftigt.

De finansiella marknaderna världen över genomgår ett stålbad. Tack vare budgetsaneringen på 1990-talet och det finansiella ramverket står Sverige visserligen starkt, men ingen är osårbar, enligt Socialdemokraterna. Motståndskraften hos det svenska finansiella systemet är god, men den

ökade osäkerheten ställer höga krav på beredskap för att stärka den finansiella stabiliteten. Socialdemokraterna pekar på fyra hot som Riksbanken lyft fram, nämligen att den finansiella krisen håller i sig och förvärras, att utvecklingen på de baltiska marknaderna försämras, att priserna på kommersiella fastigheter i Sverige faller kraftigt samt att hushållens skulder på sikt ökar snabbare än deras inkomster.

Vänsterpartiet syn på den ekonomiska utvecklingen

Vänsterpartiet betonar i motion Fi271 den stora osäkerhet som råder om vilka effekter den finansiella krisen får på den makroekonomiska utvecklingen i stort. Enligt motionärerna är dock de svenska hushållens pessimistiska syn på den framtida ekonomin, som den mäts av Konjunkturinstitutet, välgrundad. Antalet lediga platser på arbetsförmedlingarna minskar, företagens anställningsplaner sjunker och antalet varsel har ökat kraftigt på sistone. Arbetslösheten bland ungdomar har ökat med över 20 000 personer andra kvartalet 2008 jämfört med motsvarande kvartal 2007. Samtidigt som arbetslösheten nu stiger finns det fortfarande många företag som har svårt att hitta arbetskraft med efterfrågad kompetens.

Vänsterpartiet oroas över de senaste årens svaga produktivitet utveckling. Att produktiviteten var negativ 2007 kan visserligen förklaras med den starka sysselsättningstillväxten 2006 och 2007, men att produktivitetstillväxten även i år väntas bli negativ är mycket bekymmersamt, enligt motionärerna.

Miljöpartiets syn på den ekonomiska utvecklingen

Risken för en kraftig konjunkturbedgång är stor, skriver Miljöpartiet i motion Fi272. Också Miljöpartiet anser att regeringens prognoser över sysselsättning, arbetslöshet och tillväxt är alltför optimistiska. När Sverige och omvärlden går in i ett läge med betydligt lägre tillväxt och stigande arbetslöshet, kommer de som har sämst förankring på arbetsmarknaden att drabbas hårdast. Samtidigt understryker motionärerna att ingen i dag med bestämdhet kan säga hur den finansiella krisen kommer att påverka Sverige. Historiska erfarenheter från de senaste 20 årens finansiella kriser visar att påverkan på BNP och arbetsmarknad oftast blir relativt liten. Självklart spiller finansiella kriser över på den reala ekonomin genom sjunkande efterfrågan m.m. men skadorna blir ofta begränsade, enligt motionärerna.

Efter omständigheterna står Sverige också väl rustat, anser Miljöpartiet. Den låga statsskulden gör att räntekostnaderna för staten är låga. På grund av ett högt sparande de senaste åren finns stora möjligheter att klara en försämring av det offentliga saldot, vilket kan bli resultatet av stigande kostnader för arbetslöshet och intäkter.

Ny information om konjunkturen

Läget på finansmarknaderna

Sedan mitten av september har den globala finansiella krisen förvärrats. Den utlösande faktorn var att den amerikanska investmentbanken Lehman Brothers gick omkull.

Finansinspektionen konstaterar i sin senaste rapport om finanssektorns stabilitet från den 15 oktober att de fyra svenska storbankerna hittills har klarat sig förhållandevis väl i den internationella bankkrisen. Under höstens turbulens har finansieringsriskerna varit det största hotet mot de svenska bankerna, enligt Finansinspektionen. Genom de åtgärder som Riksbanken och Riksgäldskontoret vidtagit är riskerna till stor del hanterade till dess att finansieringsmarknaderna åter fungerar normalt. Storbankernas förluster på grund av krisen har hittills varit begränsade, och bankerna har buffertar utöver de lagstadgade miniminivåerna som kan täcka oväntade förluster. De risker Finansinspektionen nu ser handlar om hur hårt en svagare konjunktur kommer att påverka bankernas kreditförluster, i Sverige och internationellt. Osäkerheten kring kreditförlusternas utveckling är särskilt hög i Baltikum. Stresstester som Finansinspektionen utfört visar att de fyra bankerna har förutsättningar att klara kapitaltäckningskraven även vid en allvarlig recession i Sverige och Baltikum.

Riksbanken skriver i sin penningpolitiska rapport från den 23 oktober att också svenska banker har drabbats av finansieringsproblem i kölvattnet på den finansiella oron. Den ökade osäkerheten har lett till att svenska banker har fått högre finansieringskostnader. Därutöver har bankerna höjt sina låneräntor ytterligare, dvs. mer än vad deras upplåningskostnader har stigit. Detta har sammantaget lett till stigande lånekostnader och finansieringsproblem för såväl hushåll som företag. Den 10 november beslutade regeringen om en proposition med innebörden att Svensk Exportkredit (SEK) och Almi Företagspartner tillförs medel i syfte att förbättra finansieringssituationen för företag.

Kraftigt nedreviderade tillväxtprognoser

Höstens eskalerande finansiella kris har lett till att olika bedömare kraftigt reviderat ned sina prognoser över tillväxten i den reala ekonomin. Enligt Consensus Economics, som varje månad sammanställer de senaste prognoserna, har tillväxtprognoserna världen över reviderats ned kraftigt i oktober. Särskilt tydlig är försvagningen i utsikterna för Förenta staternas ekonomi. Också utsikterna för svensk ekonomi har försämrats påtagligt under senare tid. I tabell 1.5 visas regeringens prognos i jämförelse med några andra aktuella bedömningar av utvecklingen i den svenska ekonomin. Ett genomgående drag i samtliga bedömningar är betoningen av den mycket stora osäkerhet som för närvarande råder i konjunkturprognoserna.

Tabell 1.5 Prognosjämförelse*Årlig procentuell förändring*

	2008	2009	2010	2011
BNP				
Regeringen 22 sep	1,5	1,3	3,1	3,5
IMF 8 okt	1,2	1,4	-	-
Riksbanken 23 okt	1,2	0,1	2,5	2,8
Konjunkturinstitutet 29 okt	1,2	-0,1	2,2	-
EU-kommissionen 3 nov	1,4	0,0	1,8	-
Inflation¹				
Regeringen 22 sep	3,8	2,4	1,3	2,7
IMF 8 okt	3,4	2,8	-	-
Riksbanken 23 okt	3,7	2,1	1,6	2,0
Konjunkturinstitutet 29 okt	3,7	1,2	1,6	-
EU-kommissionen 3 nov	3,0	1,7	1,9	-
Arbetslöshet				
Regeringen 22 sep	6,0	6,4	6,6	6,0
IMF 8 okt	6,6	7,1	-	-
Riksbanken 23 okt	6,2	6,9	7,6	7,4
Konjunkturinstitutet 29 okt	6,1	7,4	8,2	-
EU-kommissionen 3 nov	6,0	6,8	7,3	-

1. Inflation enligt KPI förutom för IMF och EU-kommissionen, vilkas inflationssiffror är Eurostats harmoniserade konsumentprisindex.

Enligt IMF:s bedömning från oktober bromsar tillväxten i euroområdet kraftigt och stannar på 0,2 % 2009. IMF säger samtidigt att de åtgärder som vidtagits av ett antal europeiska regeringar, i finanskrisens kölvatten, kommer att bidra till att tillväxten återhämtar sig redan under slutet av 2009. Inflationen väntas falla under 2 %, vilket lämnar utrymme för ECB att sänka styrräntan. För Sveriges del förutsår IMF en tillväxt på 1,4 % 2009, vilket alltså är betydligt starkare än tillväxten i euroområdet.

I Riksbankens senaste penningpolitiska rapport från den 23 oktober konstateras att den globala finansiella krisen förvärrats sedan mitten av september och att den nu tydligt påverkar utvecklingen i Sverige. Enligt Riksbanken talar mycket för att den realekonomiska utvecklingen det närmaste året kommer att bli mycket svag i Sverige och omvärlden. BNP-tillväxten är i prognosen strax över noll nästa år för att åren därefter stärkas betydligt. Finanskrisens effekter förstärker enligt Riksbanken också nedgången på arbetsmarknaden, och sysselsättningen bedöms falla de närmaste åren. Arbetsmarknadsläget förbättras 2011 när BNP-tillväxten tilltar. Riksbanken understryker dock att osäkerheten i bedömningen är ovanligt stor.

Också KI gör en kraftig nedrevidering av prognoserna i kölvattnet av finanskrisen. KI bedömer att tillväxten i OECD-området blir ca 1,5 % i år och nära noll nästa år. Återhämtningen av konjunkturen i OECD kommer först efter 2010. Den globala tillväxten hamnar under 3 % nästa år jämfört med knappt 4 % i år. För Sveriges del räknar KI med en BNP-tillväxt på ca 1,2 % i år och kring noll 2009, vilket är den svagaste BNP-utvecklingen sedan 1993. Under 2010 väntas BNP-tillväxten stärkas något, då en viss återhämtning sker i den internationella tillväxten. Lågkonjunkturen blir utdragen, och återhämtningen kommer först 2011 och 2012. Sysselsättningen minskar både 2009 och 2010, och arbetslösheten hamnar något över 8 % 2010. Inflationen dämpas relativt snabbt de kommande två åren. KI räknar med att Riksbanken sänker reporäntan till ned mot 2 % i mitten av nästa år och att reporäntan ligger kvar där under 2010. Konjunkturinstitutet betonar att detta är en översiktlig uppdatering av prognosen från augusti och att osäkerheten är betydande. Nästa fullständiga prognos presenteras i december.

Enligt EU-kommissionens prognos från början av november genomgår euroområdet och EU just nu en recession. Totalt 13 av EU:s medlemsländer väntas få se sina ekonomier krympa i år eller nästa år, enligt EU-kommissionen. För Sveriges del förutspås nolltillväxt nästa år och 1,8 % 2010. Arbetslösheten stiger till 6,8 % respektive 7,3 % 2009 och 2010. Det ekonomiska läget är för närvarande exceptionellt skakigt till följd av finanskrisen, skriver EU-kommissionen.

Även andra bedömare har reviderat ned sina prognoser över tillväxt och sysselsättning. Exempelvis förutspår tjänsteföretagens branschorganisation Almega i en färsk prognos att tillväxten nästa år stannar på 0,5 % medan arbetslösheten ökar till 7 %. LO-ekonomerna gör en liknande bedömning i sin nyligen publicerade konjunkturrapport, med en tillväxt på 0,3 % 2009 och en arbetslöshet på ca 7 %. Enligt SEB:s senaste konjunkturprognos hamnar tillväxten strax under noll nästa år samtidigt som arbetslösheten stiger till över 8 %.

Sveriges Kommuner och Landsting förutspår i sin senaste ekonomirapport en tillväxt på 0,8 % nästa år och en arbetslöshet på 6,5 %. Enligt SKL klarar kommunerna sammantaget visserligen ett plusresultat under de kommande åren, men vissa känner redan nu av de sämre tiderna.

Tidigare finanskrisers effekter på den reala ekonomin

IMF har i den senaste World Economic Outlook analyserat finansiella kriser under de senaste 30 åren i syfte att se vilka effekter dessa fått på den reala ekonomin. IMF konstaterar att cirka hälften av de studerade finansiella kriserna har inneburit en konjunkturedgång eller en recession. Enligt IMF talar mycket för att nuvarande finansiella kris kommer att leda till en recession i Förenta staterna. När det gäller euroområdet anser IMF att ned-

gången inte behöver bli lika kraftig, bl.a. till följd av ett högre sparande i hushållssektorn. I samma rapport räknar IMF med att USA har fyra kvartal framför sig innan det vänder upp.

Också Riksbanken har studerat tidigare finansiella krisers effekter på den reala ekonomin (Penningpolitisk rapport 2007:3). De kriser Riksbanken tittat på är börskraschen 1987, Asienkrisen 1998, IT-kraschen 2000 samt krisen 2001 efter terroristattacken den 11 september. Riksbanken konstaterar att de realekonomiska effekter som uppkom efter dessa turbulenta perioder har varierat. I samband med oron 1987, 1998 och 2001 blev effekterna på tillväxten marginella. En bidragande orsak till detta var enligt Riksbanken att centralbankerna agerade genom att snabbt sänka sina styrrenter. Åren efter IT-kraschen skedde däremot en betydande dämpning av den globala BNP-tillväxten. I USA sjönk BNP-tillväxten från 3,7 % 2000 till 0,8 % 2001 och 1,6 % 2002. En viss återhämtning skedde 2003. Dämpningen av BNP-tillväxten var likartad i Sverige och euroområdet. En tydlig återhämtning skedde dock senare i såväl Sverige som euroområdet. Dämpningen av den globala tillväxten skedde trots att den ekonomisk-politiska stimulansen var mycket stark.

Internationell statistik

Föreata staternas BNP sjönk med 0,3 % det tredje kvartalet enligt det första estimatet från det amerikanska handelsdepartementet. Nedgången var något lägre än vad analytiker hade räknat med.

Enligt EU:s konjunkturbarometer sjönk den samlade konfidensindikatorn från 83,3 till 78,7 i oktober. För såväl EU som euroområdet var nivåerna de lägsta sedan 1993.

Indikatorer på BNP-tillväxten i svensk ekonomi

SCB:s aktivitetsindex publiceras varje månad och är en indikator på BNP-tillväxten. Enligt den senast publicerade siffran från oktober var aktiviteten i ekonomin närmast oförändrad i augusti. Aktivitetsindex är en modellbaserad sammanvägning av industriproduktion, arbetade timmar för offentligt anställda, omsättningen i detaljhandeln samt exporten och importen av varor.

KI:s barometerindikator, som sammanfattar stämningläget bland hushåll och företag i svensk ekonomi, föll rejält i oktober, till 78,8. Det är en minskning med drygt 7 enheter jämfört med september och det lägsta värdet sedan mätningarna startade 1996. Läget i svensk ekonomi är därmed mycket svagare än normalt.

Ny statistik över detaljhandeln från Handels utredningsinstitut visar att detaljhandels försäljning i volym räknat föll i september.

Utfallsstatistik och indikatorer på arbetsmarknaden

Enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar var antalet sysselsatta i åldersgruppen 15–74 år i september 4 566 000 personer, vilket är en ökning med 44 000 jämfört med september 2007. De tidsbegränsat anställda blev färre och de fast anställda blev fler jämfört med för ett år sedan. Sedan september förra året har antalet fast anställda ökat med 92 000 personer samtidigt som de tidsbegränsat anställda minskat med 41 000 personer. Antalet arbetslösa var 288 000 eller 5,9 % av arbetskraften i september. Bland ungdomar i åldern 15–24 år var 115 000 arbetslösa, vilket motsvarar en arbetslöshet på 19,4 %. I tabell 1.6 visas antalet sysselsatta och arbetslösa unga från 2005 och framåt.

Tabell 1.6. Sysselsättning och arbetslöshet bland unga 15–24 år

Tusentals personer

	2005	2006	2007	sep-07	sep-08
Sysselsatta	427	456	493	477	476
Arbetslösa	126	125	117	105	115

Källa: SCB:s arbetskraftsundersökningar.

Enligt Arbetsförmedlingens statistik från september fortsatte antalet varsel att öka och antalet nyanmälda lediga jobb att minska. Antalet nyanmälda lediga jobb låg i september på ca 44 000. Preliminära siffror för oktober visar att drygt 19 000 personer har varslats. Det är mångdubbelt fler än i oktober i fjol och än i september då nära 8 000 personer varslades. Arbetsförmedlingen har sedan slutet av 2007 förutsagt en vikande arbetsmarknad under senare delen av 2008. Antalet nyinskrivna arbetslösa har nu börjat öka, efter en längre tid av nästan obruten nedgång. Trots den vikande arbetsmarknaden är antalet arbetslösa i september fortfarande något lägre än för ett år sedan. Nivån är den lägsta för en septembarmånad sedan 1990, men nedgången i jämförelse med 2007 är mindre än under tidigare månader i år. Dessutom är septembarnivån för första gången på 27 år högre än augustinivån, vilket helt kan hänföras till ökningen av antalet unga arbetslösa. Antalet långtidsarbetslösa har sedan förra året minskat med 15 000 och uppgick i slutet av september till 34 000 personer. Av dessa har unga långtidsarbetslösa minskat från 7 800 till 2 600 från september i fjol.

Enligt KI:s konjunkturbarometer för oktober har sysselsättningen i näringslivet minskat för första gången på 2,5 år, och företagens planer indikerar fortsatta och mer omfattande nedskärningar under fjärde kvartalet.

Inflation och inflationsförväntningar

Regeringens inflationsprognos innebär att inflationen ligger kvar på höga nivåer under återstoden av 2008 och inledningen av 2009, men att den därefter faller markant.

I september var inflationen mätt enligt KPI 4,4 %, att jämföras med 4,3 % i augusti. Samtidigt har inflationsförväntningarna enligt olika mätningar, såväl internationellt som i Sverige, sjunkit kraftigt under hösten. Enligt Konjunkturbarometern för hushåll var inflationsförväntningarna på tolv månaders sikt 2,5 % i oktober.

Riksbanken skriver i den penningpolitiska rapporten från oktober att inflationen i omvärlden är hög men att det finns tecken på att toppen är nådd. Kraftigt sjunkande oljepriser har dämpat inflationen i såväl USA som euroområdet. I USA sjönk inflationen i september. Inflationen i Sverige är i dagsläget hög men väntas falla tillbaka snabbt under det kommande året.

Finansutskottets bedömning

Mycket har hänt sedan regeringen överlämnade budgetpropositionen den 22 september. Utsikterna för ekonomin har på kort tid försämrats kraftigt till följd av den internationella finansiella krisen. Regeringen påpekade också i budgetpropositionen att nedåtrisken i bedömningen var stor.

De finansiella marknaderna har varit utsatta för mycket stora störningar. Riksbanken skriver i sin senaste penningpolitiska rapport från oktober att det vi nu ser potentiellt kan vara ”en av de största ekonomiska kriser vi har skådat i modern tid”. Omfattande åtgärder har vidtagits i många länder i form av höjda insättargarantier, införandet av bankgarantier och – i några länder – kapitalinjektioner i drabbade banker. Centralbanker världen över har också vidtagit åtgärder för att underlätta kreditförsörjningen och förbättra de finansiella marknadernas funktionssätt.

Även om Sverige enligt utskottets mening har förutsättningar att klara krisen bättre än många andra länder, bl.a. till följd av starka offentliga finanser och låg statsskuld, är det oundvikligt att även vi kommer att drabbas av den fördjupade lågkonjunkturen. I vilken omfattning är dock i dagsläget mycket svårt att bedöma. En ljusglimt i sammanhanget är att inflationsutsikterna dämpats kraftigt i såväl Sverige som omvärlden. Detta möjliggör en mer expansiv penningpolitik än vad som annars skulle ha varit fallet.

Samtliga konjunkturbedömare, exempelvis KI, Riksbanken och EU-kommissionen, som publicerat prognoser den senaste tiden betonar att osäkerheten i bedömningarna är ovanligt stor. Spridningen mellan olika bedömares prognoser är också stor. Exempelvis anser Konjunkturinstitutet, Riksbanken och EU-kommissionen att tillväxten hamnar kring noll nästa år, medan IMF och Sveriges Kommuner och Landsting har betydligt högre tillväxtprognoser 2009. Konjunkturinstitutets prognos är dessutom en över-

siktlig uppdatering av bedömningen från augusti och inte någon fullständigt genomräknad prognos. Exempelvis har KI inte publicerat några nya siffror över de offentliga finanserna.

KI:s senaste mätningar från oktober av stämningläget bland företag och hushåll är exceptionellt dystra. I vilken mån dessa negativa förväntningar bland hushåll och företag faktiskt kommer att realiseras i form av minskad konsumtion och produktion är dock svårt att säga. Mätningarna är gjorda under en period av stora störningar och stor oro, och det krävs sannolikt ytterligare mätningar för att bedöma hur stabil nedgången är.

Den senaste tidens indikationer på en betydligt svagare sysselsättningsutveckling framöver är mycket oroande, enligt utskottet. Konjunkturinstitutet talar exempelvis om att närmare 100 000 jobb kan försvinna under 2009 och 2010. Samtidigt ska understrykas att vi har ett gott utgångsläge med en historiskt hög sysselsättning och låg arbetslöshet. Enligt Arbetsförmedlingens statistik är arbetslösheten i september på den lägsta nivån sedan 1990. Vidare visade SCB:s senaste arbetskraftsundersökning att antalet sysselsatta i september totalt sett ökade med ca 44 000 personer och antalet tillsvidareanställda med 92 000 personer, jämfört med september i fjol. Antalet långtidsarbetslösa som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen har minskat kraftigt sedan förra året, och antalet långtidsarbetslösa ungdomar har minskat ännu mer, procentuellt sett. Men nu talar mycket för att vi får se en svagare utveckling framöver. Också arbetsmarknadsutskottet bedömer i sitt yttrande till finansutskottet (AU1y) att det finns risk för att arbetslösheten blir högre än vad regeringen utgått från i budgetpropositionen.

En orsak till den stora osäkerhet som råder bland konjunkturbedömarna är att kunskapen om hur finansiella störningar påverkar den reala ekonomin är bristfällig. Som framgått av föregående avsnitt har exempelvis IMF och Riksbanken studerat vilka effekter tidigare finansiella kriser fått på den reala ekonomin. En slutsats som kan dras utifrån dessa båda studier är att effekterna på den reala ekonomin av en finansiell kris varierat kraftigt, även om en hel del talar för att nuvarande kris kan komma att få betydande reala effekter.

Sammanfattningsvis bedömer utskottet att den ekonomiska utvecklingen med stor sannolikhet blir svagare än i regeringens prognos. Det gäller bedömningen av såväl tillväxten som sysselsättningen. Hur mycket svagare är dock i dagsläget väldigt svårt att avgöra. Det finns därför skäl att avvakta utvecklingen och revidera bedömningarna först när mer utfallsstatistik inkommit och när prognosförutsättningarna stabiliserats något.

2 Riktlinjer för den ekonomiska politiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.

Regeringens politik gör det mer lönsamt att arbeta, enklare och billigare för arbetsgivare att anställa samt mer attraktivt att driva företag. Detta åstadkoms bl.a. genom kraftigt sänkta skatter på arbete, sänkta bolagsskatter och satsningar på integration och konkurrens.

Förskolan och skolan får ökade resurser, och kvalitet och kunskapsinnehåll står i centrum. Svensk forskning får en kraftig förstärkning med början 2009.

En närtidssatsning genomförs som innebär att angelägna infrastrukturprojekt kan påbörjas tidigare eller byggas i snabbare takt.

Sverige ska vara ledande i att utveckla det internationella samarbetet i klimatfrågan.

I en värld präglad av ökande globala kapitalflöden är det viktigt att Sverige har ett attraktivt investeringsklimat och ett regelverk som säkrar stabilitet på de finansiella marknaderna.

Kommunsektorn får utökade ekonomiska resurser. Satsningar inom centrala välfärdsområden som skolan, äldreomsorgen, sjukvården och psykiatrin ger tillsammans med minskade arbetsgivaravgifter och ökade inkomster för kommunerna ett resurstillskott med ca 26 miljarder kronor åren 2009–2011.

De offentliga finanserna är fortsatt starka. Utgiftstaken och överskottsmålet respekteras. Konjunkturavmattningen kommer enligt utskottets bedömning att innebära en försvagning av de offentliga finanserna, men det vore enligt utskottets mening, i den stora osäkerhet som för närvarande råder, inte lämpligt att nu revidera propositionens beräkningar.

I kapitel 2 behandlas riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. De förslag som behandlas är budgetpropositionens yrkande 1, Socialdemokraternas budgetmotion Fi270 yrkandena 1, 8, 17 och 39, Vänsterpartiets budgetmotion Fi271 yrkandena 1 och 11 samt Miljöpartiets budgetmotion Fi272 yrkandena 1, 6, 9, 13 och 23. Därutöver behandlas även Socialdemokraternas partimotion N435 yrkande 5, Vänsterpartiets partimotion Fi302 yrkandena 1 och 44, Vänsterpartiets kommittémotioner Fi207, Fi208 och So484 yrkande 1 samt de enskilda motionerna Fi261 av Mats Johansson (m), Fi262 av Tommy Waidelich (s), Fi264 av Jan Lindholm (mp) och Fi287 av Anne-Marie Pålsson (m).

2.1 Jobb och företagande

Propositionen

Att ha ett arbete är viktigt såväl för den enskilde som för samhällsekonomin i stort, skriver regeringen i budgetpropositionen. För att säkra den långsiktiga finansieringen av välfärdssystemen behöver det totala antalet arbetade timmar i ekonomin öka. Regeringens politik för en ökad sysselsättning har haft effekt. Arbetslösheten och sjukfrånvaron har sjunkit, och antalet sysselsatta har ökat. Fortfarande lönar det sig dock alltför lite för många människor att arbeta. De indikationer om ett försämrat arbetsmarknadsläge som nu finns motiverar ytterligare insatser för att öka arbetsutbudet och förbättra situationen för personer med svag ställning på arbetsmarknaden. Regeringen föreslår därför ett reformpaket för jobb och företagande. Reformerna sammanfattas i tabell 2.1.

Tabell 2.1 Regeringens reformer för jobb och företagande

Miljoner kronor

	2009	2010	2011
Utgifter			
Insatser för ökad konkurrens m.m.	60	60	60
Entreprenörskapsutbildning i högskolan	10	22	18
Arbetslöshetsförsäkring; kvalificering och inträdesvillkor	467	623	623
Arbetslöshetsförsäkring; tillfälligt och delvis frånvarande	72	216	283
Integration	78	1 001	993
Inkomster			
Tredje steget i jobbskatteavdraget, höjd skiktgräns för statlig inkomstskatt	-15 000	-15 000	-15 000
Sänkt avgift arbetslöshetskassa	-1 000	-2 000	-2 000
Sänkta företagsskatter	-3 212	-2 694	-2 491
varav sänkta socialavgifter	-8 330	-8 040	-7 900
varav sänkt bolagsskatt	-6 810	-6 810	-6 810
varav övrigt ¹	-772	-544	-481
Finansiering ²	12 700	12 700	12 700
Summa	-19 899	-21 616	-21 468
Indirekta effekter ³	372	672	708
Förändring i finansiellt sparande offentlig sektor	-19 527	-20 944	-20 760

1. Omfattar bl.a. sänkt expensionsfondskatt, direktavskrivning inventarier samt förbättrade 3:12 regler.

2. Finansieringen avser förändrade underprisregler för handelsbolag (5,7 miljarder kr) och förändringar i reglerna om avdragsrätt för räntor i företagssektorn (7 miljarder kr).

3. Avser inkomsteffekter till följd av utgiftsreformer inom arbetslöshetsförsäkringen.

Tredje steg i jobbskatteavdraget

Det jobbskatteavdrag som introducerades 2007 är den åtgärd som har störst betydelse för att stärka arbetslinjen, enligt regeringen. I de två första stegen har inkomstskatterna sänkts med sammanlagt ca 50 miljarder kronor. Syftet har varit att sänka trösklarna vid inträde på arbetsmarknaden för låg- och medelinkomsttagare, men också att sänka marginalskatterna för människor som redan har ett arbete. I samma syfte föreslår regeringen nu ett tredje steg i jobbskatteavdraget. Detta kombineras med ett sänkt uttag av statlig inkomstskatt. Uttaget av statlig skatt sänks genom att den nedre skiktgränsen i den statliga skatteskalan höjs. Gränsen för att betala statlig inkomstskatt flyttas därmed upp med drygt 18 000 kr per år utöver vad som följer av den automatiska uppräkningsen. Förslaget omfattar totalt 15 miljarder kronor i sänkta inkomstskatter.

Vidare föreslår regeringen en förenklad utformning av jobbskatteavdraget för dem som fyllt 65 år genom att skattereduktionen kopplas direkt till arbetsinkomsten. Därmed gynnas också pensionärer med förhållandevis låga inkomster av jobbskatteavdraget. Detta ökar drivkrafterna för äldre att stanna kvar i arbetslivet.

Förändringar i arbetslöshetsförsäkringen för att underlätta inträde

Utredningen om obligatorisk arbetslöshetsförsäkring överlämnade sitt delbetänkande (SOU 2008:54) i maj 2008. Delbetänkandet har remissbehandlats. Regeringen avser inte att gå vidare med förslaget eftersom den föreslagna lösningen skulle innebära ett alltför tekniskt komplicerat system. Regeringens uppfattning är dock fortsatt att det finns skäl att eftersträva att alla som arbetar och uppfyller villkoren för försäkringen bör omfattas av en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Formerna för hur detta på sikt skulle kunna åstadkommas kommer att prövas inom ramen för den aviserade parlamentariska socialförsäkringsutredningen.

Regeringen föreslår redan nu åtgärder för att underlätta ny- och återinträde till arbetslöshetskassorna. Förslaget innebär att medlemsavgiften i arbetslöshetskassorna sänks med ca 50 kr per månad för de flesta sysselsatta medlemmar fr.o.m den 1 juli 2009. Under en övergångsperiod avser regeringen att stimulera inträde genom att låta nya medlemmar snabbare kvalificera sig för inkomstrelaterad ersättning. Regelförändringen bör träda i kraft den 1 juli 2009 men avse medlemstid från den 1 januari 2009. För att ytterligare underlätta inträde i en arbetslöshetskassa föreslår regeringen dessutom att kravet på viss arbetad tid för att kunna träda in i en arbetslöshetskassa tas bort fr.o.m. den 1 juli 2009.

Därutöver vill regeringen att villkoren i arbetslöshetsförsäkringen för dem som varit tillfälligt eller delvis frånvarande ändras fr.o.m. den 1 juli 2009. Syftet är att stärka drivkrafterna för arbete samt att motverka att de som har låg frånvaro missgynnas. Nuvarande regler innebär att en person som varit helt frånvarande från arbetet kan få högre arbetslöshetsersättning än en person som varit tillfälligt eller delvis frånvarande.

Tredje fas i jobb- och utvecklingsgarantin

En rad insatser för att stärka arbetslinjen och öka arbetsutbudet har redan genomförts inom arbetsmarknadspolitiken. Nu tar regeringen ytterligare ett steg genom att föreslå en tredje fas i jobb- och utvecklingsgarantin. Det innebär att alla deltagare som efter 450 ersättningsdagar i garantin inte funnit något annat alternativ ska anvisas en sysselsättning som motsvarar deras arbetsutbud. Arbetsgivarna kan vara offentliga eller privata och även sociala företag eller ideella organisationer.

Bättre villkor för företagande

Regeringen har sedan den tillträdde genomfört ett antal åtgärder för att förbättra villkoren för företagare i Sverige. Fortfarande finns dock brister i företagsklimatet. I syfte att förstärka drivkrafterna för investeringar och nyanställningar föreslår regeringen följande förändringar av företagsbeskattningen:

- Bolagsskatten sänks från 28 % till 26,3 % i syfte att stärka tillväxten, förbättra förutsättningarna för investeringar och för att främja redovisning av skattemässiga överskott i Sverige.
- Expansionsfondsskatten för enskilda näringsidkare sänks från 28 % till 26,3 %. Sänkningen utformas så att den träffar redan gjorda avsättningar, vilket innebär en särskild engångsförstärkning för 2009.
- Socialavgifterna sänks med 1 procentenhet. Detta sänker kostnadstrycket, vilket särskilt i det aktuella konjunkturläget kommer att förbättra villkoren för nyanställningar och sysselsättning.
- Den nuvarande nedsättningen av det samlade uttaget av socialavgifter och allmän löneavgift för ungdomar mellan 18 och 25 år utvidgas till att omfatta alla som vid årets ingång inte fyllt 26 år. Därtill görs en ytterligare sänkning av avgifterna.
- De s.k. 3:12-reglerna reformeras genom ytterligare skattelättnader i form av sänkt maximalt löneuttagskrav samt höjt schablonbelopp.
- Avskrivningsreglerna för inventarier av mindre värde görs mer generösa genom att inköp av inventarier upp till ett halvt prisbasbelopp kan dras av omedelbart.
- På fastighetsområdet ges en skattelättnad inom mervärdesskattens ram genom att den lönegräns som styr när tjänster ska uttagsbeskattas höjs från 150 000 kr till 300 000 kr.
- Skatteplanering via handelsbolag genom underprisöverlåtelse och nedskrivning av lagerandelar stoppas genom ändrade regler.
- Skatteplanering med hjälp av ränteavdrag inom intressegemenskaper förhindras utan att normal näringsverksamhet förhindras eller försväras.
- Det nuvarande systemet med skattereduktion för hushållstjänster förenklas samt utvidgas till att även omfatta tjänster utförda av fysiska personer som inte har F-skattsedel.

Regeringens har som mål att minska den administrativa bördan för företag med 25 % fram till 2010. Ett omfattande arbete för att nå detta mål pågår. Regeringen ska inrätta ett regelråd under hösten 2008 för att bistå departement och myndigheter i detta arbete. Vidare aviserar regeringen ett antal skatteåtgärder som minskar den administrativa bördan för företagen. Det handlar exempelvis om minskat uppgiftslämnande om periodiseringsfonder och slopat krav på bankgaranti vid företagsförsäljningar.

Företagsfinansiering och riskkapital är viktiga för tillväxten. Regeringen har tillsatt en utredning som ska ta ett samlat grepp över de statliga finansieringslösningarna (dir. 2007:169). Utredningen ska vara klar i december 2008. I maj 2008 överlämnade regeringen propositionen Företagshypotek – en bättre säkerhet för lån till företag (prop. 2007/08:161). De föreslagna ändringarna ska, genom att tillåta att lös egendom används som säkerhet, göra det lättare för företag att låna pengar. Med anledning av ändringar i statens regressrätt och förmånsregler beräknas utgifterna öka med 0,5 miljarder kronor fr.o.m. 2009 till följd av förslaget.

För att stimulera unga människors intresse för och kunskap om företagande föreslår regeringen en satsning på entreprenörskapsutbildning inom högskolan.

Insatser för ökad konkurrens

För att tydliggöra regelverken och öka valfriheten inom äldreomsorg och hälso- och sjukvård avser regeringen föreslå att en lag om valfrihetssystem (LOV) införs under 2009.

I syfte att främja en bättre fungerande offentlig upphandling föreslår regeringen att medel avsätts för upphandlingsforskning, upphandlingsstöd, fördjupad satsning på e-upphandling samt talerätt för Konkurrensverket i upphandlingsmål.

Regeringen föreslår dessutom att Konkurrensverket tillförs medel för att möjliggöra ett fortsatt aktivt arbete med konflikter som kan uppkomma när offentlig säljverksamhet bedrivs på en marknad.

Vidare avser regeringen att ta fram ett bredare program för ökad konkurrens. Som ett första led i detta arbete har Konkurrensverket fått ett fördjupat uppdrag att göra en bred översyn av konkurrenssituationen i Sverige där såväl befintliga som nya förslag till konkurrensfrämjande reformer behandlas.

Åtgärder för bättre integration

Fortfarande uppvisar gruppen utrikes födda lägre sysselsättningsgrad, högre arbetslöshet och en högre andel utanför arbetskraften än de inrikes födda. I anslutning till denna budgetproposition presenterar regeringen en samlad integrationsstrategi i skrivelsen "Egenmakt mot utanförskap – regeringens strategi för integration". Regeringen föreslår att drygt 900 miljoner kronor avsätts från 2010 för den proposition om nyanländas etablering som regeringen avser återkomma till riksdagen med under våren 2009. Pro-

positionen ska innehålla förslag om styrning, ansvar, utformning och finansiering av flyktingmottagande samt hur andra insatser som påskyndar arbetsmarknadsetableringen ska vara utformade framöver. Som en del i integrationsstrategin föreslår regeringen i budgetpropositionen även följande åtgärder som avser 2009:

- Arbetsförmedlingen inleder försöksverksamhet med s.k. etableringssamtal med nyanlända invandrare. Samtalen ska genomföras tidigt efter beviljat uppehållstillstånd och innehålla en kvalificerad rådgivning och stöd för nyanlända.
- Satsningen på validering av utländsk yrkeskompetens fortsätter.
- Möjligheten för personer med utländska examina att komplettera sina högskoleutbildningar förstärks.
- Medel avsätts för nationell koordinering av länsstyrelsernas arbete med flyktingmottagning på regional nivå.
- För att ge individer en bättre start i Sverige och för att avlasta kommuner med ett högt flyktingmottagande i förhållande till befolkningmängden underlättas frivillig vidareflyttning i organiserad form för nyanlända invandrare.
- Verksamheter mot rasism ges en permanent finansiering och den påbörjade dialogen om vår gemensamma värdegrund fortsätter.

Långsiktiga effekter av regeringens jobbpolitik

Merparten av regeringens reformer har som huvudsakligt syfte att öka den varaktiga sysselsättningen. Att redan nu bedöma vilka långsiktiga effekter som reformerna kommer att få är mycket svårt, enligt regeringen. Bedömningarna baseras på forskning kring reformer av liknande slag. Regeringens samlade bedömning av de långsiktiga effekterna på sysselsättning och tillväxt av hittills vidtagna och i denna proposition föreslagna reformer framgår av tabell 2.2.

Tabell 2.2 Långsiktiga effekter på sysselsättningen av regeringens politik

Förändring i procent

	Sysselsatta personer	Sysselsättning	Arbetade timmar	BNP
Jobbskatteavdraget samt höjd skiktgräns statlig skatt	70 000	1,6	2,4	1,9
Arbetslöshetsförsäkring	10 000	0,3	0,4	0,2
Arbetsmarknadspolitik	20 000	0,4	0,7	0,5
Sjukförsäkring	10 000	0,3	0,8	0,7
Övrigt	10 000	0,2	0,2	0,1
Summa	120 000	2,8	4,4	3,4

Anm. Övrigt inkluderar effekter av vårdnadsbidraget, skattereduktion för hushållstjänster, sänkning av socialavgifter för unga samt generell sänkning av socialavgifter.

Källa Finansdepartementet.

Ramverk för regeringens sysselsättningspolitik

För att kunna bedriva en effektiv politik för varaktigt hög sysselsättning har regeringen tagit fram ett ramverk för sysselsättningspolitiken. Ramverket syftar till att identifiera, styra åtgärderna till och följa upp de mest väsentliga problemen på arbetsmarknaden. Sedan ett år tillbaka pågår ett samarbete mellan Regeringskansliet och SCB för att vidareutveckla statistiken och statistikredovisningen. Det är enligt regeringen särskilt viktigt att följa utvecklingen för grupper med relativt svag förankring på arbetsmarknaden. För att varaktigt och snabbt öka sysselsättningen för utrikes födda, unga, äldre samt deltidsarbetslösa krävs en kombination av utbuds- och efterfrågestimulerande åtgärder.

Motionerna

I tabell 2.3 sammanfattas oppositionspartiernas alternativ i förhållande till regeringens förslag.

Tabell 2.3 Oppositionspartiernas alternativ*Avvikelser i förhållande till regeringen, miljoner kronor*

	2009	2010	2011
Socialdemokraterna			
<i>Inkomster</i>			
Skatter på arbete	17 700	17 700	18 800
<i>Utgifter</i>			
Utgiftsområde 13 Integration	430	-20	-80
Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad	8 893	9 029	9 617
Utgiftsområde 24 Näringsliv	1 040	640	700
Vänsterpartiet			
<i>Inkomster</i>			
Skatter på arbete	39 620	41 164	43 729
Anställningsstöd i form av skattekrediteringar	-4 180	-4 630	-5 330
Jobsbsatsning i form av skattekreditering till kommunerna	-3 482	-8 561	-15 389
Bolagsskatt	6 810	6 810	6 810
<i>Utgifter</i>			
Utgiftsområde 13 Integration	694	694	550
Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad	6 890	11 476	9 849
Utgiftsområde 24 Näringsliv	106	116	265
Miljöpartiet			
<i>Inkomster</i>			
Skatter på arbete	12 550	12 150	11 750
<i>Utgifter</i>			
Utgiftsområde 13 Integration	366	379	782
Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad	3 682	5 880	5 880
Utgiftsområde 24 Näringsliv	360	460	490

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna skriver i motion Fi270 att de långsiktiga problemen på arbetsmarknaden inte löses genom stora skattesänkningar utan genom satsningar på utbildning, forskning samt större möjligheter till rörlighet på arbetsmarknaden. Därutöver måste det finnas trygga försäkringar och stöd till dem som blir arbetslösa.

Program för att möta varsel: I ljuset av en snabbt försvagad arbetsmarknad föreslår Socialdemokraterna ett program för att möta varslen inom industrin och tjänstesektorn. Programmet ska innehålla särskilda utbildnings-, forsknings- och utvecklingsinsatser i samarbete med näringslivet.

0,5 miljarder kronor avsätts redan på tilläggsbudget och 1 miljard kronor 2009. Hälften av resurserna går till Arbetsförmedlingen och hälften till Vinnova, och de ska fördelas utifrån näringslivets behov.

Kompetenskommission: Socialdemokraterna föreslår tillsammans med Miljöpartiet att det inrättas en kompetenskommission som i samarbete med branschföreträdare ska kartlägga utbildningsbehovet såväl nationellt som regionalt. Därefter ska kompetenskommissionen ha mandat att köpa yrkesutbildningar från kommuner, högskolor, privata utbildningsföretag och andra utbildningsanordnare. Utbildningarna, som ska omfatta såväl gymnasial och eftergymnasial nivå som högskolenivå, ska vara yrkesinriktade och ha en nära koppling till arbetslivet. 2,7 miljarder kronor satsas 2009 och 3,4 respektive 3,6 miljarder kronor 2010 och 2011. I satsningen ingår ytterligare 9 000 platser i kvalificerad arbetsmarknadsutbildning 2009 samt ytterligare 10 000 platser 2010 och 2011.

Inkomstskatten: Socialdemokraterna säger nej till tredje steget i jobbskatteavdraget och den höjda brytpunkten för statlig inkomstskatt, vilket ökar skatteintäkterna med 15 miljarder kronor. Dessutom föreslår Socialdemokraterna att det redan existerande förvärsavdraget reduceras med 5 miljarder kronor, vilket växlas mot en skattereduktion av avgiften till a-kassan (se nedan).

Arbetslöshetsförsäkringen: Motionärerna anser att regeringens förändringar i arbetslöshetsförsäkringen är otillräckliga och vill satsa på en skattereduktion motsvarande 75 % av avgiften. Skattereduktionen innebär att skatteintäkterna minskar med ca 7 miljarder kronor per år. Socialdemokraterna vill också ta bort differentieringen av avgiftsnivån mellan olika kassor. Däremot instämmer man i regeringens förslag att tillträdesvillkoret tas bort. När det gäller övriga förändringar menar Socialdemokraterna att det är principiellt tveklaktigt att under en begränsad period förändra villkoren för att kvalificera sig för försäkringen. Dessutom föreslår Socialdemokraterna att taket i a-kassan höjs och att arbetslöshetsförsäkringen för deltidsarbetslösa förbättras, vilket sammantaget ökar utgifterna med ca 6,3 miljarder kronor 2009, 6,8 miljarder 2010 och 7,3 miljarder kronor 2011.

Företagsskatter och andra villkor för företagande: När det gäller bolagsskatten delar Socialdemokraterna regeringens bedömning att det är rimligt att kombinera en uppstramning av reglerna för bolagsskatten samtidigt som bolagsskatten sänks. Socialdemokraterna accepterar också regeringens förslag att utvidga förenklingsregeln inom de s.k. 3:12-reglerna.

Socialdemokraterna godtar regeringens förslag att sänka socialavgifterna med 1 procentenhet generellt. För småföretagen vill Socialdemokraterna utöka nedsättningen med 2,5 procentenheter till sammanlagt 3,5 procentenheter. Det motsvarar sänkta skatter med ca 2,6 miljarder kronor per år jämfört med regeringens förslag. Nedsatta socialavgifter för ungdomar är enligt Socialdemokraterna ett ineffektivt sätt att öka sysselsättningen. Motionärerna avvisar förslaget till utvidgning och föreslår även att den tidigare nedsättningen avskaffas. I stället vill Socialdemokraterna att de arbetsgi-

vare som anställer arbetslösa ungdomar får en skattereduktion som motsvarar hela arbetsgivaravgiften. Därutöver ska alla ungdomar som är långtidsarbetslösa få ett erbjudande om jobb eller utbildning. Särskilda s.k. första-jobbet-avdrag riktas till unga långtidsarbetslösa och innebär en skattereduktion för arbetsgivaren med två tredjedelar av lönen. Socialdemokraterna föreslår också ett jobblift som är riktade skattereduktioner för långtidsarbetslösa eller långtidssjukskrivna. Sammantaget ökar socialavgifterna med 7,3 miljarder kronor per år i Socialdemokraternas förslag jämfört med regeringens.

Socialdemokraterna tillkännager i motion N435 yrkande 5 att man genom sänkta arbetsgivaravgifter vill göra det billigare för småföretag att anställa.

Socialdemokraterna anser att regeringens politik på tjänstesektorns område bygger på skattesubventioner till en mycket begränsad del av denna sektor. Socialdemokraterna vill i stället satsa brett på områden som utbildning, medier, reklam, turism, miljöteknik och IT. Avdraget för hushållsnära tjänster avskaffas.

Socialdemokraterna anser att myndigheternas arbete med regelförenklningar för företagare måste intensifieras. Dessutom vill motionärerna införa en trygghetsgaranti för småföretagare och ett s.k. småföretagarstipendium. I syfte att stimulera forskning och utveckling i små och medelstora företag utökas anslaget till Forska och väx.

Konkurrenskraft: För att stärka Sveriges konkurrenskraft vill Socialdemokraterna ta fram nya branschprogram med bl.a. läkemedelsindustrin, besöksnäringen och de kreativa näringarna. Motionärerna vill också satsa mer än regeringen på det företagsnära stödet till småföretagens export.

Integration: Socialdemokraterna vill införa en solidaritetsbonus för att stödja de kommuner som under de senaste åren tagit en stor del av ansvaret i flyktingpolitiken. Bonusen ska vara en engångsåtgärd och omfatta 0,5 miljarder kronor 2009.

Vänsterpartiet

Full sysselsättning är enligt Vänsterpartiet en prioriterad fråga. Samtidigt anser Vänsterpartiet att regeringens strategi för fler jobb syftar till att genom olika åtgärder försöka pressa ned de lägsta lönerna. Vänsterpartiet vill i stället satsa på fler jobb i den offentliga sektorn och även göra satsningar som syftar till att små och medelstora företag växer och nyanställer.

Jobsatsning i offentlig sektor: Vänsterpartiet har som långsiktigt mål att anställa ytterligare 200 000 personer i den offentliga välfärdssektorn. För att det ska vara möjligt krävs dock att fler vill jobba i denna sektor genom bl.a. höjda löner och ökad delaktighet. Det behövs också kraftigt ökade utbildningsplatser så att fler kan utbildas och därefter anställas. Vänsterpartiet uppskattar att ytterligare 45 000 personer kan anställas under de

kommande tre åren. Satsningen görs främst genom en skattekreditering till kommunsektorn på ca 3,5 miljarder kronor 2009, 8,6 miljarder kronor 2010 och 15,4 miljarder kronor 2011.

Inkomstskatten: Vänsterpartiet avvisar regeringens jobbskatteavdrag som man anser är fördelningspolitiskt orättfärdigt. Förutom att säga nej till regeringens nu föreslagna tredje steg vill Vänsterpartiet ta tillbaka de skattesänkningar som gjordes i steg 1 och 2, vilket ökar skatteintäkterna med ca 65 miljarder kronor. I stället föreslår Vänsterpartiet en höjning av grundavdraget för låg- och medelinkomsttagare, vilket sänker skatterna med ca 30 miljarder kronor per år. Härigenom får personer som i dag inte får del av regeringens skattesänkningar, t.ex. sjuka och pensionärer, lägre skatt. För att skapa mer progressivitet i systemet föreslår motionärerna också begränsningar i grundavdraget för personer med högre inkomster.

Arbetslöshetsförsäkringen och anställningstryggheten: Vänsterpartiet anser att regeringen genomfört försämringar av arbetslöshetsförsäkringen utan några som helst analyser av konsekvenserna för enskildas och samhällets ekonomi. Vänsterpartiet vill ha en kraftigt ökad skattefinansiering, lägre egenavgifter, lägre kvalifikationskrav och bättre inkomstbortfallstäckning. Genom förslaget ökar utgifterna för a-kassan med ca 3,2 miljarder kronor 2009 samtidigt som skatteintäkterna minskar genom de sänkta egenavgifterna och skattereduktionen med ca 7,8 miljarder kronor. Vänsterpartiet vill vidare genomföra en rad reformer som stärker löntagarnas makt och inflytande, som lagstadgad rätt till heltid och förstärkt anställningstrygghet. Visstidsanställningarna ska minimeras och tillsvidareanställningarna stimuleras genom förändringar i LAS. Arbetsgivaravgifterna för allmän visstidsanställning bör höjas med 5 %, enligt motionärerna.

Arbetsmarknadspolitiska insatser: Vänsterpartiet anser att de konjunkturberoende programmen måste öka när arbetslösheten stiger och sysselsättningen viker. Antalet platser i arbetsmarknadsutbildning utökas med 12 000 jämfört med regeringens förslag. Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag om ett tredje steg i jobb- och utvecklingsgarantin. I stället vill Vänsterpartiet återinföra och bygga ut anställningsstöden, de s.k. plusjobben samt programmet Gröna jobb. Sammantaget satsar Vänsterpartiet 2,3 miljarder kronor mer än regeringen 2009 på arbetsmarknadspolitiska program och ca 4,2 miljarder kronor mer i form av anställningsstöd som ges som skattekrediteringar. Trots vikande konjunktur råder inom många branscher brist på välutbildad arbetskraft, enligt motionärerna, som därför föreslår fler platser i kvalificerad yrkesutbildning.

I motion Fi302 förespråkar Vänsterpartiet riktade arbetsmarknadspolitiska stöd för grupper som står långt borta från arbetsmarknaden. Motionärerna framhåller att regeringens nystartsjobb och nyfriskjobb inte ger samma volymer och stödnivåer som de åtgärder Vänsterpartiet föreslår.

Företagsskatter och andra villkor för företagande: Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag om sänkt bolagsskatt, vilket ökar skatteintäkterna med 6,8 miljarder kronor. Vänsterpartiet avvisar också regeringens sänk-

ning av socialavgifterna med 1 procentenhet. I stället för generella sänkningar förespråkar Vänsterpartiet riktade nedsättningar för de mindre företagen. Dessutom vill Vänsterpartiet ha ett riktat stöd till s.k. soloföretag om en nyanställning görs samt slopa sjuklöneperioden för mindre företag. Vänsterpartiet vill också utöka stödet till forskning genom att införa en skattereduktion till små och medelstora företag. Sammantaget ökar skatteintäkterna i form av socialavgifter med ca 7,7 miljarder kronor 2009 jämfört med regeringens förslag. Vänsterpartiet accepterar förslaget om ändrade 3:12-regler liksom förslaget om direktavskrivning. Skattereduktionen för hushållsnära tjänster bör slopas, enligt Vänsterpartiet.

Vänsterpartiet vill utöka det exportfrämjande stödet, framför allt för små och medelstora företag. Stödet ska främst inriktas på att öka exporten på nya marknader.

Staten har en viktig uppgift att fylla för att säkra långsiktig såddfinansiering av företag, enligt motionärerna. Vänsterpartiet vill också inrätta en miljöteknikfond med uppgift att främja mindre företag i etableringsfasen samt utöka anslaget till Forska och väx.

Mot bakgrund av de senaste årens mycket svaga produktivitetutveckling anser Vänsterpartiet att regeringen omedelbart bör tillsätta en produktivetsdelegation. Delegationen skulle bestå av arbetsmarknadens parter och framstående ekonomer.

Integration: Vänsterpartiet vill införa en lagstiftning som gör samtliga kommuner skyldiga att tillhandahålla flyktingmottagande. För att stärka kvaliteten på flyktingmottagandet höjs schablonersättningen till kommunerna. Motionärerna vill också införa en fast introduktionsersättning som ska likna lön samt satsa på en ambitionshöjning hos Arbetsförmedlingen att arbeta med etableringen av nyanlända. Sammanlagt satsar Vänsterpartiet ca 1 miljard kronor mer än regeringen på integrationsområdet 2009.

Miljöpartiet

Regeringens politik när det gäller jobb och företagande är enligt Miljöpartiet alltför ensidig. Allt fokus har riktats på att öka arbetskraftsutbudet genom sänkta skatter och åtstramningar i socialförsäkringarna. De långsiktiga problemen på arbetsmarknaden – behovet av utbildad arbetskraft och möjligheter för människor att ställa om – löses inte genom skattesänkningar utan genom utbildning, forskning, ökad rörlighet på arbetsmarknaden, trygga försäkringar samt stöd och hjälp till dem som blivit arbetslösa. Dessutom anser motionärerna att många företagare är besvikna på regeringens företagarpolitik.

Kompetenskommission: Miljöpartiet föreslår tillsammans med Socialdemokraterna att det inrättas en kompetenskommission som i samarbete med branschföreträdare ska kartlägga utbildningsbehovet såväl nationellt som regionalt. Därefter ska kompetenskommissionen ha mandat att köpa yrkesutbildningar från kommuner, högskolor, privata utbildningsföretag och andra utbildningsanordnare. Utbildningarna, som ska omfatta såväl gymna-

sial och eftergymnasial nivå som högskolenivå, ska vara yrkesinriktade och ha en nära koppling till arbetslivet. 2,7 miljarder kronor satsas 2009 och 3,4 respektive 3,6 miljarder kronor 2010 och 2011. I satsningen ingår ytterligare 9 000 platser i kvalificerad arbetsmarknadsutbildning 2009 samt ytterligare 10 000 platser 2010 och 2011.

Inkomstskatter: Miljöpartiet föreslår att jobbskatteavdraget trappas av för inkomster över 30 000 kr per månad. Man säger också nej till höjningen av skiktgränsen för statlig inkomstskatt. Enligt Miljöpartiet saknar jobbskatteavdraget positiva utbudseffekter i de högre inkomstklasserna. Förslaget innebär att skatteintäkterna ökar med 7,6 miljarder kronor per år i förhållande till regeringens förslag.

Arbetslöshetsförsäkringen: Miljöpartiet vill förstärka arbetslöshetsförsäkringen genom höjd ersättningsnivå och höjt tak. Motionärerna anser också att studier ska kvalificera för arbetslöshetsförsäkringen. Sammantaget innebär förslaget att utgifterna för arbetslöshetsförsäkringen ökar med 1,8 miljarder kronor 2009 och 3,8 miljarder kronor 2010 och 2011 jämfört med regeringens förslag. Miljöpartiet föreslår vidare att systemet där avgifterna är kopplade till utgifterna för arbetslöshet avskaffas och ersätts med ett system som solidariskt utjämnar avgifterna till arbetslöshetsförsäkringen.

Företagsskatter och andra villkor för företagande: Miljöpartiet välkomnar flera av regeringens skatteförslag på företagssidan, bl.a. den sänkta bolagsskatten och förändringen av 3:12-reglerna. Miljöpartiet säger också ja till regeringens förslag att generellt sänka socialavgifterna med 1 procentenhet men föreslår därutöver att socialavgiften för småföretag (med en lönesumma upp till 2,5 miljoner kronor) sänks med 10 procentenheter. Sistnämnda förslag innebär att skatterna sänks med 14,5 miljarder jämfört med regeringens alternativ. Miljöpartiet föreslår vidare att arbetsgivaravgiften för enmansföretag som anställer sätts ned under det första året för den förste anställde. Den nu gällande nedsättningen av arbetsgivaravgifter för ungdomar slopas, och motionärerna avvisar även regeringens förslag om att utvidga nedsättningen. I stället vill Miljöpartiet se ett riktat avdrag motsvarande hela arbetsgivaravgiften till alla företag som anställer en arbetslös ungdom. Sammantaget innebär Miljöpartiets förslag att skatteintäkterna i form av socialavgifter minskar med ca 0,6 miljarder kronor per år jämfört med regeringens förslag. Miljöpartiet vill även tillsätta en utredning för att utforma en nedsättning i arbetsgivaravgiften för forskningsintensiva företag.

Miljöpartiet anser att regelförenklingsarbetet är mycket viktigt och tillför ytterligare resurser till berörda myndigheter för att påskynda detta arbete. Miljöpartiet vill också utöka det statliga systemet för s.k. mikrolån samt anslaget till programmet Forska och väx. Skattereduktionen för hushållsnära tjänster slopas.

Integration: Miljöpartiet har en vision om ett solidariskt Sverige och fri rörlighet för alla människor. Fler vägar behöver öppnas upp för människor att komma hit och arbeta, anser motionärerna. Därför har Miljöpartiet tillsammans med regeringen lagt fram förslag på regler som ökar möjlighe-

terna till arbetskraftsinvandring. Miljöpartiet vill också underlätta inträdet på arbetsmarknaden för nyanlända flyktingar. För att öka drivkrafterna för kommuner att ta emot flyktingar utökas kommunernas ersättning med 10 000 kr per flykting. Miljöpartiets förslag innebär ca 0,3 miljarder kronor mer än regeringens på integrationsområdet 2009–2011.

Yttranden från andra utskott

Arbetsmarknadsutskottet bedömer i sitt yttrande AU1y att det mot bakgrund av de senaste veckornas finanskris finns risk för att arbetslösheten blir högre än vad regeringen utgått från i budgetpropositionen. Hur stor denna uppgång blir är dock i dagsläget mycket svårt att uttala sig om. Arbetsmarknadsutskottet förutsätter att regeringen återkommer till riksdagen om det under budgetåret skulle visa sig att de medel som anslagits för utgiftsområde 14 inte räcker till. Mot bakgrund av att de arbetsmarknadspolitiska konsekvenserna av en konjunkturedgång normalt är fördröjda i förhållande till konjunkturutvecklingen i övrigt bedömer arbetsmarknadsutskottet att det finns tid att vidta ytterligare åtgärder om det skulle behövas.

Arbetsmarknadsutskottet påpekar också att det inom de konjunkturberoende anslagen inom utgiftsområde 14 finns betydande anslagssparande från år 2007. För det sistnämnda anslaget har regeringen redan beslutat att ca 410 miljoner kronor får disponeras av Arbetsförmedlingen. Därutöver tillkommer att de nuvarande budgetprognoserna för 2008 indikerar att utgifterna 2008 för dessa anslag kommer att bli betydligt lägre än vad som antogs i budgetpropositionen för 2008. Arbetsmarknadsutskottet bedömer därför att det kortsiktigt finns tillräckliga resurser inom arbetsmarknadspolitikens ram för att möta konjunkturedgången.

Arbetsmarknadsutskottet betonar vikten av att människor har en inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning i händelse av arbetslöshet och välkomnar därför regeringens förslag till åtgärder för att underlätta ny- och återinträde i arbetslöshetskassorna. Oppositionens förslag till förändringar av försäkringen skulle enligt arbetsmarknadsutskottet däremot innebära en återgång till det tidigare systemet där arbetslöshetsförsäkringen fungerade mer som ett allmänt försörjningssystem än som ett ekonomiskt stöd under en omställningsfas.

Skatteutskottet tillstyrker i sitt yttrande SkU1y regeringens skatteförslag på området jobb och företagande. Det gäller bl.a. det förstärkta jobbskatteavdraget och höjningen av nedre skiktgränsen samt förenklingen av jobbskatteavdraget för personer över 65 år. Det gäller också utvidgningen av skatteavdraget för hushållsnära tjänster samt förändringarna i bolagsbeskattningen. Skatteutskottet anser att regeringens politik för full sysselsättning och minskat utanförskap har skapat förbättrade förutsättningar för en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling.

I sitt yttrande SFU1y tillstyrker *socialförsäkringsutskottet* regeringens förslag att sänka socialavgifter och allmän löneavgift med 1 procentenhet generellt. Socialförsäkringsutskottet anser vidare att det är principiellt viktigt att det finns ett tydligt samband mellan de socialavgifter som tas ut och de olika förmåner som dessa avgifter ska finansiera. Om det bedöms som nödvändigt att använda socialavgifterna i annat syfte, t.ex. för sysselsättningsskapande åtgärder, anser dock utskottet att de av regeringen aviserade mer riktade avgiftslättnaderna för ungdomar kan godtas. Socialförsäkringsutskottet ställer sig därmed bakom nedsättningen av socialavgifter för unga som syftar till att underlätta för fler unga att komma in på arbetsmarknaden.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet har i föregående kapitel konstaterat att de konjunkturella utsikterna för sysselsättning och tillväxt har försämrats under senare tid. Dessa förhållanden gör det inte mindre viktigt att hålla fast vid en långsiktig politik som gör det mer lönsamt att arbeta, enklare och billigare för arbetsgivare att anställa samt mer attraktivt att starta och driva företag. De kraftigt sänkta skatterna på arbete som regeringen nu förslår, i form av ett tredje steg i jobbskatteavdraget och sänkningarna av arbetsgivaravgifterna, är därför ytterst angelägna. Tillsammans med sänkta bolagsskatter innebär regeringens förslag ett stimulanspaket på närmare 20 miljarder kronor för jobb och företagande.

Sänkta skatter på arbete viktigt oavsett konjunkturläge

Enligt utskottet är skiljelinjen tydlig mellan regeringens fokus på arbetslinjen och oppositionens fokus på åtgärder, a-kassa och bidragssystem. Regeringens förslag innebär kraftigt sänkta skatter på arbete, vilket är viktigt i såväl hög- som lågkonjunktur. Oppositionens alternativ innebär att skatterna på arbete blir mellan 12 och 40 miljarder kronor högre jämfört med regeringens förslag. Vänsterpartiet föreslår de i särklass högsta skatterna, medan Miljöpartiet ligger närmast regeringens förslag. Miljöpartiet godtar de hittills genomförda stegen i jobbskatteavdraget och accepterar delvis det tredje steget. Socialdemokraterna säger nej till det tredje steget och vill även riva upp delar av det andra steget. Vänsterpartiet avvisar jobbskatteavdraget i sin helhet. Även om oppositionspartierna sinsemellan har en splittrad syn på hur höga skatterna ska vara har de det gemensamt att skatterna på arbete föreslås bli betydligt högre än i regeringens alternativ. Förutom högre skatter på arbete förespråkar samtliga oppositionspartier också högre bidragsnivåer. Sammantaget innebär detta att det blir mindre lönsamt att arbeta, vilket i sin tur påverkar arbetsutbud och sysselsättning negativt. Oppositionspartiernas förslag, om än sinsemellan splittrade särskilt när det gäller skattenivåer, skulle enligt utskottet resultera i en betydligt svagare sysselsättning jämfört med regeringens alternativ. I stället bör

vi, inte minst nu när vi tycks vara på väg in i en period av svagare ekonomisk tillväxt, fortsätta på regeringens linje att sänka trösklarna för att få fler i arbete.

Externa bedömare som Finanspolitiska rådet, Konjunkturinstitutet och IFAU (Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering) har i likhet med regeringen gjort bedömningen att jobbskatteavdraget sannolikt leder till betydande sysselsättningseffekter på sikt. Enligt Konjunkturinstitutet torde de första två stegen samt det föreslagna tredje steget i jobbskatteavdraget öka sysselsättningen med mellan 1,5 och 2 % på lång sikt. Finanspolitiska rådet har betonat att effekterna av jobbskatteavdraget kommer i form av att den genomsnittliga sysselsättningsnivån över konjunkturcykeln blir högre än vad den annars skulle bli. Det betyder också enligt rådet att en eventuell uppgång i arbetslösheten i en kommande lågkonjunktur inte skulle vara ett tecken på att regeringens sysselsättningspolitiska reformer skulle ha misslyckats.

Utskottet anser i motsats till oppositionspartierna att regeringens riktade nedsättning av socialavgifterna för unga är välmotiverad. Ungdomsarbetslösheten har under 2000-talet varit hög i Sverige i förhållande till många andra jämförbara länder. Det finns därför skäl att ytterligare stimulera efterfrågan på yngre arbetskraft och därmed underlätta för fler unga att komma in på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadspolitiken

Samtliga oppositionspartier kritiserar regeringen för stora brister i arbetsmarknadspolitiken och föreslår, bl.a. mot bakgrund av den senaste tidens ökning i antalet varslade, större satsningar på arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Här vill utskottet påpeka att volymerna för aktiva arbetsmarknadspolitiska program ligger på hela 91 000 platser 2009 enligt budgetpropositionen. Av dessa ligger ca 15 000 platser utanför de två garantierna (jobb- och utvecklingsgarantin respektive jobbgaranti för ungdomar). Regeringen föreslår nu också ett tredje steg i jobb- och utvecklingsgarantin. Som arbetsmarknadsutskottet påpekar i sitt yttrande finns således fortfarande tillräckliga resurser inom arbetsmarknadspolitikens ram för att möta konjunkturunedgången.

Utskottet vill också poängtera att Arbetsförmedlingen numera har goda förutsättningar för att flexibelt kunna prioritera och omfördela resurser till de områden där behoven uppstår. Därigenom har myndigheten kapacitet att möta utvecklingen om och när arbetslösheten ökar i Sverige. Med anledning av den senaste tidens omfattande varsel har Arbetsförmedlingen också inrättat en nationell beredskapsorganisation där syftet är att säkerställa att de regioner i landet som drabbas får det stöd de behöver. En majoritet av de anställda som nu varslats omfattas också av de trygghets- och omställningsavtal som finns på arbetsmarknaden. Vidare har regeringen utsett samordningsmän för att kraftsamla och samordna insatser i drabbade delar av landet. Utskottet vill understryka att tidigare erfarenhet

från omställningsarbete tydligt visar att det mest effektiva är att kraftsamla på regional nivå. Det är med de lokala och regionala aktörerna, såväl statliga som kommunala och privata, som man bäst kan anpassa insatser och åtgärder så att de leder till resultat i form av nya företag och jobb.

Den typ av programpaket mot varsel som Socialdemokraterna nu föreslår har knappast visat sig särskilt framgångsrika tidigare. Ett exempel på en misslyckad näringslivssatsning i Bengtsfors, som den förra regeringen stod bakom, redovisas i en rapport av ITPS om stora företagsnedläggningar i Europa och USA (rapport A 2006:11).

Arbetslöshetsförsäkringen

Det är enligt utskottet oroande att så många människor i dag står utanför arbetslöshetsförsäkringen. Därför är det välkommet att regeringen nu föreslår reformer som ska underlätta för nyinträde och återinträde. Det är dock viktigt att komma ihåg att en stor andel av arbetskraften också tidigare har stått utanför a-kassan. Historiskt har andelen utanför a-kassan legat på ca 20 % av arbetskraften för att under det senaste 1,5 året ha ökat till ca 30 %. Många av dem som lämnat a-kassan är också sannolikt personer som är nära pensionsåldern samt personer med låg arbetslöshetsrisk. Att så är fallet framkommer bl.a. i utredningen om obligatorisk a-kassa (SOU 2008:54).

Finansutskottet avvisar, i likhet med arbetsmarknadsutskottet, oppositionens förslag till förändringar av arbetslöshetsförsäkringen. Det är viktigt att arbetslöshetsförsäkringen framför allt ses som ett ekonomiskt stöd under en omställningsfas. Precis som när det gäller jobbskatteavdragets effekter är också de positiva sysselsättningseffekterna av regeringens a-kassereformer väl underbyggda. Finanspolitiska rådet har utifrån studier av tidigare a-kassereformer i Sverige dragit slutsatsen att jämviktsarbetslösheten faller med mellan 0,4 och 0,8 procentenheter till följd av de sänkta ersättningsnivåerna. Enligt IFAU ligger effekten på jämviktsarbetslösheten av a-kassereformerna på mellan 0,5 och 1,8 procentenheter.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag

Utskottet anser också att regeringens förslag om förbättrade villkor för företagande och insatserna för ökad konkurrens är angelägna. Vidare står utskottet bakom de åtgärder regeringen föreslår i syfte att förbättra integrationen.

Med detta tillstyrker utskottet regeringens proposition yrkande 1 i denna del och avstyrker samtliga här aktuella motionsyrkanden.

2.2 Utbildning och forskning

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår en omfattande satsning på ökad kvalitet och förstärkt pedagogiskt innehåll i förskolan. Satsningen är inriktad på att stimulera barnens lärande och på att stimulera mångfald och valfrihet. Satsningen består av flera delar.

- Den allmänna förskolan utvidgas till att omfatta även treåringar fr.o.m. den 1 juli 2010.
- En barnomsorgspong införs den 1 juli 2009. Barnomsorgspengen innebär både att föräldrarnas valfrihet ökar och att enskilda initiativ och eget företagande inom välfärdsområdet stimuleras.
- Ett förskolelyft föreslås som innebär en satsning på 200 miljoner kronor per år 2009–2011 för fortbildning av förskollärare och barnskötare.
- Läroplanen för förskolan förtydligas, särskilt vad gäller målen. Ett lekfullt lärande i takt med barnens utveckling bör betonas.

Regeringen föreslår en satsning på matematik, teknik och naturvetenskapliga ämnen på sammanlagt 525 miljoner kronor 2009–2011. Satsningen innehåller bl.a. stimulansbidrag som grundskolor kan söka för att utveckla sin matematikutbildning. Satsningen på det s.k. lärarlyftet utökas och förlängs till 2011. Vidare avser regeringen att införa nya nationella prov i grundskolan från 2009 och proven görs obligatoriska. Skolverkets resurser föreslås också ökas för att stärka arbetet med nationella prov, utvärdering och uppföljning.

Den gymnasiala lärlingsutbildningen syftar till att förstärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv. Intresset för lärlingsutbildningen inom gymnasiet har varit stort, och regeringen föreslår att verksamheten utvidgas till att omfatta 5 000 platser detta läsår med ambitionen att antalet platser ska öka till 6 000 nästa läsår.

Regeringen föreslår också en satsning på gymnasiala yrkesutbildningar inom den kommunala vuxenutbildningen. För 2009 avsätts 200 miljoner kronor, för 2010 avsätts 400 miljoner kronor och för 2011 avsätts 600 miljoner kronor för detta ändamål. Denna satsning kommer att innebära en önskvärd förskjutning av innehållet i vuxenutbildningen mot mer yrkesutbildning. Regeringen föreslår ett riktat statsbidrag för gymnasial vuxenutbildning men anser att stödet till vuxenutbildningen på sikt bör ingå i det generella statsbidraget till kommunerna. Regeringen avser också att föreslå att en ny yrkeshögskola inrättas från 2009.

Sverige är ett av de länder som satsar mest på forskning och utveckling i relation till sin BNP, och svensk forskning håller på många områden högsta internationella klass. Forskningspolitiken ska upprätthålla och förstärka Sveriges ställning som forskningsnation genom en kraftsamling och profilering av forskningen. Kvalitet på alla nivåer ska premieras, och därför ska de statliga forskningsresurserna i större utsträckning än i dag

fördelas efter vetenskaplig kvalitet. Regeringen föreslår stora satsningar för att stärka svensk forskning. För 2009 satsas sammanlagt 2,4 miljarder kronor, och fram till 2012 har satsningen ökat till 5 miljarder kronor. Den närmare inriktningen på forskningspolitiken presenterades i den forsknings- och innovationsproposition som regeringen överlämnade till riksdagen under hösten.

Motionerna

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna framhåller att den svenska förskolan genom sin höga kvalitet är ett internationellt föredöme och tillsammans med föräldraförsäkringen kanske det viktigaste skälet till den höga andelen sysselsatta kvinnor. Regeringen planerar nu reformer som kommer att försämra kvaliteten i förskolan, anser motionärerna. Både vårdnadsbidraget och barnomsorgspengen riskerar att urholka förskolans kvalitet. Den socialdemokratiska regeringen gav 2005 och 2006 ett riktat bidrag för att öka lärartätheten i förskolan, men den nuvarande regeringen tog bort bidraget 2007. Motionärerna avsätter nu 200 miljoner kronor per år för mer personal i förskolan.

Motionärerna föreslår ett kvalitetsprogram för förskolan som bl.a. innehåller satsningar på förskolepersonalens kompetens och ett förstärkt kunskapsuppdrag i förskolan. Man stöder regeringens förslag om allmän förskola för treåringar men vill genomföra den redan den 1 juli 2009. Motionärerna motsätter sig bestämt ett system med barnomsorgspong utan kvalitetskontroll och förordar en särskild kvalitetslag som ska säkerställa att all förskoleverksamhet lever upp till bestämda kvalitetskrav. Förskolorna måste leva upp till dessa krav för att få del av offentliga bidrag.

Motionärerna föreslår satsningar på sammanlagt 3 miljarder kronor åren 2009–2011 för att höja kvaliteten i skolan. Det behövs fler behöriga lärare, fler specialpedagoger och mindre undervisningsgrupper. Skolan ska vara likvärdig i olika delar av landet, och alla ska ha rätt att nå de nationella kunskapsmålen, oavsett bostadsort och familjebakgrund. Det behövs ett program för kvalitetssäkring med kvalitetsmått och uppföljningssystem på nationell nivå. Gymnasieskolan måste förändras så att den svarar bättre mot arbetsmarknadens behov, men alla gymnasieprogram ska ge behörighet till högskolan. De gymnasiala yrkesutbildningarna behöver förbättras, vilket staten och arbetslivet gemensamt bör ta ett ansvar för.

Det finns ett tydligt samband mellan arbetslöshet och utbildningsnivå. Fortsatta satsningar på utbildning är nödvändiga för att minska den svåra arbetslösheten. Invandring är en stor tillgång för Sverige. Sysselsättningsnivån för utrikes födda är emellertid betydligt lägre än för dem som är födda i Sverige, skriver motionärerna, och det behövs åtgärder för att stärka deras ställning på arbetsmarknaden. Utbildning, praktik och ett fortsatt arbete med antidiskriminering är viktiga komponenter.

Det behövs också satsningar på yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningar, framhåller motionärerna. För att motverka arbetskraftsbrist och förbättra möjligheterna till utbildning föreslår man 9 000 nya platser 2009 och 10 000 nya platser 2010 och 2011.

Motionärerna vill också satsa på fler platser i den kommunala vuxenutbildningen och i den kvalificerade yrkesutbildningen. Socialdemokraterna föreslår att antalet platser i högskolan ökas med ca 3 700 under 2009 och upp till ca 6 000 platser 2011. Man vill också satsa på förbättrad kvalitet i högskolan och då särskilt prioritera grundutbildningen inom samhällsvetenskap och humaniora.

Sammantaget innebär satsningarna att sammanlagt 20 000 platser i yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning, komvux, den kvalificerade yrkesutbildningen och högskolan inrättas 2009 och att denna siffra ökar till ca 27 000 platser till 2011. Denna satsning föreslås gemensamt av Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Vänsterpartiet

Det är angeläget att öka personaltätheten i förskolan för att på så sätt göra det möjligt att minska barngruppernas storlek och ge varje barn det stöd det behöver. Motionärerna anser också att det behövs en permanent förstärkning av skolans resurser. Det finns behov av fler lärare och specialpedagoger men också andra kategorier såsom skolbibliotekarier och studie- och yrkesvägledare.

Det finns många elever i gymnasieskolan, drygt 20 % fler än för fem år sedan, och antalet potentiella sökande till högskolan kommer därför att öka kraftigt de kommande åren. Det behövs fler platser i högskolan. Vänsterpartiet föreslår en satsning som innebär att antalet studenter vid högskoleutbildningar ökar med ca 50 000 personer. Detta är en stor ökning men inte större än vad som varit fallet vid tidigare utbyggnader av högskolan.

Den kvalificerade yrkesutbildningen behöver förstärkas med drygt 600 platser och göras mer flexibel. Det ska t.ex. vara möjligt att möta varsel och uppsägningar lokalt med kvalificerade yrkesutbildningar för bristyrken.

Det behövs också ökade satsningar på den kommunala vuxenutbildningen, anser motionärerna. Regeringens ökning av anslagen till komvux är i och för sig välkomna, men de räcker bara till att återställa drygt hälften av de platser man tidigare dragit ned. Motionärerna vill både återställa de 20 000 platser som regeringen skurit ned och öka antalet platser med 9 000, främst inom omvårdnadsprogrammet.

Miljöpartiet

Den svenska skolan håller hög kvalitet, men alltför många elever lämnar skolan med otillräckliga kunskaper. Alla elever måste få förutsättningar att nå kunskapsmålen. Regeringen har dock fel fokus i sin utbildningspolitik, anser Miljöpartiet. Politiken är alltför inriktad på att skapa disciplin och på betyg, i stället för att vara fokuserad på undervisningens kvalitet och indi-

vidanpassning. Motionärerna föreslår att 1 miljard kronor per år satsas under 2009–2011 för en kvalitetssatsning i skolan. Satsningen innehåller bl.a. en satsning på pedagogisk utveckling, utvidgad rätt till modersmålsundervisning och ämnesundervisning på modersmål. Miljöpartiet är positivt till regeringens satsning på lärarutbildningen, det s.k. lärarlyftet, men anser att satsningen bör förstärkas.

Miljöpartiet anser liksom Socialdemokraterna att regeringens insatser för att möta arbetsmarknadens behov av kvalificerad arbetskraft på både kort och lång sikt är otillräckliga. Gemensamt med Socialdemokraterna föreslår Miljöpartiet därför en bred satsning på utbildning. Sammantaget innebär satsningen att det skapas ca 20 000 nya utbildningsplatser, vilket ökar till ca 27 000 år 2011. Satsningen omfattar bl.a. 9 000 platser i yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning, 4 700 platser i den kommunala vuxenutbildningen och 2 500 platser i kvalificerad yrkesutbildning 2009. Satsningen innehåller också en ökning av antalet platser i högskolan och en kvalitetssatsning för högskolan med särskild inriktning på samhällsvetenskap och humaniora. Möjligheten att göra praktik under studietiden i högskolan ska utökas, och högskolorna ska ges resurser för att underlätta studenternas övergång från utbildning till arbete.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens breda satsningar inom förskolan och skolan där kvalitet och kunskapsinnehåll står i centrum. Regeringen föreslår omfattande satsningar på förskolan bl.a. genom en utvidgning av den allmänna förskolan till att omfatta även treåringar, en satsning på fortbildning av förskollärare och barnskötare, en barnomsorgspong för ökad valfrihet och mångfald och ett förtydligande av läroplanen.

Utskottet står också bakom regeringens skolsatsning på mer än en halv miljard kronor de kommande tre åren. Satsningen innehåller satsningar på matematik, teknik och naturvetenskap, kompetensutveckling för lärare och resurser för uppföljning och utvärdering. Inom gymnasieutbildningen föreslår regeringen en utökning av lärlingsutbildningar som förstärker kopplingen mellan arbetsliv och utbildning.

Det är också glädjande, anser utskottet, att regeringen nu föreslår en mycket kraftig satsning för att förstärka forskningen och befästa Sveriges position som en ledande forskningsnation på flera områden. Forskningsmedlen ska i ökad utsträckning fördelas efter vetenskaplig kvalitet, och regeringen aviserar en satsning på sammanlagt 2,4 miljarder kronor 2009. Åren därefter förstärks forskningssatsningen ytterligare. Utskottet står bakom satsningen på forskning men vill i detta sammanhang göra ett påpekande angående den budgetmässiga hanteringen av denna satsning. Forsknings-satsningen består av flera delar, exempelvis medel till forskningsråd men också direkta stöd till lärosäten. Hur satsningen på forskning ska fördelas mellan de olika lärosätena framgår dock inte av budgetpropositionen. I stäl-

let skriver regeringen att fördelningen kommer att presenteras i forsknings- och innovationspropositionen som planeras att överlämnas till riksdagen senare under hösten. För att medlen till lärosätena ska ingå i budgetpropositionen trots att de inte är fördelade har regeringen preliminärt lagt 1 215 miljoner kronor på en anslagspost, nr 17, på anslaget 2:56 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m. Denna anslagspost omfattar därmed cirka hälften av forsknings- och innovationssatsningen. I budgetpropositionen finns således specificerade anslag för de olika lärosätena, men eftersom propositionen också innehåller en ospecificerad forsknings-satsning ger anslagen inte en fullständig bild av fördelningen mellan lärosäten. De samlade anslagen till ett lärosäte utgörs dels av anslaget till just detta lärosäte, dels av en andel av de 1,2 miljarder kronor som regeringen avser att precisera i den kommande forskningspropositionen.

Finansutskottet anser att regeringens förslag att anvisa anslag för universitet och högskolor men samtidigt, bredvid dessa anslag, lägga en ospecificerad post för forskning är en olycklig lösning eftersom de anslag som riksdagen anvisar i budgeten endast ger en partiell bild av den samlade medelsfördelningen mellan lärosäten.

Det kan också anses att den valda modellen står i konflikt med kravet att budgetpropositionen ska vara fullständig. Denna princip slås fast i riksdagsordningens 3 kap. 2 § där det framgår att en proposition som påverkar statens inkomster eller utgifter kommande år endast får lämnas efter budgetpropositionen om regeringen bedömer att det finns synnerliga ekonomisk-politiska skäl. En ordning där regeringen, av vilket skäl det vara må, inte preciserar anslagens användning eller fördelning utan i stället föreslår ramar för breda ändamål som sedan preciseras genom regeringsbeslut, minskar riksdagens inflytande över medelstilldelningen och försvagar budgetens funktion som styrmedel. Finansutskottet vill understryka principen att budgetpropositionen ska vara fullständig och att anslagens ändamål ska vara tydligt angivna.

Utskottet tillstyrker regeringens proposition yrkande 1 i denna del och avstyrker samtliga här aktuella motionsyrkanden.

2.3 Infrastruktur

Budgetpropositionen

Transporter och infrastruktur har stor betydelse för Sveriges konkurrenskraft. Med fler i arbete och växande företag ökar kraven på infrastrukturen. Det nuvarande transportsystemet behöver utvecklas och underhållas. Regeringen vill göra en närtidssatsning som för åren 2009 och 2010 uppgår till 7,6 miljarder kronor. Dessutom frigjordes ett utrymme på 1,3 miljarder kronor per år genom den extra amortering av infrastrukturlån som gjordes i slutet av 2007. Sammantaget ökar därmed resurserna för

infrastruktursatsningar de kommande två åren med drygt 10 miljarder kronor. Närtidssatsningen innebär att angelägna infrastrukturprojekt kan påbörjas tidigare eller byggas i snabbare takt.

Budgetlagens huvudregel är att statliga infrastrukturprojekt ska finansieras med anslag. Lånefinansiering kommer inte att föreslås för nya investeringar. Tidigare beslut om lånefinansierade investeringar kommer dock att fortsätta lånefinansieras i enlighet med besluten. Anslagsfinansierade infrastrukturprojekt ökar enligt regeringen överskådligheten och riksdagens möjligheter till helhetssyn på utgiftsområdet. Regeringen föreslår på tilläggsbudget för 2008 att 25,3 miljarder kronor anvisas för att amortera Banverkets och Vägverkets lån för infrastrukturinvesteringar.

Regeringen överlämnar under hösten 2008 en infrastrukturproposition till riksdagen med nya och utökade planeringsramar för perioden 2010–2021.

Motionerna

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna anser att regeringens närtidssatsning, där två tredjedelar av medlen ska gå till vägar, visar att regeringen saknar en tydlig strategi för klimatfrågan. Den infrastruktur som finns i dag räcker inte till för de kraftigt ökade trafikvolymerna, samtidigt som ett miljövänligare resande behöver uppmuntras. Kapaciteten i järnvägar och kollektivtrafik behöver byggas ut. Därför vill Socialdemokraterna satsa 4 miljarder kronor mer än regeringen på infrastruktur under 2009–2010, varav 3,4 miljarder kronor ska gå till nya investeringar i järnväg, kollektivtrafik och strategiska gröna framtidsatsningar. Socialdemokraterna vill också höja statsbidragen till kollektivtrafikinvesteringar 2009 och 2010. När det gäller vägar föreslår partiet i sin motion att delar av E 22 i Skåne byggs ut till fyrfilig motorväg.

Socialdemokraterna vill för de strategiska infrastrukturprojekten se lånefinansiering med statliga lån ur Riksgälden. Det innebär att hela finansieringen av projekten är klar på förhand, vilket ger bättre förutsättningar att planera och bygga effektivt, anser motionärerna.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet anser att regeringen fortsätter sina satsningar på motorvägar på bekostnad av den klimatsmarta järnvägen. Partiet grundar sina förslag om ökad satsning på järnvägar och kollektivtrafik på klimat- och miljöskäl. En satsning på tåg och spår leder till ett effektivare, miljövänligare och mer jämställt samhälle. Från år 2010 och framåt ska 2,3 miljarder kronor per år gå till ökat banunderhåll, i syfte att minska tågförseningarna och öka godstransporterna. Vänsterpartiet anser att det ur klimatsynpunkt är viktigt med en utbyggd och väl fungerande kollektivtrafik och vill avsätta 8 miljarder kronor under tre år för stöd till kollektivtrafiken. Även Vägverkets anslag ska utökas med 7 miljarder kronor under tio år för rik-

tade åtgärder för kollektivtrafiken. Vänsterpartiet vill även öka statens anslag för investeringar i cykelbanor med 500 miljoner kronor, från dagens 200 miljoner kronor till 700 miljoner kronor.

Vänsterpartiet anser att budgetlagen bör ändras så att huvudprincipen för finansiering av infrastrukturinvesteringar är lån hos Riksgäldskontoret. En särskild investeringsbudget ska införas så att kostnaden för infrastrukturinvesteringar fördelas över hela den ekonomiska livslängden.

Miljöpartiet

Utsläppen av växthusgaser i Sverige måste minska med 90 % till 2050. Därför behövs enligt Miljöpartiet en omställning av transportinfrastrukturen. Partiet vill fullfölja och intensifiera de stora satsningarna på järnväg och kollektivtrafik som inleddes under förra mandatperioden, så att transportsektorns klimatpåverkan minskar med 40 % till 2020. Miljöpartiet vill öka anslagen till Banverket med 1,6 miljarder kronor mer än regeringen under 2009, 4 miljarder kronor mer under 2010 och 8 miljarder kronor mer under 2011. Miljöpartiet vill fortsätta den omställning som inleddes under förra mandatperioden och intensifiera arbetet för att ställa om transportsektorn. I ett långsiktigt perspektiv vill Miljöpartiet öka järnvägens och kollektivtrafikens kapacitet och konkurrensförmåga gentemot andra trafikslag.

Miljöpartiet avslår med något undantag samtliga större vägprojekt i regeringens närtidssatsning. Däremot är Miljöpartiet positivt till satsningar på att upprusta och bygga järnvägar, liksom till satsningar på underhåll av vägar, mitträcken, cykelvägar m.m. I sin motion föreslår partiet en egen närtidssatsning för att tidigarelägga viktiga investeringar i järnvägar och specificerar ett drygt tiotal projekt.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom regeringens närtidssatsning för att tidigarelägga viktiga infrastrukturprojekt. Oppositionspartierna kritiserar regeringen för att den i närtidssatsningen inte avdelar tillräckligt till järnvägar. I det sammanhanget vill utskottet framhålla att i regeringens närtidssatsning ingår de mest väsentliga av de järnvägsprojekt som är så färdigplanerade att de kan sättas i gång under 2009 och 2010. Satsningen på vägar och järnvägar behövs både för att bidra till tillväxt och för att utveckla klimatvänligare transporter. I en situation när konjunkturen vänder nedåt och det finns tydliga tecken på avmattning i byggsektorn är satsningar på infrastrukturprojekt särskilt viktiga. Genom att bygga bort flaskhalsar, framför allt i vägnätet men även i järnvägsnätet, står Sverige bättre rustat när konjunkturen vänder uppåt igen. Utskottet välkomnar därför både regeringens närtidssatsning och de långsiktiga satsningar på transportinfrastrukturen som regeringen presenterat i sin infrastrukturproposition (prop. 2008/09:35).

Även oppositionspartierna föreslår satsningar på infrastrukturen, men synen på vägsatsningar skiljer sig kraftigt åt mellan partierna. Medan Miljöpartiet avvisar så gott som samtliga vägsatsningar föreslår Socialdemokraterna större satsningar på vägar än regeringen.

Finansutskottet har tidigare vid flera tillfällen uttalat sitt stöd för principen att infrastrukturinvesteringar ska finansieras med anslag. Utskottet står fortsatt fast vid denna uppfattning. Genom anslagsfinansiering genomgår infrastrukturinvesteringar samma budgetprövning som andra utgifter. Det ökar tydligheten och transparensen i budgeten och ger bättre förutsättningar för medvetna prioriteringar.

Utskottet välkomnar att regeringen fortsätter att göra extra amorteringar av Banverkets och Vägverkets lån för infrastrukturinvesteringar. Det är i linje med utskottets inställning att budgetlagens huvudregel (22 § lagen [1996:1059] om statsbudgeten) om anslagsfinansiering ska gälla för investeringar i infrastruktur.

Med detta tillstyrker utskottet regeringens proposition yrkande 1 i denna del och avstyrker samtliga här aktuella motionsyrkanden.

2.4 Klimat, energi och miljö

Budgetpropositionen

Klimatfrågan är en av de största globala utmaningarna och regeringens högst prioriterade miljöfråga. Breda internationella överenskommelser behövs för att skapa förutsättningar för kostnadseffektiva klimatsatser. Regeringen vill att Sverige ska vara ledande i att utveckla det internationella samarbetet i klimatfrågan. Regeringen är starkt engagerad i det internationella arbetet med att utforma den klimatregim som ska träda i kraft när Kyotoprotokollets åtagandeperiod upphör 2012. Sverige har en central roll i denna process i och med ordförandeskapet i EU:s ministerråd hösten 2009.

Regeringen vill att Sverige även ska vara ledande i att genomföra effektiva klimatåtgärder på hemmaplan. Energianvändningen i Sverige har sjunkit något under perioden 2004–2006, och andelen förnybar energi ökar stadigt. De svenska utsläppen av växthusgaser har minskat med ca 9 % mellan 1990 och 2006. Enligt regeringen är orsaken till de minskade utsläppen bl.a. den förda klimat- och energipolitiken men även ökande oljepriser.

Regeringen föreslår ytterligare satsningar på klimat- och energiåtgärder, utöver den klimatmiljard som redan beslutats om för perioden 2008–2010. För 2009 avsätts ytterligare 795 miljoner kronor, för 2010 och 2011 satsas 1 070 miljoner kronor respektive 1 165 miljoner kronor. Medlen ska huvudsakligen användas för klimatinvesteringar i andra länder, kommersialisering och spridning av ny energiteknik, effektivare energianvändning och snabbare planeringsprocess för förnybar elproduktion. Medlen ska även användas för åtgärder för att anpassa samhället till ett förändrat klimat.

Regeringen föreslår vidare att medlen för miljöbilspremie höjs från 100 till 425 miljoner kronor 2009 och att miljöbilspremie upphör den 30 juni 2009. Regeringen avser att senare under 2008 återkomma till riksdagen med en klimat- och energiproposition och bjuda in riksdagens partier till diskussioner om en bred långsiktig energiöverenskommelse.

Regeringens insatser för klimatet utvecklas i nära samarbete med hela samhället. Regeringen har hållit dialogmöten med företrädare för näringsliv och det civila samhället. Regeringens forum för hållbar utveckling är ett annat forum för dialog. Kommissionens uppgift är att stärka samverkan och fördjupa analysen i frågor om hållbar utveckling.

Regeringen vill att miljö- och energibeskattningen utformas så att det lönar sig att ta miljöansvar. Ett arbete har inletts i Regeringskansliet för att åstadkomma en förbättrad samordning mellan energibeskattningen och övriga ekonomiska styrmedel inom miljö- och energipolitiken. Grundprincipen är att förorenaren betalar.

Bättre havsmiljö i Östersjön och Västerhavet är fortsatt en prioriterad fråga. Hittills har en halv miljard kronor avsatts. För att understödja redan vidtagna åtgärder föreslår regeringen att satsningen utökas så att sammanlagt 1,1 miljarder kronor tillförs under perioden 2007–2011. En första utgångspunkt för denna satsning är att den största delen av havsmiljöarbetet görs på land. Där finns källorna till utsläpp och övergödning. En andra utgångspunkt är att regeringen väljer att satsa på åtgärder som ger märkbara effekter. För det tredje måste arbetet bedrivas internationellt, i nära samarbete med övriga länder runt Östersjön. För det fjärde måste kunskapen om rätt insatser i havsmiljöarbetet öka. En femte utgångspunkt är att det behövs en samlad och bred havspolitik där flera sektorer och havsanknutna näringar engageras.

Den biologiska mångfalden är en hörnsten i regeringens miljöpolitik. För att målet om att hejda förlusten av biologisk mångfald ska nås krävs en fortsatt satsning på det breda arbetet att skydda och hållbart nyttja den biologiska mångfalden. En viktig del i arbetet med att bevara biologisk mångfald är skyddet av skog. Regeringen utvecklar därför flera åtgärder och vägar för att uppnå miljömålet att skydda den skog som behöver skyddas. Bland annat ska arbetet med markägare stärkas, så att flexibla skyddsformer kan utvecklas och delaktigheten stimuleras. Regeringen avser att under 2009 återkomma till riksdagen med förslag på kompletterande metoder och instrument när det gäller skydd av värdefull natur.

Motionerna

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna vill bygga ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart samhälle. Partiet vill arbeta utifrån ambitionen att Sverige 2020 ska ha 40 % lägre utsläpp av växthusgaser än 1990. Regeringen lägger ned klimatinvesteringsprogrammen trots att de varit framgångsrika för att bidra

till minskade utsläpp av växthusgaser. Socialdemokraterna vill i stället att klimatinvesteringsprogrammet ska fortsätta och avsätter 950 miljoner kronor under perioden 2009–2011. Motionärerna vill se en kraftig expansion av produktionen av biogas, med fokus på fordonsbränsle.

Bilismens och vägtransporternas villkor måste förändras. Socialdemokraterna anser att de mest miljövänliga och energieffektiva bilarna särskilt ska gynnas och föreslår att en enhetlig nationellt differentierad miljöbilsklassning med tre klasser införs. Sedan regeringen avskaffat bilsrottningsfonden finns inte längre någon stimulans för att göra sig av med gamla miljöstörande fordon. Motionärerna föreslår att en tillfällig bilsrottningspremie införs under 2009, för att fåsa ut de äldsta fordonen. Även ett efterkonverteringsstöd föreslås.

Socialdemokraterna föreslår att ytterligare medel, utöver det som regeringen föreslår, avsätts för klimatbistånd. Partiet vill inrätta en mekanism för miljöteknik- och kunskapsöverföring till utvecklingsländer.

Socialdemokraternas vision är att hela energiförsörjningen ska baseras på förnybar energi. Regeringens satsning på energiforskning och kommersialisering av energiteknik är inte tillräcklig. Socialdemokraterna vill avsätta 200 miljoner kronor mer än regeringen för energiforskning och kommersialisering av forskningens resultat år 2009, 555 miljoner kronor mer 2010 och 800 miljoner kronor mer 2011. Projekt som kan komma i fråga för statligt riskkapitalengagemang är t.ex. vägkraft, andra generationens förnybara drivmedel och elöverföringsteknik. Sveriges export av miljöteknik ska stärkas med en särskild exportsatsning. Ett program för vindkraftsindustrin ska genomföras, med bl.a. förenklad tillståndsprocess.

Regeringens insatser för energieffektivisering har minskat och energieffektiviseringen saktat in, enligt motionärerna. Socialdemokraterna anser att energieffektiviseringspotentialen i våra bostäder är mycket stor. I motionen vill partiet stödja investeringar i klimatsmarta lösningar för bostäder med ett nytt teknikneutralt stöd till fastighetsägare, en s.k. klimatbonus. 300 miljoner kronor ska anslås per år under två år för detta ändamål, och Socialdemokraterna räknar med att 60 000 bostäder kan få klimatbonusen under 2009 och 2010. Partiet vill även bygga ut energi- och klimatrådsgivningen till hushåll och företag. För att ge fastighetsbolag incitament att minska elförbrukningen ska vita certifikat införas senast 2012.

Socialdemokraterna vill genom energiskatter göra det lönsamt att göra rätt miljöval. Kraftbolagen har länge kunnat sälja el från svensk vattenkraft till ett pris som kraftigt överstiger produktionskostnaden. I motionen föreslår partiet därför att fastighetsskatten på vattenkraft höjs under 2009 och 2010. Även skatten på termisk effekt från kärnkraftverk ska höjas under samma tidsperiod. Socialdemokraterna välkomnar att regeringen under 2009 ska börja utreda en skatt för att stimulera utbyte av köldmedier från fluorerade gaser.

Vänsterpartiet

I regeringens budgetproposition saknas aviseringar om de nödvändiga klimatsatsningar och åtgärder som måste göras nu för att minska utsläppen, skriver Vänsterpartiet. Vänsterpartiet anser att de svenska utsläppen ska ha minskat med 40 % till 2020. Partiet har som mål att satsa motsvarande 1 % av BNP på klimatåtgärder till 2010.

Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag om att skrota det framgångsrika klimatinvesteringsprogrammet, vilket enligt partiets mening sker utan konsekvensanalys. Partiet vill behålla och utveckla programmet och föreslår att 700 miljoner kronor satsas per år på programmet.

Motionärerna tar starkt avstånd från regeringens beslut att budgeterade biståndspengar används till klimatåtgärder i utvecklingsländer. Det innebär att människor i dessa länder straffas dubbelt, då biståndspengar tas från andra viktiga områden för att i stället användas till att begränsa de katastrofala följderna av västvärldens utsläpp av växthusgaser. Vänsterpartiet föreslår i stället att ett särskilt klimatbistånd till fattiga länder inrättas och att detta ligger utanför biståndsramen. Partiet föreslår vidare att det svenska internationella klimatarbetet ska prioritera satsningar genom Sveriges internationella klimatinvesteringsprogram (Siclip), för att den vägen bl.a. föra över miljöteknik och kunskap till mottagarländerna.

Vänsterpartiet föreslår att anslagen till Energirådgivarna och stöden för energieffektivisering och förnybar energi slås samman och att en ny myndighet, Centrum för energieffektivisering, inrättas. Den nya myndigheten ska förbättra samordningen av åtgärder för energieffektivisering. Myndigheten tillförs 2,7 miljarder kronor över en treårsperiod. Motionärerna föreslår att klimatsmarta hus ska införas som norm för nybyggda flerbostadshus senast 2010 och att medel anslås för att öka kunskapen och sprida information inom byggbranschen om klimatsmarta hus. En bostadsfond införs som ger förutsättningar att bygga 40 000 klimatsmarta hus per år, varav minst hälften hyresrätter, och att renovera miljonprogrammet på ett miljöanpassat sätt. Hyrorna ska vara framförhandlade i förväg och ligga på en rimlig nivå.

Vänsterpartiet anser att det visserligen är lovvärt att regeringen gör en energitekniksatsning, men att satsningen är för begränsad och kan leda till gränsdragningsproblem mot andra viktiga miljö- och klimatsatsningar. Partiet föreslår i stället en statlig miljöteknikfond. En sådan fond kan tillgodose behovet av långsiktighet och öka möjligheten att behålla viktig högteknologisk produktion i landet. Anslaget till fonden föreslås uppgå till 1 050 miljoner kronor över tre år. I motion Fi302 föreslår Vänsterpartiet också forskningssatsningar inom bl.a. miljö- och energiteknik genom en kreditering på skattekontot (yrkande 19).

Motionärerna anser att skatter är ett viktigt styrmedel i klimat- och miljöomställningen. Vänsterpartiet vill fortsätta den gröna skatteväxlingen med höjda skatter på transporter och annat miljöbelastande och sänkt skatt för låginkomsttagare och de som bor i glesbygd.

Vänsterpartiet välkomnar att regeringen ökar satsningarna på havsmiljön men avvisar att satsningen finansieras genom minskat anslag till skydd av skog och biologisk mångfald. Partiet vill att 1 miljard kronor satsas på havsmiljön under tre år och att ett nytt havsinvesteringsprogram (HIP) införs för att erbjuda medfinansiering för miljömässigt kostnadseffektiva åtgärder för minskade utsläpp till havsmiljön. Anslagen till insatser för restaurering av storstadsnära fiskevatten ska förstärkas. Vänsterpartiet vill förstärka medlen för biologisk mångfald så att de för 2009 uppgår till 2,1 miljarder kronor, för 2010 till 2,2 miljarder kronor och 2011 till 2,3 miljarder kronor.

Miljöpartiet

Regeringens strategi har hittills varit att förhålla klimatfrågan och inte ta den på allvar. I stället för att inta en defensiv ställning, anser Miljöpartiet att Sverige bör vara en kraftfull aktör på den internationella arenan och samtidigt fortsätta ställa om det svenska samhället i klimatvänlig riktning. För att de globala utsläppen ska minska med 60–80 % till 2050 måste många utvecklade länder, däribland Sverige, göra större utsläppsminskningar. Sverige bör ta en större börda av utsläppsminskningarna, eftersom vi har stor potential för förnybar energi och goda möjligheter till energieffektivisering. Miljöpartiet anser att de svenska utsläppen bör ha minskat med 40 % till 2020.

Miljöpartiet anser att dagens klimatinvesteringsprogram måste fortsätta. Partiet vill i sin motion anslå 460 miljoner kronor 2010 och 600 miljoner kronor 2011 till klimatinvesteringsprogrammet. Motionärerna anser även att ett nationellt program för biogasproduktion bör inledas.

Miljöpartiet anser att de internationella verktyg som finns genom Kyoto-protokollet, CDM (Clean Development Mechanisms) och JI (Joint Implementation), är otillräckliga och att det finns få tecken på att CDM bidrar till hållbar utveckling i utvecklingsländer. Regeringen vill nu fördubbla anslaget till investeringar i CDM och liknande projekt, utan att ange någon begränsning för hur mycket utsläppsrätter som ska anskaffas på det sättet eller hur de ska användas. Miljöpartiet anser att regeringens kovändning är oroande. Den underminerar det nödvändiga arbetet med att minska utsläppen både i Sverige och globalt.

Miljöpartiet anser att det är oklart vad regeringen avser göra med de 1,3 miljarder kronor som regeringen vill avsätta för klimatbistånd. Allt bistånd ska vara klimatsäkert och inte gå till insatser som ökar utsläppen. Bistånd ska gå till insatser som minskar fattigdomen och samtidigt minskar de globala utsläppen. Åtgärder som handlar om att vi ska ta ansvar för den klimatpåverkan som vi själva orsakat ska inte ligga inom biståndsramen. Miljöpartiet vill därför avsätta 1,3 miljarder kronor utöver biståndsramen för klimatanpassningsåtgärder.

För att drastiskt minska bostadssektorns klimatpåverkan anser Miljöpartiet att det behövs en tydligare politisk riktning och effektiva styrmedel. Lyckade renoveringsprojekt har visat att det går att uppnå en halvering eller mer av energianvändningen genom enkla tekniska åtgärder.

För att få en tillräckligt stor och snabb ökning av energiproduktionen från vind- och solkraft anser Miljöpartiet att ett system med garantipriser ska utvecklas som kompletterar systemet med gröna certifikat. Det ger ökad stabilitet för marknaden så att de som vill vågar göra nödvändiga satsningar. Miljöpartiet anser att de anslagshöjningar som regeringen nu föreslår, t.ex. för energiforskning, går i rätt riktning. Men partiet anser att åtgärderna är otillräckliga och föreslår anslag på 1 miljard kronor mer än regeringen till åtgärder för hållbar energiförsörjning 2009 och 2 miljarder kronor mer 2010.

Miljöpartiet menar att de medel regeringen vill anslå för att minska samhällets sårbarhet till följd av klimatförändringar är otillräckliga. Partiet vill utöver regeringens förslag anslå 100 miljoner kronor 2009 och 200 miljoner kronor 2010 respektive 2011 för investeringar som minskar sårbarheten.

Miljöpartiet anser att klimat- och miljöskatter är effektiva styrmedel för att minska utsläpp av t.ex. koldioxid och miljöförstörande ämnen. Partiet föreslår att koldioxidskatten höjs med 15 öre 2009, 30 öre 2010 och 15 öre 2011. Motionärerna föreslår vidare att en flygskatt per passagerare införs, i väntan på att frågan om koldioxid- och energiskatt på flyget utreds. Övriga förslag på klimat- och miljöskatter från Miljöpartiet är bl.a. kilometerskatt på lastbilar, reformerad förmånsbeskattning av bilar samt en koldioxidrelaterad registreringskatt på bilar.

Miljömålssystemet står för långsiktighet, systematik och nödvändig helhetssyn i miljöpolitiken. Miljöpartiet tar konsekvenserna av Miljömålsrådets slutsatser och vill göra en kraftig satsning på åtgärder för att uppnå miljömålen. Mest resurser vill partiet avsätta för åtgärder för biologisk mångfald: 813 miljoner kronor 2009, 1 206 miljoner kronor 2010 och 1 735 miljoner kronor 2011. Medel ska också avsättas för Naturvårdsverkets åtgärder för att minska försurning, bevara grundvattnet och värna om fjällmiljön. Takten i saneringen av förorenade områden ska ökas, och sanering av havsvrak ska inledas och spridning av nya miljögifter förhindras.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet ställer sig bakom regeringens ambition att vara pådrivande för att breda internationella överenskommelser ska nås i klimatfrågan. Även utvecklingsländer, och då främst snabbt växande ekonomier som Kina och Indien, måste förmås att bidra till utsläppsminskningar. Klimat, energi och miljö är ett av regeringens prioriterade områden inför Sveriges ordförandeskap i EU andra halvåret 2009. Det internationella klimatarbetet går in i en intensiv fas under 2009, inför FN:s klimatkonferens i Köpenhamn i december 2009. Ett nytt globalt klimatavtal måste beslutas senast

hösten 2009 för att kunna träda i kraft när Kyotoprotokollets första period löper ut den sista december 2012. Arbetet med klimatavtalet sammanfaller med Sveriges ordförandeskap i EU, och Sverige kommer då att ha en viktig roll som förhandlingsledare för att föra klimatavtalet i hamn. Utskottet noterar att regeringen avser att precisera sin klimatpolitik i en särskild klimat- och energiproposition senare i år.

Utskottet ställer sig även bakom regeringens inriktning mot ökade klimatinvesteringar i utvecklingsländer. Många utvecklingsländer, särskilt de fattigaste länderna, har ett stort behov av resurser och av tillgång till miljöteknik för att kunna vidta åtgärder som minskar utsläppen och ger ökad energieffektivitet. Klimatinvesteringsprojekt, såsom CDM, har visat sig vara ett kostnadseffektivt sätt att minska de totala koldioxidutsläppen.

Utskottet kan konstatera att oppositionspartierna saknar en enhetlig syn på klimatpolitiken. I fråga om t.ex. skatter på energi och miljöområdet spretrar oppositionens förslag åt olika håll. Samtliga oppositionspartier förespråkar dock mer satsningar på klimatinvesteringsprogrammen (Klimp). I samband med vårpropositionen 2007 kommenterade finansutskottet i sitt betänkande (bet. 2007/08:FiU20) oppositionens synpunkter på klimatinvesteringsprogrammen. Utskottet håller fast vid att oppositionens bild av Klimp är felaktig. Konjunkturinstitutets studie (specialstudie nr 12, 2007) visade att nästan 40 % av bidragen hade kunnat fördelas mer kostnadseffektivt, vilket varit ett tungt vägande skäl att ifrågasätta nyttan av Klimp i klimatarbetet.

Utveckling av ny energiteknik och kommersialisering av den nya tekniken har stor betydelse både för klimat och miljö och för tillväxten. Utskottet anser att regeringens utökning av anslagen till energiforskning och energieffektivisering kommer att främja denna utveckling. En annan viktig faktor för att uppnå minskade koldioxidutsläpp och en långsiktigt hållbar energiförsörjning är satsningar på förnybar energi. För att underlätta och snabba på anläggningen av t.ex. nya vindkraftverk behöver plan- och byggprocessen och tillståndsprövningen förenklas. En utredning har nyligen lagt fram förslag till sådana förenklingar. Utskottet förutsätter att regeringen skyndsamt bereder dessa förslag. Utskottet ställer sig även bakom regeringens utökade satsning på havsmiljön.

Med detta tillstyrker utskottet regeringens proposition yrkande 1 i denna del och avstyrker samtliga här aktuella motionsyrkanden.

2.5 Den finansiella sektorn

Propositionen

Regeringen skriver i propositionen att det är viktigt att Sverige, i en värld präglad av ökande globala kapitalflöden, har ett attraktivt investeringsklimat och ett regelverk som säkrar stabilitet på de finansiella marknaderna. En väl fungerande finanssektor ger också bättre förutsättningar för andra sektorer att utvecklas.

Regeringen föreslår att en särskild förvaltning av banker i kris införs. I propositionen skriver regeringen att man avser att remittera ett förslag om en ny lagstiftning på området. I samband med detta kommer även insättningsgarantin att ses över så att avgifterna till garantin bättre återspeglar risken i varje enskilt finansiellt institut.

Ytterligare föreslår regeringen att Finansinspektionen stärks. Myndigheten tillförs enligt förslaget en permanent resursförstärkning på drygt 23 miljoner kronor 2009. Regeringen överväger också ytterligare förstärkningar bl.a. baserat på en kommande översyn. Regeringen vill också se att Finansinspektionens konsumentsatsning på ökad information och förbättrade kunskaper och finansiella tjänster utvecklas. Dessutom föreslår regeringen att ett nytt samordningsorgan vid Finansinspektionen inrättas med uppgift att samordna tillsynsinsatserna mot penningtvätt.

Motionerna

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna anser att regeringen, för att främja stabiliteten i finanssektorn, inte bara bör fullfölja det omfattande reformarbete som inleddes efter den svenska bankkrisen, utan också anpassa regelverken till de nya förutsättningar som gäller på finansmarknaden i dag. Det behövs enligt motionärerna breda reformer givet den internationella integrering som präglar de finansiella marknaderna. Integrationen stärker konkurrensen, men den ökar också risken för att problem i banksektorn ska spridas mellan de europeiska länderna. Det behövs därför ett samlat paket med åtgärder för att stärka stabiliteten på de finansiella marknaderna, menar Socialdemokraterna. För att säkerställa att Finansinspektionen utan hinder de kommande åren kan genomföra sitt grundläggande uppdrag – som omfattar tillsyn, reglering och tillståndsgivning inom den finansiella sektorn – vill Socialdemokraterna utöka anslaget med 35 miljoner kronor.

Mot bakgrund av den rådande finanskrisen anser Tommy Waidelich (s) i motion Fi262 att det bör göras en större översyn av det finansiella regelverket.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet föreslår att Finansinspektionens anslag utökas med 10 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag för att inspektionen ska ges större möjligheter att kartlägga och upptäcka finansiella bubblor i tid. Vidare menar motionärerna att den senaste tidens utveckling aktualiserar behovet av att se över banklagstiftningen.

Miljöpartiet

Miljöpartiet skriver att den nuvarande finanskrisen visar på att globaliseringen kopplat oss allt närmare varandra och att det blir allt viktigare med internationellt samarbete. Det kan enligt motionärerna finnas behov av att se över hur bevakningen av de globala finansmarknaderna sker. Även stora länder som Förenta staterna måste sättas under granskning och övervakas. Miljöpartiet anser också att det behövs en översyn av vilken typ av information som människor får när de fattar viktiga beslut om t.ex. husköp eller placeringar av pensionspengar.

Finansutskottets ställningstagande

Under hösten har oron på de finansiella marknaderna eskalerat världen över. Krispaket i syfte att stabilisera och normalisera marknaderna har tagits fram i såväl Förenta staterna som EU och Japan. Den 23 oktober överlämnade regeringen en proposition om stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet (prop. 2008/09:61). Propositionen har beretts i finansutskottet och beslutades av riksdagen den 29 oktober (bet. 2008/09:FiU16). Den 29 oktober beslutade riksdagen, utöver stabilitetsplanen, också om en utvidgad insättningsgaranti (bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:49). Stabilitetsplanen vilar på den överenskommelse som gjordes i mitten av oktober mellan EU-länderna. Lagstiftningen bygger i vissa delar även på tidigare utredningsarbete i Sverige och på den 1996 upphävda lagen (1993:765) om statligt stöd till banker och andra kreditinstitut. Den 10 november, i samband med att Finansinspektionen drog in tillståndet att bedriva bankverksamhet för Carnegie Investment Bank AB, beslutade regeringen att tillämpa den nya lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut. Därefter har Riksgälden tagit över de aktier som utgjorde pant för myndighetens stödlån till Carnegie. I och med att Riksgälden nu äger aktierna har Finansinspektionen beslutat att ge investmentbanken en varning istället för att återkalla banktillståndet.

Att denna lagstiftning nu är på plats är enligt utskottet ytterst värdefullt. I ett läge där oron på de internationella finansiella marknaderna också påverkar Sverige är det viktigt att regeringen har tillräckligt kraftfulla och flexibla verktyg som kan minska skadeverkningarna i det finansiella systemet om situationen allvarligt skulle försämrats. Stabilitetsplanen innehåller följande åtgärder:

- Ett garantiprogram införs som omfattar högst 1 500 miljarder kronor för att stödja bankernas och bostadsinstitutens medelfristiga finansiering. De institut som önskar ska mot en garantiavgift kunna avtala med staten om en garanti för ny upplåning. Åtgärderna syftar till att förbättra bankernas finansiering och sänka deras upplåningskostnader.
- En stabilitetsfond upprättas för att hantera eventuella framtida solvensproblem i ett svenskt institut. Riksdagen har anvisat 15 miljarder kronor till denna fond. Målsättningen är att stabilitetsfonden, tillsammans med insättningsgarantifonden, ska utgöra 2,5 % i genomsnitt av BNP inom 15 år. En särskild stabilitetsavgift kommer att tas ut av samtliga kreditinstitut i Sverige. Avgiften ska riskdifferentieras. Avgiften kommer att införas när marknadssituationen förbättras.
- Eventuella framtida kapitaltillskott till kreditinstitut kommer i första hand att ske i form av att institutet emitterar röststarka preferensaktier till staten, men även andra åtgärder kan bli aktuella.
- Staten ges rätt att i vissa situationer gå in som ägare i systemviktiga institut genom tvångsinlösen av aktier.
- Kreditinstitut som mottar stöd från staten ska ingå avtal om att begränsa ersättningar till ledande befattningshavare.
- Riksgälden föreslås bli ansvarig myndighet att hantera såväl det nya garantisystemet, stabilitetsfonden som eventuella kapitaltillskott till kreditinstituten.
- Finansinspektionen ges i uppdrag att bevaka att vidtagna åtgärder kommer hushåll och företag till del.

Utskottet välkomnar regeringens förslag att stärka Finansinspektionen. De nya lagarna innebär dessutom ökade uppgifter för såväl Finansinspektionen som Riksgälden. För Riksgäldens del gäller att nya uppgifter kopplade till stabilitetsplanen kommer att belasta stabilitetsfonden.

Finansinspektionen har, enligt uppgifter som utskottet fått från Finansdepartementet, anslagsparande och anslagskredit som temporärt täcker de ökade förvaltningskostnaderna i samband med nya uppgifter. Regeringen har också nyligen beslutat att höja Finansinspektionens anslagskredit från 6,4 miljoner kronor till 10 miljoner kronor. Vidare förutsätter utskottet att regeringen återkommer på tilläggsbudget nästa år för att täcka kostnader som uppkommer för myndigheten i och med den nya lagen.

Utskottet tillstyrker regeringens proposition yrkande 1 i denna del och avstyrker samtliga här aktuella motionsyrkanden.

2.6 Välfärd

Budgetpropositionen

Reformer för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt och förbättra incitamenten till arbete har vidtagits i bl.a. skattesystemet samt i arbetslöshets- och sjukförsäkringarna. Regeringens reformer stärker svensk ekonomi

genom varaktigt ökad sysselsättning och högre tillväxt, med låginkomsttagare som den mest gynnade gruppen. De med låga inkomster gynnas mest då fler kommer in på arbetsmarknaden och färre försörjs av bidrag. På längre sikt medför regeringens politik för varaktigt högre sysselsättning ett utrymme för en förbättrad kommunal verksamhet.

Välfärdssystemen utgör en grund för trygghet och träder in i olika skeden i livet, exempelvis vid sjukdom, föräldraskap och ålderdom. De offentliga välfärdstjänsterna ska vara av högsta möjliga kvalitet samt komma alla medborgare till del. Regeringens politik som bl.a. bidragit till den gynn samma sysselsättningsutvecklingen och de starka offentliga finanserna möjliggör nu satsningar för att förbättra välfärden genom att sänka skatten för pensionärerna, stärka den psykiatriska vården, förbättra hälso- och sjukvårdens tillgänglighet, förlänga sjukvårdsmiljarden för att utveckla sjukskrivningsprocessen samt förstärka äldreomsorgen och socialtjänsten.

Sänkt skatt för pensionärer

De ekonomiska villkoren för pensionärerna ser olika ut beroende på ålder och tidigare arbetsmarknadsanknytning. För att förbättra den ekonomiska situationen för personer över 65 år kommer regeringen att sänka skatten för de flesta pensionärer fr.o.m. den 1 januari 2009. Skattelättnaden kommer att vara särskilt stor för de sämst ställda pensionärerna.

Skattelättnaden lämnas genom att grundavdraget höjs vid taxerade inkomster upp till ca 363 000 kr för beskattningsåret 2009. För pensionärer med låg eller ingen inkomstpension sänks den årliga skatten med 2 300–3 500 kr. För inkomster mellan ca 133 000 och 337 000 kr uppgår skattesänkningen till ca 800 kr per år vid en genomsnittlig kommunalskatt.

Därutöver finns en begränsad grupp pensionärer med särskilt låga inkomster som inte betalar skatt eller som av andra skäl inte får del av skattesänkningen. För att även dessa personer ska få en förbättrad disponibel inkomst höjs även grundnivåerna för äldreomsorgsstöd och särskilt bostadstillägg för pensionärer. För att de högre inkomsterna inte ska motsvaras av höjda kommunala avgifter höjs samtidigt nivån på det förbehållsbelopp som den enskilde garanteras ha kvar för normala levnadskostnader enligt socialtjänstlagen. Nivåhöjningen inom dessa system motsvarar en förbättring med ca 2 600 kr per år.

Den totala reformkostnaden uppgår till ca 2 miljarder kronor per år från 2009. Drygt 1,5 miljoner pensionärer omfattas av reformen, vilket motsvarar drygt 90 % av samtliga pensionärer.

Den psykiatriska vården stärks

Regeringen har en hög ambition att förbättra vård och stöd till personer med psykisk sjukdom och psykisk funktionsnedsättning. De som drabbas av psykisk sjukdom ska erbjudas en tillgänglig och effektiv vård av god

kvalitet. Vården ska utgå från patientens behov och i ökad utsträckning baseras på befintlig evidens. Regeringen har redan satsat resurser på psykiatri, men bedömer att det fortfarande brister i den psykiatriska vården.

Arbetet med att utveckla en väl fungerande psykiatrisk vård och omsorg drivs därför vidare, och regeringen föreslår att 650 miljoner kronor per år avsätts under perioden 2009–2011. Medlen ska användas för att utveckla bl.a. barn- och ungdomspsykiatri, personalens baskompetens, tillgången till evidensbaserad vård, sysselsättning för personer med psykisk sjukdom och funktionsnedsättning samt förbättra metodutveckling, uppföljning och tillsyn inom området. Inkluderas regeringens tidigare satsningar på psykiatri ökas resurserna årligen med totalt 900 miljoner kronor fr.o.m. nästa år.

Prestationsbunden vårdgaranti för förbättrad tillgänglighet

Hälso- och sjukvården ska erbjuda befolkningen en behovsanpassad, tillgänglig och effektiv vård av god kvalitet. Regeringen prioriterar bl.a. arbetet med att öka tillgängligheten, stärka patientens ställning, skapa ökad valfrihet och mångfald samt genom ny teknik förbättra möjligheterna att mäta och öppet jämföra vårdens resultat. Förslaget om prestationsbaserad vårdgaranti är ett led i arbetet att varaktigt förbättra tillgängligheten. Avsikten är att genom tydliga incitament stimulera landstingen att erbjuda patienter vård i enlighet med vårdgarantin.

För att stimulera landstingen till att ge sjukskrivningsfrågorna högre prioritet införde staten för åren 2006–2008 ekonomiska incitament, den s.k. sjukvårdsmiljarden. En uppföljning från mars 2008 visar att det fortfarande finns stora brister i tillgängligheten och att det finns kraftiga variationer mellan landstingen. Regeringen avser därför att under hösten ingå en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting om en ny prestationsbaserad ersättningsmodell, för vilken ersättning betalas ut 2010 avseende prestationer utförda 2009. Ersättningen ska baseras på prestation och följsamhet till vårdgarantin. För detta ändamål föreslår regeringen att 1 miljard kronor per år satsas 2010 och 2011. Syftet med resurstillskottet är att stimulera en snabb tillgänglighetsförbättring och på sikt stimulera ett långsiktigt hållbart effektiviserings- och kvalitetsarbete.

Satsningar på kommuner och landsting

Den goda konjunkturen och sysselsättningsutvecklingen under de senaste åren har bidragit till kommunsektorns resultatförbättring. Regeringens arbete för minskat utanförskap och ökat företagande har bidragit till ökade skatteintäkter för kommunerna.

När nu skatteunderlaget förväntas öka något långsammare framöver till följd av konjunkturförsvagningen föreslår regeringen en tydlig satsning på kommuner och landsting för att skapa trygghet i välfärden. Regeringen satsar för detta ändamål ca 4,4 miljarder kronor 2009, ca 7,0 miljarder kronor 2010 och ca 8,2 miljarder kronor 2011. Satsningen inkluderar effekten av förslaget om sänkt arbetsgivaravgift med 1 procentenhet, vilket

motsvarar en årlig kostnadsminskning för kommunsektorn med nära 3 miljarder kronor per år. Vidare ökas resurserna genom statsbidrag som riktas mot bl.a. hälso- och sjukvården, socialtjänsten, äldreomsorgen och skolan. Exempelvis förlängs den s.k. sjukvårdsmiljarden och resurserna till psykiatrin ökas.

Till dessa satsningar ska läggas effekten av den kommunala fastighetsavgiften. Indexeringen av den kommunala fastighetsavgiften tillfaller kommunerna, vilket ökar inkomsterna med omkring 2 miljarder kronor per år från 2009. Totalt ökar då kommunsektorns resurser med ca 6,1 miljarder kronor 2009 och med totalt nära 26 miljarder kronor under perioden 2009–2011. Regeringen bedömer att satsningarna ger förutsättningar att öka utrymmet i den kommunala ekonomin.

Felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen

Välfärdssystemen finansieras solidariskt med skattemedel. För systemens legitimitet är det viktigt att de används på rätt sätt och inte missbrukas. Förekomsten av felaktiga utbetalningar och bidragsbrott, men också skattefusk och svartarbete, skadar förtroendet för välfärdsstaten. Regeringens arbete med att samlat bekämpa svartarbete och skattefusk samt minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen kommer att fortsätta. De förslag som lämnats av Delegationen mot felaktiga utbetalningar är föremål för remiss, styrningen av berörda myndigheter kommer att stärkas och tillsynen över välfärdssystemen kommer att stärkas och utvecklas.

Motionerna

Socialdemokraterna

Välfärd och rättvisa går före stora skattesänkningar. Skatt ska betalas efter bärkraft och välfärden fördelas efter behov, framhåller motionärerna. Socialdemokraterna föreslår bl.a. högre ersättning vid arbetslöshet, studier, pension, vård av sjukt barn och sjukdom samt föreslår investeringar i sjuk- och tandvården. Varje människa ska ha rätt till en bra hälso- och sjukvård på lika villkor. Behoven ska styra prioriteringarna i vården.

Socialdemokraterna anser att investeringar behöver göras i hälso- och sjukvården för att åtgärda problemen med tillgänglighet och kvalitet. För att höja kvaliteten i sjukvården föreslår partiet att ytterligare 200 miljoner kronor avsätts 2009 och därefter 1 miljard kronor per år 2010 och 2011. Resurserna ska bl.a. gå till 2 000 fler vårdanställda, nationell kvalitetssäkring av vårdgivare och utveckling av nationella kvalitetsregister. Därutöver vill Socialdemokraterna, i likhet med regeringen, satsa 1 miljard kronor per år från 2010 för ökad tillgänglighet i sjukvården, men partiet vill dessutom avsätta 200 miljoner kronor nästa år för att skärpa vårdgarantin. Regeringens tandvårdsreform är otillräcklig och felaktigt utformad. Socialdemokraterna vill därför avsätta medel för att förlänga den avgiftsfria tandvården för ungdomar till 24 år och höja tandvårdsbidraget. Sammant-

get innebär Socialdemokraternas förslag för sjuk- och tandvården att ytterligare 1,5 miljarder kronor avsätts 2009 och därefter ett årligt tillskott på 1,8 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag.

Socialdemokraterna är kritiska till att regeringens satsning på psykiatri består av tillfälliga stimulanspengar under en treårsperiod och förordar en långsiktig nationell handlingsplan för en ambitionshöjning inom vård och stöd för människor med psykisk sjukdom och psykiskt funktionshinder. Satsningen ska innehålla bl.a. stärkt skolhälsovård, snabbare och enklare stöd till psykiskt sjuka, fler slutenvårdsplatser och mer resurser till forskning och kompetensutveckling av personalen.

Socialdemokraterna avvisar regeringens försämringar av socialförsäkringen och vill ha en sjukförsäkring som ger inkomstrygghet till breda grupper. Taket ska stegvis höjas för att uppgå till 10 prisbasbelopp 2011 och ersättningsnivån ligga kvar på 80 % hela sjukperioden. För dessa ändamål satsar Socialdemokraterna 0,9 miljarder kronor 2009, 2,8 miljarder kronor 2010 och 4,2 miljarder kronor 2011. I stället för regeringens rehabiliteringskedja med en bortre parentes för den s.k. förlängda sjukpenningen vill Socialdemokraterna satsa totalt 1 miljard kronor på arbetslivsriktad rehabilitering under de tre kommande åren.

Socialdemokraterna accepterar inte skillnaden mellan beskattning av pension och lön. Skattesänkningen för pensionärerna ska vara mer omfattande och ge samtliga pensionärer minst 2 700 kr om året i sänkt skatt. En pensionär får med normala inkomster då tre gånger så stor skattesänkning som med regeringens förslag. För att förbättra den ekonomiska tryggheten för personer med sjuk- eller aktivitetsersättning föreslår Socialdemokraterna bl.a. att ersättningsnivån i bostadstillägget höjs till 93 %.

Föräldraförsäkringen ska, liksom övriga socialförsäkringar, ge inkomstrygghet och taket i den tillfälliga föräldrapenningen ska därför successivt höjas till 10 prisbasbelopp 2011. Vidare ska barnfamiljerna och ensamstående föräldrar prioriteras genom att barnbidraget och underhållsstödet höjs med 100 kr per månad fr.o.m. 2009. Vidare föreslår Socialdemokraterna att flerbarnstilläggen höjs med 10 % och att barnbidraget delas lika mellan båda föräldrarna. För att öka den ekonomiska tryggheten för familjer och barn föreslår motionärerna att det för dessa ändamål avsätts totalt 2,6 miljarder kronor 2009, 2,7 miljarder kronor 2010 och 2,8 miljarder kronor 2011. Socialdemokraterna föreslår att de ekonomiska villkoren för studenter förbättras genom höjning av studiemedlet med 375 kr per månad och av tilläggsbidraget till studenter med barn.

Motionärerna vill pröva möjligheten att inrätta ett s.k. kvalitetskontor i ett antal kommuner där medborgarna kan få hjälp för att hitta rätt bland välfärdens stora utbud och för att hantera eventuella brister i den offentliga verksamhetens kvalitet.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet ser stora eftersatta behov inom den offentliga välfärdssektorn och föreslår omfattande satsningar för att förbättra kvaliteten inom sjukvården, skolan, barn- och äldreomsorgen samt handikappomsorgen.

Vänsterpartiet vill stärka kommuner och landsting på flera olika sätt. För att värdesäkra statsbidragen till kommunsektorn ska de räknas upp med 4,5 % per år, vilket ökar anslaget med 2,9 miljarder kronor 2009 och med 5,9 respektive 9,1 miljarder kronor för 2010 och 2011. Därutöver föreslår Vänsterpartiet stora satsningar för att öka personaltätheten och kvaliteten i kommunsektorn.

På sikt vill Vänsterpartiet öka antalet anställda med 200 000 personer i kommunsektorn för att stärka kvaliteten i välfärden. För de kommande tre åren föreslår Vänsterpartiet ett riktat anställningsstöd för att kunna nyanställa totalt ca 45 000 personer inom kommunsektorn till en kostnad av ca 15,4 miljarder kronor 2011. Satsningen beräknas ge ca 11 000 nya jobb 2009 och därefter totalt ca 26 000 respektive ca 45 000 jobb 2010 och 2011.

Vidare föreslår Vänsterpartiet att 10 miljarder kronor satsas under en fyraårsperiod för att höja kvinnornas löner i kommunsektorn. För detta ändamål avsätts årligen 2 miljarder kronor 2009 och 2010 och 3 miljarder kronor 2011.

Vänsterpartiet förespråkar också ett omsorgslyft där resurser ska avsättas till ett kompetenslyft för anställda inom äldre- och handikappomsorgen med 600 miljoner kronor per år i tio år. Till detta ska läggas en satsning på utbildningsvikariat. Motsvarande förslag återfinns även i Vänsterpartiets kommittémotion So484 yrkande 1.

Vad gäller hälso- och sjukvården vill Vänsterpartiet bl.a. utveckla primärvården, öka satsningarna på den psykiatriska vården och förbättra tandvårdsreformen genom bl.a. ett förbättrat högkostnadsskydd. Regeringens förslag till prestationsbunden vårdgaranti avvisas.

Vänsterpartiet avvisar de neddragningar som regeringen genomfört inom socialförsäkringsområdet och vill i stället stärka socialförsäkringen och värna inkomstbortfallsprincipen. Motionärerna föreslår bl.a. att rehabiliteringskedjan för sjukskrivna avskaffas, taket höjs till 10 prisbasbelopp i sjukförsäkringen och den tillfälliga föräldrapenningen, ersättningsnivån i sjukförsäkringen återställs till 80 % och den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen efter tolv månader avskaffas. Vidare föreslår Vänsterpartiet att ersättningsnivån i sjuk- och aktivitetsersättningen höjs till 67 % och att rätten till medicinsk och arbetslivsinriktad rehabilitering tillgodoses.

Vänsterpartiet vill avskaffa jobbskatteavdraget och i stället höja grundavdraget med 20 000 kr, vilket betyder att alla pensionärer får en kraftig skattesänkning. Vidare föreslår partiet en satsning för att höja garantipensionen med 300 kr per månad 2009, 400 kr 2010 och 500 kr 2011. För höjningen av garantipensionen avsätts 3,5 miljarder kronor per år fr.o.m. 2009. Vidares satsas 1,5 miljarder för en uppräknings av pensionen för de tidigare ATP-pensionärer som fått försämrad pension. Motionärerna före-

slår också en höjning av ersättningsnivån av bostadstillägget till pensionärer och personer med sjuk- och aktivitetsersättning till 95 % och höjt tak till 5 000 kr.

Studenterna har inte kompenseras fullt ut för stigande levnadsomkostnader, anser motionärerna, och de föreslår att studiemedlen höjs med 1 200 kr i månaden från 2009.

Vänsterpartiet anser att bostadsbidraget behöver höjas och indexerats så att det bättre motsvarar prisutvecklingen och förordar även att den nuvarande åldersgränsen på 28 år för ensamstående utan barn tas bort. Vidare satsas 1,2 miljarder kronor på att individualisera föräldraförsäkringen från 2009, och underhållsstödet höjs med 200 kr samt värdesäkras genom att knytas till prisbasbeloppet.

Miljöpartiet

Miljöpartiet presenterar reformer av trygghetssystemen för att arbetsmarknaden ska fungera bättre och utanförskapet minska. Regeringens politik har inneburit kraftiga försämringar i det sociala skydds nätet.

Miljöpartiet vill utreda hur sjukförsäkring, arbetslöshetsförsäkring och försörjningsstöd ska kunna slås ihop till ett nytt trygghetssystem kallat Arbetslivstrygghet. I avvaktan på ett sådant system föreslår Miljöpartiet ett antal förändringar inom arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen. Man föreslår t.ex. höjt tak i a-kassan, man avvisar sänkta ersättningsnivåer i sjukförsäkringen, slopar nedsättningen av ersättningsnivån i sjukpenningen efter ett år till 75 %, avvecklar den bortre tidsgränsen efter 550 dagar samt avvecklar prövningen mot hela arbetsmarknaden efter sex månaders sjukskrivning. Sammantaget bör sjukförsäkringen tillföras ytterligare 390 miljoner kronor 2009 och därefter ca 1,6 miljarder kronor per år.

I sin budgetmotion prioriterar Miljöpartiet satsningar på studenter, ensamstående föräldrar, pensionärer och barnfamiljer. För studenter är de ekonomiska villkoren alltför ansträngda och bidragsdelen av studiestödet bör höjas med 900 kr per månad till en kostnad av 3,6 miljarder kronor per år från 2009. Ensamstående föräldrar har ofta en ekonomiskt svårare situation än andra hushåll. Motionärerna föreslår därför att det s.k. särskilda bidraget inom bostadsbidraget höjs med 300 kr per månad. Kostnaden uppskattas till ca 600 miljoner kronor per år från 2009 och omfattar ungefär 170 000 barnfamiljer.

Miljöpartiet välkomnar regeringens förslag att höja grundavdraget för pensionärer. Motionärerna anser dock att förslaget är otillräckligt och avsänt ytterligare ca 1 miljard kronor per år för att höja garantipensionen för pensionärer från 2009. I genomsnitt ger detta förslag pensionärerna 1 600 kr mer per år jämfört med regeringens förslag. Dessutom höjs fribeloppet i bostadstillägget liksom underlaget för beräkning av bostadstillägget.

Miljöpartiet föreslår att bidraget till psykiatrin ökas med 600 miljoner kronor per år från 2009 utöver regeringens förslag. För att förbättra tandhälsan vill Miljöpartiet införa fri tandvård för alla upp till 25 år till en årlig kostnad av ca 360 miljoner kronor.

Miljöpartiet föreslår en barntidsreform, vilken innebär att föräldrar under barnens första åtta år kan få ersättning för att gå ned i arbetstid till 75 % mot en ersättning på 2 500 kr per månad under maximalt 24 månader per förälder. Rätten till barntid är individuell och föreslås bli en ny del av föräldraförsäkringen. Förslaget beräknas kosta ca 2,5 miljarder kronor 2009 och därefter ca 5 miljarder kronor per år.

Finansutskottets ställningstagande

Tack vare regeringens ansvarsfulla och arbetsstimulerande politik har Sverige råd att i den rådande konjunkturavmattningen genomföra viktiga välfärdssatsningar. Det viktigaste för ekonomin i kommuner och landsting är att tillräckligt många människor arbetar och därmed ges möjlighet att bidra till den gemensamma välfärden. Oppositionspartierna föreslår dock i sina budgetmotioner en rad förslag, t.ex. på skatte-, sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsområdet, som varaktigt försämrar sysselsättningen och de kommunala skatteintäkterna och därmed minskar möjligheterna för en bättre kommunal service. Fler i arbete ger möjlighet att förbättra centrala välfärdsverksamheter.

Regeringen föreslår flera viktiga satsningar som förbättrar välfärden. Villkoren förbättras för pensionärerna genom att skatten sänks för 90 % av landets pensionärer och att den s.k. skäligenivån inom äldreomsorgsstödet liksom det särskilda bostadstillägget för pensionärer höjs. Eftersom pensionerna är knutna till inkomstutvecklingen i samhället kommer regeringens politik för ökad sysselsättning även pensionärerna till del. Beträffande Socialdemokraternas förslag till skattesänkning för pensionärerna kan utskottet konstatera att de sämst ställda pensionärerna inte får någon förbättring alls jämfört med regeringens förslag. I stället riktar motionärerna in sin skattesänkning på pensionärer med högre inkomster.

De angelägna förstärkningarna av den psykiatriska vården fortsätter, och regeringen föreslår nu satsningar på 650 miljoner kronor per år för detta ändamål.

Finansutskottet ställer sig bakom regeringens förslag för att förstärka välfärden, vilka ger förutsättningar att öka utrymmet i den kommunala ekonomin trots konjunkturavmattningen. Satsningarna på centrala välfärdsområden såsom bl.a. skolan, äldreomsorgen, sjukvården och psykiatrin samt sänkt arbetsgivaravgift innebär att kommunsektorn får ett ökat ekonomiskt utrymme med ca 20 miljarder kronor åren 2009–2011. Därutöver kommer inkomster från den kommunala fastighetsavgiften. När avgiften infördes gjordes detta neutralt för kommunerna men framtida öknings skulle tillfälla kommunsektorn. De ökade inkomsterna från fastighetsavgiften beräk-

nas nu till ca 2 miljarder kronor per år. Om även detta beaktas beräknas därmed kommunsektorn få ökade ekonomiska resurser med 26 miljarder kronor de kommande tre åren. Till dessa välfärdssatsningar kan bl.a. läggas regeringens förslag om sänkt skatt för pensionärer.

Det finns fortfarande, trots stora satsningar, brister i tillgänglighet till hälso- och sjukvården, och väntetiderna mellan olika landsting varierar kraftigt. Regeringen föreslår därför att ytterligare 1 miljard kronor per år satsas på ökad tillgänglighet fr.o.m. 2010. Befolkningen ska erbjudas en behovsanpassad, tillgänglig och effektiv vård av god kvalitet. Finansutskottet välkomnar regeringens arbete att flytta makten till patienten, höja kvaliteten och öka mångfalden inom den solidariskt finansierade vården och omsorgen. Utskottet vill särskilt lyfta fram regeringens satsningar för att öka vårdens kvalitet och tillgänglighet samt satsningarna för att förbättra situationen för de människor som drabbas av psykisk sjukdom. Därtill vill utskottet betona vikten av att öka mångfalden av vårdgivare och därmed ge patienterna möjlighet att välja vårdgivare efter behov och önskemål. Fler vårdgivare ger också ökad konkurrens, som i sin tur kan fungera som en drivkraft för kvalitetsförbättringar.

Utskottet vill även lyfta fram vikten av att kommunsektorn tar till vara möjligheterna att utnyttja sina resurser så effektivt som möjligt. Det är därvid viktigt att regeringen fortsätter att aktivt stödja kommuner och landsting i deras arbete med att öka effektiviteten och kvaliteten i sina verksamheter.

Även oppositionspartierna föreslår satsningar på välfärden. Samtidigt som man tillför ökade resurser avvisar dock oppositionspartierna de nedsatta arbetsgivaravgifterna för ungdomar. Detta leder till ökade utgifter för arbetsgivaravgifter för kommunsektorn med uppskattningsvis 2,5 miljarder kronor per år och dessutom troligen till att ungdomsarbetslösheten ökar. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet anser att den kommunala fastighetsavgiften åter ska göras om till en statlig skatt, vilket innebär att det beräknade resurstillskottet på 2 miljarder kronor per år från uppräknigen av fastighetsavgiften uteblir.

För att upprätthålla legitimiteten i såväl skattesystemet som välfärdssystemen anser utskottet att det är angeläget att regeringens arbete med att samlat bekämpa skattefusk och minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen fortsätter. Regeringen bör återkommande göra en samlad redovisning till riksdagen avseende storleken på skattefelet respektive på de felaktiga utbetalningarna, utvecklingen på området i övrigt samt vilka åtgärder som vidtas. De närmare formerna för en sådan redovisning får utvecklas inom Regeringskansliet.

Utskottet tillstyrker regeringens proposition yrkande 1 i denna del och avstyrker samtliga här aktuella motionsyrkanden.

2.7 Försvaret

Budgetpropositionen

Sverige ska ha ett modernt, flexibelt och effektivt insatsförsvaret. Sveriges förmåga att delta i internationella insatser ska öka för att kunna värna svenska värden och intressen även utanför vårt lands gränser. Händelserna i Georgien under sensommaren understryker vikten av att fortsätta moderniseringen av försvaret, liksom vikten av att kontinuerligt följa utvecklingen i omvärlden.

Anslaget för förbandsverksamhet föreslås öka de kommande åren. Dessa ökningarna är ett uttryck för ambitionen att förbättra försvarets möjligheter att delta i internationella freds- och säkerhetsskapande insatser. Regeringen föreslår att förbandsverksamheten förstärks med 139, 269 respektive 811 miljoner kronor 2009–2011. Tillsammans med tidigare aviserade förstärkningar beräknas försvarets resurser för förbandsverksamhet och internationella insatser stegvis öka till en nivå som 2011 är ca 2,2 miljarder kronor högre än vad som var fallet 2006. Därutöver föreslås tillfälliga justeringar mellan myndighetens anslag, som en av flera åtgärder i arbetet med att skapa balans i försvarets verksamhet. Sammantaget är förutsättningarna för förbandsverksamheten därmed goda, och den obalans i ekonomin som Försvarsmakten tidigare anmält är hanterad. Några förändringar i förbandsorganisationen behöver därför inte genomföras.

I förra årets budgetproposition redogjorde regeringen för ambitionen att anpassa försvarets materielförsörjning så att ekonomiska resurser i mindre utsträckning än tidigare binds upp i långsiktiga beställningar. Andelen direktanskaffad materiel bör öka på bekostnad av andelen egenutvecklad materiel. På så sätt kan materielförsörjningen effektiviseras och materielen göras mer tillgänglig i närtid.

Försvarets anslag för materiel föreslås nu minskas 2009 med sammantaget 659 miljoner kronor. Från 2010 minskas anslagen med 789 miljoner kronor och från 2011 med 1 331 miljoner kronor.

Den sammantagna effekten av dessa och tidigare omprövningar av materielprojekt blir att utgifterna för försvarets materielförsörjning kommer att ha minskat med drygt 2,3 miljarder kronor 2011, och de ekonomiska effekterna av åtgärderna kommer att öka åren därefter. Regeringens bedömning är därmed att de besparingar på försvarsmateriel som aviserades i förra årets budgetproposition har genomförts.

Regeringen anser att utvecklingen av försvaret ställer krav på fortsatt effektivisering av såväl förbandsverksamheten som materielförsörjningen. Därför kommer en särskild utredare att på regeringens uppdrag föreslå det mest effektiva sättet att organisera stödet till Försvarsmaktens kärnverksamhet.

Förslagen innebär att förbandsverksamheten förstärks, att styrningen och kontrollen utvecklas och att materielförsörjningen effektiviseras. Detta ger en god grund för den fortsatta utvecklingen av försvaret.

Motionerna

Socialdemokraterna

Inriktningen på försvaret måste grunda sig på en gedigen säkerhetspolitisk analys, skriver motionärerna, och de anser att regeringen har hanterat försvarsfrågan på ett märkligt sätt med ökade ambitioner den ena dagen och minskade den andra. Motionärerna vill fortsätta att modernisera och rationalisera försvaret och anser att det finns flera möjligheter till rationalisering utan att försvarets förmåga påverkas. Det handlar t.ex. om effektivare logistik, en mer rationell fastighetsförvaltning där hela den statliga fastighetsförvaltningen bör samordnas bättre än i dag, förbättrade planeringsprocesser i enlighet med ESV:s rapport från i våras om försvarets styrning och planering och bättre samordning mellan försvarets civila uppgifter och civila verksamheter.

Regeringen har presenterat flera neddragningar på materielsidan sedan förra hösten. Det utrymme som Socialdemokraterna då pekade på för neddragningar är i och med detta redan utnyttjat, och motionärerna föreslår inga ytterligare besparingar i materieförsörjningen. Motionärernas principiella inställning beträffande egenutveckling av försvarsmateriel är att Sverige tjänar både säkerhetspolitiskt och industripolitiskt på att ha en internationellt konkurrenskraftig försvarsindustri.

Motionärerna anser att Sverige ska delta vid internationella fredsfrämjande insatser men att det ändå på kort sikt är lämpligt att minska anslagen till denna verksamhet. Det behövs ett nytt inriktningsbeslut för hela försvarspolitikerna innan man gör några större justeringar av ambitionsnivån för de fredsfrämjande insatserna. Sammantaget föreslår motionärerna att anslagen inom utgiftsområdet minskas med 965, 1 815 och 2 365 miljoner kronor åren 2009–2011.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet motsätter sig en utökning av resurserna för internationella insatser och vill satsa på den nationella skyddsstyrkan för att säkra och förstärka det nationella försvaret. Motionärerna avvisar ökade satsningar på Försvarets radioanstalt och anser att behovet av signalspaning bör utredas. Sammantaget föreslår Vänsterpartiet att anslagen på utgiftsområdet minskas med ca 1,3 miljarder kronor.

Miljöpartiet

Miljöpartiet står fast vid att försvaret ska omvandlas från ett invasionsförsvaret till ett fredsfrämjande insatsförsvaret och motsätter sig regeringens förslag till ökning av anslagen till förbandsverksamhet med 600 miljoner kronor. Motionärerna står bakom regeringens ambition att effektivisera försvarets materieförsörjning med en minskning av egenutvecklingen av materiel. Miljöpartiet vill dock gå längre än regeringen bl.a. genom att stoppa utvecklingen och köpen av en ny generation av JAS 39 Gripen.

Sammanlagt föreslår Miljöpartiet att anslagen för försvaret minskas med ca 1 miljard kronor 2009 och med ca 3 respektive 4 miljarder kronor 2010 och 2011.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet står bakom regeringens förslag till resursförskjutning från materielsidan till förbandsverksamheten. Försvaret ska vara ett insatsförsvaret av modernt och effektivt snitt och ha kapacitet att delta i internationella insatser. Utvecklingen av försvaret kräver fortsatt effektivisering av både förbandsverksamheten och materieförsörjningen, anser regeringen som avser att låta en särskild utredare föreslå effektiviseringar av Försvarmaktens kärnverksamhet.

Oppositionspartierna har vitt skilda åsikter om försvaret men vill alla göra stora besparingar utöver de neddragningar som tidigare gjorts. Socialdemokraterna föreslår stora neddragningar för de internationella insatserna men ser inga möjligheter till ytterligare besparingar på materielområdet. Miljöpartiet föreslår mycket omfattande minskningar av förbandsverksamheten och samtidigt kraftiga neddragningar på materielsidan medan de internationella insatserna ges ökade resurser. År 2011 räknar Miljöpartiet med att försvarsanslagen kan minskas med nästan 4 miljarder kronor. Vänsterpartiet vill å sin sida sänka ambitionsnivån vad gäller de internationella insatserna och satsa på den nationella skyddsstyrkan.

Utskottet står bakom regeringens ambition att förbättra försvarets möjligheterna att delta i internationella freds- och säkerhetsskapande insatser genom att föra över medel från materielsidan till förbandsverksamheten och avvisar oppositionens i många fall mycket omfattande neddragningar inom försvaret.

2.8 Rättsväsendet

Budgetpropositionen

Ett effektivt och väl fungerande rättsväsende är en självklar förutsättning för att samhällets insatser mot brottsligheten ska bli framgångsrika. Regeringen har de senaste åren genomfört stora satsningar på rättsväsendet, vilket hittills under mandatperioden har tillförts 2 miljarder kronor.

Regeringen fortsätter att satsa på rättsväsendet. I denna proposition föreslår regeringen att ytterligare sammanlagt 775 miljoner kronor 2009 anvisas till bl.a. Säkerhetspolisen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Rättsmedicinalverket, Sveriges Domstolar och Kriminalvården.

Samtidigt ställer regeringen högre krav på rättsväsendets myndigheter. Det handlar bl.a. om att öka den polisiära närvaron, säkerställa en effektiv åklagarverksamhet, värna kvaliteten i den dömande verksamheten, utveckla innehållet i verkställigheten, skapa fler häktes- och anstaltsplatser och stärka brottsofferperspektivet i hela rättskedjan.

Skyddet för kvinnor och barn som utsätts för våld av män ska förbättras ytterligare. Regeringen har tagit fram en handlingsplan 2007–2010 med 56 konkreta åtgärder som syftar bl.a. till att öka effektiviteten i polisens och åklagarnas arbete med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, öka kunskapen om denna brottslighet och förbättra samverkan mellan olika huvudmän.

Det pågår ett omfattande arbete med att se över effektiviteten inom hela rättsväsendet. Den övergripande målsättningen är att identifiera och föreslå åtgärder för att minska belastningen, öka effektiviteten och förbättra resultatet som helhet i rättsväsendet. Arbetet ska vara slutfört under 2009. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med en redovisning av åtgärder och resurser som krävs för att samhällets insatser mot brottslighet ska vara effektiva och slagkraftiga.

Motionerna

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna föreslår att polisen ges ökade resurser och satsar 100 miljoner kronor 2009 och 2010. År 2011 föreslås ökade resurser till närpolis i miljonprogrammets områden. Motionärerna förespråkar också ökade insatser mot ekonomisk brottslighet och ger finanspolisen och Skatteverket ökade resurser för att bekämpa skatteundandragande. Man föreslår också utökade resurser för åklagarväsendet, domstolarna och Kriminalvården jämfört med regeringens förslag. Sammanlagt tillförs utgiftsrådet ca 150 miljoner kronor per år.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet står bakom regeringens förslag till satsningar på Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, domstolarna, Rättsmedicinalverket och rättsliga biträden. Med tanke på att polisen har ett stort anslagssparande anser motionärerna att anslaget för polisen är överdimensionerat 2009 och föreslår en sänkning med 250 miljoner kronor. Vänsterpartiet motsätter sig också de ökade anslagen till Säkerhetspolisen.

Miljöpartiet

Motionärerna står bakom regeringens satsningar på rättsväsendet men föreslår ytterligare sammanlagt 50 miljoner kronor i tillskott till åklagarna, domstolarna, Kriminalvården och Brottsförebyggande rådet. Man avvisar regeringens ökning av anslagen till Säkerhetspolisen och sänker dess anslag med 100 miljoner kronor.

Finansutskottets ställningstagande

Under mandatperioden har regeringen hittills tillfört rättsväsendet sammanlagt 2 miljarder kronor och satsningarna fortsätter i denna proposition. Ytterligare totalt 775 miljoner kronor 2009 anvisas till bl.a. Säkerhetspolisen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Rättsmedicinalverket, Sveriges Domstolar och Kriminalvården.

Det råder relativt stor enighet om behoven av att förstärka rättsväsendet, och oppositionspartierna föreslår liksom regeringen ökade resurser för såväl åklagare, domstolar som kriminalvård. Åsikterna går emellertid isär när det gäller satsningarna på polisen och de ökade resurserna till Säkerhetspolisen. Miljöpartiet och Vänsterpartiet avvisar resurstillskottet till Säkerhetspolisen, och Vänsterpartiet föreslår även en kraftig neddragning av polisens anslag 2009. Socialdemokraterna vill satsa ökade resurser mot den ekonomiska brottsligheten och föreslår också en satsning 2011 på närpoliserna i miljonprogramsområdena.

Utskottet delar regeringens uppfattning att ett väl fungerande rättsväsende är en nödvändighet för att samhällets insatser mot brottsligheten ska bli framgångsrika. Utskottet välkomnar regeringens fortsatta satsningar på rättsväsendet och tillstyrker regeringens förslag. De aktuella motionsyrkandena avstyrks.

2.9 Offentliga finanser

Budgetpropositionen

Regeringens politik har sedan mandatperiodens början varit inriktad på att öka sysselsättningen och minska utanförskapet. Förändringar i skatter och transfereringssystem har konsekvent utformats med sikte på dessa mål. Tillsammans med en stark konjunktur har regeringens politik gett resultat. Arbetslösheten och sjukskrivningarna har minskat och arbetskraftsdeltagandet har ökat. Den trendmässiga ökningen av antalet personer i sjuk- och aktivitetsersättning bröts 2007, och regeringen bedömer att antalet personer som får ersättning från trygghetssystemen kommer att minska med 218 000 personer under mandatperioden. En god sysselsättning bidrar i hög grad till starka offentliga finanser både genom att arbete genererar skatteinkomster och genom att belastningen på transfereringssystemen begränsas.

Fortsatt starka offentliga finanser

Konjunkturavmattningen innebär att det offentliga finansiella sparandet nu bedöms bli något svagare än i 2008 års ekonomiska vårproposition. De offentliga finanserna fortsätter trots detta att utvecklas starkt, och alla del-sektorer beräknas visa överskott hela prognosperioden. År 2007 uppgick det finansiella sparandet i offentlig sektor till 3,5 % av BNP, vilket är det största överskott som redovisats sedan 2000 och, om man bortser från engångseffekter, det största överskott som redovisats sedan överskottsmålet infördes. De senaste fyra åren har det finansiella sparandet stärkts, främst som ett resultat av den goda ekonomiska tillväxten och den gynnsamma utvecklingen på arbetsmarknaden men också av att utgifterna minskat som andel av BNP. Under 2009 förväntas det finansiella sparandet försvagas till följd dels av konjunkturavmattningen, dels av de reformer som föreslås eller aviseras i budgetpropositionen, och 2010 respektive 2011 beräknas det finansiella sparandet åter att stärkas. Det strukturella sparandet, dvs. det som justerats för konjunkturläget, beräknas visa överskott på 1,9 och 2,2 samt 2,7 % av BNP åren 2009–2011.

Tabell 2.4 Den offentliga sektorns finanser

Procent av BNP där ej annat anges

	2008	2009	2010	2011
Inkomster	52,8	51,5	51,1	50,6
Utgifter	50,1	50,5	49,5	48,1
Finansiellt sparande	2,8	1,1	1,6	2,5
<i>Miljarder kronor</i>	88	35	56	93
varav Staten	51	18	45	86
ÅP-systemet	27	15	8	4
Kommunsektorn	10	3	2	2
Finansiell ställning				
<i>Procent av BNP</i>				
Nettoskuld	-24,2	-24,4	-24,9	-26,2
Konsoliderad bruttoskuld	35,5	32,2	28,3	23,8
Statsskuld	31,1	27,5	23,7	19,2

Den finansiella ställningen beräknas också vara stark framöver. Överskottet i de offentliga finanserna i kombination med tillväxten innebär att den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld, den s.k. Maastrichtskulden, minskar snabbt över perioden. Likaså beräknas den offentliga sektorns nettoförmögenhet öka och uppgår 2011 till drygt 26 % av BNP.

Bedömning av reformutrymmet

Reformerna som regeringen föreslår syftar till att öka välfärden. En väl avvägd finanspolitik förutsätter att de budgetpolitiska målen och restriktionerna respekteras och att finanspolitiken inte bidrar till att förstärka konjunktursvängningarna. Dessutom måste hänsyn tas till osäkerheten i den ekonomiska utvecklingen.

För att bedöma hur de offentliga finanserna förhåller sig till överskotts-målet använder sig regeringen av tre indikatorer: det genomsnittliga finansiella sparandet räknat från 2000, den s.k. sjuårsindikatorn som beaktar såväl utfallsår som prognosår, och det strukturella sparandet, dvs. finansiellt sparande justerat för konjunkturläge. Regeringen gör bedömningen att alla tre indikatorer pekar på att det finns ett visst tillkommande reformutrymme – utöver de reformer som nu föreslås eller aviseras – de kommande åren. Samtidigt finns flera skäl till att i dagsläget vara försiktig med att ta i anspråk detta eventuella reformutrymme, utöver den redan kraftfulla satsning regeringen gör i budgetpropositionen. Regeringen pekar på att nedåtriskerna dominerar i prognosen, att de offentliga finanserna är mycket konjunkturkänsliga och att erfarenheter visar att försvagningar lätt kan underskattas vid en konjunkturedgång. Det finns även osäkerhet om den långsiktiga hållbarheten i de offentliga finanserna.

Sammantaget gör regeringen bedömningen att åtgärder för 2009 på ca 1 % av BNP, eller 32 miljarder kronor, innebär en väl avvägd finanspolitik. Effekterna på det finansiella sparandet beräknas öka med ytterligare ca 4 miljarder kronor till 2011. Resursutnyttjandet bedöms vara lågt, särskilt under 2009 och 2010, och reformerna bidrar till att stimulera efterfrågan dessa år. Reformerna dämpar konjunkturedgången och mildrar effekterna på arbetsmarknaden genom bl.a. skattelättnader för hushåll och företag, satsningar på t.ex. infrastruktur och forskning samt tillskott till kommunsektorn. Reformerna förbättrar därigenom tillväxtförutsättningarna och underlättar för svensk ekonomi att snabbt återhämta sig när den globala konjunkturen vänder uppåt igen.

Regeringen framhåller de stora osäkerheterna i bedömningen av reformutrymmet de kommande åren och att det finns goda skäl för en försiktig hållning. Dessa osäkerheter berör såväl de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet som den konjunkturrella utvecklingen. Erfarenheter visar också att det offentliga sparandet tenderar att överskattas vid en konjunkturförsvagning. Regeringen påpekar också att osäkerheten om den ekonomiska utvecklingen för närvarande är större än normalt till följd av den finansiella turbulensen i världsekonomin och att riskerna för en mer negativ utveckling dominerar. Det är därför viktigt att i dagsläget upprätthålla sådana marginaler i de offentliga finanserna att de automatiska stabilisatorerna kan verka fullt ut. Sammantaget bedömer regeringen att det föreslagna reformpaketet på 32 miljarder kronor är välavvägt och ansvarsfullt.

Utgiftstaken

I enlighet med riksdagens önskemål lämnar regeringen inte något förslag till utgiftstak för det tredje året i budgetcykeln i den ekonomiska vårpropositionen utan i stället i höstens budgetproposition. Regeringen anser dock att en bedömning av utgiftstakets nivå för det tredje året är en väsentlig del av riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken och att det medelfristiga perspektivet ska upprätthållas. Den bedömning som görs på våren är sedan avsedd att under normala omständigheter kvarstå till det slutgiltiga förslaget i höstens budgetproposition. I 2008 års ekonomiska vårproposition gjorde regeringen bedömningen att 1 048 miljarder kronor utgjorde en väl avvägd nivå på utgiftstaket för 2011. Denna nivå innebär att utgifterna fortsätter att minska svagt som andel av BNP samtidigt som säkerhetsmarginalerna bedöms vara tillfredsställande. Nivån på utgiftstaket är förenlig med överskottsmålet för den offentliga sektorns finanser och en långsiktigt hållbar finanspolitik. Regeringen står i budgetpropositionen fast vid denna bedömning.

Förslaget till utgiftstak för 2011 har emellertid justerats uppåt med 2 miljarder kronor av tekniska skäl. Vissa av regeringens skatteförslag, framför allt förslaget om höjt grundavdrag för pensionärer, innebär minskade skatteintäkter för kommunerna vilket kompenseras genom högre statsbidrag. Denna förändring innebär inte någon ökning av de offentliga utgifterna och motiverar därför en teknisk justering av utgiftstaket. För 2009 och 2010 finns utgiftstak som riksdagen tidigare har fastställt på 989 respektive 1 018 miljarder kronor. Även dessa tak föreslås höjas med 2 miljarder kronor till 991 respektive 1 020 miljarder kronor. Förslagen, som påverkar kommunernas skatteunderlag, gäller från 2009 varför samma justering behöver göras för alla tre åren.

De föreslagna höjningarna av utgiftstaket är av rent teknisk natur och innebär inte att de offentliga utgifterna ökar. Regeringen står därmed i praktiken fast vid tidigare fastställda utgiftstak och den bedömning för 2011 som gjordes våren 2008.

Tabell 2.5 Regeringens förslag till utgiftstak 2009–2011

Miljarder kronor

	2008	2009	2010	2011
Av riksdagen beslutade utgiftstak	957	989	1 018	1 048
Tekniska justeringar	0	2	2	2
Aktuellt förslag		991	1 020	1 050
<i>Procent av BNP</i>	30,0	30,0	29,5	28,9
Årlig förändring	19	34	29	30
Takbegränsade utgifter	940	953	985	1 001
<i>Procent av BNP</i>	29,5	28,8	28,5	27,5
Budgeteringsmarginal	17	38	35	49

Anm. Utgiftstaket för 2011 på 1 048 miljarder kronor är inte tidigare fastställt av riksdagen utan endast en bedömning från 2008 års ekonomiska vårproposition.

Statsbudgeten och statsskulden

Statsbudgeten beräknas uppvisa betydande överskott alla år 2008–2011. Överskotten beräknas till 138, 58, 88 respektive 121 miljarder kronor. Till en del förklaras detta av stora engångsvisa inkomster till följd av försäljningar av företag, särskilt 2008 då inkomsterna från försäljningar av aktier beräknas uppgå till 80 miljarder kronor. Även utan dessa engångsvisa inkomster uppvisar dock statsbudgeten positiva saldon samtliga år.

Tabell 2.6 Statsbudgetens saldo

Miljarder kronor

	2008	2009	2010	2011
Inkomster	905,8	836,8	883,7	913,7
Utgifter	767,7	778,8	795,3	792,7
varav utgiftsomr. exkl. statsskulsräntor	738,2	732,6	749,6	752,0
statsskulsräntor	42,8	33,8	34,0	32,0
RGK:s nettoutlåning m.m.	-13,3	12,4	11,7	8,7
Statsbudgetens saldo	138,1	57,9	88,4	120,9

Som en följd av budgetöverskotten amorteras statsskulden av i hög takt. Från att ha uppgått till 58 % av BNP år 2000 minskade statsskulden till 36 % av BNP i slutet av 2007. Statsskulden beräknas vid utgången av 2011 ha minskat till ca 19 % av BNP. Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld, den s.k. Maastrichtskulden, följer samma utveckling men ligger på en något högre nivå. Den konsoliderade bruttoskulden, som definieras av EU:s regler, består av summan av den konsoliderade statsskulden och kommunsektorns skulder på kreditmarknaden minus AP-fondernas innehav av statspapper. I relation till BNP har bruttoskulden minskat sedan 1995 och understiger sedan 2000 stabilitetspaktens referensvärde 60 %. Den konsoliderade bruttoskulden beräknas minska från 40,6 % av BNP vid utgången av 2007 till 24 % av BNP vid utgången av 2011. Av denna minskning på 17 procentenheter beror 6 procentenheter på de genomförda och planerade försäljningarna av företag och 6 procentenheter på att BNP ökar.

De offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet

Regeringen gör i propositionen flera beräkningar och bedömningar av de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet fram till 2050. De demografiska förändringarna med en stigande försörjningskvot gör sig främst gällande efter 2015. Regeringens långsiktiga beräkningar bygger därför på att nuvarande överskottsmål för de offentliga finanserna upprätthålls till dess. För utvecklingen därefter redovisar regeringen ett antal olika scenarier där den demografiska utvecklingen slår igenom i beräkningarna. Dessa scenarier skiljer sig beräkningsmässigt åt beträffande bl.a. sysselsättningsutvecklingen, produktivitetsutvecklingen och den reala tillväxten av offentlig konsumtion. Regeringen har tillämpat den s.k. S 2-indikatorn, som tagits fram av EU-kommissionen, och förenklat uttryckt visar vilken permanent

budgetförstärkning som är nödvändig för att de offentliga finanserna ska vara långsiktigt hållbara. Regeringens bedömning av dessa beräkningar är att det inte föreligger några omedelbara hållbarhetsproblem.

Dessa typer av beräkningar är emellertid mycket känsliga för förändringar i beräkningsförutsättningarna. Om man antar en real ökning av den offentliga konsumtionen som ligger i stort sett i linje med den reala ökning som ägt rum sedan 1980, bedöms de offentliga finanserna inte vara hållbara med nuvarande skattesatser. Att finansiera långsiktigt ökad offentlig konsumtion med högre skatter är emellertid förknippat med flera problem, t.ex. negativa effekter på sysselsättningen och internationellt rörliga skattebaser.

Beräkningarna understryker också vikten av att belastningen på de offentliga finanserna kan minska på andra sätt. Helt avgörande för möjligheten att upprätthålla långsiktigt uthålliga offentliga finanser är en stark sysselsättningsutveckling. Om efterfrågeökningen på offentliga välfärdstjänster inte bara stiger med den demografiska utvecklingen utan även till följd av stigande per capita-konsumtion krävs en betydande sysselsättningsökning för att bibehålla uthålliga offentliga finanser. De framtida utmaningarna ställer således höga krav på en ansvarsfull och väl avvägd finanspolitik. Regeringen arbetar med att analysera framtida mål för det finansiella sparandet. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med utförliga konsekvensanalyser av framtida mål.

Motionerna

Socialdemokraterna

Välfärden går före skattesänkningar, understryker Socialdemokraterna. I den vikande konjunkturen går regeringen fram med mer av samma politik som har misslyckats hittills, dvs. stora skattesänkningar riktade till de redan rika.

För att klara ambitionerna att höja välståndet och välfärden behövs en ansvarsfull och framåtinriktad ekonomisk politik. Det räcker inte med en stark ekonomi, utan det krävs också ett relativt omfattande skatteuttag för nödvändiga investeringar i utbildning och välfärd, skriver motionärerna. Om skatter ska ned till ett europeiskt genomsnitt, som regeringen förespråkar, kommer även välfärden att bli genomsnittlig.

Skatt ska betalas efter bärkraft, skriver motionärerna. Socialdemokraterna avvisar det tredje steget i förvärvsavdraget, reducerar omfattningen av det andra steget och avvisar förslaget om sänkt statlig inkomstskatt genom höjd brytpunkt. Man föreslår en återinförd förmögenhetsskatt med högre fribelopp och lägre skattesats än vad som gällde för den tidigare förmögenhetsskatten. Socialdemokraterna föreslår att den nu gällande fastighetsskatten behålls med två ändringar. För det första införs en fastighets-

skatt om 1 % på det taxeringsvärde som överstiger 5 miljoner kronor för en fastighet. För det andra utvidgas begränsningsregeln så att den omfattar fler personer.

Motionärerna avvisar regeringens nedsättning av arbetsgivaravgiften för ungdomar och föreslår i stället en skattereduktion som motsvarar hela arbetsgivaravgiften för den som nyanställer en arbetslös ungdom under 26 år. Socialdemokraterna accepterar regeringens förslag till generell sänkning av arbetsgivaravgifterna och föreslår en ytterligare sänkning med 2,5 procentenheter för små företag. Sammantaget innebär förslagen att skatteinkomsterna ökar med ca 22 miljarder kronor om effekten av att fastighetsskatten flyttas från kommunerna till staten exkluderas.

Motionärerna föreslår satsningar inom en rad områden som sammantaget ger ökade utgifter med ca 21 miljarder kronor, exklusive omflyttningen av fastighetsskatten. De största satsningarna återfinns inom arbetsmarknads- och utbildningsområdena. Utgifterna på statsbudgetens utgiftsområden ökar i Socialdemokraternas budgetalternativ med ca 35, 39 och 42 miljarder kronor åren 2009–2011. Motionärerna föreslår att utgiftstaken höjs med 34, 35 och 37 miljarder kronor för de tre åren, vilket innebär att budgeteringsmarginalen behålls på samma nivå som i regeringens förslag.

Socialdemokraterna står bakom det finanspolitiska ramverket. Man anser att ramverket har tjänat Sverige väl och framhåller att sunda offentliga finanser är en förutsättning för uthållig tillväxt och stabil välfärd. Det finns goda skäl att behålla det nuvarande ramverket, anser motionärerna, men de har inget emot att ramverket kontinuerligt utvärderas.

De sammantagna effekterna på de offentliga finanserna av Socialdemokraternas budgetalternativ framgår av tabellerna nedan.

Tabell 2.7 Finansiellt sparande i den offentliga sektorn 2009–2011 (s)

Miljarder kronor

	2009	2010	2011
A Finansiellt sparande enligt budgetpropositionen	35	56	93
<i>Procent av BNP</i>	<i>1,1</i>	<i>1,6</i>	<i>2,5</i>
B Socialdemokraternas utgiftsförändringar	+35,0	+39,0	+42,0
C Socialdemokraternas inkomstförändringar	+36,0	+40,0	+43,0
<i>D Samlad effekt av Socialdemokraternas förslag</i>	<i>+1,0</i>	<i>+1,1</i>	<i>+1,3</i>
Socialdemokraternas finansiella sparande (A+D)	36	57	94
<i>Procent av BNP</i>	<i>1,1</i>	<i>1,7</i>	<i>2,6</i>

Tabell 2.8 Statsbudgetens inkomster 2009–2011 (s)*Miljarder kronor*

	2009		2010		2011	
	Reg. nivå	s avvik.	Reg. nivå	s avvik.	Reg. nivå	s avvik.
Skatt på arbete	907,5	+17,7	940,4	+17,8	986,4	+18,8
Skatt på kapital	187,8	+3,5	202,0	+3,5	212,4	+3,5
Skatt på konsumtion och insatsvaror	438,2	+0,3	454,7	+1,0	471,3	+1,3
Off. sektorns skatteink. (periodiserat)	1 521,6	+21,5	1 584,6	+22,3	1 656,7	+23,6
avgår kommunalskatter	-539,7	-12,1	-559,5	-12,1	-584,7	-12,1
avgifter till ålderspensionssystemet	-185,2	±0	-191,7	±0	-200,4	±0
Statens skatteintäkter (periodiserat)	796,7	+33,5	833,4	+34,3	871,6	+35,6
Periodiseringar	-10,5	±0	-4,7	±0	-11,3	±0
1000 Skatter m.m. (kassamässigt)	786,2	+33,5	828,7	+34,3	860,3	+35,6
Övriga inkomster (kassamässigt)	50,6	-47,1	55,0	-44,2	53,4	-42,4
S:a statsbudgetens ink. (kassamässigt)	836,8	-13,6	883,7	-9,9	913,7	-6,7

Tabell 2.9 Statsbudgetens saldo och statsskulden 2009–2011 (s)*Miljarder kronor*

	2009		2010		2011	
	Reg. nivå	s avvik.	Reg. nivå	s avvik.	Reg. nivå	s avvik.
Inkomster	836,8	-13,6	883,7	-9,9	913,7	-6,7
Utgifter exkl. statsskuld räntor	732,6	+33,4	749,6	+34,9	752,0	+36,1
Statsskuld räntor	33,9	+1,9	34,1	+3,8	32,1	+5,6
Riksgäldskontorets nettoutlåning	11,0	±0	11,1	±0	7,9	±0
Kassamässig korrigering	1,4	±0	0,6	±0	0,8	±0
Statsbudgetens saldo	57,9	-49,0	88,4	-48,9	120,9	-48,7
Saldo exkl. försäljningsinkomster		+1,0		+1,1		+1,3
Statsskuld vid årets slut	910,0	+49,0	820,0	+97,8	697,0	+146,5

Socialdemokraterna avvisar regeringens planerade försäljningar av statliga företag, vilket innebär att budgetsaldot försvagas med 50 miljarder kronor per år. Det har dock ingen effekt på det finansiella sparandet eftersom man räknar med att ökade statsskuld räntor uppvägs av högre utdelningsinkomster. Det svagare budgetsaldot innebär att statsskulden 2011 beräknas överstiga regeringens förslag med 146 miljarder kronor.

Vänsterpartiet

Regeringen står handfallen inför den ekonomiska nedgången och fortsätter med mer av den politik som redan misslyckats, anser Vänsterpartiet. I stället förespråkar motionärerna en politik med stora investeringar för framtiden och kraftfulla satsningar på välfärden.

Vänsterpartiet avvisar jobbskatteavdraget i sin helhet och förordar en generell höjning av grundavdraget med 20 000 kr. Motionärerna avvisar också regeringens förslag till sänkta arbetsgivaravgifter och sänkt bolagskatt och föreslår bl.a. en förmögenhetsskatt och en reformerad fastighetskatt.

Motionärerna föreslår utgiftsökningar på utgiftsområden som uppgår till 65 miljarder kronor 2009. Vid sidan av utgifterna på utgiftsområden föreslår motionärerna även satsningar på infrastrukturinvesteringar genom lån i

Riksgäldskontoret och inrättandet av en bostadsfond för att bygga 40 000 lägenheter per år i tio år. Motionärerna avvisar regeringens planer på försäljningar av statliga företag.

Vänsterpartiet är starkt kritiskt till dagens ramverk för finans- och penningpolitiken, som man anser försvårar en politik för full sysselsättning. Penningpolitiken bör inte vara inriktad på inflationsbekämpning utan i stället på utveckling i den reala ekonomin, och den bör understödja det övergripande målet om full sysselsättning. Dagens ordning innebär ett olyckligt dubbelkommando i den ekonomiska politiken där finans- och penningpolitik riskerar att motverka varandra. De penningpolitiska besluten bör i stället underställas riksbanksfullmäktige och samverka med finanspolitiken för att stödja målet om full sysselsättning. Det finns synnerligen goda skäl att ifrågasätta överskottsmålet för de offentliga finanserna, anser Vänsterpartiet. Målet infördes i ljuset av 1990-talskrisen för att ta ned den då mycket stora statsskulden till rimliga nivåer. Vänsterpartiet stod då bakom detta mål. Nu är emellertid situationen en helt annan. Statsskulden är låg och de offentliga finanserna är bland de absolut starkaste i OECD-området. Det är svårbegripligt att de offentliga finanserna ska fortsätta gå med stora överskott trots att det finns betydande, eftersatta behov inom den offentliga sektorn.

Systemet med utgiftstak bör avvecklas eller reformeras, anser motionärerna. Utgiftstaket sätter en övre gräns för de statliga utgifterna tre år framåt samtidigt som det saknas ett golv för de statliga inkomsterna. Detta system innebär att många för samhället viktiga investeringar inte kommer till stånd.

Motionärerna framhåller att kritiken mot det finans- och penningpolitiska ramverket inte ska tolkas som att man motsätter sig starka offentliga finanser eller tar lätt på inflationsfrågan. Däremot efterlyser motionärerna en diskussion om dagens ramverk, som skapats för att hantera det sena 1980-talets och tidiga 1990-talets problem, verkligen är det mest ändamålsenliga för att möta framtidens utmaningar.

Vänsterpartiet är också starkt kritiskt till det sätt på vilket investeringar hanteras i statens budget. I dag finansieras investeringar i infrastruktur normalt via anslag, men budgetlagen tillåter att de även får finansieras med lån i Riksgäldskontoret. Motionärerna anser att lånefinansiering bör vara huvudregel och föreslår att budgetlagen ändras i enlighet med detta. Staten bör även införa en investeringsbudget, vilket öppnar för en rimligare och mer långsiktigt inriktad syn på den ekonomiska politiken.

Effekterna på statsbudgeten och de offentliga finanserna av Vänsterpartiets budgetalternativ framgår av nedanstående tabeller.

Tabell 2.10 Finansiellt sparande i den offentliga sektorn 2009–2011 (v)*Miljarder kronor*

	2009	2010	2011
A Finansiellt sparande enligt budgetpropositionen	35	56	93
<i>Procent av BNP</i>	<i>1,1</i>	<i>1,6</i>	<i>2,5</i>
B Vänsterpartiets utgiftsförändringar	+102,0	+132,0	+156,0
C Vänsterpartiets inkomstförändringar	+99,0	+108,0	+115,0
D Samlad effekt av Vänsterpartiets förslag	-3,5	-24,6	-41,0
Vänsterpartiets finansiella sparande (A+D)	32	31	52
<i>Procent av BNP</i>	<i>1,0</i>	<i>0,9</i>	<i>1,4</i>

Tabell 2.11 Statsbudgetens inkomster 2009–2011 (v)*Miljarder kronor*

	2009		2010		2011	
	Reg. nivå	v avvik.	Reg. nivå	v avvik.	Reg. nivå	v avvik.
Skatt på arbete	907,5	+39,5	940,4	+41,0	986,4	+43,6
Skatt på kapital	187,8	+28,4	202,0	+28,1	212,4	+27,8
Skatt på konsumtion och insatsvaror	438,2	-1,6	454,7	+1,2	471,3	+0,6
Off. sektorns skatteink. (periodiserat)	1 521,6	+66,3	1 584,6	+70,3	1 656,7	+72,0
avgår kommunalskatter	-539,7	-32,7	-559,5	-32,4	-584,7	-31,9
avgifter till ålderspensionssystemet	-185,2	+2,2	-191,7	+2,0	-200,4	+1,7
Statens skatteintäkter (periodiserat)	796,7	+96,8	833,4	+100,7	871,6	+102,2
Periodiseringar	-10,5	±0	-4,7	±0	-11,3	±0
1000 Skatter m.m. (kassamässigt)	786,2	+96,8	828,7	+100,7	860,3	+102,2
Övriga inkomster (kassamässigt)	50,6	-60,5	55,0	-63,6	53,4	-68,0
S:a statsbudgetens ink. (kassamässigt)	836,8	+36,3	883,7	+37,1	913,7	+34,2

Tabell 2.12 Statsbudgetens saldo och statsskulden 2009–2011 (v)*Miljarder kronor*

	2009		2010		2011	
	Reg. nivå	v avvik.	Reg. nivå	v avvik.	Reg. nivå	v avvik.
Inkomster	836,8	+36,3	883,7	+37,1	913,7	+34,2
Utgifter exkl. statsskuld räntor	732,6	+65,5	749,6	+85,5	752,0	+98,3
Statsskuld räntor	33,9	±0	34,1	+2,2	32,1	+5,4
Riksgäldskontorets nettoutlåning	11,0	+28,2	11,1	+29,7	7,9	+27,3
Kassamässig korrigering	1,4	±0	0,6	±0	0,8	±0
Statsbudgetens saldo	57,9	-57,3	88,4	-80,3	120,9	-96,8
Saldo exkl. försäljningsinkomster		-7,3		-30,3		-46,8
Statsskuld vid årets slut	910,0	+57,3	820,0	+137,6	697,0	+234,4

Miljöpartiet

Överskotts målet och den nya budgetprocessen har skapat ett stabilare regelverk kring den offentliga sektorns ekonomi. Genom överskotts målet har statsskulden kunna minskas, skriver Miljöpartiet, och står bakom målet att det offentliga sparandet ska uppgå till 1 % av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel.

Motionärerna står fast vid de förslag till utgiftstak som man lämnade förra hösten, men justerar taken dels för att man nu, till skillnad från förra hösten, inte föreslår några ändringar av fastighetsskatten, dels för vissa förslag som regeringen lagt fram och motionärerna accepterat. Liksom reger-

ingen föreslår Miljöpartiet reformer för 2009 på ca 1 % av BNP men framhåller att osäkerheten kring bedömningarna av det ekonomiska läget 2010 och 2011 motiverar ett högre finansiellt sparande än vad regeringen föreslår.

Skatter som behövs för att finansiera välfärden ska tas in på ett rättvist och rättssäkert sätt, beräknas efter bärkraft och utformas så att de så långt som möjligt undviker oönskade snedvridningar av ekonomin. Skattesystemet ska vara enkelt att förstå och svårt att fuska med. Motionärerna menar att flera av regeringens förändringar har skapat omotiverade undantag i skattesystemet som minskar likformigheten och ökar krånglet. Det behövs en större översyn av skattesystemet, anser motionärerna. Delar som behöver finnas med i en sådan översyn är bl.a. fastighetsskatten och kapitalbeskattningen, inkomstbeskattningen av olika typer av arbetsinkomster, miljö- och klimatskatter samt energiskatter.

Skattepolitiken måste användas mer aktivt för att klara klimat- och miljömål, anser motionärerna, och de föreslår en rad höjningar av miljörelaterade skatter. Koldioxidskatten höjs med 15 öre 2009, 30 öre 2010 och 15 öre 2011, vilket beräknas ge inkomster på 4 miljarder kronor 2009 och 17 miljarder kronor 2011. Förmånsbeskattningen miljöreduceras i högre grad än i dag, och man föreslår en koldioxidrelaterad registreringskatt för nya fordon. Miljöpartiet förordar också en flygskatt, en kilometerskatt för lastbilar, höjd effektskatt på kärnkraft och höjd fastighetsskatt på vattenkraft. Sammanlagt innebär Miljöpartiets förslag att de miljörelaterade skatterna höjs med ca 9 miljarder kronor 2009 vilket ökar till 30 miljarder kronor 2011.

Miljöpartiet föreslår skatteförändringar som sammanlagt innebär en höjning av inkomsterna med dryg 21 miljarder kronor 2009.

Statsbudgetens utgifter 2009 är ca 20 miljarder kronor högre i Miljöpartiets budgetförslag än i regeringens. Bland utgiftsreformerna finns bl.a. höjda ersättningar i arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen, höjda studiemedel och satsningar på grundskolan och yrkesutbildningen.

Miljöpartiet accepterar regeringens planer på försäljningar av statliga företag och redovisar i sitt budgetförslag ett budgetsaldo som är marginellt högre än regeringens alla de tre åren. Effekterna på statsbudgeten och de offentliga finanserna av Miljöpartiets budgetalternativ framgår av nedanstående tabeller.

Tabell 2.13 Finansiellt sparande i den offentliga sektorn 2009–2011 (mp)*Miljarder kronor*

	2009	2010	2011
A Finansiellt sparande enligt budgetpropositionen	35	56	93
<i>Procent av BNP</i>	<i>1,1</i>	<i>1,6</i>	<i>2,5</i>
B Miljöpartiets utgiftsförändringar	+20,0	+29,8	+32,8
C Miljöpartiets inkomstförändringar	+21,3	+33,0	+42,0
<i>D Samlad effekt av Miljöpartiets förslag</i>	<i>+1,0</i>	<i>+3,0</i>	<i>+9,0</i>
Miljöpartiets finansiella sparande (A+D)	36	59	102
<i>Procent av BNP</i>	<i>1,1</i>	<i>1,7</i>	<i>2,8</i>

Tabell 2.14 Statsbudgetens inkomster 2009–2011 (mp)*Miljarder kronor*

	2009		2010		2011	
	Reg. nivå	mp avvik.	Reg. nivå	mp avvik.	Reg. nivå	mp avvik.
Skatt på arbete	907,5	+12,6	940,4	+12,2	986,4	+11,6
Skatt på kapital	187,8	+1,0	202,0	+2,0	212,4	+2,0
Skatt på konsumtion och insatsvaror	438,2	+7,7	454,7	+18,8	471,3	+28,4
Off. sektorns skatteink. (periodiserat)	1 521,6	+21,3	1 584,6	+33,0	1 656,7	+42,0
avgår kommunalskatter	-539,7	+0,3	-559,5	-0,2	-584,7	-0,3
avgifter till ålderspensionssystemet	-185,2	=0	-191,7	=0	-200,4	=0
Statens skatteintäkter (periodiserat)	796,7	+21,0	833,4	+33,1	871,6	+42,2
Periodiseringar	-10,5	=0	-4,7	=0	-11,3	=0
1000 Skatter m.m. (kassamässigt)	786,2	+21,0	828,7	+33,1	860,3	+42,2
Övriga inkomster (kassamässigt)	50,6	=0	55,0	=0	53,4	=0
S:a statsbudgetens ink. (kassamässigt)	836,8	+21,0	883,7	+33,1	913,7	+42,2

Tabell 2.15 Statsbudgetens saldo och statsskulden 2009–2011 (mp)*Miljarder kronor*

	2009		2010		2011	
	Reg. nivå	mp avvik.	Reg. nivå	mp avvik.	Reg. nivå	mp avvik.
Inkomster	836,8	+21,0	883,7	+33,1	913,7	+42,2
Utgifter exkl. statsskuld räntor	732,6	+20,0	749,6	+29,8	752,0	+32,8
Statsskuld räntor	33,9	=0	34,1	=0	32,1	=0
Riksgäldskontorets nettoutlåning	11,0	=0	11,1	=0	7,9	=0
Kassamässig korrigering	1,4	=0	0,6	=0	0,8	=0
Statsbudgetens saldo	57,9	+1,2	88,4	+3,2	120,9	+9,2
Statsskuld vid årets slut	910,0	-1,0	820,0	-4,0	697,0	-13,0

Övriga motioner

I kommittémotion Fi207 anser Vänsterpartiet att regeringen har genomfört en rad förändringar som var och en har omfördelat pengar från kvinnor till män och att det har skett utan någon djupare diskussion om förslagen ur ett jämställdhetsperspektiv. Inte ens vad gäller regeringens förslag om jämställdhetsbonus har analysen varit annat än ytlig. Motionärerna anser att alla större ekonomisk-politiska förslag ska åtföljas av analyser ur ett genusperspektiv.

I Vänsterpartiets kommittémotion Fi208 framhålls att konsekvensanalyser måste genomföras för att man ska kunna fatta välgrundade beslut i olika frågor. Skattepolitikens inriktning under alliansregeringen borde ha varit föremål för omfattande analys ur många aspekter, dels fördelningspolitiskt, dels hur män respektive kvinnor berörs av förslagen. Vänsterpartiet anser att en viktig analys som ska göras vid skatteförändringar är hur män respektive kvinnor påverkas av de förändringar som föreslås.

I motion Fi287 föreslår Anne-Marie Pålsson (m) att överskottsmålet för den offentliga sektorn bör utredas med sikte på ett mål som innebär att statens budgetöverskott hålls på en betydligt lägre nivå än i dag. Det finanspolitiska ramverket infördes i en tid när statsfinanserna var i dåligt skick och statsskulden på väg mot oacceptabla nivåer. Nu är dock situationen en helt annan med årliga budgetöverskott och snabbt fallande statsskuld. Beräkningarna i budgetpropositionen visar dessutom att överskottsmålet överträffas de kommande åren. Motionären anser mot denna bakgrund att det finns skäl att ifrågasätta både nivån, och utformningen av överskottsmålet.

I motion Fi264 av Jan Lindholm (mp) framhålls att förändringar som sker i samhällets utbud av aktiviteter och service påverkar både en mängd människor och den offentliga ekonomin. Det som är en besparing för medborgarna upplevs inte alltid som besparingar för samhället. För att få ett bättre beslutsunderlag och framför allt för att öka möjligheterna att kommunicera beslut med medborgarna vore det bra med en total samhällsekonomisk kalkyl som grund. Regeringen bör utreda i vilken mån samhällsekonomiska totalkalkyler kan underlätta såväl beslut som kommunikation med dem som berörs och kanske även ge underlag för ekonomisk kompensation för dem som berörs av förändringar i det offentliga åtagandet.

I motion Fi261 begär Mats Johansson (m) ett tillkännagivande om behovet av en långsiktig politik för att stimulera hushållens förmögenhetsbildning. Kapitalbildningen i Sverige är i alltför hög grad kollektiv. Vägen till förmögenhet går i dag via arv, lotterivinster eller lyckosamma bostadsaffärer. Det borde vara möjligt att bygga upp en förmögenhet genom vanligt lönearbete. Det statistiska sambandet mellan förmögenhet och bruttointkomst är också näst intill obefintligt. En privatisering av förmögenhetsuppbyggnaden är inte bara viktig för hushållen. Den är också styrande för näringslivets utveckling, anser motionären.

Aktuella bedömningar av de offentliga finanserna

Ekonomistyrningsverket (ESV) gjorde i sin budgetprognos (2008:1) från den 14 mars en analys av hur en konjunkturförsvagning skulle kunna påverka de offentliga finanserna. ESV har inte gjort någon prognos över en försämrad makroekonomisk utveckling utan gjort känslighetsanalyser av hur statsfinanserna skulle kunna påverkas av en konjunkturedgång liknande den som ägde rum 2001–2002. ESV framhåller att förbättringen av statsfinanserna de senaste åren har varit osedvanligt kraftig och snabb och

att det finns skäl att förvänta sig att även en nedgång kan bli kraftig. Slutsatsen av ESV:s analys är att en konjunkturförsvagning motsvarande 2001–2002 skulle försvaga de offentliga finanserna 2009 med 84 miljarder kronor. Med en sådan utveckling skulle således både överskottet i statsbudgeten och i de offentliga finanserna vändas i betydande underskott.

ESV publicerade sin senaste budgetprognos den 3 september 2008. Då konstaterade man att konjunkturläget hade försvagats markant och att detta hade stor effekt på statens finanser, främst genom minskande inkomster från skatter på arbete och kapital. I relation till sin tidigare prognos från i våras justerade ESV ned såväl budgetsaldot som det finansiella sparandet i storleksordningen 30 miljarder kronor för innevarande år. Prognosen för 2009 gav trots försämringen en i huvudsak ljus bild av de offentliga finanserna. Budgetsaldot 2009 beräknades till ett överskott på 62 miljarder kronor, och överskottet i det finansiella sparandet uppgick till 1,8 % av BNP. Efter septemberprognosen finns nu utfall för ytterligare två månader, augusti och september. ESV publicerade septemberutfallet den 30 oktober och bedömde att budgetsaldot för helåret 2008 skulle försvagas med 4 miljarder kronor. Nästa prognos från ESV kommer att publiceras preliminärt den 9 december, vara baserad på ett uppdaterat makroekonomiskt underlag och omfatta åren 2009–2012.

Konjunkturinstitutet (KI) publicerade den 29 oktober en uppdatering av sin augustiprognos. (Beräkningen kommenteras i betänkandets kapitel 1). KI framhåller att det är frågan om en översiktlig prognosuppdatering och att osäkerheten är betydande. Nästa fullt genomarbetade prognos kommer att publiceras den 19 december. KI:s bedömning är att BNP minskar det fjärde kvartalet 2008 och det första kvartalet 2009. För helåret 2009 bedöms tillväxten uppgå till -0,1 %, vilket är den svagaste utvecklingen sedan 1993.

BNP-tillväxten beräknas stärkas något 2010 då den internationella tillväxten återhämtat sig. Tillväxten bedöms dock ligga under trendtillväxten och inte vara tillräcklig för att höja sysselsättningen. KI bedömer att lågkonjunkturen blir utdragen och att återhämtningen kommer först 2011 och 2012. Konjunkturförsvagningen bedöms också leda till att den offentliga sektorns finansiella sparande försvagas betydligt 2008–2010 jämfört med prognosen från augusti. Då bedömdes det offentliga sparande åren 2009 och 2010 uppgå till 0,9 respektive 0,7 % av BNP och nu bedöms det i stället sannolikt bli negativt både 2009 och 2010. Den försämrade konjunkturbilden, i kombination med ett högt konjunkturjusterat sparande i utgångsläget, talar enligt KI för en mer expansiv finanspolitik än i KI:s augustibedömning. Då bedömde KI att det fanns ett utrymme för 2009 på 35 miljarder kronor och ytterligare 30 miljarder kronor 2010.

Riksbanken publicerade den 22 oktober sin penningpolitiska rapport. I sitt huvudscenario räknar Riksbanken med en BNP-tillväxt 2009 på 0,1 %, vilket är en minskning med 0,7 procentenheter från rapporten i augusti. För 2010 räknar Riksbanken med en tillväxt på 2,5 %. Rapporten innehåll-

ler ingen preciserad beräkning av de offentliga finanserna, men Riksbanken gör ändå vissa bedömningar med utgångspunkt i tidigare samband mellan den reala ekonomins utveckling och de offentliga finanserna. Beräkningarna av de offentliga finanserna innefattar därmed inte bara beslutade åtgärder utan också en bedömning av omfattningen av finanspolitiska åtgärder utifrån historiska erfarenheter. Riksbanken har reviderat ned sina bedömningar av det offentliga sparandet sedan september och räknar nu med ett visst underskott 2009. För 2010 bedömer man dock att de offentliga finanserna åter visar överskott, om än ett litet sådant. Försvagningen av de offentliga finanserna betraktas som normal givet målet om ett överskott på 1 % i genomsnitt över konjunkturcykeln.

Riksgäldskontoret (RGK) publicerade den 4 november en uppdaterad bedömning av statsbudgetens saldo 2008–2010. Där räknar man med ett överskott i statsbudgeten på 148 miljarder kronor i år, vilket är 15 miljarder lägre än i RGK:s senaste prognos, från den 27 juni. För 2009 sänker RGK sin prognos över budgetsaldot med 106 miljarder kronor till ett underskott på 23 miljarder kronor. RGK presenterar också sin första beräkning avseende 2010 och denna visar på ett underskott på 35 miljarder kronor. Försämringarna av budgetsaldot beror till stor del på den svaga konjunkturutvecklingen, och RGK har baserat sin prognos över budgetsaldot på en bedömning om nolltillväxt 2009. Förutom konjunkturförsvagningen försämraras även budgetsaldot av att RGK i princip inte räknar med några försäljningsinkomster från statliga aktier under 2009 eller 2010.

I budgetpropositionen gör regeringen kortfattade beräkningar av risker och alternativa utvecklingsscenarier för ekonomin. Regeringen framhåller att det finns risker för en svagare utveckling än budgetens huvudscenario bl.a. till följd av att den finansiella turbulensen fördjupas och att riskerna för en negativ utveckling dominerar på kort sikt. Ett alternativt scenario i propositionen innebär att hushållens låga förväntningar leder till en dämpning av konsumtionen och till att bostadspriserna faller något. Investeringarna utvecklas därmed också svagare. I detta scenario bedömer regeringen att tillväxten blir 0,2 respektive 0,5 procentenheter lägre än i huvudscenariot åren 2008 och 2009, dvs. tillväxten beräknas uppgå till 1,3 respektive 0,8 %. De offentliga finanserna bedöms i samma scenario försvagas med 0,1 respektive 0,3 % av BNP 2008 och 2009 och därmed uppgå till 2,7 respektive 0,8 % av BNP.

Finansutskottets ställningstagande

Osäkerhet i bedömningarna av de offentliga finanserna

Hösten 2008 har präglats av den globala finansiella oron. Utskottet har under sin behandling av budgetpropositionen löpande följt utvecklingen på de finansiella marknaderna och vilka effekter den pågående krisen kan tänkas få för svensk ekonomi. Utskottet har under sin beredning träffat företrädare för bl.a. regeringen, Riksbanken, Finansinspektionen, Riksgälds-

kontoret, Konjunkturinstitutet och Arbetsförmedlingen för att kunna göra en så god bedömning som möjligt av den finansiella turbulensen och dess konsekvenser.

Flera av de åtgärder som regeringen genomfört under mandatperioden har bidragit till att göra de offentliga finanserna mindre känsliga för konjunkturvariationer. Såväl sänkta skatter som sänkta ersättningsnivåer i transfereringssystem bidrar till att minska konjunkturkänsligheten. Trots detta är de offentliga finanserna alljämt i hög grad beroende av den underliggande makroekonomiska utvecklingen.

Regeringens prognoser för tillväxt och sysselsättning har reviderats ned sedan den ekonomiska vårpropositionen. Det råder ingen tvekan om att prognosjusteringarna sedan budgetpropositionen går i negativ riktning, men osäkerheten om hur stora dessa justeringar bör vara är betydande. Osäkerheten om den ekonomiska utvecklingen den närmaste tiden är osedvanligt stor. Eftersom de offentliga finanserna i hög grad är beroende av den makroekonomiska utvecklingen innebär osäkerheten om den ekonomiska utvecklingen även att bedömningarna av de offentliga finanserna omges av en betydande osäkerhet. Erfarenheter visar att svängningarna i de offentliga finanserna kan var mycket stora, och det kan inte uteslutas att effekterna av den pågående finansiella oron och konjunkturinbromsningen kan bli relativt omfattande.

Utskottet gör bedömningen att den finansiella krisen och konjunkturedgången kommer att få negativa återverkningar på svensk ekonomi. Bedömningarna av tillväxttakten kommer av allt att döma att behöva revideras ned, arbetslöshetsciffrorna revideras upp och de offentliga finanserna kommer med största sannolikhet att försvagas. Samtidigt vill utskottet understryka att det i dagsläget är mycket svårt att bedöma storleksordningen på kommande prognosjusteringar. Mängden information om den reala ekonomin som flutit in efter det att budgetpropositionen presenterades är begränsad, och vad gäller de offentliga finanserna är tillgången till ny information än mer begränsad. Att de offentliga finanserna kommer att försvagas i relation till beräkningarna i budgetpropositionen framstår som uppenbart, men i vilken grad och med vilken långvarighet är mycket svårt att bedöma.

Trots de negativa signaler om den ekonomiska och statsfinansiella utvecklingen som för närvarande tveklöst föreligger, anser utskottet inte att det vore lämpligt att revidera de ekonomiska bedömningarna i syfte att låta riksdagens budgetbeslut baseras på ett annat underlag än budgetpropositionens prognoser. Osäkerheten om hur de offentliga finanserna kommer att utvecklas framöver är exceptionellt stor och den nya information som finns att tillgå efter det att budgetpropositionen överlämnades till riksdagen är begränsad. Det finns i stället skäl att avvakta utvecklingen och revidera bedömningarna när mer information och ett mer tillförlitligt underlag är tillgängligt.

Utskottet vill dock understryka att även om de ekonomiska bedömningarna i budgetpropositionen framstår som alltför positiva i ljuset av den ekonomiska utvecklingen under hösten, har regeringen både resurser och möjligheter att agera kraftfullt med anledning av varsel och risk för uppsägningar inom svensk industri. Det finns betydande resurser för exempelvis arbetsförmedling, och stora investeringar genomförs kommande år i infrastruktur. Det finns också tid för regeringen att när så krävs uppdatera de ekonomiska bedömningarna. Det finns dessutom alltid en möjlighet för regeringen att lägga en tilläggsbudget och föreslå åtgärder för att mildra effekterna av konjunkturnedgången. Arbetsmarknadsutskottet gör också bedömningen i sitt yttrande (AU1y) att det inom arbetsmarknadspolitiken på kort sikt finns tillräckliga resurser för att möta konjunkturnedgången. Det är enligt utskottets mening mycket viktigt att regeringen noggrant följer utvecklingen, har hög beredskap och möjlighet att sätta in lämpliga åtgärder för att mildra effekterna av eventuella uppsägningar. Utskottet anser att regeringens budgetförslag ger regeringen en god grund att möta den ekonomiska utvecklingen och att regeringen bör återkomma till riksdagen med en reviderad ekonomisk bedömning så snart man finner det lämpligt.

Utskottet vill samtidigt passa på att framhålla att Sveriges offentlig-finansiella position är stark. De offentliga finanserna har i genomsnitt uppvisat överskott i enlighet med överskottsmålet i ett decennium, utgiftstaken har upprätthållits och statsskulden har kunnat amorteras ned till låga nivåer i ett både internationellt och historiskt perspektiv. Tack vare denna ansvarsfulla politik har Sverige nu betydande marginaler i de offentliga finanserna och goda möjligheter att möta en försvagad konjunktur utan att behöva tillgripa en åtstramande finanspolitik. De starka offentliga finanserna ger förutsättningar att låta de automatiska stabilisatorerna verka fullt ut och genomföra åtgärder som stimulerar ekonomin kortsiktigt och förbättrar potentialen för framtida tillväxt utan att förtroendet för de offentliga finansernas långsiktiga uthållighet äventyras.

Socialdemokraternas budgetalternativ

Socialdemokraterna förordar stora skattehöjningar. Man avvisar jobbskatteavdragets tredje steg och den höjda brytpunkten för uttaget av statlig skatt. Motionärerna avvisar även nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för ungdomar och gör det därmed dyrare för många företag att ha ungdomar under 26 års ålder anställda. Utskottet välkomnar att Socialdemokraterna stödjer regeringens förslag om sänkt bolagsskatt men beklagar att man föreslår att den godtyckliga och skadliga förmögenhetsskatten återinförs, om än i något ändrad form. Det politiska symbolvärdet av förmögenhetsskatten är tydligen viktigare för motionärerna än de skadliga effekter förmögenhetsskatten har på svensk ekonomi.

Socialdemokraterna har principiella invändningar mot jobbskatteavdraget och motsätter sig att inkomster av förvärvsarbete beskattas lägre än andra inkomster. Inte desto mindre accepterar man i praktiken den övervägande delen av jobbskatteavdraget. Motionärerna avvisar reformens tredje steg, dvs. det som nu föreslås, och skalar ned avdraget i övrigt med 5 miljarder kronor. Innebörden av detta är att Socialdemokraterna i sitt budgetalternativ behåller den övervägande delen av det jobbskatteavdrag man säger sig ogilla. Motionärerna redovisar varken om, hur eller när under den kommande treårsperioden som man avser att påbörja avvecklingen av jobbskatteavdraget.

För att eliminera skillnaderna mellan beskattning av olika inkomster vore ett alternativ att kraftigt sänka skatten på icke förvärvsinkomster. Utskottet har dock svårt att se hur detta skulle gå ihop med motionärernas uttalade ambition att upprätthålla ett relativt omfattande skatteuttag för att finansiera sina stora utgiftsanspråk. Ett annat alternativ vore att gradvis ta tillbaka jobbskatteavdraget och därmed genomföra betydande skattehöjningar för alla förvärvsarbetande. Hur Socialdemokraterna på längre sikt kommer att förhålla sig till jobbskatteavdraget är en öppen fråga. Däremot förefaller det klart att jobbskatteavdragets positiva effekter på arbetsutbudet och sysselsättningen kommer att försvinna, eller i alla fall minska, när skillnaderna i beskattning mellan arbetsinkomster och övriga inkomster elimineras.

Jobbskatteavdraget syftar till att öka sysselsättningen. Avdraget innebär att det blir mer lönsamt att arbeta jämfört med att inte arbeta. Både Finanspolitiska rådet och Konjunkturinstitutet har redovisat bedömningar som pekar på betydande positiva sysselsättningseffekter av jobbskatteavdraget. Regeringen gör bedömningen i budgetpropositionen att jobbskatteavdraget på lång sikt ökar sysselsättningen med ca 100 000 personer. Det är utskottets bedömning att jobbskatteavdraget är ett effektivt och framgångsrikt sätt att skapa ökad sysselsättning. När Socialdemokraterna motsätter sig denna princip – att göra det mer lönsamt att arbeta – avsäger man sig också de positiva sysselsättningseffekterna.

Även uppstramningarna i arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen bedöms ge ökade drivkrafter för arbete och positiva sysselsättningseffekter. Socialdemokraternas förslag innebär i väsentliga delar en återgång till tidigare system där svaga incitament för arbete bidrog till utanförskap och bidragsberoende. Utskottet motsätter sig en sådan politik.

Socialdemokraternas inställning till det finanspolitiska ramverket är densamma som man tidigare gett uttryck för. Man anser att ramverket har tjänat Sverige väl och framhåller att sunda offentliga finanser är en förutsättning för uthållig tillväxt och stabil välfärd. Det finns goda skäl att behålla det nuvarande ramverket, anser motionärerna, men de har inget emot att ramverket kontinuerligt utvärderas.

Sammantaget föreslår Socialdemokraterna höjda skatter 2009 på drygt 22 miljarder kronor och ökade utgifter med ungefär samma belopp. Det redovisade budgetsaldot och finansiella sparandet är därmed i nivå med regeringens. Det är dock utskottets bedömning att motionärernas förslag skulle försvaga drivkrafterna för arbete och ha negativa effekter på tillväxt och sysselsättning på längre sikt. Möjligheterna att långsiktigt upprätthålla sunda offentliga finanser skulle därmed försvagas. Utskottet anser också att det vore en olycklig signal att höja utgiftstaket som Socialdemokraterna föreslår och därmed bryta trenden mot minskande offentliga utgifter.

Utskottet avvisar motionärernas förslag i denna del.

Vänsterpartiets budgetalternativ

Regeringens politik är först och främst inriktad på att öka sysselsättningen och minska utanförskapet. Drivkrafterna för att arbeta har förstärkts genom regeringens politik, vilket har inneburit att både arbetsutbud och sysselsättning har ökat. Jobbskatteavdraget är den enskilt viktigaste komponenten i denna politik men utformningen av försäkrings- och bidragssystem verkar i samma riktning. Både Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådet är tydliga i sina bedömningar av att jobbskatteavdraget på lång sikt leder till ökad sysselsättning.

Vänsterpartiet avvisar helt denna jobbskapande politik. I stället föreslår man en hel arsenal av åtgärder som konsekvent går i motsatt riktning, som gör det mindre lönsamt att arbeta och mer lönsamt att inte arbeta. Jobbskatteavdraget avvisas i sin helhet och ersättningsnivåer höjs. Man vill dessutom återinföra den skadliga förmögenhetsskatten och fastighetsskatten i modifierad form. Man avvisar regeringens förslag till sänkta socialavgifter och sänkt bolagsskatt. Sysselsättningen ska i stället komma genom stora satsningar på skattesubventionerade anställningar i den offentliga sektorn.

Utskottet är i hög grad kritiskt till motionärernas förslag. Vänsterpartiets politik skulle försvaga drivkrafterna att arbeta, göra det dyrare att anställa och mindre lönsamt att driva företag. En sådan politik skulle minska sysselsättningen och därmed minska skattebaserna som behövs för att finansiera den offentliga sektorn. Med Vänsterpartiets politik skulle minskande skattebaser användas för att finansiera en växande offentlig sektor. En sådan politik skulle på lång sikt undergräva de offentliga finanserna och möjligheterna att finansiera den offentliga sektorn som Vänsterpartiet så starkt säger sig värna. Det är genom en hög sysselsättning och god tillväxt som välfärden säkras på lång sikt, och därför är en jobbskapande och företagsvänlig politik en förutsättning för att säkra välfärdens långsiktiga finansiering.

Vänsterpartiet är starkt kritiskt till det finans- och penningpolitiska ramverket. Man vill avskaffa Riksbankens oberoende, låta det politiskt tillsatta riksbanksfullmäktige fatta räntebesluten och avskaffa inflationsmålet. Man ifrågasätter utgiftstaket och överskottsmålet för de offentliga finanserna, man vill införa en investeringsbudget och göra lånefinansiering av invester-

ingar till huvudprincip i budgetlagen. Vänsterpartiet vill således riva upp i princip hela det finans- och penningpolitiska ramverket. Det ska emellertid inte uppfattas som att man inte förespråkar starka offentliga finanser eller att man tar lätt på inflationen, framhåller motionärerna.

Utskottet anser emellertid att det är svårt att inte uppfatta Vänsterpartiets politik just på det sättet – att man tar lätt på inflationen och inte står för starka offentliga finanser. Man vill avskaffa utgiftstaken och föreslår mycket kraftiga skatthöjningar kombinerat med ännu större utgiftsökningar. Vänsterpartiets förslag innebär också att man låser fast stora utgifter för framtiden både genom att skapa en bostadsfond som lånar totalt 100 miljarder kronor i Riksgäldskontoret och genom att man vill övergå till lånefinansiering i Riksgälden för investeringar i infrastruktur.

Vänsterpartiets politik innebär ett betydligt svagare finansiellt sparande än regeringens. Tack vare det goda utgångsläget kan motionärerna på kort sikt ändå behålla överskott i de offentliga finanserna men bilden är tydlig. Med Vänsterpartiets förslag försvagas de offentliga finanserna, i mycket snabb takt och utgifterna ökar betydligt snabbare än inkomsterna, de föreslagna skatthöjningarna till trots. Motionärerna föreslår en politik som leder till kraftigt försvagade offentliga finanser, en försvagning som dessutom ökar över tiden. Man föreslår att i stort sett hela det finanspolitiska ramverket ska avskaffas utan att erbjuda några alternativ och hävdar samtidigt att detta inte ska tolkas som att Vänsterpartiet motsätter sig starka offentliga finanser. Detta är enligt utskottets mening inte trovärdigt.

Utskottet gör bedömningen att Vänsterpartiets politik skulle innebära en försvagning av de offentliga finanserna och en förtroendekollaps beträffande budgetdisciplin, den statsfinansiella hållbarheten och inflationsbekämpningen. Vänsterpartiets politik skulle bana väg för en utveckling där Sverige riskerar att snart vara tillbaka i en situation där ökande utgifter steg för steg tvingar fram skatthöjningar som i sin tur får negativa effekter på sysselsättning och tillväxt.

Utskottet avvisar Vänsterpartiets förslag i denna del.

Beträffande motionsyrkandena om brister i analyser av hur regeringens politik påverkar jämställdhet och fördelningspolitik vill utskottet framhålla att budgetpropositionen innehåller dels en fördelningspolitisk bilaga, dels en bilaga om ekonomisk jämställdhet mellan könen. Regeringen redovisar också i finansplanen beräkningar över hur den förda politiken påverkar den ekonomiska standarden i olika decilgrupper och fördelningen mellan kvinnor och män. Beräkningarna visar att den direkta effekten på disponibel inkomst av regeringens politik är något högre för män men att politiken på sikt kan väntas öka den ekonomiska standarden mer för kvinnor än för män. Ur redovisningen i propositionen framgår också att under åren 1991–2006, dvs. när Vänsterpartiet under stora delar var medansvarigt för den ekonomiska politiken, ökade inkomstspridningen trendmässigt även om man bortser från effekterna av de ojämnt fördelade kapitalinkomsterna.

Därmed avstyrker utskottet Vänsterpartiets motioner Fi207 och Fi208.

Miljöpartiets budgetalternativ

Utskottet anser att det är glädjande att Miljöpartiet i sitt budgetalternativ är positivt till stora delar av regeringens politik. Man har visserligen invändningar men accepterar ändå den allt övervägande delen av jobbskatteavdraget, regeringens fastighetsskattereform och den avskaffade förmögenhets-skatten. Som enda oppositionsparti står Miljöpartiet också bakom regeringens försäljningar av statliga företag. Tyvärr tvingas utskottet ändå konstatera att de förändringar som Miljöpartiet föreslår sannolikt skulle få negativa effekter på både arbetsutbud och sysselsättning.

Man föreslår att jobbskatteavdraget trappas av vid inkomster över 30 000 kr och avvisar även den höjda brytpunkten för statlig inkomstskatt – två förändringar som båda sannolikt verkar negativt på sysselsättningen. Beskattningen på arbete höjs i Miljöpartiets alternativ redan 2009 med ca 12 miljarder kronor. Miljöpartiet förespråkar också höjda ersättningar i sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen, vilket även det innebär dämpade drivkrafter för arbete.

I sitt alternativ redovisar Miljöpartiet ett finansiellt sparande som är något högre än regeringens, vilket till stor del förklaras av de mycket kraftiga höjningar av punktskatter som föreslås. Man föreslår en mycket stor höjning av koldioxidskatten som 2011 beräknas inbringa hela 17 miljarder kronor till statskassan. Man föreslår också en kilometerskatt på lastbilstrafik fr.o.m. 2011 som uppgår till 2 kr per kilometer i genomsnitt och beräknas ge 5,5 miljarder kronor i skatteintäkter. En koldioxidrelaterad registreringskatt som ska kunna uppgå till hela 60 000 kr per fordon förordas av motionärerna.

Utskottet anser i och för sig att skatter är ett viktigt styrmedel i miljöpolitiken som kan användas bl.a. till att begränsa koldioxidutsläppen, men skattehöjningar av det dramatiska slag som Miljöpartiet föreslår skulle riskera att allvarligt skada svensk industri, särskilt fordonsindustrin som i nuvarande konjunkturedgång brottas med stora svårigheter. Även skogsindustrin skulle skadas allvarigt av de skattehöjningar som motionärerna föreslår. Utskottet kan inte ställa sig bakom en sådan politik.

Miljöpartiet föreslår omfattande utgiftsökningar. För 2009 uppgår de ökade utgifterna till 20 miljarder kronor och till 2011 ökar denna summa till 33 miljarder kronor. Utgiftsökningarna finansieras i huvudsak genom ökade skatter på arbete och höjda miljöskatter. Utskottet anser att det vore direkt olämpligt att möta konjunkturedgången med kraftigt höjda skatter på arbete och kan inte ställa sig bakom en sådan politik.

I motion Fi264 av Jan Lindholm (mp) efterfrågas s.k. total samhällsekonomisk kalkyl för regeringens olika förslag. Utskottet kan konstatera att konsekvenser av ekonomisk-politiska förslag beaktas på flera sätt, t.ex. i makroekonomiska bedömningar och i diverse uppföljningar av den förda politiken. Utskottet avstyrker motionen.

Oppositionens förslag spretar

De alternativa budgetförslag som oppositionspartierna presenterar pekar i många fall i olika riktningar och är i flera fall direkt motstridiga. Jobbskatteavdraget avvisas helt av Vänsterpartiet men godtas i relativt stor utsträckning av Miljöpartiet. Socialdemokraterna avvisar helt det tredje steget och delvis även det andra, men argumenterar samtidigt för att avdraget är principiellt felaktigt. Vänsterpartiet och Socialdemokraterna vill återinföra den skadliga förmögenhetsskatten om än i olika omfattning, medan Miljöpartiet motsätter sig denna skatt. Detsamma kan sägas om fastighetsskatten. Regeringens förslag till sänkt bolagsskatt godtas av Socialdemokraterna och Miljöpartiet medan det avvisas helt av Vänsterpartiet. Samma sak gäller beträffande regeringens förslag till generell sänkning av arbetsgivaravgifterna med 1 procentenhet. Miljöpartiets mycket kraftiga höjningar av punktskatter saknar motsvarighet i de övriga oppositionspartiernas förslag. Vänsterpartiet och Socialdemokraterna avvisar regeringens försäljningar av statliga företag på principiella grunder medan Miljöpartiet står bakom regeringens politik i denna del. Ett av Vänsterpartiets mest framträdande förslag är den stora satsningen på subventionerade anställningar i den offentliga sektorn med målsättningen att på detta sätt anställa 200 000 personer – ett förslag partiet är ensamt om.

Skillnaderna är dessutom betydande i synen på det finanspolitiska ramverket och finanspolitikens långsiktiga inriktning. Miljöpartiet och Socialdemokraterna står bakom dagens ramverk med överskottsmål och utgiftstak medan Vänsterpartiet systematiskt arbetar för att montera ned det finanspolitiska ramverket. Man nöjer sig där inte bara med att vilja avskaffa överskottsmål och utgiftstak utan man vill även avskaffa Riksbankens självständighet och inflationsmålet. Det är feltänkt, anser Vänsterpartiet, att upprätthålla överskott i de offentliga finanserna i närtid för att skaffa buffertar för att möta de kommande påfrestningarna med en åldrande befolkning. Både Socialdemokraternas och Miljöpartiets inställning går stick i stäv med denna uppfattning.

Oppositionspartierna har dock det gemensamt att man med sina förslag till stora skattehöjningar på arbete och återställare inom arbetslöshets- och sjukförsäkringen kraftigt försämrar drivkrafterna för arbete och minskar arbetsutbudet. Regeringens politik har enligt flera tunga bedömare stora effekter på arbetsutbud och sysselsättning. Den gemensamma nämnaren i oppositionens budgetalternativ är lägre sysselsättning, lägre tillväxt, minskade skattebaser och en större offentlig sektor. Det är en politik som utskottet bestämt tillbakavisar.

Det finanspolitiska ramverket

Utskottet ser mycket positivt på den breda uppslutning som finns bakom det finanspolitiska ramverket och synen att sunda och långsiktigt uthålliga offentliga finanser är en förutsättning för god och hållbar tillväxt och hög

sysselsättning. Utgiftstaket, överskottsmålet för de offentliga finanserna, balanskravet för kommunerna, budgetlagen och riksdagens s.k. rambeslutsmodell utgör centrala delar av detta ramverk.

Sveriges offentliga finanser har under det senaste decenniet genomgått en remarkabel förbättring från att ha varit ett av de mest underskotts- och statsskuldstyngda länderna i OECD-området till att vara ett av de mest statsfinansiellt stabila. Det finanspolitiska ramverket har varit en avgörande byggsten i denna mycket positiva utveckling. Vissa förändringar av ramverket har skett under de gångna åren, men i allt väsentligt har ramverket varit oförändrat. Regeringen arbetar sedan en tid med en bred översyn av ramverket och dess tillämpning. I översynen ingår en rad frågeställningar t.ex. om principer för hur utgiftstaket ska bestämmas och vilka principer som ska gälla för tekniska justeringar av utgiftstaket. Regeringen avser att rapportera om resultatet av denna översyn före utgången av innevarande mandatperiod.

Översynen innebär dock inte att ramverket som sådant ifrågasätts, utan regeringen framhåller tvärtom att det finns starka skäl att i allt väsentligt behålla dagens ramverk som har visat sig fungera och vara ett kraftfullt instrument för att åstadkomma och upprätthålla sunda offentliga finanser.

Överskottsmålet skapar utrymme för att möta de påfrestningar som en åldrande befolkning innebär. Regeringen har redan tidigare aviserat att nuvarande överskottsmål ska upprätthållas under innevarande mandatperiod och så länge som det behövs. I sina långsiktiga hållbarhetskalkyler gör regeringen bedömningen att de offentliga finanserna är långsiktigt hållbara men att hållbarheten är känslig för variationer i t.ex. sysselsättning, produktivitet och utveckling av den offentliga konsumtionen. De demografiska påfrestningarna på de offentliga finanserna kommer att göra sig gällande främst efter 2015, och det är möjligt att den målsatta nivån på det offentliga sparandet kan komma att behöva justeras ned i framtiden. I regeringens arbete med att se över ramverket för de offentliga finanserna ligger även en analys av hur målet för det finansiella sparandet bör hantteras på lång sikt. Utskottet vill dock understryka att överskottsmålet för den offentliga sektorn liksom övriga delar av det finanspolitiska ramverket ligger fast.

Utskottet anser att det är en stor styrka för svensk ekonomi att ha sunda och uthålliga offentliga finanser och ser med tillfredsställelse på att alla riksdagspartier utom Vänsterpartiet i allt väsentligt står bakom det finanspolitiska ramverket. Med det anförda avstryker utskottet även motion Fi287 av Anne-Marie Pålsson (m).

I motion Fi261 efterlyser Mats Johansson (m) behovet av en långsiktig politik för att stimulera hushållens förmögenhetsbildning. Kapitalbildningen i Sverige är i alltför hög grad kollektiv. Utskottet anser att regeringens ekonomiska politik i flera avseenden förbättrar möjligheterna att bygga ett eget kapital genom arbete. Sänkta skatter på arbete och företagande i kombination med lägre beskattning av enskilt ägande, t.ex. genom föränd-

ringarna i fastighetsbeskattningen och den avskaffade förmögenhetsskatten, underlättar enligt utskottets uppfattning för privat kapitalbildning. Utskottet avstyrker motionen.

Finansiering av investeringar i infrastruktur

I tilläggsbudget 2 för 2008 föreslår regeringen extra amorteringar på sammanlagt 25 miljarder kronor av Vägverkets och Banverkets befintliga lån för infrastrukturinvesteringar i Riksgäldskontoret (förslaget behandlas i bet. 2008/09:FiU11). Detta innebär att ett utrymme på ca 2 miljarder kronor per år som var tänkt att användas för räntor och amorteringar i stället frigörs. Även hösten 2007 genomfördes extra amorteringar på infrastruktur-lån i Riksgäldskontoret på sammanlagt 10 miljarder kronor. Sammantaget har därmed sammanlagt 35 miljarder kronor av infrastrukturlånen i RGK amorterats på två år.

Dessa stora förtida amorteringar är en del av regeringens uttalade ambition att investeringar i infrastruktur ska finansieras med anslag och inte genom upplåning i RGK, i enlighet med budgetlagens huvudregel. Anslagsfinansiering innebär att överskådligheten i statsbudgeten förbättras liksom riksdagens möjlighet till helhetssyn på utgiftsområdet. Investeringar som riksdagen tidigare beslutat ska lånefinansieras kommer även fortsättningsvis att finansieras med lån, men regeringen kommer inte att föreslå att nya investeringar finansieras med lån såvida inte kostnaderna täcks av avgifter eller liknande. Detta innebär att lånefinansiering allteftersom tidigare beslutade objekt färdigställs, successivt kommer att fåsas ut.

Finansutskottet har vid flera tidigare tillfällen uttalat sitt stöd för principen att investeringarna ska finansieras med anslag. Utskottet står fast vid denna uppfattning. Genom att anslagsfinansieras underkastas investeringsutgifterna samma budgetprövning som övriga utgifter, vilket skapar förutsättningar för regering och riksdag att göra tydliga och medvetna prioriteringar. Budgetlagens huvudregel (1996:1059, 22 §) är att investeringar som inte ger någon monetär avkastning ska finansieras med anslag. I förarbetena till lagen anges att detta är särskilt viktigt när det gäller stora investeringar i infrastruktur. En undantagsregel i budgetlagen (23 §) medger att riksdagen kan besluta om finansiering i annan ordning.

Det förhållandet att investeringarna är långsiktiga till sin karaktär är enligt utskottets mening inte i sig skäl att undanta dem från den årliga budgetprövningen. Även andra utgifter i budgeten varierar vad gäller långsiktighet och ekonomiska konsekvenser för framtiden. Anslagsfinansiering av investeringar bidrar även till tydlighet och transparens i budgeten. Lånefinansiering innebär inte att några nya resurser tillförs. Vänsterpartiet hävdar att en övergång till lånefinansiering skapar ett utrymme och kan ses som en del av en expansiv finanspolitik. Detta är endast riktigt i en snäv teknisk bemärkelse såtillvida att det uppstår ett utrymme under det fastställda utgiftstaket. Några nya resurser i egentlig mening uppstår emel-

lertid inte, och effekterna på statens samlade upplåning och räntekostnader är desamma oavsett om investeringarna finansieras med anslag eller med lån i Riksgäldskontoret.

Utskottet anser att det finns goda skäl att upprätthålla budgetlagens huvudprincip om anslagsfinansiering av investeringar i infrastruktur. I vissa fall kan det finnas skäl att frångå denna princip och med stöd av 23 § budgetlagen finansiera investeringar genom lån i Riksgäldskontoret. Denna möjlighet bör dock användas i undantagsfall och inte som ett sätt att undanta investeringarna från den ordinarie budgetprövningen. Utskottet välkomnar att regeringen i och med den extra amorteringen avser att upprätthålla huvudprincipen om anslagsfinansiering.

Oppositionen tillgodoräknar sig regeringens makroekonomiska utveckling

Oppositionspartier föreslår, om än i varierande grad, att stora delar av de förändringar av skatte- och transfereringssystemen som regeringen föreslår i syfte att stimulera sysselsättning och tillväxt återställs. Regeringens politik innebär en klar förstärkning av drivkrafterna för arbete. Jobbskatteavdraget är den enskilt viktigaste reformen för att öka sysselsättningen och minska utanförskapet. Finanspolitiska rådet bedömde i sin rapport från den 15 maj 2008 att jobbskatteavdraget ökar sysselsättningen med 2 procentenheter och sänker jämviktsarbetslösheten med 0,5–2 procentenheter. Regeringen gör bedömningen att jobbskatteavdraget på lång sikt leder till att närmare 100 000 personer kommer i arbete.

En stark sysselsättningsutveckling är gynnsam för de offentliga finanserna. En hög sysselsättning ger goda skatteintäkter samtidigt som belastningen på transfereringssystem är begränsad. Oppositionspartiernas budgetalternativ bygger på samma makroekonomiska utveckling som i regeringens budgetproposition, och oppositionen kan därför tillgodoräkna sig positiva effekter på de offentliga finanserna av regeringens politik trots att man i sina egna förslag till stor del avvisar denna. Utskottet är medvetet om att oppositionspartierna inte har praktiska möjligheter att själva beräkna en makroekonomisk utveckling med utgångspunkt i sina egna förslag utan är hänvisade till regeringens siffror. Utskottet vill således inte direkt kritisera oppositionen för att inte beakta de makroekonomiska effekterna av sina egna förslag men inte desto mindre innebär beräkningsmetoderna att såväl den makroekonomiska som den statsfinansiella utvecklingen ter sig bättre i oppositionspartiernas alternativ än de sannolikt skulle bli i verkligheten om de olika alternativa budgetförslagen genomfördes. Statiska jämförelser mellan regeringens proposition och de olika budgetalternativen ger därför inte en fullt rättvisande bild av de skillnader som uppstår om de olika politiska alternativen skulle förverkligas.

Avslutningsvis vill utskottet fästa uppmärksamheten på att den konjunkturavmattning som nu framträder i spåren av den finansiella oron med största sannolikhet kommer att leda till en försvagning av de offentliga

finanserna. Detta gäller emellertid i minst lika hög grad oppositionspartiernas förslag. Utskottet anser att det vore mycket olyckligt om riksdagen nu, när konjunkturen är vikande, skulle möta detta med stora skattehöjningar på arbete, vilket är vad oppositionspartierna föreslår. Det skulle riskera att både fördjupa och förlänga konjunkturavmattningen. Tvärtom är det nu enligt utskottets bedömning mycket viktigt att fortsätta den sysselsättningsstimulerande politiken och skapa långsiktigt goda förutsättningar för Sverige att komma snabbare och starkare ur de ekonomiska svårigheterna.

Med det anförda tillstyrker utskottet propositionens yrkande 1 i berörda delar och avstyrker samtliga här aktuella motionsyrkanden.

3 Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2009 i enlighet med regeringens förslag. Riksdagen godkänner också regeringens beräkningar av förändringen av anslagsbehållningar, myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret och den kassamässiga korrigeringen för 2009.

Riksdagen godkänner regeringens förslag till beräkning av statsbudgetens inkomster för 2009.

Riksdagen godkänner regeringens beräkning av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten 2009.

Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 991 miljarder kronor 2009, 1 020 miljarder kronor 2010 och 1 050 miljarder kronor 2011. Riksdagen godkänner regeringens beräkning av taket för den offentliga sektorns utgifter 2009–2011.

Oppositionspartiernas alternativa förslag avslås.

Detta kapitel behandlar det s.k. rambeslutet. I ett och samma beslut fastställer riksdagen ramarna för de olika utgiftsområdena och godkänner en beräkning av statsbudgetens inkomster. I beslutet om utgiftsramarna ingår också att riksdagen godkänner ett antal budgetpåverkande poster, såsom beräkningen av myndigheternas förbrukning av anslagsbehållningar och hur anslagskrediterna kommer att utnyttjas under året.

Kapitlet är disponerat enligt följande. Inledningsvis i avsnitt 3.1 tar utskottet ställning till vilka ramar för 2009 som ska gälla för respektive utgiftsområde. I avsnitt 3.2 behandlar utskottet statsbudgetens övriga utgifter, dvs. förslag om anslagsbehållningar, myndigheternas in- och utlåning i Riksgäldskontoret samt kassamässig korrigerings. I avsnitt 3.3 Statsbudgetens skatteinkomster tar utskottet ställning till de olika skatteförslagen på inkomstsidan samt regeringens lagförslag. I avsnitt 3.4 Statsbudgetens övriga inkomster redovisar utskottet sin bedömning av inkomster av statens verksamhet samt inkomster av försåld egendom m.m. I avsnitt 3.5 Statsbudgetens totala inkomster tar utskottet ställning till beräkningen av inkomsterna för 2009. I avsnitt 3.6 presenteras också översiktligt regeringens och oppositionspartiernas budgetalternativ för 2009. Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten behandlas i avsnitt 3.7. Slutligen, i avsnitt 3.8, behandlar utskottet den samlade nivån för statsutgifterna som den kommer till uttryck i utgiftstaket.

3.1 Statsbudgetens utgifter 2009 per utgiftsområde

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår i budgetpropositionen punkt 5 att utgifterna för 2009 fördelas på utgiftsområden på det sätt som framgår av tabell 3.1. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet förordar alternativa förslag till utgiftsfördelningar jämfört med regeringens förslag. Dessa framförs av Socialdemokraterna i motion Fi270 yrkande 4, Vänsterpartiet i motion Fi271 yrkande 8 och Miljöpartiet i motion Fi272 yrkande 4. Oppositionspartiernas förslag i förhållande till regeringens framgår av tabell 3.1.

Tabell 3.1 Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar för 2009

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Regeringens Avvikelser från regeringens förslag			
	förslag	s	v	mp
1 Rikets styrelse	12 373	-593	-49	-317
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	11 900	+12	±0	+170
3 Skatt, tull och exekution	9 460	+60	+110	±0
4 Rättsväsendet	32 624	+155	-271	-50
5 Internationell samverkan	1 643	±0	±0	±0
6 Försvar och samhällets krisberedskap	44 707	-965	-1 301	-840
7 Internationellt bistånd	30 109	+115	+1 494	+2 800
8 Migration	5 899	-4	+214	+80
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	54 807	+1 517	+4 149	+836
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	113 927	+1 800	+6 082	+390
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	42 456	±0	+3 100	+1 000
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	68 466	+2 600	+3 100	+3 130
13 Integration och jämställdhet	5 473	+430	+694	+366
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	55 946	+8 893	+6 890	+3 682
15 Studiestöd	21 452	+1 619	+3 858	+3 600
16 Utbildning och universitetsforskning	50 189	+2 822	+13	+1 774
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	10 287	+123	+668	+258
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande	1 677	+454	+317	+300
19 Regional tillväxt	3 502	±0	±0	±0
20 Allmän miljö- och naturvård	5 338	+405	+357	+1 257
21 Energi	2 811	+320	+550	+1 086
22 Kommunikationer	40 223	+2 000	-13 965	-28
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näring	17 573	±0	+97	+370
24 Näringsliv	5 186	+1 040	+106	+360
25 Allmänna bidrag till kommuner	67 039	+10 595	+49 264	-230
26 Statsskuldsräntor m.m.	33 871	+1 880	±0	±0
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	19 878	±0	±0	±0
Minskning av anslagsbehållningar	-2 371	±0	±0	±0
Summa utgiftsområden	766 448	+35 278	+65 476	+19 994

Övriga utskotts yttranden

Sammanlagt 11 utskott har yttrat sig över budgetpropositionens förslag till utgiftsramar och de motioner som väckts med anledning av propositionen. Tre utskott, utrikesutskottet, försvarsutskottet och utbildningsutskottet, har avstått från att yttra sig. I samtliga yttranden tillstyrks regeringens förslag. I tabell 3.2 visas en översiktlig sammanställning över inkomna yttranden.

Av tabellen framgår huruvida regeringens förslag tillstyrks i yttrandet samt om yttrandena innehåller eventuella avvikande meningar eller särskilda yttranden. Samtliga utskott som yttrat sig har tillstyrkt regeringens förslag till ramar för sina respektive utgiftsområden. Observera att samtliga yttranden återfinns i sin helhet som bilagor i del 2 i detta betänkande.

Tabell 3.2 Yttranden med anledning av regeringens och partiernas förslag till ramar för utgiftsområden 2009

Utgiftsområde	Utskott	Yttrande	Ställning propositionen	Avvikande mening	Särskilda yttranden
1. Rikets styrelse	KU	KU1y	Tillstyrks	s, v, mp	
2. Samhällsekonomi och finansförvaltning	FiU	—	—	—	
3. Skatt, tull, exekution	SkU	SkU1y	Tillstyrks	s, v, mp	
4. Rättsväsendet	JuU	JuU, protokoll	Tillstyrks	s, v, mp	
5. Internationell samverkan	UU	—	—	—	
6. Försvar och samhällets krisberedskap	FöU	—	—	—	
7. Internationellt bistånd	UU	—	—	—	
8. Migration	SfU	SfU1y	Tillstyrks	s, v, mp	
9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	SoU	SoU1y	Tillstyrks	s, v, mp	
10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom	SfU	SfU1y	Tillstyrks	s, v, mp	
11. Ekonomisk trygghet vid ålderdom	SfU	SfU1y	Tillstyrks	s, v, mp	
12. Ekonomisk trygghet familjer och barn	SfU	SfU1y	Tillstyrks	s, v, mp	
13. Integration och jämställdhet	AU	AU1y	Tillstyrks	s, v, mp	
14. Arbetsmarknad och arbetsliv	AU	AU1y	Tillstyrks	s, v, mp	gem (s,v,mp)
15. Studiestöd	UbU	—	—	—	
16. Utbildning och universitetsforskning	UbU	—	—	—	
17. Kultur, medier, trossamfund och fritid	KrU	KrU1y	Tillstyrks	s, v, mp	
18. Samhällsplanering, bostadsförsörjning,	CU	CU1y	Tillstyrks	s, v, mp	
19. Regional tillväxt	NU	NU2y	Tillstyrks	s, v, mp	
20. Allmän miljö- och naturvård	MJU	MJU, protokoll	Tillstyrks	s, v, mp	
21. Energi	NU	NU2y	Tillstyrks	s, v, mp	
22. Kommunikationer	TU	TU, protokoll	Tillstyrks	s, v, mp	
23. Jord- och skogsbruk, fiske m.m.	MJU	MJU, protokoll	Tillstyrks	s, v, mp	
24. Näringsliv	NU	NU2y	Tillstyrks	s, v, mp	
25. Allmänna bidrag till kommuner	FiU	—	—	—	
26. Statsskuldsräntor m.m.	FiU	—	—	—	
27. Avgiften till EU	FiU	—	—	—	
Övrigt					
Ålderspensionssystemet	SfU	SfU1y	Tillstyrks		

Arbetsmarknadsutskottet skriver i sitt yttrande AU1y att mot bakgrund av de senaste veckornas finanskris finns det risk för att arbetslösheten blir högre än vad regeringen utgått från i budgetpropositionen. Hur stor denna uppgång blir är dock i dagsläget mycket svårt att uttala sig om. Arbetsmarknadsutskottet förutsätter att regeringen återkommer till riksdagen om det under budgetåret skulle visa sig att de medel som anslagits för utgiftsområde 14 inte räcker till. Mot bakgrund av att de arbetsmarknadspolitiska konsekvenserna av en konjunkturedgång normalt är fördröjda i förhållande till konjunkturutvecklingen i övrigt bedömer arbetsmarknadsutskottet att det finns tid att vidta ytterligare åtgärder om det skulle behövas.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet konstaterar att de yttranden som inkommit från andra utskott alla tillstyrker regeringens förslag till ramar för utgiftsområden 2009.

I budgetpropositionen presenterar regeringen en politik som innebär fortsatta strukturella reformer i syfte att varaktigt höja sysselsättningen och få svensk ekonomi att fungera bättre med en stigande välfärd som följd. Finansutskottet har tidigare i detta betänkande ställt sig bakom regeringens riktlinjer för den ekonomiska politiken och tillstyrker även regeringens förslag till fördelning av utgifter på utgiftsramar enligt tabell 3.1. Utskottet tillstyrker därmed propositionens yrkande 5, och avstyrker Fi270 (s) yrkande 4, Fi271 (v) yrkande 8 samt Fi272 (mp) yrkande 4.

3.2 Statsbudgetens övriga utgifter

Budgetpropositionen

Anslagsbehållningar

Statliga myndigheter har vissa möjligheter att fördela sina utgifter över tiden. Medel på ramanslag som inte utnyttjas under ett budgetår kan i viss utsträckning sparas och användas efterföljande budgetår. Myndigheter har också möjlighet att inom vissa gränser låna mot efterföljande års anslag. Förskjutningar av detta slag påverkar statsbudgetens utgifter och redovisas på budgetens utgiftssida som en beräkningspost kallad ökning/minskning av anslagsbehållningar. Regeringen beräknar att anslagsbehållningarna kommer att öka med ca 2 371 miljoner kronor under 2009.

Riksgäldskontorets nettoutlåning

Riksgäldskontorets (RGK) nettoutlåning utgörs av förändringen av konto- rets in- och utlåning till myndigheter, affärsverk, vissa statliga bolag och fonder. De största delposterna utgörs av förändringar av in- och utbetalningar av premiepensionsmedel, Centrala studiestödsnämndens (CSN) nettoupplåning för finansiering av studielån samt nettoutlåning för infrastrukturinvesteringar. Inbetalningar av premiepensionsmedel placeras tillfälligt på ett konto i RGK till de definitiva pensionsrätterna fastställts och tillgodoförts på pensionsspararnas konton hos PPM. De årliga inbetalningarna beräknas successivt öka från 29 till 34 miljarder kronor under perioden 2008–2011. RGK:s nettoutlåning till CSN beräknas uppgå till 5 miljarder kronor i år för att öka till ca 5,4 miljarder kronor 2011. Jämfört med 2008 års ekonomiska vårproposition har prognosen för RGK:s nettoutlåning reviderats ned med 32 miljarder kronor 2008. Förändringen förklaras främst av den amortering om 25 miljarder kronor som regeringen föreslår på tilläggsbudget.

Regeringen beräknar Riksgäldskontorets nettoutlåning 2009 till 11 miljarder kronor.

Kassamässig korrigerings

Beräkningsposten är nödvändig för att budgetsaldot ska bli identiskt med lånebehovet (med omvänt tecken). En kassamässig korrigerings kan dels uppstå om betalningen respektive anslagsavräkningen sker olika budgetår, dels om det förekommer transaktioner över statsverkets checkräkning som inte har sin motsvarighet i anslag eller inkomsttitlar, eller vice versa. Regeringen beräknar den kassamässiga korrigeringen 2009 till 5,8 miljarder kronor, vilket är 5 miljarder kronor högre än beräkningen i den ekonomiska vårpropositionen.

Motionerna

Socialdemokraternas och Miljöpartiets förslag innebär inga förändringar jämfört med regeringens förslag när det gäller beräkningen av anslagsbehållningar, RGK:s nettoutlåning respektive den kassamässiga korrigeringen.

I Vänsterpartiets budgetmotion Fi271 yrkande 10 föreslås en ökning av posten Riksgäldskontorets nettoutlåning med 39,2 miljarder kronor 2009 och 40,8 respektive 35,2 miljarder kronor 2011. Detta är en följd av att Vänsterpartiet anser att infrastrukturinvesteringar som princip ska finansieras genom lån i Riksgäldskontoret och att budgetlagen bör ändras i detta avseende. Vänsterpartiet lyfter därför över befintliga anslag för investeringar till Riksgäldskontoret och redovisar dessa som ökad nettoutlåning. Vänsterpartiet föreslår också att en bostadsfond inrättas och att denna fond ska få disponera 10 miljarder kronor under tio års tid via lån som tas upp i Riksgälden.

Finansutskottets ställningstagande

Under hösten har riksdagen, mot bakgrund av att det föreligger synnerliga ekonomisk-politiska skäl, beslutat om prop. 2008/09:61 om stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet. En särskild stabilitetsfond har inrättats för att finansiera de stödåtgärder som kan komma i fråga. Till fonden förs garantiavgifter från enskilda garantier och andra ersättningar som staten får i utbyte mot stöd. För 2008 förs 15 miljarder kronor till fonden, vilket innebär anslagsökningar på 15 miljarder kronor inom utgiftsområdet 26 Statsskuldsräntor m.m. Vilka utgifter och inkomster som uppkommer 2009 beror på hur fonden kommer att användas.

Finansutskottet har tidigare, i kapitel 2 om riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, avvisat såväl Vänsterpartiets förslag om att övergå till lånefinansiering som huvudprincip för investeringar i infrastruktur som förslaget om en bostadsfond. Finansutskottet tillstyrker därmed regeringens beräkning av förändring av anslagsbehållningar, myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret samt beräkning av den kassamässiga korrigeringen, alla för 2009. Den aktuella motionen avstyrks i denna del.

3.3 Statsbudgetens skatteinkomster

Regeringens beräkning av statsbudgetens skatteinkomster baserar sig på de regelförändringar som framgår av avsnitt 6 i budgetpropositionen. I motionerna från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet redovisas alternativa inkomstberäkningar som baserar sig på de förslag som motionärerna lägger fram.

Skatteutskottet, socialförsäkringsutskottet och arbetsmarknadsutskottet har i sina yttranden behandlat de förslag om regelförändringar som ligger till grund för inkomstberäkningarna. För en mer detaljerad beskrivning av dessa förslag hänvisar utskottet till dessa yttranden.

Tabell 3.3 Regeringens och oppositionspartiernas beräkning av statsbudgetens inkomster 2009*Miljarder kronor*

	Regeringens förslag	Avvikelser från regeringen		
		s	v	mp
Skatt på arbete	907,5	+17,7	+39,5	+12,6
<i>Direkta skatter</i>	<i>502,5</i>	<i>+10,4</i>	<i>+31,8</i>	<i>+13,2</i>
Kommunal inkomstskatt	526,0	±0	-32,7	+0,3
Statlig inkomstskatt	43,8	+5,1	+1,7	+4,0
Allmän pensionsavgift	89,3	±0	±0	±0
Skattereduktioner m.m.	-156,6	+5,3	+62,8	+8,9
Artistskatt	0,1	±0	±0	±0
<i>Indirekta skatter</i>	<i>405,0</i>	<i>+7,3</i>	<i>+7,7</i>	<i>-0,6</i>
Arbetsgivaravgifter	410,0	-0,8	+1,0	±0
Egenavgifter	12,3	±0	±0	±0
Särskild löneskatt	32,3	±0	±0	+0,8
Nedsättningar	-23,9	+8,1	+6,7	-1,4
Skatt på tjänstegruppliv	1,0	±0	±0	±0
Avgifter till premiepensionssystemet	-26,6	±0	±0	±0
Skatt på kapital	187,8	+3,5	+28,4	+1,0
Skatt på kapital, hushåll	26,7	±0	+0,2	±0
Skatt på företagsvinster	106,0	±0	+6,8	±0
Avkastningsskatt	14,9	±0	±0	±0
Fastighetsskatt och fastighetsavgift	24,1	±0	+14,5	+1,0
Stämpelskatt	9,9	±0	±0	±0
Förmögenhetsskatt	0,0	+3,5	+6,9	±0
Kupongskatt m.m.	6,1	±0	±0	±0
Arvs- och gåvoskatt	0,0	±0	±0	±0
Skatt på konsumtion och insatsvaror	438,2	+0,3	-1,6	+7,7
Mervärdesskatt	313,8	±0	±0	±0
Skatt på tobak	10,5	±0	±0	±0
Skatt på etylalkohol	4,2	±0	±0	±0
Skatt på vin m.m.	4,1	±0	±0	+0,4
Skatt på öl	2,9	±0	±0	±0
Energiskatt	40,5	±0	+0,7	±0
Koldioxidskatt	28,3	±0	+1,3	+5,4
Övrig skatter på energi och miljö	5,5	+0,3	+0,2	+2,0
Skatt på vägtrafik	16,4	±0	-1,1	±0
Skatt på import	6,3	±0	±0	±0
Övriga skatter	5,6	±0	-2,7	±0
Restförda och övriga skatter	-4,1	±0	±0	±0
Restförda skatter	-8,4	±0	±0	±0
Övriga skatter	4,4	±0	±0	±0
Totala skatteintäkter	1 529,4	+21,5	+66,3	+21,3
avgår EU-skatter	-7,8	±0	±0	±0
Offentliga sektorns skatteintäkter (periodiserat)	1 521,6	+21,5	+66,3	+21,3
avgår kommunalskatter	-539,7	-12,1	-32,7	+0,3
avgifter till ålderspensionssystemet	-185,2	±0	+2,2	±0
Statens skatteintäkter (periodiserat)	796,7	+33,5	+96,8	+21,0
Periodiseringar	-10,5	±0	±0	±0
Uppbördsförskjutningar	-10,2	±0	±0	±0
Betalningsförskjutningar	1,0	±0	±0	±0
varav kommunsektorn	-5,3	±0	±0	±0
varav ålderspensionssystemet	0,2	±0	±0	±0
varav privat sektor	0,8	±0	±0	±0
varav kyrkosektorn	-0,9	±0	±0	±0
varav EU	6,2	±0	±0	±0
Anstånd	-1,3	±0	±0	±0
1000 Skatter m.m. (kassamässigt)	786,2	+33,5	+96,8	+21,0
Övriga inkomster (kassamässigt)	50,6	-47,1	-60,5	±0
2000 Inkomster av statens verksamhet	47,1	+2,9	-3,7	±0
3000 Inkomster av försäld egendom	50,0	-50,0	-50,0	±0
4000 Återbetalning av lån	1,8	±0	±0	±0
5000 Kalkylmässiga inkomster	8,6	±0	±0	±0
6000 Bidrag från EU	11,1	±0	±0	±0
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-67,9	±0	±0	±0
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekontot	0,1	±0	-6,8	±0
Summa statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	836,8	-13,6	+36,3	+21,0

Utskottets ställningstagande

Sänkt skatt på förvärvsinkomster och sänkt skatt för pensionärer

Regeringen bedömer (avsnitt 6.2.1.1) att jobbskatteavdraget bör förstärkas och delvis förenklas inom ramen för ett tredje steg för att ytterligare stimulera arbetsutbudet och därmed öka den varaktiga sysselsättningen. Vidare bör uttaget av statlig inkomstskatt på beskattningsbara förvärvsinkomster begränsas genom att den nedre skiktgränsen höjs. Skattesänkningen bör uppgå till sammanlagt 15 miljarder kronor.

Regeringen bedömer vidare (avsnitt 6.2.1.2) att en skattelättnad bör införas för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år. Reformen bör omfatta det stora flertalet pensionärer och skattelättnaden bör vara särskilt stor vid låga inkomster.

I Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets motioner avvisar motionärerna regeringens planer på en sänkning av skatten på förvärvsinkomster och en särskild skattelättnad för pensionärer och lägger fram egna förslag om beskattningen av förvärvsinkomster, utformningen av pensionärernas grundavdrag och uttaget av särskild löneskatt för äldre. Förslagen finns i motionerna Fi270 (s) yrkandena 10 och 14, Fi302 (v) yrkandena 2, 4–6 och 22 samt Fi272 (mp).

Finansutskottet delar i likhet med skatteutskottet regeringens bedömning att skatten på förvärvsinkomster bör sänkas med 15 miljarder kronor genom ett tredje steg i jobbskatteavdraget och en höjning av den nedre skiktgränsen samt att den som fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång bör få ett enklare jobbskatteavdrag och en särskild skattelättnad genom höjt grundavdrag. Finansutskottet avstyrker motionsyrkandena.

Skattereduktion för hushållstjänster

Regeringen bedömer (avsnitt 6.2.1.3) att det nuvarande systemet med skattereduktion för hushållstjänster bör förenklas samt utvidgas till att även omfatta tjänster utförda av fysiska personer som inte har F-skattsedel. Ändringarna bör träda i kraft den 1 juli 2009.

I Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets motioner avvisar motionärerna den aviserade förändringen och föreslår att reglerna om skattereduktion för hushållstjänster slopas. Förslagen finns i motionerna Fi270 (s) yrkande 16, Fi272 (mp) och Fi302 (v) yrkande 9.

Finansutskottet delar i likhet med skatteutskottet regeringens bedömning att skattereduktionen för hushållstjänster bör förenklas och utvidgas och avstyrker de aktuella motionsyrkandena.

Skattereduktion för avgift till a-kassa och fackförening

Skatteutskottet har i sitt yttrande avstyrkt motionsförslag om införande av skattereduktion för avgift till a-kassa och fackförening. Förslagen finns i motion Fi270 (s) yrkande 11, Fi302 (v) yrkande 8 och A396 (s) yrkande 4.

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet de aktuella motionsyrkandena.

Avdrag för resor

Regeringen bedömer (avsnitt 6.2.1.4) att beloppsgränsen för avdrag för resor mellan bostad och arbetsplats bör höjas från 8 000 kr till 9 000 kr av förenklingsskäl.

I Vänsterpartiets motion motsätter sig motionärerna inte höjningen men framhåller bl.a. att ett avståndsbaserat reseavdrag som syftar till ett mer klimatsmart resande skulle kunna vara ett alternativ till den nuvarande ordningen. Förslaget finns i motion Fi302 (v) yrkande 3.

Finansutskottet delar i likhet med skatteutskottet regeringens bedömning att beloppsgränsen för avdrag för resor mellan bostaden och arbetsplatsen bör höjas från 8 000 kr till 9 000 kr och avstyrker det aktuella motionsyrkandet.

Förmån av fri bil eller cykel

Skatteutskottet har i sitt yttrande avstyrkt motionsförslag om skattelättnader för förmån av fri bil, cykel, parkering, m.m. Förslagen finns i motionerna Fi272 (mp), Fi285 (v) yrkandena 12, 15 och 16 samt Fi302 (v) yrkande 35.

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet de aktuella motionsyrkandena.

Dubbel bosättning

Skatteutskottet har i sitt yttrande avstyrkt motionsförslag om slopade tidsgränser för avdrag för ökade levnadskostnader vid dubbel bosättning. Förslaget finns i motion Fi302 (v) yrkande 7.

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet det aktuella motionsyrkandet.

Sänkta socialavgifter och förändrade avgiftsnivåer

Regeringen bedömer (avsnitt 6.2.2.1) att det sammanlagda uttaget av socialavgifter och allmän löneavgift bör sänkas med 1 procentenhet till 31,42 % för arbetsgivaravgifter och till 29,71 % för egenavgifter. Därutöver bör avgifternas sammansättning ändras.

I Socialdemokraternas motion accepteras den generella nedsättningen och föreslås en ytterligare sänkning av arbetsgivaravgifterna med 2,5 procentenheter för de mindre företagen i syfte att göra det billigare för småföretag att anställa. Förslaget finns i motion Fi270 (s).

I Vänsterpartiets motioner avvisas förslaget om en generell sänkning med 1 procentenhet och föreslås i stället en sänkning som i första hand gynnar mindre företag. Vidare anføres att ansvaret för att betala sjuklön bör tas bort i företaget med upp till tio anställda och, i syfte att öka viljan att

anställa, arbetsgivaravgifterna sätts ned till 10,21 % för den första nyanställda i s.k. soloföretag. Förslagen finns i motionerna Fi302 (v) yrkandena 20 och 23–26 samt Sk334 (v) yrkandena 1 och 2.

I Miljöpartiets motion föreslås en nedsättning av socialavgifterna med 10 procentenheter på en maximal lönesumma av 2,5 miljoner kronor för de minsta företagen. Vidare föreslås att s.k. soloföretagare ska få en nedsättning så att de endast betalar ålderspensionsavgift det första året för den först anställda. Förslagen finns i motion Fi272 (mp).

Finansutskottet tillstyrker i likhet med socialförsäkringsutskottet regeringens inkomstberäkning i denna del och avstyrker de aktuella motionsyrkandena.

Kraftfullare nedsättning av socialavgifter för unga

Regeringen bedömer (avsnitt 6.2.2.2) att nedsättningen av socialavgifter för unga bör göras kraftfullare genom att åldersgruppen utvidgas till att omfatta alla som vid årets ingång inte har fyllt 26 år och genom att avgifterna sänks ytterligare.

I Socialdemokraternas motion avvisar motionärerna regeringens förslag och avskaffar den nuvarande nedsättningen av socialavgifter för personer mellan 18 och 24 år. Motionärerna vill i stället rikta subventionerna till de ungdomar som i dag inte har ett jobb. Bland annat bör den som anställer en arbetslös ungdom under 2009 eller 2010 få en skattereduktion som motsvarar hela arbetsgivaravgiften. Förslaget finns i motion Fi270 (s).

Också i Vänsterpartiets motion avvisas regeringens förslag och avskaffas nuvarande regler om sänkta socialavgifter för unga. Motionärerna anför att vissa ungdomar är särskilt utsatta på arbetsmarknaden och bör vara berättigade till stödinsatser, men att det inte är ändamålsenligt att sänka arbetsgivaravgifterna. Förslaget finns i motion Fi302 (v) yrkande 21.

Även i Miljöpartiets motion avvisas regeringens förslag och avskaffas nedsättningen av socialavgifter för ungdomar. Motionärerna anför att metoden med sänkta socialavgifter är ineffektiv och mycket kostsam. Förslagen finns i motion Fi272 (mp).

Finansutskottet ställer sig i likhet med socialförsäkringsutskottet bakom den kraftfullare nedsättningen av socialavgifter för unga och avstyrker de aktuella motionsyrkandena.

Förmögenhetsskatt och fastighetsskatt

Skatteutskottet har i sitt yttrande avstyrkt motionsförslag om införande av förmögenhetsskatt och fastighetsskatt. Förslagen finns i motionerna Fi270 (s) yrkandena 9 och 15, Fi285 (v) yrkande 24 och Fi302 (v) yrkandena 11 och 12.

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet de aktuella motionsyrkandena.

Förbättringar av 3:12-reglerna

Regeringen bedömer (avsnitt 6.2.3.1) att 3:12-reglerna bör förändras så att nivån på schablonbeloppet i den s.k. förenklingsregeln höjs från 2 till 2,5 inkomstbasbelopp och det maximala löneuttagskravet sänks från 15 till 10 inkomstbasbelopp.

I Vänsterpartiets motion begärs ett tillkännagivande om att förenklingar av 3:12-reglerna är bra, men att det ursprungliga syftet, dvs. att förhindra att tjänsteinkomster omvandlas till kapitalinkomster, måste vara utgångspunkt för ändringar i 3:12-reglerna även i fortsättningen. Förslaget finns i motion Fi302 (v) yrkande 18.

Finansutskottet delar i likhet med skatteutskottet regeringens bedömning av behovet av förbättringar i 3:12-reglerna och avstyrker det aktuella motionsyrkandet.

Taxering och beskattning av ägarlägenheter

Regeringen bedömer (avsnitt 6.2.3.2) att ägarlägenheterna bör inordnas i skattesystemet på ett sådant sätt att det råder neutralitet i beskattningen av ägarlägenheter och småhus.

Finansutskottet har i likhet med skatteutskottet inte något att erinra mot inriktningen av det fortsatta arbetet med att inordna ägarlägenheterna i skattesystemet.

Beskattning av vinster på utländska premieobligationer m.m.

Regeringen bedömer (avsnitt 6.2.3.3) att vinster i utländska lotterier som anordnas i ett EES-land och på premieobligationer som är utställda av ett annat land inom EES-området bör vara befriade från inkomstskatt i Sverige.

Finansutskottet har i likhet med skatteutskottet inte något att erinra mot de aviserade förändringarna.

Höjt schablonavdrag för andrahandsuthyrning

Regeringen bedömer (avsnitt 6.2.3.4) att schablonavdraget vid upplåtelse av privatbostadsfastighet, privatbostad eller hyresrätt bör höjas från 4 000 kr per år till 12 000 kr per år.

I Vänsterpartiets motion föreslås ett tillkännagivande till regeringen av huvudsaklig innebörd att Vänsterpartiet står bakom förslaget om höjt schablonavdrag för andrahandsuthyrning. Förslaget finns i motion Fi302 (v) yrkande 10.

Finansutskottet ser i likhet med skatteutskottet positivt på att avdragsnivån justeras och avstyrker motionsyrkandet.

Sänkt bolagsskatt och sänkt expansionsfondsskatt

Regeringen bedömer (avsnitten 6.2.4.1 och 6.2.4.2) att bolagsskatten bör sänkas från 28 % till 26,3 % och expansionsfondsskatten från 28 % till 26,3 %.

I Vänsterpartiets motion anføres att åtgärden i stället bör riktas till mindre företag, och de föreslår en skattereduktion för forskningssatsningar i företag med upp till 250 anställda. Förslagen finns i motion Fi302 (v) yrkandena 13 och 19.

Finansutskottet delar i likhet med skatteutskottet regeringens bedömning bolagsskattesats och expansionsfondsskatt bör sänkas och avstyrker motionsyrkandena.

Överföring av skogskonto och skogsskadekonto vid generationsskiften

Regeringen bedömer (avsnitt 6.2.4.3) att det bör bli möjligt att överföra skogskonton och skogsskadekonton i samband med generationsskiften.

Finansutskottet delar i likhet med skatteutskottet regeringens bedömning att skogskonton och skogsskadekonton bör kunna överföras utan att behöva tas upp till beskattning i samband med generationsskiften.

Utökade möjligheter till omedelbart avdrag för inventarier av mindre värde

Regeringen bedömer (avsnitt 6.2.4.4) att alla företag bör ges möjlighet att omedelbart dra av utgifter för inventarier vars anskaffningsvärde understiger ett halvt prisbasbelopp.

I Vänsterpartiets motion föreslås ett tillkännagivande av huvudsaklig innebörd att Vänsterpartiet delar regeringens uppfattning och ställer sig bakom förslaget. Förslaget finns i motion Fi302 (v) yrkande 14.

Finansutskottet har i likhet med skatteutskottet inte något att erinra mot regeringens bedömning och avstyrker motionsyrkandet.

Ändrade regler för avräkning av utländsk skatt och vissa förenklingar på företagsskatteområdet

Regeringen bedömer (avsnitten 6.2.4.5 och 6.2.4.6) att reglerna för avräkning av utländsk skatt bör förändras och vissa förenklingar genomföras på företagsskatteområdet.

I Vänsterpartiets motion föreslås ett tillkännagivande av huvudsaklig innebörd att Vänsterpartiet ser generellt positivt på förenklingsförslag men tar slutlig ställning i samband med att propositioner överlämnats till riksdagen. Förslaget finns i motion Fi302 (v) yrkande 15.

Finansutskottet delar i likhet med skatteutskottet regeringens bedömning att reglerna för avräkning av utländsk skatt bör förändras och vissa förenklingar genomföras på företagsskatteområdet samt avstyrker motionsyrkandet.

Förändrade underprisregler för handelsbolag och begränsning av rätten till avdrag för lagerandelar i byggnadsrörelse

Regeringen bedömer (avsnitt 6.2.4.7) att möjligheterna till underprisöverlåtelser till eller från handelsbolag bör slopas och att rätten till avdrag för värdenedgång på lagerandelar i byggnadssektorn bör begränsas. Avsikten är att förebygga vissa skatteupplägg.

I Vänsterpartiets motion föreslås ett tillkännagivande av huvudsaklig innebörd att Vänsterpartiet välkomnar regeringens förslag. Motionsförslaget finns i motion Fi302 (v) yrkande 16.

Finansutskottet delar i likhet med skatteutskottet regeringens bedömning av behovet av lagstiftningsåtgärder för att stävja vissa skatteupplägg med handelsbolag och avstyrker motionsyrkandet.

Förändringar i reglerna om avdragsrätt för räntor i företagssektorn

Regeringen bedömer (avsnitt 6.2.4.8) att reglerna om avdrag för räntor i företagssektorn bör ändras för att motverka vissa skatteupplägg inom en intressegemenskap utan att onödigt försvåra för normal affärsverksamhet. Den minskade avdragsrätten för räntor finansierar de sänkningar av bolagskattesatsen och expansionsfondsskatten som regeringen aviserar.

I Vänsterpartiets föreslås ett tillkännagivande av huvudsaklig innebörd att Vänsterpartiet välkomnar regeringens förslag. Motionsförslaget finns i motion Fi302 (v) yrkande 17.

Finansutskottet anser i likhet med skatteutskottet att regeringen gjort en bra avvägning för att lösa såväl problemet med ränteupplägg som behovet i ett internationellt perspektiv av att sänka nivån på beskattningen av företag och delar således regeringens beömning att reglerna om avdrag för räntor i företagssektorn bör ändras för att motverka vissa skatteupplägg inom en intressegemenskap utan att onödigt försvåra för normal affärsverksamhet. Motionsyrkandet avstyrks.

Uppräkning av energi- och koldioxidskattesatserna efter prisutveckling

Regeringen bedömer (avsnitt 6.2.5.2) att indexuppräknings av energi- och koldioxidskattesatserna bör genomföras.

I Miljöpartiets motion föreslås att uppräknings kopplas till BNP-utvecklingen. Förslaget finns i motion Fi272 (mp) yrkande 7 delvis.

Finansutskottet delar i likhet med skatteutskottet regeringens bedömning att indexuppräknings bör genomföras och avstyrker motionsyrkandet.

Koldioxidskatten

Skatteutskottet har i sitt yttrande avstyrkt motionsförslag angående koldioxidskatten. Förslagen finns i motionerna Fi272 (mp) yrkandena 7 delvis och 22, Fi285 (v) yrkandena 20 och 23 samt Fi302 (v) yrkande 39.

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet de aktuella motionsyrkandena.

Beskattnings av bränslen i den handlande sektorn

Skatteutskottet har i sitt yttrande avstyrkt motionsförslag angående beskattningen av bränslen i den handlande sektorn. Förslagen finns i motionerna Fi272 (mp) yrkande 7 delvis och Fi302 (v) yrkande 41.

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet de aktuella motionsyrkandena.

Skatten på diesel och bensin

Skatteutskottet har i sitt yttrande avstyrkt motionsförslag angående skatten på diesel och bensin. Förslagen finns i motionerna Fi270 (s), Fi285 (v) yrkandena 1 och 2 och Fi302 (v) yrkandena 27 och 28.

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet de aktuella motionsyrkandena.

Skatt på fritidsbåtar och alkylatbensin

Skatteutskottet har i sitt yttrande avstyrkt motionsförslag angående skatt på fritidsbåtar och alkylatbensin. Förslagen finns i motionerna Fi285 (v) yrkande 18 och Fi302 (v) yrkande 37.

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet de aktuella motionsyrkandena.

Fordonsskatt

Skatteutskottet har i sitt yttrande avstyrkt motionsförslag angående fordonskattens utformning. Förslagen finns i motionerna Fi285 (v) yrkandena 8–10 och Fi302 (v) yrkandena 32 och 33.

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet de aktuella motionsyrkandena.

Kollektivtrafik – drivmedelsskatter och fordonsskatter

Skatteutskottet har i sitt yttrande avstyrkt motionsförslag angående kollektivtrafikens drivmedelsskatter och fordonsskatter. Förslagen finns i motionerna Fi285 (v) yrkandena 5 och 6 samt Fi302 (v) yrkandena 30 och 31.

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet de aktuella motionsyrkandena.

Kilometerskatt

Skatteutskottet har i sitt yttrande avstyrkt motionsförslag om införande av kilometerskatt. Förslagen finns i motionerna Fi270 (s), Fi272 (mp) yrkande 19 och Fi285 (v) yrkande 7.

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet de aktuella motionsyrkandena.

Flygskatt

Skatteutskottet har i sitt yttrande avstyrkt motionsförslag angående flygskatt. Förslagen finns i motionerna Fi272 (mp) yrkande 18, Fi285 (v) yrkande 17 och Fi302 (v) yrkande 36.

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet de aktuella motionsyrkandena.

Energiskatteavdrag för vindkraft

Regeringen föreslår (punkt 18, avsnitten 3.1 och 6.2.5.3) att avtrappning av avdraget för energiskatt på el som produceras i vindkraftverk fortsätter. För landbaserad vindkraft slopas avdraget nu helt och för havsbaserad vindkraft sänks avdraget från 13 till 12 öre per kWh.

Finansutskottet tillstyrker i likhet med skatteutskottet regeringens förslag om fortsatt avtrappning av avdraget för energiskatt på el som produceras i vindkraftverk.

Effektskatt på kärnkraft och fastighetsskatt på vattenkraftsanläggningar

Skatteutskottet har i sitt yttrande avstyrkt motionsförslag angående effektskatt på kärnkraft och fastighetsskatt på vattenkraftsanläggningar. Förslagen finns i motionerna Fi270 (s) och Fi272 (mp) yrkande 7 delvis.

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet de aktuella motionsyrkandena.

Skattelättnader för koldioxidneutrala drivmedel

Regeringen bedömer (avsnitt 6.2.5.4) att skattenedsättningen för koldioxidneutrala drivmedel bör lämnas genom dispensbeslut även efter den 31 december 2008 och att den generella skattebefrielsen bör gälla längst t.o.m. utgången av 2013. Det särskilda villkoret, som gäller för att etanol som låginblandas i bensin ska vara skattebefriad, bör slopas senast den 1 januari 2009. Regeringen bör undersöka olika alternativ för att fortsatt ge svensk etanolproduktion stabila förutsättningar. För att skapa förutsättningar att öka andelen förnybart bränsle bör därför regeringen skyndsamt utreda ett kvotsystem.

Finansutskottet delar i likhet med skatteutskottet regeringens bedömning i fråga om skattelättnader för koldioxidneutrala drivmedel.

Trängselskatt

Regeringen bedömer (avsnitt 6.2.5.5) att undantaget från trängselskatt för miljöbilar bör upphöra den 1 januari 2009. För befintliga miljöbilar bör dock undantag gälla t.o.m. den 31 juli 2012. Den s.k. Lidingöregeln bör slopas först i samband med färdigställandet av Norra länken.

I Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets motioner föreslås att miljöbilsundantaget ska vara kvar, att kommuner och landsting ska få möjlighet att införa trängselskatt, att frågan om trängselavgift ska utredas, att intäkterna ska användas för kollektivtrafiken och att Essingeleden ska beläggas med trängselskatt. Förslagen finns i motionerna Fi270 (s), Fi272 (mp) yrkande 7 delvis och Fi285 (v) yrkandena 13 och 14.

Finansutskottet delar i likhet med skatteutskottet regeringens bedömningar i fråga om trängselskatten och avstyrker motionsyrkandena.

Skatt på fluorerade växthusgaser

Regeringen bedömer (avsnitt 6.2.5.6) att en särskild utredare bör tillkallas för att utreda om en skatt på fluorerade växthusgaser bör införas.

I Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets motioner anförs att en skatt på fluorerade växthusgaser bör införas och läggs förslag om dess utformning och införande. Förslagen finns i motionerna Fi270 (s), Fi272 (mp) yrkande 7 delvis, Fi285 (v) yrkande 19 och Fi302 (v) yrkande 38.

Finansutskottet delar i likhet med skatteutskottet regeringens bedömning i frågan om en skatt på fluorerade växthusgaser och avstyrker motionsyrkandena.

Försäljningsskatt på personbilar

Skatteutskottet har i sitt yttrande avstyrkt motionsförslag angående försäljningsskatt på personbilar. Förslagen finns i motionerna Fi272 (mp) yrkande 20, Fi285 (v) yrkande 11 och Fi302 (v) yrkande 34.

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet de aktuella motionsyrkandena.

Skatten på handelsgödsel och bekämpningsmedel

Skatteutskottet har i sitt yttrande avstyrkt motionsförslag angående skatten på handelsgödsel och bekämpningsmedel. Förslagen finns i motionerna Fi285 (v) yrkande 22 och Fi302 (v) yrkande 40.

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet de aktuella motionsyrkandena.

Animalieproduktion – beskattning av vegetabilier

Skatteutskottet har i sitt yttrande avstyrkt motionsförslag angående beskattning av vegetabilier som används för animalieproduktion. Förslagen finns i motion Fi285 (v) yrkande 21.

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet det aktuella motionsyrkandet.

Reklamskatt

Regeringen bedömer (avsnitt 6.2.6.1) att förutsättningar för finansiering av ytterligare steg i avskaffandet av den resterande reklamskatten inte föreligger för närvarande.

I motion Fi266 av Kerstin Lundgren (c) föreslås att den resterande delen av reklamskatten avvecklas.

Finansutskottet delar i likhet med skatteutskottet regeringens bedömning att förutsättningar för finansiering av ytterligare steg i avskaffandet av den resterande reklamskatten inte föreligger för närvarande och avstyrker motionsyrkandet.

Lotteriskatt

Skatteutskottet har i sitt yttrande avstyrkt motionsförslag om återinförande av lotteriskatten. Förslagen finns i motion F1302 (v) yrkande 42.

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet det aktuella motionsyrkandet.

Stärkt kontroll vid införsel av alkohol m.m.

Regeringen bedömer (avsnitt 6.2.6.2) att förare som inte medför föreskrivet förenklat ledsagardokument vid transport av beskattade varor bör påföras transporttillägg för att säkerställa identifikationen av skattskyldiga beställare och underlätta Tullverkets möjligheter att kontrollera dessa beställare. Vidare bör vissa ändringar göras i bestämmelserna om beskattning av bränsle vid införsel för personligt bruk.

Finansutskottet delar i likhet med skatteutskottet regeringens bedömning i fråga om stärkt kontroll vid införsel av alkohol m.m.

Utagsbeskattning avseende vissa fastighetstjänster

Regeringen bedömer (avsnitt 6.2.7.1) att lönegränsen för uttagsbeskattning av vissa fastighetstjänster som utförs av en fastighetsägare i egen regi på en egen fastighet bör höjas från 150 000 kr till 300 000 kr.

Finansutskottet delar i likhet med skatteutskottet regeringens bedömning att lönegränsen för uttagsbeskattning av vissa fastighetstjänster bör höjas.

Sänkt moms på ekologiska livsmedel

Skatteutskottet har i sitt yttrande avstyrkt motionsförslag om sänkt moms på ekologiska livsmedel. Förslagen finns i motion Fi272 (mp) yrkande 21.

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet det aktuella motionsyrkandet.

Reformerad F-skatt

Regeringen bedömer (avsnitt 6.2.8.1) att det förslag som lagts fram i betänkandet F-skatt åt fler (SOU 2008:76) bör beredas vidare i syfte att få en lagändring som träder i kraft den 1 januari 2009.

Finansutskottet delar i likhet med skatteutskottet regeringens bedömning att det förslag som lagts fram i betänkandet F-skatt åt fler bör beredas vidare i syfte att få en lagändring som träder i kraft den 1 januari 2009.

Slopat krav på årlig teknisk kontroll av kassaregister

Regeringen bedömer (avsnitt 6.2.8.3) att kravet på årlig teknisk kontroll av kassaregister bör slopas eftersom det inte bedöms ha något värde för skattekontrollen.

Finansutskottet delar i likhet med skatteutskottet regeringens bedömning att kravet på årlig teknisk kontroll av kassaregister bör slopas.

Lättnader i kontrolluppgiftsskyldigheten om betalningar till och från utlandet

Regeringen bedömer (avsnitt 6.2.8.4) att lättnader i kraven på kontrolluppgifter om betalningar till och från utlandet bör genomföras.

Finansutskottet delar i likhet med skatteutskottet regeringens bedömning att lättnader bör genomföras i kraven på kontrolluppgifter om betalningar till och från utlandet.

Utgifter som krediteras på skattekonto

Skatteutskottet har i sitt yttrande avstyrkt motionsförslag om avskaffad jämställhetsbonus samt riktade arbetsmarknadspolitiska stöd till grupper som står långt bort från arbetsmarknaden och ett riktat sysselsättningsstöd med full lönekomensation till kommuner och landsting som nyanställer. Förslagen finns i motionerna Fi271 (v) yrkande 13 och Fi302 (v) yrkandena 43 och 45.

Finansutskottet avstyrker i likhet med skatteutskottet de aktuella motionsyrkandena.

3.4 Statsbudgetens övriga inkomster

Budgetpropositionen

I tabell 3.4 framgår regeringens beräkningar av statsbudgetens övriga inkomster 2009. Sammanlagt uppgår statsbudgetens övriga inkomster 2009–2011 till drygt 50 miljarder kronor per år enligt regeringens prognos.

Under Inkomster av statens verksamhet redovisas bland annat utdelningar från statligt aktieinnehav, affärsverkens inlevererade överskott, Riksbankens inlevererade överskott, ränteinkomster och offentligrättsliga avgifter. Prognosen för aktieutdelningar, exklusive AB Svenska Spel, upp-

går till 22 miljarder kronor 2009. Motsvarande siffra för 2008 är ca 25 miljarder kronor. Den lägre prognosen för 2009 förklaras framför allt av genomförda försäljningar av statligt aktieinnehav samt lägre förväntade utdelningar till följd av lägre förväntade vinster.

Regeringen avser att sänka avgifterna som arbetslöshetskassorna betalar till staten för sysselsatta medlemmar så att medlemsavgiften för sysselsatta medlemmar sänks. Förändringen beräknas träda i kraft den 1 juli 2009. Förslaget innebär att inkomsterna från inkomstitel 2525 Finansieringsavgift från arbetslöshetskassor minskar med 1 miljard kronor 2009. De totala inkomsterna via finansieringsavgift från arbetslöshetskassor beräknas uppgå till 7,1 miljarder kronor 2009.

Under Inkomster av försäld egendom redovisas försäljning av olika typer av statlig egendom. Försäljning av aktier i statligt ägda bolag utgör vanligtvis den största delen. För perioden 2009–2011 antas försäljningsinkomsterna beräkningstekniskt uppgå till 50 miljarder kronor per år. Försäljningsbeloppen och tidpunkterna är behäftade med stor osäkerhet.

Under Återbetalning av lån redovisas bl.a. Återbetalning av studiemedel (avser lån upptagna före 1989) och Återbetalning av övriga lån. Under perioden 2009–2011 beräknas inkomsterna från studiemedelsavgifter minska eftersom antalet återbetalare blir färre.

Under Kalkylmässiga inkomster redovisas vissa avskrivningar och amorteringar samt statliga pensionsavgifter, vilka utgör merparten av inkomsterna. Under perioden 2009–2011 ökar inkomsterna, och prognosen för 2011 är 9,7 miljarder kronor. Hela ökningen beror på ökade inkomster från statliga pensionsavgifter.

Under Bidrag m.m. från EU redovisas bidrag från olika EG-fonder inom EU:s budget. De prognostiserade inkomsterna ökar något för åren framöver. Ökningen över tiden beror bl.a. på att utgifterna för program inom den nya programperioden 2007–2013 skjuts framåt i perioden, vilket även påverkar bidragen från EU.

De tillkommande inkomsterna under inkomstitel 7000 består av EU-skatter samt kommunala utjämningsavgifter avseende kostnadsutjämningsystemet för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. EU-skatterna, vilka omfattar tullmedel och den momsbaseade EU-avgiften, utgör den största delen av inkomsterna, ca 85 %. År 2009 beräknas inkomsterna minska med närmare 10 miljarder kronor. Det beror på att det egnamedelsystem som ingick i uppgörelsen om EU:s finansiella perspektiv 2007–2013 beräknas träda i kraft 2009. I uppgörelsen ingick att den momsbaseade EU-avgiften för Sveriges vidkommande sänks från 0,3 % till 0,1 %. Detta motsvarar en sänkning om knappt 3 miljarder kronor årligen. Eftersom avgiftssänkningen kommer att gälla retroaktivt fr.o.m. 2007, beräknas det 2009 ske återbetalningar avseende 2007 och 2008, vilket sänker de tillkommande inkomsterna med ytterligare ca 7 miljarder kronor.

Under avräkningar redovisas intäkter som förs till fonder utanför statsbudgeten och kompensation för mervärdesskatt som betalats av statliga och kommunala myndigheter. Avräkningarna beräknas till 72 miljarder kronor 2009. De beloppsmässigt största avräkningarna är kompensation och avlyft för mervärdesskatt.

Vissa krediteringar som ges på skattekonto är stöd som enligt nationalräkenskaperna är att likställa med utgifter. För att öka möjligheten att kontrollera statsutgifternas utveckling redovisas dessa utgifter under en egen inkomsttyp, inkomstitel 8000. Det stora flertalet skattekrediteringar har upphört eller flyttats till statsbudgetens utgiftssida, vilket innebär att krediteringarna minskat från 13,7 miljarder kronor 2006 till 2,4 miljarder kronor 2008. År 2009–2011 beräknas de totala skattekontokrediteringarna ligga på mellan 0,1 och 0,2 miljarder kronor och inkluderar då endast en kreditering för jämställdhetsbonus.

Motionerna

Socialdemokraterna och Vänsterpartiet avvisar regeringens planer på försäljning av statliga företag, vilket förklarar avvikelserna med 50 miljarder kronor i förhållande till regeringens förslag under inkomsttypen 3000 Inkomster av försäld egendom. Vänsterpartiet redovisar också en inkomstminskning 2009 på ca 6,8 miljarder kronor under inkomsttypen 8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekontot. Till stor del förklaras detta av den satsning på fler offentliga arbeten som motionärerna föreslår och utformar som en skattekreditering. Vänsterpartiet vill också återinföra och bygga ut anställningsstöden i form av skattekrediteringar.

Tabell 3.4 Statsbudgetens övriga inkomster 2009

Miljarder kronor

Inkomsttyp	Regeringens förslag	Avvikelser från regeringen		
		s	v	mp
2000 Inkomster av statens verksamhet	47,1	+2,9	-3,7	±0
3000 Inkomster av försäld egendom	50,0	-50,0	-50,0	±0
4000 Återbetalning av lån	1,8	±0	±0	±0
5000 Kalkylmässiga inkomster	8,6	±0	±0	±0
6000 Bidrag från EU	11,1	±0	±0	±0
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-67,9	±0	±0	±0
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekontot	0,1	±0	-6,8	±0
Summa övriga inkomster	50,8	-47,1	-60,5	±0

Finansutskottets bedömning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till reformering av finansieringen av arbetslöshetsförsäkringen. Utskottet står även bakom regeringens planer på att sälja aktier i statliga företag för 50 miljarder kronor per år. Ett fortsatt statligt ägande kan vara motiverat om det finns särskilda nationella intressen eller samhällsuppdrag som är svåra att hantera utan statligt

inflytande i företagen. Företag som verkar på fullt marknadsmässiga villkor fungerar emellertid i de flesta fall bättre med privata ägare. Vänsterpartiets och Socialdemokraternas förslag avvisas i här aktuella delar.

3.5 Statsbudgetens totala inkomster

Budgetpropositionen

I budgetpropositionens yrkande 4 föreslår regeringen att riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster. I propositionens bilaga 1 avsnitt 2 redovisar regeringen en specifikation av statsbudgetens inkomster fördelad på inkomstitlar. Statsbudgetens inkomster 2009 beräknas enligt regeringens förslag uppgå till 836 812 343 000 kr. Nedan redovisas en aggregerad tabell över statsbudgetens inkomster. Skatteinkomsterna redovisas mer i detalj i betänkandets avsnitt 3.3.

Tabell 3.5 Statsbudgetens inkomster 2009

Miljarder kronor

Inkomsttyp	Regeringens förslag	Avvikelser från regeringen		
		s	v	mp
1000 Skatter m.m.	786,2	+33,5	+96,8	+21,0
2000 Inkomster av statens verksamhet	47,1	+2,9	-3,7	±0
3000 Inkomster av försäld egendom	50,0	-50,0	-50,0	±0
4000 Återbetalning av lån	1,8	±0	±0	±0
5000 Kalkylmässiga inkomster	8,6	±0	±0	±0
6000 Bidrag från EU	11,1	±0	±0	±0
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-67,9	±0	±0	±0
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekontot	0,1	±0	-6,8	±0
Summa statsbudgetens inkomster	836,8	-13,6	+36,3	+21,0

Motionerna

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet föreslår i sina budgetmotioner alternativa beräkningar av statsbudgetens inkomster 2009. Det görs i Socialdemokraternas motion Fi270 yrkande 3, Vänsterpartiets motion Fi271 (v) yrkandena 6 och 7 samt i Miljöpartiets motion Fi272 (mp) yrkande 3. Vänsterpartiet föreslår även i motion Fi271 yrkande 7 att riksdagen ska godkänna en beräkning av inkomsterna för 2010 och 2011.

Yttranden från andra utskott

Skatteutskottet tillstyrker regeringens beräkning av statsbudgetens inkomster och avstyrker motionernas alternativa förslag. Även socialförsäkringsutskottet och arbetsmarknadsutskottet tillstyrker regeringens beräkning av inkomster för utskottens respektive områden 2009.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i detta betänkande tagit ställning till de olika skatteförslagen, avsnitt 3.3 samt till förslagen om övriga inkomster, avsnitt 3.4. I kapitel 2 har utskottet tagit ställning till förmån för regeringens inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. I överensstämmelse med detta tillstyrker utskottet regeringens förslag till beräkning av statsbudgetens inkomster för 2009 och avstyrker oppositionspartiernas alternativa förslag. Därmed tillstyrker utskottet budgetpropositionens yrkande 4 och avstyrker de här aktuella motionerna.

3.6 Statsbudgeten i sammandrag

Utskottet har i de närmast föregående avsnitten behandlat de delposter som statsbudgeten är uppbyggd av. Skillnaden mellan statsbudgetens inkomster och summan av samtliga utgifter på utgiftsområden (inklusive förändring av anslagsbehållningar, Riksgäldskontorets nettoutlåning och den kassamässiga korrigeringen) utgör budgetsaldot, vilket definitionsmässigt är liktydigt med statens lånebehov, men med omvänt tecken. Ett positivt budgetsaldo motsvaras således av ett lika stort negativt lånebehov. Budgetsaldot (och därmed lånebehovet) framkommer alltså som ett resultat av de delar som bygger upp budgeten. Riksdagen tar ställning till delarna, inte till saldot som sådant.

Tabell 3.6 Statsbudgetens inkomster, utgifter och saldo 2009

Miljarder kronor

	Regeringens			
	förslag	s	v	mp
Inkomster	836,8	823,2	873,1	857,8
varav: Försäljningsinkomster	50,0	0,0	0,0	50,0
Utgifter	778,9	814,2	872,6	798,9
varav: Utgifter exkl. statsskulsräntor	732,6	766,0	798,1	752,6
Statsskulsräntor	33,9	35,8	33,9	33,9
Riksgäldskontorets nettoutlåning	11,0	11,0	39,2	11,0
Kassamässig korrigerig	1,4	1,4	1,4	1,4
Statsbudgetens saldo	57,9	8,9	0,6	59,1
Saldo exkl. försäljningsinkomster	7,9	8,9	0,6	9,1

I tabell 3.6 presenteras ett sammandrag av regeringens och oppositionspartiernas budgetalternativ för 2009. Regeringens förslag innebär ett budgetöverskott, dvs. en minskning av statens lånebehov, med 57,9 miljarder kronor. Även oppositionspartiernas alternativ visar överskott och om inkomsterna från företagsförsäljningar exkluderas förefaller skillnaderna mellan partiernas budgetsaldon små. Bakom denna skenbara likhet ligger dock stora skillnader mellan alternativen.

Socialdemokraterna redovisar lägre inkomster än regeringen. Detta beror till stor del på att man avvisar försäljningarna av statliga företag som är beräknade till 50 miljarder kronor. Om försäljningsinkomster exkluderas

innebär Socialdemokraternas förslag i stället högre inkomster. Den offentliga sektorns skatteintäkter ökar i själva verket med drygt 22 miljarder kronor i Socialdemokraternas budgetalternativ.

Vänsterpartiets inkomster ser ut att överstiga regeringens med drygt 36 miljarder kronor. Bakom denna ökning ligger dock avsevärt större skatteköningar eftersom inkomsterna samtidigt minskar då motionärerna avvisar regeringens företagsförsäljningar. Partiets jobsatsning i den offentliga sektorn redovisas som en skattekreditering, dvs. som minskade inkomster. Den stora ökningen av Riksgäldskontorets nettoutlåning beror i huvudsak på att Vänsterpartiet lånefinansierar utgifter i Riksgäldskontoret, dels för investeringar i infrastruktur, dels för satsningar inom bostadssektorn.

Miljöpartiet redovisar högst inkomster eftersom man genomför skatteköningar som uppgår till ca 21 miljarder kronor för den offentliga sektorn och samtidigt accepterar regeringens försäljningar av företag. De föreslagna utgiftsökningarna är något mindre än skatteköningarna varför Miljöpartiets förslag innebär ett något högre budgetsaldo än regeringens.

3.7 Ålderspensionssystemet

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten omfattar ålderspension i form av tilläggspension, inkomstpension, premiepension samt administrationskostnader.

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår i budgetpropositionens yrkande 7 att riksdagen godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2009. Utgifterna beräknas till 220 749 miljoner kronor.

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår att riksdagen godkänner deras beräkning av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten i enlighet med tabell BB4 i motion Fi270 (s) yrkande 5.

Vänsterpartiet föreslår, i motion Fi271 (v) yrkande 12, höjd tilläggspension med 6 % från 2009 vilket enligt motionärerna innebär ökade utgifter för ålderspensionssystemet med 2,2 miljarder kronor.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet har inget att erinra mot regeringens beräkning av utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten och avvisar Vänsterpartiets förslag.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker regeringens beräkning av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2009 och avstyrker de aktuella motionsförslagen. Därmed tillstyrker utskottet propositionens yrkande 7 och avstyrker motion Fi270 (s) yrkande 5 och Fi271 (v) yrkande 12.

3.8 Utgiftstak för staten och den offentliga sektorn

Utgiftstaket för staten omfattar utgifterna på statsbudgeten, exklusive statskuldsräntor, samt utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Utgiftstaket för den offentliga sektorn utgörs av utgiftstaket för staten samt beräknade utgifter i kommunsektorn. Nivån på utgiftstaket för den offentliga sektorn är således en funktion av det utgiftstak som gäller för staten. En eliminering görs för interna transaktioner mellan staten och kommunsektorn och mellan staten och ålderspensionssystemet. Den största delen av de interna transaktionerna utgörs av statsbidrag till kommunsektorn samt av statliga ålderspensionsavgifter. Utgiftstaket för staten fastställs av riksdagen men avseende utgiftstaket för den offentliga sektorn innebär riksdagens beslut endast att beräkningen godkänns.

Budgetpropositionen

Utgiftstak för staten

Utgiftstaket för staten utgör ett viktigt budgetpolitiskt åtagande som främjar budgetdisciplinen och stärker trovärdigheten i den ekonomiska politiken. Utgiftstaket ska sättas på ett sådant sätt att det ger förutsättningar att uppnå överskottsmålet om ett genomsnittligt finansiellt sparande i den offentliga sektorn på 1 % och därmed skapa förutsättningar för långsiktigt uthålliga offentliga finanser. Utgiftstaket understryker också behovet av prioriteringar mellan olika utgifter och förebygger en utveckling där skatteuttaget stegvis måste höjas till följd av bristfällig utgiftskontroll. Regeringen framhåller också sin ambition att de statliga utgifterna ska minska svagt i relation till BNP.

Regeringen föreslår i punkt 2 i propositionen att utgiftstaken för 2009 och 2010 fastställs till 991 respektive 1 020 miljarder kronor. I punkt 3 föreslår regeringen att utgiftstaket för 2011 fastställs till 1 050 miljarder kronor. För 2009 och 2010 finns utgiftstak för staten som riksdagen tidigare fastställt till 989 respektive 1 018 miljarder kronor. För 2011 finns sedan tidigare en bedömning som regeringen gjorde i 2008 års ekonomiska vårproposition och som uppgick till 1 048 miljarder kronor. Regeringens förslag innebär att vart och ett av dessa tak höjs med 2 miljarder kronor. Höjningen är en teknisk justering som till övervägande del beror på förslaget om höjt grundavdrag för pensionärer. Förslaget innebär minskade skatteintäkter för kommunerna vilket kompenseras genom höjda stats-

bidrag. Höjningen av utgiftstaket innebär därmed inte någon ökning av den offentliga sektorns utgifter. Regeringens förslag till utgiftstak för 2009–2011 innebär följaktligen, med hänsyn tagen till den tekniska korrigeringen, att tidigare beslutade och bedömda utgiftstak ligger fast.

Regeringen bedömer att en ökning av utgiftstaket på 30 miljarder kronor mellan 2010 och 2011 är lämplig med hänsyn tagen till konjunkturutvecklingen, de offentliga finansernas långsiktiga uthållighet och regeringens mål att utgiftstaket ska minska svagt som andel av BNP.

Utgiftstaket för den offentliga sektorn

Beräkningen av utgiftstaket för den offentliga sektorn föreslås enligt punkt 9 i propositionen uppgå till 1 553 miljarder kronor 2009, 1 603 miljarder kronor 2010 och 1 659 miljarder kronor 2011.

Tabell 3.7 Regeringens förslag till utgiftstak för staten och den offentliga sektorn 2009–2011

Miljarder kronor

	2009	2010	2011
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor	735	750	752
Minskning av anslagsbehållningar	-2	0	0
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	221	236	249
Takbegränsade utgifter	953	985	1 001
Budgeteringsmarginal	38	35	49
Utgiftstak för staten	991	1 020	1 050
<i>Procent av BNP</i>	<i>30,0</i>	<i>29,5</i>	<i>28,9</i>
Kommunsektorns utgifter	713	736	761
Interna transaktioner	-151	-153	-152
Utgiftstak för den offentliga sektorn	1 553	1 603	1 659
<i>Procent av BNP</i>	<i>47,0</i>	<i>46,4</i>	<i>45,6</i>

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår i sin motion Fi270 (s) (yrkande 2) att utgiftstaket för staten fastställs till 1 025 miljarder kronor 2009, 1 055 miljarder kronor 2010 och 1 087 miljarder kronor 2011. Utgiftstaken ligger enligt motionärerna väl i linje med kravet på sunda offentliga finanser. Förslagen till utgiftstak innebär att taken höjs något mer än motionärernas föreslagna utgiftsökningar. Budgeteringsmarginalerna är därmed något högre än regeringens förslag. Taken för den offentliga sektorn beräknas av motionärerna till 1 587 miljarder kronor 2009, 1 638 miljarder kronor 2010 och 1 696 miljarder kronor 2011 (yrkande 7).

Vänsterpartiet avvisar det nuvarande systemet med utgiftstak. Detta system gör det svårare att genomföra sociala reformer på statsbudgetens utgiftssida samtidigt som det inte finns något motsvarande golv för statens inkomster. Systemet är problematiskt ur demokratisk synvinkel eftersom det försvarar för folkliga krav på bättre välfärd att slå igenom i praktisk

politik. I kombination med att investeringar ska direktavskrivas innebär konstruktionen att många viktiga investeringar riskerar att inte komma till stånd. Vänsterpartiet föreslår att regeringens förslag till utgiftstak för 2009–2011 avslås (yrkandena 2 och 3) och att det tidigare fattade beslutet om utgiftstak för 2009 upphävs (yrkande 4). I konsekvens med detta föreslår motionärerna även att regeringens förslag till beräkning av utgiftstaket för den offentliga sektorn avslås (yrkande 5).

Miljöpartiet föreslår i motion Fi272 (mp) (yrkande 2) att utgiftstaket för staten åren 2009–2011 fastställs till 1 007, 1 036 och 1 067 miljarder kronor. Dessa förslag innebär att Miljöpartiet står fast vid de utgiftstak som man föreslog hösten 2007 efter vissa tekniska justeringar, beroende på att partiet nu accepterar vissa av regeringens förslag och konstruktion av fastighetsskatten som tillfaller kommunerna.

Tabell 3.8 Regeringens och oppositionspartiernas utgiftstak för staten

Miljarder kronor

	2009	2010	2011
Regeringen	991	1 020	1 050
Socialdemokraterna	+34	+35	+37
Vänsterpartiet			
Miljöpartiet	+16	+16	+17

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att regeringen i och med sina förslag till utgiftstak står fast vid de utgiftstak som riksdagen fastställt för 2009 och 2010 och vid den bedömning av utgiftstaket för 2011 som regeringen gjorde i 2008 års ekonomiska vårproposition. För vart och ett av de tre åren har dock utgiftstaket höjts med 2 miljarder kronor till följd av en teknisk justering som till största delen beror på att regeringen kompenserar kommunerna för det inkomstbortfall som uppstår genom att grundavdraget för pensionärerna föreslås höjas. Regeringens förslag till utgiftstak för 2011 innebär en utgiftsnivå som är förenlig med överskottsmålet och en långsiktigt hållbar finanspolitik. De föreslagna utgiftstaken innebär också att utgiftstaken i enlighet med regeringens önskemål minskar något som andel av BNP.

Socialdemokraterna föreslår utgiftstak som är betydligt högre än regeringens och finansierar de ökade utgifterna med högre skatter inte minst på arbete. Att höja utgiftstaken på det som motionärerna föreslår vore enligt utskottets bedömning att skicka en olycklig signal om kraftiga ökningar av de offentliga utgifterna i en tid av finansiell oro. Det vore första gången som ett fastställt utgiftstak justeras upp utan annan anledning än önskemål om högre utgifter. Utskottet avvisar motionärernas förslag.

Vänsterpartiet föreslår inga utgiftstak alls vilket är konsekvent givet motionärernas linje att systemet med utgiftstak bör avskaffas. Vänsterpartiet föreslår kraftiga utgiftsökningar, ibland redovisade som utgifter, ibland

som minskade inkomster och ibland som ökad upplåning. Man avvecklar i praktiken hela det finanspolitiska ramverket och bäddar enligt utskottets uppfattning för en ansvarslös budgetpolitik.

Miljöpartiet håller fast, efter vissa tekniska justeringar, vid sina egna förslag till utgiftstak som presenterades hösten 2007. Motionärerna föreslår betydande utgiftsökningar alla tre åren. De underliggande utgiftsökningarna uppgår till ca 20, 30 respektive 32 miljarder kronor, men höjningarna av utgiftstaket begränsas till 16 miljarder kronor 2009 och 2010 samt 17 miljarder kronor 2011. Budgeteringsmarginalerna i Miljöpartiets förslag är därför betydligt mindre än i regeringens. Utskottet avvisar motionärernas förslag till ökade utgifter och även deras förslag till utgiftstak.

Finansutskottet tillstyrker därmed propositionens yrkanden 2, 3 och 9 och avstyrker motionerna Fi270 (s) yrkandena 2 och 7, Fi271 (v) yrkandena 2–5 samt Motion Fi272 (mp) yrkande 2.

4 Fördelning av utgifter 2010 och 2011

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2010 och 2011 som riktlinje för regeringens budgetarbete. Oppositionspartiernas alternativa förslag till utgiftsområdesramar avstyrks.

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att riksdagen ska godkänna den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2010 och 2011 som riktlinje för regeringens budgetarbete (yrkande 8).

Motionerna

Förslag till alternativ på preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2010 och 2011 framförs av Socialdemokraterna i motion Fi270 yrkande 6, Vänsterpartiet i motion Fi271 yrkande 9 och Miljöpartiet i motion Fi272 yrkande 5. Oppositionspartiernas förslag presenteras i förhållande till regeringens i tabellerna 4.1 och 4.2.

Tabell 4.1 Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar 2010*Miljarder kronor*

Utgiftsområde	Regeringens förslag	Avvikelser från regeringen		
		s	v	mp
1 Rikets styrelse	11 789	-438	-49	+9
2 Samhällesekonomi och finansförvaltning	12 262	+12	-25	+340
3 Skatt, tull och exekution	9 687	+60	+119	±0
4 Rättsväsendet	33 309	+150	-81	-50
5 Internationell samverkan	1 650	±0	±0	±0
6 Försvar och samhällets krisberedskap	45 595	-1 815	-1 327	-2 860
7 Internationellt bistånd	31 430	+115	+1 984	+2 800
8 Migration	5 545	-4	-296	+5
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	56 797	+1 817	+4 019	+1 016
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	108 175	+3 450	+10 306	+1 590
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	41 804	±0	+4 200	+1 000
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	70 599	+2 700	+3 300	+5 630
13 Integration och jämställdhet	5 867	-20	+694	+379
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	59 710	+9 029	+11 476	+5 880
15 Studiestöd	22 895	+1 816	+5 652	+3 665
16 Utbildning och universitetsforskning	52 864	+3 407	+329	+2 089
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	10 517	+121	+776	+435
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	1 503	+654	+1 077	+300
19 Regional tillväxt	3 395	±0	±0	±0
20 Allmän miljö- och naturvård	5 185	+255	+822	+2 078
21 Energi	2 627	+750	+529	+2 093
22 Kommunikationer	39 414	+2 000	-9 177	+2 436
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	17 292	+20	+142	+499
24 Näringsliv	5 168	+640	+116	+460
25 Allmänna bidrag till kommuner	67 306	+10 190	+50 875	-30
26 Statskuldsräntor m.m.	34 070	+3 760	+2 234	±0
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	27 191	±0	±0	±0
Minskning av anslagsbehållningar	-43	±0	±0	±0
Summa utgiftsområden	783 602	+38 669	+87 693	+29 764

Tabell 4.2 Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar 2011*Miljarder kronor*

Utgiftsområde	Regeringens	Avvikelser från regeringen		
	förslag	s	v	mp
1 Rikets styrelse	11 913	-338	-49	+54
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	12 724	+12	-26	+500
3 Skatt, tull och exekution	9 888	+60	+125	±0
4 Rättsväsendet	33 981	+150	-81	-50
5 Internationell samverkan	1 656	±0	±0	±0
6 Försvar och samhällets krisberedskap	46 616	-2 365	-1 350	-3 900
7 Internationellt bistånd	33 184	+115	+2 539	+2 800
8 Migration	5 112	-4	-296	+5
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	58 184	+1 817	+4 024	+1 016
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	103 433	+3 750	+13 733	+1 683
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	40 474	±0	+5 200	+1 000
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	72 772	+2 800	+3 400	+5 630
13 Integration och jämställdhet	4 902	+80	+550	+782
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	59 217	+9 617	+9 849	+5 880
15 Studiestöd	23 692	+1 900	+7 457	+3 665
16 Utbildning och universitetsforskning	53 763	+3 637	+1 690	+2 219
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	10 736	+119	+835	+628
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	1 266	+504	+1 817	+300
19 Regional tillväxt	3 345	±0	±0	±0
20 Allmän miljö- och naturvård	5 050	+355	+1 004	+2 987
21 Energi	2 279	+995	+534	+2 180
22 Kommunikationer	39 938	+2 000	-7 317	+4 447
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	17 314	+20	+184	+519
24 Näringsliv	4 857	+700	+265	+490
25 Allmänna bidrag till kommuner	67 526	+10 170	+54 170	-30
26 Statsskuldsräntor m.m.	32 070	+5 640	+5 366	±0
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	27 837	±0	±0	±0
Minskning av anslagsbehållningar	319	±0	±0	±0
Summa utgiftsområden	784 046	+41 734	+103 622	+32 804

Finansutskottets ställningstagande

Förslagen till fördelning av utgifter på utgiftsområden 2010 och 2011 utgår från motsvarande fördelning av utgiftsramar för 2009. Tidigare i betänkandet har utskottet avstyrkt oppositionspartiernas förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken och i linje med detta även avstyrkt oppositionens förslag till fördelning av statsbudgetens utgifter på utgiftsområden för 2009.

Utskottet föreslår att den preliminära fördelningen på utgiftsområden för 2010 och 2011 godkänns i enlighet med regeringens förslag. Därmed tillstyrker utskottet propositionens yrkande 8 och avstyrker motionerna Fi270 (s) yrkande 6, Fi271 (v) yrkande 9 och Fi272 (mp) yrkande 5.

5 Lån och bemyndiganden

5.1 Bemyndigande om upplåning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 ta upp lån enligt lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning.

Budgetpropositionen

Statsbudgetens saldo är sedan 1997 identiskt med statens lånebehov. För att saldot ska överensstämma med statens lånebehov redovisas Riksgäldskontorets nettoutlåning och en post för kassamässig korrigering över statsbudgeten på utgiftssidan, vid sidan om utgifterna inom de 27 utgiftsområdena.

Under perioden 2008–2011 beräknas det ackumulerade budgetöverskottet enligt redovisningen i budgetpropositionen uppgå till 405 miljarder kronor. År 2009 beräknas statsbudgeten uppvisa ett överskott på 58 miljarder kronor, och för 2010 och 2011 beräknas överskottet uppgå till 88 respektive 121 miljarder kronor.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under budgetåret 2009 ta upp lån enligt lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning.

Finansutskottets ställningstagande

Riksdagen ger enligt lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning regeringen befogenhet att för ett år i taget ta upp lån för staten. Finansutskottet tillstyrker att regeringen ges det i finansplanen begärda bemyndigandet (punkt 10).

5.2 Lån för myndigheternas investeringar i anläggningstillgångar för förvaltningsändamål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2009 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet upp till ett belopp av 31,7 miljarder kronor.

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen (avsnitt 9.1.1) redovisas för varje utgiftsområde det beräknade sammanlagda behovet av låneramar för investeringar i anläggningstillgångar för 2009. Den totala låneramen avser summan av de lån som regeringen via myndigheterna högst får ha i Riksgäldskontoret under 2009 och innefattar även tidigare tagna lån. Regeringen beräknar att det behövs en sammantagen låneram på 31,7 miljarder kronor för 2009. För att möta oförutsedda behov kommer preliminärt 257 miljoner kronor initialt inte att fördelas till myndigheterna utan disponeras av regeringen.

Jämfört med aktuella låneramar för 2008 innebär regeringens förslag en ökning med 1,4 miljarder kronor eller 4,6 %. Under perioden 2002 till 2008 har den genomsnittliga ökningstakten av låneramen uppgått till ca 5 % per år. Vid halvårsskiftet 2008 uppgick myndigheternas totala skuld avseende investeringar i anläggningstillgångar till 22,2 miljarder kronor, vilket är ca 1,8 miljarder kronor mer än tidpunkt ett år tidigare. Vid halvårsskiftet 2008 utnyttjades 75 % av den totala ramen, vilket kan jämföras med 72 % vid samma tidpunkt 2007 och 71 % vid samma tidpunkt 2006. Upplåningen ökar dock i regel under andra halvåret, vilket innebär att utnyttjandegraden vid utgången av året i regel är högre än ovan redovisade nivåer. Regeringen arbetar för att utnyttjandegraden ska öka i förhållande till begärd låneram, i enlighet med finansutskottets ställningstagande i betänkande 2006/07:FiU1.

Finansutskottets ställningstagande

Utnyttjandegraden vad gäller låneramar som beviljades för innevarande år är 75 %. Det är tre procent högre än förra året. Utskottet kan konstateras att utnyttjandegraden visar en stigande trend, från 66 % 2002 till 75 % 2008 (enligt tabell 9.2 i budgetpropositionen för 2009). Men fortfarande är nivån låg. Finansutskottet har vid flera tillfällen (bet. 2005/06:FiU1 s. 181, bet. 2006/07:FiU1 s. 129, bet. 2007/08:FiU1 s. 136) påpekat att en så stor skillnad mellan beviljade låneramar för myndigheten och faktiskt utnyttjade belopp kan innebära problem för den finansiella styrningen av myndigheterna. I årets budgetproposition anger regeringen att den arbetar för att öka utnyttjandegraden med hänvisning till finansutskottets påpekande.

Finansutskottet påpekade i sitt betänkande angående budgetpropositionen för 2008 (bet. 2007/08:FiU1 s. 136) att låneramen totalt har ökat under en lång följd av år, även i förhållande till statsbudgetens utgifter. Så är även fallet när det gäller den av regeringen föreslagna låneramen för 2009. Den begärda låneramen för 2009 motsvarar 4,1 % av statsbudgetens utgifter, jämfört med 3,7 % för 2007 och 3,9 % för 2008. Finansutskottet har tidigare påpekat (bet. 2005/06:FiU1 s. 181, bet. 2006/07:FiU1 s. 129) att en successivt ökande andel lån får till följd att myndigheternas utgifter för räntor och amorteringar ökar i betydelse.

I sitt betänkande angående budgetpropositionen för 2008 (bet. 2007/08: FiU1 s. 136) påpekade finansutskottet vidare att utskottet saknade en förklaring i budgetpropositionen till varför låneramen ökar trots att utgifterna minskar, särskilt med tanke på att utnyttjandegraden är låg. Utgiftsnivån 2009 är lägre än 2006 års nivå, men låneramen är 13 % högre 2009 jämfört med 2006. Det saknas även i budgetpropositionen för 2009 en förklaring till detta.

Finansutskottet tillstyrker regeringens förslag till låneramar avseende myndigheternas investeringar för 2009. Utskottet tillstyrker således att regeringen för 2009 får besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet upp till ett belopp om 31,7 miljarder kronor (punkt 13).

5.3 Myndigheternas räntekontokrediter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2009 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret upp till ett belopp av 19,8 miljarder kronor.

Budgetpropositionen

Myndigheterna placerar överskottslikviditet och finansierar sitt behov av rörelsekapital i Riksgäldskontoret. För detta ändamål har varje myndighet ett räntekonto med kredit. Storleken på krediten varierar men ligger normalt i intervallet 5–10 % av summan av myndighetens anslag, bidrag och avgiftsinkomster.

Regeringen föreslår att summan av kreditramarna för myndigheternas räntekonton (exklusive Sjunde AP-fonden) får uppgå till högst 19,8 miljarder kronor för 2009, varav 206 miljoner kronor initialt inte kommer att fördelas till myndigheterna. Den totala ramen är oförändrad jämfört med den ram som riksdagen beslutat om för 2008.

Myndigheterna hade en betydande inlåning på sina räntekonton vid halvårsskiftet i år. En anledning till detta är det anslagssparande som myndigheterna har byggt upp. Det kan även uppstå en likviditet från myndigheternas avgiftsfinansierade verksamhet. Endast 22 av 239 myndigheter utnyttjade sin kredit vid halvårsskiftet.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om myndigheternas räntekontokrediter i Riksgäldskontoret (punkt 14).

5.4 Sjunde AP-fondens lån och räntekontokredit i Riksgäldskontoret

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2009 för Sjunde AP-fondens verksamhet dels besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten upp till ett belopp av 5 miljoner kronor, dels besluta om en kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret upp till ett belopp av 150 miljoner kronor.

Budgetpropositionen

Sjunde AP-fonden förvaltar premiepensionsmedel inom ålderspensionssystemet. Medlen förvaltas i två fonder, Premiesparfonden och Premievalsfonden. Premiesparfonden förvaltar medel för de personer som har avstått från att välja någon annan fond. Premievalsfonden kan väljas fritt på samma sätt som andra fonder inom premiepensionssystemet.

Kostnaderna för Sjunde AP-fondens verksamhet ska täckas med förvaltningsavgifter som tas ur fonderna. Det gäller även kostnaderna för att bygga upp verksamheten från grunden. För att åstadkomma neutralitet mellan generationer sprids kostnaderna under uppbyggnadsskedet över en längre period. För detta ändamål disponerar Sjunde AP-fonden krediter i Riksgäldskontoret.

Sjunde AP-fondens intäkter har beräknats uppgå till drygt 130 miljoner för 2008, medan verksamhetens kostnader uppskattats till knappt 130 miljoner kronor. Det balanserade underskottet, som uppgick till 139 miljoner kronor vid utgången av 2007, väntas därmed minska marginellt under 2008. Det balanserade underskottet och i och med det kreditbehovet beräknas bli allt lägre för att slutligen elimineras senast år 2015. Prognosen för Sjunde AP-fondens behov av krediter är dock mer osäker än tidigare år till följd av nya avtal om bl.a. resultatberoende avgifter, som Sjunde AP-fonden har ingått med externa kapitalförvaltare. Om dessa förvaltare överträffar vissa angivna mål för avkastningen belastas Sjunde AP-fonden av högre avgifter medan avkastningen tillfaller fonderna och därmed fondspararna. De högre avgifterna utbetalas dock under förutsättning av en tillräckligt god avkastning.

För 2009 bedömer regeringen att ramarna inte behöver ändras från föregående år.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om Sjunde AP-fondens kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret samt låneram i Riksgäldskontoret för finansiering av anläggningstillgångar som används i verksamheten (punkt 15).

5.5 Bemyndigande för ramanslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 besluta att ett ramanslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas om vissa villkor är uppfyllda.

Budgetpropositionen

Regeringen får med riksdagens bemyndigande besluta att ett ramanslag får överskridas, om detta är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att ett av riksdagen beslutat ändamål med anslaget ska kunna uppfyllas (6 § andra stycket lagen [1996:1059] om statsbudgeten).

Regeringen begär i budgetpropositionen (avsnitt 9.4) att den bemyndigas att under budgetåret 2009 få besluta att ett ramanslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas om

- ett riksdagsbeslut om anslag på tilläggsbudget inte hinner inväntas,
- överskridandet ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten.

Enligt regeringen kan oundvikliga utgiftsökningar för de flesta ramanslag rymmas inom den högsta tillåtna anslagskrediten på 10 %. Något särskilt bemyndigande som ger regeringen befogenhet att besluta om överskridande av ramanslag som anvisats för förvaltningsändamål anser regeringen därför inte att den behöver inhämta. Vid behov kommer ytterligare medel att begäras på tilläggsbudget. När det däremot gäller ramanslag som anvisats för regelstyrd verksamhet, icke påverkbara EU-relaterade utgifter, infriande av garantier samt oförutsedda utgifter kan så stora förändringar inträffa att utgifterna inte ryms inom den högsta tillåtna anslagskrediten. Regeringen avser att i sådana fall i första hand återkomma till riksdagen med förslag om anslag på tilläggsbudget. Förändringar kan dock inträffa snabbt, och betalningarna kan behöva göras utan dröjsmål. Om anslag på tilläggsbudget inte hinner inväntas, bör regeringen bemyndigas att besluta om överskridande när de förutsättningar som anges i budgetlagen är uppfyllda.

Regeringen avser även fortsättningsvis på tilläggsbudget föreslå förändringar av berörda anslag som ersätter de medgivna överskridandena. I Årsredovisning för staten 2007 (skr. 2007/08:101 avsnitt 5.3.4) lämnades en redovisning av vilka anslag som regeringen medgivit överskridanden för under 2007. Innevarande år har regeringen medgivit överskridande på utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar av anslag 42:4 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar med 56 miljoner kronor. Anslaget har på tilläggsbudget tillförts motsvarande medel.

Ett eventuellt utnyttjande av bemyndigandet senare i år kommer att redovisas i årsredovisning för staten 2008.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om bemyndigande för ramanslag (punkt 16).

6 Lagförslagen på skatteområdet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag om att avdraget för landbaserad vindkraft slopas och att avdraget för havsbaserad vindkraft trappas ned.

Budgetpropositionen

Den 1 januari 2004 inleddes en nedtrappning av avdraget för energiskatt på vindkraftsproducerad el (den s.k. miljöbonusen). Regeringen föreslår att denna nedtrappning fortsätter under 2009. Avdraget för landbaserad vindkraft, som i dag är 2 öre per kWh, slopas och avdraget för havsbaserad vindkraft sänks från 13 till 12 öre per kWh. Avdraget för havsbaserad vindkraft avses upphöra vid utgången av 2009. Förslaget föranleder ändringar i 11 kap. 10 § lagen (1994:1776) om skatt på energi.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har tidigare i kapitel 3.3 om statsbudgetens skatteinkomster behandlat sakinnehållet i det här aktuella lagförslaget. Regeringens lagförslag återges i bilaga 3 i betänkandet. Finansutskottet delar regeringens bedömning att avdraget för landbaserad vindkraft slopas fr.o.m. 2009 och att avdraget för havsbaserad vindkraft sänks från 13 till 12 öre per kWh. Därmed tillstyrker utskottet punkt 18 i propositionen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 – motiveringen (s, v, mp)

av Thomas Östros (s), Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Agneta Gille (s), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s) och Mikaela Valtersson (mp).

Ställningstagande

Bedömningen av den ekonomiska utvecklingen

Sedan regeringen lade fast prognoserna för ekonomins utveckling i budgetpropositionen har mycket hänt. Den globala finanskrisen har förvärrats och fått reala konsekvenser. Antalet varsel har under september och oktober månad varit rekordhög. Många ekonomiska bedömare som IMF, EU-kommissionen, Riksbanken och Konjunkturinstitutet har kraftigt reviderat sina prognoser för framtiden. Vi anser därför att regeringen ska återkomma med nya prognoser för den ekonomiska utvecklingen, och med förslag som möter jobbkrisen.

I budgetpropositionen gjorde regeringen bedömningen att tillväxten 2009 och 2010 skulle uppgå till 1,3 respektive 3,1 %. Arbetslösheten bedömdes bli 6,4 % 2009 och 6,6 % 2010. Förslagen i budgetpropositionen, liksom beräkningarna av de offentliga finanserna, är baserade på denna bedömning.

Under hösten har den globala finanskrisen fördjupats och konjunktursituationen såväl i Sverige som i omvärlden försämrats på ett dramatiskt sätt. Konjunkturinstitutet (KI) förutser, i sin prognosuppdatering från den 29 oktober, nolltillväxt 2009. Arbetslösheten beräknas stiga till 7,4 % 2009 och fortsätta öka till över 8 % 2010. KI:s s.k. barometerindikator, som sammanfattar stämningläget i svensk ekonomi, är på sin lägsta nivå sedan mätningarna startade 1996. Återhämtningen väntas först 2011 enligt KI:s bedömning.

Med hänvisning till den vikande konjunkturen har Riksbanken sänkt reporäntan två gånger på kort tid, den 8 respektive 23 oktober, med sammanlagt en hel procentenhet, och man har dessutom aviserat fortsatta sänkningar av räntan. Tillväxten nästa år beräknas till 0,1 procent i Riksbankens senaste bedömning. Varslen har ökat på ett mycket oroväckande sätt och i oktober 2008 varslades nästan 20 000 personer, vilket är den högsta siffran sedan 1992.

Riksgäldskontoret (RGK) offentliggjorde den 4 november en bedömning av statsbudgetens saldo 2009 och 2010. Prognosen för 2009 har reviderats ned med 106 miljarder kronor sedan i juni och visar nu ett underskott på 23 miljarder kronor. Även för 2010 räknar RGK med ett underskott i statsbudgeten, då på 35 miljarder kronor.

Vid en offentlig utfrågning i riksdagen så sent som den 10 november bedömde såväl Konjunkturinstitutet, Arbetsförmedlingen, LO, Almega, Företagarna som Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) att ekonomin skulle utvecklas sämre än vad som prognostiseras i regeringens budgetproposition.

Vi anser att det är uppenbart att de bedömningar av makroekonomin och de offentliga finanserna som regeringen gjorde i budgetpropositionen är överspelade. De åtgärder som regeringen föreslår i budgetpropositionen är utformade för förhållanden som inte längre råder.

När ekonomin nu viker behövs kraftfulla och snabba åtgärder för att möta konjunkturförsvagningen, för att pressa tillbaka en växande arbetslöshet och vikande tillväxt. Regeringen erbjuder dock inget annat än mer av samma politik som lett till kraftigt ökande orättvisor och försämrad trygghet. Vi anser att regeringens politik måste omprövas i ljuset av sjunkande tillväxt och stigande arbetslöshet.

Regeringen måste uppdatera sina bedömningar och lämna förslag på en ekonomisk politik som baseras på en mer realistisk prognos och möter jobbkrisen.

2. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (s)

av Thomas Östros (s), Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Agneta Gille (s) och Tommy Ternemar (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Socialdemokraterna föreslår i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 1, 8, 17 och 39 samt

2008/09:N435 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 5 och

avslår proposition 2008/09:1 Finansplanen punkt 1 och motionerna

2008/09:Fi207 av Ulla Andersson m.fl. (v),

2008/09:Fi208 av Marie Engström m.fl. (v),

2008/09:Fi261 av Mats Johansson (m),

2008/09:Fi262 av Tommy Waidelich (s),

2008/09:Fi264 av Jan Lindholm (mp),

2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1 och 11,

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkandena 1, 6, 9, 13 och 23,
2008/09:Fi287 av Anne-Marie Pålsson (m),
2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1 och 44 samt
2008/09:So484 av Elina Linna m.fl. (v) yrkande 1.

Ställningstagande

Konjunkturutsikterna

Den globala finanskrisen har fördjupats och konjunktursituationen såväl i Sverige som i omvärlden har försämrats på ett dramatiskt sätt. Konjunkturinstitutet förutser nu nolltillväxt 2009. Arbetslösheten beräknas stiga till 7,4 % 2009 och fortsätta öka till över 8 % 2010. KI:s s.k. barometerindikator som sammanfattar stämningläget i svensk ekonomi är på sin lägsta nivå sedan mätningarna startade 1996. Med hänvisning till den vikande konjunkturen har Riksbanken sänkt reporäntan två gånger på kort tid, den 8 respektive 23 oktober, med sammanlagt en hel procentenhet, och man har dessutom aviserat fortsatta sänkningar av räntan. Tillväxten nästa år beräknas till 0,1 % i Riksbankens senaste bedömning. Varslen har ökat på ett mycket oroväckande sätt och i oktober 2008 varslades nästan 20 000 personer, vilket är den högsta siffran sedan 1992.

Vi anser att det är uppenbart att de bedömningar som regeringen gjorde i budgetpropositionen, med en tillväxt 2009 på 1,3 % och en arbetslöshet på 6,4 %, är felaktiga. De åtgärder som regeringen föreslår i budgetpropositionen är utformade för förhållanden som inte längre råder.

När ekonomin nu viker behövs investeringar för att pressa tillbaka en växande arbetslöshet och vikande tillväxt. Regeringen har dock inget annat att erbjuda än mer av samma politik som lett till kraftigt ökande orättvisor och försämrad trygghet. Vi anser att det krävs snabba och kraftfulla insatser för att möta den dramatiska konjunkturförsvagningen och att regeringens politik måste omprövas i ljuset av minskande tillväxt och stigande arbetslöshet. Regeringen måste uppdatera sina bedömningar och basera den ekonomiska politiken på en mer realistiskt, ekonomisk prognos. Regeringen behöver också återkomma till riksdagen med ett ytterligare stimulanspaket. Vår bedömning är att de 30 miljarder kronor som ekonomin stimuleras med nästa år inte räcker.

I stället för kraftfulla åtgärder för att dämpa konjunkturavmattningen föreslår nu regeringen nya skattesänkningar som återigen är riktade mot dem som har de högsta inkomsterna. Regeringen hävdar att man gör satsningar på flera områden, men åtgärderna är i många fall inte annat än begränsade återställare på områden där man tidigare gjort stora neddragningar. Arbetsgivaravgifterna för småföretag som regeringen tidigare höjt återställs nu till en mindre del, vuxenutbildningen likaså. Normalpensionärerna får en skattesänkning på 68 kr i månaden samtidigt som höginkomsttagarna får det tiodubbla. Sänkningen av a-kasseavgiften med 50 kr motsvarar ungefär en sjättedel av de tidigare avgiftshöjningarna. Försäm-

ringarna i arbetslöshetsförsäkringen har lett till att cirka en halv miljon människor har lämnat försäkringen. När nu lågkonjunkturen sveper in över Sverige kommer många av dessa människor inte att ha andra alternativ än socialbidrag. Tyvärr försitter regeringen återigen chansen att investera i framtiden.

Investeringar för jobb och tillväxt

Vi socialdemokrater vill investera klokt för att bryta arbetslösheten och skapa fler arbeten. Jobben måste gå före stora skattesänkningar. För att stärka Sveriges framtida konkurrenskraft behövs det fler platser inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen, inom yrkesvux och komvux och inom den kvalificerade yrkesutbildningen. Det behövs även ett ökat antal högskoleplatser. Sammanlagt föreslår vi, ett brett program för jobb och utbildning om ca 20 000 nya platser 2009 och att denna satsning ökar till ca 27 000 platser 2011. Ett program för att möta varsel i näringslivet där företag ska kunna få stöd för vidareutbildning av varslad personal och medel till forskning och utveckling enligt motion Fi270 bör genomföras skyndsamt.

Vi föreslår ett brett entreprenörprogram som bl.a. innehåller 100 miljoner kronor för ett småföretagarstipendium, en trygghetsgaranti för att underlätta övergång mellan anställning och företagande, och ett särskilt innovationslån. Vi godtar regeringens generella sänkning av arbetsgivaravgiften med 1 procentenhet men anser att arbetsgivaravgiften för de minsta företagen ska sänkas med ytterligare 2,5 procentenheter.

Investeringar i forskning återbetalar sig i form av kunskap och utveckling av samhället, samt bidrar till tillväxt inom näringslivet. I vår budgetmotion föreslår vi betydligt större investeringar i forskning än vad regeringen föreslår: 650 miljoner kronor 2009, 1 005 miljoner kronor 2010 samt 1 250 miljoner kronor 2011. I budgetpropositionen föreslår regeringen ingen fördelning av resurstillskotten till forskningen mellan de olika lärosätena, utan cirka hälften av tillskottet till forskningen redovisas på anslag 9.2.56 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m. Det innebär att budgetpropositionen inte ger en fullständig bild av fördelningen mellan de olika lärosätena. Eftersom regeringen inte heller redovisar denna fördelning i forskningspropositionen, underställs inte fördelningen av forskningsmedlen riksdagen. Vi socialdemokrater motsätter oss kraftigt detta agerande från regeringens sida. Riksdagen ska styra inriktningen av svensk forskningspolitik. Att regeringen förbehåller sig rätten att själv besluta om genomgripande förändringar av resursfördelningssystemet till forskningen utan riksdagens godkännande och underlåter att tydligt redovisa fördelningen av forskningsmedlen, försvagar såväl förutsättningarna för långsiktighet i systemet som trovärdigheten för svensk forskningspolitik som sådan – och rimmar inte väl med vare sig budgetlagens eller riksdagsordningens intentioner.

Arbetslöshetsförsäkringen

För att bryta den pessimism som nu breder ut sig måste trygghetsförsäkringarna förbättras. Arbetslöshetsförsäkringen måste restaureras i enlighet med förslagen i motion Fi270 (s). Ersättningsnivån i a-kassan ska höjas så att de allra flesta får ut 80 % av sin tidigare inkomst. Taket i försäkringen ska höjas till 950 kr per dag 2009, 970 kr per dag 2010 och 990 kr per dag 2011 för de första 100 dagarnas arbetslöshet (därefter 100 kr lägre). Förbättringarna av a-kassan ska göras på samma sätt för dem som är arbetslösa och sjukskrivna. Arbetslöshetsförsäkringen för deltidsarbetslösa ska också förbättras, så att antalet ersättningsdagar höjs från 75 till 100 dagar.

Avgifterna till a-kassan har höjts med upp till 300 kr i månaden. Till sammans med övriga försämringar av försäkringen har detta lett till att 500 000 löntagare har lämnat försäkringen och nu står utan försäkring. Nu föreslår regeringen en sänkning av avgiften med 50 kr. Vi anser att denna hantering av arbetslöshetsförsäkringen är oseriös och att den föreslagna sänkningen är otillräcklig för att få tillbaka de löntagare som lämnat försäkringen. Vi vill i stället satsa på en kraftfull skattereduktion som motsvarar upp till 75 % av avgiften. Differentieringen av avgiftsnivån till a-kassan beroende på arbetslöshet ska också avskaffas, och det behövs en översyn av hela den nuvarande konstruktionen av avgiftssystemet. Skattereduktionen innebär att avgiften för ett medlemskap i a-kassan kommer att understiga 100 kr i månaden för de flesta a-kassor.

Skatterna

Vi socialdemokrater vill att jobben och välfärden ska prioriteras före stora skattesänkningar. Därför avvisar vi regeringens förslag om ett tredje steg i jobbskatteavdraget och den höjda brytpunkten för statlig inkomstskatt. Dessa resurser behövs för att investera i framtidens jobb och för att utveckla välfärden. För att kunna genomföra en skattereduktion av avgifterna till a-kassan med upp till 75 % växlar vi ned det befintliga förvärvsavdraget med 5 miljarder kronor. Det innebär att våra skatteförslag innebär oförändrat skatteuttag samtidigt som de som har låga löner och höga avgifter till sin a-kassa får sin skatt sänkt med upp till 2 000 kr per år 2009 jämfört med 2008.

Vi accepterar inte skillnaden mellan beskattning av pension och lön. Regeringens förslag till skattesänkning för pensionärer är ett litet steg i rätt riktning, men det är alldeles otillräckligt. Skattesänkningen för pensionärerna ska vara mer omfattande och ge samtliga pensionärer minst 2 700 kr om året. En pensionär får med normala inkomster då tre gånger så stor skattesänkning som med regeringens förslag. För att förbättra den ekonomiska tryggheten för personer med sjuk- eller aktivitetsersättning bör ersättningsnivån i bostadstillägget höjas till 93 %.

Den generella sänkningen av arbetsgivaravgifterna för ungdomar är enligt vår uppfattning en ineffektiv åtgärd som innebär att stora subventioner går till arbetsgivare som redan har anställda ungdomar. I stället vill vi

rikta stödet till dem som verkligen behöver det. Den som anställer en arbetslös ungdom under 2009 eller 2010 ska få en skattereduktion som motsvarar hela arbetsgivaravgiften. Kostnaden för detta förslag beräknas till 1 miljard kronor per år. Ett s.k. förstajobbetavdrag till arbetsgivare som anställer långtidsarbetslösa ungdomar samt lärlingsplatser som riktar sig till långtidsarbetslösa ungdomar bör införas.

Skatt ska betalas efter bärkraft och välfärd fördelas efter behov. Skattesystemet behöver göras mer rättvist och välfungerande. För att göra skatterna rättvisare föreslår vi att en förmögenhetsskatt återinförs, att fastighetsskatten förändras så att de rikaste får betala mer och att personer med låga inkomster får betala mindre, samt att pensionärerna får sänkt skatt.

Genom särlösningar och snåriga regler har det svenska skattesystemet blivit mindre effektivt. Till exempel betalar löntagare och pensionärer vid samma inkomst olika mycket i skatt, konsumenter en högre skatt för trädbeskärning än gräsklippning, och företag olika mycket i socialavgifter beroende på åldern på deras anställda. Även om några skatteförändringar går att motivera var för sig, bidrar kombinationen av särregler och undantag till ett system som är oöverskådligt och ineffektivt. Detta skadar skattesystemets legitimitet och vi anser därför att skattesystemet i sin helhet borde genomgå en större översyn.

Välfärden

För oss socialdemokrater går välfärden och rättvisan före stora skattesänkningar. Vi prioriterar därför mer resurser till förskolan, skolan, sjukvården och polisen före nya skattesänkningar. Vårt program för förskolan innehåller bl.a. satsningar på förskolepersonalens kompetens och ett förstärkt kunskapsuppdrag i förskolan. Vi välkomnar regeringens förslag om allmän förskola för treåringar men vill genomföra den redan den 1 juli 2009. Där emot motsätter vi oss bestämt ett system med barnomsorgspeng utan kvalitetskontroll och förordar en särskild kvalitetslag som ska säkerställa att all förskoleverksamhet lever upp till bestämda kvalitetskrav för att få del av offentliga bidrag.

De kommande tre åren satsar vi sammanlagt 3 miljarder kronor för att höja kvaliteten i skolan. Det behövs fler behöriga lärare, fler specialpedagoger, mindre undervisningsgrupper och ett särskilt insatsteam som ska kunna höja kvaliteten i de skolor som visar sämst resultat. Skolan ska vara likvärdig i landets olika delar och alla ska ha rätt att nå de nationella kunskapsmålen, oavsett bostadsort och familjebakgrund. Det behövs ett program för kvalitetssäkring med kvalitetsmått och uppföljningssystem på nationell nivå. Gymnasieskolan måste förändras så att den svarar bättre mot arbetsmarknadens behov, men alla gymnasieprogram ska ge behörighet till högskolan. De gymnasiala yrkesutbildningarna behöver förbättras vilket staten och arbetslivet gemensamt bör ta ett ansvar för.

Det behövs investeringar i hälso- och sjukvården för att åtgärda problemen med tillgänglighet och kvalitet. Totalt sett vill vi investera tre miljarder kronor mer än regeringen i sjukvården under de närmaste tre åren. För att höja kvaliteten i sjukvården föreslår vi att ytterligare 200 miljoner kronor avsätts 2009 och därefter 1 miljard kronor per år 2010 och 2011. Resurserna ska bl.a. gå till 2 000 fler vårdanställda, nationell kvalitetssäkring av vårdgivare och utveckling av nationella kvalitetsregister.

Kommunsektorn står inför en svagare ekonomisk utveckling åren framöver än tidigare, till följd av nedgången i konjunkturen. Skatteintäkterna viker när antalet arbetade timmar i ekonomin minskar. Samtidigt fortsätter kostnaderna att öka i kommunerna, inte minst till följd av att regeringen vältrar över kostnader från staten till kommunerna i och med försämringsarna av arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen. Regeringen redovisar i budgetpropositionen ingen konsekvensanalys för kommunsektorn av detta, men de räknar i budgetpropositionen med att socialbidragen kommer att öka varje år 2009–2011.

Socialdemokraternas förslag till budgetmotion innebär att kommunsektorn får totalt 12,5 miljarder kronor mer än i regeringens förslag för åren 2009 till 2011. Dessa resurser tillskjuts kommunerna i form av riktade statsbidrag, varav investeringarna i sjukvård och skola är några exempel. Därutöver har utskottsmajoriteten fel när den skriver i utskottets betänkande att kommunsektorn skulle påverkas negativt av våra förslag när det gäller arbetsgivaravgifter vid anställning av ungdomar. Vi har i vår budgetmotion endast räknat med de ökade skatteintäkterna för offentlig sektor totalt sett, och således indirekt kompenserat kommunsektorn. Att förslaget inte påverkar kommunsektorn redovisas tydligt i vår budgetmotion.

På samma sätt har utskottsmajoriteten fel när den skriver att vårt förslag om att fastighetsskatten åter ska bli en statlig skatt skulle påverka kommunsektorns ekonomi negativt. Precis som redovisas i vår budgetmotion kompenseras kommunernas lägre skatteintäkter rakt av med en höjning av det generella statsbidraget. I motionen har vi räknat på 2008 års nivå – 12 060 miljoner kronor. Skulle man i stället ha valt att räkna på 2009 års nivå skulle effekten för kommunerna ha blivit densamma, eftersom kommunsektorn då skulle ha förlorat 13,5 miljarder kronor i skatteintäkter men fått en höjning av statsbidraget med lika mycket. Vilket år som väljs för växlingen är således en teknikalitet. Således påverkas inte kommunsektorn.

Totalt sett får kommunsektorn 12,5 miljarder kronor mer 2009–2011 med Socialdemokraternas förslag. Därutöver anser vi att regeringens tandvårdsreform är otillräcklig och felaktigt utformad. Vi avsätter därför medel för att förlänga den avgiftsfria tandvården för ungdomar till 24 år och höja tandvårdsbidraget. Sammantaget innebär förslagen för sjuk- och tandvården att ytterligare 1,5 miljarder kronor avsätts 2009 och därefter att ett årligt tillskott på 1,8 miljarder kronor görs jämfört med regeringens förslag.

Vi avvisar även regeringens försämringar av socialförsäkringen och vill ha en sjukförsäkring som ger inkomsttrygghet till breda grupper. Taket ska stegvis höjas för att uppgå till 10 prisbasbelopp 2011 och ersättningsnivån ligga kvar på 80 % hela sjukperioden. För dessa ändamål föreslår vi i motion Fi270 satsningar på 0,9 miljarder kronor 2009, 2,8 miljarder kronor 2010 och 4,2 miljarder kronor 2011. I stället för regeringens rehabiliteringskedja med en bortre parentes för den s.k. förlängda sjukpenningen satsar vi totalt 1 miljard kronor på arbetslivsriktad rehabilitering under de tre kommande åren.

Investeringar i klimat och infrastruktur

Vi socialdemokrater vill bygga ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart samhälle där människors livskvalitet kan öka. Vi vill arbeta utifrån ambitionen att Sverige 2020 ska ha 40 % lägre utsläpp av växthusgaser än 1990. Med en sådan ambition och handfasta åtgärder kan vi på ett trovärdigt sätt vara pådrivande internationellt.

Det finns stora behov av investeringar i hållbar infrastruktur de kommande åren. Den infrastruktur som finns i dag räcker inte till för de kraftigt ökade trafikvolymerna, samtidigt som ett miljövänligare resande behöver uppmuntras. Vi föreslår att sex miljarder kronor satsas de kommande tre åren på grön infrastruktur, utöver de satsningar som regeringen föreslår. Prioriterade satsningar är bl.a. dubbelspår mellan Skutskär och Furuvik på Ostkustbanan och fortsatt projektering av Ostlänken mellan Järna och Linköping. En del av E 22:s sträckningar i Skåne bör byggas ut till fyrfilig motorvägsstandard. Dessutom bör statsbidraget till kollektivtrafik höjas.

Vi föreslår även ett investeringsstöd för hyresrätter med rimlig boendekostnad och avsätter 1,35 miljarder kronor under tre år. En långsiktig satsning på investeringar i miljonprogrammen ska också påbörjas.

Vi vill stimulera omställningen av Sverige i energieffektiviserande riktning och minska vårt oljeberoende. Energiforskning och kommersialisering av energiteknik tillförs sammanlagt 2,7 miljarder kronor de kommande tre åren. Energi- och klimatrådgivningen ska byggas ut kraftigt och en särskild satsning göras på energieffektivisering i miljonprogramsområdena. Klimatbonus ska införas för dem som investerar i klimatsmarta lösningar.

Offentliga finanser

Sunda offentliga finanser är en förutsättning för uthållig tillväxt och stabil välfärd. Det finanspolitiska ramverket har tjänat Sverige väl och vi anser att det finns goda skäl att behålla det nuvarande ramverket. Vi har dock inget emot att ramverket kontinuerligt utvärderas.

Alla våra förslag ryms inom en ansvarsfull budget. Sammantaget innebär förslagen att den offentliga sektorns inkomster och utgifter är drygt 20 miljarder kronor högre än i regeringens proposition och att det finansiella sparandet samtliga år är ca 1 miljard kronor starkare än regeringens.

Med det anförda föreslår vi att riksdagen godkänner vad vi här har anfört om inriktningen av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Vi tillstyrker därmed Socialdemokraternas motioner Fi270 yrkandena 1, 8, 17 och 39, och N435 yrkande 5 och avstyrker propositionens yrkande 1 samt övriga här aktuella motionsyrkanden.

3. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Vänsterpartiet föreslår i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2008/09:Fi207 av Ulla Andersson m.fl. (v),

2008/09:Fi208 av Marie Engström m.fl. (v),

2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1 och 11,

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1 och 44 samt

2008/09:So484 av Elina Linna m.fl. (v) yrkande 1 och

avslår proposition 2008/09:1 Finansplanen punkt 1 och motionerna

2008/09:Fi261 av Mats Johansson (m),

2008/09:Fi262 av Tommy Waidelich (s),

2008/09:Fi264 av Jan Lindholm (mp),

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 1, 8, 17 och 39,

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkandena 1, 6, 9, 13 och 23,

2008/09:Fi287 av Anne-Marie Pålsson (m) och

2008/09:N435 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 5.

Ställningstagande

En politik för arbete, sammanhållning och solidaritet

Regeringen har i budgetpropositionen lagt fram en närsynt och oansvarig budget som systematiskt ger mer till dem som redan har mest och som är utformad för att sänka lönerna. När den borgerliga regeringen tog över makten gick den svenska ekonomin på högvarv och stora överskott skapades i de offentliga finanserna. Regeringen kunde ha använt dessa överskott för att genomföra stora investeringar i infrastruktur, bostäder, forskning och utbildning. Dessutom behöver såväl skola som sjukvård omfattande insatser för att kunna garantera behov och utveckling. Vi kan konstatera att regeringen negligerat dessa områden. I stället har inkomstskatten sänkts i form av jobbskatteavdraget, och stora skattesubventioner har genomförts – åtgärder som lett ökad ekonomisk ojämlikhet och gjort Sverige sämre

rustat för framtiden. Regeringen har dessutom genomfört sänkningar av arbetsgivaravgifter som inte genererar mer sysselsättning utan endast omfördelar den mellan sektorer och åldersgrupper. Improduktiva åtgärder har genomförts, som att slopa förmögenhetsskatten och kraftigt sänka fastighetsskatten för de dyraste fastigheterna.

Produktivitetstillväxten i det svenska näringslivet har varit negativ två år i rad. I stället för att då satsa på jobbskapande insatser väljer regeringen att luta sig tillbaka och hoppas på att någon annan ska fixa jobben.

Vänsterpartiet pekar i motion Fi271 ut en radikalt annorlunda färdriktning och ett tydligt alternativ till regeringens ekonomiska politik. Politiken ska präglas av långsiktighet och ett ansvarstagande för vår gemensamma miljö. Valfärden ska förstärkas, infrastrukturen byggas ut och vår klimatpåverkan minskas. Sverige ska bli ett bättre land att leva i för många. Satsningar ska göras som ger människor möjlighet att växa, arbeta och förkovra sig, i stället för att tryckas ned eller misstänkliggöras.

En aktiv konjunkturpolitik

Den svenska ekonomin befinner sig i en tydlig konjunkturedgång med ökande arbetslöshet och negativ produktivitetsutveckling. Regeringen tycks stå handfallen inför denna utveckling. Regeringen fortsätter med den politik som redan misslyckats, med stora skattesänkningar till redan välbeställda och en närapå fientlig inställning till erkänt effektiva arbetsmarknadsåtgärder som anställningsstöden och arbetsmarknadsutbildningen.

För att direkt eller indirekt dämpa den pågående konjunkturedgången måste en mer aktiv arbetsmarknadspolitik föras. Arbetslösa ungdomar ska ges möjlighet att skaffa sig en yrkesutbildning inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program. Ökade resurser ska ges till erkänt effektiva åtgärder som anställningsstöd och arbetsmarknadsutbildningar.

Frysta statsbidrag till kommunsektorn innebär att många kommuner och landsting kommer att gå med underskott om de inte säger upp personal. Varsel har redan börjat läggas. Kommunerna och landstingen måste stärkas, både på kort och på lång sikt. De generella statsbidragen till kommunsektorn ska räknas upp och satsningar göras på att öka personaltätheten och kvaliteten i sjukvården, skolan och barn- och äldreomsorgen.

En offensiv företags- och näringspolitik

Vänsterpartiet anser att full sysselsättning är en prioriterad fråga. Ett samhälle med hög arbetslöshet och ökande ekonomiska klyftor skapar stora motsättningar. Satsningar på den offentliga sektorn skapar bra förutsättningar för fler jobb även i privata företag. De statliga bolagen spelar en väsentlig roll i sammanhanget. Regeringen har under sina två år vid makten sålt statligt ägda bolag och statens andelar i bolag. Därmed har svenska statens och de svenska medborgarnas makt minskat. Nu måste en offensiv statlig företagspolitik föras med ökat statligt ägande, t.ex. av Arlandabanan och i banksektorn, och ökad insyn i statligt ägda bolag.

Det är i de små och medelstora företagen som de privata arbetstillfällena kommer att skapas. Ett paket behövs därför för små och medelstora företag. Paketet ska innehålla bl.a. sänkt arbetsgivaravgift till den första som anställs i s.k. soloföretag, avskaffat sjuklöneansvar för företag med högst tio anställda samt stärkt exportstöd så att nya marknader kan skapas för miljöteknik.

En radikal miljö- och energipolitik

Regeringens förslag om klimat- och infrastruktursatsningar är bristfälliga. Det saknas nödvändiga klimatsatsningar och åtgärder, som måste göras nu, för att minska utsläppen. Klimatförändringarna kräver kraftfulla insatser i Sverige och i världen. Motsvarande 1 % av BNP ska satsas på klimatåtgärder till 2010. Ett särskilt klimatbistånd till fattiga länder ska införas. Vänsterpartiet tar starkt avstånd från regeringens linje att budgeterade biståndspengar används till klimatåtgärder i utvecklingsländer. Det innebär att människor i dessa länder dubbelt straffas då biståndspengar används för att begränsa de katastrofala följderna av västvärldens utsläpp. Klimatinvesteringsprogrammet ska behållas och utvecklas. Satsningar ska göras på att generera nya jobb i bioenergi- och miljöteknikbranscherna och en särskild miljöteknikfond ska inrättas.

Jag anser att en satsning på tåg och spår leder till ett effektivare, miljövänligare, energisnålare och mer jämställt samhälle. Därför ska stora satsningar göras på investeringar i järnvägar. Även banunderhållet ska utökas för att minska tågförseningarna och avkastningskravet på SJ ska minskas så att biljettpriiserna kan sänkas. Ur klimatsynpunkt är det viktigt att det finns utbyggd, tillgänglig, prisvärd och väl fungerande kollektivtrafik. Anslagen till kollektivtrafiken måste höjas kraftigt, och en del av medlen bör riktas till glesbygden.

Bostads- och servicesektorn står för ca 40 % av Sveriges energianvändning. Teknik finns för att halvera energianvändningen i nybyggda hus. Därför ska klimatsmarta hus införas som norm för nybyggande av flerbostadshus. Sedan regeringen avskaffade bostadssubventionerna har nybyggnationen av hyresrätter minskat dramatiskt. För att åtgärda den bostadsbrist som uppstått, hålla hyresnivåerna nere i nyproduktion, stimulera ombyggnation och klimatlyfta hyresrätten ska en bostadsfond inrättas för att ge stöd till bostadsbyggandet.

Jag anser inte att satsningen på havsmiljön ska finansieras genom minskade anslag till skydd av skog och biologisk mångfald, vilket regeringen föreslår. I stället ska ramanslaget till investeringar i havsmiljön utökas, ett nytt havsforskningsprogram införas och anslaget till biologisk mångfald förstärkas.

En trygg arbetsmarknad med plats för alla

Förutsättningar ska finnas för ett arbetsliv som präglas av trygghet och goda möjligheter till inflytande och utveckling. Den viktigaste aktören för att förbättra villkoren i arbetslivet är de fackliga organisationerna. Det ska vara billigare att vara med i facket, och avdragsrätten för fackligt medlemskap ska återställas. I en lågkonjunktur fyller arbetslöshetsförsäkringen en viktig funktion som stabilisator för att hålla efterfrågan på arbetskraft uppe. Därför måste skattefinansieringen i arbetslöshetsförsäkringen kraftigt ökas. Egenavgifterna och kvalifikationskraven måste bli lägre och inkomstbortfallstäckningen måste bli bättre.

De konjunkturberoende programmen måste öka när arbetslösheten stiger. Tidiga insatser ska göras för de arbetssökande som löper risk att bli långvarigt arbetslösa, t.ex. personer som saknar relevant utbildning eller personer som nyligen invandrat till Sverige. Antalet platser ska därför utökas i arbetsmarknadsutbildningarna. Anställningsstöd bör införas för nyanlända flyktingar, och kraftigt förbättrade anställningsstöd ska ges till långtidssjukskrivna som vill börja jobba. Möjligheten för personer med funktionsnedsättning att få arbete ska underlättas, med fler platser med lönebidragsanställningar och offentligt skyddad anställning.

Regeringens förslag om tredje fasen i jobb- och utvecklingsgarantin måste avvisas. I stället ska satsningar göras på mer kvalitativa och meningsfulla insatser för långtidсарbeitslösa. De s.k. plusjobben ska återinföras och byggas ut, liksom de förstärkta anställningsstöden och programmet Gröna jobb.

Komvux bör byggas ut och rekryteringsbidraget återinföras för personer som behöver läsa in grundskole- eller gymnasiekompetens. Även antalet högskoleplatser och antalet platser inom de kvalificerade yrkesutbildningarna ska ökas.

Utveckla välfärdspolitiken

Vänsterpartiet anser att många välfärdstjänster, direkt eller indirekt, leder till ett ökat arbetsutbud och därmed ökar sysselsättningen. Den offentliga sektorn står också för en effektiv och rationell lösning av samhällsliga behov. Det finns stora eftersatta behov inom den offentliga välfärssektorn. En kraftig satsning måste göras på att öka antalet anställda i sjukvården, skolan och barn- och äldreomsorgen. Satsningarna på fler utbildningsplatser i vuxenutbildning, eftergymnasial yrkesutbildning, höjda studiemedel och högskola gör att fler kan utbildas för att därefter anställas. Sammanlagt kan 45 000 personer anställas i välfärdssektorn de tre kommande åren genom att vi inför ett riktat sysselsättningsstöd till kommunsektorn. Medel behöver dessutom avsättas i statens budget för att höja kvinnors löner i kommunsektorn, dels för att utjämna orättvisa och osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män, dels för att uppmuntra fler att söka sig dit. För

att öka kvaliteten i äldre- och handikappomsorgen behöver personalen tillgång till utbildning. Betydande resurser ska därför avsättas för kompetenslyft för de anställda i äldre- och handikappomsorgen.

Det behövs ett starkt och hållbart socialförsäkringssystem som ger människor trygghet i förändringen och tillit till att klara olika livssituationer. Efter den borgerliga regeringens miljardbesparingar på området behövs stora satsningar för att återupprätta den generella välfärden. Utsorteringskedjan måste avskaffas, ersättningsnivåerna i sjuk- och föräldraförsäkringen höjas och rätten till rehabilitering tillgodoses. Inkomstbortfallsprincipen, som frigör medborgarna från de rikas välvilja, välgörenhet och fattigvård, måste upprätthållas. Pensionssystemets konstruktion innebär att de orättvisor som finns på arbetsmarknaden och i samhällslivet överförs i den framtida pensionen. Det nuvarande pensionssystemet måste på sikt ersättas med ett reformerat ATP-system. För att förbättra situationen på kort sikt ska garantipensionen och även bostadstillägget höjas.

En feministisk politik

En feministisk politik måste föras, som syftar till att ändra maktförhållandena mellan könen. Makt och resurser måste omfördelas från män till kvinnor för att jämställdhet ska kunna uppnås. Regeringen saknar helt det perspektivet i sin ekonomiska politik. En lagstadgad rätt till heltid bör införas, för att ge kvinnor samma möjligheter i arbetslivet som män. Missbruket av otrygga visstidsanställningar måste stävjas, eftersom kvinnor är kraftigt överrepresenterade i sådana anställningar. Regeringens förslag till jämställdhetsbonus och vårdnadsbidrag måste avvisas. I stället ska en individualiserad föräldraförsäkring införas.

En rättvisare och mer långsiktig skattepolitik

Skattepolitikens målsättning måste vara att få fler människor i arbete, trygga välfärden, utjämna ekonomiska skillnader och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. Regeringen har sänkt skatterna mest för höginkomsttagare och förmögna samtidigt som arbetslösa, sjuka och pensionärer står för finansieringen. Nu behövs det flera skattepolitiska åtgärder för att öka statens inkomster och skapa utrymme för en nödvändig fördelningspolitik. Jobbskatteavdraget ska avskaffas, och i stället ska grundavdraget höjas med 20 000 kr. Det innebär att pensionärer, arbetslösa och de med inkomster från sjukförsäkring får en kraftig skattesänkning. Skatter ska användas som styrmedel i klimatpolitiken, och därför ska t.ex. koldioxidskatten höjas och en kilometerskatt införas. Mer resurser ska ges till myndigheterna för att bekämpa skattefusk och ekonomisk brottslighet. Fastigheter är tillgångar som ska beskattas. Därför måste ett fastighetsskattepaket genomföras som är mer progressivt och fördelningsmässigt rättvist. Fastighetsskatten för hyresrätter måste fasas ut.

Offentliga finanser

Vänsterpartiet anser att det finans- och penningpolitiska ramverket försvårar en politik för full sysselsättning. Penningpolitiken bör vara inriktad på utvecklingen av den reala ekonomin snarare än inflationen, och den bör understödja det övergripande målet om full sysselsättning. De penningpolitiska besluten bör underställas riksbanksfullmäktige så att de ges möjlighet att samverka med finanspolitiken för att stödja målet om full sysselsättning.

Det finns synnerligen goda skäl att ifrågasätta överskottsålet för de offentliga finanserna. Målet infördes under 1990-talet för att reducera den då mycket stora statskulden, och Vänsterpartiet stod då bakom målet. Nu är emellertid situationen en helt annan, med låg statskuld och mycket starka offentliga finanser. Jag anser att det kan ifrågasättas om de offentliga finanserna ska fortsätta gå med stora överskott trots de eftersatta behov som finns inom den offentliga sektorn.

Systemet med utgiftstak bör avvecklas eller reformeras. Utgiftstaket sätter en övre gräns för de statliga utgifterna tre år framåt samtidigt som det saknas ett golv för de statliga inkomsterna. Detta system innebär att många för samhället viktiga investeringar inte kommer till stånd. Vänsterpartiet avvisar därför regeringens förslag till utgiftstak.

Vänsterpartiets kritik mot det finans- och penningpolitiska ramverket ska dock inte tolkas som att vi motsätter oss starka offentliga finanser eller tar lätt på inflationsfrågan. Däremot efterlyser vi en diskussion om huruvida dagens ramverk verkligen är det mest ändamålsenliga för att möta framtidens utmaningar.

Vänsterpartiet är också starkt kritiskt till det sätt på vilket investeringar hanteras i statens budget. I dag finansieras investeringar i infrastruktur normalt via anslag, dvs. hela kostnaden tas vid investeringstillfället. På så sätt tvingas investeringar med lång ekonomisk livslängd konkurrera under utgiftstaket med löpande utgifter. Vi menar att investeringar måste ses som vad de faktiskt är – långsiktiga. Därmed ska också kostnaderna för investeringen fördelas över de år den förbrukas och fördelas mellan de generationer som använder den. Jag anser att budgetlagen bör ändras så att investeringar som regel finansieras med lån. Staten bör även införa en särskild investeringsbudget, vilket öppnar för en rimligare och mer långsiktigt inriktad syn på den ekonomiska politiken i likhet med vad andra länder har.

Med det anförda föreslår jag att riksdagen godkänner Vänsterpartiets förslag till inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Jag tillstyrker därmed Vänsterpartiets motioner Fi207, Fi208, Fi271 yrkandena 1 och 11, Fi302 yrkandena 1 och 44 samt So484 yrkande 1 och avstyrker propositionens yrkande 1 samt övriga här aktuella motionsyrkanden.

4. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (mp)

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Miljöpartiet föreslår i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkandena 1, 6, 9, 13 och 23 samt

avslår proposition 2008/09:1 Finansplanen punkt 1 och motionerna

2008/09:Fi207 av Ulla Andersson m.fl. (v),

2008/09:Fi208 av Marie Engström m.fl. (v),

2008/09:Fi261 av Mats Johansson (m),

2008/09:Fi262 av Tommy Waidelich (s),

2008/09:Fi264 av Jan Lindholm (mp),

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 1, 8, 17 och 39,

2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1 och 11,

2008/09:Fi287 av Anne-Marie Pålsson (m),

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1 och 44,

2008/09:So484 av Elina Linna m.fl. (v) yrkande 1 och

2008/09:N435 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 5.

Ställningstagande

Utöver finanskrisen pågår en konjunkturnedgång med fallande efterfrågan, lägre resursutnyttjande och en svagare arbetsmarknad. Jag bedömer att risken för en kraftig konjunkturnedgång är stor, men samtidigt står Sverige med sina starka offentliga finanser väl rustat. Vi i Miljöpartiet föreslår en rad åtgärder som syftar till att stärka Sveriges konkurrenskraft och samtidigt möta konjunkturnedgången. Jag är övertygad om att det går att förena ekonomisk utveckling och jobbtillväxt med en omställning av samhället i hållbar riktning med fungerande ekosystem och bibehållen biologisk mångfald. I Miljöpartiets budgetmotion Fi272 presenteras den inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som jag anser att riksdagen bör godkänna.

Klimat och miljöutmaningen

När konjunkturen viker är det lätt att tappa fokus på de mer långsiktiga problemen i samhället. Klimatförändringen är den, utan jämförelse, största utmaning som Sverige och världen står inför. Regeringens hantering av klimat- och miljöpolitiken är ett stort misslyckande. I stället för att inta en

defensiv ställning, bör Sverige vara en kraftfull aktör på den internationella arenan samtidigt som vi fortsätter att ställa om det svenska samhället i klimativänlig riktning. Då tar Sverige inte bara det globala ansvar som förväntas och krävs, utan samtidigt skapas också nya möjligheter. Att påskynda omställningen av energisystemet kan bli mycket ekonomiskt lönsamt för de företag och länder som går i täten. Utsläppen i Sverige måste minska med 90 % till 2050. För att klara det krävs stora insatser. Ekonomiska styrmedel såsom koldioxidskatt och energiskatt ska användas för att styra mot ny teknik och minskad användning av fossila bränslen. Koldioxidskatten bör successivt höjas med totalt 60 öre under tre år. Vidare bör det införas en kilometerskatt för lastbilstrafik, en klimatrelaterad registrerings-skatt för fordon och en flygskatt.

I Sverige har vi samordnat miljöpolitiken i det miljömålssystem som byggts upp under den senaste tioårsperioden. Miljömålssystemet står för långsiktighet, systematik och helhetssyn i miljöpolitiken. Miljömålsrådet har konstaterat att det blir svårt eller omöjligt att nå flera av målen om inte ytterligare insatser sätts in. Jag delar denna syn, och resurser bör därför avsättas för nya åtgärder i allt väsentligt i linje med Miljömålsrådets förslag.

Jag avvisar regeringens vägsatsningar och anser i stället att anslagen till Banverkets verksamhet ska utökas. Miljöpartiet prioriterar ett hållbart och klimatsmart transportsystem. Jag anser att det bör avsättas 1,3 miljarder kronor, utöver regeringens biståndsram, för klimatanpassningsåtgärder samt att det bör införas ett nytt investeringsstöd för energieffektivisering av bostäder med 2,5 kr per sparad kilowattimme. Vidare bör större satsningar göras på hållbar energiförsörjning och energi- och miljöteknik samt ökade resurser avsättas för att bevara den biologiska mångfalden.

Utbildning, jobb och företagande

Vi i Miljöpartiet anser att regeringens politik för jobb och företagande har varit alltför ensidig. Allt fokus har riktats på att öka arbetskraftsutbudet genom sänkta skatter och åtstramningar i socialförsäkringarna. Att öka arbetskraftsutbudet måste ske med betydligt fler verktyg än de som regeringen använder. Utbildning, satsningar på folkhälsa, antidiskrimineringsarbete och stöd och hjälp till personer som hamnat utanför arbetsmarknaden är minst lika viktiga verktyg för att öka utbudet av arbetskraft. Jag sympatiserar med vissa av de tankar regeringen har haft kring arbetsmarknadspolitiken. Jag delar exempelvis regeringens syn att det är positivt med fler aktörer i arbetsmarknadspolitiken. När det gäller de stora dragen i den ekonomiska politiken är jag dock mycket kritisk.

Regeringen har hanterat arbetslöshetsförsäkringen på ett mycket ansvarslost sätt. Drygt en halv miljon människor står i dag utan skydd vid arbetslöshet. Regeringen har inte heller använt de goda åren med högkonjunktur för att rusta vare sig de människor som behöver utbildning eller Sverige som nation. I stället har antalet utbildningsplatser i allt från arbets-

marknadsutbildning till högskola dragits ned. De långsiktiga problemen på arbetsmarknaden – behovet av utbildad arbetskraft och möjligheter för människor att ställa om – ska inte lösas genom skattesänkningar utan genom utbildning, forskning, ökad rörlighet på arbetsmarknaden, trygga försäkringar samt stöd och hjälp till dem som blivit arbetslösa.

Jag anser att det bör göras en kraftfull satsning på yrkesutbildning. Antalet platser bör utökas inom yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning, komvux, kvalificerad yrkesutbildning samt inom högskolan. Sammanlagt skulle satsningen innebära ca 20 000 nya platser 2009, 26 000 platser 2010 och 27 000 platser 2011. En kompetenskommission bör inrättas som, tillsammans med branschföreträdare, kartlägger utbildningsbehovet såväl nationellt som för varje län och region. Därefter ska kompetenskommissionen ha mandat att köpa yrkesutbildningar med nära koppling till arbetslivet från kommuner, högskolor, privata utbildningsföretag och andra utbildningsanordnare.

Jobbskatteavdraget bör trappas av på inkomster över 30 000 kr. Miljöpartiet avvisar regeringens förslag om en sänkning av den statliga inkomstskatten. Om jobbskatteavdraget har några positiva utbudseffekter så är det i de lägre inkomstklasserna.

Miljöpartiet ser företagande som en möjlighet att förverkliga idéer och bidra till samhällsutvecklingen. En rad förändringar bör genomföras för att underlätta företagandet, bl.a. i form av regelförenklingar och finansieringslösningar. Medel bör avsättas i syfte att stimulera forskning och utveckling i små och medelstora företag. För att särskilt underlätta för småföretag bör arbetsgivaravgiften sänkas med 10 procentenheter för en lönesumma upp till 2,5 miljoner kronor. Arbetsgivaravgiften för enmansföretag som anställer bör sättas ned så att dessa företag endast betalar statliga ålderspensionsavgifter under det första året för den först anställda. Jag accepterar regeringens förslag till sänkt bolagsskatt och förslaget till generell sänkning av arbetsgivaravgifterna med 1 procentenhet. Däremot bör de ned-satta socialavgifterna för unga slopas då detta enligt min mening är en ineffektiv och kostsam åtgärd. Också skattereduktionen för hushållsnära tjänster bör avskaffas.

Minskade klyftor och ökad trygghet

Miljöpartiets vision är ett trygghetssystem som är modernt, enkelt och överskådligt. Jag anser att socialförsäkringssystemet ska reformeras på så sätt att sjukförsäkring, arbetslöshetsförsäkring och försörjningsstöd slås ihop till ett enda system kallat Arbetslivstrygghet. Förslaget behöver dock utredas innan det kan genomföras.

För att förstärka arbetslöshetsförsäringen och skapa rimligare villkor på arbetsmarknaden bör ersättningsnivån höjas till 80 %. Också taket i ersättningen ska höjas och ett studerandevillkor införas i försäringen. Jag avvisar sänkta ersättningsnivåer i sjukförsäringen. Jag anser också att ned-sättningen av ersättningsnivån i sjukpenningen efter ett år till 75 % bör

slopas samt att försäkringens bortre tidsgräns på 550 dagar och regeln om prövningen mot hela arbetsmarknaden efter sex månaders sjukskrivning bör avvecklas.

Under de senaste tio åren har studiemedlet sjunkit med ca 5 % mot medellönerna för en lärare och en industriarbetare. Jag anser att bidragsdelen av studiestödet bör höjas med 900 kr per månad.

Ensamstående föräldrar har ofta en ekonomiskt svårare situation än andra hushåll. Det s.k. särskilda bidraget inom bostadsbidraget bör därför höjas med 300 kr per månad.

Miljöpartiet stöder regeringens förslag att höja grundavdraget för pensionärer, men anser att förslaget är otillräckligt för att stötta de sämst ställda pensionärerna. Ytterligare ca 1 miljard kronor per år bör avsättas för att höja garantipensionen för pensionärer fr.o.m. 2009. Dessutom bör fribeloppet i bostadstillägget höjas liksom underlaget för beräkning av bostadstillägget. För att förbättra tandhälsan ska fri tandvård införas för alla upp till 25 år.

Kvalitetsstatsning i skolan

Alla elever måste få förutsättningar att nå kunskapsmålen. Stor mångfald, långtgående individualiserad undervisning och kompetenta lärare är nyckeln till en framgångsrik skola. En miljard kronor bör avsättas för att höja kvaliteten i skolan från 2009. Kvalitetsmiljarden ska bl.a. användas för att skapa utrymme för pedagogisk utveckling, fortbildning av lärare och utbildning av obehöriga lärare samt större möjligheter till modersmålsundervisning och ämnesundervisning på modersmål.

Barntidsreform

Många människor, framför allt småbarnsföräldrar, har i dag svårt att få vardagslivet att gå ihop. En barntidsreform ska därför genomföras som innebär att föräldrar under barnens första åtta år kan få ersättning för att gå ned i arbetstid. Att gå ned till 75 % arbetstid skulle ge en ersättning på 2 500 kr per månad under maximalt 24 månader. Barntidsreformen bör ingå som en ny del av föräldraförsäkringen, men med eget regelverk.

Lika rätt och jämställdhet

Politiken mot diskriminering behöver utvecklas och skärpas. För att samordna insatser och kunskap på området bör en särskild myndighet för lika rättigheter inrättas. Myndigheten ska dels tillföras nya uppgifter, dels överta ett antal uppgifter som i dag ligger på Ungdomsstyrelsen, Brottsförebyggande rådet, Forum för levande historia och diskrimineringsombudsmännen.

Ett solidariskt Sverige

Sverige har råd med solidaritet. Vi är ett rikt land med stor miljöskuld till den fattigare delen av världen. Stora satsningar måste därför göras på miljö- och klimatt bistånd. Samtidigt bör biståndsramen höjas med 2,8 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag. Jag menar att bistånd i huvudsak inte bör användas för att finansiera flyktingmottagande.

Det svenska försvaret ska omvandlas från ett invasionsförsvaret till ett fredsfrämjande insatsförsvaret, i enlighet med vad riksdagen tidigare beslutat. För detta krävs fortsatta omfattande omstruktureringsinsatser både inom förbandsverksamheten och inom materieförsörjningen.

Kultur

Kultur är något som alla måste ha rätt till. Jag anser att kulturpolitiken ska ta avstamp i människors behov och möjligheter. Brukarperspektiv och tillgänglighet är nyckelord. Det ska tillkomma det offentliga – kommuner, landsting och stat – att ta ansvar för att alla har tillgång till kultur oavsett ålder, ekonomi och utbildningsnivå. Allra mest bör barnets rätt att delta i kulturlivet värnas.

Folkhälsa

En avgörande fråga för ekonomisk utveckling, välbefinnande och fungerande arbetsmarknad är en god folkhälsa. Flera satsningar måste göras för bättre folkhälsa och för att förebygga mäns våld mot kvinnor. Ett förebyggande förhållningssätt bör vara grunden i detta arbete.

Skattepolitiken

Jag anser att det behövs en radikal skattepolitik som syftar till att ge människor ökad frihet, större rättvisa och drivkrafter till att medverka till ett hållbart samhälle. Skattepolitiken måste i större utsträckning än i dag anpassas efter de utmaningar som samhället står inför. Offensiva miljöskatter är beprövade och har visat goda resultat. Den skatteväxling som genomfördes i Sverige under förra mandatperioden har lyfts fram internationellt som ett föredöme.

Offentliga finanser

Miljöpartiet står bakom målet att den offentliga sektorns finansiella sparande ska uppgå till 1 % i genomsnitt över konjunkturcykeln. I vår budgetmotion föreslår vi skatteförändringar som sammanlagt innebär en höjning av inkomsterna med drygt 21 miljarder kronor 2009 jämfört med regeringens förslag. Statsbudgetens utgifter 2009 är ca 20 miljarder kronor högre i vårt förslag än i regeringens. Den offentliga sektorns finansiella sparande är i Miljöpartiets alternativ 1,1 % av BNP 2009, 1,7 % 2010 och

2,8 % 2011. Det finansiella sparandet 2010 och 2011 är något högre än regeringens, vilket ska ses mot bakgrund av att bedömningarna av det ekonomiska läget är så osäkra.

Med detta föreslår jag att riksdagen godkänner vad jag här har framfört om inriktningen av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Jag tillstyrker därmed motion Fi272 yrkandena 1, 6, 9, 13 och 23 och avstyrker propositionens yrkande 1 samt övriga här aktuella motionsyrkanden.

5. Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster, punkt 2 (s)

av Thomas Östros (s), Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Agneta Gille (s) och Tommy Ternemar (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

2. Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster

a) Statsbudgetens utgifter per utgiftsområde

Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2009 enligt Socialdemokraternas förslag i tabell 3.1 i betänkandet. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 4 och

avslår proposition 2008/09:1 Finansplanen punkt 5 och motionerna

2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 8 och

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 4.

b) Statsbudgetens övriga utgifter

=Utskottet.

c) Sänkt skatt på förvärvsinkomster och sänkt skatt för pensionärer

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om sänkt skatt på förvärvsinkomster och sänkt skatt för pensionärer. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 10 och 14 samt

avslår motionerna

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del och

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 2, 4–6 och 22.

d) Skattereduktion för hushållstjänster

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skattereduktion för hushållstjänster. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 16 och

avslår motionerna

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del och

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 9.

e) Skattereduktion för avgift till a-kassa och fackförening

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skattereduktion för avgift till a-kassa och fackförening. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 11 och

2008/09:A396 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 4 och

avslår motion

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 8.

f) Avdrag för resor

=Utskottet.

g) Förmån av fri bil eller cykel

=Utskottet.

h) Dubbel bosättning

=Utskottet.

i) Sänkta socialavgifter och förändrade avgiftsnivåer

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om sänkta socialavgifter och förändrade avgiftsnivåer. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 3 i denna del och

avslår motionerna

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del,

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 20 och 23–26 samt

2008/09:Sk334 av Marie Engström m.fl. (v) yrkandena 1 och 2.

j) Kraftfullare nedsättning av socialavgifter för unga

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kraftfullare nedsättning av socialavgifter för unga. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 3 i denna del och

avslår motionerna

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del och

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 21.

k) Förmögenhetsskatt och fastighetsskatt

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förmögenhetsskatt och fastighetsskatt. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 9 och 15 samt

avslår motionerna

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 24 och

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 11 och 12.

l) Förbättringar av 3:12-reglerna

=Utskottet.

- m) *Höjt schablonavdrag för andrahandsuthyrning*
=Utskottet.
- n) *Sänkt bolagsskatt och sänkt expansionsfondsskatt*
=Utskottet.
- o) *Utökade möjligheter till omedelbart avdrag för inventarier av mindre värde*
=Utskottet.
- p) *Ändrade regler för avräkning av utländsk skatt och vissa för-
enklingar på företagsskatteområdet*
=Utskottet.
- q) *Förändrade underprisregler för handelsbolag och begränsning
av rätten till avdrag för lagerandelar i byggnadsrörelse*
=Utskottet.
- r) *Förändringar i reglerna om avdragsrätt för räntor i företags-
sektorn*
=Utskottet.
- s) *Uppräkning av energi- och koldioxidkattesatserna efter prisut-
veckling*
=Utskottet.
- t) *Koldioxidskatten*
=Utskottet.
- u) *Beskattning av bränsle i den handlande sektorn*
=Utskottet.
- v) *Skatten på diesel och bensin*
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som
anförs i reservationen om skatten på diesel och bensin. Därmed bifal-
ler riksdagen motion
2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 3 i denna del och
avslår motionerna
2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 1 och 2 samt
2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 27 och 28.
- w) *Skatt på fritidsbåtar och alkylatbensin*
=Utskottet.
- x) *Fordonsskatt*
=Utskottet.
- y) *Kollektivtrafik – drivmedelsskatter och fordonsskatter*
=Utskottet.
- z) *Kilometerskatt*
=Utskottet.

å) *Flygskatt*

=Utskottet.

ä) *Energiskatteavdrag för vindkraft*

=Utskottet.

ö) *Effektskatt på kärnkraft och fastighetsskatt på vattenkraftsanläggningar*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om effektskatt på kärnkraft och fastighetsskatt på vattenkraftsanläggningar. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 3 i denna del och avslår motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 7 i denna del.

aa) *Trängselskatt*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om trängselskatt. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 3 i denna del och avslår motionerna

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 7 i denna del och

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 13 och 14.

ab) *Skatt på fluorerade växthusgaser*

=Utskottet.

ac) *Försäljningsskatt på personbilar*

=Utskottet.

ad) *Skatten på handelsgödsel och bekämpningsmedel*

=Utskottet.

ae) *Animalieproduktion–beskattning av vegetabilier*

=Utskottet.

af) *Reklamskatt*

=Utskottet.

ag) *Lotteriskatt*

=Utskottet.

ah) *Sänkt moms på ekologiska livsmedel*

=Utskottet.

ai) *Utgifter som krediteras på skattekonto*

=Utskottet.

aj) Statsbudgetens totala inkomster

Riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2009 i enlighet med Socialdemokraternas alternativ i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 3 i denna del och avslår proposition 2008/09:1 Finansplanen punkt 4 och motionerna 2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 6 och 7 samt 2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del.

ak) Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Riksdagen godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten i enlighet med Socialdemokraternas alternativ i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 5 och avslår proposition 2008/09:1 Finansplanen punkt 7 och motion 2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 12.

al) Utgiftstak för staten och offentlig sektor

Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 1 025 miljarder kronor för 2009, 1 055 miljarder kronor 2010 och 1 087 miljarder kronor 2011 i enlighet med vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 2 och 7 samt avslår proposition 2008/09:1 Finansplanen punkterna 2, 3 och 9 samt motionerna

2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 2–5 och 2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att Socialdemokraternas förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken bör ligga till grund för beslutet om utgiftsramar och beräkning av statsinkomster för 2009. Det innebär att fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2009 ska göras på det sätt som föreslås i Socialdemokraternas motion Fi270 och som framgår av tabell 3.1 i betänkandet. Utgiftstaken för staten 2009–2011 fastställs i enlighet med förslagen i motionen. Statsbudgetens inkomster ska beräknas till de belopp som framgår av tabell 3.3 i betänkandet.

Slutligen stöder vi även Socialdemokraternas övriga förslag i detta sammanhang. Regeringens förslag avstyrks i berörda delar liksom övriga här aktuella motionsyrkanden.

6. Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster, punkt 2 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

2. Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster

a) Statsbudgetens utgifter per utgiftsområde

Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2009 enligt Vänsterpartiets förslag i tabell 3.1 i betänkandet. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 8 och

avslår proposition 2008/09:1 Finansplanen punkt 5 och motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 4 och

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 4.

b) Statsbudgetens övriga utgifter

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om statsbudgetens övriga utgifter. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 Finansplanen punkterna 6 och 12 samt motion

2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 10 och

avslår proposition 2008/09:1 Finansplanen punkt 11.

c) Sänkt skatt på förvärvsinkomster och sänkt skatt för pensionärer

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om sänkt skatt för förvärvsinkomster och sänkt skatt för pensionärer. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 2, 4–6 och 22 samt avslår motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 10 och 14 samt

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del.

d) Skattereduktion för hushållstjänster

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skattereduktion för hushållstjänster. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 9 och

avslår motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 16 och

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del.

e) Skattereduktion för avgift till a-kassa och fackförening

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skattereduktion för avgift till a-kassa och fackförening. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 8 och avslår motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 11 och

2008/09:A396 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 4.

f) Avdrag för resor

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om avdrag för resor. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 3.

g) Förmån av fri bil eller cykel

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förmån av fri bil eller cykel. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 12, 15 och 16 samt

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 35 och avslår motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del.

h) Dubbel bosättning

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om dubbel bosättning. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 7.

i) Sänkta socialavgifter och förändrade avgiftsnivåer

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om sänkta socialavgifter och förändrade avgiftsnivåer. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 20 och 23–26 samt

2008/09:Sk334 av Marie Engström m.fl. (v) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 3 i denna del och

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del.

j) Kraftfullare nedsättning av socialavgifter för unga

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kraftfullare nedsättning av socialavgifter för unga. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 21 och

avslår motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 3 i denna del och
2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del.

k) Förmögenhetsskatt och fastighetsskatt

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som
anförs i reservationen om förmögenhetsskatt och fastighetsskatt. Där-
med bifaller riksdagen motionerna

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 24 och

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 11 och 12 samt
avslår motion

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 9 och 15.

l) Förbättringar av 3:12-reglerna

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som
anförs i reservationen om förbättringar av 3:12-reglerna. Därmed
bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 18.

m) Höjt schablonavdrag för andrahandsuthyrning

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som
anförs i reservationen om höjt schablonavdrag för andrahandsuthyr-
ning. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 10.

n) Sänkt bolagsskatt och sänkt expansionsfondsskatt

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som
anförs i reservationen om sänkt bolagsskatt och sänkt expansions-
fondsskatt. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 13 och 19.

*o) Utökade möjligheter till omedelbart avdrag för inventarier av
mindre värde*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som
anförs i reservationen om utökade möjligheter till omedelbart avdrag
för inventarier av mindre värde. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 14.

*p) Ändrade regler för avräkning av utländsk skatt och vissa för-
enklingar på företagsskatteområdet*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som
anförs i reservationen om ändrade regler för avräkning av utländsk
skatt och vissa förenklingar på företagsskatteområdet. Därmed bifal-
ler riksdagen motion

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 15.

q) *Förändrade underprisregler för handelsbolag och begränsning av rätten till avdrag för lagerandelar i byggnadsrörelse*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förändrade underprisregler för handelsbolag och begränsning av rätten till avdrag för lagerandelar i byggnadsrörelse. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 16.

r) *Förändringar i reglerna om avdragsrätt för räntor i företagssektorn*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förändringar i reglerna om avdragsrätt för räntor i företagssektorn. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 17.

s) *Uppräkning av energi- och koldioxidkattesatserna efter prisutveckling*

=Utskottet.

t) *Koldioxidskatten*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om koldioxidskatten. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 20 och 23 samt

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 39 och

avslår motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkandena 7 i denna del och 22.

u) *Beskattning av bränsle i den handlande sektorn*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om beskattning av bränsle i den handlande sektorn. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 41 och

avslår motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 7 i denna del.

v) *Skatten på diesel och bensin*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skatten på diesel och bensin. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 1 och 2 samt

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 27 och 28 samt

avslår motion

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 3 i denna del.

w) *Skatt på fritidsbåtar och alkylatbensin*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skatt på fritidsbåtar och alkylatbensin. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 18 och

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 37.

x) *Fordonsskatt*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om fordonsskatt. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 8–10 och

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 32 och 33.

y) *Kollektivtrafik – drivmedelsskatter och fordonsskatter*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kollektivtrafik – drivmedelsskatter och fordonsskatter. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 5 och 6 samt

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 30 och 31.

z) *Kilometerskatt*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kilometerskatt. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 7 och

avslår motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 19.

å) *Flygskatt*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om flygskatt. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 17 och

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 36 och

avslår motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 18.

ä) *Energiskatteavdrag för vindkraft*

=Utskottet.

ö) *Effektskatt på kärnkraft och fastighetsskatt på vattenkraftsanläggningar*

=Utskottet.

aa) *Trängselskatt*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om trängselskatt. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 13 och 14 samt avslår motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 3 i denna del och

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 7 i denna del.

ab) Skatt på fluorerade växthusgaser

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skatt på fluorerade växthusgaser. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 19 och

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 38 och

avslår motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 7 i denna del.

ac) Försäljningsskatt på personbilar

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om försäljningsskatt på personbilar. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 11 och

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 34 och

avslår motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 20.

ad) Skatten på handelsgödsel och bekämpningsmedel

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skatten på handelsgödsel och bekämpningsmedel. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 22 och

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 40.

ae) Animalieproduktion–beskattning av vegetabilier

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om animalieproduktion – beskattning av vegetabilier. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 21.

af) Reklamskatt

=Utskottet.

ag) Lotteriskatt

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om lotteriskatt. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 42.

ah) Sänkt moms på ekologiska livsmedel

=Utskottet.

ai) Utgifter som krediteras på skattekonto

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om utgifter som krediteras på skattekonto. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 13 och

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 43 och 45.

aj) Statsbudgetens totala inkomster

Riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2009 i enlighet med Vänsterpartiets alternativ i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 6 och 7 samt

avslår proposition 2008/09:1 Finansplanen punkt 4 och motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 3 i denna del och

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del.

ak) Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Riksdagen godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten i enlighet med Vänsterpartiets alternativ i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 12 och

avslår proposition 2008/09:1 Finansplanen punkt 7 och motion

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 5.

al) Utgiftstak för staten och offentlig sektor

Riksdagen beslutar avslå regeringens förslag till utgiftstak i enlighet med vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 2–5 och

avslår proposition 2008/09:1 Finansplanen punkterna 2, 3 och 9 samt motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 2 och 7 samt

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 2.

Ställningstagande

Jag anser att Vänsterpartiets förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken bör ligga till grund för beslutet om utgiftsramar och beräkning av statsinkomster för 2009. Det innebär att fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2009 ska göras på det sätt som föreslås i Vänsterpartiets motion Fi271 och som framgår av tabell 3.1 i betänkandet. Regeringens förslag till utgiftstak för 2009–2011 avstyrks. Statsbudgetens inkomster ska beräknas till de belopp som framgår av tabell 3.3 i betänkandet. Jag stöder även Vänsterpartiets övriga förslag i detta sammanhang.

Regeringens förslag avstyrks i berörda delar, liksom övriga här aktuella motionsyrkanden.

7. Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster, punkt 2 (mp)

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

2. Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster

a) Statsbudgetens utgifter per utgiftsområde

Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2009 enligt Miljöpartiets förslag i tabell 3.1 i betänkandet. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 4 och

avslår proposition 2008/09:1 Finansplanen punkt 5 och motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 4 och

2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 8.

b) Statsbudgetens övriga utgifter

=Utskottet.

c) Sänkt skatt på förvärvsinkomster och sänkt skatt för pensionärer

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om sänkt skatt på förvärvsinkomster och sänkt skatt för pensionärer. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del och avslår motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 10 och 14 samt

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 2, 4–6 och 22.

d) Skattereduktion för hushållstjänster

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skattereduktion för hushållstjänster. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del och avslår motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 16 och

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 9.

e) Skattereduktion för avgift till a-kassa och fackförening

=Utskottet.

f) Avdrag för resor

=Utskottet.

g) Förmån av fri bil eller cykel

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förmån av fri bil eller cykel. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del och avslår motionerna

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 12, 15 och 16 samt

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 35.

h) Dubbel bosättning

=Utskottet.

i) Sänkta socialavgifter och förändrade avgiftsnivåer

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om sänkta socialavgifter och förändrade avgiftsnivåer. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del och avslår motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 3 i denna del,

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 20 och 23–26 samt

2008/09:Sk334 av Marie Engström m.fl. (v) yrkandena 1 och 2.

j) Kraftfullare nedsättning av socialavgifter för unga

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kraftfullare nedsättning av socialavgifter för unga. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del och avslår motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 3 i denna del och

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 21.

k) Förmögenhetsskatt och fastighetsskatt

=Utskottet.

l) Förbättringar av 3:12-reglerna

=Utskottet.

m) Höjt schablonavdrag för andrahandsuthyrning

=Utskottet.

n) Sänkt bolagsskatt och sänkt expansionsfondsskatt

=Utskottet.

o) Utökade möjligheter till omedelbart avdrag för inventarier av mindre värde

=Utskottet.

p) *Ändrade regler för avräkning av utländsk skatt och vissa för-
enklingar på företagskatteområdet*

=Utskottet.

q) *Förändrade underprisregler för handelsbolag och begränsning
av rätten till avdrag för lagerandelar i byggnadsrörelse*

=Utskottet.

r) *Förändringar i reglerna om avdragsrätt för räntor i företags-
sektorn*

=Utskottet.

s) *Uppräkning av energi- och koldioxidskattesatserna efter prisut-
veckling*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som
anförs i reservationen om uppräkning av energi- och koldioxidskatte-
satserna efter prisutveckling. Därmed bifaller riksdagen motion
2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 7 i denna del.

t) *Koldioxidskatten*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som
anförs i reservationen om koldioxidskatten. Därmed bifaller riksdagen
motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkandena 7 i denna del
och 22 samt

avslår motionerna

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 20 och 23 samt
2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 39.

u) *Beskattning av bränsle i den handlande sektorn*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som
anförs i reservationen om beskattning av bränsle i den handlande sek-
torn. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 7 i denna del och
avslår motion

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 41.

v) *Skatten på diesel och bensin*

=Utskottet.

w) *Skatt på fritidsbåtar och alkylatbensin*

=Utskottet.

x) *Fordonsskatt*

=Utskottet.

y) *Kollektivtrafik – drivmedelsskatter och fordonsskatter*

=Utskottet.

z) *Kilometerskatt*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kilometerskatt. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 19 och avslår motion

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 7.

å) *Flygskatt*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om flygskatt. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 18 och avslår motionerna

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 17 och

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 36.

ä) *Energiskatteavdrag för vindkraft*

=Utskottet.

ö) *Effektskatt på kärnkraft och fastighetsskatt på vattenkraftsanläggningar*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om effektskatt på kärnkraft och fastighetsskatt på vattenkraftsanläggningar. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 7 i denna del och avslår motion

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 3 i denna del.

aa) *Trängselskatt*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om trängselskatt. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 7 i denna del och avslår motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 3 i denna del och

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkandena 13 och 14.

ab) *Skatt på fluorerade växthusgaser*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skatt på fluorerade växthusgaser. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 7 i denna del och avslår motionerna

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 19 och

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 38.

ac) Försäljningsskatt på personbilar

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om försäljningsskatt på personbilar. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 20 och avslår motionerna

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 11 och

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 34.

ad) Skatten på handelsgödsel och bekämpningsmedel

=Utskottet.

ae) Animalieproduktion-beskattnng av vegetabilier

=Utskottet.

af) Reklamskatt

=Utskottet.

ag) Lotteriskatt

=Utskottet.

ah) Sänkt moms på ekologiska livsmedel

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om sänkt moms på ekologiska livsmedel. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 21.

ai) Utgifter som krediteras på skattekonto

=Utskottet.

aj) Statsbudgetens totala inkomster

Riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2009 i enlighet med Miljöpartiets alternativ i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del och

avslår proposition 2008/09:1 Finansplanen punkt 4 och motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 3 i denna del och

2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 6 och 7.

ak) Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

=Utskottet.

al) Utgiftstak för staten och offentlig sektor

Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 1 007 miljarder kronor för 2009, 1 036 miljarder kronor 2010 och 1 067 miljarder kronor 2011 i enlighet med vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 2 och

avslår proposition 2008/09:1 Finansplanen punkterna 2, 3 och 9 samt motionerna
2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 2 och 7 samt
2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 2–5.

Ställningstagande

Jag anser att Miljöpartiets förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken bör ligga till grund för beslutet om utgiftsramar och beräkning av statsinkomster för 2009. Det innebär att fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2009 ska göras på det sätt som föreslås i Miljöpartiets motion Fi272 och som framgår av tabell 3.1 i betänkandet. Utgiftstaken för staten 2009–2011 fastställs i enlighet med förslagen i motionen. Statsbudgetens inkomster ska beräknas till de belopp som framgår av tabell 3.3 i betänkandet. Slutligen stöder jag också Miljöpartiets övriga förslag i detta sammanhang.

Regeringens förslag avstyrks i berörda delar liksom övriga här aktuella motionsyrkanden.

8. Fördelning av utgifter 2010 och 2011, punkt 3 (s)

av Thomas Östros (s), Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Agneta Gille (s) och Tommy Ternemar (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner beräkningen av utgifter på utgiftsområden för 2010 och 2011 i enlighet med vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 6 och
avslår proposition 2008/09:1 Finansplanen punkt 8 och motionerna
2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 9 och
2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 5.

Ställningstagande

Vi anser att den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden 2010 och 2011 ska göras i enlighet med Socialdemokraternas förslag, vilket framgår av tabellerna 4.1 och 4.2 i betänkandet. Därmed tillstyrker vi Socialdemokraternas motion Fi270 yrkande 6 samt avstyrker proposition 1 yrkande 8 och övriga här aktuella motionsyrkanden.

9. Fördelning av utgifter 2010 och 2011, punkt 3 (v)
av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner beräkningen av utgifter på utgiftsområden för 2010 och 2011 i enlighet med vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 9 och
avslår proposition 2008/09:1 Finansplanen punkt 8 och motionerna
2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 6 och
2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 5.

Ställningstagande

Jag anser att den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden 2010 och 2011 ska göras i enlighet med Vänsterpartiets förslag, vilket framgår av tabellerna 4.1 och 4.2 i betänkandet. Därmed tillstyrker jag Vänsterpartiets motion Fi271 yrkande 9 samt avstyrker proposition 1 yrkande 8 och övriga här aktuella motionsyrkanden.

10. Fördelning av utgifter 2010 och 2011, punkt 3 (mp)
av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner beräkningen av utgifter på utgiftsområden för 2010 och 2011 i enlighet med vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 5 och
avslår proposition 2008/09:1 Finansplanen punkt 8 och motionerna
2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 6 och
2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 9.

Ställningstagande

Jag anser att den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden 2010 och 2011 ska göras i enlighet med Miljöpartiets förslag, vilket framgår av tabellerna 4.1 och 4.2 i betänkandet. Därmed tillstyrker jag Miljöpartiets motion Fi272 yrkande 5 samt avstyrker proposition 1 yrkande 8 och övriga här aktuella motionsyrkanden.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2008/09:1 Budgetpropositionen för 2009 Finansplanen:

1. Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som regeringen föreslår (kapitel 1).
2. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensions-systemet vid sidan av statsbudgeten till 991 miljarder kronor för 2009 och 1 020 miljarder kronor för 2010 (avsnitt 4.5).
3. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensions-systemet vid sidan av statsbudgeten till 1 050 miljarder kronor för 2011 (avsnitt 4.5).
4. Riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2009 (avsnitt 6.3.1 och bilaga 1 avsnitt 2).
5. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2009 i enlighet med vad regeringen föreslår (avsnitt 7.1.1 tabell 7.2).
6. Riksdagen godkänner beräkningen av förändringen av anslagsbehållningar för 2009 (avsnitt 7.1.1 tabell 7.2).
7. Riksdagen godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensions-systemet vid sidan av statsbudgeten för 2009 (avsnitt 7.1.1 tabell 7.2).
8. Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2010 och 2011 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 7.1.2 tabell 7.3).
9. Riksdagen godkänner beräkningen av taket för den offentliga sektorns utgifter för 2009, 2010 och 2011 (avsnitt 7.5).
10. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 ta upp lån enligt lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning (avsnitt 8.1).
11. Riksdagen godkänner beräkningen av myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret för 2009 (avsnitt 8.1 tabell 8.1).
12. Riksdagen godkänner beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2009 (avsnitt 8.1 tabell 8.1).
13. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2009 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet intill ett belopp av 31 700 000 000 kronor (avsnitt 9.1.1).
14. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2009 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 19 800 000 000 kronor (avsnitt 9.1.2).

15. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2009 för Sjunde AP-fondens verksamhet dels besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten intill ett belopp av 5 000 000 kronor, dels besluta om kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 150 000 000 kronor (avsnitt 9.1.3).
16. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009, med de begränsningar som följer av 6 § andra stycket lagen (1996:1059) om statsbudgeten, besluta att ett ramanslag, med undantag för anslag anvisade för förvaltningsändamål, får överskridas om ett riksdagsbeslut om anslag på tilläggsbudget inte hinner inväntas samt om överskridandet ryms inom utgiftstaket för staten (avsnitt 9.4).
18. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi (avsnitt 3.1 och 6.2.6.3).

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:Fi207 av Ulla Andersson m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra konsekvensanalyser ur ett genusperspektiv av de mer omfattande ekonomiska förslag regeringen lägger fram.

2008/09:Fi208 av Marie Engström m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla skatteförändringar belyses med könsuppdelad statistik.

2008/09:Fi261 av Mats Johansson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en långsiktig politik för att stimulera hushållens förmögenhetsbildning.

2008/09:Fi262 av Tommy Waidelich (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av det finansiella regelverket.

2008/09:Fi264 av Jan Lindholm (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samhällskostnadsanalyser.

2008/09:Fi266 av Kerstin Lundgren (c):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om reklamskatten i enlighet med vad som anförs i motionen.

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s):

1. Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som föreslås i motionen.
2. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensions-systemet till 1 027 miljarder kronor för 2009, 1 059 miljarder kronor 2010 och 1 092 miljarder kronor 2011 i enlighet med vad som anförs i motionen.
3. Riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2009 i enlighet med vad som anförs i motionen i tabell BB 5 samt BB 6.
4. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2009 i enlighet med vad som anförs i motionen i tabell BB 4.
5. Riksdagen godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensions-systemet vid sidan av statsbudgeten för 2009 i enlighet med vad som anförs i motionen i tabell BB 4.
6. Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2010 och 2011 i enlighet med vad som anförs i motionen i tabell BB 4.
7. Riksdagen godkänner beräkningen av taket för den offentliga sektorns utgifter för 2009, 2010 och 2011 i enlighet med vad som anförs i motionen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inriktningen av skattepolitiken.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fastighetsskattens utformning.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjt grundavdrag för pensionärer.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4 om skattereduktion i arbetslöshetsförsäkringen.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förvärvsavdraget.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förmögenhetsskatten.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skatteavdrag för hushållsnära tjänster.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fler jobb till ungdomar.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvalitetskontor i välfärden.

2008/09:Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen beslutar att godkänna utgångspunkterna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken i enlighet med vad som anförs i motionen (avsnitt 4–17 i motionen).

2. Riksdagen beslutar avslå regeringens förslag till utgiftstak för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2009 och 2010 (avsnitt 4.5 i budgetpropositionen).
3. Riksdagen beslutar avslå regeringens förslag till utgiftstak för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2011 (avsnitt 4.5 i budgetpropositionen).
4. Riksdagen beslutar upphäva av riksdagen tidigare fattat beslut om utgiftstak för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2009.
5. Riksdagen beslutar avslå regeringens förslag att godkänna beräkningen av taket för den offentliga sektorns utgifter för 2009, 2010 och 2011 (avsnitt 7.5 i budgetpropositionen).
6. Riksdagen beslutar om förändrade inkomster för staten för 2009 enligt uppställning i tabell 5 (avsnitt 14 i motionen).
7. Riksdagen beslutar godkänna beräkningar av statens inkomster för 2010 och 2011 (tabell 5, avsnitt 14 i motionen).
8. Riksdagen anvisar om förändrade utgifter för 2009 enligt uppställning i tabell 10 (avsnitt 17 i motionen).
9. Riksdagen beslutar godkänna den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2010 och 2011 (tabell 10, avsnitt 17 i motionen).
10. Riksdagen beslutar godkänna beräkningen av Riksgäldens nettoutlåning i enlighet med vad som anförs i motionen angående bostadsfond samt investeringsbudget för väg- och järnvägsinvesteringar (avsnitt 11.4, 9.1 och 9.2, tabell 9 i motionen).
11. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till hur 22–23 §§ budgetlagen kan ändras så att huvudprincipen för en infrastrukturinvestering sker genom lån hos Riksgäldskontoret i enlighet med vad som anförs i motionen (avsnitt 9.2 i motionen).
12. Riksdagen beslutar om ökade utbetalningar till ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten i enlighet med vad som anförs i motionen om ökad utbetalning av tilläggspension (avsnitt 17.11, tabell 5 i motionen).
13. Riksdagen beslutar i enlighet med vad som anförs i motionen om en jobsatsning genom skattekreditering på budgetens inkomstsida (avsnitt 11.2 i motionen).

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

1. Riksdagen beslutar att godkänna Miljöpartiets riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken i enlighet med vad som anförs i motionen.
2. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 1 007 miljarder 2009, 1 036 miljarder 2010 och 1 067 miljarder 2011.

3. Riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2009 i enlighet med vad som anförs i motionen.
4. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2009 i enlighet med vad som anförs i motionen.
5. Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2010 och 2011 i enlighet med vad som anförs i motionen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om minskade klyftor och ökad trygghet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om klimat- och energiomställning.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildning, jobb och företagande.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett solidariskt Sverige.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om flygskatt.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kilometerskatt.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om registreringskatt.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sänkt moms på ekologiska livsmedel.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om koldioxidskatt på torv.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av skatterna.

2008/09:Fi285 av Peter Pedersen m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjd skatt på diesel och sänkt fordonsskatt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjd skatt på bensin och sänkt fordonsskatt i glesbygd.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta busstrafiken slippa höjda drivmedelskattehöjningar.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sänka fordonsskatten för tunga bussar till 2000 års nivå.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kilometerskatt för tunga fordon.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om koldioxiddifferentierad fordonsskatt.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten bör utreda om det är möjligt att införa en koldioxidbaserad fordonsskatt för äldre bilar.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa subvention till efterkonvertering av gamla bilar.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en koldioxidrelaterad försäljnings-skatt på nya personbilar.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att miljöinriktade förmånsbeskattningen och ta bort förmån av fri parkering från värderingen av förmånsbil.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att de kommuner eller regioner som vill ska ges möjlighet att införa trängselskatt genom avtal med regeringen.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att låta kommuner själva besluta om att införa trängselskatt.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett s.k. cykelavdrag.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att skattebefria kollektivtrafikkort som löneförmån.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör införa en klimatskatt på inrikes flyg, motsvarande en kostnad på 10 800 kr per start och landning.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en skatt på fritidsbåtar och sänka skatten på alkylatbensin.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en skatt på fluorerade växthusgaser.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att nedsättningen av koldioxidskatten på fossila bränslen för industrin utan EU:s handelssystem bör minskas så att skattenivån höjs från 21 till 30 öre/kg koldioxid.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att upprätta en handlingsplan för minskad köttkonsumtion.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja skatten på handelsgödsel och bekämpningsmedel med 20 %.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att minska nedsättningen av koldioxidskatten på eldningsolja och diesel inom jordbruket så att skattenivån höjs från 21 till 30 öre/kg koldioxid.

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att klimatanpassa fastighetsbeskattningen.

2008/09:Fi287 av Anne-Marie Pålsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med uppgift att se över det nuvarande överskotts målet.

2008/09:Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om målsättningen med Vänsterpartiets skattepolitik.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jobbskatteavdraget och höjning av nedre skiktgränsen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avdrag för resor till och från arbetet.
4. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i 63 kap. inkomstskattelagen enligt vad som anförs i motionen om förändringar av grundavdraget.
5. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i 65 kap. 5 § inkomstskattelagen enligt vad som anförs i motionen om uppräkningsgränserna.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skattelättnader för utländska nyckelpersoner.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avdrag för dubbel bosättning.
8. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i inkomstskattelagen samt följdändringar i lagen (1197:324) om begränsning av skatt och i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter enligt vad som anförs i motionen om skattereduktion för a-kassa och fackföreningsavgift.
9. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i lagen om skattereduktion för utgifter för hushållsarbete och lagen om ändring i skattebetalningslagen (1997:483) enligt vad som anförs i motionen om skattereduktion för hushållstjänster.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjt schablonavdrag för andrahandsuthyrning.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fastighetsskatt, beskattning av realisationsvinster och begränsningsregeln.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förmögenhetsskatt.

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bolagsskatt och expansionsfondsskatt.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avdrag för inventarier av mindre värde.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om övriga förenklingar på företagsskatteområdet.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om underprisregler för handelsbolag och begränsning i rätten till avdrag för lagerandelar i byggnadsrörelse.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avdragsrätt för räntor i företagssektorn.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förändringar av 3:12-reglerna.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kreditering på skattekonto avseende Fou.
20. Regeringen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sänkta socialavgifter och allmän löneavgift.
21. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i socialavgiftslagen enligt vad som anförs i motionen om nedsättning i socialavgiftslagen för unga.
22. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i socialavgiftslagen enligt vad som anförs i motionen om särskild löneskatt.
23. Riksdagen begär att regeringen lägger fram lagförslag enligt vad som anförs i motionen om slopad sjuklöneperiod för mindre företag.
24. Riksdagen begär att regeringen lägger fram lagförslag enligt vad som anförs i motionen om särskilda regler för sjukpenning under de första 14 dagarna för anställda i företag med upp till tio anställda.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sänkta socialavgifter i mindre företag.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sänkta socialavgifter i s.k. soloföretag.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjd skatt på diesel och sänkt fordonsskatt.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjd bensinskatt och sänkt fordonsskatt i glesbygd.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om busstrafik och drivmedelsskatter.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om busstrafik och fordonsskatter.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om koldioxidbaserad fordonsskatt.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om efterkonvertering av gamla bilar.

34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om koldioxidrelaterad försäljningsskatt.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om slopad arbetsgivaravgift och förmånsskatt vid inköp av cykel.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om klimatskatt på inrikesflyg.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skatt på fritidsbåtar och sänkt skatt på alky-latbensin.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fluorerade växthusgaser.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om minskad nedsättning av koldioxidskatten för industrin utanför EU:s handelssystem.
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skatt på handelsgödsel och bekämpningsmedel.
41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om koldioxidskatt i den handlande sektorn.
42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lotteriskatt.
43. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jämställdhetsbonus.
44. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nystartsjobb och nyfriskjobb.
45. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om anställningsstöd och kreditering med skatteanknytning.

2008/09:Sk334 av Marie Engström m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sänkta arbetsgivaravgifter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sänkta arbetsgivaravgifter för s.k. soloföretag.

2008/09:So484 av Elina Linna m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om genomförandet av ett välfärdslyft.

2008/09:N435 av Mona Sahlin m.fl. (s):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheter för småföretag att anställa.

2008/09:A396 av Berit Högman m.fl. (s):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skattereduktion för arbetslöshetsavgiften.

BILAGA 2

Statsbudgetens utgifter och inkomster 2009

Förslag till fördelning av utgifter på utgiftsområden

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens.

Tusental kronor

Utgiftsområden	Utskottets förslag
1 Rikets styrelse	12 372 919
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	11 899 978
3 Skatt, tull och exekution	9 459 505
4 Rättsväsendet	32 624 297
5 Internationell samverkan	1 643 286
6 Försvar och samhällets krisberedskap	44 707 384
7 Internationellt bistånd	30 109 379
8 Migration	5 899 313
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	54 807 253
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	113 927 470
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	42 456 000
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	68 465 863
13 Integration och jämställdhet	5 473 139
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	55 945 649
15 Studiestöd	21 451 959
16 Utbildning och universitetsforskning	50 188 757
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	10 287 317
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	1 677 490
19 Regional tillväxt	3 501 601
20 Allmän miljö- och naturvård	5 337 628
21 Energi	2 811 333
22 Kommunikationer	40 223 104
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	17 573 442
24 Näringsliv	5 186 480
25 Allmänna bidrag till kommuner	67 039 055
26 Statsskuldsräntor m.m.	33 871 000
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	19 878 094
Summa utgiftsområden	768 818 695
Minskning av anslagsbehållningar	-2 370 977
Summa utgifter	766 447 718
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto	11 036 000
Kassamässig korrigering	1 392 000
Summa	778 875 718

Förslag till beräkning av inkomster per inkomsttitel

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens.

		1000-tal kronor
Skatt på arbete		907 526 186
1100	Direkta skatter på arbete	502 505 899
1110	<i>Inkomstskatter</i>	569 754 836
	1111 Statlig inkomstskatt	43 804 283
	1115 Kommunal inkomstskatt	525 950 553
1120	<i>Allmän pensionsavgift</i>	89 310 685
	1121 Allmän pensionsavgift	89 310 685
1130	<i>Artistskatt</i>	90 261
	1131 Artistskatt	90 261
1140	<i>Skattereduktioner</i>	-156 649 883
	1141 Allmän pensionsavgift	-89 271 700
	1149 Bredband	0
	1151 Sjöinkomst	-77 306
	1152 Stormskador	0
	1153 Jobbavdrag	-66 500 878
	1154 Hemtjänster	-800 000
1200	Indirekta skatter på arbete	405 020 287
1210	<i>Arbetsgivaravgifter</i>	409 966 914
	1211 Sjukförsäkringsavgift	80 826 726
	1212 Föräldraförsäkringsavgift	26 540 119
	1213 Arbetskadaavgift	8 203 309
	1214 Ålderspensionsavgift	134 088 750
	1215 Efterlevandepensionsavgift	20 508 274
	1216 Arbetsmarknadsavgift	28 759 522
	1217 Allmän löneavgift	90 477 678
	1218 Ofördelade avgifter	0
	1219 Nedsatta avgifter	20 562 536
1240	<i>Egenavgifter</i>	12 314 817
	1241 Sjukförsäkringsavgift	2 648 779
	1242 Föräldraförsäkringsavgift	911 231
	1243 Arbetskadaavgift	280 988
	1244 Ålderspensionsavgift, netto	4 455 866
	1245 Efterlevandepensionsavgift	704 079
	1246 Arbetsmarknadsavgift	207 050
	1247 Allmän löneavgift	3 106 824
	1248 Ofördelade avgifter	0
1260	<i>Avgifter till pensionssystemet</i>	-26 597 779
	1261 Avgifter till pensionssystemet	-26 597 779
1270	<i>Särskild löneskatt</i>	32 290 992
	1271 Pensionskostnader, företag	25 763 846
	1272 Pensionskostnader, staten	3 103 563

		1000-tal kronor	
	1273	Förvärvsinkomster	2 062 367
	1274	Egenföretagare	1 361 217
	1275	Övrigt	0
1280	<i>Nedsättningar</i>		-23 935 134
	1281	Sjöfartsstöd	-1 961 243
	1282	Arbetsgivaravgifter	-20 562 536
	1283	Egenavgifter, generell nedsättning	-79 676
	1284	Egenavgifter, regional nedsättning	-99 678
	1285	Nystartsjobb	-1 232 000
1290	<i>Tjänstegruppliv</i>		980 477
	1291	Tjänstegruppliv	980 477
1300	Skatt på kapital		187 775 923
1310	<i>Skatt på kapital, hushåll</i>		26 688 989
	1311	Skatt på kapital	50 155 095
	1312	Skattereduktion kapital	-23 772 149
	1313	Expansionsmedelsskatt	306 043
	1314	Skattereduktion riskkapital	0
1320	<i>Skatt på företagsvinster</i>		106 040 260
	1321	Skatt på företagsvinster	106 040 260
	1322	Skattereduktioner	0
1330	<i>Kupongskatt</i>		6 149 666
	1331	Kupongskatt	6 149 666
1340	<i>Avkastningsskatt</i>		14 864 921
	1341	Avkastningsskatt, hushåll	119 870
	1342	Avkastningsskatt, företag	14 435 588
	1343	Avkastningsskatt på individuellt pensionssparande	309 464
1350	<i>Fastighetsskatt</i>		24 147 294
	1351	Fastighetsskatt, hushåll	397 646
	1352	Fastighetsskatt, företag	10 019 261
	1353	Kommunal fastighetsavgift, hushåll	10 650 501
	1354	Kommunal fastighetsavgift, företag	3 079 885
1360	<i>Stämpelskatt</i>		9 884 792
	1361	Stämpelskatt	9 884 792
1380	<i>Arvs- och gåvoskatt</i>		0
	1381	Arvsskatt	0
	1382	Gåvoskatt	0
1400	Skatt på konsumtion och insatsvaror		431 813 557
1410	<i>Mervärdesskatt</i>		313 755 587
	1411	Mervärdesskatt	313 855 587
	1412	Skattelättnad för vissa byggtjänster	-100 000
1420	<i>Skatt på alkohol och tobak</i>		21 748 365
	1421	Skatt på tobak	10 480 226
	1422	Skatt på etylalkohol	4 249 118

		1000-tal kronor	
	1423	Skatt på vin	3 894 380
	1424	Skatt på mellanklassprodukter	182 872
	1425	Skatt på öl	2 941 255
	1426	Privatinförsel av alkohol och tobak	514
	1430-1450	Skatt på energi och miljö	74 263 503
<i>1430</i>		<i>Energiskatt</i>	<i>40 506 120</i>
	1431	Skatt på elektrisk kraft	19 915 332
	1432	Energiskatt bensin	13 894 689
	1433	Energiskatt oljeprodukter	6 605 064
	1434	Energiskatt övrigt	91 035
<i>1440</i>		<i>Koldioxidskatt</i>	<i>28 288 793</i>
	1441	Koldioxidskatt bensin	11 037 143
	1442	Koldioxidskatt oljeprodukter	15 802 787
	1443	Koldioxidskatt övrigt	1 448 863
<i>1450</i>		<i>Övriga skatter på energi och miljö</i>	<i>5 468 589</i>
	1451	Svavelskatt	55 595
	1452	Skatt på råttalolja	908
	1453	Särskild skatt mot försurning	55 557
	1454	Skatt på bekämpningsmedel och gödsel	386 432
	1455	Skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer	4 030 879
	1456	Avfallsskatt	608 766
	1457	Avgifter till Kemikalieinspektionen	69 000
	1458	Övriga skatter	261 452
<i>1470</i>		<i>Skatt på vägtrafik</i>	<i>16 423 837</i>
	1471	Fordonskatt	11 353 871
	1472	Vägavgifter	778 628
	1473	Trängselskatt	830 000
	1474	Skatt på trafikförsäkringspremier	3 461 337
<i>1480</i>		<i>Övriga skatter</i>	<i>5 622 266</i>
	1481	Systembolaget AB:s överskott	200 000
	1482	Inlevererat överskott från Svenska Spel AB	3 360 000
	1483	Skatt på spel	23 943
	1484	Lotteriskatt	1 324 293
	1485	Lotteriavgifter	34 000
	1486	Skatt på annonser och reklam	438 630
	1487	Koncessionsavgifter på televisionens område	0
	1488	Lokalradioavgifter	134 000
	1489	Avgifter till Granskningsnämnden	7 400
	1491	Avgifter för telekommunikation	100 000
	1492	Försäljningsskatt på motorfordon	0

		1000-tal kronor
1500	Skatt på import	6 339 532
	1511 Tullmedel	5 668 765
	1512 Jordbrukstullar och sockeravgifter	327 268
	1513 Avgifter till EU:s omstruktureringsfond för sockersektorn	343 500
1600	Restfördra och övriga skatter	-4 056 900
<i>1610</i>	<i>Restfördra skatter</i>	-8 439 746
	1611 Restfördra skatter, hushåll	-2 843 350
	1612 Restfördra skatter, företag	-5 596 395
<i>1620</i>	<i>Övriga skatter, hushåll</i>	2 273 454
	1621 Omprövningar aktuellt taxeringsår	-100 000
	1622 Omprövningar äldre taxeringsår	500 000
	1623 Anstånd	-100 000
	1624 Övriga skatter	1 605 230
	1625 Skattetillägg	265 086
	1626 Förseningsavgifter	103 138
<i>1630</i>	<i>Övriga skatter företag</i>	-104 210
	1631 Omprövningar aktuellt taxeringsår	-1 000 000
	1632 Omprövningar äldre taxeringsår	400 000
	1633 Anstånd	-1 000 000
	1634 Övriga skatter	314 015
	1635 Skattetillägg	984 914
	1636 Förseningsavgifter	196 862
<i>1640</i>	<i>Intäkter som förs till fonder</i>	2 213 601
	1641 Insättningsgarantiavgifter	586 842
	1642 Avgifter till Kärnavfallsfonden	980 515
	1643 Bilskrötningsavgifter	0
	1644 Batteriavgifter	77 590
	1645 Kväveoxidavgifter	568 654
Totala skatteintäkter		1 529 398 299
1700	Avgående poster, skatter till EU	-7 758 694
<i>1710</i>	<i>EU-skatter</i>	-7 758 694
	1711 EU-skatter	-7 758 694
Offentliga sektorns skatteintäkter		1 521 639 605
1800	Avgående poster, skatter till andra sektorer	-724 909 005
<i>1810</i>	<i>Skatter till andra sektorer</i>	-724 909 005
	1811 Kommunala inkomstskatter	-539 680 939
	1812 Avgifter till AP-fonder	-185 228 065
Statens skatteintäkter		796 730 600
1900	Periodiseringar	-10 497 740
<i>1910</i>	<i>Uppbördsförskjutningar</i>	-10 163 426

		1000-tal kronor
	1911 Uppbördsförskjutningar	-10 163 426
<i>1920</i>	<i>Betalningsförskjutningar</i>	<i>975 231</i>
	1921 Kommuner och landsting	-5 295 139
	1922 Ålderspensionssystemet	247 436
	1923 Företag och hushåll	760 481
	1924 Kyrkosamfund	-921 320
	1925 EU	6 183 773
<i>1930</i>	<i>Anstånd</i>	<i>-1 309 545</i>
	1931 Anstånd	-1 309 545
1000	Statens skatteinkomster	786 232 860
Inkomsttyp 2000	Inkomster av statens verksamhet	47 100 900
Inkomsttyp 3000	Inkomster av försåld egendom	50 000 000
Inkomsttyp 4000	Återbetalning av lån	1 775 128
Inkomsttyp 5000	Kalkylmässiga inkomster	8 608 400
Inkomsttyp 6000	Bidrag m.m. från EU	11 127 800
Inkomsttyp 7000	Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-67 932 746
Inkomsttyp 8000	Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	-100 000
	Summa inkomster	836 812 343
	Beräknat lånebehov	-57 936 625
	Summa	778 875 718

BILAGA 3

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 10 § lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.**10 §¹**

Avdrag får göras även för energiskatt och koldioxidskatt på bränsle som förbrukats på ett sätt som ger rätt till skattebefrielse enligt 6 a kap. 1 § 7 och 17 a och 3–4 §§.

Avdrag enligt första stycket får göras endast i den mån avdrag inte gjorts enligt 7 kap. 1 § första stycket 4 i fall som avses i 6 a kap. 1 § 7 eller 17 a eller 3, 3 a, 3 b, 3 c eller 4 §.

Den som yrkesmässigt levererar elektrisk kraft som i Sverige framställts i ett vindkraftverk får göra avdrag med ett belopp som svarar mot 13 öre per kilowattimme om kraftverket är placerat på havsbotten eller på Vänerns botten. *För annan placering får avdrag göras motsvarande 2 öre per kilowattimme.* Avdragsrätten upphör dock när den sammanlagda elproduktionen i vindkraftverket uppgår till 20 000 kilowattimmar per installerad kilowatt

Den som yrkesmässigt levererar elektrisk kraft som i Sverige framställts i ett vindkraftverk får göra avdrag med ett belopp som svarar mot 12 öre per kilowattimme om kraftverket är placerat på havsbotten eller på Vänerns botten. Avdragsrätten upphör dock när den sammanlagda elproduktionen i vindkraftverket uppgår till 20 000 kilowattimmar per installerad kilowatt enligt elgeneratorns märkeffekt.

¹ Senaste lydelse 2008:561.

enligt elgeneratorns märkeffekt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

BILAGA 4

Konstitutionsutskottets yttrande 2008/09:KU1y

Ram för utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 18 september 2008 beslutat bereda övriga utskott tillfälle att avge yttrande över proposition 2008/09:1 Budgetpropositionen för 2009 (Förslag till statsbudget, finansplan m.m.) om den ekonomiska politiken och förslag till statsbudget för budgetåret 2009, utgifternas fördelning på utgiftsområden, beräkning av statsinkomsterna, förslag till utgiftstak för staten och låneramar samt de motioner som kan komma att väckas med anledning av propositionen i de delar de berör respektive utskotts beredningsområde.

Konstitutionsutskottet begränsar sitt yttrande till att avse förslag till ram för utgiftsområde 1 Rikets styrelse 2009–2011 samt motionerna 2008/09:Fi270 (s) yrkandena 4 och 6, 2008/09:Fi271 (v) yrkandena 8 och 9 och 2008/09:Fi272 (mp) yrkandena 4 och 5 i motsvarande delar.

Utskottets överväganden

Propositionen

I propositionen (Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 7.1.1 tabell 7.2) föreslås att ramen för utgiftsområde 1 Rikets styrelse för 2009 ska uppgå till 12 372 919 000 kr. I förhållande till ramen för innevarande budgetår (inkl. förändringar på tilläggsbudget 1 och 2) innebär förslaget en ökning med 1 358 miljoner kronor. För 2010 beräknas utgiftsramen till 11 789 miljoner kronor och för 2011 till 11 913 miljoner kronor (Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 7.1.2 tabell 7.3).

Utgiftsramens föreslagna ökning för de kommande åren motiveras till övervägande del av ökning av Regeringskansliets anslag (Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 7.2.1). Ökningen av anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* under kommande år motiveras av ökade utgifter med anledning av EU-ordförandeskapet hösten 2009 (770 miljoner kronor, för 2010 beräknar regeringen att anslaget ökar med 50 miljoner kronor). Regeringen beräknar det sammanlagda behovet av anslagsförstärkning för att förbereda och genomföra Sveriges ordförandeskap i EU till 890 miljoner kronor. För budgetåret 2008 har riksdagen redan anslagit 70 miljoner kronor för att täcka Regeringskansliets utgifter i samband med förberedelser av ordförandeskapet (prop. 2007/08:1, bet. 2007/08:KU1, rskr. 2007/08:75–80).

Andra beslut som enligt propositionen föranleder ökning av Regeringskansliets anslag är bl.a. dels finansieringen av fortsatt verksamhet för kansliet för krishantering i Statsrådsberedningen (42 miljoner kronor), dels ökade kostnader för Regeringskansliet till följd av ny skattelagstiftning för statligt anställda under utlandsstationering (41 miljoner kronor, för 2010 och 2011 beräknar regeringen att anslaget ökas med 57 miljoner kronor), dels ökade kostnader vid återöppnandet av ambassaden i Bagdad (31 miljoner kronor), dels en förstärkning av särskilt belastade utlandsmyndigheter inför fortsatt höga nivåer av antalet migrationsrelaterade ärenden (30 miljoner kronor), dels ökade kostnader för utrikesförvaltningen till följd av gjorda ändringar i passlagen (1978:302) i syfte att förse pass med biometrisk uppgifter och ett gemensamt europeiskt system för viseringsinformation (VIS) som beräknas starta under 2009 (15 miljoner kronor).

En större del av den i propositionen föreslagna ökningen av utgiftsramen beror på att anslaget 6:1 *Allmänna val och demokrati* ökas med 179 miljoner kronor 2009 för genomförandet av val till Europaparlamentet.

Anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* föreslås av regeringen ska öka med sammanlagt 180 miljoner kronor i förhållande till ramen för innevarande budgetår (inkl. förändringar på tilläggsbudget 1 och 2). Enligt riksdagsbeslut (prop. 2007/08:63, bet. 2007/08:MJU17, rskr. 2007/08:234) överförs djurskyddskontrollen samt kontrollen av foder och livsmedel i primärpro-

duktionen från kommunerna till länsstyrelserna fr.o.m. den 1 januari 2009. För detta ändamål ökas anslaget till länsstyrelserna med 118 miljoner kronor fr.o.m. 2009. I propositionen motiveras den resterande ökningen av anslaget med regeringens avsikt att bl.a. dels förkorta handläggningstiderna för vindkraftärenden med anledning av förslag i den kommande klimat- och energipropositionen (20 miljoner kronor), dels förbättra tillämpningen av plan- och bygglagstiftningen (30 miljoner kronor), dels höja kontrollfrekvenser av utbetalade jordbruksstöd (20 miljoner kronor).

Motionerna

I följande tabell redovisas regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar för utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

Förslag till ram för utgiftsområde 1

Miljoner kronor

År	regeringen	Avvikelser från propositionens ram		
		(s)	(v)	(mp)
2009	12 373	-593	-49	-317
2010	11 789	-438	-49	+ 9
2011	11 913	-338	-49	+ 53,5

Socialdemokraterna föreslår i sin partimotion 2008/09:Fi270 att ramen för utgiftsområdet för 2009 minskas med 593 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag i budgetpropositionen (yrkande 4 i denna del). För 2010 och 2011 beräknas ramen bli 438 miljoner respektive 338 miljoner kronor lägre än regeringens förslag (yrkande 6 i denna del). I motionen yrkas på en sänkning av Regeringskansliets anslag med 600 miljoner kronor med motiveringen att anslagssparandet för Regeringskansliet ligger på en hög nivå. Motionärerna yrkar även på att länsstyrelserna i storstäderna tillförs ca 2 miljoner kronor för genomförandet av det tredje penningtvättsdirektivet. Därtill föreslår motionärerna inrättandet av en Integritetsombudsman som på ett samlat sätt tillvaratar integritetsskyddsintresset och vakar över att dess gränser inte överträds. I motionen anslås 5 miljoner kronor för myndighetens verksamhet under budgetåret 2009 samt 10 miljoner kronor för 2010 respektive 2011.

Vänsterpartiet föreslår i partimotion 2008/09:Fi271 att ramen för utgiftsområdet för 2009 minskas med 49 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag i budgetpropositionen (yrkande 8 i denna del). För 2010 och 2011 beräknas ramen bli 49 miljoner respektive 49 miljoner kronor lägre än regeringens förslag (yrkande 9 i denna del). I motionen hänvisas till motion 2008/09:K307 av Lars Ohly m.fl. (v) vad gäller motivering av partiets förslag till budget med avseende på utgiftsområdet. I motion 2008/09:K307 föreslås att riksdagsledamöternas månadsarvoden knyts till ett prisbasbelopp, vilket skulle leda till en minskning av anslaget

2:1 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* med drygt 43 miljoner kronor. Därtill föreslås i motionen dels ett sparbetning på Hov- och Slottsstaten på 11 miljoner kronor för år 2009, vilket motsvarar ca 10 procent av anslaget, dels att de ekonomiska bidragen till organisationer som företräder de nationella minoriteterna får ett ökat bidrag med 5 miljoner kronor.

Miljöpartiet de gröna föreslår i partimotion 2008/09:Fi272 att ramen för utgiftsområdet för 2009 minskas med 317 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag (yrkande 4 i denna del). För 2010 och 2011 beräknas ramen bli 9 miljoner respektive 53,5 miljoner kronor högre än regeringens förslag (yrkande 5 i denna del). I motionen anförs ett antal förändringar inom utgiftsområdet som förklarar skillnaden mot ramen i propositionen. Länsstyrelserna bör tillföras medel för dels särskild satsning på nya åtgärder i syfte att nå miljömål, dels ökat ansvar för tillsyn och kunskapsbildning rörande mäns våld mot kvinnor, dels förbättrad miljötillsyn, dels regionala oljeomställningsprogram. Motionärerna yrkar även att avgifter för den obligatoriska förprovningen av djurstallar återinförs. Ökade satsningar föreslås för Justitiekanslern i syfte att bekämpa s.k. hatbrott. Där emot föreslås besparingar för anslagen till Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps), motsvarande hela anslagsbeloppet, och Regeringskansliet. De extra medel som enligt regeringens förslag tillförs Regeringskansliet för det svenska ordförandeskapet i EU bör enligt motionärerna halveras. Regeringens sociala råd bör avskaffas. Vidare motsätter motionärerna sig att länsstyrelserna tar över den operativa djurskyddskontrollen och följaktligen även att länsstyrelserna tillförs extra medel för detta ändamål.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker att riksdagen för budgetåret 2009 beslutar om utgiftsramen för utgiftsområde 1 Rikets styrelse i enlighet med vad som föreslås i budgetpropositionen. Ramen för utgifterna inom utgiftsområdet ska för 2009 således uppgå till 12 372 919 000 kr. Vidare tillstyrker utskottet att riksdagen för budgetåren 2010 och 2011 godkänner regeringens förslag till preliminära ramar för utgiftsområde 1 som riktlinje för regeringens budgetarbete. Dessa ramar beräknas således för 2010 och 2011 uppgå till 11 789 000 000 respektive 11 913 000 000 kr.

Utskottets ställningstagande innebär att utskottet avstyrker motionerna 2008/09:Fi270 (s) yrkandena 4 och 6, 2008/09:Fi271 (v) yrkandena 8 och 9 och 2008/09:Fi272 (mp) yrkandena 4 och 5 i motsvarande delar.

Stockholm den 28 oktober 2008

På konstitutionsutskottets vägnar

Berit Andnor

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Berit Andnor (s), Per Bill (m), Margareta Cederfelt (m), Morgan Johansson (s), Eva Bengtson Skogsberg (m), Yilmaz Kerimo (s), Helene Petersson i Stockaryd (s), Björn Leivik (m), Ingvar Svensson (kd), Marianne Berg (v), Phia Andersson (s), Mikael Johansson (mp), Karl Sigfrid (m), Tone Tingsgård (s), Kerstin Lundgren (c), Birgitta Sellén (c) och Cecilia Wigström i Göteborg (fp).

Avvikande meningar

1. Avvikande mening (s)

Berit Andnor (s), Morgan Johansson (s), Yilmaz Kerimo (s), Helene Petersson i Stockaryd (s), Phia Andersson (s) och Tone Tingsgård (s) anför:

Regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 1 Rikets styrelse budgetåret 2009, förslag till preliminära ramar för utgiftsområde 1 för åren 2010 och 2011 samt förslagen i motionerna 2008/09:Fi271 (v) yrkandena 8 och 9 samt 2008/09:Fi272 (mp) yrkandena 4 och 5 bör avslås. I stället bör riksdagen bifalla Socialdemokraternas förslag i motion 2008/09:Fi270 yrkandena 4 och 6.

För 2009 uppgår därmed ramen för utgiftsområde 1 till 11 780 miljoner kronor, och för 2010 och 2011 beräknas ramen till 11 351 miljoner respektive 11 575 miljoner kronor.

2. Avvikande mening (v)

Marianne Berg (v) anför:

Regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 1 Rikets styrelse budgetåret 2009, förslag till preliminära ramar för utgiftsområde 1 för åren 2010 och 2011 samt förslagen i motionerna 2008/09:Fi270 (s) yrkandena 4 och 6 samt 2008/09:Fi272 (mp) yrkandena 4 och 5 bör avslås. I stället bör riksdagen bifalla Vänsterpartiets förslag i motion 2008/09:Fi271 yrkandena 8 och 9.

För 2009 uppgår därmed ramen för utgiftsområde 1 till 12 324 miljoner kronor, och för 2010 och 2011 beräknas ramen till 11 740 miljoner respektive 11 864 miljoner kronor.

3. Avvikande mening (mp)

Mikael Johansson (mp) anför:

Regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 1 Rikets styrelse budgetåret 2009, förslag till preliminära ramar för utgiftsområde 1 för åren 2010 och 2011 samt förslagen i motionerna 2008/09:Fi270 (s) yrkandena 4 och 6 samt 2008/09:Fi271 (v) yrkandena 8 och 9 bör avslås. I stället bör riksdagen bifalla Miljöpartiet de grönas förslag i motion 2008/09:Fi272 yrkandena 4 och 5.

För 2009 uppgår därmed ramen för utgiftsområde 1 till 12 056 miljoner kronor, och för 2010 och 2011 beräknas ramen till 11 798 miljoner respektive 11 966,5 miljoner kronor.

BILAGA 5

Skatteutskottets yttrande 2008/09:SkU1y

Skattefrågor i budgetpropositionen för 2009

Till finansutskottet

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens beräkning av statsbudgetens inkomster för 2009. Härvid tillstyrker utskottet regeringens lagförslag och instämmer i de bedömningar och övriga överväganden som regeringen redovisar. Detta innebär att följande förändringar kommer att genomföras på skatteområdet.

Skatten på förvärvsinkomster sänks genom en förstärkning av jobbskatteavdraget och en höjning av den nedre skiktgränsen. För personer som är 65 år och äldre förenklas jobbskatteavdraget. Pensionärer får en särskild skattelättnad.

Skattereduktionen för hushållstjänster förenklas och utvidgas och avdragsgränsen för resor till och från arbetet höjs. Ägarlägenheter inordnas i skattesystemet, vinster på utländska premieobligationer m.m. befrias från inkomstskatt och schablonavdraget vid andrahandsuthyrning höjs.

Ett företagspaket genomförs. Bolagsskatten och expansionsfondsskatten sänks, en möjlighet till överföring av skogskonto och skogsskadekonto vid generationsskiften införs, möjligheter till direktavskrivningar för inventarier av mindre värde utökas och reglerna för avräkning av utländsk skatt förändras. Underprisreglerna för handelsbolag m.m. förändras liksom reglerna om avdragsrätt för räntor i företagssektorn. Ett antal förenklingsåtgärder genomförs och gäller reglerna för periodiseringsfonder, en möjlighet att lämna koncernbidrag till lagerbolag, kravet på säkerhet vid fysiska personers skalbolagsdeklarationer och reglerna om gränobelopp i 3:12-reglerna. Här höjs också schablonbelopp i förenklingsregeln och sänks kravet på löneuttag i löneunderlagsregeln. Förenklningar genomförs vidare i kraven på kassaregister och vid uppgiftslämnande om betalningar till och från utlandet.

Överväganden redovisas i frågan om skatter och effektiv miljöstyrning. Energi- och koldioxidskattesatserna räknas upp med index, skattelättnaden för koldioxidneutrala drivmedel kvarstår, tullvillkoret för låginblandad etanol tas bort, miljöbilsundantaget vid trängselskatt upphör för nya bilar, en skatt på fluorerade växthusgaser utreds. Förslag lämnas också om en avtrappning av energiskatteavdraget för vindkraft.

Kontrollen vid införsel av alkohol m.m. stärks och gränsen för uttagsbeskattning för fastighetstjänster höjs. Vidare redovisas en bedömning som gäller reklamskatten.

På det skatteadministrativa området aviseras förändringar i reglerna om F-skatt och i reglerna om personnummer i folkbokföringen.

I yttrandet behandlar utskottet också ramarna för utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution. Utskottet tillstyrker att regeringens förslag till utgiftsram för 2009 och preliminära ramar för 2010 och 2011 godkänns.

Till yttrandet lämnas avvikande meningar från utskottets ledamöter från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Innehållsförteckning

Utskottets överväganden

STATSBUDGETENS INKOMSTER

Skattepolitiken

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet anser att de av riksdagen godkända riktlinjerna för skattepolitiken ska ligga fast och föreslår att Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets förslag om en annan inriktning av skattepolitiken avslås.

Jämför avvikande meningarna 1 (s), 2 (v), 3 (mp).

Budgetpropositionen

Skattepolitiken ska under de kommande åren inriktas på att stödja de övergripande målen för regeringens ekonomiska politik genom att bidra till en varaktigt högre sysselsättning och en högre generell och rättvist fördelad välfärd (prop. 2007/08:100 avsnitt 5.3, bet. 2007/08:FiU20).

Fem hållpunkter gäller.

- Skattereglerna ska bidra till att öka den varaktiga sysselsättningen (antalet arbetade timmar) genom ökat arbetsmarknadsdeltagande, genom att personer som redan har arbete ökar sitt arbete och genom ökad utbildning och kompetens hos dem som arbetar.
- Skattereglerna ska vidare ge goda villkor för investeringar i Sverige, genom att attrahera utländska företags lokalisering och investeringar i Sverige och genom att företag redan verksamma i Sverige ökar sina investeringar. Därutöver ska också goda villkor gälla för svenska företags investeringar i utlandet.
- Skattepolitiken ska utformas så att målen om en generell och rättvist fördelad välfärd och högre sysselsättning säkerställs.
- Skattereglerna ska bidra till att negativa miljö- och folkhälsoaspekter fångas upp i prisbildningen på olika marknader genom internalisering av s.k. negativa externa effekter. Korrigeringar av sådana effekter bör ske på ett så effektivt sätt som möjligt med beaktande av andra krav på skattesystemet. På miljöområdet ska skatterna samordnas med andra styrmedel – som exempelvis handel med utsläppsrätter – så att miljöstyrningen blir samhällsekonomiskt effektiv. Principen om att förorenaren ska betala ska gälla.
- Skattereglerna ska utformas så att de stärker medborgarnas förtroende för skattesystemet och underlättar för dem att göra rätt för sig. Skattefel ska begränsas och skattebrott, skattefusk och skatteundandragande motverkas.

Skattepolitiken ska vidare tillgodose *fem allmänna krav* som ställs på det svenska skattesystemet i en globaliserad värld.

- Skatterna ska finansiera offentliga utgifter på ett hållbart sätt med bevarande av samhällsekonomisk balans. Utifrån detta fiskala krav ska skattereglerna utformas på ett så enkelt sätt som möjligt med beaktande av målet om hög välfärd och hög varaktig sysselsättning.
- Med beaktande av hållpunkterna ska skattereglerna vara generella och existerande särregler (skatteutgifter) löpande prövas för att förenkla systemet och för att skapa finansiellt utrymme för att sänka strategiska skattesatser.
- Skatteregler och åtgärder ska vara hållbara och försvarbara i ett EG-rättsligt perspektiv.
- På inkomstskatteområdet bör på sikt olika inslag av s.k. uppskjuten beskattning undvikas.
- Arbetet med att förenkla skattereglerna (minskad administrativ börda) drivs vidare. I arbetet ska nyttan av förenklingar för företagen beaktas liksom behovet av att värna skatteintäkterna.

Regeringen anför att hållpunkterna och kraven ger en ram för utvecklingen av skattepolitiken. De anger vilka åtgärder som är angelägna och vad som bör undvikas. De fem hållpunkterna med deras koppling till den ekonomiska politiken pekar i första hand ut vad som är angeläget, medan de fem kraven har sin tyngdpunkt på det som bör undvikas. En i förhållande till hållpunkter och krav framgångsrik skattepolitik märks därmed i första hand genom att hållpunkterna förstärks, medan avvikelserna från kraven bör vara så begränsade som möjligt. I budgetpropositionen redovisar regeringen bl.a. följande åtgärder.

Beskattningen av förvärvsinkomster sänks med 15 miljarder kronor genom ett tredje steg i jobbskatteavdraget och en höjning av den nedre skiktgränsen vid uttaget av statlig inkomstskatt. För personer som är 65 år och äldre aviseras en förenkling av jobbskatteavdraget och för pensionärer aviseras en särskild skattelättnad.

Skattereduktionen för hushållstjänster förenklas och utvidgas, och det icke avdragsgilla beloppet för resor till och från arbetet höjs. Ägarlägenheter inordnas i skattesystemet, beskattningen av vinster på utländska premieobligationer förändras och ett höjt schablonavdrag införs vid andrahandsuthyrning.

Regeringen presenterar ett företagsskattepaket som innebär att skatterna sänks med knappt 16 miljarder kronor 2009. Syftet är att stärka drivkrafterna till investeringar och nyanställningar i företagen. Paketet innebär en generell sänkning av socialavgifterna, en kraftfullare nedsättning av socialavgifterna för unga, sänkt bolagsskatt och sänkt expansionsfondsskatt. Möjlighet införs till överföring av skogskonto och skogsskadekonto vid generationsskiften, utökade möjligheter till direktavskrivningar för inventarier av mindre värde införs och reglerna för avräkning av utländsk skatt

ändras. På området för kapital- och egendomsskatter aviseras förbättringar i de s.k. 3:12-reglerna genom höjt schablonbelopp i förenklingsregeln och sänkt krav på löneuttag i löneunderlagsregeln. Vidare aviseras förändringar i underprisreglerna för handelsbolag m.m., förändringar i reglerna om avdragsrätt för räntor i företagssektorn och ett antal förenklingsåtgärder som rör reglerna för periodiseringsfonder, möjligheter att lämna koncernbidrag till lagerbolag, kravet på ställande av säkerhet vid fysiska personers skalbolagsdeklarationer och reglerna om gränobelopp i 3:12-reglerna.

På energi- och miljöskatteområdet lämnar regeringen en bedömning i frågan om skatter och effektiv miljöstyrning. Vidare aviseras den enligt gällande regler årligen återkommande uppräknningen av energi- och koldioxidskattesatserna efter prisutvecklingen, fortsatta skattelättnader för koldioxidneutrala drivmedel, en kommande utredning om skatt på fluorerade växthusgaser och kommande förslag om ändringar i trängselskatten. Förslag lämnas också på avtrappning av energiskatteavdraget för vindkraft.

För övriga punktskatter aviserar regeringen förslag till förändringar för stärkt kontroll vid införsel av alkohol m.m. Vidare redovisas en bedömning av reklamskatten.

På mervärdesskatteområdet och som en del av regeringens företagspaket aviseras förändringar i reglerna om uttagsbeskattning för fastighetstjänster.

På det skatteadministrativa området aviseras förändringar i reglerna om F-skatt och förändringar i reglerna om personnummer i folkbokföringen.

Som en del av regeringens företagspaket aviseras förändringar i kraven på kassaregister och minskat uppgiftslämnande på kontrolluppgifter om betalningar till och från utlandet.

Regeringen avser att påbörja ett arbete med att se över beskattningen av sparande genom bl.a. indirekt ägande av aktier genom kapitalförsäkring med syfte att åstadkomma en enkel, neutral och effektiv beskattning. Regeringen anför att det är angeläget att skattereglerna för olika sparformer är utformade så att likartade ekonomiska aktiviteter behandlas på ett skattemässigt neutralt sätt samt så att skatteplanering förebyggs. En reformering av skattereglerna måste beakta den pågående integrationen av de finansiella marknaderna i Europa.

Regeringen har den 5 juni 2008 beslutat om direktiv till en utredning om skatteincitament för investeringar i mindre företag (dir. 2008:80). Utredaren ska bl.a. analysera förutsättningar för att införa särskilda skatteincitament för att stimulera fysiska personers investeringar i onoterade företag. Utredaren ska redovisa uppdraget senast den 31 mars 2009.

I enlighet med vad regeringen uttalat i 2008 års budgetproposition kommer regeringen att tillsätta en utredning om skatteincitament för gåvor till forskning och ideell verksamhet.

Motionerna

I *Socialdemokraternas* motion Fi270 yrkande 8 av Mona Sahlin m.fl. anför motionärerna att skattesystemet bör förändras så att det blir mer rättvist och välfungerande. Syftet med skatterna är att få in de resurser som krävs för investeringar i jobb och välfärd, samtidigt som skattesystemet ska bidra till ökad rättvisa och hållbar utveckling. Utgångspunkten är att skatt ska betalas efter bärkraft och välfärd fördelas efter behov. Den som har högre inkomster ska bidra med mer än den som har lägre inkomster, men alla ska få del av välfärden oavsett inkomst. Detta skapar både solidrisk omfördelning och trygghet.

Särlösningar och snåriga regler har enligt vad som anføres gjort det svenska skattesystemet mindre effektivt. Till exempel betalar löntagare och pensionärer vid samma inkomst olika mycket i skatt, konsumenter en högre skatt för trädbeskärning än gräsklippning, och företag olika mycket i socialavgifter beroende på åldern på deras anställda. En del skatteförändringar går möjligen att motivera var för sig, men kombinationen av särregler och undantag gör systemet oöverskådligt och mindre effektivt. Det skadar skattesystemets legitimitet och därmed på sikt viljan att vara med och bidra. Skattesystemet bör därför genomgå en större översyn. I avvaktan på denna lägger motionärerna fram förslag om ett antal förändringar som gör skattesystemet rättvisare och effektivare.

Motionärerna avvisar regeringens skattesänkningar på inkomstskatteområdet och inför en skattereduktion för avgift till arbetslöshetsförsäkring inom ramen för nuvarande jobbskatteavdrag. Skattesänkningen för pensionärer utvidgas så att alla får minst 2 700 kr i sänkt skatt. Skattereduktionen för hushållsnära tjänster avskaffas. De avvisar den generella differentieringen av socialavgifter efter ålder och inför en skattesvention för ungdomar som inte har ett jobb eller har varit långtidsarbetslösa. Småföretagen får en generell nedsättning av socialavgifterna.

För att öka rättvisan föreslås två förändringar av den nu befintliga fastighetsbeskattningen. Skatten höjs till 1 % för fastigheter med taxeringsvärdet över fem miljoner och begränsningsregeln utökas så att alla småhusägare omfattas. Räntebeläggningen av uppskov kommer att avskaffas senast nästa mandatperiod. De inför också en klimatbonus för att stödja investeringar i klimatsmarta lösningar för bostäder.

Förmögenhetsskatt införs. Förmögenhetsskatten utformas i enlighet med det tidigare gällande regelverket. Lättnadsregler och de undantag som fanns kvarstår. Skattesatsen justeras till 1 % och golvet höjs till 2 miljoner kronor för ensamstående och 4 miljoner för sammanboende.

På miljöområdet är motionärernas utgångspunkt att de vill göra det mer lönsamt att göra rätt miljöval. Förslagen bidrar till att finansiera de klimatinvesteringar i bl.a. energieffektivisering och infrastruktur som föreslås. På längre sikt syftar förslagen till att öka effektiviteten i användandet av änd-

liga resurser. Fastighetsskatten på vattenkraft höjs och skatten på termisk effekt i kärnkraftverk höjs. En kilometerskatt för tunga lastbilstransporter bör övervägas. Den aviserade skatten på fluorerade gaser införs fr.o.m. 2010.

De motsätter sig de planerade förändringarna av möjligheten att få F-skattsedel eftersom de inte behövs och riskerar att sudda ut gränsen mellan arbetstagare och egenföretagare.

Motionärerna anser att regeringen agerar passivt i frågor kring skattefusk och allvarlig ekonomisk brottslighet. Ett flertal åtgärder behöver genomföras för att komma till rätta med skattebortfallet, och de ser ett särskilt behov att öka arbetet mot den organiserade brottsligheten. De föreslår ökade anslag till bl.a. Skatteverket och att ekobrott och skattefusk görs till en viktig punkt på agendan under Sveriges år som ordförande i EU för att hantera gemensamma problem som skatteparadis, uppgiftsutlämning från enskilda stater och andra internationella skattefrågor. Samtliga stater inom EU ska omfattas av sparandedirektivets informationsplikt, och direktivet ska även gälla för juridiska personer. Kassaregister ska omcertifieras vid ägarbyte för att på så sätt klargöra ansvarsförhållanden vid eventuella felaktigheter. Fler branscher bör omfattas av kravet på personalliggare och dessutom bli tillgängliga för oannonserade besök från Skatteverket, månadsredovisningen av socialavgifter bör göras på individnivå och möjligheten att låta huvudentreprenören vara ytterst ansvarig för underentreprenörernas skatte- och arbetsgivaravgiftsinbetalning bör prövas.

I *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkande 1 av Lars Ohly m.fl. anförs att målsättningen för Vänsterpartiets skattepolitik är att få fler människor i arbete, trygga välfärden och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. En hög sysselsättning är en förutsättning för att få resurser till den offentligt finansierade välfärden som ska finansieras via skatterna. Motionärerna vill utveckla den generella välfärden och samtidigt ta hänsyn till hur kvinnors och mäns olika förutsättningar kan ta sig olika ekonomiska uttryck. Kvinnors lägre inkomst av arbete får betydelse för nivån på såväl sjukförsäkring som a-kassa och pensioner. Man kan enligt vad som anförs påvisa hur skillnader i inkomststrukturer mellan kvinnor och män minskar när skattepliktiga ersättningar (transfereringar), familjestöd och skatt beaktas. En viktig slutsats blir att kvinnor som kollektiv är mer beroende av skatte- och transfereringssystemen och därmed mer känsliga för förändringar.

Motionärerna avvisar regeringens jobbskatteavdrag och skärper progressiviteten i skatteskalen genom förändringar i grundavdraget. De anför att det krävs en viss progressivitet om skatter ska upplevas som rättvisa. Vidare föreslås en höjning av grundavdraget vid lägre inkomster. På detta sätt kommer nya grupper som inte får del av jobbskatteavdraget att få skattesänkningar. Skattelättnaderna för utländska nyckelpersoner avskaffas och tidsgränserna för avdrag vid dubbelbosättning slopas. Skattereduktionen för a-kassa och fackföreningsavgift återinförs och skattereduktionen för hushållstjänster slopas.

Fastigheter är tillgångar som ska beskattas och motionärerna föreslår justeringar av reglerna. Fastigheter med ett taxeringsvärde överstigande 2 miljoner kronor bör, förutom 6 000 kr/år, beskattas med 0,75 procent av den del av taxeringsvärdet som överstiger 2 miljoner kronor. Begränsningsregeln bör finnas kvar och omfatta alla. Fastighetsskatten för flerbostadshus bör fasas ut med början år 2010.

Förmögenhetsskatten återinförs.

Motionärerna avvisar planerna på en sänkning av bolagsskatten. De anser att det är mer angeläget med åtgärder som i första hand riktar sig till mindre företag. De ser positivt på de förenklingsåtgärder och ingripanden mot skatteundraganden som regeringen aviserar.

Motionärerna pekar på vikten av att ha ett enhetligt likformigt regelsystem med få undantag som är enkelt att förstå och tillämpa för den enskilde företagaren. Ett likformigt skattesystem förhindrar också inlåsnings effekter och en snedvriden konkurrens.

Regeringen förslag om sänkta avgifter med 1 procentenhet avvisas liksom förslaget om nedsättning av socialavgifter för unga. Ett riktat stöd till s.k. soloföretag som nyanställer införs och en bred sänkning av arbetsgivaravgifterna fördelas på ett sådant sätt att det får störst betydelse för de mindre företagen. Undantaget för äldre vid uttag av särskild löneskatt slopas. Stödet till forskning och utveckling ska utökas genom en skattereduktion som riktar sig till små- och medelstora företag.

Motionärerna lägger fram en rad förslag där skatter används som styrmedel för att uppnå målet minskade utsläpp. Skatten på diesel höjs och fordonsskatten sänks. Busstrafiken undantas från höjda drivmedelsskatter och får sänkt fordonsskatt. Bensinskatten höjs och fordonsskatten i glesbygd sänks. Samtidigt utökas koldioxidkomponenten i fordonsskatten och en koldioxidrelaterad försäljningsskatt införs på nya personbilar. En statlig subvention införs för den som efterkonverterar sin bensinbil till etanol. Förmånscykel skattebefrias upp till 5 000 kr. En klimatskatt införs på inrikesflyget genom en schabloniserad start- och landningsavgift. En skatt införs på fritidsbåtar och skatten på alkylatbensin sänks. En miljöskatt införs på fluorerade växthusgaser.

För industri och jordbruk som inte omfattas av handeln med utsläppsätter höjs koldioxidskatten genom att nedsättningen begränsas. Skatten på handelsgödsel och bekämpningsmedel höjs med 20 %. Lotteriskatten återställs till tidigare nivå.

Motionärerna föreslår en satsning på anställningsstöd genom kreditering på skattekonto. De anför att systemet med sänkta sociala avgifter är mycket dyrt och har dålig träffsäkerhet. De inför i stället anställningsstöd för unga som varit arbetslösa i sex månader, plusjobb för långtidsarbetslösa, långtidssjuka och nyanlända. Vidare genomförs en satsning för att öka personaltätheten inom sjukvården, skolan och barn- och äldreomsorgen. Kompensationen lämnas som en kreditering på skattekonto.

Motionärerna anför att skattefusk och svartarbete är ett gissel för företagen eftersom de inte kan konkurrera på lika villkor. För att komma till rätta med problemet krävs tydlig lagstiftning och en rad åtgärder som ger myndigheter större befogenheter. Skatteverkets möjlighet att göra oanmälda arbetsplatsbesök för att kontrollera personalliggare bör utökas till att omfatta fler branscher än i dag. En annan åtgärd är att den månatliga redovisningen av skatter och avgifter görs på individnivå.

I *Miljöpartiets* motion Fi272 yrkande 23 av Peter Eriksson m.fl. anförts att Miljöpartiets mål för skattepolitiken är att de skatter som behövs för att finansiera den gemensamma välfärden ska tas in på ett rättvist och rättssäkert sätt, där skatten beräknas utifrån bärkraft och på ett sätt som så långt som möjligt undviker oönskade snedvridningar av ekonomin. Genom skatter på miljö- och hälsoskadliga varor ska samhällskostnader som annars inte syns i priset synliggöras, för att på så sätt styra konsumtionen i en mer hållbar riktning. Skattesystemet ska vara enkelt att förstå och svårt att fuska med.

Motionärerna har motsatt sig införandet av jobbskatteavdraget, omläggningen av fastighetskatten och avskaffandet av förmögenhetskatten eftersom dessa lett till stora skattesänkningar för grupper med relativt höga inkomster, och de föreslår justeringar som leder till en mer rättvis fördelning av skatteuttaget.

Jobbskatteavdraget trappas av med 10 % vid inkomster över 30 000 kr per månad. Motionärerna avvisar också regeringens förslag om en höjning av den nedre skiktgränsen utöver den höjning som sker till följd av uppräknings. Ambitionen är att vanliga löntagare med inkomster under 30 000 kr per månad inte bör få någon inkomstskattehöjning. Det viktigaste argumentet för att inte höja inkomstskatterna för vanliga löntagare är att det behövs relativt stora klimat- och energiskattehöjningar de närmaste åren.

Skattereduktionen för hushållsnära tjänster avskaffas.

Motionärerna föreslår en generell nedsättning av socialavgifterna för småföretag och avskaffar nedsättningen av socialavgifter för ungdomar. Arbetsgivaravgiften för enmansföretag som anställer sätts ned så att dessa företag endast betalar ålderspensionsavgift under det första året för den först anställda. En utredning tillsätts för att utforma en nedsättning av arbetsgivaravgiften för små och medelstora företag med hög forskningsintensitet.

Skattepolitiken behöver i större utsträckning användas för att klara klimat- och miljömål. Det kommer att behövas klimat- och energirelaterade skattehöjningar i storleksordningen 30 miljarder kronor under de kommande tio åren. Pengarna som genereras behövs för satsningar på ny energiteknik, utbyggnad av klimatvänlig infrastruktur såsom järnväg och kollektivtrafik, forskning och utveckling och klimatanpassning av bostäder. Investeringar som gör att klimatmålen klaras samtidigt som ekonomin kan utvecklas och nya jobb skapas.

För att hålla omvandlingstrycket uppe i samhället och för att ge tydliga signaler om att fortsatt klimatomställning är prioriterat föreslås att koldioxidskatten höjs med 15 öre år 2009, 30 öre 2010 samt 15 öre 2011. Indexeringen kopplas till BNP-utvecklingen. Rabatten för den lätta industrin och för jord- och skogsbruk minskas. Torvens undantag slopas. En kilometer-skatt för lastbilar utreds med sikte på ett införande den 1 januari 2011.

Fram till att koldioxidskatt och energiskatt kan införas på flyget bör en tillfällig skatt per passagerare införas som ger motsvarande prisseffekt för konsumenten.

Miljöpartiet föreslår att ett helt nytt system för förmånsbilar införs i linje med det förslag som presenterades av Klimatberedningen. Systemet innebär att beskattningen av förmånsbilar utgår från bilens koldioxidutsläpp och att kraven skärps successivt. Drivmedelsförmån värderas till två gånger bränslepriset. Förmån av fri parkering av förmånsbil beskattas. Cykel som erhålls av arbetsgivaren ska utgöra en skattefri förmån. Intäkterna från trängselskatten i Stockholm används för förbättringar i kollektivtrafiken, och Essingeleden beläggs med trängselskatt.

För att öka bränsleeffektiviteten i bilparken införs en koldioxidrelaterad registreringskatt. Skatten bör utgå med maximalt 60 000 kr per fordon.

Motionärerna motsätter sig en sänkning av koldioxidskatten i den handlande sektorn så länge utsläppshandelssystemet inte fungerar tillfredsställande. Effektskatt på kärnkraft och fastighetskatten för vattenkraftsanläggningar höjs. En skatt införs på fluorerade växthusgaser.

Motionärerna anför att Sverige bör stödja en förändring av EU:s momsdirektiv så att det blir möjligt att sänka momsen på ekologiskt producerad mat från tolv till sex procent. För att dämpa försäljningen av alkoholisk föreslås en ny skatt på alkoholisk.

Motionärerna anför att deras förslag ökar rättvisan i skattesystemet påtagligt jämfört med den politik som regeringen för. Motionärerna anser att det finns behov av en större översyn av skattesystemet. Delar som behöver finnas med i en sådan översyn är bl.a. fastighetsskatten och kapitalbeskattningen, inkomstbeskattningen av olika typer av arbetsinkomst, miljö- och klimatskatter samt energiskatter. De föreslår att en bred parlamentarisk utredning tillsätts med uppgift att ta fram underlag för en sådan skatteöversyn.

Utskottets ställningstagande

Sverige står enligt utskottets mening inför en rad långsiktiga utmaningar. För att kunna möta dessa krävs en stark position som skapas genom att fler kommer i arbete och genom att utanförskapet minskas. De främsta utmaningarna rör den demografiska utvecklingen, som ökar belastningen på de offentliga finanserna, den fortsatta globaliseringen, som medför ökade krav på vår anpassningsförmåga, och klimathotet som ställer krav på oss och alla andra att begränsa utsläppen av växthusgaser till atmosfären.

Regeringens politik för full sysselsättning och minskat utanförskap har skapat förbättrade förutsättningar för en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling. Även framgent ska politiken vara inriktad på att det ska vara mer lönsamt att arbeta, enklare och billigare för arbetsgivare att anställa samt mer attraktivt att starta och driva företag. En långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling och en varaktigt hög sysselsättning skapar också goda förutsättningar för att upprätthålla och utveckla de generella välfärdssystemen samt bättre möjligheter för enskilda och familjer att bestämma över den egna vardagen. För att upprätthålla och utveckla kvaliteten i välfärdstjänsterna även i en situation med en allt äldre befolkning, måste fler människor arbeta mer och högre upp i åldrarna. Detta är också centralt för att säkra långsiktigt hållbara offentliga finanser.

De utmaningar som Sverige står inför gör enligt utskottets mening att skattepolitiken under de kommande åren bör inriktas på att stödja de övergripande målen för regeringens politik genom att bidra till varaktigt högre sysselsättning och en högre generell och rättvist fördelad välfärd. En utgångspunkt är härvid att skattepolitiken ska uppfylla de krav som ställs på de svenska reglerna i en globaliserad värld. De riktlinjer som riksdagen godkänt för skattepolitiken bör således enligt utskottets mening ligga fast.

De förslag som regeringen aviserar innebär enligt utskottets mening att ytterligare reformer genomförs för att stärka arbetslinjen och öka arbetsutbudet samt göra det mindre kostsamt att anställa. Regeringen aviserar att ett tredje steg i jobbskatteavdraget införs, och detta kombineras med ett sänkt uttag av statlig inkomstskatt. Förslagen, som totalt omfattar 15 miljarder kronor, innebär att skatten för löntagare sänks ytterligare. Genom att skattesänkningen utformas så att skatten sänks för arbetsinkomster i förhållande till andra inkomster blir det än mer lönsamt att arbeta.

Ett innovativt och dynamiskt näringsliv, med god anpassningsförmåga, är av central betydelse för att Sverige även fortsatt ska ha god konkurrenskraft internationellt. Nya företag sätter press på redan etablerade och tvingar dem till förnyelse, ökad produktivitet och effektivare produktionsmetoder. Därför bör hindren för att starta och utveckla företag vara så låga som möjligt. Nya och växande företag är viktiga också för sysselsättningen. Fler företagare måste vilja och våga anställa.

Utskottet konstaterar att regeringen sedan den tillträdde har genomfört ett antal åtgärder för att förbättra villkoren för företagare i Sverige. Det har blivit enklare att anställa genom bl.a. sänkta arbetsgivaravgifter för unga och äldre, nystarts-, nyfrisk- och instegsjobb, förbättrad matchning och en förbättrad lönebildning. Förmögenhetsskatten har slopats. Därtill har de s.k. 3:12-reglerna förändrats och medfinansieringen vid långtidssjukskrivning slopats. En skattereduktion på hushållstjänster har införts. Satsningar har även gjorts för att främja kvinnors företagande samt bland personer med utländsk bakgrund. Regeringen har dessutom genomfört ett antal åtgärder för att minska regelkrånglet.

Fortfarande finns dock brister i företagsklimatet. Det är därför positivt att lägger fram ett jobb- och företagspaket som är ägnat att skapa bättre förutsättningar att anställa och driva företag, så att fler än i dag vill starta företag och låta dem växa. Paketet bidrar också till ett mer rättvist och legitimt skattesystem genom de åtgärder mot avancerad skatteplanering som aviseras och innehåller dessutom ett antal förenklingar för företagen.

Paketet innehåller förslag om sänkta skatter för företagande som rör bolagsskatten, expansionsfondsskatten, de generella socialavgifterna och socialavgifterna för unga. Företagens arbetskraftskostnader blir betydligt lägre. De riktade nedsättningarna av socialavgifterna, inklusive den nu aviserade utvidgningen för ungdomar, och sloandet av den särskilda löneskatten på förvärvsinkomster som påbörjades 2007 har medfört att arbetsgivarnas arbetskraftskostnader för 2009 minskat med 17 miljarder kronor i förhållande till 2006. Till detta kommer den generella sänkningen av socialavgifterna med 1 procentenhet som motsvarar ytterligare 13 miljarder kronor, av detta tillfaller drygt 9 miljarder kronor svenskt näringsliv i form av minskade lönekostnader.

I paketet ingår en rad skattelättnader och andra förändringar. De s.k. 3:12-reglerna reformeras genom ytterligare skattelättnader i form av sänkt maximalt löneuttagskrav samt höjt schablonbelopp. Avskrivningsreglerna för inventarier av mindre värde görs mer generösa genom att inköp av inventarier upp till ett halvt prisbasbelopp kan dras av omedelbart. På fastighetsområdet ges en skattelättnad inom mervärdesskattens ram genom att den lönegräns som styr när tjänster ska uttagsbeskattas höjs från 150 000 kr till 300 000 kr. Skatteplanering via handelsbolag genom underprisöverlåtelser och nedskrivning av lagerandelar stoppas. Skatteplanering med hjälp av ränteavdrag inom intressegemenskaper förhindras utan att normal näringsverksamhet förhindras eller försvåras.

Som ett led i arbetet med att minska företagens administrativa bördor aviseras ytterligare en rad förändringar i skattereglerna.

Regeringen aviseras också ett förslag som förstärker den generella och rättvisa välfärden. Förslaget innebär att pensionärer får sänkt skatt. Skattelättnaden gäller det stora flertalet pensionärer och är särskilt stor för pensionärer med lägre inkomster.

Klimatfrågan är en av de största gemensamma utmaningar som världen står inför. Den stora utmaningen ligger i att åstadkomma breda internationella överenskommelser som inte bara omfattar de industrialiserade länderna utan även utvecklingsländerna, samtidigt som deras berättigade behov av ekonomisk tillväxt beaktas. Breda överenskommelser skapar förutsättningar för en global kostnadseffektiv klimatpolitik. Regeringen har hitintills genomfört ett flertal klimatåtgärder, bl.a. ett klimatskattepaket och en klimatomiljard med satsningar inom energieffektivisering, klimatforskning, nätverk för vindbruk, hållbart uttag av bioenergi, internationella

klimatinvesteringar, program för hållbara städer och samhällen samt satsningar på andra generationens biodrivmedel. Därtill har en miljöbilspremie införts.

Miljöskatter och andra ekonomiska styrmedel är enligt utskottets mening av central betydelse för att målen på klimat- och energiområdet ska kunna nås. Det är angeläget att dessa styrmedel utformas på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt. Regeringen bedriver ett arbete med syfte att föreslå vissa ändringar av främst miljöskatterna så att effektiviteten av den förda miljö- och energipolitiken förbättras. Detta arbete är angeläget och inriktas på att åstadkomma en förbättrad samordning mellan de olika ekonomiska styrmedlen på området. Regeringen avser att återkomma i klimatpropositionen med principer och riktlinjer för förändringar av miljö- och energiskatter som bidrar till att uppfylla Sveriges del av EU:s klimat- och energipolitiska mål. Även miljöbilspremiens upphörande under 2009 aktualiserar frågan om skatteändringar för att öka miljöstyrningen. De olika skatternas roll bör göras tydligare för att skapa ett överskådligt och begripligt system. Det bör prövas om energiskatten ska tas ut på en mer generell bas än i dag. Beskattning bör även i fortsättningen vara det primära styrinstrumentet för att minska koldioxidutsläppen från bränsleförbrukning utanför den handlande sektorn.

Som regeringen framhåller kan dock även fortsättningsvis skatter behöva kompletteras med andra styrmedel för att åstadkomma en effektiv miljöstyrning. Koldioxidskatten bör balanseras för att uppnå önskvärda utsläppsminskningar på ett verkningsfullt och kostnadseffektivt sätt. Att minska nedsättningar från den generella koldioxidskattenivån är angeläget, eftersom det medför incitament att genomföra ytterligare minskningar av koldioxidutsläppen inom sektorer eller områden med låga marginalkostnader. Inriktningen bör vidare vara att särregler och skattenedsättningar i möjligaste mån ska slopas på lång sikt. Förändringar av beskattningen bör dock ske varsamt och stegvis för att övergångseffekterna ska bli rimliga för berörda hushåll och företag. Om åtgärderna leder till att konkurrensförutsättningarna för produktion i Sverige försämras och därmed utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser flyttar på ett sådant sätt att de globala utsläppen inte minskar utan till och med ökar, är detta en oönskad effekt. Styrmedlen bör därför utformas så att de utan att begränsa handeln tar hänsyn till sådana effekter. Särskilda nedsättnings- eller begränsningsregler kan därvid vara motiverade för vissa delar av näringslivet.

Framtida skattehöjningar på energi- och miljöområdet för företag bör balanseras av sänkningar av företagsbeskattningen så att den sammanlagda skatten för företagen inte ökar. På samma sätt bör framtida skattehöjningar för hushåll balanseras av t.ex. sänkt inkomstskatt. EG-rätten sätter ramarna för möjligheterna att nationellt utforma skatter och andra ekonomiska styrmedel. Det framgår att regeringen avser att även i fortsättningen bedriva

ett aktivt arbete inom EU för att säkerställa möjligheterna för en kostnads-
effektiv användning av de ekonomiska styrmedlen inom det nationella
lagstiftningsarbetet.

Ett legitimt och rättvist skattesystem förutsätter att skattereglerna utfor-
mas så att de stärker medborgarnas förtroende för skattesystemet och
underlättar för dem att göra rätt för sig. Skattefel ska begränsas och skatte-
brott, skattefusk och skatteundragande motverkas. Av budgetpropositio-
nen framgår bl.a. att Skatteverket ska intensifiera sina insatser inom
området. Vidare ska Skatteverket samarbeta med andra länder i syfte att
följa skatteplaneringsaktiviteter.

Med det anförda ställer utskottet sig bakom den av regeringen förordade
inriktningen av skattepolitiken. Utskottet avstyrker följaktligen de aktuella
motionsyrkandena.

I det följande går utskottet närmare in på skatteförslagen i de olika bud-
getalternativen.

Sänkt skatt på förvärsinkomster och sänkt skatt för pensionärer

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning att skatten på förvärsin-
komster bör sänkas med 15 miljarder kronor fr.o.m. 2009 för att
ytterligare stimulera arbetsutbudet och öka den varaktiga syssel-
sättningen. Detta sker dels genom att jobbskatteavdraget för-
stärks och förenklas inom ramen för ett tredje steg, dels genom
att uttaget av statlig inkomstskatt på förvärsinkomster begrän-
sas genom en höjning av den nedre skiktgränsen.

Utskottet delar vidare regeringens bedömning att en skattelättnad
bör införas för dem som vid beskattningsårets ingång har
fyllt 65 år. Skattelättnaden bör gälla det stora flertalet ålderspensionärer
och vara särskilt stor för pensionärer med lägre inkomster.

Motionsförslagen om andra förändringar i beskattningen av för-
värsinkomster avstyrks.

Jämför avvikande meningarna 1 (s), 2 (v), 3 (mp).

Budgetpropositionen

Regeringen anför att jobbskatteavdraget bör förstärkas och delvis förenklas
inom ramen för ett tredje steg för att ytterligare stimulera arbetsutbudet
och därmed öka den varaktiga sysselsättningen. Vidare bör uttaget av statlig
inkomstskatt på beskattningsbara förvärsinkomster begränsas. Skatte-

sänkningen bör uppgå till sammanlagt 15 miljarder kronor. Det samhälls-ekonomiska utrymmet och de offentliga finanserna tillåter en skattesänkning i denna storleksordning.

Liksom de två tidigare stegen, inriktas det tredje steget i jobbskatteavdraget särskilt mot att dels sänka trösklarna för att gå från fulltidsfrånvaro till åtminstone deltidsarbete, dels förstärka drivkraften hos dem som redan har ett arbete att öka sin arbetsinsats. Med detta dubbla syfte utformas det tredje steget så att den disponibla inkomsten ökar förhållandevis mycket för låg- och medelinkomsttagare. Det tredje steget utformas så att marginalskatten sänks med ca 1,5 procentenheter för arbetsinkomster mellan ca 39 000 och 117 000 kr per år. För arbetsinkomster mellan ca 118 000 och 300 000 kr per år sänks marginalskatten med 1 procentenhet.

Begränsningen av uttaget av statlig inkomstskatt på beskattningsbara förvärvsinkomster inriktas mot den nedre delen av den statliga inkomstskatteskalan för att öka drivkrafterna till större arbetsinsatser, ökad arbetstid och högre produktivitet. Sänkningen bör ske genom att den nedre skiktgränsen höjs med 18 100 kr. För beskattningsbara förvärvsinkomster mellan 349 500 och 367 600 kr per år sänks marginalskatten med 20 procentenheter. Vid en genomsnittlig kommunalskatt sänks marginalskatten från 51,44 % till 31,44 % för många heltidsarbetande med löner motsvarande dem för t.ex. kontorspersonal, lärare, poliser och specialistsjuksköterskor. Således får drygt 180 000 personer sin marginalskatt sänkt med 20 procentenheter.

Det tredje steget innebär tillkommande skattelättnader för dem som förvärvsarbetar. För den som har 22 000 kr i månadslön och betalar genomsnittlig kommunal inkomstskatt (31,44 % för 2008) blir skattesänkningen genom detta tredje steg 225 kr per månad. För de grupper som betalar statlig inkomstskatt tillkommer en skattesänkning som beror på att den nedre skiktgränsen höjs. Vid en månadslön på 50 000 kr uppgår denna sänkning till 302 kr.

Den genomsnittliga skatten kommer att understiga 25 % för arbetsinkomster upp till 340 000 kr. För låginkomsttagare ligger beskattningen därmed ungefärligen på europeisk nivå.

Jobbskatteavdraget förenklas vidare för personer som fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång. Avdraget bestäms härefter som summan av 20 % av arbetsinkomster upp till och med 100 000 kr och 5 % av arbetsinkomster mellan 100 000 och 300 000 kr. Därmed utvidgas jobbskatteavdraget så att det även omfattar pensionärer med låga arbetsinkomster.

Regeringen anför vidare att en skattelättnad bör införas för dem som vid beskattningsårets ingång fyllt 65 år. Den ekonomiska utvecklingen för pensionärerna har varit god under senare år, eftersom inkomst- och tilläggs-pensionerna är kopplade till inkomstutvecklingen genom s.k. följsamhetsindexering. De ekonomiska villkoren för pensionärer ser emellertid olika ut beroende på ålder och tidigare arbetsmarknadsanknytning. Sammantaget understiger den genomsnittliga disponibla inkomsten för personer som är

över 65 år den genomsnittliga disponibla inkomsten för personer som är under 65 år. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att det är angeläget att förbättra den ekonomiska situationen för pensionärerna. Reformen bör omfatta det stora flertalet pensionärer och skattelättnaden bör vara särskilt stor vid låga inkomster.

Reformen innebär att grundavdraget höjs vid taxerade inkomster upp till ca 363 000 kr för beskattningsåret 2009. För en ensamstående garantipensionär, född 1938 eller senare, som saknar inkomstpension, ökar den årliga nettoinkomsten med ca 2 600 kr vid en genomsnittlig kommunalskattesats (31,44 % för 2008). Skattelättnaden för den som har inkomster mellan ca 133 000 kr och 337 000 kr beräknas till ca 800 kr per år. Vid inkomster över ca 363 000 kr lämnas inget förhöjt grundavdrag. Drygt 90 % av åldersgruppen kommer att omfattas av skattesänkningen. Pensionärer med inkomster över ca 363 000 kr får inget förhöjt grundavdrag, men gynnas i stället genom en höjning av skiktgränsen för statlig inkomstskatt.

Motionerna

I *Socialdemokraternas* motion Fi270 yrkandena 10 och 14 av Mona Sahlin m.fl. motsätter sig motionärerna regeringens planer på en sänkning av skatten på förvärvsinkomster med 15 miljarder kronor. Motionärerna tar också tillbaka 5 miljarder av nuvarande jobbskatteavdrag eftersom utrymmet behövs för investeringar i utbildning, jobb och välfärd, för ett första steg i att utjämna skatten mellan löntagare och pensionärer och för att införa en skattereduktion för avgiften till a-kassa.

Motionärerna anför att jobbskatteavdraget ökar skillnaderna mellan de som arbetar och de som inte arbetar och att detta ökar orättvisorna i samhället och gör Sverige svagare. Pensionärer betalar i dag mer i skatt än personer som arbetar, vid lika inkomster. Regeringens förslag om sänkt skatt för pensionärerna är enligt vad som anføres en minimal återställare och helt otillräckligt. Motionärerna vill ha en mer omfattande skattesänkning som ska ge alla pensionärer minst 2 700 kr om året i sänkt skatt. På så sätt vill de ta ett steg för att kompensera pensionärerna och minska den klyfta som skapats. De accepterar inte skillnaden i beskattning av pension och lön.

I *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkandena 2, 4, 5, 6 och 22 av Lars Ohly m.fl. avvisar motionärerna regeringens planer på ett tredje steg och avskaffar jobbskatteavdraget helt. De avvisar också regeringens förslag om en höjning av den nedre skiktgränsen. Motionärerna anser att det krävs en viss progressivitet i systemet och föreslår därför begränsningar i grundavdragen som höjer skatten vid högre inkomster. Grundavdraget vid statlig beskattning trappas av med start vid en taxerad förvärvsinkomst på 400 000 kr för att helt upphöra vid den övre skiktgränsen. Grundavdraget vid kommunal beskattning trappas av med start vid den övre gränsen för

statlig skatt och upphör helt vid 640 000 kr i taxerad inkomst. Vidare begränsas den automatiska uppräknings av skiktgränserna för statlig inkomstskatt till konsumentprisindex med tillägg av 1 procentenhet.

Motionärerna höjer också grundavdraget med 20 000 kr upp till den nedre skiktgränsen, med en avtrappning som upphör vid årsinkomst 380 000 kr. På detta sätt kommer grupper som inte får del av jobbskatteavdraget att få skattesänkningar. I övrigt innebär förslaget att de skattesänkningar som genomförts för löntagarna begränsas.

Reglerna om skattelättnader för utländska nyckelpersoner tas bort eftersom undersökningar visat att de har försumbar betydelse vid rekrytering av kvalificerade personer. Motionärerna föreslår vidare att de äldres undantag från särskild löneskatt ska slopas eftersom människor med låga löner och förslitande arbetsuppgifter sällan orkar arbeta fram till dagens pensionsålder

I *Miljöpartiets* motion Fi272 av Peter Eriksson m.fl. trappas jobbskatteavdraget av med 10 % vid inkomster över 30 000 kr per månad. Motionärerna säger också nej till regeringens förslag om en höjning av den nedre skiktgränsen vid uttaget av statlig inkomstskatt. Även dessa motionärer slopar de äldres undantag från särskild löneskatt.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening är det viktigt att skattepolitiken bidrar till målet att bryta utanförskapet och öka den varaktiga sysselsättningen. Fler i arbete är en förutsättning för att säkra välfärden för en befolkning med allt fler äldre. Med fler människor i arbete skapas förutsättningar för att finansieringen av välfärden ska säkras långsiktigt. Fler i arbete är därför av stor betydelse för att kunna tillhandahålla en god ekonomisk situation för bland andra sjukskrivna, arbetslösa och pensionärer. Ett betydelsefullt medel i denna politik utgör jobbskatteavdraget som ges till personer med arbetsinkomster oavsett ålder och som är extra stort för dem över 65 år.

Jobbskatteavdraget introducerades 2007. I det första steget sänktes inkomstskatten för arbetsinkomster med ca 40 miljarder kronor. Genom det andra steg som togs 2008 sänktes skatten med ytterligare drygt 10 miljarder kronor. I båda dessa steg var syftet att sänka trösklarna vid inträde på arbetsmarknaden för låg- och medelinkomsttagare, men också att sänka marginalskatterna för människor som redan har ett arbete. Skillnaden i ekonomiskt utfall mellan att vara eller inte vara i arbete, de s.k. tröskeleffekterna, har en avgörande betydelse för drivkrafterna att arbeta.

I 2008 års ekonomiska vårproposition aviserade regeringen ett tredje steg i jobbskatteavdraget och en begränsning av uttaget av den statliga inkomstskatten på förvärvsinkomster. Regeringen framhöll då att genomförandet beror på utvecklingen av de offentliga finanserna och det ekonomiska läget. Efter det att vårpropositionen presenterades har Finanspolitiska rådet lämnat sin första utvärdering av måluppfyllelsen i regeringens

ekonomiska politik. Såvitt gäller jobbskatteavdraget bedömer rådet att detta utifrån regeringens målsättningar – att stimulera sysselsättning och arbetskraftsdeltagande – varit välmotiverat i förhållande till de alternativa skattereformer rådet analyserat. Vad gäller alternativen kan noteras att rådet bedömer att en höjning av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt skulle ha en låg offentligfinansiell kostnad genom att åtgärden har en hög självfinansieringsgrad.

Utskottet delar regeringens bedömning att jobbskatteavdraget bör förstärkas och delvis förenklas inom ramen för ett tredje steg och att uttaget av statlig inkomstskatt bör begränsas genom en höjning av den nedre skiktgränsen med 18 100 kr. Skattesänkningen bör uppgå till 15 miljarder kronor. Skattesänkningen får stora effekter på arbetsutbudet och därmed på den varaktiga sysselsättningen. Den gör det även mera lönsamt att arbeta för främst låg- och medelinkomsttagare som redan är sysselsatta genom att dessa får en marginalsattesänkning. Liksom steg ett och två i jobbskatteavdraget är det tredje steget särskilt inriktat på att dels sänka trösklarna för att gå från fulltidsfrånvaro till åtminstone deltidsarbete, dels förstärka drivkraften hos dem som redan har ett arbete att öka sin arbetsinsats. Med detta dubbla syfte bör det tredje steget utformas så att den disponibla inkomsten ökar förhållandevis mycket för låg- och medelinkomsttagare.

Av regeringens redovisning framgår att jobbskatteavdraget exempelvis förstärker utbytet av att gå från heltidsarbetslöshet till heltidsarbete vid en tänkt inkomst på 250 000 kr med 14 374 kr. Förändringarna i den statliga inkomstskatten innebär också att de skattemässiga villkoren för entreprenörer förbättras.

Utskottet delar regeringens bedömning att jobbskatteavdraget bör förenklas för personer som vid beskattningsårets ingång fyllt 65 år. Skatteavdraget bör bestämmas som summan av 25 % av arbetsinkomster upp till 100 000 kr och 5 % av arbetsinkomster mellan 100 000 kr och 300 000 kr.

Som framgår av namnet medges jobbskatteavdrag för förvärsarbete och inte för pension. Utskottet vill dock i sammanhanget framhålla att det vid en jämförelse mellan en förvärsarbetande och en pensionär med samma bruttoinkomst krävs ett jobbskatteavdrag för att nettoinkomsten ska bli likvärdig. Anledningen är att det stora flertalet förvärsarbetande regelmässigt har reskostnader som faller under avdragsgränsen och andra kostnader för inkomstens förvärvande. Därutöver tillkommer som regel a-kasseavgift och ofta avgift till en fackförening.

Enligt utskottets uppfattning har den ekonomiska utvecklingen för pensionärerna varit god under senare år, eftersom inkomst- och tilläggspensionerna är kopplade till inkomstutvecklingen genom s.k. följsamhetsindexering. De ekonomiska villkoren för pensionärer ser emellertid olika ut beroende på ålder och tidigare arbetsmarknadsanknytning. Sammantaget understiger den genomsnittliga disponibla inkomsten för personer som är

över 65 år den genomsnittliga disponibla inkomsten för personer som är under 65 år. Mot denna bakgrund är det enligt utskottets mening angeläget att förbättra den ekonomiska situationen för pensionärerna.

Utskottet delar regeringens bedömning att personer som vid beskattningsårets ingång fyllt 65 år och har förvärvsinkomster under 363 000 kr bör få ett högre grundavdrag med den utformning som regeringen föreslår. Det förhöjda grundavdraget innebär, vid en genomsnittlig kommunalskatt, en skattelättnad med ca 2 600 kr per år för en ensamstående pensionär, född 1938 eller senare, som får full garantipension, men som saknar inkomstpension. För inkomster mellan ca 133 000 och 337 000 kr uppgår skattesänkningen till ca 800 kr per år vid en genomsnittlig kommunalskatt.

Skattelättnaden berör drygt 1,5 miljoner personer, vilket innebär att huvuddelen (drygt 90 %) av Sveriges pensionärer omfattas av förslaget. Pensionärer med inkomster över ca 363 000 kr får inget förhöjt grundavdrag, men omfattas av att den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt höjs.

I sammanhanget bör det framhållas att regeringen i annat sammanhang lägger fram förslag om två tillägg till förslaget om sänkt skatt för personer som vid beskattningsårets ingång fyllt 65 år. För det första föreslår regeringen en höjning av den skåliga levnadsnivån inom äldreomsorgsstödet och det särskilda bostadstillägget till pensionärer. För det andra föreslår regeringen att förbehållsbeloppet vid fastställande av avgift enligt socialtjänstlagen höjs. Förslaget motverkar att den höjda nettoinkomsten leder till en motsvarande höjning av avgiften inom socialtjänsten. Nivåhöjningen inom dessa system motsvarar en förbättring på ca 2 600 kr per år.

I Socialdemokraternas och Vänsterpartiets motioner lägger motionärerna fram förslag om en hel eller delvis avveckling av jobbskatteavdraget, vilket är en tydlig signal om att de avvisar arbetslinjen. Utskottets ställningstagande för en fortsatt utbyggnad av skatteavdraget i syfte att bryta utanförskapet och öka den varaktiga sysselsättningen innebär att utskottet överhuvudtaget inte är berett att överväga förslag med den inriktning som motionärerna lägger fram. De utmaningar som Sverige står inför måste enligt utskottets mening tas på allvar och målet med en varaktig ökning av antalet arbetade timmar är viktigt. Att få fler i arbete är av stor betydelse för möjligheten att också kunna tillhandahålla en god ekonomisk situation för bland andra sjukskrivna, arbetslösa och pensionärer när Sveriges ekonomi utsätts för påfrestningar.

När det gäller förslaget i Miljöpartiets motion om en avtrappning av jobbskatteavdraget över 30 000 kr per månad och Vänsterpartiets förslag om skarpt progressivitet i skatteskalen finns det enligt utskottet mening inte anledning att ens överväga en sådan förändring, detta eftersom förslaget leder till nya marginalskattehöjningar för många medlemmar i LO, TCO och Saco. I stället bör intentionerna bakom 1991 års skattereform återställas. Marginalskattehöjningar inverkar negativt på arbetsviljan och motverkar den utveckling som enligt utskottets mening är önskvärd och

nödvändig om Sverige ska klara att upprätthålla en rättvis, generös och offentligt finansierad välfärd. Motsvarande kritik kan riktas mot de motionärer som motsätter sig en höjning av den nedre brytpunkten. Åtgärden är viktig för stora grupper heltidsarbetande med vanliga inkomster.

Regeringens politik för full sysselsättning och en varaktig ökning av antalet arbetade timmar innehåller också åtgärder som syftar till att göra det lättare för arbetsgivare att anställa. En av dessa åtgärder gäller den särskilda löneskatten och innebär att äldre undantas i syfte att göra det mer attraktivt för företagen att behålla och nyanställa äldre medarbetare. I motionerna från Vänsterpartiet och Miljöpartiet föreslås att detta undantag slopas eftersom alla inte har möjlighet att fortsätta att arbeta efter uppnådda 65 år. Enligt utskottets uppfattning är avsikten inte att skapa en förmån för de berörda utan i stället att stimulera till fortsatt deltagande i arbetslivet för att stärka Sveriges möjligheter att möta de påfrestningar som den demografiska utvecklingen kommer att leda till. Utskottet anser att detta undantag bör behållas.

Inte heller i övrigt är utskottet berett att tillstyrka de förslag som läggs fram i de aktuella motionerna. När det gäller skattelättnanden för utländska nyckelpersoner anser utskottet fortfarande att dessa regler bör behållas så länge Sveriges grannländer bibehåller motsvarande regelverk.

Utskottet delar de bedömningar som regeringen redovisar och avstyrker med det anförda de aktuella motionsyrkandena.

Skattereduktion för hushållstjänster

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning att det nuvarande systemet med skattereduktion för hushållstjänster bör förenklas samt utvidgas till att även omfatta tjänster utförda av fysiska personer som inte har F-skattsedel. Ändringarna bör träda i kraft den 1 juli 2009.

Utskottet avstyrker motionsförslagen om att skattereduktionen för hushållstjänster ska avskaffas.

Jämför avvikande meningarna 1 (s), 2 (v) och 3 (mp).

Bakgrund

Lagen (2007:346) om skattereduktion för hushållsarbete trädde i kraft den 1 juli 2007. I propositionen Skattelättnader för hushållstjänster, m.m. (prop. 2006/07:94, s. 36) gjorde regeringen bedömningen att det var angeläget att så snabbt som möjligt införa skattelättnaden. Av denna anledning infördes till att börja med ett beprövat system med skattereduktion. Reger-

ingen framhöll dock att det borde tillsättas en utredning för att undersöka möjligheterna att hitta ett enklare system för att subventionera köp av hushållstjänster (prop. 2006/07:94, s. 36).

Budgetpropositionen

I Hushållstjänstutredningens betänkande Skattelättnader för hushållstjänster (SOU 2008:57) föreslås förenklingar av systemet med skattelättnader för hushållstjänster. Utredningen föreslår att en privatperson som köper en hushållstjänst av någon som innehar F-skattsedel ska kunna komma överens med säljaren om att endast betala halva arbetskostnaden. Säljaren kan därefter begära utbetalning från Skatteverket med resterande belopp. Det säljaren får utbetalat motsvarar köparens skattereduktion vid nuvarande regler. Utredningen föreslår vidare att även en privatperson som köper en hushållstjänst av en fysisk person som inte har F-skattsedel ska kunna tillgodoräknas skattereduktion. I detta fall ska skattereduktion tillgodoräknas med ett belopp som motsvarar de redovisade arbetsgivaravgifterna.

Betänkandet har remissbehandlats under sommaren 2008. Remissutfallet är i huvudsak positivt.

Regeringen bedömer att det nuvarande systemet med skattereduktion för hushållstjänster bör förenklas samt utvidgas till att även omfatta tjänster utförda av fysiska personer som inte har F-skattsedel. Ändringarna bör träda i kraft den 1 juli 2009.

Regeringen avser att senare under hösten 2008 återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning.

Motionerna

I *Socialdemokraternas* motion Fi270 yrkande 16 av Mona Sahlin m.fl. föreslår motionärerna att skattereduktionen för hushållstjänster avskaffas. Skattereduktionen för vissa tjänster som utförs i närheten av hemmet är krånglig. Den innebär att man betalar mindre i skatt om man anlitar någon att klippa gräs i den egna trädgården, men inte om samma person beskär ens träd osv. Krånget är problematiskt i sig, men skapar också utrymme för betydande fusk. Motionärerna anser att det finns betydligt mer angelägna områden och effektivare investeringar för att skapa jobb än att subventionera hushållstjänster. Dessa resurser bör i stället användas för att förbättra grundskolan och stärka forskningen.

Också i *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkande 9 av Lars Ohly m.fl. föreslår motionärerna att skattereduktionen för hushållstjänster avskaffas. De anför att det inte finns något belägg för att skattereduktionen påtagligt skulle ha ökat antalet jobb eller i någon större omfattning ha lett till minskat skatteundandragande. Den är dessutom ett rejält bakslag i strävandena att skapa jämställdhet mellan kvinnor och män.

I *Miljöpartiets* motion Fi272 av Peter Eriksson m.fl. slopas skattereduktionen för hushållstjänster eftersom den har en dålig fördelningspolitisk utformning. Taket på 100 000 kr innebär att vissa hushåll kan få en mycket stor skattereduktion jämfört med ett normalt hushålls användning av sådana tjänster. En familj som har en barnflicka anställd på heltid (räknat på 12 000 kr per månad i lön) får halva kostnaden (100 000 kr) betald av staten.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening bidrar skattereduktionen för hushållstjänster till att stärka förutsättningarna för en varaktig ökning av sysselsättningen i Sverige. Skattereduktionen gör det möjligt för kvinnor och män att öka sin tid på arbetsmarknaden. Samtidigt skapas en expanderande vit arbetsmarknad på ett område som präglas av svartarbete och otrygghet för den som utför jobben. Grupper med en svag ställning på arbetsmarknaden kan få vita arbeten med allt vad det innebär i form av pensionsrätt, sjukpenning etc. Fler korttidsutbildade kommer in på arbetsmarknaden och såväl kvinnor som män får ökade möjligheter att kombinera familjeliv och arbetsliv på lika villkor. Genom att hushållen marknadsarbetar i större utsträckning, svartjobb omvandlas till vita jobb och sysselsättningen ökar bland grupper med relativt hög arbetslöshet förbättras resursutnyttjandet i ekonomin samtidigt som fler grupper i samhället stärker sin yrkesposition och ekonomiska situation.

Sverige har behov av fler arbetade timmar i ekonomin, inte minst med tanke på de demografiska spänningar som kommer att uppstå de närmaste decennierna. Med en varaktigt hög sysselsättning och ett avvecklat utanförskap får vi bättre möjligheter att hantera de påfrestningar som den demografiska utvecklingen kommer att medföra. Om de tjänster som hushållen utför själva eller köper svart kan omvandlas till vitt marknadsarbete bidrar det till en nödvändig förstärkning av såväl sysselsättningen som tillväxten i landet. Reformen med skattereduktion för vissa hushållsnära tjänster måste därför bedömas som även samhällsekonomiskt mycket förmånlig.

Utskottet avvisar mot denna bakgrund motionärernas förslag om att skattereduktionen för hushållstjänster ska avskaffas och avstyrker därför de aktuella motionsyrkandena.

Utskottet delar regeringens bedömning att det nuvarande systemet med skattereduktion för hushållstjänster bör förenklas samt utvidgas till att även omfatta tjänster utförda av fysiska personer som inte har F-skattsedel.

Skattereduktion för avgift till a-kassa och fackförening

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om skattereduktion för avgift till a-kassa och fackförening.

Jämför avvikande meningarna 1 (s) och 2 (v).

Bakgrund

Skattereduktionen för fackföreningsavgift och skattereduktionen för avgift till arbetslöshetskassa infördes den 1 januari 2002. Skattereduktionen för fackföreningsavgift uppgick till 25 % av medlemsavgiften. Avgiften skulle under kalenderåret före taxeringsåret ha uppgått till minst 400 kr för att skattereduktion skulle ges. Skattereduktionen för avgift till arbetslöshetskassa uppgick till 40 % av den avgift som betalats under året. De båda skattereduktionerna omfattade även medlemsavgifter till motsvarande utländska organisationer under förutsättning att vissa villkor var uppfyllda. Skattereduktionerna för fackföreningsavgift och avgift till arbetslöshetskassa avskaffades fr.o.m. den 1 januari 2007.

Motionerna

I *Socialdemokraternas* motioner Fi270 yrkande 11 av Mona Sahlin m.fl. och A396 yrkande 4 av Berit Högman m.fl. föreslår motionärerna en skattereduktion på 75 % av erlagd avgift till a-kassa. Motionärerna anför att jobbskatteavdraget finansierats genom kraftiga höjningarna av avgifterna till arbetslöshetsförsäkringen och att konsekvensen blivit att många lämnat arbetslöshetsförsäkringen och nu står utan försäkring när arbetslösheten ökar.

I *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkande 8 av Lars Ohly m.fl. föreslår motionärerna att skattereduktionerna för avgifter till fackförening och arbetslöshetskassa ska återinföras. Motionärerna anför att den ökade avgiftsfinansieringen av arbetslöshetsförsäkringen har lett till att cirka en halv miljon människor står utanför a-kassan.

Utskottets ställningstagande

Arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring som, rätt utformad, ökar flexibiliteten på arbetsmarknaden genom att fler vågar pröva nya arbeten. Det är viktigt att människor som arbetar har ett inkomstrelaterat skydd i händelse av arbetslöshet. Detta är orsaken till att regeringen 2007 tillsatte en utredning med uppdrag att föreslå formerna för en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Utredningen överlämnade sitt delbetänkande *Obligatorisk arbetslöshetsförsäkring* (SOU 2008:54) i maj 2008.

Delbetänkandet har remissbehandlats och ett 40-tal remissinstanser har inkommit med synpunkter. Utredningen har ännu inte avlämnat sitt slutbetänkande, men i budgetpropositionen klargör regeringen att den inte har för avsikt att gå vidare med det förslag som utredningen avlämnat i delbetänkandet, eftersom den föreslagna lösningen skulle innebära ett alltför tekniskt komplicerat system. Regeringens uppfattning är dock fortsatt att det finns skäl att eftersträva att alla som arbetar och uppfyller villkoren för försäkringen bör omfattas av en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring med rätt till inkomstrelaterad ersättning i händelse av arbetslöshet. Formerna för hur detta på sikt skulle kunna åstadkommas kommer att prövas vidare inom ramen för den aviserade parlamentariska socialförsäkringsutredningen.

Av budgetpropositionen framgår att regeringen avser att vidta åtgärder i syfte att göra det billigare och enklare att gå med i a-kassa. För att göra arbetslöshetsförsäkringen billigare och för att minska marginaleffekten av att gå från arbetslöshet till sysselsättning sänks arbetslöshetsavgiften med 50 kr per månad. Den minskade intäkten till arbetslöshetsförsäkringen beräknas uppgå till 1 miljard kronor 2009 och 2 miljarder för vardera 2010 och 2011. Under 2009 kommer alla nya medlemmar redan efter 6 månader (jämfört med dagens 12 månader) att kunna få en ersättning baserad på inkomsten i stället för en grundförsäkring. Det blir även enklare att bli medlem i en a-kassa. Inträdsvillkoret förändras så att kravet på viss arbetad tid tas helt bort med det nya förslaget. Det betyder att den som är föräldraledig, sjuk eller arbetslös kan bli medlem i en a-kassa. Utgiften för det förändrade inträdsvillkoret uppskattas uppgå till 467 miljoner kronor 2009 och 623 miljoner kronor för vardera 2010 och 2011.

Enligt utskottets mening finns det mot den angivna bakgrunden inte anledning att överväga att återinföra de tidigare skattereduktionerna för fackföreningsavgift och avgift till arbetslöshetskassa. Utskottet avstyrker de aktuella motionsyrkandena.

Avdrag för resor

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning att gränsen för avdrag för kostnad för resor mellan bostad och arbetsplats bör höjas från 8 000 kr till 9 000 kr den 1 januari 2009.

Utskottet avstyrker motionsförslaget om ett tillkännagivande angående reskostnadens karaktär av levnadskostnad.

Jämför avvikande mening 2 (v).

Bakgrund

Avdrag för skäligena utgifter för resor mellan bostaden och arbetsplatsen (arbetsresor) ska göras, om arbetsplatsen ligger på ett sådant avstånd från den skattskyldiges bostad att han eller hon behöver använda något transportmedel.

För resor mellan bostaden och arbetsplatsen får avdrag i dag göras endast med den del av kostnaden som överstiger 8 000 kr.

Avdrag kan under vissa förutsättningar göras för kostnader för arbetsresor med egen bil. I sådant fall får för närvarande avdrag göras med 18 kr och 50 öre per mil. Samma schablonmässigt beräknade belopp gäller vid avdrag för resor med såväl egen bil i tjänsten som i näringsverksamhet. Beloppet avser att täcka de milbundna kostnaderna.

I de fall en förmånsbil (egen eller lånad) använts för resor i tjänsten eller för resor mellan bostaden och arbetsplatsen kan avdrag medges med 6 kr och 50 öre per mil för kostnaden för dieselolja och med 9 kr och 50 öre per mil för kostnaden för andra drivmedel (bensin och biobaserade bränslen).

Avdrag för kostnad för resa mellan bostad och arbetsplats inkluderar inte eventuell omväg eller tidsförlust när barn hämtas eller lämnas på vägen. En sådan kostnad anses utgöra en ej avdragsgill levnadskostnad.

Budgetpropositionen

Regeringen bedömer att beloppsgränsen för när kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen får dras av bör höjas från 8 000 kr till 9 000 kr. Ändringen bör träda i kraft den 1 januari 2009.

Skatteverket har i en hemställan till Finansdepartementet (dnr Fi2008/1817) föreslagit att beloppsgränsen av förenklingskäl höjs till 9 000 kr. Förslaget har sin bakgrund i att Storstockholms lokaltrafik har höjt priset för ett 30-dagarskort till 690 kr och att årskostnaden därmed kommer att överstiga nu gällande beloppsgräns. Enligt regeringens bedömning bör därför en höjning av beloppsgränsen ske. En sådan höjning utgör vidare ett led i finansieringen av de skattesänkningar som regeringen bedömer ska göras. Höjningen motiveras också utifrån att kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen i inte obetydlig grad kan hänföras till privata levnadskostnader, vilka inte bör få dras av vid inkomstberäkningen.

Motionen

I *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkanden 3 av Lars Ohly m.fl. motsätter sig motionärerna inte höjningen men ifrågasätter resonemanget om att kostnader för resor till och från arbetsplatsen i inte obetydlig grad kan hänföras till privata levnadsomkostnader. Motionärerna framhåller att ett avståndsbererat reseavdrag som syftar till ett mer klimatsmart resande skulle kunna vara ett alternativ till den nuvarande ordningen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att gränsen för avdrag för kostnad för resor mellan bostad och arbetsplats bör höjas från 8 000 kr till 9 000 kr den 1 januari 2009.

När det gäller frågan om den skattemässiga synen på kostnader för resor till och från arbetet brukar dessa betraktas som en privat levnadskostnad och inte som en kostnad för intäkternas förvärvande. Anledningen är att den skattskyldiga själv anses kunna välja sin bostadsort. En konsekvens av detta synsätt är att avdraget för kostnader för resor till och från arbetet betraktas som en skatteutgift och finns med vid redovisningen av dessa (se t.ex. skr. 2007/08:123 Redovisning av skatteutgifter, s. 26). Utskottet ser inte anledning till ett tillkännagivande angående reskostnadernas skatterättsliga karaktär.

När det gäller frågan om ett färdmedelsneutralt reseavdrag är utskottet inte berett att tillstyrka en sådan förändring.

Med det anförda avstyrker utskottet det aktuella motionsyrkandet.

Förmån av fri bil eller cykel

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om att fri cykel och fria kollektivtrafikkort ska utgöra skattefria personalvårdsförmåner och om olika omläggningar av beskattningen av förmån av fri bil.

Jämför avvikande meningarna 2 (v) och 3 (mp).

Bakgrund

Bilförmån uppkommer när en skattskyldig för privat bruk i mer än ringa omfattning använder en bil som han eller hon får disponera på grund av anställning eller uppdrag. Bilförmån föreligger även i de fall arbetsgivaren tillhandahåller s.k. leasingbil eller då skattskyldig på grund av anställning, uppdragsförhållande, medlemskap i förening eller liknande kunnat erhålla förmånligt hyresavtal. Med ringa omfattning avses att bilen används vid högst tio tillfällen per år med en sammanlagd körsträcka på högst 100 mil.

Värdet av fri och delvis fri bil exklusive drivmedel beräknas efter schablon. Särskilda regler gäller vid värdering av bilförmån om förmånen avser en bil som är utrustad med teknik för drift med elektricitet eller med mer miljöanpassade drivmedel än bensin eller dieselolja. Om en sådan bils nybilspris är högre än nybilspriset för närmast jämförbara bil som bygger på konventionell teknik, sätts förmånsvärdet ned till en nivå som motsvarar förmånsvärdet för den jämförbara bilen. Reglerna infördes bl.a. för att underlätta introduktionen av miljöbilar på bilmaknaden och på så sätt skapa bättre förutsättningar för att miljöprestandan hos beståndet av för-

månsbilar skulle öka (prop. 1999/2000:6, bet. SkU7). Därefter har en tidsbegränsad möjlighet till ytterligare nedsättning av förmånsvärdet införts för vissa typer av miljöanpassade förmånsbilar. Denna möjlighet har successivt förlängts och gäller numera t.o.m. 2012 års taxering (prop. 2005/06:1, bet. FiU1).

Våren 2006 fattade riksdagen beslut om att fordonsskatten för personbilar av modellår 2006 eller senare samt för vissa äldre personbilar som uppfyller särskilda miljökrav ska baseras på fordonets koldioxidutsläpp i stället för på dess vikt (prop. 2005/06:65, bet. 2005/06:SkU15). Vid samma tillfälle avtog riksdagen ett yrkande om att införa en koldioxidrelaterad registreringskatt för personbilar. Den nya koldioxidbaserade fordonsskatten gäller fr.o.m. den 1 oktober 2006.

Förmån av fri cykel ska tas upp till marknadsvärde.

Fritt garage eller fri uppställningsplats vid arbetsplats avseende förmånsbil beskattas inte särskilt.

Förmån av fri parkering i anslutning till arbetsplatsen för anställd med egen bil är i princip en skattepliktig förmån. Har den anställde dispositionsrätt till en särskild parkeringsplats blir han eller hon beskattad för denna oavsett om bilen står där alla dagar eller inte. Den som inte har en "egen" parkeringsplats blir beskattad för förmånen de dagar bilen står parkerad där. Förmånen värderas enligt bestämmelserna i 61 kap. 2 § IL till det pris som den skattskyldige skulle ha fått betala på orten om han eller hon själv skaffat sig garaget eller uppställningsplatsen (dvs. till marknadsvärdet). Utgångspunkten vid värderingen av parkeringsförmån är således priset för jämförbar parkeringsplats belägen i närheten av arbetsplatsen. Om den egna bilen används i tjänsten i betydande omfattning, kan dock parkeringsförmånen vara helt eller delvis skattefria.

Det åligger arbetsgivaren att lämna kontrolluppgift för förmån av fri parkering för anställdas egna bilar. Från och med år 2005 innehåller arbetsgivarnas kontrolluppgift en särskild ruta för detta. Syftet är närmast att påminna om skyldigheten att redovisa en sådan förmån. Om parkeringsförmånen är skattepliktig, måste arbetsgivaren varje månad göra skatteavdrag på förmånen. Arbetsgivaravgift ska betalas på förmånsvärdet.

Motionerna

I *Vänsterpartiets* motioner Fi302 yrkande 35 av Lars Ohly m.fl. och Fi285 yrkandena 12, 15 och 16 av Peter Pedersen m.fl. föreslår motionärerna att arbetsgivaravgiften och förmånsbeskattningen ska slopas i de fall där arbetsgivare köper en cykel till den anställde för maximalt 5 000 kr. Detta i syfte att få arbetsgivare att stimulera sin personal att i stället för bil ta cykel till arbetsplatsen. Vidare föreslås att en utredning tillsätts i syfte att skattebefria kollektivtrafikkort som löneförmån. Motionärerna anför att bilen i dag är norm för beskattning och planering av resor och transporter. En förändring av skattestyrmedlet så att det blir mer färdmedelsneutralt

skulle ge bättre möjligheter för personer att välja kollektivtrafiken som färd-sätt, och därmed för biltrafikens skadliga miljöpåverkan att minska. Motionärerna föreslår också att värdet av förmån av fri bil ska kopplas till bilarnas koldioxidutsläpp och att förmån av fri parkering av sådana bilar ska beskattas som parkeringsförmån.

I *Miljöpartiets* motion Fi272 av Peter Eriksson m.fl. föreslår motionärerna att arbetsgivaren ska kunna erbjuda fri cykel till ett värde av maximalt 250 kr per månad (inklusive service) utan att betala skatt på detta värde. Syftet med nedsättningen är att stimulera ökat cyklande vilket både leder till lägre klimatutsläpp och bättre folkhälsa.

Motionärerna föreslår vidare att beskattningen av förmånsbilar ska utgå från bilens koldioxidutsläpp och att kraven ska skärpas successivt. Dagens nedsättning av förmånsskatten med 20 % för etanolbilar och 40 för biogas bilar ligger kvar. Drivmedelsförmån bör värderas till två gånger bränslepri-set. Förmån av fri parkering för förmånsbil bör beskattas på samma sätt som parkeringsförmån för egen bil.

Utskottets ställningstagande

Utskottet är inte berett att tillskapa ett skatteundantag som syftar till att cyklar eller kollektivtrafikkort ska kunna erhållas som en skattefri löneförmån. Ett sådant undantag leder till gränsdragnings- och kontrollproblem och kan kritiseras från fördelningspolitisk synpunkt eftersom det är en levnadskostnad som skattesubventioneras. Det är inte rimligt att anställda ska få sina levnadskostnader subventionerade samtidigt som andra grupper lämnas utanför.

När det gäller förmånsbeskattningens miljöstyrande effekter framgår det ovan att de regler som gäller vid värdering av bilförmån är anpassade för att underlätta introduktion av miljöbilar och att det finns en tidsbegränsad möjlighet till ytterligare nedsättning av förmånsvärdet som löper t.o.m. 2012 års taxering. Utskottet anser inte att det finns anledning att nu begära en översyn av reglerna i syfte att ytterligare öka miljöstyrningen på detta område.

Med det anförda avstyrker utskottet de aktuella motionsyrkandena.

Dubbel bosättning

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslaget om slopade tidsgränser för avdrag för ökade levnadskostnader vid dubbel bosättning.

Jämför avvikande mening 2 (v).

Bakgrund

Bestämmelserna om avdrag för dubbel bosättning förändrades den 1 januari 2008 i syfte att underlätta rörligheten på arbetsmarknaden samt bidra till att förstärka möjligheterna till regional utveckling.

Förutsättningarna för avdrag för ökade levnadskostnader vid dubbel bosättning förtydligades och förenklades genom att vissa villkor slopades. Avdrag medges härefter om vissa objektiva förutsättningar är för handen, nämligen när en skattskyldig på grund av sitt arbete har flyttat till en ny bostadsort och en bostad för den skattskyldige, dennes make, sambo eller familj har behållits på den tidigare bostadsorten.

Tidsgränserna för avdrag för ökade levnadskostnader vid dubbel bosättning förlängdes. Tidsgränsen för alla avdragsberättigade förlängdes till två år. För gifta och sambor får avdrag göras även efter denna tid om den dubbla bosättningen föranleds av makens eller sambons förvärvsverksamhet. I sådana fall får avdrag göras under sammanlagt längst fem år. Om synnerliga skäl föreligger ska dock avdrag kunna ges under längre tid.

Avdraget för ökade utgifter för måltider och småutgifter vid tillfälligt arbete och dubbel bosättning begränsades samtidigt genom att sådana utgifter bara får dras av under den första månaden (prop. 2007/08:24, bet. 2007/08:SkU12).

Motionen

I *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkande 7 av Lars Ohly m.fl. föreslår motionärerna att tidsgränserna för avdrag för ökade levnadskostnader vid dubbel bosättning ska slopas för att underlätta rörligheten på arbetsmarknaden men också för att ge människor möjlighet att i större utsträckning bo kvar i utflyttningsbygder. Förändringen bör ske med början år 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har hösten 2007 medverkat till att avdraget för ökade levnadskostnader vid dubbel bosättning förändrats i syfte att underlätta rörligheten på bostadsmarknaden samt bidra till att förstärka möjligheterna till regional utveckling. Förutsättningarna för avdrag för ökade levnadskostnader vid dubbel bosättning förtydligades och förenklades och tidsgränserna för avdrag för ökade levnadskostnader vid dubbel bosättning förlängdes. De nya reglerna trädde i kraft den 1 januari 2008.

Utskottet är inte berett att i dagsläget tillstyrka någon förändring av dessa regler och avstyrker därför motionsyrkandet.

Förmögenhetsskatt och fastighetsskatt

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om att återinföra förmögenhetsskatten och att gå tillbaka till ett system med statlig fastighetsskatt på boendet.

Jämför avvikande meningarna 1 (s) och 2 (v).

Bakgrund

Riksdagen beslutade hösten 2007 att avskaffa förmögenhetsskatten med verkan fr.o.m. den 1 januari 2007 (prop. 2007/08:26, bet. 2007/08:SkU15, rskr. 2007/08:92). Förmögenhetsskatt togs ut med 1,5 % av den skattepliktiga förmögenheten över ett fribelopp om 1,5 miljoner kronor för enskilda fysiska personer och för sambeskattade par 3 miljoner kronor. Sambeskattade föräldrar respektive ensamföräldrar sambeskattades med sina hemmavarande barn under 18 år. Juridiska personer var med några få undantag inte skattskyldiga till förmögenhetsskatt.

Den statliga fastighetsskatten på småhus och bostadsdelen i hyreshus har fr.o.m. den 1 januari 2008 ersatts av en kommunal fastighetsavgift (prop. 2007/08:27, bet. 2007/08:SkU10, rskr. 2007/08:90). För småhus bestämdes fastighetsavgiften till 6 000 kr per värderingsenhet, dock högst 0,75 % av taxeringsvärdet. Fastighetsavgiften för bostadsdelen i hyreshus bestämdes till 1 200 kr per bostadslägenhet, dock högst 0,4 % av taxeringsvärdet. Fastighetsavgiften ska årligen räknas upp med utvecklingen av inkomstbasbeloppet. För 2009 kan avgiftsnivåerna beräknas bli uppräknade till 6 349 kr respektive 1 269 kr.

Den sänkning av fastighetsskatteuttaget som skedde i och med övergången till systemet med en kommunal avgift 2008 finansieras inom bostadssektorn genom förändringar i beskattningen av kapitalvinster på bostäder. Kapitalvinstskatten för privatbostäder har höjts från 20 till 22 %, ett tak på 1,6 miljoner kronor för uppskovsbelopp har införts och uppskovsbeloppen har räntebelagts med ett belopp motsvarande 0,5 % av uppskovsbeloppet.

Skatteutskottet har nyligen behandlat regeringens förslag om en begränsning av uttaget av kommunal fastighetsavgift för pensionärer och personer som får sjuk- eller aktivitetsersättning (prop. 2007/08:156, bet. 2008/09:SkU3). Förslaget innebär att begränsningarna i uttaget av fastighetsskatt tillämpas retroaktivt fr.o.m. den 1 januari 2008.

Motionerna

I två motioner föreslås att förmögenhetsskatten återinförs.

Enligt *Socialdemokraternas* motion Fi270 yrkande 15 av Mona Sahlin m.fl. bör förmögenhetsskatt tas ut med 1 % fr.o.m. den 1 januari 2009 med ett fribelopp om 2 miljoner kronor för ensamstående och 4 miljoner kronor för sammanboende. Skattepliktsregler, undantag och lättnadsregler ska enligt motionen utformas i enlighet med den förmögenhetsskattelag som upphävdes per den 1 januari 2007. Lagen ska enligt motionen tillföras en takregel av innebörd att ingen ensamstående ska betala mer än 5 miljoner kronor och inget tvåpersonshushåll mer än 10 miljoner kronor i förmögenhetsskatt. En allmän begränsningsregel ska införas som innebär att ingen ska betala mer än 60 % av sin inkomst i skatt. Den problematik kring beskattning av överlikviditet i bolag som tidigare har uppmärksamats i riksdagen ska enligt motionen undvikas genom att tillgångar i ett företag ska vara fria från förmögenhetsskatt. Förändringar i förmögenhetsskatten kan enligt motionen diskuteras tillsammans med näringslivet.

Också i *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkande 12 av Lars Ohly m.fl. föreslås ett återinförande av förmögenhetsskatten fr.o.m. den 1 januari 2009. Enligt motionen kan i en översyn prövas andra metoder för en stabilare skattebas och för att förmögenhetsskatten ska upplevas som mer rättvis.

I ovannämnda motioner finns även yrkanden om förändringar i beskattningen av boendet.

Enligt *Socialdemokraternas* motion Fi270 yrkande 9 av Mona Sahlin m.fl. ska fastighetsavgiften på småhus ändras tillbaka till en statlig fastighetsskatt fr.o.m. den 1 januari 2009. För fastigheter med taxeringsvärde över 5 miljoner kronor ska skattesatsen vara 1 %. En begränsningsregel ska införas av innebörd att ingen småhusägare ska behöva betala mer än 4 % av sin inkomst i fastighetsskatt. Räntebeläggning av uppskov ska avskaffas senast nästa mandatperiod. Klimatsmarta lösningar i bostäder ska främjas genom ett särskilt stöd.

I *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkande 11 av Lars Ohly m.fl. föreslås – med utgångspunkt i gällande regler för uttag av fastighetsavgift och beskattning av kapitalvinster – att den kommunala fastighetsavgiften ska omformas till att åter bli en statlig fastighetsskatt. Fastigheter med ett taxeringsvärde överstigande 2 miljoner kronor bör enligt förslaget beskattas med – förutom 6 000 kr per år – 0,75 % av den del av taxeringsvärdet som överstiger 2 miljoner kronor. Utgångspunkten för begränsningsregeln ska vara att den ska omfatta alla och att ingen ska behöva betala mer i fastighetsskatt än 4 % av hushållsinkomsten. Fastighetsskatten för flerbostadshus bör fasas ut med början år 2010. Vidare bör en översyn ske i syfte att uppnå ett fastighetsskattesystem som uppmuntrar till minskad klimatbelastning.

I motion Fi285 yrkande 24 av Peter Pedersen m.fl. (v) föreslås en utredning av möjligheten till förändringar som innebär en mer klimatanpassad fastighetsbeskattning.

Utskottets ställningstagande

En central ambition för regeringens ekonomiska politik är att varaktigt öka sysselsättningen. Skattepolitiken har därför inriktats på att förstärka arbetsutbudet och varaktigt minska arbetslösheten genom att göra det mer lönsamt att arbeta, göra det lättare för företagen att anställa samt att förbättra villkoren för expansion och nyetablering av företag.

En verklig jobbtillväxt i Sverige förutsätter att företagen investerar. Allt för ofta har dock svenska uppfinningar och innovationer – en viktig faktor bakom investeringsnivån – kommersialiserats i andra länder och lett till nya jobb utomlands i stället för i Sverige. Bristen på riskvilligt kapital, bl.a. orsakad av det tidigare höga svenska skatteuttaget på kapital i form av förmögenhetsskatt, har bidragit till denna negativa utveckling. Avskaffandet av förmögenhetsskatten utgjorde därför en mycket viktig del i regeringens satsning på företagande och syftade till att öka viljan att investera i Sverige.

Den fortgående globaliseringen och internationaliseringen av kapitalmarknaderna medförde att förmögenhetsskattens effekter på ekonomin successivt blev alltmer skadliga. Det är svårt att med säkerhet uppskatta storleken på det kapital som tidigare placerades utanför Sveriges gränser för att undgå beskattning. Uppskattningar som har gjorts har pekat på att tillgångar motsvarande minst 500 miljarder kronor kan ha placerats utanför Sveriges gränser till följd av den höga kapitalbeskattning som förmögenhetsskatten bidrog till. Nästan alla OECD-länder har numera avskaffat förmögenhetsskatten.

Med hänsyn till de skadliga effekter för svenskt företagande som förmögenhetsskatten givit upphov till vill utskottet ta starkt avstånd från förslag att återinföra förmögenhetsskatten. Inte minst skulle detta vara en fara för de mindre företagens försörjning med riskvilligt kapital, eftersom de inte har tillgång till en internationell kapitalmarknad på samma sätt som stora koncerner. Dessa problem skulle även riskera att förstärkas till följd av de svårigheter som finns för närvarande på kapitalmarknaderna. Även förslag från oppositionen om att återinföra denna för Sverige destruktiva skatt kan dessvärre få till effekt att återinflöde av kapital försenas.

Slopandet av förmögenhetsskatten innebar i princip att en sista rest av sambeskattningen av makar försvann från skattelagstiftningen. Eftersom kvinnor i stor utsträckning har mindre förmögenhet än män innebar sambeskattningen att fler kvinnor än män betalade förmögenhetsskatt för sina makars förmögenhet. Det jämställdhetspolitiska målet om ekonomisk jämställdhet påverkades i detta avseende positivt av att förmögenhetsskatten slopades. Det är även därför anmärkningsvärt med förslag att återinföra förmögenhetsskatten kombinerad med sambeskattning.

Förutom nämnda olägenheter med förmögenhetsskatten tillkom att den var en skatt med stora tekniska brister. Tillgångar behandlades inte likformigt, vilket gav upphov till kryphål som uppmuntrade till skatteplanering, framför allt bland dem med stora kapitaltillgångar och resurser. Skattebas-

utredningen konstaterade i betänkandet *Våra skatter* (SOU 2002:47) att den smala basen för förmögenhetsskatten till följd av många undantag och nedsättningar skapade starka incitament till rent skattebetingade beslut hos hushåll och i företag, såväl legala som illegala. De regler som syftade till att lyfta bort arbetande kapital i företag gav upphov till besvärliga gränsdragningsproblem. Kapital som i själva verket var avsett för näringsverksamheten riskerade att bli behandlat som ägarens egen kapitalplacering vid förmögenhetsbeskattningen ("lex Uggle"). Detta kunde bli påtagligt hämmande vid tillfällen då likviditeten i ett litet företag var högre än vanligt, t.ex. till följd av omstruktureringar. Någon tillfredsställande lösning för att komma till rätta med den typen av gränsdragningsproblem hade inte funnits, eftersom det alltid måste till bedömningar i varje enskilt fall där Skatteverket och den skattskyldige kan ha olika uppfattningar. Detta problem skulle därför sannolikt inte kunna undvikas vid ett återinförande av förmögenhetsskatten.

Förmögenhetsskatten gav även upphov till problem för boende i egna hem med snabbt stigande taxeringsvärden, inte minst för personer som betalat av sina småhus och därför måste börja betala förmögenhetsskatt. För att möta detta problem tvingades riksdagen införa krångliga begränsningsregler för att undvika att människor måste lämna sina egna hem på grund av att de inte klarade av att betala skatten. Motsvarande problem gav även den statliga fastighetsskatten på boendet upphov till.

Det förslag till återinförd förmögenhetsskatt som Socialdemokraterna nu förordar visar att de i vissa avseenden dock är medvetna om skattens destruktiva verkan på företagande. Sålunda föreslås att de mest förmögna företagsägarna även fortsättningsvis ska kunna vara befriade från skatten. Därutöver sätts ett tak för hur stor skatten ska kunna bli i enskilda fall. Kvar blir då en skatt som liksom den tidigare företrädesvis ska drabba vanliga människor som t.ex. amorterat av sin bostad och eller haft en hygglig utveckling av vissa aktier. Utskottet vill starkt avvisa förslag om att förmögenhetsskatten på detta sätt återinförs med dess för många delvis frivilliga karaktär samtidigt som den drabbar just personer som inte genomför möjliga transaktioner för att undvika den.

Den statliga fastighetsskattens konstruktion med dess koppling till marknadsvärdet gjorde att skatten ökade på ett sätt som var svårt att förutse och som uppfattades som djupt orättvis. Utskottet uttalade hösten 2006 att det med rätta kunde hävdas att viktiga principer, som borde vara vägledande vid beskattningen, inte följdes i tillräcklig utsträckning vid den löpande beskattningen av fastigheter. Utskottet framhöll bl.a. att det är viktigt att en skatt kan bäras av den som ska betala den. För att i någon mån kunna tillgodose detta intresse hade det då gällande systemet försetts med olika undantagsregler för vissa av dem som drabbats värst av fastighetsskatten. Dessa undantag ansåg utskottet emellertid som otillräckliga för att garantera att principen om skatt efter bärkraft får genomslag vid den löpande beskattningen av fastigheter. Utskottet betonade också vikten av

att skattereglerna beaktar intresset av att den som ska betala skatten också ska ha pengar i sin hand att betala med, dvs. en likviditetsprincip bör påverka utformningen av skatteregler. Den som ägde en fastighet kunde tvingas att betala fastighetsskatten med pengar som inte var tillgängliga utan att fastigheten såldes. En mycket hög löpande beskattning av fastighetsbeståndet skedde alltså utan särskild hänsyn till att den som skulle betala skatten kunde tvingas att ta pengar någon annanstans ifrån eller att ta upp lån för att kunna betala skatten. Utskottet framhöll i samma uttalande det tillfredsställande i att den regering som tillträdde efter valet hösten 2006 så snabbt som skedde, redan i dess först presenterade budgetförslag, föreslog en övergångslösning som bidrog till att dämpa den statliga fastighetsskattens skadliga effekter för boendet. Detta var ett första steg för att få till stånd en bättre ordning för beskattning av fastighetsbeståndet som bör kunna upplevas som mer legitim och rättvis än den då gällande ordningen.

Utskottet avvisar motionsförslagen om en återgång till ett system med statlig fastighetsskatt på boendet. Utskottet noterar att motionärerna anser att deras olika förslag måste kombineras med undantagsregler för hushåll med mindre inkomster och för miljöanpassningar. Ett behov av undantag i sådana syften gör sig inte gällande i samma utsträckning så länge den årligen återkommande beskattningen hålls på en låg nivå. När det gäller Vänsterpartiets motion kan också noteras att förslaget, förutom kraftigt höjd fastighetsskatt, innebär ett bibehållande av de förändringar i kapitalbeskattningen som finansierar den sänkta löpande beskattningen, dvs. en skattehöjning även ovanpå den ordning som gällde tidigare.

Utskottet avstyrker sammanfattningsvis motionerna Fi270 yrkandena 9 och 15, Fi285 yrkande 24 och Fi302 yrkandena 11 och 12.

Förbättringar av 3:12-reglerna

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning av behovet av förbättringar i 3:12-reglerna och avstyrker motionsförslaget om ett tillkännagivande till regeringen om inriktningen av det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Jämför avvikande mening 2 (v).

Bakgrund

De regler som brukar kallas 3:12-reglerna finns numera i 57 kap. inkomstskattelagen (1999:1229, IL). Dessa regler tillämpas vid beskattning av utdelningar och kapitalvinster från fåmansföretag till delägare som varit verksamma (aktiva) i fåmansföretaget i betydande omfattning. Reglerna till-

kom vid 1990 års skattereform med syftet att förvärvsinkomster ska beskattas ungefär lika oavsett om de kommer från ett lönearbete eller från arbetsinsatser i ett eget aktiebolag.

Om en aktiv delägare tar ut lön från sitt eget bolag beskattas den på vanligt sätt och beläggs med arbetsgivaravgifter. Om delägaren i stället lyfter utdelningar från företaget eller säljer andelar i det ska utdelningen respektive kapitalvinsten delas upp i en tjänsteinkomstbeskattad del och en kapitalinkomstbeskattad del. 3:12-reglerna används för att bestämma hur mycket av en utdelning från företaget eller en kapitalvinst från avyttrade andelar i företaget som ska tas upp till progressiv beskattning i inkomstslaget tjänst och hur stor del som ska tas upp till proportionell beskattning i inkomstslaget kapital.

Vid en reformering av reglerna fr.o.m. den 1 januari 2006 (prop. 2005/06:40, bet. 2005/06:SkU10, SFS 2005:1136) utvidgades det utrymme som kan tas ut som kapitalbeskattad inkomst. Framträdande i de nya reglerna är att utbetalda löner i företaget givits ökad tyngd vid beräkningen av den inkomst som ska kapitalbeskattas hos ägaren. Vid reformen infördes också en schablonregel, den s.k. förenklingsregeln, med tanke främst bl.a. på företagare som har ett litet kapital och ett fåtal anställda. I stället för att beräkna gränobelopp för kapitalbeskattning enligt de ordinarie, mer komplicerade reglerna, tilläts en ägare av en kvalificerad andel att använda ett belopp motsvarande 1,5 inkomstbasbelopp som gränobelopp, dvs. det utrymme som anger hur mycket det är möjligt att ta ut ur bolaget till endast 20 % kapitalinkomstskatt.

Ytterligare lättnader i 3:12-reglerna genomfördes den 1 januari 2007 genom budgetförslaget hösten 2006. En av ändringarna var att schablonbeloppet i förenklingsregeln höjdes till 2 inkomstbasbelopp. Vidare togs den regel bort som innebar att företagets lönesumma under tio inkomstbasbelopp inte lades till grund för beräkning av hur stor inkomst som skulle kapitalbeskattas hos ägaren. Utrymmet för kapitalbeskattad inkomst som baseras på lönesumman höjdes också från 20 till 25 % upp till en lönesumma på 60 inkomstbasbelopp.

Genom ett beslut hösten 2007 (prop. 2007/08:19, bet. 2007/08:SkU9) ändrades övergångsreglerna till den reform som gäller fr.o.m. den 1 januari 2006, vilket innebär en förlängd övergångstid för tidigare generösare regler om hur en kapitalvinst ska fördelas mellan kapital och tjänst vid avyttring av kvalificerade andelar åren 2007–2009.

Budgetpropositionen

När förenklingsregeln infördes bedömdes att uppemot 60 % av samtliga ägare till kvalificerade andelar skulle välja att tillämpa denna regel. Regeringen redovisar i budgetpropositionen att det nu finns skäl att ytterligare stimulera nyföretagande. I propositionen aviserar regeringen att den ska återkomma till riksdagen med lagförslag under hösten som innebär att scha-

blonbeloppet i förenklingsregeln höjs från 2 till 2,5 inkomstbasbelopp fr.o.m. den 1 januari 2009. En annan förändring som aviseras gäller det löneuttagskrav som tillämpas för att nivån på företagets löneutbetalningar ska få räknas aktiva delägare till godo vid beräkningen av hur mycket som ska kapitalinkomstbeskattas hos ägaren. Löneuttagskravet innebär att ägaren under året före beskattningsåret måste ha gjort ett eget löneuttag som inte understiger 6 inkomstbasbelopp plus 5 % av den sammanlagda kontanta ersättningen till anställda i företaget och i dess dotterföretag, dock högst 15 inkomstbasbelopp. Inom en närstående krets ska minst en person uppfylla löneuttagskravet.

Löneuttagskravet upplevs enligt propositionen av många företagare som alltför högt. Kritiken har bl.a. gått ut på att höga löneuttag riskerar att leda till likviditetsproblem och att ett högt lönekrav leder till svårigheter för medarbetarägda konsultföretag. Vidare är det svårt för företagare som arbetar deltid att utnyttja löneunderlagsregeln. Regeringen anser att det finns anledning att ytterligare förbättra villkoren för småföretagarna och göra det mer attraktivt att bedriva företag. Som en del av denna småföretagarinriktning bör det maximala löneuttagskravet sänkas från 15 till 10 inkomstbasbelopp. Även denna förändring avses träda i kraft den 1 januari 2009.

Som utskottet strax återkommer till berörs 3:12-reglerna även av ett kommande förslag om vissa förenklingar på företagsskatteområdet.

Motionen

I *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkande 18 av Lars Ohly m.fl. anförs bl.a. att alla förslag till förenklingar av 3:12-reglerna är bra, men att det ursprungliga syftet, dvs. att förhindra att tjänsteinkomster omvandlas till kapitalinkomster, måste vara utgångspunkt för ändringar i 3:12-reglerna även i fortsättningen. Motionärerna föreslår ett tillkännagivande av denna innebörd till regeringen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer med regeringen att det är viktigt att ytterligare förbättra villkoren för småföretagandet. De förändringar som regeringen avser att lägga fram lagförslag om under hösten är ett led i ett sådant arbete. Utskottet anser inte att det finns skäl för ett tillkännagivande i enlighet med motionsförslaget som därför avstyrks.

Taxering och beskattning av ägarlägenheter

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning att ägarlägenheter ska inordnas i skattesystemet.

Budgetpropositionen

Inom Justitiedepartementet bereds en lagrådsremiss med förslag till införande av ägarlägenheter i samband med nyproduktion (Ju2008/3484/L1). En särskild utredare har i en promemoria utarbetat förslag till de kompletterande värderings- och beskattningsregler som behövs för att ägarlägenheter ska kunna införas.

Regeringen anför att ägarlägenheterna bör inordnas i skattesystemet på ett sådant sätt att det råder neutralitet i beskattningen av ägarlägenheter och småhus. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med ett förslag. Lagändringarna bedöms kunna träda i kraft under nästa år.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare i samband med behandlingen av motioner i riksdagen uppmärksammat att ett införande av ägarlägenheter i Sverige aktualiserar också anpassningar i skattereglerna (bet. 2006/07:SkU7 och bet. 2007/08:SkU19). Utskottet ser positivt på att regeringen nu har tagit upp frågan och har inte något att erinra mot vad regeringen har anfört i budgetpropositionen om inriktningen av det fortsatta arbetet.

Beskattning av vinster på utländska premieobligationer m.m.

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning om anpassningar till EG-rätten när det gäller beskattning av vissa vinster.

Bakgrund

Den svenska lagstiftningen medför enligt huvudregeln en inkomstbeskattning av vinster i utländska lotterier eller vid vinstdragning på utländska premieobligationer samtidigt som motsvarande svenska vinster är skattefria vid inkomstbeskattningen. Detta är inte förenligt med EG-rätten (EG-domstolens dom den 13 november 2003, mål C-42/02, Lindman).

En särskild utredare har haft i uppdrag att se över lagstiftningen inom spel- och lotteriområdet (SOU 2006:11).

Budgetpropositionen

Enligt budgetpropositionen bör vinster i utländska lotterier som anordnas i ett EES-land och vid vinstdragning på utländska premieobligationer som är utställda av ett land inom EES-området vara befriade från inkomstskatt i Sverige. Regeringen avser att under hösten återkomma till riksdagen med förslag till lagändringar fr.o.m. den 1 januari 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inget att erinra mot de aviserade ändringarna, som är en nödvändig anpassning till EG-rätten.

Höjt schablonavdrag för andrahandsuthyrning

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning om höjd avdragsnivå vid andrahandsuthyrning och avstyrker motionsförslaget.

Jämför avvikande mening 2 (v).

Bakgrund

Vid upplåtelse av privatbostadsfastighet, privatbostad eller hyresrätt gäller att avdrag ska göras med ett schablonbelopp som uppgår till 4 000 kr per år. Vid upplåtelse av privatbostadsfastighet ska dessutom ett belopp som motsvarar 20 % av intäkten av upplåtelsen dras av. Detta belopp – dvs. det avdrag som ska göras utöver schablonbeloppet – motsvaras av upplåtarens hyra vid upplåtelse av hyresrätt respektive innehavarens avgift vid upplåtelse av bostadsrätt.

Utredningen om privatpersoners upplåtelse av den egna bostaden (SOU 2007:74) har föreslagit att schablonavdraget vid upplåtelse av privatbostadsfastighet, privatbostad eller hyresrätt ska höjas.

Budgetpropositionen

Regeringen aviserar att den under hösten avser att lägga fram ett lagförslag om en höjd nivå på avdraget vid andrahandsuthyrning. Schablonavdraget vid upplåtelse av privatbostadsfastighet, privatbostad eller hyresrätt bör enligt regeringen höjas från 4 000 kr per år till 12 000 kr per år fr.o.m. den 1 januari 2009.

Motionen

I *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkande 10 av Lars Ohly m.fl. föreslås ett tillkännagivande till regeringen av huvudsaklig innebörd att Vänsterpartiet står bakom förslaget om höjt schablonavdrag för andrahandsuthyrning.

Utskottets ställningstagande

Frågan om en höjning av avdragsnivån för andrahandsuthyrning har uppmärksammats i riksdagen i olika sammanhang, bl.a. mot bakgrund av önskemål om att förbättra studerandes möjligheter att kunna ordna sin bostadsfråga (se senast t.ex. bet. 2007/08:SkU19). Utskottet ser positivt på att avdragsnivån justeras, vilket bör kunna medföra att fler bostäder kommer ut på bostadsmarknaden. Utskottet utgår från att regeringen följer utvecklingen och, i enlighet med utredarens förslag, återkommer med ett högre avdragsbelopp om inte önskat resultat uppnås. Enligt utskottets mening bör riksdagen inte besluta om ett tillkännagivande av den innebörd som föreslås i motion Fi302 yrkande 10. Motionsyrkandet avstyrks följaktligen.

Sänkt bolagsskatt och sänkt expansionsfondsskatt

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning om sänkt bolagsskattesats, sänkt expansionsfondsskatt och finansieringen av dessa ändringar. Utskottet avstyrker motionsyrkandena om bibehållen bolagsskattesats och skattereduktion för vissa forskningsinsatser.

Jämför avvikande meningarna 1 (s) och 2 (v).

Allmänt om bolagsskattesats och expansionsfond

Den formella bolagsskattesatsen sänktes vid 1990 års skattereform från 52 % till 30 % samtidigt som möjligheterna att skapa obeskattade reserveringar beskars. I stället för en rad speciella reserveringsmöjligheter infördes en generell reserveringsmöjlighet, numera i form av periodiseringsfond. En ny avvägning av bolagsskattesatsen, till nuvarande 28 %, gjordes i samband med ändringar i företagsbeskattningen under 1994.

Expansionsfonden ger enskilda näringsidkare en möjlighet att expandera sin verksamhet och bygga upp ett kapital i den kvarhållna vinsten som beskattas med samma skattesats som bolagsskatten uppgår till. Reglerna om expansionsfond är en del i det regelsystem som syftar till att uppnå en likartad beskattning oavsett om näringsverksamheten drivs som enskild firma eller om den drivs i form av ett eget aktiebolag.

Budgetpropositionen

Regeringen aviserar ett kommande förslag om att sänka bolagsskatten från 28 % till 26,3 % fr.o.m. den 1 januari 2009.

Enligt propositionen har den svenska bolagsskatten tidigare haft en konkurrenskraftig utformning som inneburit goda villkor för befintliga företag samt för investeringar i Sverige och därmed för den ekonomiska tillväxten. Ur ett tillväxtperspektiv visar studier att bolagsskatten, såväl vad gäller skatteuttagets nivå som skattens utformning, tillhör de skatter som betyder allra mest för tillväxten.

Under senare år har emellertid Sveriges relativa position försämrats genom att ett flertal länder sänkt sina skattesatser. Statistik visar enligt propositionen på en tydlig utveckling inom EU mot lägre bolagsskattesatser. En förklaring till denna utveckling är att bolagsskattebasen är en av de mest lättörliga skattebaserna. Skattekonkurrensen har tilltagit inom EU, framför allt fr.o.m. slutet av 1990-talet. Sedan 2004 har Sverige dessutom en högre bolagsskatt än EU-genomsnittet.

Enligt propositionen visar tillgänglig statistik att det inte finns något tydligt samband mellan bolagsskattesats och bolagsskatteintäkter som andel av BNP. Detta indikerar att en sänkning av bolagsskattesatsen på lång sikt kan ge en ungefär motsvarande ökning av bolagsskattebasen, dvs. självfinansieringsgraden kan vara närmare 100 %.

Regeringen bedömer därför att det nu finns goda skäl att sänka även den svenska bolagsskattesatsen.

Som en konsekvens av en sänkning av bolagsskatten bör enligt propositionen även expansionsfondsskatten sänkas från 28 % till 26,3 % fr.o.m. den 1 januari 2009. På grund av regelverkets konstruktion och för att inte komplicera ett regelverk som riktar sig mot de minsta företagen, bör sänkningen enligt propositionen utformas så att den omfattar även redan gjorda avsättningar till expansionsfond. Det innebär att skillnaden mellan den nuvarande högre skattesatsen och den lägre skattesatsen återförs till företagen som en engångsförstärkning.

Motionen

Enligt *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkande 13 av Lars Ohly m.fl. får en bolagsskatt om 28 % fortfarande anses vara konkurrenskraftig. Motionärerna anser att en sänkning av bolagsskatten och motsvarande sänkning av expansionsfondsskatten inte kommer att få en avgörande betydelse för viljan att investera och göra nyanställningar. I stället bör, anför de, åtgärder i första hand riktas till mindre företag. I motionens yrkande 19 föreslås en skattereduktion för forskningssatsningar i företag med upp till 250 anställda med högst 35 % av företagets kostnader upp till ett tak på 2,8 miljoner kronor. Skattereduktionen ska enligt förslaget krediteras på skattekonto avseende forskning och utveckling.

Utskottets ställningstagande

Genom den reformering av företagsbeskattningen som ägde rum för snart tjugo år sedan lades en mycket god grund för en internationellt konkurrenskraftig företagsbeskattning. Den då genomförda kraftiga sänkningen av den formella bolagsskattesatsen möjliggjordes genom den basbreddning som slopandet av flera speciella reserveringsmöjligheter innebar. Företagsbeskattningen gavs därigenom också en struktur som innebar att skattereglerna blev mer neutrala mellan olika verksamheter, vilket tar bort incitament till rent skattebetingade val. Utskottet har ofta vid behandling av förslag här i riksdagen framhållit vikten av att behålla den grundläggande strukturen i företagsbeskattningen. Genom att undvika att införa nya reserveringsregler, uppskovsmöjligheter och olika undantag från beskattningen är det betydligt enklare att anpassa beskattningens nivå till omvärlden och behålla systemets internationella konkurrenskraft.

Regeringen redovisar nu i budgetförslaget för 2009 sina planer på lägga fram ett förslag om att sänka den svenska bolagsskattesatsen. Regeringen hänvisar till att ett flertal länder sänkt sina skattesatser. Skattekonkurrensen har ökat bland EU-länderna, och sedan 2004 har Sverige dessutom en högre bolagsskatt än EU-genomsnittet.

Den sänkta skattesatsen bör enligt propositionen finansieras inom bolagssektorn genom att vissa skatteupplägg med ränteavdrag, s.k. räntesnurror, förhindras. Dessa upplägg har lett till ett betydande skattebortfall, ett bortfall som riskerar att öka i framtiden. Begränsningarna avses dock utformas så att affärsmässiga transaktioner, bl.a. genom s.k. internbanker, inte onödigt försvåras.

Utskottet anser att regeringen har anfört goda skäl för att det nu är rätt tillfälle att sänka bolagsskattesatsen för att behålla och främja goda villkor för näringslivet och inte tappa konkurrenskraft vid en internationell jämförelse. Utskottet ställer sig därför bakom regeringens aviserade förslag till sänkt bolagsskattesats, sänkt expansionsfondsskatt och hur sänkningarna ska finansieras.

Det innebär att utskottet avstyrker motion Fi302 yrkande 13 om att behålla bolagsskattesatsen på dagens nivå. När det gäller motionärernas synpunkt angående inriktning mot mindre företag, vill utskottet framhålla att flera åtgärder som regeringen aviserar i budgetpropositionen har denna inriktning och bidrar till att sänka företagets kostnader för att anställa genom sänkta skatter och arbetsgivaravgifter. Sänkt bolagsskatt blir självfallet även av betydelse för de mindre företag som drivs i aktiebolagsform. För enskilda näringsverksamheter sker motsvarande sänkning av expansionsfondsskatten. Därtill kommer att förslaget om sänkt expansionsfondsskatt, som motionärerna vill avstyrka, även innebär en engångsförstärkning till småföretag som drivs som enskild firma. Mindre företag kommer att dra ekonomisk fördel av de nya enklare reglerna för direktavskrivningar av vissa inventarier och lättnaderna i 3:12-reglerna. Utskottet har därför inte förståelse för motionärernas argument mot regeringens förslag eftersom det

gynnar även småföretagen. Villkoren för att starta, driva och utveckla företag har även stärks under mandatperioden genom åtgärder på flera olika politikområden. Förutom varje år genomförda förbättringar i fåmansföretagens skatteregler har även t.ex. redovisningsperioden för momsinsbetalningar för små företag förlängts. En förändring på skatteområdet som är viktig för företagandet är den sänkning av skatteuttaget på löneinkomster och inkomst av enskild näringsverksamhet för framför allt låg- och medelinkomsttagare som genomförts i två steg 2007 och 2008 och där regeringen i budgetförslaget aviserar ett tredje steg. Förutom att jobbskatteavdrag även omfattar inkomst av enskild näringsverksamhet bidrar det tillsammans med andra åtgärder till att göra det mer lönsamt att jobba och att stanna kvar i arbetslivet efter uppnådd pensionsålder och billigare för företagen att anställa.

Det framgår av budgetpropositionen att regeringen inlett utredningar kring frågor som har stor betydelse för inte minst mindre företag. Tillgången till riskvilligt kapital är en avgörande framgångsfaktor i både nystartade företag och i expansiva och innovativa företag. Regeringen har därför den 5 juni 2008 beslutat om direktiv till en utredning om skatteincitament för investeringar i mindre företag (dir. 2008:80). Utredaren ska bl.a. analysera förutsättningar för att införa särskilda skatteincitament för att stimulera fysiska personers investeringar i onoterade företag. Utredaren ska redovisa uppdraget senast den 31 mars 2009.

Eftersom forskning berörs i motionen vill utskottet nämna att regeringen redan i budgetpropositionen för 2007 uttalade att regeringen avser att under mandatperioden genomföra insatser för att stärka den svenska forskningen.

En bred och långsiktig politik ska slå vakt om den svenska forskningens höga kvalitet och säkerställa att denna forskning i större utsträckning resulterar i företagande och arbetstillfällen.

När det gäller den skattemässiga behandlingen av företagets forskningsinsatser vill utskottet erinra om den avdragsregel som finns i 16 kap. 9 § IL. Regeln innebär att avdrag medges för forskning och utveckling som har eller kan antas få betydelse för näringsverksamheten. Detta gäller även utgifter för att få information om sådan forskning och utveckling. I vissa fall ska utgifterna aktiveras och får då ligga till grund för värdeminskningsskatt. Regeln, och den praxis som utvecklats kring den, får betraktas som generös i jämförelse med många andra avdragsregler. Kravet på forskningens anknytning till företagets verksamhet är inte särskilt stark. Det ska föreligga en motprestation, men för att uppnå detta är det tillräckligt att givaren har ett rimligt intresse av forskningen.

Som utskottet har redovisat tidigare (bet. 2006/07:SkU11) är också insatser på skatteområdet för att stimulera till forskning en del av arbetet inom EU. Regeringen har också i september 2008 tillsatt en utredning om skatteincitament för gåvor till forskning och ideell verksamhet (dir. 2008:102).

Sammanfattningsvis instämmer utskottet i regeringens bedömningar i fråga om sänkt bolagsskattesats, sänkt expansionsfondsskatt och förslagets finansiering. Utskottet avstyrker motion Fi302 yrkandena 13 och 19.

Överföring av skogskonto och skogsskadekonto vid generationsskiften

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning att skogskonton bör få övertas i samband med generationsskiften.

Gällande rätt

Medel på skogskonto och skogsskadekonto ska tas upp som intäkt i näringsverksamhet när en lantbruksfastighet övergår till en ny ägare i samband med bl.a. arv och bodelning (21 kap. 39 § IL).

Budgetpropositionen

Regeringen aviserar att den avser att återkomma med ett förslag till riksdagen under hösten 2008 som innebär att det ska bli möjligt att överföra skogskonton och skogsskadekonton i samband med generationsskiften. Lagändringen avses träda i kraft den 1 januari 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att skogskonton och skogsskadekonton bör kunna överföras utan att behöva tas upp till beskattning i samband med generationsskiften.

Utökade möjligheter till omedelbart avdrag för inventarier av mindre värde

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning om att införa lagregler som preciserar när direktavdrag kan ske för inventarier av mindre värde och avstyrker motionsyrkandet.

Jämför avvikande mening 2 (v).

Gällande rätt

I 18 kap. 4 § IL anges att omedelbart avdrag får göras för inventarier av mindre värde. Därutöver finns i dag Skatteverkets allmänna råd (SKV A 2007:2) som utgår från att vad som är ett mindre värde varierar beroende på storleken på företaget. Enligt de allmänna råden anses med mindre värde för större företag normalt vara 20 000 kr, för mindre företag normalt 10 000 kr och för enskilda näringsidkare som upprättar förenklat årsbokslut normalt 5 000 kr.

Budgetpropositionen

Enligt propositionen bör alla företag ges möjlighet att omedelbart dra av utgifter för inventarier vars anskaffningsvärde understiger ett halvt prisbasbelopp.

Ett förslag måste beredas och remitteras i särskild ordning med beaktande även av ställningstagandena från Utredningen om sambandet mellan redovisning och beskattning (SOU 2008:80). Som utgångspunkt och om möjligt ska dock de nya reglerna få tillämpas på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2008. Nya regler bedöms dock kunna träda i kraft tidigast den 1 juli 2009.

Motionen

I *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkande 14 av Lars Ohly m.fl. föreslås ett tillkännagivande av huvudsaklig innebörd att Vänsterpartiet delar regeringens uppfattning och ställer sig bakom förslaget om omedelbart avdrag för utgifter för inventarier vars anskaffningsvärde understiger ett halvt prisbasbelopp.

Utskottets ställningstagande

Som regeringen framhållit bör en utökad möjlighet till omedelbart avdrag för vissa inventarier kunna medföra en förenklad administration, och förslaget får därmed särskilt stor betydelse för de minsta företagen. Utskottet har inte något att erinra mot regeringens bedömning.

Enligt utskottets mening bör riksdagen inte besluta om ett tillkännagivande av den innebörd som föreslås i motion Fi302 yrkande 14. Motionsyrkandet avstyrks följaktligen.

Ändrade regler för avräkning av utländsk skatt och vissa förenklingar på företagsskatteområdet

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning om ändringar i reglerna om avräkning av utländsk skatt och om vissa förenklingar på företagsskatteområdet. Utskottet avstyrker motionsyrkandet.

Jämför avvikande mening 2 (v).

Budgetpropositionen

Regeringen aviserar att den under hösten 2008 avser att återkomma med ett förslag till riksdagen om ändringar i reglerna för avräkning av utländsk skatt. Regler bör införas som säkerställer att avräkning medges i kommissionärsförhållanden och vid kvalificerade fusioner och kvalificerade fissioner. Vidare bör möjligheten att avräkna en utländsk skatt hänförlig till ett tidigare år (carry forward-perioden) förlängas från tre till fem år. Slutligen bör regler införas som tydliggör vilka kostnadsposter som ska beaktas vid spärrbeloppsberäkningen.

Vidare bör enligt budgetpropositionen reglerna om återföring av periodiseringsfond förenklas så att det äldsta kvarvarande avdraget för avsättning till periodiseringsfond alltid återförs först. Det bör införas en möjlighet att lämna koncernbidrag till s.k. lagerbolag. Reglerna om ställande av säkerhet i samband med skalbologsdeklaration inlämnad av fysiska personer bör förenklas. De s.k. 3:12-reglerna bör ändras så att årets gränsbelopp bara beräknas för andelar som ägdes vid beskattningsårets ingång.

Ändringarna avses träda i kraft den 1 januari 2009.

Motionen

I *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkande 15 av Lars Ohly m.fl. föreslås ett tillkännagivande av huvudsaklig innebörd att Vänsterpartiet ser generellt positivt på förenklingsförslag men tar slutlig ställning i samband med att propositioner överlämnats till riksdagen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte något att erinra mot de förenklingar som regeringen senare kommer att lägga närmare förslag till riksdagen om.

Enligt utskottets mening bör riksdagen inte besluta om ett tillkännagivande av den innebörd som föreslås i motion Fi302 yrkande 15. Motionsyrkandet avstyrks följaktligen.

Förändrade underprisregler för handelsbolag och begränsning av rätten till avdrag för lagerandelar i byggnadsrörelse

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning om lagstiftningsåtgärder för att stävja vissa skatteupplägg med handelsbolag och lagerandelar i byggnadsrörelse. Utskottet avstyrker motionsyrkandet.

Jämför avvikande mening 2 (v).

Bakgrund

Skatteverket har uppmärksammat att reglerna om kapitalvinstberäkning på handelsbolagsandelar systematiskt utnyttjas för omfattande skatteupplägg med avsevärt skattebortfall som följd. Skatteverket har även uppmärksammat att det förekommer vissa skatteupplägg – med ett betydande skattebortfall till följd – där de inblandade utnyttjar reglerna om lagerandelar i byggnadsrörelse. Under taxeringsarbetet vid 2005–2007 års taxeringar har Skatteverket observerat transaktioner där underlaget för beskattningen har minskats med sammanlagt drygt 60 miljarder kronor.

Regeringen har i en skrivelse till riksdagen den 17 april 2008 (skr. 2007/08:148) förklarat att eftersom de nu gällande reglerna utnyttjas för omfattande skatteplanering med avsevärt skattebortfall som följd bör de nya reglerna, med stöd av undantagsbestämmelsen i 2 kap. 10 § andra stycket regeringsformen, tillämpas fr.o.m. den 18 april 2008.

Budgetpropositionen

I budgetförslaget återkommer regeringen till det ifrågavarande skatteupplägget med handelsbolag och aviserar det lagförslag som läggs fram i en särskild proposition i syfte att fullfölja lagstiftningsarbetet i enlighet med den tidigare skrivelsen till riksdagen. För att förebygga vissa skatteupplägg bör dels möjligheterna till underprisöverlåtelser till eller från handelsbolag slopas, dels bör rätten till avdrag för värdenedgång på lagerandelar i byggnadssektorn begränsas. Reglerna bör tillämpas fr.o.m. den 18 april 2008.

Motionen

I *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkande 16 av Lars Ohly m.fl. föreslås ett tillkännagivande av huvudsaklig innebörd att Vänsterpartiet välkomnar regeringens förslag om förändrade underprisregler för handelsbolag och begränsning av rätten till avdrag för lagerandelar i byggnadsrörelse.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte något att erinra med anledning av regeringens redovisning av det pågående arbetet med lagförslag i syfte att stoppa viss skatteplanering med handelsbolag och lagerandelar i byggnadsrörelse.

Enligt utskottets mening bör riksdagen inte besluta om ett tillkännagivande av den innebörd som föreslås i motion Fi302 yrkande 16. Motionsyrkandet avstyrks följaktligen.

Förändringar i reglerna om avdragsrätt för räntor i företagssektorn

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning om ändringar i avdragsrätten för räntor i företagssektorn. Utskottet avstyrker motionsyrkandet.

Jämför avvikande mening 2 (v).

Bakgrund

Skatteverket har identifierat ett antal koncerninterna skatteupplägg som innebär att ränteavdrag kan göras i Sverige medan motsvarande ränteintäkt beskattas lågt eller inte alls hos mottagaren. Enligt uppskattningar gjorda av Skatteverket reduceras det svenska skatteunderlaget med minst 25 miljarder kronor per år till följd av dessa förfaranden, vilket motsvarar 7 miljarder kronor i skattebortfall. Skatteverket bedömer att transaktionerna inte alls, eller endast marginellt, har motiverats av företagsekonomiska överväganden. Genom att åberopa lagen (1995:575) om skatteflykt har Skatteverket försökt förhindra att avdrag ges för räntor som har samband med sådana förfaranden. Regeringsrätten har dock i de s.k. Industrivärdendomarna den 6 november 2007 (RÅ 2007 ref. 84 och 85) klargjort att den lagen inte är tillämplig i dessa fall.

Skatteverket har i en promemoria, Förslag om begränsningar i avdragsrätten för ränta m.m. på vissa skulder (dnr Fi2008/4093), daterad den 23 juni 2008 föreslagit att ränteutgifter m.m. inte får dras av under vissa förutsättningar. Skatteverkets hemställan har remissbehandlats. Flertalet remissinstanser stöder syftet att motverka skatteplanering med hjälp av ränteavdrag men är kritiska mot förslagets utformning med hänsyn till att det även omfattar transaktioner som är affärsmässigt motiverade. Inom Finansdepartementet har därför utarbetats ett justerat förslag som avser att motverka den aktuella formen av skatteplanering utan att förhindra normal affärsverksamhet. I de flesta medlemsstater inom EU finns regler som

begränsar avdragsrätten för ränteutgifter inom företagssektorn. Det förslag som tagits fram inom Finansdepartementet har tagit sin utgångspunkt i de regler som finns i bl.a. Nederländerna. Förslaget har remissbehandlats.

Budgetpropositionen

Enligt regeringen bör reglerna om avdrag för räntor i företagssektorn ändras för att motverka vissa skatteupplägg inom en intressegemenskap utan att onödigt försvåra för normal affärsverksamhet. Ett förslag med denna innebörd läggs fram separat.

Motionen

I *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkande 17 av Lars Ohly m.fl. föreslås ett tillkännagivande av huvudsaklig innebörd att Vänsterpartiet välkomnar regeringens förslag för att förhindra skatteundandragande och i övrigt återkommer i samband med att propositionen lämnas till riksdagen.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag om begränsningar i avdragsrätten för räntor i företagssektorn syftar till att stoppa skatteplanering som redan i dag uppgår till högst betydande belopp och som, om den inte stoppas, sannolikt kommer att ske i en ökande omfattning. En del av de upplägg som åtgärden riktar sig mot syftar till att undvika att svensk bolagsskatt tas ut på vinster som generats i Sverige och i stället beskattas lågt eller inte alls i en utländsk skatteregim. Förutom den belastning detta innebär på den svenska skattebasen kan detta i förlängningen också leda till svårigheter att upprätthålla neutralitet i företagsbeskattningen genom att koncerner med stora ekonomiska resurser genom interna dispositioner kan skaffa sig skattefördelar som verksamheter av mindre omfattning inte kan uppnå. Den kringskurna avdragsrätten för räntor föreslås av regeringen utgöra finansiering av de sänkningar av bolagsskattesatsen och expansionsfondsskatten som utskottet nämnt tidigare.

Enligt utskottets mening innebär regeringens aviserade förslag att skattefördelar som hittills vissa resursstarka företag kunnat tillskansa sig kan komma hela företagssektorn till del genom sänkt bolagsskatt och sänkt expansionsfondsskatt. Utskottet anser att regeringen har gjort en bra avvägning för att lösa såväl problemet med ränteupplägg som behovet i ett internationellt perspektiv av att sänka nivån på beskattningen av företag.

Enligt utskottets mening bör riksdagen inte besluta om ett tillkännagivande av den innebörd som föreslås i motion Fi302 yrkande 17. Motionsyrkandet avstyrks följaktligen.

Uppräkning av energi- och koldioxidskattesatserna efter prisutveckling

Utskottets ställningstagande i korthet

Energi- och koldioxidskattesatserna bör räknas upp motsvarande förändringarna i konsumentprisindex under perioden juni 2007–juni 2008. Höjningen bör träda i kraft den 1 januari 2009. Utskottet avstyrker motionsförslag om att uppräkningskopplingen till utvecklingen av BNP.

Jämför avvikande mening 3 (mp).

Budgetpropositionen

Sedan 1994 ska enligt bestämmelser i lagen (1994:1776) om skatt på energi en årlig indexomräkning av energi- och koldioxidskattesatserna göras. Syftet är att realvärdesäkra skatteuttaget. Varje år, senast i november, ska regeringen beräkna och fastställa det kommande kalenderårets energi- och koldioxidskattesatser med hänsyn till den allmänna prisutvecklingen. De nya skattesatser som ska gälla under 2009 baseras på förändringen i konsumentprisindex mellan juni 2007 och juni 2008. Index har under den perioden ökat med ca 4,31 %. En effekt via höjd mervärdeskatt tillkommer om energipriserna höjs i motsvarande mån och om köparen är en privatperson. För företag som har rätt att dra av ingående mervärdesskatt uppkommer inte någon sådan effekt.

Motionen

I *Miljöpartiets* motion Fi272 yrkande 7 (delvis) av Peter Eriksson m.fl. föreslås att uppräkningskopplingen av miljö- och klimatskatterna förändras. Motionärerna anser att den nuvarande indexeringen, som endast bygger på konsumentprisindex, gör att den styrande effekten successivt urholkas. I stället bör uppräkningskopplingen kopplas till BNP-utvecklingen och tydligare relateras till klimatmålen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att en uppräkning av energi- och koldioxidskattesatserna ska ske enligt bestämmelserna i lagen om skatt på energi. Ändringen kommer att göras i en förordning som regeringen antar med stöd av bestämmelserna i nämnda lag. Utskottet avstyrker motion Fi272 yrkande 7 (delvis).

Koldioxidskatten

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om att koldioxidskatten på fossila bränslen som förbrukas i industrin utanför EU:s handels-system, jordbruket och övriga areella näringar ska öka samt yrkande om att torv inte bör vara undantaget från koldioxidbeskattning.

Jämför avvikande meningarna 2 (v) och 3 (mp).

Bakgrund

Koldioxidskatt tas ut på fossila bränslen som förbrukas som motorbränsle och som bränsle för uppvärmning. Det innebär att bl.a. bensin, dieselolja, eldningsolja, fotogen, gasol, metan, kol och naturgas omfattas av skatteplikt. Skatten sätts ned när energiprodukterna förbrukas för uppvärmning och i stationära motorer inom tillverkningsindustrin och i jordbruk inklusive växthusuppvärmning, skogsbruk och vattenbruk. Skattenedsättningen innebär att ingen energiskatt och endast 21 % av den generella koldioxidskatten betalas.

Motionerna

I *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkande 39 av Lars Ohly m.fl. och motion Fi285 yrkandena 20 och 23 av Peter Pedersen m.fl. (v) föreslås att nedsättningen av koldioxidskatten för industrin utanför EU:s handelssystem minskas från 21 öre till 30 öre per kilo koldioxid. Nedsättningen bör enligt motionärerna även avse koldioxidskatten på eldningsolja och diesel inom jordbruket samt övriga areella näringar.

Även i *Miljöpartiets* motion Fi272 yrkande 7 (delvis) anförs att koldioxidskatten för den lätta industrin och för jord- och skogsbruk bör skärpas genom att nedsättningen minskas från 21 % till 30 %. I samma motions yrkande föreslås även att koldioxidskatten höjs med 15 öre 2009, 30 öre 2010 samt 15 öre 2011. Höjningarna bör ske i syfte att hålla omvandlingstrycket uppe i samhället samt för att ge tydliga signaler om att fortsatt klimatomställning är prioriterad. I motionens yrkande 22 föreslås att torv inte ska vara undantaget från koldioxidbeskattning.

Utskottets ställningstagande

Koldioxidskatten höjdes från den 1 januari 2008 med 6 öre per kilo koldioxid. Utskottet, som ställde sig bakom regeringens förslag om höjning, anförde att koldioxidskatten är ett mycket viktigt redskap för att minska användningen av fossila bränslen och därigenom koldioxidutsläppen. Utskottet ansåg att en höjning av den generella koldioxidskattenivån var en

lämplig åtgärd för att förbättra miljöstyrningen. För maximerad effekt var det enligt utskottet nödvändigt att skattehöjningen belastade bränslen som används såväl som motorbränsle som bränsle för uppvärmning och påverkar samtliga förbrukarkategorier (bet. 2007/08:SkU17 s. 15). Utskottet vidhåller denna inställning och anser att den procentuella koldioxidskattnedsättningen för bränslen som används för drift av stationära motorer och uppvärmning inom industrin, värmeproduktion i kraftvärmeverk eller för jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheterna även framöver bör vara 79 % av den generella nivån. Utskottet avstyrker därmed motionerna Fi302 yrkande 39, Fi285 yrkandena 20 och 23 samt Fi272 yrkande 7 (delvis).

Torv återbildas relativt långsamt och kan därför ses som ett mellanting mellan förnybara och fossila bränslen. Torv betraktas t.ex. som ett fossilt bränsle, och koldioxidutsläppen från torvförbränning ingår i den redovisning som klimatkonventionens parter ska göra till konventionens sekretariat. Vidare omfattas växthusgasutsläppen från torv av EU:s system för handel med utsläppsrätter, varför förbrukare av torv som bränsle inom den handlande sektorn måste redovisa utsläppsrätter för sin bränsleförbrukning. Torv räknas emellertid som ett förnybart bränsle i direktiv 2001/177/EG om främjande av el från förnybara energikällor och mot den bakgrunden berättigar fr.o.m. den 1 april 2004 även el som producerats från torv i kraftvärmeverk till elcertifikat.

Användningen av torv för energiändamål är i dagsläget varken belagd med koldioxidskatt eller energiskatt. Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning (ytr. 2007/08:SkU1y s. 52) att torv, vid en slopad eller nedsatt koldioxidskatt för den handlande sektorn, skulle komma att förlora en del av sin konkurrensfördel i den sektorn. Utskottet anser därmed att torv även i fortsättningen ska vara skattebefriad och avstyrker motion Fi272 yrkande 22.

Beskattning av bränslen i den handlande sektorn

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om att införa en kontrollstation inför det andra planerade steget av skattesänkningen på bränslen som förbrukas i anläggningar som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter samt yrkande om att koldioxidskatten för den handlande sektorn höjs till den nivå skatten hade före sänkningen den 1 juli 2008.

Jämför avvikande meningarna 2 (v) och 3 (mp).

Bakgrund

Den 1 januari 2005 inleddes den första perioden av systemet för handel med utsläppsrätter inom EU. Handel med utsläppsrätter är en del i de internationella ansträngningarna att minska och begränsa utsläppen av växthusgaser i enlighet med åtaganden i Kyotoprotokollet till Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar. De grundläggande reglerna om handelssystemet finns i det s.k. handelsdirektivet. EU knyter det europeiska handelssystemet till Kyotoprotokollets regelverk och mekanismer genom det s.k. länkdirektivet. Handelsdirektivet har genomförts i svensk rätt genom lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter (jfr prop. 2004/05:18).

Den procentuella skattenedsättningen för bränslen som förbrukas i industri- och kraftvärmeanläggningar inom handelssystemet ökades den 1 juli 2008 med 6 procentenheter. Motsvarande nedsättning gjordes samtidigt beträffande bränsle som förbrukas i övriga värmeanläggningar inom handelssystemet. Nämda skattesänkningar utgör det första steget i de skattelättnader som aviserades i budgetpropositionen för 2008. Genom ändringen minskades skattebelastningen från tidigare 21 % av den generella koldioxidskattenivån till 15 % (prop. 2007/08:121, bet. 2007/08:SkU27).

Det andra planerade steget innebär ändringar av beskattningen som resulterar i att den koldioxidskatt för bränslen som förbrukas i industri- och kraftvärmeanläggningar som omfattas av handelssystemet tas ut med belopp som motsvarar ca 7 % av 2008 års koldioxidskattenivå. Även övriga värmeanläggningar inom handelssystemet bör ges en motsvarande ökning av skattenedsättningen, uttryckt i procentenheter. De skattejusteringar som blir följden av det andra steget i skatteomläggningen kommer enligt regeringen att behandlas senare i särskild ordning inför det aviserade ikraftträdandet den 1 januari 2010 (prop. 2007/08:1 volym 1 s. 122).

Motionerna

I motion Fi302 yrkande 41 av Lars Ohly m.fl. anförs att *Vänsterpartiet* ställde sig bakom det av regeringen i budgetpropositionen för 2008 framlagda förslaget om det första steget i nedtrappningen av koldioxidskatten för den handlande sektorn. När det gällde den vidare nedsättningen ansåg motionärerna, mot bakgrund av osäkerheterna kring utsläppshandelssystemet, att det borde finnas en kontrollstation 2009 innan ytterligare beslut fattas. Motionärerna vidhåller detta yrkande.

I *Miljöpartiets* motion Fi272 yrkande 7 (delvis) av Peter Eriksson m.fl. anförs att motionärerna vidhåller sin tidigare framförda ståndpunkt att det var fel att sänka koldioxidskatten för den handlande sektorn.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin tidigare inställning (senast i bet. 2007/08:SkU27 s. 6), att det för en effektiv miljöstyrning är angeläget med en samordning mellan olika styrmedel i miljöpolitiken, t.ex. mellan skatt och utsläppshandel. Med det anförda avstyrker utskottet motion Fi302 yrkande 41 om att införa en kontrollstation inför det planerade andra steget av skattesänkningen samt motion Fi272 yrkande 7 (delvis).

Skatten på diesel och bensin

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om att höja skatten på diesel med 20 öre år 2009 och ytterligare 20 öre 2010, samt att samtidigt sänka fordonsskatten. Utskottet avstyrker även motionsyrkanden om att höja bensinskatten med 21 öre 2009 och ytterligare 25 öre år 2010 samt att sänka fordonsskatten för boende i glesbygd.

Jämför avvikande meningarna 1 (s) och 2 (v).

Bakgrund

Enligt lagen (1994:1776) om skatt på energi beskattas bränslen med tre olika punktskatter – energiskatt, koldioxidskatt och svavelskatt. Energiskatten är utformad på grundval av såväl energi- och miljöpolitiska som statsfinansiella skäl. Koldioxidskatten på bränslen är en miljörelaterad skatt, som införts av miljöskäl och syftar till att minska utsläppen av koldioxid.

Från och med den 1 januari 2008 höjdes energiskatten på diesel i miljöklasserna 1 och 2 med 20 öre per liter. Avsikten med höjningen var att minska bränsleförbrukningen inom transportsektorn. För att inte förändra skattevillkoren för dieselpersonbilar jämfört med bensinpersonbilar sänktes samtidigt fordonsskatten för dieselpersonbilar. Utskottet tillstyrkte regeringens förslag om höjd energiskatt på diesel och anförde att när det gällde miljöstyrning inom trafiksektorn vidhöll utskottet sin tidigare ståndpunkt (senast yttr. 2007/08:SkU1y) att en styrning av bränsleförbrukningen via skatten på drivmedel är att föredra framför en styrning via fordonsskatten, eftersom fordonsskatten är oberoende av körsträckan (bet. 2007/08:SkU17, rskr. 2007/08:99).

Klimatberedningen har avlämnat betänkandet Svensk klimatpolitik (SOU 2008:24). Enligt beredningen behöver en betydande minskning av koldioxidutsläppen i Sverige åstadkommas genom att bensin och diesel ökar i pris under de närmaste åren. Beredningen bedömer därför att skatten på bensin och diesel behöver höjas till en nivå som motsvarar en

prisökning på ungefär 70 öre per liter jämfört med nuvarande prisnivåer. Vid en höjning av skatten behöver hänsyn samtidigt tas till de negativa fördelningseffekter som kan uppstå. Klimatberedningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Inom EU pågår arbetet med en översyn av energiskattedirektivet (2003/96/EG). Energiskattedirektivet har en central roll för att bistå medlemsstaterna med tydliga verktyg för att nå uppsatta mål på miljöområdet. Kommissionen kan väntas lämna förslag om ändring av energidirektivet i december 2008.

Motionerna

Av *Socialdemokraternas* förslag (motion Fi270) framgår att de anser att energiskatten på diesel i miljöklass 3 ska höjas.

I *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkande 27 av Lars Ohly m.fl. och motion Fi285 yrkande 1 av Peter Pedersen m.fl. (v) föreslås att skatten på diesel höjs med 20 öre 2009 och ytterligare 20 öre 2010, samtidigt som fordonsskatten sänks. Sänkningen av fordonsskatten bör avse både personbilar och tung trafik. Syftet med den föreslagna förändringen är att styra utvecklingen mot ett högre pris på den rörliga transportkostnaden och ett lägre pris på den fasta. I ovan nämnda motioner, yrkande 28 och yrkande 2, föreslås att bensinskatten höjs med 21 öre år 2009 och ytterligare 25 öre år 2010. Syftet med den föreslagna höjningen är att få över trafik från vägar till ekologiskt hållbara färdstätt. Vidare bör fordonsskatten sänkas för boende i glesbygd.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser positivt på regeringens arbete med att utveckla effektiva ekonomiska styrmedel för att nå miljö- och klimatmålen. I likhet med regeringen anser utskottet att klimatfrågan är särskilt angelägen. Utskottet är i nuläget inte berett att ställa sig bakom vare sig höjda diesel- eller bensinskatter. Resultatet av regeringens beredningsarbete bör avvaktas. Utskottet avstyrker därmed motionsyrkandena i motionerna Fi302 och Fi285 om höjda skatter på diesel och bensin.

När det gäller yrkandet om sänkt fordonsskatt för boende i glesbygd höjdes avdraget för resor med egen bil till och från arbete för alla den 1 januari 2008 från 18 kr till 18 kr och 50 öre per mil (prop. 2007/08:11, bet. 2007/08:SkU17). Som skäl för denna höjning angavs bl.a. att skattskyldiga i glesbygdregionerna är beroende av bilen för att kunna ta sig mellan bostad och arbetsplats utan orimligt långa restider. Höjningen av reseavdraget avsåg vidare att kompensera för de höjda skatterna på drivmedel. Utskottet har tidigare (bet. 2007/08:SkU21 s. 18) avstyrkt motionsyrkanden om sänkt fordonsskatt för boende i glesbygd med motiveringen att det avdrag för boende i glesbygd som finns i vägtrafikskattelagen (2006:227) redan i dag innebär att medborgare och företag med ökade kost-

nader till följd av långa transportavstånd får en skattesubvention. Utskottet ansåg inte att det var motiverat att införa ytterligare subventioner för den aktuella gruppen. Utskottet vidhåller denna inställning och avstyrker därmed motionsyrkandena i motionerna Fi302 och Fi285 om sänkt fordonsskatt för boende i glesbygd.

Skatt på fritidsbåtar och alkylatbensin

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om att införa båtskatt och sänka skatten på alkylatbensin.

Jämför avvikande mening 2 (v).

Motionerna

I *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkande 37 av Lars Ohly m.fl. (v) och motion Fi285 yrkande 18 av Peter Pedersen m.fl. (v) föreslås att en skatt för fritidsbåtar införs samtidigt som skatten på alkylatbensin sänks. Syftet med båtskatten ska vara att finansiera dels fritidsbåtarnas andel av infrastrukturkostnaderna, dels sänkningen av skatten på alkylatbensin.

Utskottets ställningstagande

Frågan om en databas över fritidsbåtar har inom ramen för en utredning om förarbevis utretts i Näringsdepartementet på tjänstemannanivå. Vid regeringsskiftet ändrades emellertid direktiven och utredningen kom att bara avse behörighetsbevis.

Utskottet konstaterar att båtskatt förutsätter båtregister. Som utskottet tidigare konstaterat (senast i bet. 2007/08:SkU21 s. 29) är frågorna om båtregister och båtskatt inte aktuella. Beträffande skatten på alkylatbensin vidhåller utskottet sin tidigare inställning att skatten på alkylatbensin, som redan beskattas lägre än annan bensin, inte ska sänkas ytterligare (bet. 2007/08:SkU17 s. 15). Med det anförda avstyrker utskottet samtliga i avsnittet aktuella motionsyrkanden.

Fordonsskatt

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om att göra fordonsskatten mera koldioxiddifferentierad, att en koldioxidbaserad fordonsskatt för äldre bilar ska utredas samt att staten ska stimulera efterkonvertering av gamla bilar.

Jämför avvikande mening 2 (v).

Bakgrund

Sedan maj 2006 gäller den nya vägtrafikskattelagen (2006:227) och lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt (prop. 2005/06:65, bet. 2005/06:SkU15, rskr. 2005/06:167). Lagarna ersätter fordonsskattelagen (1988:327) och lagen (1976:339) om saluvagnsskatt. I syfte att öka miljöstyrningen har fordonsskatten för personbilar lagts om till att vara baserad på koldioxidutsläpp i stället för vikt (detta gäller fr.o.m. den 1 oktober 2006). Övergångsvis finns även den viktbaserade fordonsskatten kvar. Den koldioxidbaserade fordonsskatten består av ett fiskalt grundbelopp (360 kr/år) och ett koldioxidbelopp. Koldioxidbeloppet är per år 15 kr per gram koldioxidutsläpp överstigande 100 gram som en bil släpper ut per kilometer vid blandad körning. Koldioxidbeloppet är lägre för fordon som kan drivas med alternativa drivmedel.

Från och med den 1 januari 2008 sänktes fordonsskatten för dieselpersonbilar. För dieselpilar som blivit skattepliktiga för första gången före utgången av år 2007 ska summan av grundbeloppet och koldioxidbeloppet multipliceras med en miljö- och bränslefaktor om 3,3. För dieselpilar som blivit skattepliktiga för första gången efter år 2007 ska summan av grundbeloppet och koldioxidbeloppet multipliceras med en miljö- och bränslefaktor om 3,15.

Motionerna

I *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkande 32 av Lars Ohly m.fl. och motion Fi285 yrkande 8 av Peter Pedersen m.fl. (v) föreslås att fordonsskatten ska göras mer koldioxiddifferentierad. Den fiskala basskatten på 360 kr bör enligt motionärerna avskaffas och i stället ska koldioxidkomponenten höjas från 15 kr/g CO₂ till 24 kr/g CO₂. Förändringen innebär att bilar med låga utsläpp av koldioxid gynnas, medan mer bränsleslukande bilar får en höjd skatt. I nämnda motioner (yrkandena 33 och 10) föreslås även att staten bör stimulera efterkonvertering av gamla bilar, så att även dessa kan drivas med etanol. En statlig subvention bör därför införas genom en minskning av fordonsskatten.

I motion Fi285 yrkande 9 av Peter Pedersen m.fl. (v) föreslås att det ska utredas om det är möjligt att införa en koldioxidbaserad fordonsskatt för äldre bilar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att den nya fordonsskatten, som fr.o.m. den 1 oktober 2006 är baserad på koldioxidutsläpp i stället för vikt, stimulerar till att välja bränsleeffektiva fordon och att den därmed bidrar till att uppfylla de klimatpolitiska målen. Utskottet anser att den nuvarande fordonsskatten är väl avvägd och avstyrker därmed motionerna Fi302 och Fi285 i dessa delar.

Den koldioxidbaserad fordonsskatten omfattar inte äldre fordon. Äldre fordon beskattas fortfarande efter vikt. Som utskottet tidigare anfört (2007/08:SkU21 s. 22 f.) skulle det innebära alltför stora kostnader och arbete att uppskatta koldioxidutsläppen för äldre personbilar för att även dessa skulle beskattas enligt det nya systemet. Utskottet avstyrker därmed motion Fi285 yrkande 9.

Genom en ändring i lagen (2001:1080) om motorfordons avgasrening och motorbränslen som trätt i kraft den 1 juli 2008 har efterkonvertering av gamla bilar möjliggjorts. I samband med riksdagsbehandlingen av den föreslagna lagändringen avstyrkte trafikutskottet ett motionsyrkande om att ekonomiskt stöd ska lämnas till efterkonvertering av fordon för drift med alternativa bränslen. Trafikutskottet betonade i stället vikten av att den äldre bilparken ersätts med moderna och miljöklassade fordon. Enligt trafikutskottet skulle ett system med ekonomiskt stöd till efterkonvertering snarast fördröja en sådan förnyelse av bilparken samtidigt som den skulle innebära en tyngande administration (2007/08:TU4). Skatteutskottet instämmer i denna bedömning och avstyrker därmed motionerna Fi302 yrkande 33 och Fi285 yrkande 10.

Kollektivtrafik – drivmedelsskatter och fordonsskatter

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om att busstrafiken inte bör belastas med höjda drivmedelsskatter och att fordonsskatten för tunga bussar ska sänkas till den nivå som gällde före den höjning som gjordes år 2000.

Jämför avvikande mening 2 (v).

Motionerna

I *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkande 30 av Lars Ohly m.fl. och motion Fi285 yrkande 5 av Peter Pedersen m.fl. föreslås att busstrafiken inte ska belastas med höjda drivmedelsskatter.

I motion Fi302 yrkande 31 och motion Fi 285 yrkande 6 föreslås att fordonsskatten för tunga bussar ska sänkas till den nivå som gällde före den höjning som gjordes år 2000. Förslaget innebär att skatten bör sänkas från 20 000 kr till 1 500 kr.

Utskottets ställningstagande

Kollektivtrafiken konkurrerar med personbilstransporter. Som regeringen anförde i samband med förslaget om höjd energiskatt på diesel är bränsleåtgången per person vid busstransport betydligt lägre, vilket torde innebära att denna konkurrensfördel kvarstår (prop. 2007/08:11 s. 42). Utskottet instämmer i denna bedömning och ser inte skäl för ändring vad gäller drivmedelsbeskattningen för kollektivtrafik. Utskottet avstyrker därmed motionerna Fi302 yrkande 30 och Fi285 yrkande 5.

Utskottet ser inte heller något skäl för att sänka fordonsskatten för tunga bussar. I samband med behandlingen av regeringens förslag om bl.a. sänkning av fordonsskatten för dieselpersonbilar avstyrkte utskottet motionsyrkandena om sänkt fordonsskatt avseende bl.a. dieseldriven tung trafik. Utskottet vidhåller denna inställning och avstyrker därmed motionsyrkanden om sänkt fordonsskatt för tunga bussar.

Kilometerskatt

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om kilometerskatt för tunga fordon.

Jämför avvikande meningarna 1 (s), 2 (v) och 3 (mp).

Bakgrund

I betänkandet Skatt på väg (SOU 2004:63) föreslog Vägtrafikskatteutredningen att ett svenskt kilometerskattesystem för tunga lastfordon under vissa förutsättningar skulle införas. I propositionen Moderna transporter (prop. 2005/06:160) gjorde regeringen bedömningen att en kilometerskatt för tunga lastbilar kan hjälpa till att nå en hållbar utveckling, bl.a. genom att bidra till att uppnå miljö kvalitetsmålen. Statens institut för kommunikationsanalys (Sika) och Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) har haft regeringens uppdrag att analysera konsekvenserna av en svensk kilometerskatt. Sika och ITPS lämnade den 15 mars 2007 rapporten Kilometerskatt för lastbilar – Effekter på näringar och regioner till regeringen. Regeringen har i september 2007 uppdragit åt Sika att, i samarbete med ITPS, komplettera den tidigare rapporten. En komplettering av rapporten har inkommit. Rapporterna har sänts ut på remiss och huvuddelen av remissvaren har inkommit.

Kommissionen har lämnat förslag (KOM(2008) 436) till ändring av det s.k. Eurovinjettdirektivet (1999/62/EG). I faktagromemoria (2007/08:FPM136) angående det nämnda förslaget till direktiv anges att kommissionens förslag även har betydelse för förutsättningarna att i framtiden införa en distansbaserad vägavgift (kilometerskatt) i Sverige. Regeringen bedömer att nuvarande direktiv ger utrymme för att införa en differentierad marginalkostnadsbaserad kilometerskatt i Sverige, givet att vägtrafikens marginalkostnader beräknas till en nivå under den infrastrukturfinansierade avgiftsnivå som direktivet tillåter. Förslaget innebär att utrymmet att utforma en sådan skatt blir snävare. Samtidigt blir högre avgiftsnivåer tillåtna.

Motionerna

Socialdemokraterna anser (mot. 2007/08:Fi270) att en kilometerskatt för tunga lastbilstransporter ska övervägas. En rätt genomförd kilometerskatt bör öka effektiviteten i transportsystemet och därmed minska slitage, buller samt utsläpp av partiklar, kväveoxider, svaveldioxid och koldioxid. Ett införande av kilometerskatt bör kombineras med satsningar på att bygga ut kapaciteten för godstransporter på järnväg. Särskild hänsyn bör tas till transporter inom skogsnäringen som saknar alternativ till transport på väg.

I *Vänsterpartiets* motion Fi285 yrkande 7 av Peter Pedersen m.fl. föreslås att ett system med kilometerskatt för tunga fordon införs och träder i kraft senast 2011.

I *Miljöpartiets* motion Fi272 yrkande 19 av Peter Eriksson m.fl. föreslås att regeringen utreder och återkommer med lagförslag om en avståndsbaserad kilometerskatt på lastbilar som kan träda i kraft senast 2011. I snitt bör skatten vara 20 kr per mil, men den bör differentieras eller återföras på ett sådant sätt att konkurrensen inte snedvrids för företag i norra Sverige.

Utskottets ställningstagande

Enligt det s.k. Eurovinjettdirektivet är det möjligt att ta ut kilometerskatt. Utskottet anser emellertid att näringslivets tillgänglighet och konkurrenskraft på den globala marknaden i hög grad är relaterad till ett väl fungerande transportsystem. De miljömässiga effekterna av ett kilometerskattesystem måste därför analyseras i relation till framför allt de nordliga regionernas konkurrenskraft och näringsliv. Utskottet konstaterar att frågan om kilometerskatt för närvarande bereds inom Regeringskansliet. I avvaktan på resultatet av nämnda beredning avstyrker utskottet motion Fi285 yrkande 7 och motion Fi272 yrkande 19.

Flygskatt

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om klimatskatt på flyg, att frågan om en koldioxidskatt ska fortsätta att utredas och att det i avvaktan på resultatet av utredningen ska införas en tillfällig flygskatt.

Jämför avvikande meningarna 2 (v) och 3 (mp).

Bakgrund

EU-kommissionen har den 20 december 2006 lagt fram ett förslag om att inkludera luftfarten i EU:s system för handel med utsläppsrätter. Det föreslås att flygtrafik mellan flygplatser inom EU ska omfattas fr.o.m. 2011 och att alla flygplan som ankommer till eller avgår från EU:s flygplatser ska omfattas fr.o.m. 2012. Tilldelningen av utsläppsrätter ska enligt förslaget harmoniseras på EU-nivå (se fakta-pm 2006/07:FPM43). Europaparlamentet antog i november 2007 ett yttrande angående direktivet. Miljörådet nådde den 20 december en politisk överenskommelse om en gemensam ståndpunkt beträffande direktivet. Europaparlamentet har under sommaren röstat ja till en överenskommelse med rådet om flygets införlivande i utsläppshandelssystemet. Överenskommelsen innebär bl.a. att flyget fr.o.m. år 2012 inkluderas i EU:s utsläppshandelssystem. Detta gäller såväl flyg inom EU som till och från EU. Den totala tilldelningen av utsläppsrätter till flygsektorn kommer år 2012 att vara 97 % av medelutsläppen 2004–2006. Den årliga tilldelningen av utsläppsrätter till flygsektorn reduceras därefter till 95 % av medelutsläppen 2004–2006 för perioden 2013–2020. Den senare nivån kan komma att ändras. Under 2012 kommer 15 % av utsläppsrätterna att fördelas genom auktionering. Samma nivå, 15 %, kommer fortsatt att gälla om inte nivån ändras inom ramen för den allmänna översynen av utsläppshandelsdirektivet.

Huvudregeln i energiskattedirektivet är att yrkesmässigt använt flygbränsle ska vara skattefritt, medan flygbränslet ska beskattas när det används för privat ändamål. Sverige har tidigare haft ett undantag från direktivens regler om beskattning av flygbränsle, som används för privat nöjesflygning. Detta undantag upphörde att gälla den 1 januari 2007. I Beskattning av flygbränsle för privat ändamål (prop. 2007/08:122) lämnade regeringen bl.a. ett förslag till beskattning av flygbränsle för privat bruk. Utskottet tillstyrkte lagförslaget (2007/08:SkU28) som trädde i kraft den 1 juli 2008.

Motionerna

I *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkande 36 av Lars Ohly m.fl. föreslår motionärerna att en klimatskatt införs på inrikesflyget. I motion Fi285 yrkande 17 av Peter Pedersen m.fl. (v) föreslås också att en klimatskatt på inrikes flyg införs och att skatten bör motsvara en kostnad på 10 800 kr per start och landning.

I motion Fi272 yrkande 18 av Peter Eriksson m.fl. föreslår *Miljöpartiet* att frågan om en koldioxidskatt för flyget ska fortsätta att utredas. I avvaktan på resultatet av denna utredning bör en tillfällig skatt per passagerare införas. Nivån på denna skatt bör bestämmas till 200 kr enkel resa inrikes och i Europa och 400 kr för enkel resa utanför Europa.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan pågår arbetet med att infoga luftfarten i EU:s system för handel med utsläppsrätter. Problemet med flygets miljöpåverkan är således uppmärksammat av regeringen. Utskottet anser mot denna bakgrund inte att det finns anledning att initiera en utredning om utformningen av en koldioxidskatt på flygbränsle eller att införa en klimatskatt eller tillfällig skatt per passagerare på inrikesflyg. Med anledning av det anförda avstyrks motionsyrkandena Fi302 yrkande 36, Fi285 yrkande 17 och Fi272 yrkande 18.

Energiskatteavdrag för vindkraft

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att helt slopa energiskatteavdraget för landbaserad vindkraft samt att sänka avdraget från 13 till 12 öre per kWh för havsbaserad vindkraft. Ändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2009.

Bakgrund

Vid behandlingen av 2008 års statsbudget ställde sig riksdagen bakom regeringens förslag till ändringar på energi- och miljöskatteområdet (yttr. 2007/08:SkU1y, rskr. 2007/08:30). Det innebär att den avrappning av miljöbonusen för vindkraftverk som påbörjades 2004 fortsätter. För landbaserad vindkraft sänktes avdraget fr.o.m. den 1 januari 2008 från 4 till 2 öre per kWh och för havsbaserad vindkraft sänktes avdraget från 14 till 13 öre per kWh. Avrappningen har godkänts vid kommissionens statsstödsgranskning (EUT C223, 10.9.2005, s. 3).

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår att den tidigare inledda avtrappning av avdraget för energiskatt på el som produceras i vindkraftverk fortsätter. För landbaserad vindkraft slopas avdraget nu helt och för havsbaserad vindkraft sänks avdraget från 13 till 12 öre per kWh. Förslaget föranleder ändringar i 11 kap. 10 § lagen (1994:1776) om skatt på energi och föreslås träda i kraft den 1 januari 2009. Avdraget för havsbaserad vindkraft avses upphöra vid utgången av 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inget att erinra mot att avtrappningen av vindkraftens miljöbonus fortsätter i enlighet med kommissionens godkännande och tillstyrker således regeringens förslag.

Effektskatt på kärnkraft och fastighetsskatt på vattenkraftsanläggningar

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om att effektskatten på kärnkraft och fastighetsskatten på vattenkraft ska höjas.

Jämför avvikande meningar 1 (s) och 3 (mp).

Bakgrund

Från och med den 1 januari 2008 höjdes skatten på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer med 24 % till 12 648 kr per megawatt och månad. Fastighetsskatten för vattenkraftverk höjdes samtidigt från 1,2 % till 1,7 %. Tillsammans med den tillfälliga höjningen av skatten med 0,5 % under taxeringsåren 2007–2011 kom fastighetsskatten för vattenkraftverk fr.o.m. 2008 att uppgå till 2,2 %. Regeringen anförde som skäl för höjningarna bl.a. att senare års ökande elpris inte har motsvarats av ökade produktionskostnader inom kärnkraften och vattenkraften. Systemet med handel med utsläppsrätter har också bidragit till höjda elpriser och har därmed ökat företagets vinster. De bränslen som används för marginalproduktion av el är som regel av fossilt ursprung och därmed belastade med kostnader för utsläppsrätter (prop. 2007/08:11, 2007/08:Sk17, rskr. 2007/08:99).

Motionen

Socialdemokraterna anför (motion Fi270) att skatten på termisk effekt i kärnkraftverk bör höjas med 10 % 2009 och med ytterligare 10 % 2010. Kraftbolagen har under en lång tidsperiod fått stora vinster genom att sälja

el med låga kostnader från svensk vattenkraft för ett pris som kraftigt överstiger produktionskostnaderna. Fastighetsskatten på vattenkraft bör höjas med 0,3 % 2009 och ytterligare 0,5 % 2010.

I *Miljöpartiets* motion Fi272 yrkande 7 (delvis) av Peter Eriksson m.fl. föreslås att effektskatten på kärnkraft och fastighetsskatten på vattenkraftverk ska höjas. Detta är enligt motionärerna motiverat av att handeln med utsläppsrätter pressar upp priset på el, vilket skapar stora vinster för producenter av elkraft som inte behöver några utsläppsrätter (kärnkraft och vattenkraft) och vars kostnader inte stiger.

Utskottets ställningstagande

De genomförda skattehöjningarna innebär högre fasta kostnader för producenter av el från kärnkraft och vattenkraft. Utskottet delar uppfattningen att det är lämpligt att beskatta de extravinster som uppkommer hos kärnkraftsproducenterna till följd av s.k. marginalkostnadsprissättning inom elproduktionen och anser att skattehöjningarna som genomfördes var väl avvägda. Utskottet avstyrker yrkandet om att skatterna ska höjas på nytt.

Skattelättnader för koldioxidneutrala drivmedel

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet delar bedömningen att regeringen bör fortsätta att besluta om skattenedsättning för koldioxidneutrala drivmedel genom dispensbeslut även efter den 31 december 2008. Den generella skattebefrielsen bör gälla längst t.o.m. utgången av 2013. Det särskilda villkoret, som gäller för att etanol som låginblandas i bensin ska vara skattebefriad, bör slopas senast den 1 januari 2009. Utskottet ställer sig även bakom bedömningen att regeringen bör undersöka olika alternativ för att fortsatt ge svensk etanolproduktion stabila förutsättningar. För att skapa förutsättningar att öka andelen förnybart bränsle bör därför regeringen skyndsamt utreda ett kvotsystem.

Bakgrund

I budgetpropositionen för 2002 lades huvudkomponenterna för en skattestrategi för alternativa drivmedel fast. I budgetpropositionen för 2004 modifierades den ursprungliga strategin på så sätt att koldioxidneutrala drivmedel fr.o.m. 2004 t.o.m. 2008 befriades från både koldioxidskatt och energiskatt.

Regeringens skattestrategi för koldioxidneutrala drivmedel innebär att dessa drivmedel för närvarande helt undantas från koldioxidskatt och energiskatt genom dispensbeslut med stöd av 2 kap. 12 § lagen (1994:1776)

om skatt på energi. Kommissionen har godkänt skattestrategin t.o.m. utgången av år 2013 (EUT C 303, 13.12.2006, s. 77). De nuvarande dispensbesluten löper ut den 31 december 2008 eller vid den tidigare tidpunkt då en lagstiftning om generell skattebefrielse för koldioxidneutrala drivmedel träder i kraft.

I budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1, finansplan m.m., avsnitt 5.6.13, s. 128 f.) har regeringen förklarat att skattestrategin bör föras in som en generell skattebefrielse i lagstiftningen senast den 1 januari 2009.

Budgetpropositionen

För närvarande pågår förhandlingar i rådet om ändringar av bränslekvalitetsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 98/70/EG av den 13 oktober 1998 om kvaliteten på bensin och dieselbränslen och om ändringar av rådets direktiv 93/12/EEG, EUT L 350, 28.12.1998, s. 58, Celex 31998L0070, senast ändrat genom direktiv 2003/17/EG, EUT L 76, 22.3.2003, s. 10, Celex 32003L0017). Ändringarna avser bl.a. möjligheter för medlemsstaterna att öka andelen etanol som kan låginblandas i bensin, men även införandet av ett bindande mål för drivmedelsdistributörer att minska utsläppen av växthusgaser från bränslen för vägfordon och mobila maskiner. Det är inte klarlagt vilka statsstödsrättsliga effekter ett sådant bindande mål får för medlemsstaternas möjlighet att ge skattelättnader för bränslen som används för att uppfylla målet. Det är således osäkert om det skulle vara möjligt att över huvud taget ha kvar skattebefrielsen för biodrivmedel. Regeringen avvaktar därför med att föra in generella regler om skattebefrielse för biodrivmedel i svensk lagstiftning till dess det är klart vad som blir resultatet av förhandlingarna kring bränslekvalitetsdirektivet. I stället fortsätter regeringen att besluta om skattenedsättning genom dispensbeslut. Den generella skattebefrielsen bör dock inte ges längre än t.o.m. utgången av 2013 då statsstödsgodkännandet löper ut.

Regeringen bedömer att det särskilda villkor som gäller för att låginblandad etanol ska vara skattebefriad kan tas bort utan att det uppstår någon överkompensation för etanol jämfört med bensin. Regeringen avser därför att ge in en ansökan till kommissionen för att kunna ta bort det särskilda villkoret. Därmed kommer etanol för låginblandning att behandlas på samma sätt som etanol som används i E 85 och bussbränsle. Ett slopande av villkoret skulle kunna innebära att priset på vanlig bensin sjunker med upp till 10 öre per liter. Enligt regeringens bedömning kan ett godkännande från kommissionen erhållas i sådan tid att slopandet av villkoret kan gälla senast fr.o.m. den 1 januari 2009.

Regeringen avser att undersöka olika alternativ för att fortsatt ge svensk etanolproduktion stabila förutsättningar. För att skapa förutsättningar att öka andelen förnybart bränsle avser regeringen att skyndsamt utreda ett kvotsystem.

Utskottets ställningstagande

Vid budgetbehandlingen hösten 2006 ställde sig riksdagen bakom regeringens bedömning att koldioxidneutrala drivmedel bör vara befriade från koldioxidskatt och energiskatt även efter år 2008. Utskottet har i samband med 2007 års budgetbehandling välkomnat kommissionens godkännande av skattestrategin som innebär att koldioxidneutrala drivmedel kan undantas från koldioxid- och energiskatt under ytterligare fem år.

Utskottet, som i likhet med regeringen anser att klimatfrågan är särskilt angelägen, konstaterar att förutsättningarna har förändrats i och med förhandlingarna i rådet om ändringar av bränsledirektivet. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att man bör avvakta med att införa generella regler om skattebefrielse för biodrivmedel i avvaktan på resultatet av förhandlingarna.

Som utskottet tidigare anfört (yttr. 2007/08:SkU1y) är det angeläget att de företag som är verksamma på alternativbränslemarknaden får långsiktigt gynnsamma skattevillkor för att kunna utveckla sina verksamheter på så sätt att de skadliga miljö- och klimatteffekterna kan minimeras. Utskottet välkomnar regeringens intention att ge svensk etanolproduktion stabila förutsättningar.

Trängselskatt

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning att undantaget från trängselskatt för miljöbilar bör upphöra den 1 januari 2009. För befintliga miljöbilar bör dock undantag gälla t.o.m. den 31 juli 2012. Utskottet anser i likhet med regeringen att den s.k. Lidingöregeln bör slopas först i samband med färdigställandet av Norra länken. Utskottet avstyrker motionsförslagen om att de kommuner eller regioner som vill ska ges möjlighet att införa trängselskatt genom avtal med regeringen, att frågan om riksdagen ska kunna delegera till kommunerna att införa trängselavgifter, att intäkterna från trängselskatterna i Stockholm ska användas till förbättringar i kollektivtrafiken och att Essingeleden beläggs med trängselskatt.

Jämför avvikande meningarna 1 (s), 2 (v) och 3 (mp).

Bakgrund

Under försöksperioden för trängselskatt i Stockholm den 3 januari–31 juli 2006 undantogs vissa mindre förorenande bilar från skatteplikt. När trängselskatten sedan återinfördes stadigvarande den 1 augusti 2007 behölls undantaget, men begränsades till att gälla under en övergångsperiod.

Undantaget omfattar bil som enligt uppgift i vägtrafikregistret är utrustad med teknik för drift helt eller delvis med elektricitet eller annan gas än gasol eller med en bränsleblandning som till övervägande del består av alkohol, se 5 § 4 lagen (2004:629) om trängselskatt. Undantaget upphör enligt nu gällande regler att gälla den 1 augusti 2012.

Budgetpropositionen

Regeringen anför att andelen miljöbilar som har passerat betalstationerna för trängselskatt har ökat väsentligt – från ca 2 % före försöket med trängselskatt till närmare 9 % under sista kvartalet 2007. Detta innebär att det nu finns en risk för att miljöbilsundantaget ska underminera trängselskattens primära syfte att leda till minskad trängsel, inte minst eftersom antalet undantagna miljöbilar i Stockholmsregionen ökar. Ökad trängsel försämrar framkomligheten i trafiken och leder till försämrad stadsmiljö. Undantaget innebär vidare en risk för minskade skatteintäkter och därmed minskning av de medel som kan finansiera satsningar på t.ex. körfält för kollektivtrafik och annan väginfrastruktur.

Mot denna bakgrund anser regeringen att undantaget från trängselskatt för miljöbilar bör upphöra att gälla fr.o.m. den 1 januari 2009. Emellertid bör en övergångsregel införas för de fordon som enligt nuvarande regler är undantagna från trängselskatt.

En proposition med ovan nämnda förslag har lämnats till riksdagen, Trängselskatt för miljöbilar (2008/98:12).

Motionerna

Socialdemokraterna anser att miljöbilsundantaget ska vara kvar. Miljöbilsundantaget har ett fortsatt berättigande för att stimulera fordonsteknikens utveckling. Undantaget för miljöbilar är också av stor betydelse för att öka miljöbilsförsäljningen, etablera fler tankställen för förnybara drivmedel och minska personbilstrafikens nettotillskott av koldioxid.

I *Vänsterpartiets* motion Fi285 yrkande 13 av Peter Pedersen m.fl. föreslås att de kommuner eller regioner som vill ska ges möjlighet att införa trängselskatt genom avtal med regeringen. I yrkande 14 samma motion föreslås att frågan om riksdagen kan delegera till kommuner att införa trängselavgifter bör utredas. Motionärerna anser att kommunerna själva i framtiden bör få avgöra om de vill införa trängselavgifter.

I *Miljöpartiets* motion Fi272 yrkande 7 (delvis) av Peter Eriksson m.fl. föreslås att intäkterna från trängselskatten i Stockholm används för förbättringar i kollektivtrafiken. Vidare föreslår motionärerna att även Essingeleden beläggs med trängselskatt, vilket skulle öka incitamentet att minska bilresorna och inte endast att ändra väg för resan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att undantaget från trängselskatt för miljöbilar bör upphöra den 1 januari 2009 men att en övergångsregel bör införas för befintliga fordon. Som utskottet tidigare anfört är trängselskatten en viktig del i arbetet med att finna en långsiktigt hållbar lösning på trafikproblemen i Stockholmsområdet.

Frågor om riksdagens rätt att besluta om skatter och avgifter till staten och att bestämma om användningen av statens medel regleras framför allt i regeringsformen. I samband med att trängselskatten infördes på nytt aviserade regeringen att den kommer att inhämta synpunkter från Grundlagsutredningen om möjligheterna att tillåta uttag av lokalt eller regionalt beslutade avgifter i syfte att finansiera transportinfrastruktur. Våren 2007 tillsatte Grundlagsutredningen en expertgrupp för att ta fram förslag på alternativa sätt att reglera normgivningsmakten. I utredningens uppdrag till expertgruppen ingick att presentera lösningar som öppnar för möjligheten att delegera normgivningsmakten till kommuner i bl.a. frågor om pålagor såsom trängselskatt. Expertgruppen redovisade sitt arbete i en rapport vars innehåll även publicerats i SOU 2008:42. I proposition 2008/09:35 s. 100 anger regeringen att den först efter det att Grundlagsutredningen slutfört sin översyn kan lämna eventuella förslag om grundlagsändringar som möjliggör kommunalt beslutade föreskrifter om trängselskatt. Regeringen är dock beredd att också dessförinnan bereda eventuella framställningar från andra kommuner om införande av trängselskatt. Frågan om kommuner ska ges beslutanderätt vad gäller trängselskatter bereds således för närvarande. Utskottet konstaterar att Grundlagsutredningen beräknas lämna sitt slutbetänkande i december 2008. I avvaktan på resultatet av detta arbete avstyrker utskottet motion Fi285 yrkandena 13 och 14.

I samband med att trängselskatterna infördes (prop. 2006/07:109, bet. 2006/07:SkU19, rskr. 2006/07:212) avstyrkte utskottet motionsyrkande om att intäkterna från trängselskatten uteslutande skulle gå till kollektivtrafiksatsningar. Utskottet anförde att man i likhet med regeringen ansåg att intäkterna från trängselskatten skulle användas till att finansiera en del nödvändiga investeringar i vägnätet i Stockholmsregionen och därmed förbättra infrastrukturen. En väl fungerande infrastruktur är avgörande inte bara för biltrafiken utan även för kollektivtrafiken. Utskottet vidhåller denna inställning och avstyrker därmed motion Fi272 i denna del. Utskottet anser inte att det i nuläget är aktuellt att införa trängselskatt på Essingeleden och avstyrker motion Fi272 även i denna del.

Skatt på fluorerade växthusgaser

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning att en särskild utredare bör tillkallas med uppdrag att utreda om en skatt på fluorerade växthusgaser bör införas. Utskottet avstyrker motionsförslagen om att nu införa en skatt på fluorerade växthusgaser.

Jämför avvikande meningarna 1 (s), 2 (v) och 3 (mp).

Bakgrund

I klimatpropositionen från 2001 (prop. 2001/02:55) anförde regeringen att målsättningen för Sverige bör vara att utsläppen av de fluorerade växthusgaserna inte ska var högre år 2010 jämfört med 2001 års nivå samt att användningen borde begränsas till områden där alternativ saknas. Målsättningen upprepades i klimatpropositionen 2006 (prop. 2005/06:172, avsnitt 8.7).

Sedan den 4 juli 2006 finns förordningen Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 842/2006 om vissa fluorerade växthusgaser. De åtgärder som regleras i förordningen är tänkta att bidra till att EU:s mål om minskad klimatpåverkan enligt Kyotoprotokollet nås. Huvuddelen av bestämmelserna i förordningen började gälla den 4 juli 2007.

Budgetpropositionen

Klimatberedningen föreslår i sitt betänkande *Svensk klimatpolitik* (SOU 2008:24) att en skatt ska införas på vissa fluorerade växthusgaser. Enligt Klimatberedningens beräkningar skulle en skatt kunna bidra till en minskning av utsläppen av fluorerade växthusgaser med 0,2 miljoner ton koldioxidekvivalenter, vilket skulle motsvara 0,4 % av de totala svenska utsläppen av växthusgaser. Regeringen anser att Klimatberedningens förslag är intressant och bör övervägas vidare. Innan ett slutligt ställningstagande tas till om en skatt är det mest lämpliga styrmedlet för att minska dessa växthusgaser, är det dock nödvändigt med ytterligare utredningsarbete.

Motionerna

Socialdemokraterna välkomnar regeringens förslag att under året utreda miljöskatt på fluorerade gaser och föreslår att skatten införs fr.o.m. 2010 (mot. Fi270).

I *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkande 38 av Lars Ohly m.fl. och i motion Fi285 yrkande 19 av Peter Pedersen m.fl. (v) anförts att miljöskatt bör införas på fluorerade växthusgaser. Skatten bör tas upp vid import av en fluorerad gas eller import av en produkt som innehåller sådan gas.

I *Miljöpartiets* motion Fi272 yrkande 7 (delvis) av Peter Eriksson m.fl. föreslås att en miljöskatt på fluorerade växthusgaser införs. Skattesatsen bör bestämmas till samma nivå som koldioxidskatten för den industri som inte omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom regeringens bedömning att en särskild utredare bör tillsättas med uppdrag att se över om en skatt på fluorerade växthusgaser bör införas. Som utskottet tidigare anfört (yttr. 2007/08:SkU1y s. 66) kräver införandet av en sådan skatt noggranna analyser och överväganden. Utskottet avstyrker därmed motionerna om att i nuläget införa en skatt på fluorerade växthusgaser.

Försäljningsskatt på personbilar och registreringskatt

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om försäljningsskatt och registreringskatt.

Jämför avvikande meningarna 2 (v) och 3 (mp).

Bakgrund

Sverige har, sedan drygt tio år, ingen försäljningsskatt på nya bilar.

Motionerna

I *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkande 34 av Lars Ohly m.fl. och i motion Fi285 yrkande 11 av Peter Pedersen m.fl. föreslås att en miljöbase-rad försäljningsskatt ska införas på nya personbilar. Motionärerna anför att Sverige är ett av få EU-länder som inte har en försäljnings- eller registre-ringsavgift. I SOU 2005:51 presenterades ett konkret förslag där bilar med utsläpp över en viss nivå betalar försäljningsskatt medan andra är befriade. Syftet är att tydliggöra livscykelkostnaden, samtidigt som den uppmuntrar till köp av mer miljövänliga alternativ.

I *Miljöpartiets* motion Fi272 yrkande 20 av Peter Eriksson m.fl. föreslås att en koldioxidrelaterad registreringsavgift införs. Motionärerna anför att Sverige har de högsta utsläppen från nya bilar samt att utsläppen i Norge, Danmark och Finland har sänkts efter att en differentierad registreringsav-gift införts.

Utskottets ställningstagande

Kommissionen lämnade den 5 juli 2005 ett förslag till direktiv om beskattning av personbilar (KOM[2005] 261). I förslaget anføres bl.a. att uttag av registreringskatt inte längre ska vara tillåtet och att de medlemsstater som tar ut registreringskatt successivt ska avveckla skatten. Förslaget har diskuterats vid möten i rådsarbetsgrupper både under det tyska ordförandeskapet och under det portugisiska ordförandeskapet. I förslaget från det portugisiska ordförandeskapet har den del av förslaget som avser avveckling av registreringskatter tagits bort, medan de regler som avser koldioxidrelatering av fordonsskatt och registreringskatt är avsedda att vara mer flexibla. Såvitt utskottet erfarit är flera medlemsstater fortfarande kritiska mot gemensamma regler för bl.a. registreringskatt. Utskottet har tidigare avstyrkt motioner om att utreda möjligheterna att införa en registreringskatt i Sverige (bet. 2007/08:SkU17 s. 16). Genom arbetet på EU-nivå är frågan om registreringskatt ändå aktuell för regeringen. Mot denna bakgrund vidhåller utskottet sin tidigare inställning av avstyrker motionsyrkandena.

Skatten på handelsgödsel och bekämpningsmedel

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om att skatten på handelsgödsel och bekämpningsmedel ska höjas.

Jämför avvikande mening 2 (v).

Bakgrund

Särskilda miljöskatter på bekämpningsmedel och handelsgödsel tas ut med stöd av lagen (1984:410) om avgift på bekämpningsmedel, respektive genom lagen (1984:409) om avgift på gödselmedel. Syftet med miljöskatterna är att minska användningen av kemikalier i jordbruket och på så sätt minska jordbrukets negativa påverkan på miljön.

Gödselmedelsskatten är 1:80 kr för varje helt kg kväve, förutsatt att andelen kväve i medlet är minst 2 %, och 30 kr för varje helt gram kadmium i gödselmedel, till den del kadmiuminnehållet överstiger 5 gram per ton fosfor. Bekämpningsmedelsskatten är 30 kr för varje helt kg verksam beståndsdel i bekämpningsmedlet.

Riksdagen har efter förslag i budgetpropositionen för 2002 beslutat om en återföring av skatten på bekämpningsmedel och handelsgödsel till jordbruksnäringen (vilket inbegriper växthusnäringen). Uppburen skatt på bekämpningsmedel och kväve i handelsgödsel återförs till jordbruket via ett särskilt anslag. Huvuddelen av den återförda skatten används till åtgärder för att minska växtnäringens förluster från jordbruket och minska miljöris-

kerna inom växtskyddsområdet. Skatten på bekämpningsmedel återförs kollektivt för forsknings- och utvecklingsinsatser med syfte att främja en hållbar utveckling inom jordbruket och trädgårdsnäringen.

Motionerna

I *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkande 40 av Lars Ohly m.fl. och i motion Fi285 yrkande 22 av Peter Pedersen m.fl. (v) föreslås att skatten på handelsgödsel och bekämpningsmedel ska höjas med 20 %. Nämnade förslag lämnas som ett led i att minska jordbrukets påverkan på övergödningen av haven.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid ett flertal tillfällen avstyrkt motionsyrkanden om höjd skatt på bekämpningsmedel och handelsgödsel, senast i betänkande 2007/08: 21. Utskottet ser inte skäl för att ändra sina tidigare ställningstaganden och avstyrker därmed motionerna Fi302 och Fi285 i dessa delar.

Animalieproduktion – beskattning av vegetabilier

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om att införa en miljöavgift på de vegetabilier som används till att föda upp djur inom köttproduktionen.

Jämför avvikande mening 2 (v).

Motionen

I *Vänsterpartiets* motion Fi285 yrkande 21 av Peter Pedersen m.fl. föreslås att en handlingsplan för minskad köttkonsumtion upprättas. Åtgärder i handlingsplanen kan vara att införa en miljöavgift på de vegetabilier som används till att föda upp djur inom köttproduktionen samt ökad information om köttkonsumtionens miljöeffekter.

Utskottets ställningstagande

Jordbruksministern Eskil Erlandsson (c) har som svar på en interpellation (2006/07:318) angående köttkonsumtionens miljöpåverkan bl.a. anfört att regeringen inte avser att införa miljöavgifter på de vegetabilier som används för djuruppfödning eller miljöbonus till vegetabilisk produktion då detta inte är styrmedel som regeringen förespråkar.

I samma interpellationssvar har jordbruksministern påpekat att det av det landsbygdsutvecklingsprogram som regeringen arbetar under framgår att regeringen stöder köttproduktionen. På betesmarker som nyttjas används inga kemikalier. För den biologiska mångfalden är det angeläget att ha betande djur för att behålla vårt mångfasetterade biologiska landskap. Nötköttproduktionen är en viktig del för att uppfylla de svenska mjölkvalitetsmålen. Som utskottet tidigare anfört (bet. 2007/08:SkU21, s. 39) ställer sig utskottet även i detta avseende bakom regeringens politik. Utskottet avstyrker därmed motion Fi285.

Reklamskatt

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning att förutsättningar för att finansiera ytterligare steg i avskaffandet av reklamskatten för närvarande inte föreligger. Utskottet avstyrker en motion om att i nuläget avveckla även den resterande delen av reklamskatten.

Bakgrund

Skatt på annonser och reklam infördes i början av 1970-talet för att finansiera en ökning av det statliga stödet till dagspressen. Bestämmelser om reklamskatt finns i lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam (reklamskattelagen). Skatten tas ut på annons som är avsedd att offentliggöras i landet och för reklam som är avsedd att spridas inom landet i annan form än annons. Reklam i radio, i tv och på Internet omfattas inte av beskattningen.

I april 2002 tillkännagav riksdagen som sin mening vad skatteutskottet anfört om att reklamskatten bör avvecklas och att frågan, med beaktande av de budgetpolitiska målen, bör prioriteras vid kommande budgetberedning (bet. 2001/02:SkU20).

I budgetpropositionerna för 2003, 2004 och 2005 tog den dåvarande regeringen upp frågan om ett avskaffande men ansåg med hänsyn till det statsfinansiella läget att det var nödvändigt att dröja med en sådan åtgärd.

Ett första steg i avskaffandet togs hösten 2005 (budgetpropositionen för 2006) när riksdagen beslutade att skatten på annonser i allmän nyhetstidning skulle sänkas från 4 till 3 % och att reklamskatten i övrigt skulle sänkas från 11 till 8 %. Vidare beslöts att beloppet av den skattepliktiga omsättning som berättigar till återbetalning av reklamskatt för dagspress respektive populär- eller fackpress skulle höjas från 12 respektive 6 miljoner kronor för helt år till 50 respektive 10 miljoner kronor. Ändringarna, som trädde i kraft den 1 januari 2006, har medfört att antalet tidningar som betalar reklamskatt minskat.

Ett ytterligare steg i avskaffandet av reklamskatten togs när riksdagen beslutade att samtliga periodiska publikationer, även gratisutdelade, som inte är annonsblad, katalog eller program retroaktivt fr.o.m. den 1 januari 2007 ska få samma lägre beskattning och högre grundavdrag som för närvarande gäller för allmänna nyhetstidningar (prop. 2007/08:18, bet. 2007/08:SkU8).

Budgetpropositionen

Även i årets budgetberedning har frågan om ytterligare steg i avskaffandet av den resterande reklamskatten prövats. Regeringen anser att det är viktigt att den resterande reklamskatten avskaffas. Regeringen har dock prioriterat skatteändringar som ökar den varaktiga sysselsättningen, som höjt jobbskatteavdrag och sänkt företagsskatt, före ytterligare sänkning av reklamskatten.

Motionen

I motion Fi266 av Kerstin Lundgren (c) föreslås att den resterande delen av reklamskatten, i enlighet med den vilja som uttryckts av regering och riksdag, avvecklas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anförde i samband med behandling av proposition 2007/08:18 att regeringens förslag innebar att ytterligare ett betydande steg nu tas mot ett avskaffande av reklamskatten. Utskottet välkomnade förslaget men ville ånyo erinra om att riksdagens tidigare ställningstagande avsåg en avveckling av hela reklamskatten. Utskottet anförde att man utgår från att regeringen under kommande budgetberedning har detta mål i sikte (bet. 2007/08:SkU8). Även i yttrande 2007/08:SkU5y har utskottet anført att man utgår ifrån att möjligheten till ett slopande av reklamskatten tas upp inom ramen för en prövning av budgeten för 2009.

Utskottet vidhåller sin tidigare inställning att hela reklamskatten ska avvecklas och förutsätter att detta kommer att ske i kommande förslag från regeringen. Utskottet avstyrker därmed motion Fi266.

Lotteriskatt

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om att återställa lotteriskatten till den nivå som gällde före den 1 januari 2008.

Jämför avvikande mening 2 (v).

Bakgrund

Enligt lagen (1991:1482) om lotteriskatt ska skatt betalas för svenskt lotteri när vinsterna utgörs av pengar. Penningvinster i lotteri som anordnas av en ideell förening är skattefri. Det är i dag endast AB Trav och Galopps (ATG) lotteriverksamhet som beskattas enligt lagen.

Från den 1 januari 2008 sänktes lotteriskatten från 36 % till 35 % av den behållning som återstår sedan de sammanlagda vinster som betalats ut till vinnarna i lotteriet räknats av från de sammanlagda inkomsterna. Detta skedde mot bakgrund av att intäkterna från trav- och galoppsporten under senare tid minskat. Genom ändringen återställdes lotteriskatten till den nivå som den hade före den 1 juli 1997 (prop. 2007/08:11, bet. 2007/08:SkU17, rskr. 99).

Motionen

I *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkande 42 av Lars Ohly m.fl. föreslås att lotteriskatten återställs till den nivå som den hade före den sänkning som skedde den 1 januari 2008. Motionärerna anför att de inte delade regeringens bedömning beträffande ATG:s utveckling och därför inte ansåg att en skattesänkning var befogad.

Utskottets ställningstagande

Utskottet avstyrkte i samband med att lotteriskatten sänktes motionsyrkanden om att förslaget om sänkning skulle avslås. Utskottet ansåg i likhet med regeringen att det var befogat att återställa lotteriskatten till den nivå som skatten hade före den 1 juli 1997 (bet. 2007/08:SkU17 s. 17). Utskottet vidhåller denna inställning av avstyrker motionen i den delen.

Stärkt kontroll vid införsel av alkohol m.m.

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning att förare som inte medför föreskrivet förenklat ledsagardokument vid transport av beskattade varor ska påföras transporttillägg samt att vissa ändringar bör göras av bestämmelserna om beskattning av bränsle vid införsel för personligt bruk.

Budgetpropositionen

Kontroll av införsel av alkohol

Efter förslag i propositionen Alkoholfrågor med EG-rättslig anknytning (prop. 2007/08:119) infördes vissa anpassningar av alkohollagen (1994:1738) till EG-rätten fr.o.m. den 1 juli 2008. De nya reglerna innebär bl.a. att spritdrycker, vin och starköl får föras in till Sverige från ett annat EG-land av en enskild person som har fyllt 20 år, genom yrkesmässig befordran eller annan oberoende mellanhand om dryckerna är avsedda för den enskildes eller dennes familjs personliga bruk. Bestämmelsen utgör en anpassning av lagstiftningen till följd av EG-domstolens domar den 5 juni 2007 i mål C-170/04 (fallet Rosengren) och den 4 oktober 2007 i mål C-186/05. Svensk alkoholskatt ska i dessa fall betalas av den person som beställt alkoholvarorna.

Regeringen bedömer att möjligheten att föra in alkoholvaror med s.k. oberoende mellanhand medför att antalet legala införseltransporter av alkoholvaror till enskilda privatpersoner kommer att öka. Hur stor ökningen blir är svårt att förutse. Det är dock sannolikt att ett ökat antal införselfall kommer att innebära en ökad arbetsbelastning för Tullverket. För att motverka detta bör förare som inte medför föreskrivet förenklat ledsagardokument påföras transporttillägg. Denna åtgärd syftar till att säkerställa identifikationen av skattskyldiga beställare och underlätta Tullverkets möjligheter att kontrollera dessa beställare.

Beskattning av bränsle

Efter en dom från EG-domstolen den 15 november 2007 i mål C-330/05 (Granbergfallet) finns anledning att ändra bestämmelserna om beskattning av uppvärmningsbränsle som förs in till Sverige för personligt bruk. Det bör därför införas bestämmelser som gör det möjligt att under vissa förutsättningar föra in sådant bränsle utan att det utlöser beskattning här. Förutsättningarna för skattefriheten bör vara att bränslet förs hit av en enskild person som har förvärvat bränslet i ett annat EG-land och som själv transporterar bränslet hit, och bränslet ska vara avsett för personligt bruk av den enskilde själv eller dennes familj. Om bränslet förs in med ett s.k. ovanligt transportsätt bör beskattning dock ske här i Sverige. Detta innebär att skattefri införsel av uppvärmningsbränsle endast kommer att kunna ske om bränslet förs in hit i tankfordon med fasta tankar. Det finns också skäl att göra vissa justeringar i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och mineraloljeprodukter i samband med en sådan möjlighet till skattefri införsel.

Ändringarna bör träda i kraft den 1 januari 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom regeringens bedömningar.

Uttagsbeskattning avseende vissa fastighetstjänster

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning att lönegränsen för uttagsbeskattning av vissa fastighetstjänster som utförs av en fastighetsägare i egen regi på en egen fastighet bör höjas från 150 000 kr till 300 000 kr.

Budgetpropositionen

Underhåll, lokalstädning, fönsterputsning, renhållning och annan fastighetskötsel ska enligt 2 kap. 8 § mervärdesskattelagen (1994:200) uttagsbeskattas när fastighetsägaren utför arbetena i egen regi, dvs. är egna anställda, även om verksamheten i övrigt inte är mervärdesskattepliktig. Uttagsbeskattning sker dock endast om nedlagda lönekostnader, inräknat avgifter som grundas på lönekostnaderna för arbete, överstiger 150 000 kr för beskattningsåret.

Regeringen anför bl.a. att den aktuella lönegränsen har varit densamma sedan regleringen infördes genom skattereformen 1990/91. Med hänsyn härtill, samt till att det skulle vara en administrativ förenkling för berörda företag, bör lönegränsen nu höjas. Regeringen anser att en höjning av lönegränsen till 300 000 kr, som i stort motsvarar den totala löneutvecklingen sedan 1990, vore lämplig. Åtgärden ingår som en del i regeringens arbete med att minska företagens administrativa börda. Ändringarna bör träda i kraft den 1 januari 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte något att invända mot den planerade höjning av lönegränsen för uttagsbeskattning av vissa fastighetstjänster som utförs av en fastighetsägare i egen regi.

Sänkt moms på ekologiska livsmedel

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om sänkt mervärdesskatt på ekologiskt producerade livsmedel.

Jämför avvikande mening 3 (mp).

Bakgrund

Livsmedel som konsumenten köper och tar med sig beskattas med 12 % moms medan mat som serveras på restaurang beskattas på normal nivå, dvs. 25 %.

I rapporten Mervärdesskatten på ekologiska livsmedel (Ds 2002:51) slås fast att den s.k. likabehandlingsprincipen i EG-rätten innebär att Sverige inte kan införa olika momssatser för miljömärkta (ekologiska) livsmedel och andra livsmedel. En ensidig svensk differentiering bedöms inte kunna utformas så att den blir EU-konform. Den ekonomiska analysen visade att mervärdesskatten inte är det mest lämpliga miljöpolitiska styrmedlet, bl.a. med hänsyn till instrumentets trubbighet och osäkra kostnadseffektivitet, och till att en differentiering till förmån för ekologiska livsmedel kan sägas gå emot den allmänt accepterade principen om att förorenaren ska betala.

Motionen

I motion Fi272 yrkande 21 av Peter Eriksson m.fl. anför *Miljöpartiet* att regeringen bör vidta nödvändiga åtgärder på EU-nivå och återkomma med lagförslag på en sänkning av mervärdesskatten på ekologiskt producerade livsmedel från 12 % till 6 %. Då detta kräver en ändring av EU:s momsdirektiv kan lagen tidigast träda i kraft den 1 januari 2010.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid flera tillfällen tidigare ställt sig avvisande till förslag om en differentierad mervärdesskattesats till förmån för miljömärkta livsmedel, eftersom det skulle innebära olika skatt på varor som är av samma slag men tillverkade på olika sätt (senast i yttr. 2007/08:SkU1y). En sådan ordning skulle enligt utskottets mening bli svår att administrera och än svårare att kontrollera bl.a. mot bakgrund av gränsdragningsproblemen. Utskottet vidhåller denna inställning och avstyrker motionen i denna del.

Reformerad F-skatt

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning.

Jämför avvikande meningarna 1 (s) och 2 (v).

Bakgrund

Redan i regeringsförklaringen hösten 2006 uttalade regeringen sin avsikt att göra det lättare att starta och driva företag. En åtgärd som nämndes i det sammanhanget var att det bör bli lättare att få F-skatt, framför allt för dem med endast en eller ett fåtal uppdragsgivare. Den utredning som regeringen sedan tillsatte för att göra en översyn av kraven för F-skatt m.m. har nyligen överlämnat betänkandet F-skatt åt flera (SOU 2008:76). Utredningen föreslår att näringsverksamhetsbegreppet i inkomstkattelagen

(1999:1229) utvidgas. Detta föreslås ske genom att det införs en bestämmelse i lagen som innebär att man vid bedömningen av om verksamheten bedrivs självständigt särskilt ska beakta graden av beroende till uppdragsgivaren, integration i dennes verksamhet och vad parterna har avtalat.

Förslaget har remissbehandlats och huvudsakligen fått en positiv respons från flertalet av näringslivets företrädare.

Budgetpropositionen

Regeringen avser att gå vidare med utredningens förslag med sikte på att få en lagändring i kraft den 1 januari 2009.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening är det angeläget att skattereglerna har en utformning som gör det enkelt att starta och bedriva näringsverksamhet. Utskottet ser därför positivt på att regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag som syftar till att göra det enklare att få F-skatt, framför allt för dem med endast en eller ett fåtal uppdragsgivare.

Slopas krav på årlig teknisk kontroll av kassaregister

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning.

Jämför avvikande mening 1 (s).

Budgetpropositionen

Kravet på årlig teknisk kontroll av kassaregister bör slopas eftersom det inte bedöms ha något värde för skattekontrollen. Regeringen avser att föreslå en lagändring som kan träda i kraft samtidigt som kravet på kassaregister, dvs. den 1 januari 2010.

Lagen (2007:592) om kassaregister m.m. antogs av riksdagen under våren 2007 (prop. 2006/07:105, bet. 2006/07:SkU18).

Utskottets ställningstagande

Syftet med den nya lagen om kassaregister i kontantbranschen är att skydda seriösa företagare från illojal konkurrens från företagare som skaffar sig konkurrensfördelar genom att inte betala skatter och avgifter. Lagen innebär en skyldighet för näringsidkare som säljer varor och tjänster mot kontant betalning att registrera försäljningen i ett certifierat kassaregister.

Kraven kombineras med särskilda kontrollbefogenheter bl.a. årligt återkommande teknisk kontroll. Kostnaden för kontrollen har uppskattats till ca 1 000 kr per tillfälle och åvilar näringsidkarna.

Utskottet har inte något att invända mot regeringens planer på att slopa kravet på årlig kontroll om nya bättre lösningar för att garantera skattekontrollen finns. Ett borttagande av kravet skulle också ha den fördelen att företagens kostnader och administrativa börda minskar.

Lättnader i kontrolluppgiftsskyldigheten om betalningar till och från utlandet

Utskottets ställningstagande i korthet
Utskottet delar regeringens bedömning.

Budgetpropositionen

Av regelförenklingsskäl avser regeringen att under hösten lämna förslag till lättnader i kraven på kontrolluppgifter om betalningar till och från utlandet. Ändringarna bör träda i kraft vid årsskiftet.

Finansdepartementet har behandlat frågan i promemorian Slopad kontrolluppgiftsskyldighet om tillgångar och skulder, m.m. (dnr Fi2008/2835). I promemorian föreslås att uppgift om vad betalningen avser inte ska behöva lämnas beträffande betalningar från utlandet. Vidare föreslås att uppgift om betalningens belopp i svenska kronor inte ska behöva lämnas när det gäller betalningar till och från utlandet, utan det ska räcka att uppgift lämnas om betalningens belopp i använd valuta, betalningsdatum och valutakod.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det behövs vissa regelförenklingar för dem som i dag lämnar kontrolluppgifter om betalningar till och från utlandet.

Utskottet noterar att en proposition som innehåller de aviserade lagändringarna numera har lämnats till riksdagen (prop. 2008/09:44). I propositionen lämnas även förslag på vilka kontrolluppgiftsskyldigheter rörande tillgångar och skulder som bör slopas till följd av att förmögenhetsskatten har avskaffats. Utskottet kommer således att återkomma till dessa frågor senare under hösten.

Utgifter som krediteras på skattekonto

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslag om att avskaffa den s.k. jämställdhetsbonusen samt yrkanden om att ersätta nystartsjobben med ett antal nya stödförmer.

Jämför avvikande mening 2 (v).

Bakgrund

Den 1 juli 2008 infördes en jämställdhetsbonus. Reformen innebär att arbetande föräldrar som delar på uttaget av föräldrapenning kan erhålla en jämställdhetsbonus på maximalt 3 000 kr i månaden. Storleken styrs av förvärvsinkomsten och i vilken utsträckning föräldrarna delar på föräldrapenningen. Syftet är att förbättra förutsättningarna för jämställdhet mellan kvinnor och män i ansvaret för hem och barn, i uttaget av föräldraförsäkringen och på arbetsmarknaden.

Jämställdhetsbonusen avsågs ursprungligen utformas som en skattereduktion. En sådan lösning ansågs dock innebära ett ingrepp i inkomsttaxeringen, och lagstiftningsprocessen skulle bli mer komplicerad och tidskrävande. Jämställdhetsbonusen utformades därför som en kreditering på skattekontot.

Budgetpropositionen

Vissa krediteringar som ges på skattekonto är stöd som enligt nationalräkenskaperna är att likställa med utgifter. För att öka möjligheten att kontrollera statsutgifternas utveckling redovisas dessa utgifter under en egen inkomsttyp.

Det stora flertalet skattekrediteringar har upphört eller flyttats till statsbudgetens utgiftssida, vilket innebär att krediteringarna minskat från 13,7 miljarder kronor 2006 till 2,4 miljarder kronor 2008. År 2009–2011 beräknas de totala skattekontokrediteringarna ligga på mellan 0,1 och 0,2 miljarder kronor och inkluderar då endast en kreditering för jämställdhetsbonus.

Motionerna

I *Vänsterpartiets* motion Fi302 yrkande 43 av Lars Ohly m.fl. vidhåller motionärerna sin tidigare uppfattning att jämställdhetsbonusen aldrig bort införas. Enligt motionärerna befäster jämställdhetsbonusen idén om föräldraskapet som obligatoriskt för kvinnor och ett frivilligt erbjudande för män – som kan locka en och annan om villkoren är tillräckligt förmånliga. Motionärerna förespråkar vidare att de s.k. nyfrisksjobben och nystartsjobben bör ersättas med riktade arbetsmarknadspolitiska stöd till grupper som står långt bort från arbetsmarknaden (yrkandena 44 och 45). Det handlar

bl.a. om anställningsstöd för unga och långtidssjukskrivna, plusjobb för långtidsarbetslösa och anställningsstöd för nyanlända. Stödåtgärderna bör lämnas i form av kreditering på skattekonto.

I motion Fi271 yrkande 13 av Lars Ohly m.fl. (v) föreslås en särskild jobsatsning som innebär ett riktat sysselsättningsstöd med full lönekom-pensation till kommuner och landsting som nyanställer personal. Jobsats-ningen bör enligt motionärerna ske genom skattekreditering på budgetens inkomstsida.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser till skillnad från motionärerna att jämställdhetsbonusen, som tillkommit för att förbättra familjernas ekonomiska möjligheter att för-dela föräldraledigheten mer jämlikt, ska finnas kvar.

Utskottet har i det föregående ställt sig bakom den inriktning av skatte-politiken som regeringen föreslår och ser därför inget skäl att tillstyrka motionärernas förslag om att införa en rad olika stödåtgärder eller den sär-skilda jobsatsning i form av skattekreditering till kommunsektorn som förordas.

Motionerna Fi302 yrkandena 43–45 och Fi271 yrkande 13 avstyrks.

Beräkning av statsbudgetens inkomster

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet tillstyrker att riksdagen godkänner regeringens inkomst-beräkning och avstyrker motionsyrkanden om godkännande av Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets inkomst-beräkning. Jämför avvikande meningarna 1 (s), 2 (v) och 3 (mp).

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår (punkt 4) att riksdagen godkänner beräkningen av stats-budgetens inkomster för 2009 (avsnitt 6.3.1 och bilaga 1 avsnitt 2).

Motionerna

I partimotionerna från *Socialdemokraterna*, *Vänsterpartiet* och *Miljöpartiet* föreslås att riksdagen godkänner den inkomstberäkning som redovisas i respektive motion. Sådana yrkanden framställs i motionerna Fi270 yrkande 3 (tabell BB5, BB6) av Mona Sahlin m.fl. (s), Fi271 yrkandena 6 och 7 (tabell 5) av Lars Ohly m.fl. (v) och motion Fi272 yrkande 3 av Peter Eriksson m.fl. (mp).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i de föregående avsnitten tillstyrkt att regeringens förslag bifalls och godtagit de bedömningar och övriga ställningstaganden som regeringen redovisat. Utskottet föreslår att regeringens beräkning av statsbudgetens inkomster för 2009 godkänns. De aktuella motionsyrkandena från oppositionspartierna avstyrks.

UTGIFTSRAMAR

Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om utgiftsram för 2009 och preliminär utgiftsram för 2010 och 2011 samt avstyrker motionsförslag om större ramar.

Jämför avvikande meningarna 1 (s) och 2 (v).

Budgetpropositionen

Föreslagna utgiftsramar och anslag inom utgiftsområdet

Utgiftsområde 3 omfattar Skatteverket, Tullverket och Kronofogdemyndigheten.

Regeringen föreslår att riksdagen dels ska besluta om en utgiftsram för utgiftsområdet på 9 460 miljoner kronor för 2008 (punkt 5 delvis), dels godkänna en preliminär utgiftsram för 2010 på 9 687 miljoner kronor och för 2011 på 9 888 miljoner kronor (punkt 8 delvis).

Skatteverket har fått ökade uppgifter till följd av ny skattelagstiftning och regeringen föreslår att myndighetens anslag därför ökas med 35 miljoner kronor för 2009. Regeringen föreslår en anslagsökning med samma belopp för 2010 och 2011 i förhållande till beräkningen i vårpropositionen. Dessutom föreslås en ökning av Skatteverkets anslag med 25 miljoner kronor 2009 för arbetet med den webbaserade tjänsten skatta.se. För att stävja svartarbete och öka Skatteverkets samarbete med andra länder i syfte att följa skatteplaneringsaktiviteter föreslår regeringen att Skatteverkets anslag förstärks med 25 miljoner kronor för 2009. Dessutom föreslås i samma syfte anslagsökningar för 2010 och 2011 med 25 miljoner kronor i förhållande till beräkningen i vårpropositionen. Regeringen vill även ge Skatteverket ökade resurser för arbetet med id-kort till personer som inte är svenska medborgare och föreslår att anslaget därför ökas med 31 miljoner kronor 2009. För 2010 och 2011 föreslås att myndighetens anslag ökas med 10 miljoner kronor, i förhållande till beräkningen i vårpropositionen,

för detta arbete. Slutligen föreslås en minskning av anslaget med 173 000 kr för arbetet med Företagsregister och individdatabas (FRIDA), som i stället beräknas på anslag 1:9 *Statistiska centralbyrån* under utgiftsområde 2.

Regeringen föreslår att Tullverkets anslag ökas med 50 miljoner kronor 2009 och med samma belopp 2010 och 2011, i förhållande till beräkningen i vårpropositionen. Anslagsförstärkningen syftar till att möjliggöra en fortsatt utveckling av nya och effektivare arbetsmetoder för Tullverkets båda huvudprocesser Effektiv handel och Brottsbekämpning. Dessutom föreslås att Tullverkets anslag ökas med 25 miljoner kronor 2009 för arbetet med Customs Trade Systems och moderniseringen av tullkodex. För 2010 och 2011 beräknas en anslagsökning med 25 respektive 25 miljoner kronor, i förhållande till beräkningen i vårpropositionen, för detta ändamål. Därutöver föreslås att anslaget tillförs 3 230 000 kr på tilläggsbudget 2 och 250 000 kr för 2009 för arbetet med alkoholutandningsprov, samtidigt som anslag 1:1 *Polisorganisationen* under utgiftsområde 4 minskas med motsvarande belopp. Tullverkets anslag föreslås minskas med 700 000 kr för arbetet med tillstånd för internationella transporter, som i stället beräknas på anslag 1:5 *Transportstyrelsen* under utgiftsområde 22.

Övergripande mål och verksamhetsinriktning inom utgiftsområdet

Regeringen föreslår att det övergripande målet för utgiftsområde 3 ska vara att säkerställa finansieringen av den offentliga sektorn och bidra till ett väl fungerande samhälle för medborgare och näringsliv samt motverka brottslighet.

När det gäller politikens inriktning framhåller regeringen att myndigheterna inom utgiftsområdet ska underlätta för medborgare och företag att göra rätt för sig, och att dessa ska känna förtroende för rättssäkerheten och rättstryggheten i regelsystemen. En enhetlig behandling av de företag och medborgare som kommer i kontakt med myndigheterna är en viktig rättssäkerhetsaspekt, och säkerställandet av att enhetlig behandling av ärenden sker är en viktig uppgift för myndigheternas ledning.

Myndigheterna ska se till att de regelverk och rutiner som de själva disponerar över är så enkla som möjligt, till gagn för en kostnadseffektiv hantering. Betydelsen av samtliga myndigheters fortsatta arbete med förenklingar av det egna regelverket, och utarbetande av förslag till förenklingar av de nationella och internationella regelverken, understryks.

Det är även väsentligt att myndigheterna, som bedriver likartad verksamhet inom uppördshantering och brottsbekämpning, tar till vara möjligheter att genom myndighetssamverkan åstadkomma förenklingar och förbättringar.

I det löpande arbetet ska myndigheterna kontinuerligt arbeta för att höja effektiviteten i verksamheten, samtidigt som servicen till allmänhet och företag förbättras.

Kontinuerliga rationaliseringar och en kostnadseffektiv verksamhet krävs för att klara framtidens krav på myndigheterna. I myndigheternas uppgift ligger att organisera sig på ett sätt som bidrar till att förstärka förutsättning-

arna för att bedriva verksamheten effektivt. För att verksamheten ska kunna styras i rätt riktning och resurserna styras till prioriterade områden krävs att myndigheterna kontinuerligt följer samhällsutvecklingen.

Ett bibehållet förtroende och legitimitet för trygghetssystemen är enligt regeringen ytterst angeläget. Detta förutsätter att utbetalningar bara sker till dem som är berättigade till ersättningar och bidrag. I budgetpropositionens finansplan (avsnitt 1.6.5.) redovisas en rad generella åtgärder som bl.a. rör skattesystemet och syftar till att förebygga felaktiga utbetalningar från trygghetssystemen.

Ledning, prioritering, intern styrning och uppföljning av all verksamhet inom myndigheterna är viktigt för att uppnå en effektiv och ändamålsenlig förvaltning. Det är av stor betydelse att myndigheterna har ändamålsenliga interna system för att kunna följa verksamheten och bedöma dess enhetlighet, kvalitet, produktivitet och effektivitet.

Den ekonomiska integrationen i Europa och EU:s utvidgning, tillsammans med globaliseringen av ekonomi och handel, medför delvis nya förutsättningar för myndigheternas verksamhet. Myndigheterna kommer kontinuerligt att behöva anpassa verksamheten till de nya förutsättningar som gäller.

Det är viktigt att den information som utbyts i samarbetet mellan olika stater tas till vara på bästa sätt inom myndigheterna. I det internationella och europeiska administrativa samarbetet inom myndighetsområdena prioriteras insatser för regel- och procedurförenklingar, rationell användning av IT, informationsutbyte och utbildningsinsatser.

Myndigheterna ska fortlöpande medverka i EU-arbetet. I detta arbete har myndigheterna en viktig uppgift att biträda regeringen med expertis i sakfrågor samt analysera problemställningar och föreslå ställningstaganden. Myndigheterna ska även delta i förhandlingsarbetet, särskilt inom de genomförandekommittéer som leds av Europeiska kommissionen.

I övrigt är verksamheternas förutsättningar och inriktning i hög grad specifika för respektive myndighetsområde.

Myndigheternas mål och verksamhetsinriktning

För Skatteverkets del anför regeringen att en effektiv verksamhet förutsätter en väl fungerande ledning, styrning och uppföljning, och att myndigheten bör fortsätta arbetet med att utveckla riskanalyser samt urvals- och uppföljningssystem. Vidare krävs arbete för att ytterligare öka enhetligheten i Skatteverkets handläggningstider, rättstillämpning och kontrollnivåer. Dessutom framhåller regeringen vikten av att Skatteverkets utveckling av nya e-tjänster fortgår. Dessutom anføres att myndighetens kontrollverksamhet i huvudsak ska riktas mot avsiktliga fel, och att det krävs en hög grad av träffsäkerhet. För att uppnå allmänpreventiva effekter ska de områden prioriteras där det finns allvarliga fel, och fusket är särskilt förtroendeskadligt. Kontrollen ska, i individualpreventivt syfte, vara tidig och följas upp genom återkommande kontroller. Den internationella utvecklingen kräver

vidare att Skatteverket intensifierar sitt samarbete med andra svenska och utländska myndigheter och fortsätter att förbättra de möjligheter till informationsutbyte som finns. Regeringen framhåller behovet av att Skatteverket höjer sin tekniska kompetens och personalkompetens för att hantera det internationella arbetet. Vidare uppger regeringen att myndighetsansvaret för Statens personadressregisternämnd (SPAR-nämnden) ska övertas av Skatteverket den 1 januari 2009. Detta innebär att SPAR-nämnden avvecklas.

Regeringen framhåller i fråga om Tullverket att myndigheten ska fortsätta att förbättra och effektivisera uppbördshanteringen och servicen till företag. Det är viktigt att myndighetens brottsbekämpande verksamhet förbättras, genom en målmedveten prioritering, styrning, modernisering och effektivisering. Den högst prioriterade uppgiften för den brottsbekämpande verksamheten ska även försettningsvis vara att förhindra införsel av narkotika i Sverige. Tullverket ska dessutom prioritera arbetet avseende organiserad brottslighet och storskalig brottslighet samt ekonomisk brottslighet. Myndigheten ska också prioritera arbetet avseende storskalig och frekvent illegal införsel av alkohol och tobak. Det är enligt regeringen viktigt att se till att olika verksamheter inom myndigheten samverkar så att höjd effektivitet och kvalitet säkerställs inom både uppbörds- och brottsbekämpningsverksamheten. Samordningsfördelar med utnyttjande av kompetens från huvudprocesserna Effektiv handel och Brottsbekämpning, som båda finns inom myndigheten, måste utnyttjas i utvecklingen av verksamheten. De olika delarna av förändringsarbetet ska stödja varandra för att utveckla en modern, enhetlig, effektiv och ändamålsenlig verksamhet som når uppsatta mål. Tullverkets arbete med förenklingar av regler och tullprocedurer samt utveckling av riskanalyser och kontrollmetoder ska fortsätta.

För Kronofogdemyndighetens del framhåller regeringen behovet av fortsatt effektivitets-, utvecklings- och enhetlighetsarbete inom myndigheten. Kronofogdemyndigheten ska på ett effektivt, partsneutralt och förtroendeingivande sätt verkställa beslut och driva in skulder. Det förebyggande arbetet är av stor vikt för myndigheten, och en god betalningsvilja ska upprätthållas. Vidare ska arbetet med förslag till regelförenklingar och utveckling av arbetsmetoder fortgå.

Motionerna

I *Socialdemokraternas* motion Fi270 yrkande 4 delvis och yrkande 6 delvis av Mona Sahlin m.fl. föreslås att utgiftsramen för utgiftsområde 3 höjs med 60 miljoner kronor för 2009, 2010 och 2011. Motionärerna föreslår att Skatteverket tillförs 30 miljoner kronor per år, utöver regeringens föreslagna anslag, för att öka arbetet mot skattefusk. Vidare föreslås ytterligare en anslagsökning till Skatteverket om 30 miljoner kronor per år 2009, 2010 och 2011 för att bekämpa internationell skatteflykt.

I *Vänsterpartiets* motion Fi271 yrkande 8 delvis och yrkande 9 delvis av Lars Ohly m.fl. föreslår motionärerna att utgiftsramen för utgiftsområdet höjs med 110 miljoner kronor för 2009, 119 miljoner kronor 2010 och 125 miljoner kronor för 2011. Enligt motionärerna bör Skatteverkets anslag ökas med 40 miljoner kronor för 2009, 2010 och 2011 för att hantera den ökade arbetsbelastningen och för att bekämpa skattefusk. Dessutom föreslår motionärerna att Kronofogdemyndighetens anslag ökas med 40 miljoner kronor för 2009, 2010 och 2011 för att förhindra uppsägningar och säkerställa de mål med verksamheten som framgår av budgetpropositionen för 2009. Dessutom föreslås ett nytt anslag till Kronofogdemyndigheten för att bygga upp en verksamhet med statliga saneringslån.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till ramar för utgiftsområde 3 och de förändringar som föreslås av andra partier framgår av följande tabell:

Ramar för utgiftsområde 3

Miljoner kronor

År	Prop.	(s)	(v)
2009	9 460	+60	+110
2010	9 687	+60	+119
2011	9 888	+60	+125

Utskottet kan konstatera att Skatteverket, Tullverket och Kronofogdemyndigheten på ett positivt sätt bidrar till att i hög grad uppfylla målet för utgiftsområdet. Ytterligare förbättringar har gjorts som inneburit såväl effektiviseringar, bl.a. avseende användningen av e-tjänster, som en positiv resultatutveckling.

När det gäller inriktningen på myndigheternas verksamhet ansluter sig utskottet till vad regeringen anfört i propositionen såväl avseende övergripande mål som varje myndighets verksamhetsinriktning och uppgifter.

I jämförelse med anvisade medel för 2008 föreslår regeringen en ökad ram för utgiftsområdet med 284 miljoner kronor för 2009. Skatteverkets anslag tillförs 25 miljoner kronor för arbetet med webbtjänsten skatta.se och 35 miljoner kronor för implementering av ny skattelagstiftning. Vidare ökas anslaget med 25 miljoner kronor för arbetet med internationell skattekontroll. Skatteverkets anslag ökas också med 21 miljoner kronor engångsvis och 10 miljoner varaktigt för myndighetens arbete med id-kort. För Tullverkets del ökas anslaget med 50 miljoner kronor för verksamhetsutveckling. Den föreslagna anslagsökningen innebär en permanentning av den anslagsökning på 50 miljoner kronor som gjordes i tilläggsbudget 1 för 2008 (prop. 2007/08:99). Anslaget ökas även med 25 miljoner kronor för 2009 och 2010 samt med 35 miljoner kronor under 2011 för arbetet med Customs Trade Systems och moderniseringen av tullkodex. Utöver

dessa anslagsförstärkningar föreslås för såväl Skatteverket som Tullverket vissa överföringar av medel till eller från anslag inom utgiftsområdena 2, 4 och 22. Utskottet anser att utgiftsramen för utgiftsområde 3 är väl avvägd och har inget att erinra mot de överväganden som ligger till grund för förslaget. Detsamma gäller regeringens förslag till preliminär utgiftsram för 2010 och 2011.

De utgiftsökningar som Socialdemokraterna och Vänsterpartiet föreslår avvisas av utskottet. Myndigheterna inom utgiftsområdet erbjuder en god service till allmänhet och företag. De av regeringen föreslagna anslagen möjliggör ytterligare förbättringsarbete i enlighet med vad regeringen föreslår i propositionen. Med hänvisning till detta avstyrker utskottet de förslag till ökade utgiftsramar som Socialdemokraterna och Vänsterpartiet framställer. Utskottet tillstyrker därmed regeringens förslag och avstyrker motionerna.

Stockholm den 23 oktober 2008

På skatteutskottets vägnar

Lennart Hedquist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lennart Hedquist (m), Lars Johansson (s), Annicka Engblom (m), Laila Bjurling (s), Ulf Berg (m), Jörgen Johansson (c), Raimo Pärssinen (s), Gunnar Andrén (fp), Christin Hagberg (s), Lena Asplund (m), Fredrik Olovsson (s), Fredrik Schulte (m), Marie Engström (v), Britta Rådström (s), Åke Sandström (c), Helena Leander (mp) och Jessica Polfjärd (m).

Avvikande meningar

1. Skattefrågor i budgetpropositionen för 2009 (s)

Lars Johansson (s), Laila Bjurling (s), Raimo Pärssinen (s), Christin Hagberg (s), Fredrik Olovsson (s) och Britta Rådström (s) anför:

Vi socialdemokrater har höga ambitioner för Sverige. Västståndet ska höjas och välfärden utvecklas. För att klara detta behöver Sverige en ansvarsfull framtidsinriktad ekonomisk politik. Men det räcker inte med en stark ekonomi; det behövs också ett relativt omfattande skatteuttag för nödvändiga investeringar i utbildning och välfärd.

Sverige ska ha höga ambitioner för förskolan, sjukvården, arbetslöshetsförsäkringen, skolan, äldreomsorgen, sjukförsäkringen m.m. Det förutsätter ett omfattande skatteuttag. Om skatterna ska ned till ett europeiskt genomsnitt, som regeringen förespråkar, kommer välfärden också att bli sämre och genomsnittlig.

Vår utgångspunkt är att skatt ska betalas efter bärkraft och välfärd fördelas efter behov. Den som har högre inkomster ska bidra med mer än den som har lägre, men alla ska få del av välfärden oavsett inkomst. Detta skapar både solidarisk omfördelning och trygghet.

I stället för att investera i utbildning för dem som står längst ifrån arbetsmarknaden har regeringen sänkt skatterna för dem med omfattande förmögenheter och stora inkomster. Arbetet mot skattefusk har nedprioriterats. Investeringar i jobb och utbildning har uteblivit. Netto har regeringen sänkt skatterna med 80 miljarder kronor inklusive de förändringar som föreslås i budgetpropositionen för 2009.

Vi socialdemokrater vill förändra skatterna så att skattesystemet blir mer rättvist och välfungerande. Syftet med skatternas utformning är att få in de resurser som krävs för investeringar i jobb och välfärd, samtidigt som skattesystemet bidrar till ökad rättvisa och hållbar utveckling.

Dessutom har skattepolitiken genom särlösningar och snåriga regler gjort det svenska skattesystemet mindre effektivt. t.ex. betalar löntagare och pensionärer vid samma inkomst olika mycket i skatt, konsumenter en högre skatt för trädbeskärning än gräsklippning och företag olika mycket i socialavgifter beroende på åldern på deras anställda. En del skatteförändringar går möjligen att motivera var för sig, men kombinationen av särregler och undantag gör systemet oöverskådligt och mindre effektivt. Det skadar skattesystemets legitimitet och på sikt därmed viljan att vara med och bidra, och innebär att skattesystemet i sin helhet borde genomgå en större översyn. I avvaktan på detta föreslår vi i vår budgetmotion ett antal förändringar som gör skattesystemet rättvisare och effektivare.

Syftet med *förvärvsavdraget* är att öka skillnaderna mellan de som arbetar och de som inte arbetar. Om du eller jag blir sjuk, arbetslös eller går i pension får vi inte bara lägre inkomst utan dessutom höjd skatt. Det ökar

orättvisorna i samhället och gör Sverige svagare. Vi avslår regeringens förslag om att förvärsavdraget ska byggas ut med ett tredje steg. Vi vill i stället använda det budgetutrymme som finns för investeringar i utbildning, jobb och välfärd och för att ta ett första steg i att utjämna skatten mellan löntagare och pensionärer. Vi har inga principiella invändningar mot förslaget höjd *nedre brytpunkt*, men vi vill i stället använda även dessa resurser för att höja taken inom de gemensamma försäkringssystemen. På så sätt värnas också en av grundbultarna i den svenska modellen, nämligen inkomstbortfallsprincipen.

Förvärsavdraget gör att principen om lika skatt för samma inkomst inte gäller längre. Pensionärer betalar i dag mer i skatt än personer som arbetar, vid lika inkomster. Regeringens förslag om höjt grundavdrag för pensionärer utgör att en minimal återställare görs för pensionärerna. För en pensionär som har en pension om 12 500 kr i månaden betyder regeringens förslag i budgetpropositionen endast sänkt skatt med 68 kr i månaden. Vi socialdemokrater vill ha en mer omfattande skattesänkning som ska ge alla pensionärer minst 2 700 kr om året i sänkt skatt. Därmed tar vi ett steg för att kompensera pensionärerna och minska den klyfta de borgerliga har skapat. Vi accepterar inte skillnaden mellan beskattning av pension och lön. Samtidigt som vi föreslår denna förändring föreslår vi att kommunerna kompenseras för det höjda grundavdraget för pensionärerna.

En betydande finansieringskälla till förvärsavdraget har varit de kraftiga höjningarna av avgifterna till arbetslöshetsförsäkringen. Många löntagare har fått sina avgifter höjda med upp till 300 kr i månaden. Samtidigt har ersättningen försämrats. Konsekvensen är att 500 000 löntagare har lämnat arbetslöshetsförsäkringen och nu står utan försäkring när arbetslösheten ökar. Detta har skadat den svenska modellen. Vi satsar på en kraftfull skattereduktion motsvarande upp till 75 % av *avgiften till a-kassa*. Det betyder att den löntagare som i dag betalar 400 kr i stället får en skattereduktion om 300 kr. Detta förslag är av sådan karaktär att det kan verkställas omedelbart. Förändringen sker inom ramen för förvärsavdraget och innebär att förvärsavdraget skalas ned. Det kombinerade förslaget innebär att medlemmar i a-kassan med låga inkomster och höga a-kasseavgifter tjänar mest på förslaget.

Det nuvarande avdraget för vissa tjänster som utförs i närheten av hemmet är krångligt. Det innebär att man betalar mindre i skatt om man anlitar någon att klippa gräs i den egna trädgården, men inte om samma person beskär ens träd osv. Krånglet är problematiskt i sig, men det skapar också utrymme för betydande fusk. Vi menar att det finns betydligt mer angelägna områden och effektivare investeringar för att skapa jobb än att subventionera hushållsnära tjänster. *Skattereduktionen för hushållsnära tjänster* beräknas nästa år kosta skattebetalarna 800 miljoner kronor. Vi använder i stället dessa resurser för att förbättra grundskolan och stärka forskningen.

Vi socialdemokrater anser att skattesystemet måste vara rättvist utformat för att vara legitimt. Därför är det viktigt att de med högre inkomster och större förmögenheter betalar mer i skatt än andra. Vi föreslår att en *förmögenhetsskatt* införs igen, dock i mindre omfattning än den som fanns före valet 2006. Förmögenhetsskatten ska enligt vårt förslag utformas i enlighet med det tidigare gällande regelverket för att beräkna basen för beskattningen. Lättnadsregler och de undantag som fanns ska kvarstå.

Några förändringar ska genomföras av förmögenhetsskattens konstruktion. Skattesatsen ska vara 1 %. Golvet ska höjas till 2 miljoner kronor för ensamstående och 4 miljoner för sammanboende. Ett tak för skatten ska införas motsvarande 0,5 miljarder kronor för ensamstående och 1 miljard kronor för samboende i beskattningsbart kapital. Det innebär att ingen ensamstående kommer att behöva betala mer än 5 miljoner kronor i förmögenhetsskatt och inget tvåpersonshushåll mer än 10 miljoner kronor i förmögenhetsskatt. Vi kommer dessutom att ha kvar skatteregeln att ingen ska betala mer än 60 % av sin inkomst i skatt. Lex Uggla-problematiken med överlikviditet i bolag ska undvikas genom att tillgångar i ett företag ska vara fria från förmögenhetsskatt. Förmögenhetsskatten beräknas med dessa regler inbringa 3,5 miljarder kronor under nästkommande år. Vi är beredda att tillsammans med näringslivet diskutera förändringar i förmögenhetsskattens utformning. En konsekvens av vårt ställningstagande angående förmögenhetsskatt är att kontrolluppgiftsskyldigheten för förmögenhet inte bör slopas, vilket regeringen har föreslagit.

De borgerliga partierna lovade i valrörelsen att avskaffa *fastighetsskatten*. Det har inte skett. De med lyxvillor har förvisso fått en kraftigt sänkt skatt, men vanliga småhusägare har i stället bara fått se fastighetsskatten byta namn till fastighetsavgift, vilken räknas upp med den vanliga taxeringen. Vid namnbytet flyttades statens intäkter över till kommunsektorn samtidigt som statsbidraget justerades. Kommuner i och kring storstäder med höga taxeringsvärden och med övervägande flerfamiljshus får en relativt låg intäktsökning, exempelvis förlorar Stockholms kommun på systemet. Detsamma gäller kommuner med låga taxeringsvärden för småhus. Vår principiella uppfattning är att fastighetsskatten ska vara statlig.

Trots regeringens snabba och enligt vår mening ogenomtänkta hantering av fastighetsskatten är det inte rimligt att föreslå omfattande förändringar av den. Det måste vara möjligt för hushållen att planera sin hushållsekonomi. Men för att öka rättvisan föreslår vi två tydliga förändringar av den nu befintliga fastighetsbeskattningen.

För det första kommer fastigheter att beskattas med 1 % på taxeringsvärden över 5 miljoner kronor. För det andra utökar vi den nuvarande begränsningsregeln så att inte bara pensionärer utan också andra småhusägare omfattas. Begränsningsregeln innebär att ingen småhusägare ska behöva betala mer än 4 % av sin inkomst i fastighetsskatt. Detta innebär att nästan 100 000 personer får sänkt skatt.

I vår partimotion Fi270 lämnas ett exempel som visar vad vårt förslag innebär för olika kategorier småhusägare. En ensamstående deltidsarbetande småhusägare med en årsinkomst på 120 000 kr och en villa med ett taxeringsvärde på 1 miljon kronor kommer med vårt förslag att få fastighetsskatten nedsatt från ca 6 000 kr per år till ca 4 800 kr per år. För två heltidsarbetande småhusägare med en sammanlagd årsinkomst om 500 000 kr och ett småhus taxerat till 3 miljoner kronor innebär det en oförändrad situation. Däremot får två heltidsarbetande ägare till en exklusiv villa, i exemplet taxerad till 6 miljoner kronor, och en sammanlagd årsinkomst på 1 500 000 kr betala ca 10 000 kr mer per år i fastighetsskatt än med dagens regler.

Som en del i finansieringen av omläggningen av bostadsbeskattningen infördes en räntebeläggning på uppskov med beskattning av kapitalvinster vid avyttring av bostaden. Skatten på uppskov är problematisk eftersom den minskar rörligheten på bostadsmarknaden – och därmed på arbetsmarknaden. Vi anser att räntebeläggningen på uppskov ska slopas senast nästa mandatperiod.

Utöver dessa förändringar i fastighetsskatten gör vi också en satsning på 600 miljoner kronor i två år för att stödja investeringar i klimatsmarta lösningar för bostäder. Fastighetsägare som gör denna typ av investering ska kunna ansöka om en klimatbonus på 30 % av investeringskostnaden, upp till 10 000 kr. Stödet ska gå till investeringar i en klimatsmartare lösning än den man har i dag. I stället för att bara stödja en form av klimatinvestering, som var fallet med det tidigare konverteringsstödet, vill vi här skapa möjligheter för en mångfald av lösningar. Det kan röra sig om att gå från oljepanna till bergvärme, att förbättra isoleringen, att man köper nyare, mer tätta fönster o.d.

Vår bedömning är att Sverige bör ha en *bolagsskatt* som är i nivå med våra närmaste konkurrentländer. Vi delar regeringens bedömning att det är rimligt att kombinera en uppstramning av reglerna för bolagsskatten samtidigt som skattesatsen sänks.

Det är viktigt att det finns en balans i villkoren mellan att vara företagare och anställd. Därför måste de s.k. *3:12-reglerna* vara väl anpassade. Regeringen gör nu en förändring i detta regelsystem genom att den s.k. *förenklingsregeln* ska utvidgas så att småföretagens administration förenklas. Vi tycker att det är en bra förändring.

Regeringen och utskottets majoritet berömmar sig av att de genomfört flera ändringar hittills under mandatperioden som gynnar även *småföretagen*. Vi är inte lika övertygade om att regeringens skattepolitik är lika förmånlig för småföretagandet som för de välbeställda grupper som gynnas mest av regeringens politik. Ett exempel är att regeringen i valrörelsen lovade att sänka arbetsgivaravgiften för småföretagen. Men de svek löftet och höjde i stället arbetsgivaravgifterna. Nu föreslår regeringen sent omsider att socialavgifterna sänks med 1 procentenhet för alla företag. Vi accepterar denna nedsättning men vill även utöka sänkningen med en generell

nedsättning riktad mot småföretagen. Vi satsar 2,6 miljarder kronor genom att göra en nedsättning av arbetsgivaravgiften motsvarande 2,5 procentenheter. Det betyder en sänkt kostnad med upp till närmare 20 000 kr per år och företagare. En sådan åtgärd anser vi skulle gynna småföretagandet.

För att styra energiförbrukningen i rätt riktning krävs det förändringar på bred front. Socialdemokraterna föreslår därför skatteförändringar på energiskatteområdet.

I början av året höjdes *energiskatten på diesel* i miljöklass 1 och 2 med 20 öre per liter. Till skillnad från regeringen anser vi att även energiskatten på den miljöfarligare dieseloljan i miljöklass 3 bör höjas med 20 öre per liter för att förhindra att den dieseln tar marknadsandelar.

Kraftbolagen har under en lång tidsperiod fått stora vinster genom att sälja el med låga kostnader från svensk vattenkraft för ett pris som kraftigt överstiger produktionskostnaderna. *Fastighetsskatten för vattenkraftverk* bör därför höjas med 0,3 procentenheter 2009 och ytterligare 0,5 procentenheter 2010. Även skatten på *termisk effekt* i kärnkraftverk kan öka utan direkt effekt på elpriset. Socialdemokraterna föreslår därför att denna skatt höjs med 10 % 2009 och med ytterligare 10 procentenheter 2010. Vidare ska säkerställas att den elintensiva industrin inte påverkas negativt av dessa förändringar. De intäkter som dessa förändringar ger ska användas till att finansiera de investeringar som görs för att skynda på utvecklingen till ett hållbart samhälle, med bl.a. en klimatbonus, energieffektiviseringar och energiforskning.

Införande av en *kilometerskatt* för tunga lastbilstransporter bör övervägas. En sådan skatt ökar effektiviteten i transportsystemet och minskar slitage, buller samt utsläpp av partiklar, kväveoxider, svaveldioxid och koldioxid. För att kilometerskatten ska bli effektiv bör den kombineras med satsningar på att bygga ut kapaciteten för godstransporter på järnväg. Särskild hänsyn bör tas till transporter inom skogsnäringen som saknar alternativ till transport på väg. För att skatten ska få full genomslagskraft krävs ett EU-gemensamt system för kilometerskatt.

Socialdemokraterna instämmer inte i regeringens bedömning att undantaget för miljöbilar vad gäller *trängselskatten* bör upphöra från årsskiftet, samtidigt som undantaget för befintliga miljöbilar bör fortsätta att gälla fram t.o.m. den 31 juli 2012. Miljöbilsundantaget har ett fortsatt berättigande för att stimulera fordonsteknikens utveckling. Undantaget för miljöbilar är av stor betydelse för att öka miljöbilsförsäljningen och därmed skapa en större hemmamarknad för den svenska fordonsindustrin. Fler tankställen etableras för förnybara drivmedel och personbilstrafikens nettotillskott av koldioxid minskar. För att den tekniska utvecklingen på miljöbilsområdet ska fortsätta hålla ett högt tempo krävs att lagstiftningen är drivande. Nya miljöbilar har en successivt lägre klimatpåverkan. Detta talar emot att ta bort undantaget för nya miljöbilar samtidigt som undantaget finns kvar för de redan befintliga miljöbilarna.

Socialdemokraterna välkomnar regeringens avsikt att under året påbörja en utredning om huruvida en skatt bör införas på *fluorerade gaser* och föreslår att en sådan skatt införs fr.o.m. 2010.

Redan i dag får ca 98 % sina ansökningar om *F-skatt* godkända. Regeringens planerade förändringar av möjligheten att få F-skattsedel är således obehövliga. Förändringen riskerar också att suddas ut gränsen mellan arbetstagare och egenföretagare. Detta kan utnyttjas av företagare som genom att anlita personer med F-skatt i stället för anställda kan kringgå kollektivavtal och arbetsrätt.

Vi har inte någon invändning mot planerna på att slopa kravet på årlig kontroll av *kassaregister* om nya bättre lösningar för att garantera skattekontrollen finns. Som ett led i att bekämpa skattefusk anser vi dock att det är väsentligt att kassaregister omcertifieras vid ägarbyte för att på så sätt klargöra ansvarsförhållandena vid eventuella felaktigheter och otillåtna åtgärder i kassaregistret. Vi anser även att det bör införas krav på anslutning eller integrering av kortläsare.

Skatteverket har uppskattat att givet de skatter vi har i Sverige så betalas det varje år in ungefär 130 miljarder kronor för lite. Detta beror på slarv, okunskap och fusk. Att bekämpa skattefusket handlar om att stärka välfärden men också om att skapa rättvisa villkor för företagen. Det är få saker som upplevs så orättvist för företag som att ha blivit utslagna från marknaden av en konkurrent som inte betalar sina skatter och avgifter. Rättvisa regler som följs av alla är viktigt för en fungerande marknadsekonomi. Skatteverket har ett stort ansvar för att lotsa småföretagare och andra till att enkelt betala in sina skatter.

Vi menar att regeringen agerar passivt i frågor kring skattefusk och allvarlig ekonomisk brottslighet. Ett flertal åtgärder behöver genomföras för att komma till rätta med skattebortfallet. Vi ser ett särskilt behov att öka arbetet mot den organiserade brottsligheten. Vi redovisar en rad konkreta åtgärder i vår budgetmotion.

Med det anförda föreslår vi att riksdagen fattar beslut om en inriktning av skattepolitiken som överensstämmer med Socialdemokraternas förslag. Vi tillstyrker motionerna Fi270 yrkandena 3, 4, 6, 8–11 och 14–16 av Mona Sahlin m.fl. (s) och A396 yrkande 4 av Berit Högman m.fl. (s).

Vi står bakom den inkomstberäkning som redovisas i motion Fi270.

Ramarna för utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

Skattebortfallet är ett stort problem och vi anser att flera åtgärder behöver genomföras för att komma till rätta med detta. Vi ser ett särskilt behov av att öka arbetet mot den organiserade brottsligheten. Mot denna bakgrund krävs att Skatteverket får möjlighet att anställa fler medarbetare för att bekämpa skattefusk och organiserad brottslighet. Vi vill anslå 30 miljoner kronor till detta ändamål.

Dessutom måste det tas krafttag mot den internationella skatteflykten, som utgör ett hot mot välfärdssamhället. Regeringen har varit passiv i denna fråga. Vi anser att det nu behövs ökade personalresurser till Skatteverket för att myndigheten ska kunna förstärka sitt arbete på detta angelägna område. Vi vill anslå 30 miljoner kronor för att möjliggöra en sådan satsning.

2. Skattefrågor i budgetpropositionen för 2009 (v)

Marie Engström (v) anför:

Målsättningen för Vänsterpartiets skattepolitik är att få fler människor i arbete, trygga välfärden och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. En hög sysselsättning är en förutsättning för att få resurser till den offentligt finansierade välfärden, som vi menar ska finansieras via skatterna. Vi vill utveckla den generella välfärden och samtidigt ta hänsyn till hur kvinnors och mäns olika förutsättningar kan ta sig olika ekonomiska uttryck. Kvinnors lägre inkomst av arbete får betydelse för nivån på såväl sjukförsäkring som a-kassa och pensioner. Man kan påvisa hur skillnader i inkomststrukturer mellan kvinnor och män minskar när skattepliktiga ersättningar (transféreringar), familjestöd och skatt beaktas. En viktig slutsats blir att kvinnor som kollektiv är mer beroende av skatte- och transfererings-systemen och därmed mer känsliga för förändringar.

Skatter är ett viktigt styrmedel i klimat- och miljöomställningen. Det behövs en höjd ambitionsnivå för att Sverige ska kunna minska sina utsläpp med 40 % till år 2020, i förhållande till 1990 års nivå. Fram till år 2050 bör utsläppen vara minst 75–90 % lägre än år 1990. Skatter, tillsammans med andra styrmedel, är viktiga verktyg för att nå klimatmålen. Vänsterpartiet har en målsättning att klimatsatsningarna ska uppgå till 1 % av BNP under mandatperioden.

Regeringen har på mycket kort tid genomfört stora skattesänkningar. Det innebär ett systemskifte på skatteområdet samtidigt som det bidragit till att urholka skattebaserna. I och med det minskas möjligheterna till en rättvis fördelning av ekonomiska resurser, och möjligheterna till välfärds-satsningar begränsas.

Skatterna har sänkts mest för höginkomsttagare och förmögna samtidigt som arbetslösa, sjuka och pensionärer står för finansieringen. Det betyder att Sverige har fått vidgade klyftor. Regeringens skattepolitik har inte bara gynnat höginkomsttagare utan också på ett påtagligt sätt ökat mäns nettoinkomster jämfört med kvinnors. Ett flertal av regeringens skatteåtgärder är dessutom riktade till grupper eller sektorer av näringslivet på ett sådant sätt att vi får fler undantag från en likformig beskattning.

Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag om ett tredje steg i *jobbskatteavdraget* och en kraftig höjning av *nedre skiktgränsen*, vilket minskar antalet skattebetalare som betalar statsskatt. Viljan att betala skatt är hög, och många föredrar satsningar på t.ex. vård och äldreomsorg före skattesänkningar. Skatter måste också upplevas som rättvisa för att få acceptans.

Därför menar Vänsterpartiet att det krävs en viss progressivitet i systemet och föreslår en höjd skatt vid högre inkomster genom begränsningar i grundavdraget. Uppräkningen av skiktgränserna begränsas till KPI plus 1 procentenhet.

Regeringens jobbskatteavdrag innebär att inkomstklyftorna ökar och att den ojämlika fördelningen av ekonomiska resurser mellan kvinnor och män inte på något sätt förbättras, tvärtom. Det är också en kraftig överdrift att säga att nivån på skatteuttaget påtagligt skulle påverka människors vilja att studera och arbeta i Sverige. Det är naturligtvis inte bara skatter utan också lönenivåer som har betydelse. Många människor värdesätter också ett väl utbyggt trygghetssystem. Att inte drabbas av stora inkomstbortfall vid sjukdom och arbetslöshet är viktiga hörnstenar i Vänsterpartiets politik.

Vi tycker att regeringen på ett orättfärdigt sätt skiljer på olika inkomster i skattehänseende. Det innebär att pensionärer och människor som t.ex. har sjuk- eller arbetslöshetsersättning betalar en högre skatt vid samma inkomst. Uppenbarligen har regeringen tagit till sig av kritiken eftersom man föreslår en viss höjning av grundavdraget för pensionärer. Vänsterpartiet står bakom höjningen av grundavdraget för pensionärer men vill att grundavdragshöjningen vidgas. På detta sätt kommer nya grupper som inte får del av regeringens jobbskatteavdrag att få skattesänkningar. Det gäller t.ex. pensionärer och människor som har sjuk- eller arbetslöshetsersättning.

Vänsterpartiet föreslår att reglerna om skattelättnader för *utländska nyckelpersoner* tas bort fr.o.m. år 2008.

Skattereduktionen för hushållstjänster avvisades av Vänsterpartiet redan när den infördes den 1 juli 2007. Det finns inte belegg för att denna påtagligt skulle ha ökat antalet jobb, inte heller i någon större omfattning minskat skatteundragande. Den är dessutom ett rejält bakslag i strävandena att skapa jämställdhet mellan kvinnor och män. Vi avskaffar denna skattereduktion.

Beslutet att slopa skattereduktionerna för *avgifter till fackförening och arbetslöshetskassa* har tillsammans med de övriga åtgärder som regeringen vidtagit på området lett till att cirka en halv miljon människor i dag står utanför a-kassan. Detta är mycket allvarligt, inte minst i ett läge där vi är på väg in i en lågkonjunktur. Vi föreslår att skattereduktionerna återinförs.

När beloppsgränsen för *avdrag för resor till och från arbetet* nu höjs anser vi att inkomsterna ska användas för de kollektivtrafiksatsningar som Vänsterpartiet föreslår. Vänsterpartiet har också vid flera tillfällen lyft fram frågan om ett avståndsbaserat reseavdrag, vilket syftar till ett mer klimatsmart resande. Vid en sådan omläggning måste hänsyn tas till de speciella förhållanden som finns i gles- och landsbygd.

I dag är bilen norm för beskattning och planering av resor och transporter. En förändring av skattestyrmålet så att det blir mer färdmedelsneutralt skulle ge bättre möjligheter för personer att välja kollektivtrafiken som färd sätt, och därmed för biltrafikens skadliga miljöpåverkan att

minska. Vi föreslår att värdet av förmån av *fri bil* kopplas till bilarnas koldioxidutsläpp och att förmån av *fri parkering* av sådana bilar ska beskattas som parkeringsförmån.

I syfte att få arbetsgivare att stimulera sin personal att ta *cykel* till arbetet slopas förmånsbeskattningen i de fall där arbetsgivare köper en cykel till den anställde för maximalt 5 000 kr. Frågan om en skattebefrielse för *kollektivtrafikkort* som löneförmån bör utredas.

Vänsterpartiet har i många år motionerat om slopade tidsgränser för avdraget för ökade kostnader vid *dubbel bosättning* och välkomnade också den utökning som genomfördes den 1 januari 2008. Men denna förändring var inte tillräcklig. För att underlätta rörligheten på arbetsmarknaden men också för att ge människor möjlighet att i större utsträckning bo kvar i utflyttningsbygder är det nödvändigt att de tidsgränser som finns i dag tas bort helt.

Syftet med att ta bort *förmögenhetsskatten* var, enligt regeringen, att skapa fler jobb. Det bygger på en föreställning om att ett borttagande av förmögenhetsskatten skulle innebära en kraftig ökning av riskvilligt kapital. Även om det kan finnas ett samband, tror vi att det är starkt överdrivet. Vänsterpartiet föreslår att förmögenhetsskatten återinförs. Vi kan också konstatera att de som tidigare betalade förmögenhetsskatt tillhörde de övre inkomstskikten. Vänsterpartiet anser att i en översyn kan andra metoder prövas för en stabilare skattebas och för att förmögenhetsskatten ska upplevas som mer rättvis. Den s.k. lex Uggle-problematiken ska uppmärksammas. Hantering av överskottslikviditet ska inte medföra ökad beskattning. En konsekvens av vårt ställningstagande angående förmögenhetsskatt är att kontrolluppgiftsskyldigheten för förmögenhet inte bör slopas, vilket regeringen föreslår.

Vänsterpartiet anser att fastigheter är tillgångar som ska beskattas med en statlig *fastighetsskatt*. Fastigheter är en viktig och stabil skattebas. Beskattningen måste dock utformas med krav på förutsebarhet men också uppfattas som rättvis. Därför bör fastigheter med ett högre taxeringsvärde beskattas högre än i dag. Med utgångspunkt i dagens regler för uttag av fastighetsavgift och beskattning av realisationsvinster föreslår Vänsterpartiet följande.

Fastigheter med ett taxeringsvärde överstigande 2 miljoner kronor bör beskattas med, förutom 6 000 kr per år, 0,75 % av den del av taxeringsvärdet som överstiger 2 miljoner kronor. Boendeskattnerna får inte ge upphov till orimliga effekter; därför bör begränsningsregeln finnas kvar och utvidgas till att omfatta alla. Utgångspunkten ska vara att ingen ska behöva betala mer i fastighetsskatt än 4 % av hushållsinkomsten. Vi motsätter oss regeringens uppfattning att bara vissa grupper ska omfattas, likaså att inkomstberäkningen ska göras individuellt. Eftersom uppgifter numera saknas kan inte heller hänsyn tas till förmögenheter vid beräkning av reduktionsgrundande inkomst.

För att hålla nere boendekostnaderna i flerbostadshus föreslår vi att fastighetsskatten för flerbostadshus fasas ut med början år 2010. Som ett led i klimatomställningen föreslår vi också en översyn som ska syfta till ett fastighetsskattesystem som uppmuntrar till minskad klimatbelastning. Vänsterpartiet står bakom förslaget att schablonavdraget vid andrahandsuthyrning av privatbostadsfastighet, privatbostad eller hyresrätt bör höjas från 4 000 kr per år till 12 000 kr per år.

Vänsterpartiet delar inte regeringens uppfattning att Sveriges relativa position försämrats på grund av *bolagsskattesänkningar* i andra länder. En skattesats på 28 % får fortfarande anses vara konkurrenskraftig. En sänkning skulle inte få en avgörande betydelse för viljan att investera och göra nyanställningar. Vi anser att det är mer angeläget med åtgärder som i första hand riktar sig till mindre företag.

Vänsterpartiet ställer sig bakom regeringens förslag om utökade möjligheter till direktavdrag för *inventarier av mindre värde*. Förslaget innebär också en förenkling framför allt för mindre företag. Vi ser generellt positivt på de övriga *förenklingsåtgärder på företagsskatteområdet* som regeringen aviserar när det gäller avräkning av utländsk skatt, förändringar vad gäller återföring av periodiseringsfond, möjligheten att lämna koncernbidrag till s.k. lagerbolag, förenklingsåtgärder i reglerna om ställande av säkerhet i samband med skalbolagsdeklaration och förändring av gränsvärden avseende 3:12-reglerna. Eftersom reglerna om kapitalvinstberäkning på handelsbolagsandelar systematiskt utnyttjats för omfattande skatteupplägg som inneburit stora skattebortfall, välkomnar Vänsterpartiet regeringens förslag om *förändrade underprisregler för handelsbolag* och begränsning i rätten till avdrag för lagerandelar i byggnadsrörelse och förändringar i reglerna om *avdragsrätt för räntor i företagssektorn*. Vi tar slutlig ställning i samband med att propositioner överlämnats till riksdagen. Regeringen föreslår att nivån på schablonbeloppet i *förenklingsregeln* höjs från två till två och ett halvt inkomstbasbelopp samt att *löneuttagskravet* i löneunderlagsregeln sänks. När det gäller *3:12-reglerna*, som Vänsterpartiet under ett antal år aktivt har medverkat till att reformera, bl.a. införandet av schablonregeln, välkomnar vi naturligtvis alla försök till förenklingsåtgärder av 3:12-regler, men precis som vi påpekar i en separat motion om företagsskattefrågor måste det ursprungliga syftet, att förhindra att tjänsteinkomster omvandlas till kapitalinkomster, finnas kvar. Vänsterpartiet avser därför att återkomma i samband med att propositioner lämnas till riksdagen.

Vänsterpartiet tror inte att det är nödvändigt med stora skattesänkningar för att förbättra företagets situation, men vi anser att vissa förbättringar och justeringar är nödvändiga. Vi vill också framhålla vikten av att ha ett enhetligt likformigt regelsystem med få undantag som är enkelt att förstå och tillämpa för den enskilde företagaren. Ett likformigt skattesystem förhindrar också inlåsnings effekter och en snedvriden konkurrens.

Som vi redovisat tidigare anser vi att det är mer angeläget med olika åtgärder som i första hand riktar sig till *mindre företag* än att sänka nivån på bolagsskatten. Bland angelägna åtgärder inom skattesystemet anser vi att stödet till *forskning och utveckling* ska utökas genom en skattereduktion som riktar sig till små och medelstora företag. Satsningarna blir avgörande för att ta till vara och vidareutveckla kompetens inför bl.a. miljö- och energiomställningen. Anslaget till Forska och väx bör kompletteras med en möjlighet till skattereduktion för forskningsansattningar. Stödet ska avse högst 35 % av företagets kostnader upp till ett tak på 2,8 miljoner kronor. Alla företag med upp till 250 anställda ska omfattas. Den här typen av system är vanligt i andra länder. Vårt grannland Norge har ett sådant system sedan några år tillbaka.

För att underlätta för småföretag att nyanställa vill vi sänka arbetsgivaravgifterna. Vi vill ha ett riktat stöd till s.k. soloföretag om en nyanställning görs. Vi vill dessutom genomföra en bredare sänkning av arbetsgivaravgifterna som fördelas på så sätt att det får störst betydelse för mindre företag. Företagares trygghet inom socialförsäkringssystemet måste garanteras. Vi vill dessutom minska småföretagens sjuklönekostnader. 2007 tog regeringen bort arbetsgivarnas medfinansieringsansvar, men det räcker inte. Även om mindre företag som kollektiv har en lägre sjukfrånvaro är genomsnittet, kan kostnaderna i samband med sjukfrånvaro innebära stora problem i det enskilda företaget. Vi föreslår att sjuklönekostnaden slopas i företag med upp till tio anställda. Företagen avlastas ekonomiskt samtidigt som risken för utestängningseffekter på arbetsmarknaden minskar.

Det globala klimatet hotas av människans utsläpp av växthusgaser. Framför allt förbränningen av fossila energislag – olja, kol och naturgas – medför att halten av klimatgaserna ökar. Trafiksektorn, som genom utsläpp av koldioxid bidrar till växthusgaserna, är det enda samhällsområde i den icke-handlande sektorn där utsläppen ökat kraftigt under senare år och där prognosen visar fortsatt kraftig ökning.

För att vända denna trend krävs en rad åtgärder. Vänsterpartiet, som konstaterar att regeringen har få förslag på området, anser att nedanstående åtgärder bör genomföras i syfte att uppnå målet att Sverige ska minska sina utsläpp med 40 % till år 2020 i förhållande till 1990 års nivå.

Skatten på *diesel* bör höjas med 20 öre år 2009 och ytterligare 20 öre år 2010, samtidigt som *fordonsskatten* för personbilar och tung trafik bör sänkas. Avsikten är att styra mot ett högre pris på den rörliga transportkostnaden och ett lägre på den fasta. Beskattningen av bensin och diesel bör bli mer likställd än vad i dag är fallet. Dieselskatten är i dag lägre än bensinskatten, samtidigt som fordonsskatten för dieselfordon är högre, detta trots att det är svårt att entydigt hävda att det ena drivmedlet är bättre än det andra.

Vänsterpartiet föreslår att *bensinskatten* höjs med 21 öre år 2009 och ytterligare 25 öre år 2010 med syfte att i större utsträckning få över trafiken på vägarna till ekologiskt mer hållbara färdvägar. För att delvis kompensera boende i glesbygd bör *fordonsskatten* sänkas för dessa. Vänsterpartiet vill även avsevärt öka utbudet av kollektivtrafik i glesbygd, genom ett riktat statligt stöd som på årsbasis motsvarar 1 miljard kronor.

Samtidigt som höjd dieselskatt är en åtgärd för att minska miljöbelastningen leder skattehöjningen till försämrade möjligheter att bedriva kollektivtrafik. Busstrafiken bör inte belastas med dessa ökade *drivmedelskostnader* och bör genom ett restitutionsförfarande ges ersättning för dessa.

År 2000 höjdes fordonsskatten för bussar från 1 500 kr till 20 000 kr. Det är inte rimligt att bussar ska påföras så hög fordonsskatt med tanke på att tåg och flyg är skattebefriade. Kollektivtrafiken måste stimuleras och vi vill därför sänka *fordonsskatten för tunga bussar* till nivån före höjningen.

Lastbilstransporterna står för den största delen av trafikökningen på vägarna. För att motverka ytterligare ökning av den tunga trafiken och stimulera till bränsleeffektivare fordon föreslår Vänsterpartiet att en *kilometerskatt* för tunga fordon införs.

Vänsterpartiet har medverkat till att det gjorts en omläggning från vikt-baserad till koldioxidbaserad fordonsskatt. Fordonsskatten bör emellertid vara ännu mer miljöinriktad. Därför föreslår vi en *koldioxiddifferentierad fordonsskatt*. Den fiskala basskatten på 360 kr i den nu gällande fordonsskatten bör avskaffas, och koldioxidkomponenten i stället höjas från 15 kr/g CO₂ till 24 kr/g CO₂. Det skulle betyda att bilar med låga utsläpp av koldioxid gynnas, medan mer bränsleslukande bilar får en höjd skatt. Vidare bör det utredas om det är möjligt att införa en koldioxidbaserad fordonsskatt även för de äldre bilarna.

Generellt har Vänsterpartiet den uppfattningen att det är mer kostnadseffektivt att använda statliga medel till att stimulera en övergång till förnybara drivmedel än att subventionera t.ex. miljöbilar. Det finns emellertid ett område som utifrån ett ekologiskt perspektiv skulle vara betydelsefullt att subventionera. Det gäller *efterkonvertering* av äldre bilar så att även de kan använda etanol. En statlig subvention om 5 000 kr bör ges till den som efterkonverterar sin bensinbil till etanol. Subventionen dras av mot fordonsskatten.

Vi föreslår att en miljöbaserad *försäljningsskatt* på nya personbilar införs. Syftet med skatten är att tydliggöra livscykelkostnaden, samtidigt som den uppmuntrar till köp av mer miljövänliga alternativ.

Vänsterpartiet förespråkade trängselskattens införande i Stockholm och anser att sådan skatt bör vara möjlig även i andra städer i landet. Eftersom en kommun inte själv kan införa en trängselskatt bör kommuner ges möjlighet att införa *trängselskatt* genom avtal med regeringen. Eftersom det råder viss oklarhet om riksdagen kan delegera till kommuner att införa trängselavgifter eller om det måste till en ändring i grundlagen bör regeringen utreda hur det egentligen förhåller sig med detta.

Vänsterpartiet föreslår att en *klimatskatt* införs på inrikesflyget. Skatten bör bestå i en schabloniserad start- och landningsavgift. En sådan konstruktion skulle öka incitamentet att fylla planen med resenärer och därmed minska påverkan på miljön.

Vänsterpartiet anser att *fritidsbåtar* bör betala för den kostnad som de medför vad gäller sjöräddning, haverier, miljöpåverkan osv. En båtskatt bör därför införas på fritidsbåtar. En sådan skatt kan finansiera dels fritidsbåtarnas andel av infrastrukturkostnaderna, dels en sänkning av skatten på *alkylatbensin* med en krona per liter. Regeringen bör därför ta fram ett lagförslag till båtskatt som kan gälla fr.o.m. 2010.

En miljöskatt bör tas ut på *fluorerade gaser*. Om skatten införs kan utsläppen reduceras med 0,2 miljoner ton koldioxidkivalenter per år enligt Klimatberedningen. Skatten är tänkt att tas ut vid import av en fluorerad gas eller import av en produkt som innehåller gas.

Huvuddelen av utsläppen av växthusgaser från industrin omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter. Dock omfattas inte företag med små utsläpp. Även om utsläppen är små per anläggning är de samlade utsläppen inte obetydliga. Analyser gjorda av Naturvårdsverket och Energimyndigheten visar att en *minskad nedsättning av koldioxidskatten* så att skatten höjs från 21 öre till 30 öre/kg koldioxid skulle påverka utsläppen mycket i förhållande till förslagetets kostnad. Mot bakgrund av detta föreslår Vänsterpartiet att en sådan nedsättning av koldioxidskatten införs.

På motsvarande sätt föreslår vi att nedsättningen av *koldioxidskatten på eldningsolja och diesel inom jordbruket och övriga areella näringar* bör minskas så att skattenivån höjs från 21 till 30 öre/kg koldioxid.

Boskapssektorn bidrar med hela 18 % av de globala utsläppen av växt-husgaser, vilket är mer än transportererna globalt ger upphov till. Animaliska produkter kräver dessutom mycket mer energiåtgång än vegetabilier. Vänsterpartiet föreslår därför att en handlingsplan för *minskad köttkonsumtion* upprättas. Åtgärder i handlingsplanen kan vara en miljöavgift på de vegetabilier som används till att föda upp djur inom köttproduktionen samt ökad information om köttkonsumtionens miljöeffekter.

Som ett led i att minska jordbrukets påverkan för övergödningen av haven bör en höjning av skatten på *handelsgödsel och bekämpningsmedel* göras med 20 %.

När det gäller *koldioxidskatten för den handlande sektorn* föreslog regeringen i budgetpropositionen för år 2008 en stegvis nedtrappning. Vi ställde oss då bakom det första steget men förordade sedan en kontrollstation år 2009, innan ytterligare beslut fattas om nedsättning av koldioxidskatten. En viktig orsak är osäkerheten kring hur systemet med utsläppsrättigheter fungerar. Denna inställning vidhålls.

Vi motsätter oss de planerade förändringarna av möjligheten att få *F-skattsedel* eftersom förändringarna inte behövs samt dessutom riskerar att suddas ut gränsen mellan arbetstagare och egenföretagare.

Regeringens s.k. nystartsjobb som innebär sänkta sociala avgifter är mycket dyrt och har dålig träffsäkerhet. Vi vill i stället införa riktade *arbetsmarknadspolitiska stöd* till grupper som står långt bort från arbetsmarknaden. Det handlar bl.a. om anställningsstöd för unga som varit arbetslösa i sex månader, långtidssjukskrivna, plusjobb för långtidsarbetslösa och anställningsstöd för nyanlända. Stödåtgärderna bör lämnas i form av kreditering på skattekonto. Vidare föreslår vi en satsning på *jobb i den offentliga sektorn*. Det rör sig om ett riktat sysselsättningsstöd med full lönekomensation till kommuner och landsting som nyanställer personal inom sjukvården, skolan och barn- och äldreomsorgen. Kompensationen lämnas som kreditering på skattekonto.

Varje år går staten miste om över 130 miljarder kronor i uteblivna skatteinkomster. Det är ett resultat av både medvetet skattefusk och oavsiktliga misstag, men fusk står för den största delen. För företag som vill vara seriösa blir skattefusk och svartarbete ett gissel eftersom man inte kan konkurrera på lika villkor. För att komma till rätta med problemet krävs tydlig lagstiftning och en rad åtgärder som ger myndigheter större befogenheter. Vi vill lyfta fram det förtjänstfulla arbete som fackliga organisationer och arbetsgivarorganisationer inom byggbranschen gjort för att motverka fusk.

I vår motion lägger vi fram en rad åtgärdsförslag.

Vänsterpartiet vill också understryka vikten av att ha ett skattesystem som är likformigt där man undviker undantag och gränsdragningar. Det blir lätt en grogrund för fusk och ökar dessutom krångelfaktorn.

Med det anförda föreslår jag att riksdagen fattar beslut om en inriktning av skattepolitiken som överensstämmer med Vänsterpartiets förslag. Följaktligen tillstyrks motionerna Fi271 yrkandena 6–9 och 13 av Lars Ohly m.fl. (v), Fi285 yrkandena 1, 2 och 5–24 av Peter Pedersen m.fl. (v) och Fi302 yrkandena 1–19, 22, 27, 28 och 30–45 av Lars Ohly m.fl. (v).

Jag står bakom den inkomstberäkning som redovisas i motion Fi271.

Ramarna för utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

Regeringen har hittills under mandatperioden genomfört en lång rad skatteförslag som inte bara resulterar i en orättvis fördelningsprofil utan också medför fler undantag och gränsdragningar när Skatteverket ska tillämpa de nya reglerna. För Skatteverket har det inneburit många nytillkomna arbetsuppgifter och en ökad arbetsbelastning.

Det krävs också ökade resurser för att kunna bekämpa det skattefusk som kommer av ekonomisk brottslighet och/eller finns på det internationella området, och som utgör en betydande del av skattefelet. Den här typen av fusk sker ofta genom invecklade transaktioner och komplicerade juridiska upplägg. Skatteverkets utredningar blir därför omfattande och tidskrävande.

För att Skatteverket ska få mer resurser till arbete på de områden som här tagits upp föreslår vi att anslaget till Skatteverket ökas med 40 miljoner kronor årligen under 2009–2011 utöver de pengar som regeringen tillför myndigheten i budgetpropositionen.

Kronofogdemyndighetens ekonomi har försämrats drastiskt, och enligt uppgift kommer myndigheten att varsla ca 150 personer. Orsaken sägs vara att man missbedömt kostnaderna i samband med att man skildes från Skatteverket. Kronofogdemyndighetens verksamhet är central för att bl.a. driva in skulder, upprätthålla en god betalningsvilja och kunna arbeta förebyggande. För att förhindra uppsägningar och för att säkerställa de mål med verksamheten som framgår av budgetpropositionen för 2009, krävs att anslaget till Kronofogdemyndigheten ökas med 40 miljoner kronor årligen under 2009–2011.

Vänsterpartiet föreslår också ett nytt anslag till Kronofogdemyndigheten för att bygga upp en verksamhet med statliga saneringslån för människor som är överskuldssatta. Varför en sådan verksamhet behövs, och hur den bör utformas, tas upp i Vänsterpartiets särskilda motion om utgiftsområde 3 (mot. 2008/09:Sk313).

3. Skattefrågor i budgetpropositionen för 2009 (mp)

Helena Leander (mp) anför:

Skattepolitiken är grundläggande. Den påverkar i stor utsträckning människors privatekonomi. Samtidigt är den ett viktigt politiskt styrmedel som påverkar människors och företags beteenden. Miljöpartiet menar att det behövs en radikal skattepolitik som syftar till att ge människor ökad frihet, större rättvisa och drivkrafter att medverka till ett hållbart samhälle.

Skattepolitiken måste i större utsträckning än i dag anpassas efter de utmaningar som samhället står inför. Den mycket snäva syn på skattepolitiken som regeringen stått för, där det överordnade målet tycks vara att sänka skattetrycket, avvisar vi.

Miljöpartiet menar att skattepolitiken i större utsträckning behöver användas för att klara klimat- och miljömål. Offensiva miljöskatter är beprövade och har visat goda resultat. Skatteväxlingen som genomfördes i Sverige under förra mandatperioden lyfts fram internationellt som ett föredöme. Höjningen av miljöskatterna som då beslutades av riksdagen omfattade 30 miljarder kronor för de kommande tio åren.

Vi anser att det kommer att behövas klimat- och energirelaterade skattehöjningar i minst denna storleksordning under de kommande tio åren. Pengarna som genereras behövs för satsningar på ny energiteknik, utbyggnad av klimatvänlig infrastruktur såsom järnväg och kollektivtrafik, forskning och utveckling och klimatanpassning av bostäder. Investeringar som gör att vi klarar klimatmålen samtidigt som ekonomin kan utvecklas och nya jobb skapas.

Miljöpartiets förslag om kraftigt höjda klimat- och energiskatter innebär samtidigt att vi inte anser att kraftigt höjda inkomstskatter är vare sig nödvändiga eller möjliga. Vår ambition är att vanliga löntagare med inkomster under 30 000 kr per månad inte bör få någon inkomstskatthöjning. Samtidigt är skatter ett viktigt sätt att omfördela resurser i samhället. Med våra förslag ökar rättvisan i skattesystemet påtagligt jämfört med den politik som regeringen för.

På avgörande punkter har vi dock stora invändningar mot regeringens skattepolitik. Vi har motsatt oss införandet av jobbskatteavdraget, omläggningen av fastighetsskatten och avskaffandet av förmögenhetsskatten. På det sätt och i det sammanhang som regeringen gjorde dessa tre stora förändringar kunde vi inte acceptera dem. Reformerna har sammantaget lett till stora skattesänkningar för grupper med relativt höga inkomster. Trots att vi sagt nej till dessa förändringar anser vi dock inte att det helt går att backa tillbaka dem. Det går inte att förändra skattesystem en gång om året. Däremot menar vi att justeringar behöver göras som leder till en mer rättvis fördelning av skatteuttaget.

Vårt viktigaste argument för att inte höja inkomstskatterna för vanliga löntagare är att det behövs relativt stora klimat- och energiskatthöjningar de närmaste åren. Ekonomiska styrmedel som koldioxidskatten är ett effektivt sätt att minska utsläppen. Vi menar att Sverige har goda möjligheter att både klara klimatmålen och skapa jobb och ekonomisk utveckling samtidigt. Men för att klara det behövs effektiva verktyg, såsom klimat- och energiskatter. Vi tror att det finns en stark opinion för kraftfulla åtgärder där samhällets resurser inriktas på detta mål. Att i det läget kraftigt höja både klimatskatterna och inkomstskatten ser vi inte som en framkomlig väg. Snarare riskerar det att minska människors beredskap till omställning.

På grund av att regeringens skattepolitik inte har varit förenlig med vad vi menar är en sund skattepolitik anser vi att det finns behov av en större översyn av skattesystemet. Delar som behöver finnas med i en sådan översyn är bl.a. fastighetsskatten och kapitalbeskattningen, inkomstbeskattningen av olika typer av arbetsinkomst, miljö- och klimatskatter samt energiskatter. Vi föreslår att en bred parlamentarisk utredning tillsätts med uppgift att ta fram underlag för en sådan skatteöversyn.

Miljöpartiet verkar för en mer rättvis fördelning av samhällets resurser och föreslår därför en större reform av *jobbskatteavdraget*. Reformen innebär att jobbskatteavdraget trappas av vid inkomster över 30 000 kr per månad. Vi säger också nej till regeringens förslag om en höjning av den *nedre skiktgränsen* vid uttag av statlig inkomstskatt utöver den höjning som sker till följd av uppräknings. Avtrappningen av jobbskatteavdraget innebär att jobbskatteavdraget minskar proportionellt med 10 % ned till en nivå där underlaget för jobbskatteavdraget och grundavdraget är lika stort och där det därmed inte utgår någon skattereduktion.

Marginalskatten på inkomster över 30 000 kr ökar något till följd av vårt förslag. Vår bedömning är emellertid att inkomsteffekten av höjd skatt och substitutionseffekten till följd av något högre marginalskatt på inkomster över 30 000 kr i huvudsak tar ut varandra. Vårt förslag bygger på det faktum att om jobbskatteavdraget har några positiva utbudseffekter så är det i de lägre inkomstklasserna. Enligt SNS konjunkturrapport 2008 kan jobbskatteavdraget ge upp till 16 % ökat arbetsutbud för de med låga inkomster. För de med medelinkomster ökar arbetsutbudet något, medan det för höginkomsttagare faktiskt minskar något.

Införandet av jobbskatteavdraget har inneburit en skillnad mellan beskattningen av lön och andra ersättningar. Motivet är att det ska bli lönsamare att arbeta, men det slår orättvist mot pensionärer som har arbetslivet bakom sig. Miljöpartiet hade aldrig självt utformat en skattesänkning på här det sättet. Regeringen tar i årets budgetproposition ett litet steg mot att utjämna skillnaderna mellan skatt på lön och skatt på pension genom en höjning av grundavdraget för pensionärer. Miljöpartiet anser att detta är en viktig åtgärd för en grupp med knappa inkomster.

Regeringen har infört en skattereduktion för *hushållsnära tjänster*. Miljöpartiet är kritiskt till detta förslag som vi tror främst kommer att utnyttjas av personer med goda inkomster som bör ha råd att betala för dessa tjänster själva. Subventioner av hushållsnära tjänster ger dåliga fördelningseffekter, riskerar att ersätta en form av skattefusk med en annan och bidrar inte till ökad jämställdhet. Miljöpartiet föreslår att riksdagen beslutar att slopa skattereduktionen för hushållsnära tjänster fr.o.m. den 1 januari 2009. Förslaget innebär att skatteintäkterna för staten ökar med 1,3 miljarder kronor.

Vi anser att arbetsgivaren ska kunna erbjuda *fri cykel* till ett värde av maximalt 250 kr per månad (inklusive service) utan att betala skatt på detta värde. Syftet med nedsättningen är att stimulera ökat cyklande, vilket leder både till lägre klimatutsläpp och bättre folkhälsa.

Beskattningen av *förmånsbilar* ska utgå från bilens koldioxidutsläpp, och kraven ska skärpas successivt. Dagens nedsättning av förmånsskatten med 20 % för etanolbilar och 40 % för biogasbilar ligger kvar. Drivmedelsförmån bör värderas till två gånger bränslepriset. Förmån av *fri parkering* för förmånsbil bör beskattas på samma sätt som parkeringsförmån för egen bil.

För att underlätta för *småföretag* att växa föreslår vi en nedsättning av arbetsgivaravgifterna och egenavgifterna för de minsta företagen. Vårt förslag innebär att arbetsgivaravgiften sätts ned med 10 procentenheter på en maximal lönesumma av 2,5 miljoner kronor, vilket ger en maximal nedsättning för varje företag på 20 800 kr per månad. Vi föreslår också att soloföretagare får en nedsättning så att de endast betalar ålderspensionsavgiften, dvs. drygt 10 % för den första anställda under det första året. För soloföretagaren innebär detta minskade kostnader för den första anställda det första året med drygt 60 000 kr.

Klimatskatter och miljöskatter är effektiva styrmedel för att minska utsläpp av t.ex. koldioxid och miljöförstörande ämnen. Det procentuella uttaget av miljö- och klimatskatter har minskat under senare år, vilket innebär att skatternas styrande effekt minskat. Även om det inte finns något självändamål med höga miljö- och energiskatter finns en stor risk att deras effekt urholkas om de inte växer i samma takt som BNP-utvecklingen. Genom skatter på miljö- och hälsoskadliga varor synliggörs samhällskostnader som annars inte syns i priset, och konsumtionen styrs i en mer hållbar riktning.

För att hålla omvandlingstrycket uppe i samhället och för att ge tydliga signaler om att fortsatt klimatomställning är prioriterad vill Miljöpartiet att *koldioxidskatten* höjs med 15 öre 2009, 30 öre 2010 samt 15 öre 2011. En höjning med 15 öre innebär att bensinpriset ökar med ungefär 50 öre. Höjd koldioxidskatt slår bl.a. igenom på priset på bensin, diesel och eldningsolja.

Miljöpartiet menar också att uppräkningsindexen av miljö- och klimatskatterna behöver förändras. Den nuvarande indexeringen, som endast bygger på konsumentprisindex, gör att den styrande effekten successivt urholkas. I stället bör uppräkningsindexen även kopplas till BNP-utvecklingen och tydligare relateras till klimatmålen.

Flygfotoget är enligt lagen om skatt på energi befriad från både energi- och koldioxidskatt, vilket i sin tur beror på att alla avtalslutande parter i ICAO (International Civil Aviation Organization) har slutit ömsesidiga överenskommelser om att leverera skattebefriat bränsle. Miljöpartiets mening är att detta avtal måste förhandlas om. På grund av att flyget inte betalar energiskatt eller koldioxidskatt är det i dag kraftigt subventionerat jämfört med andra transportslag. Innan avtalet kan förhandlas om måste en skatt som motsvarar energi- och koldioxidskatten införas.

Miljöpartiet föreslår att frågan om en *koldioxidskatt på flyget* fortsätter att utredas. Fram till dess att koldioxidskatt och energiskatt kan införas på flyget menar vi att *en tillfällig skatt* per passagerare bör införas som ger motsvarande prisseffekt för konsumenten. Skatten bör utgå med 200 kr för enkel resa inrikes och i Europa och 400 kr för enkel resa utanför Europa.

Miljöpartiet föreslår att *koldioxidskatten på den lätta industrin och för jord- och skogsbruk* skärps i enlighet med Klimatberedningens förslag. Syftet med höjningen är att öka trycket på klimatomställning i industrin. Den lätta industrin liksom jord- och skogsbruk betalar i dag 21 % av koldioxidskatten. Vi föreslår att dessa i stället ska betala 30 % av skatten.

Torv är i dag undantagen koldioxidskatt trots att torven är ett fossilt bränsle. Vi föreslår att undantaget från koldioxidskatt slopas, vilket kommer att medföra att torvbrytning snabbt blir olönsam och torven fasas ut som bränsle. Regeringen bör återkomma med ett sådant lagförslag, vilket kan träda i kraft den 1 juli 2009.

Miljöpartiet anser att frågan om *kilometerskatt* för lastbilar ska utredas. Regeringen bör återkomma med lagförslag om en kilometerskatt för lastbilar senast den 1 januari 2011. Syftet med skatten bör vara att i större utsträckning internalisera externa effekter, såsom buller och slitage från lastbilstrafiken. Skatten kommer att leda till effektiviseringar och lägre utsläpp av växthusgaser från lastbilstrafiken. I snitt bör skatt tas ut med 20 kr per mil, men skatten vara differentierad eller återföras på ett sådant sätt att konkurrensen inte snedvrids för företag i norra Sverige.

Miljöpartiet föreslår att intäkterna från *trängselskatten* i Stockholm används för förbättringar i kollektivtrafiken. Vidare föreslår vi att även Essingeleden beläggs med trängselskatt. Essingeleden är den mest störningskänsliga delen av vägnätet i Stockholmsregionen. Avgiftsbefrielsen för Essingeleden innebär en tendens till att trafik flyttas över dit.

Sverige har Europas tyngsta och mest bränsleslukande bilpark. För att öka bränsleeffektiviteten i bilparken föreslår vi att en *koldioxidrelaterad registreringskatt* införs. Registreringskatten bör baseras på såväl koldioxidutsläpp som förbränningsmotoreffekt och beräknas som 500 kr/g CO₂ utöver 255 g/km (215 g/km för diesel) + 400 kr/kW utöver 130 kW (95 kW för diesel). Skatten bör vara maximalt 60 000 kr per fordon. Skatten beräknas öka statens skatteintäkter med 500 miljoner kronor per år. Förslaget måste utredas vidare, och vi begär att regeringen återkommer med lagförslag som kan träda i kraft den 1 januari 2010.

Miljöpartiet har motsatt sig den sänkning av *koldioxidskatten i den handlande sektorn* som genomfördes den 1 juli 2008. Så länge utsläppshandelsystemet inte fungerar tillfredsställande anser vi att skatten ska vara kvar på samma nivå som före sänkningen. När utsläppstakten sänks och utsläppsrätterna börjar auktioneras ut finns möjlighet att ompröva detta ställningstagande.

Handeln med utsläppsrätter pressar upp priset på el, vilket skapar stora vinster för producenter av elkraft, kärnkraftverk och vattenkraftverk, som inte behöver några utsläppsrätter. *Effektskatten på kärnkraft och fastighetskatten på vattenkraftverk* bör därför höjas.

Miljöpartiet föreslår att en miljöskatt för *fluorerade växthusgaser* införs. Skattesatsen bör sättas på samma nivå som koldioxidskatten för den industri som ej omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter.

Sänkt moms på ekologiskt producerad mat skulle stimulera till ökad konsumtion av livsmedel från certifierad produktion och förbättra förutsättningarna för att nå miljömålen. I dagsläget är detta dock inte möjligt enligt EU:s momsdirektiv, men frågan om lågmoms är för närvarande under diskussion i EU. Frankrike och Storbritannien har i ett gemensamt brev till EU-kommissionen föreslagit att EU ska tillåta lägre moms på ekologiska livsmedel. Detta initiativ bör Sverige stödja. Miljöpartiet begär därför att regeringen vidtar nödvändiga åtgärder på EU-nivå och återkommer med

lagförslag på en sänkning av mervärdesskatten på ekologiskt producerad mat från 12 till 6 %. Då detta kräver en ändring av EU:s momsdirektiv kan lagen tidigast träda i kraft den 1 januari 2010.

Under de senaste tio åren har Systembolagets försäljning av cider och blanddrycker – s.k. *alkoläsk* – ökat med hela 63 %. För att dämpa denna utveckling föreslår Miljöpartiet att en ny skatt på alkoläsk införs. Tilläggs-skatten bör till en början sättas till 20 kr per liter konsumtionsfärdig dryck och därefter utvärderas för att se om detta ger önskad effekt. I övrigt bör utformningen följa den promemoria Finansdepartementet tagit fram om alkoläsk. I denna ingår också att intäkterna, för att tilläggs-skatten ska vara förenlig med EU-regler, ska användas till alkoholförebyggande åtgärder.

Med det anförda föreslår jag att riksdagen fattar beslut om en inriktning av skattepolitiken som överensstämmer med Miljöpartiets förslag. Jag tillstyrker motion Fi272 yrkandena 3–5, 7 och 18–23 av Peter Eriksson m.fl. (mp).

Jag står bakom den inkomstberäkning som redovisas i motion Fi272.

BILAGA 6

Justitiekottets protokollsutdrag 2008/09:4

Utdrag ur

PROTOKOLL UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2008/09:4

DATUM Torsdagen den 16 oktober 2008

NÄRVARANDE se bilaga 1

- - -

§ 2 Ramen för utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Utskottet behandlar fråga om yttrande till finansutskottet över proposition 2008/09:1, volym 1, punkterna 5 och 8 samt motionerna 2008/09:Fi270 yrkandena 4 och 6, 2008/09:271 yrkandena 8 och 9 samt 2008/09:Fi272 yrkandena 4 och 5.

Utskottet beslutar om följande yttrande. Utskottet tillstyrker de i proposition 2008/09:1 framlagda förslagen om utgiftsram för år 2009 och beräknad utgiftsram för åren 2010 och 2011, allt såvitt avser utgiftsområde 4. Därmed avstyrker utskottet bifall till motionerna 2008/09:Fi270 yrkandena 4 och 6, 2008/09:Fi271 yrkanden 8 och 9 samt 2008/09:Fi272 yrkandena 4 och 5, allt såvitt avser utgiftsområde 4.

Mot beslutet anförs avvikande meningar av

- dels Thomas Bodström, Margareta Persson, Elisebeht Markström, Karl Gustav Abramsson, Christer Adelsbo och Kerstin Haglö (alla s) som i stället tillstyrker bifall till motion 2008/09:Fi270 yrkandena 4 och 6 såvitt avser utgiftsområde 4,
- dels Lena Olsson (v) som i stället tillstyrker bifall till motion 2008/09:Fi271 yrkandena 8 och 9 såvitt avser utgiftsområde 4,
- dels Mehmet Kaplan (mp) som i stället tillstyrker bifall till motion 2008/09:Fi272 yrkandena 4 och 5 såvitt avser utgiftsområde 4.

§ 3 Tilläggsbudget

Utskottet behandlar fråga om yttrande till finansutskottet över proposition 2008/09:2, punkt 9 såvitt avser utgiftsområde 4 samt motion 2008/09:Fi303 yrkande 1 såvitt avser utgiftsområde 4.

Utskottet beslutar om följande yttrande. Utskottet tillstyrker de i propositionen framlagda förslagen vad gäller tilläggsbudget för år 2008 såvitt avser utgiftsområde 4. Därmed avstyrker utskottet bifall till motion 2008/09:Fi303 yrkande 1 såvitt avser utgiftsområde 4.

Mot beslutet anförs en avvikande mening av Thomas Bodström, Margareta Persson, Elisebeht Markström, Karl Gustav Abramsson, Christer Adelsbo och Kerstin Haglö (alla s) som i stället tillstyrker

bifall till 2008/09:Fi303 yrkande 1 såvitt avser utgiftsområde 4.

VID PROTOKOLLET

Virpi Torkkola

JUSTERAT

Den 28 oktober 2008

Thomas Bodström

Rätt utdraget intygar:

Exp. 2008-10-28

FiU

Virpi Torkkola

BILAGA 7

Civilutskottets yttrande 2008/09:CU1y

Ramen för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett övriga utskott tillfälle att avge yttrande över proposition 2008/09:1 Budgetpropositionen för 2009 vad avser bl.a. utgifter-
nas fördelning på utgiftsområden jämte motioner.

Civilutskottet behandlar i detta yttrande förslagen i budgetpropositionen och motstående motioner vad avser ramen för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.

Sammanfattning

Civilutskottet tillstyrker att ramen för utgiftsområde 18 för budgetåret 2009 fastställs till den nivå som regeringen föreslagit. Utskottet anser att riksdagen även bör godkänna förslaget om preliminär ram för 2010 respektive 2011 som riktlinje för regeringens budgetarbete. Motstående motionsförslag i dessa delar avstyrks.

Avvikande meningar, s, v respektive mp, har avgivits till förmån för förslagen till medelstilldelning avseende utgiftsområde 18 i respektive partimotion.

Utskottets överväganden

Propositionen

Regeringen föreslår att ramen för utgiftsområde 18 för år 2009 ska fastställas till 1 677 490 000 kr. Riksdagen föreslås vidare godkänna en preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområden för åren 2010 och 2011 som riktlinje för regeringens budgetarbete. För utgiftsområde 18 innebär förslagen en ram om 1 503 miljoner kronor för år 2010 och 1 266 miljoner kronor för år 2011.

Förslaget till ram för år 2009 är beräknat med utgångspunkt bl.a. i bedömningen att efterfrågan på stödet för att underlätta för enskilda att ordna bostad kommer att vara lägre än tidigare beräknat. Regeringen föreslår därför att anslaget minskas med 50 miljoner kronor. Även de preliminära ramarna för åren 2010 och 2011 har beräknats med denna förutsättning.

Motionerna

Förslag om andra nivåer för ramen för utgiftsområde 18 läggs fram i partimotioner från s, v respektive mp.

Socialdemokraterna föreslår i sin motion 2008/09:Fi270 att ramen för utgiftsområde 18 för budgetåret 2009 ska fastställas till ett belopp som är 454 miljoner kronor högre än vad regeringen föreslagit. För budgetåren 2010 och 2011 föreslås att ramen utökas med 654 respektive 504 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget. Förslagen utgår från att nya anslag inrättas för investeringsstöd till hyresrätter, investeringar i miljonprogrammets bostadsområden och en ungdomsbostadssamordnare. Vidare utgår ramförslagen från att anslaget till Konsumentverket ökar och används för att informera ungdomar om privatekonomi. Den i motionen föreslagna ramen för år 2011 utgår dessutom från att medel anslås för investeringar i energieffektiviseringar i miljonprogramsområdena.

I Vänsterpartiets partimotion 2008/09:Fi271 föreslås att ramen för budgetåret 2009 fastställs till ett belopp som är 317 miljoner kronor högre än vad regeringen föreslagit. Ramen för åren 2010 och 2011 föreslås bli utökad med 1 077 respektive 1 817 miljoner kronor. Förslaget för år 2009 utgår från att anslagen höjs till Statens bostadskreditnämnd för åtgärder som underlättar byggande i glesbygd och till Boverket för stöd till marksanering i tätorter samt för en nationell samordnare för kooperativa hyresrätter. Vidare utgår ramförslaget för år 2009 från att Konsumentverket får ökat anslag för stöd till kommunal konsumentvägledning samt till konsumentinstitutet Läkemedel och Hälsa (Kilen). Slutligen beräknas för år 2009 också medel för ett nytt anslag för klimatsmarta hus och ett återinfört anslag för Fonden för fukt- och mögelskador. Ramen för år 2010

respektive 2011 har beräknats utifrån förutsättningen att det utöver anlagsökningarna för år 2009 även anslås medel till ett nytt anslag benämnt Bostadsfond, med syfte att stödja ny- och ombyggnad av bostäder.

Miljöpartiet föreslår i sin partimotion 2008/09:Fi272 att ramen för utgiftsområde 18 i förhållande till regeringsförslaget utökas med 300 miljoner kronor för vart och ett av åren 2009–2011. Ramförslagen utgår från höjda anslag till Boverket för ett kunskapsutvecklingsprogram för fysisk planering och ett kompetenscentrum för bullerfrågor, till radonsanering samt till Konsumentverket för utökad kontroll av produktsäkerhet och ökade informationsinsatser. Vidare utgår förslagen från att anslaget för Fonden för fukt- och mögelskador återinrättas.

De ovan beskrivna förslagen i budgetpropositionen och i partimotionerna om ramar för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik åren 2009–2011 kan sammanfattas i följande tabell.

Tabell: Förslag om ram för utgiftsområde 18

Förslagen i partimotionerna redovisas som avvikelse från regeringens förslag.

Beloppen anges avrundade till miljoner kronor.

	2009	2010	2011
Regeringen	1 677	1 503	1 266
s	+454	+654	+504
v	+317	+1 077	+1 817
mp	+300	+300	+300

Utskottets ställningstagande

Under den innevarande mandatperioden har ett konsekvent arbete bedrivits i syfte att normalisera bostadssektorn. Inriktningen har varit att förändra sektorns förutsättningar från att till stor del vara bidragsberoende och detaljreglerad till att verka på en långsiktigt väl fungerande bostadsmarknad där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven, samtidigt som ett långsiktigt hållbart samhällsbyggande är en grundläggande förutsättning. Betydande steg har tagits i detta omställningsarbete, men fortfarande återstår flera steg att ta.

De olika former av ekonomiskt stöd som tidigare kunde utgå till produktion av vissa typer av bostäder är i huvudsak avvecklade. Avtrappningen av räntebidragen kommer emellertid att pågå ytterligare några år. Frånvaron av konkurrensnedvridande bidragsformer ger sektorn förutsättningar att fatta långsiktiga beslut om bostadsinvesteringar.

Tidigare har möjligheterna till en statlig överprövning av kommunernas beslut om försäljning ur sitt eget bostadsbestånd undanröjts. Arbetet med att ge konsumenterna större möjlighet att själva välja bostad med den upplåtelseform man önskar går nu vidare. Förslag om en ny upplåtelseform på den svenska bostadsmarknaden, ägarlägenheten, är att vänta under innevarande riksmöte. Vidare bereds inom Regeringskansliet utredningsförslag

och remissynpunkter om villkoren för de allmännyttiga bostadsföretagen och villkoren för hyressättning. Arbetet med att förenkla och modernisera plan- och bygglagstiftningen går vidare. Alla dessa åtgärder syftar till att stärka bostadskonsumentens ställning och ge bättre förutsättningar för byggande och förvaltning av bostäder.

På det konsumentpolitiska området går arbetet vidare med att stärka konsumenternas ställning genom ökade möjligheter att vara aktiva och göra medvetna val. Det berör bl.a. de konsumentpolitiska myndigheterna och deras ansvar för lättillgänglig och tillförlitlig information i syfte att öka konsumenternas medvetenhet och kunnande. Avsikten är att förstärka resurserna till de myndigheter som har till uppgift att bevaka konsumenternas intressen. Vidare har samarbetet inom EU stor betydelse för att uppnå en välfungerande marknadskontroll och ett effektivt konsumentskydd. Regeringen framhåller i budgetpropositionen också vikten av att konsumenterna ges förutsättningar att kunna agera hållbart och att insatser i detta syfte behövs på både nationell och internationell nivå.

Den nu kortfattat redovisade inriktningen av bostads- och konsumentpolitiken är också utgångspunkten för de förslag om ram för utgiftsområde 18 som regeringen lagt fram för riksdagen. Civilutskottet gör bedömningen att den av regeringen föreslagna ramen ger tillräckligt utrymme för den anslagsfördelning inom utgiftsområdet som utskottet senare i höst ska ta ställning till.

Vad gäller förslagen om ramar i de tre partimotionerna kan utskottet konstatera att de, liksom föregående år, har olika inriktning och förordar olika förändringar i förhållande till regeringsförslaget. Man är visserligen överens om att öka statens utgifter på området, men storleken på de förordade utgiftsökningarna skiljer sig avsevärt åt. Någon samsyn mellan oppositionspartierna när det gäller omfattning och inriktning av de ekonomiska insatserna inom bostads- och konsumentpolitiken föreligger således inte.

Förslaget i s-motionen utgår bl.a. från att det införs ett nytt investeringsbidrag till hyresbostäder nästa år till en kostnad av 400 miljoner kronor. Dessutom planeras för nya miljardsubventioner till vissa delar av bostadsbeståndet, det s.k. miljonprogrammet, under de följande budgetåren. Utgiftsramarna i v-motionen utgår från förslag om ännu större statliga subventioner och om ett flertal nya former av statliga bidrag. Det anges bl.a. att staten genom Riksgäldskontoret bör ta upp lån och avsätta en fond om 100 miljarder kronor för subvention av hyresbostäder. Inom statsbudgeten ska endast medel för räntor och eventuella amorteringar anslås. Några överväganden om hur denna innovation på bidragspolitikens område förhåller sig till budgetlagens regler om statsbudgetens avgränsning och övriga krav på en stram finanspolitik redovisas emellertid inte. Även i Miljöpartiets alternativ föreslås stora utgiftsökningar inom utgiftsområde 18.

Civilutskottet anser att denna typ av förslag inte ger uttryck för en ansvarsfull bostadspolitisk inriktning. De ovan i korthet återgivna tankarna bakom oppositionspartiernas ramförslag för utgiftsområde 18 utgör i stället

exempel på samma form av subventionspolitik som ledde fram till de omfattande problem med bl.a. bristande konkurrens och höga byggkostnader som fortfarande utgör ett hinder för en väl fungerande bostadsmarknad. En återgång till ett system med omfattande byggsubventioner efterfrågas varken av byggföretagen själva eller av fastighetsägarna. Tvärtom vill man ha långsiktigt hållbara villkor och mindre detaljstyrning. Även sett ur skattebetalarnas och bostadskonsumenternas synvinkel kan statliga medel användas på ett betydligt effektivare sätt om syftet är att uppnå en fungerande bostadsmarknad och hålla tillbaka boendekostnaderna. Omställningen till villkor för sektorn som gör att fastighetsägaren själv kan ta sitt ansvar för att planera, finansiera, förnya och förvalta sitt bostadsbestånd måste därför fortsätta.

Utskottet vill i detta sammanhang också erinra om den stora betydelse som de generella villkoren för företagande och skattenivåer har för såväl bostads- som konsumentfrågorna. Villkor och regler som stimulerar konkurrens sänker byggkostnaderna och leder på sikt till fler och billigare bostäder. Regeringen har tagit flera initiativ som kan bidra till en bättre konkurrens inom byggsektorn. En god konkurrens är också avgörande för konsumenternas möjlighet att hävda sina intressen inom övriga sektorer. Arbetslinjen, som sedan regeringsskiftet varit en av utgångspunkterna för politiken på flertalet områden, innebär att sänkt skatt ersätter bidrag. De lägre inkomstskatterna har också bidragit till större ekonomiskt utrymme och valfrihet för bostadskonsumenterna.

Sammanfattningsvis förordar civilutskottet att riksdagen fastställer ramen för utgiftsområde 18 budgetåret 2009 till den nivå som regeringen föreslagit och godkänner regeringens ramförslag för budgetåren 2010–2011 samt avslår motstående motionsförslag.

Stockholm den 23 oktober 2008

På civilutskottets vägnar

Carina Moberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Carina Moberg (s), Inger René (m), Ewa Thalén Finné (m), Andreas Norlén (m), Lennart Pettersson (c), Christina Oskarsson (s), Jan Ertsborn (fp), Christine Jönsson (m), Gunnar Sandberg (s), Yvonne Andersson (kd), Anti Avsan (m), Egon Frid (v), Eva Sonidsson (s), Lars Tysklind (fp), Jan Lindholm (mp), Fredrik Lundh (s) och Rose-Marie Carlsson (s).

Avvikande meningar

1. **Ramen för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik (s)**

Carina Moberg (s), Christina Oskarsson (s), Gunnar Sandberg (s), Eva Sonidsson (s), Fredrik Lundh (s) och Rose-Marie Carlsson (s) anför:

Vi ser bostadspolitiken som ett inslag i den generella välfärdspolitiken och som en del i samhällsbyggandet för en långsiktigt hållbar utveckling. Även om bostaden för många är en central och överkomlig del av den privata konsumtionen och ett mål för enskilt sparande, gäller inte detta under alla skeden i livet och inte alla grupper i samhället. Därför måste bostaden också betraktas som en social rättighet och samhället måste ha ett ansvar för att trygga bostadsförsörjningen. Vi vill ha ett samhälle där alla människor, inte bara de med goda ekonomiska förutsättningar, ges möjlighet att leva i bra bostäder till rimliga kostnader i en stimulerande och trygg miljö.

Den nuvarande regeringen har på kort tid lyckats reducera bostadspolitikens roll till att nästan enbart handla om att diskutera utbud och efterfrågan samt att tillgodose önskemål om villkor som närmast motsvarar spelreglerna på en marknad för vanliga kommersiella varor. Målen för den sociala bostadspolitiken med en inriktning på bra boende med jämlika boendemiljöer och en verksamhet inriktad på ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart byggande och förvaltning till en rimlig kostnad för konsumenten har avskaffats eller hamnat i skymundan. På ett motsvarande sätt har tidigare konsumentpolitiska mål ersatts med mål som bortser från konsumtionens roll i en strävan efter ett hållbart samhälle och de skilda förutsättningar som olika konsumenter har på marknaden.

Vi anser att den socialt inriktade bostadspolitiken måste återupprättas. Bostaden är inte en vara bland andra utan en av grunderna för ett väl fungerande samhälle. Bostadsbrist, boendesegregation, trångboddhet och höga boendekostnader kan få allvarliga följder på en rad områden. Det kan bl.a. handla om möjligheten för unga, flyktingar och andra grupper att etablera sig i samhället eller om de problem som uppstår på arbetsmarknaden till följd av att rörligheten försvåras. De särskilda svårigheter som uppstått till följd av den vikande konjunkturen kräver också en ansvarstagande bostadspolitisk inriktning och statliga insatser för att komma till rätta med bristerna på bostadsmarknaden.

Mot denna bakgrund tyder regeringens förslag i budgetpropositionen om ramar för utgiftsområde 18 antingen på bristande insikt i problemen på bostadsmarknaden eller på bristande ansvarstagande. Under huvudrubriken Nya föreslagna och aviserade reformer för perioden 2009–2011 redovisas för utgiftsområde 18 två meningar. Innebörden är att regeringen har över-skattat efterfrågan på s.k. hyresgarantier och därför föreslår att den redan

tidigare snäva ramen för utgiftsområdet ska minskas ytterligare. Några nya statliga insatser på området aviseras däremot inte, varken inom bostads- eller konsumentpolitiken.

Bristen på initiativ från regeringens sida är särskilt oroande sett mot bakgrund av de tydliga tecken som finns på en kraftig tillbakagång av bostadsbyggandet. Enligt färsk statistik från Boverket faller bostadsbyggandet med 40 % år 2009 jämfört med år 2006. Detta är mycket oroande, om än inte helt överraskande, och bör mötas med politisk handlingskraft. Vi socialdemokrater har en politik för ökat och hållbart byggande och bättre villkor för ungdomar på bostadsmarknaden. Vi menar att samhället och därigenom staten har ett ansvar för att bostadsmarknaden ska fungera och nyproduktionen av inte minst hyresbostäder ska bli verklighet. Vi anser därför, till skillnad från regeringen, att det nu krävs statliga initiativ inom bostads- och konsumentpolitiken. I Socialdemokraternas partimotion 2008/09:Fi270 har förslagen till ram för utgiftsområde 18 under åren 2009–2011 beräknats med denna utgångspunkt. Beräkningen utgår från att anslag medges för följande nysatser.

- Ett nytt investeringsbidrag inrättas för hyresrätter. Fler hyresrätter ökar valfriheten och underlättar rörligheten på arbetsmarknaden.
- En ungdomsbostadssamordnare tillsätts. Detta är ett av flera initiativ som behövs för att underlätta för ungdomar att få en bostad.
- Ett statligt initiativ tas till ett branschprogram för miljonprogrammets bostäder. Under år 2009 vill vi påbörja en satsning på pilotprojekt, erfarenhetsutbyte och forskning om metoder och modeller för att renovera, rusta och utveckla miljonprogramsområden. Vi vill utforma denna satsning gemensamt med företrädare för fastighets- och byggbranschen samt kommunerna. Staten bör tillföra 50 miljoner kronor under år 2009 och lika mycket varje år under de kommande åren, detta under förutsättning att övriga parter matchar statens insatser. Totalt kommer programmet att omfatta en miljard kronor över en period om cirka åtta år.
- En satsning görs på energieffektiviseringar i miljonprogrammets bostadsområden. Satsningen ingår som en del av flera åtgärder inom olika samhällsområden för att utveckla miljonprogrammets bostadsområden. Totalt beräknar vi att staten ska stå för insatser om 500 miljoner kronor under år 2011 som ska matchas av insatser från lokala myndigheter, kommuner och näringsliv. Ett av de program som påbörjas ska vara riktat till att stimulera användande av ny teknik vid energieffektiviseringar i miljonprogramsområdena.
- En utbildning i privatekonomi utformas. Tre miljoner kronor tillförs Konsumentverket för att informera ungdomar om sms-lån och över-skuldsättning.

Förslaget i motion 2008/09:Fi270 (s) för utgiftsområde 18 innebär att ramen för åren 2009–2011 i förhållande till regeringsförslaget utvidgas med 454, 654 respektive 504 miljoner kronor. Vi anser att riksdagen bör bifalla detta förslag och avslå regeringsförslaget samt övriga motionsförslag om ramen för utgiftsområde 18.

2. Ramen för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik (v)

Egon Frid (v) anför:

En god bostad till en rimlig kostnad är en social rättighet och grundläggande för ett välfärdssamhälle. Vänsterpartiets övergripande bostadspolitiska mål är att utveckla en flexibel bostadsmarknad med olika upplåtelseformer som skapar socialt hållbara boendemiljöer där alla får plats. Vi vill driva en social bostadspolitik där alla grupper har tillgång till ett bra boende till en rimlig kostnad och där segregationen och bostäders klimatpåverkan minskar.

Denna inriktning står i skarp kontrast till den bostadspolitik som den borgerliga alliansen bedrivit under sina drygt två år vid makten. Omläggningen av bostadspolitiken har fått påtagliga konsekvenser på flera olika områden. En av de allvarligaste konsekvenserna är att hyresrätten som upplåtelseform har missgynnats i olika avseenden och att de hushåll som önskar bo med hyresrätt fått allt svårare att hävda sin sak. Vidare har avvecklingen av alla former av statligt stöd till bostadsproduktionen lett till ökade boendekostnader och ett otillräckligt bostadsbyggande. Det finns också orsak att hysa stor oro för regeringens planer när det gäller villkoren för de allmännyttiga bostadsföretagen och en förändring av bruksvärdessystemet.

De bostadspolitiska insatserna under de närmaste åren måste utgå från det tidigare gällande målet om att alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och att en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling ska utgöra en grund för planering, byggande och förvaltning. De statliga insatserna måste inriktas bl.a. på att rädda hyresrätten och stärka dess ställning på bostadsmarknaden genom en tillräcklig nyproduktion, att klimat- och miljöanpassa bostadssektorn samt att ge stöd åt förnyelse av framför allt miljonprogrammets bostadsområden.

Vänsterpartiets förslag om ram för utgiftsområde 18 under åren 2009–2011 utgår från att utrymme ska skapas för offensiva satsningar med dessa inriktningar. Vårt förslag innebär att ramen utvidgas med 317 miljoner kronor för 2009 och med 1 077 respektive 1 817 miljoner kronor för de två därpå följande budgetåren.

En central del i våra förslag om satsningar inom bostadspolitiken utgörs av en fond för stöd till ny- och ombyggnad av bostäder. Medel för denna fond byggs upp genom lån som tas upp av Riksgäldskontoret. Fonden till-

förs på detta sätt årligen 10 miljarder kronor. Ett anslag inrättas inom utgiftsområde 18 för att täcka fondens ränte- och amorteringskostnader. Ett nytt anslag inrättas också för stöd till byggande av klimatsmarta hus.

En förutsättning för ett bostadsbyggande i vissa av våra tätorter är att tidigare industrimark kan utnyttjas utan att de boende ska behöva bekosta nödvändig marksanering. Vi vill därför inrätta ett anslag som hanteras av Boverket för stöd till marksanering i tätorter inför byggande av flerbostadshus med hyresrätt. Vidare föreslår vi att anslaget till Boverket utökas för att en nationell samordnare för kooperativa hyresrätter ska kunna tillsättas.

Statens bostadskreditnämnd bör få medel som ska användas för att underlätta byggande i glesbygd. Vi vill också behålla Fonden för fukt- och mögelskador som regeringen förra året avvecklade och föreslår fortsätta anslag till denna verksamhet. Problemen med byggfel och byggslarv är långt ifrån lösta.

På konsumentpolitikens område utgår vårt ramförslag från förutsättningen att anslaget till Konsumentverket ökar för att möjliggöra en satsning på de kommunala konsumentvägledarna och ett bidrag till konsumentinstitutet Kilen.

Sammanfattningsvis föreslår jag att riksdagen ställer sig bakom förslagen i Vänsterpartiets partimotion 2008/09:Fi271 om ram för utgiftsområde 18 under åren 2009–2011. Motstående förslag i budgetpropositionen samt övriga partimotioner bör avslås.

3. Ramen för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik (mp)

Jan Lindholm (mp) anför:

Regeringens förslag om ram för utgiftsområde 18 tycks utgå från en bostadspolitisk inriktning där staten avsäger sig ansvaret både för den del av befolkningen som inte har tillräckliga ekonomiska resurser att delta i konkurrensen på bostadsmarknad och för bostadssektorns miljö- och klimatpåverkan. Även på det konsumentpolitiska området tycks avsaknaden av ambitioner om att stärka konsumenternas ställning prägla ramförslaget. Förslagen om nya satsningar inom utgiftsområdet lyser helt med sin frånvaro och regeringens snäva förslag om utgiftsram ger inte heller utrymme för civilutskottet att i sin beredning senare i höst av anslagsförslagen föreslå sådana satsningar. Det bör därför redan nu slås fast att ramen för utgiftsområde 18 behöver utvidgas. Miljöpartiet har i sin budgetmotion 2008/09:Fi272 föreslagit att ramen utvidgas med 300 miljoner kronor för vart och ett av åren 2009–2011.

Miljöpartiets ramförslag utgår från behovet av att ställa om den fysiska samhällsplaneringen och bostadssektorn mot ett långsiktigt hållbart samhälle. Som en del i miljömålsarbetet föreslår vi ett kunskapsutvecklingsprogram för fysisk planering på 200 miljoner kronor per år med Boverket som ansvarig myndighet. Syftet är att ge berörda instanser verktyg i arbetet med att uppnå de uppställda miljömålen. Vidare bör ett kompetenscent-

rum för bullerfrågor inrättas under Boverket och tillföras 10 miljoner kronor per år. En sådan satsning är nödvändig för att nå det uppställda målet att till år 2020 minska bullernivån med 5 dBA utomhus i bostadsområden.

Vi ser stora samhällsvinster i att påskynda saneringen av fastigheter med höga radonhalter. Anslaget för åtgärder mot radon bör därför höjas med 5 miljoner kronor. Problemen med fukt- och mögelskador har inte upphört som regeringen tycks mena. Det finns snarare tecken på att problemet tilltagit under senare tid till följd av att nya och otillräckligt utprovade byggmetoder introducerats i stor skala. Beslutet om att avveckla Fonden för fukt- och mögelskador bör därför omprövas och nya medel tillföras fonden. I Miljöpartiets förslag avsätts 10 miljoner kronor per år för denna verksamhet.

På det konsumentpolitiska området utgår Miljöpartiets förslag från behovet av att stödja hållbara konsumtionsmönster. Förslaget till ram för utgiftsområde 18 ger utrymme för en höjning av anslaget till Konsumentverket om totalt 75 miljoner kronor per år. Detta möjliggör en satsning på 55 miljoner kronor för ökad produktsäkerhet genom ökad kontrollverksamhet. De resurser som avsatts på detta område i Sverige ligger långt efter de mer ambitiösa satsningarna i flera andra EU-länder. Vidare kan 10 miljoner kronor anslås för ökade informationsinsatser riktade direkt till konsumenterna. Vi vill bl.a. se en utveckling av Konsumentverkets hemsida och centralt framtaget material som kan ge stöd för de kommunala konsumentrådgivarnas verksamhet. Vi anser även att 2 miljoner kronor bör avsättas för direkt stöd till och utbildning av konsumentrådgivarna. En särskild satsning på 5 miljoner kronor per år bör riktas mot nya företagsverksamheter på nätet som snabba lån, spel och näthandel. Slutligen ingår i anslagsökningen till Konsumentverket även 3 miljoner kronor för ökad samverkan och projektverksamhet tillsammans med idéburna och ideella organisationer.

Jag anser att förslaget i Miljöpartiets partimotion 2008/09:Fi272 om att ramen för utgiftsområde 18 årligen bör utökas med 300 miljoner kronor under perioden 2009–2011 bör vinna riksdagens bifall. Regeringsförslaget samt förslagen i övriga partimotioner bör således avslås.

BILAGA 8

Socialförsäkringsutskottets yttrande 2008/09: SfU1y

Ramar för utgiftsområdena 8 och 10–12 m.m.

Till finansutskottet

Finansutskottet har beslutat att bereda socialförsäkringsutskottet tillfälle att avge yttrande över de delar av budgetpropositionen för 2009 (volym 1) jämte motioner som berör socialförsäkringsutskottets ansvarsområde. Med anledning härav yttrar sig socialförsäkringsutskottet över regeringens förslag till fördelning av utgifterna på utgiftsområdena 8 och 10–12, beräkning av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten och statsbudgetens inkomster såvitt avser socialavgifter m.m. jämte motioner i motsvarande delar.

Utskottet yttrar sig över följande motioner:

Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 3–6 och 56

Fi271 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 6, 8, 9 och 12

Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkandena 3–5 och 13

Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 20, 21 och 23–26

Sk334 av Marie Engström m.fl. (v) yrkandena 1 och 2.

Utskottet avger följande yttrande.

Utgiftsområde 8 Migration

Beloppen anges i miljoner kronor

År	Regeringen	s	v	mp
2009	5 899	-4	+214	+80
2010	5 545	-4	-296	+5
2011	5 112	-4	-296	+5

Utskottet har inga invändningar mot regeringens bedömning av utgifternas storlek och föreslår därför att finansutskottet tillstyrker dels den föreslagna ramen för utgiftsområdet för 2009, dels förslaget till preliminär fördelning av utgifterna för 2010 och 2011. Därmed bör finansutskottet avstyrka motionerna Fi270 yrkandena 4, 6 och 56, Fi271 yrkandena 8 och 9 samt Fi272 yrkandena 4, 5 och 13.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Beloppen anges i miljoner kronor

År	Regeringen	s	v	mp
2009	113 927	+1 800	+6 082	+390
2010	108 175	+3 450	+10 306	+1 590
2011	103 433	+3 750	+13 733	+1 683

Utskottet har inga invändningar mot regeringens bedömning av utgifternas storlek och föreslår därför att finansutskottet tillstyrker dels den föreslagna ramen för utgiftsområdet för 2009, dels förslaget till preliminär fördelning av utgifterna för 2010 och 2011. Därmed bör finansutskottet avstyrka motionerna Fi270 yrkandena 4 och 6, Fi271 yrkandena 8 och 9 samt Fi272 yrkandena 4 och 5.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Beloppen anges i miljoner kronor

År	Regeringen	s	v	mp
2009	42 456	0	+3 100	+1 000
2010	41 804	0	+4 200	+1 000
2011	40 474	0	+5 200	+1 000

Utskottet har inga invändningar mot regeringens bedömning av utgifternas storlek och föreslår därför att finansutskottet tillstyrker dels den föreslagna ramen för utgiftsområdet för 2009, dels förslaget till preliminär fördelning av utgifterna för 2010 och 2011. Därmed bör finansutskottet avstyrka motionerna Fi271 yrkandena 8 och 9 samt Fi272 yrkandena 4 och 5.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Beloppen anges i miljoner kronor

År	Regeringen	s	v	mp
2009	68 466	+2 600	+3 100	+3 130
2010	70 599	+2 700	+3 300	+5 630
2011	72 772	+2 800	+3 400	+5 630

Utskottet har inga invändningar mot regeringens bedömning av utgifternas storlek och föreslår därför att finansutskottet tillstyrker dels den föreslagna ramen för utgiftsområdet för 2009, dels förslaget till preliminär fördelning av utgifterna för 2010 och 2011. Därmed bör finansutskottet avstyrka motionerna Fi270 yrkandena 4 och 6, Fi271 yrkandena 8 och 9 samt Fi272 yrkandena 4 och 5.

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Beloppen anges i miljoner kronor

År	Regeringen	s	v	mp
2009	220 749	0	+2 200	0

Utskottet har inget att erinra mot regeringens förslag till beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2009 och anser därför att finansutskottet bör tillstyrka förslaget samt avstyrka motion Fi271 yrkande 12.

Statsbudgetens inkomster

Allmänt

Socialavgifter utgörs enligt socialavgiftslagen (2000:980) av arbetsgivaravgifter och egenavgifter och tas ut för att finansiera systemen för social trygghet. Dessutom tas allmän pensionsavgift och statlig ålderspensionsavgift ut för att finansiera den inkomstgrundade ålderspensionen.

Arbetsgivaravgifter betalas av arbetsgivare och andra personer på ersättning främst i form av löner, arvoden och andra skattepliktiga förmåner. Avgiftsunderlaget består av summan av de avgiftspliktiga ersättningar som har utgetts under en kalendermånad. Arbetsgivaravgifterna uppgår för närvarande till 24,93 % av avgiftsunderlaget, varvid sjukförsäkringsavgiften utgör 7,71 %, arbetsmarknadsavgiften 2,43 % och ålderspensionsavgiften 10,21 %.

Egenavgifter betalas av fysiska personer i första hand på överskott av näringsverksamhet i vilken den som har inkomsten har arbetat i inte oväsentlig utsträckning. Egenavgifterna uppgår för närvarande till 23,22 % av avgiftsunderlaget, varvid sjukförsäkringsavgiften utgör 7,93 %, arbetsmarknadsavgiften 0,50 % och ålderspensionsavgiften 10,21 %.

Arbetsgivare och egenföretagare ska också enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift betala allmän löneavgift med 7,49 % av avgiftsunderlaget.

Från och med den 1 januari 2002 infördes en regional stimulans för företagandet i stödområde A, vilken är utformad så att den ryms inom ramen för det s.k. försumbara stödet enligt EG-regler. Företag inom bl.a. sektorerna jordbruk och transport är därmed uteslutna. Stimulansen lämnas genom avdrag på 10 % vid beräkningen av arbetsgivaravgifter och egenavgifter. Avdraget avseende arbetsgivaravgifter är maximerat till 7 100 kr per månad och avseende egenavgifter till 18 000 kr per år.

Från och med den 1 juli 2007 gäller en nedsättning av det samlade uttaget av arbetsgivaravgifter och allmän löneavgift för personer som vid årets ingång fyllt 18 men inte 25 år. Nedsättningen innebär att avgifterna, med undantag för ålderspensionsavgiften, halveras. En motsvarande nedsättning

dvs. med hälften, görs också för personer i samma ålder som betalar egenavgifter och allmän löneavgift. De avgifter som ska betalas får dock inte understiga ålderspensionsavgiften på 10,21 %.

Allmän pensionsavgift uppgår till 7 % av avgiftsunderlaget och betalas av den som har inkomst av anställning eller annat förvärsarbete (betalas ej av den som är född 1937 eller tidigare). Avgiften finansierar inkomstpension och tilläggspension och är avdragsgill vid taxeringen. Vid beräkning av inkomst av anställning ska avdrag göras för kostnader som arbetstagaren har haft i den utsträckning kostnaderna, minskade med erhållen kostnadsersättning, överstiger 5 000 kr.

Vid beräkning av arbetsgivaravgifterna och egenavgifterna fick före 2007 ett generellt avdrag med 5 % av underlaget göras för varje månad. Från och med 2008 har det generella avdraget helt upphört att gälla (prop. 2006/07:1, bet. 2006/07:FiU1, rskr. 2006/07:9).

Enligt lagen (2006:294) om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2006 och 2007 kunde ett enmansföretag få sänkta arbetsgivaravgifter på ersättning som utgavs till den som först anställdes i företaget. Reglerna innebar att endast ålderspensionsavgiften behövde betalas i dessa fall. Lagen avskaffades vid utgången av 2006 (prop. 2006/07:1, bet. 2006/07:FiU1, rskr. 2006/07:9).

Propositionen

I budgetpropositionen föreslås att riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2009. Inkomsten till statsbudgeten av socialavgifter och löneskatter men efter avdrag för avgifter till pensionssystemet och nedsättningar av socialavgifter m.m. beräknas uppgå till 405 miljarder kronor.

Det sammanlagda uttaget av socialavgifter och allmän löneavgift ligger i dagsläget på en förhållandevis hög nivå. Regeringen anser därför att det sammanlagda avgiftsuttaget bör sänkas, bl.a. för att minska skattekillen på arbete och öka arbetsutbudet.

I propositionen anges att det sammanlagda uttaget av socialavgifter och allmän löneavgift bör sänkas med 1 procentenhet. Det sammanlagda uttaget kommer därmed att uppgå till 31,42 % av avgiftsunderlaget för arbetsgivaravgifter och 29,71 % av avgiftsunderlaget för egenavgifter. Även avgifternas sammansättning bör förändras.

Sänkningen bör i princip ske genom en nedsättning av den allmänna löneavgiften med 1 procentenhet. För 2009 beräknas de utgifter som sjukförsäkringsavgiften ska täcka uppgå till 85,6 miljarder kronor. Sjukförsäkringsavgiften i arbetsgivaravgifterna bör därför sänkas med 1 procentenhet till 6,71 % av avgiftsunderlaget och i egenavgifterna likaså med 1 procentenhet till 6,93 % av avgiftsunderlaget. Justeringen av sammansättningen bör dock göras inom ramen för ett oförändrat avgiftsuttag varför den allmänna löneavgiften justeras i motsvarande mån och blir således oförändrad.

Regeringen avser att senare i höst återkomma med förslag till riksdagen. Förändringarna i avgiftsnivåerna bör träda i kraft den 1 januari 2009.

I budgetpropositionen anges vidare att nedsättningen av socialavgifterna för unga bör göras kraftfullare genom att åldersgruppen utvidgas till att omfatta alla som vid årets ingång inte har fyllt 26 år och genom att avgifterna sänks ytterligare.

Ungdomsarbetslösheten har under 2000-talet varit hög i Sverige i förhållande till många andra jämförbara länder. 2007 uppgick arbetslösheten bland ungdomar till 19,2 %. Flera åtgärder har vidtagits, bl.a. sänktes arbetsgivaravgifterna för personer som vid årets ingång har fyllt 18 men inte 25 år från 32,42 till 21,30 % den 1 juli 2007. Eftersom arbetslösheten bland unga fortfarande är alltför hög, anser regeringen att det finns skäl att ytterligare stimulera efterfrågan på yngre arbetskraft och därmed underlätta för fler unga att komma in på arbetsmarknaden. Nedsättningen för unga bör därför omfatta alla personer som vid årets ingång inte har fyllt 26 år. Även själva nedsättningen bör göras mer kraftfull. De nya lägre avgifterna bör uppgå till hela ålderspensionsavgiften samt endast en fjärdedel av de övriga avgifterna. De totala arbetsgivaravgifterna, inklusive den allmänna löneavgiften, för unga kommer således med beaktande av den aviserade generella nedsättningen att uppgå till 15,49 % i stället för nuvarande 21,30 % respektive 32,42 %. Motsvarande för egenavgifterna blir 15,07 % i stället för nuvarande 20,45 % respektive 30,71 %. Ändringarna bör träda i kraft den 1 januari 2009. Regeringens förslag om kraftfullare nedsättning av socialavgifter för unga finns i proposition 2008/09:7.

Motionerna

Socialdemokraterna

Mona Sahlin m.fl. (s) begär i motion Fi270 yrkande 3 att riksdagen godkänner Socialdemokraternas beräkning av statsbudgetens inkomster för 2009. Motionärerna anser att nedsättningen av socialavgifter för personer mellan 18 och 24 år ska avskaffas samt avvisar regeringens förslag om en kraftfullare nedsättning för unga. Motionärerna framhåller att nedsatta arbetsgivaravgifter för olika åldersgrupper är ett ineffektivt sätt att öka sysselsättningen. Motionärerna vill i stället rikta skattesubventionerna till de ungdomar som i dag inte har ett jobb så att de kan få ett jobb i morgon. Bland annat bör den som anställer en arbetslös ungdom under 2009 eller 2010 få en skattereduktion som motsvarar hela arbetsgivaravgiften. För att göra det billigare för småföretagen att anställa föreslås, utöver den generella nedsättning om 1 procentenhet som regeringen aviserat, en sänkning av arbetsgivaravgifterna på 2,5 procentenheter för de mindre företagen.

Vänsterpartiet

Lars Ohly m.fl. (v) begär i motion Fi271 yrkande 6 att riksdagen beslutar om förändrad beräkning av inkomsterna för staten för 2009 enligt uppställning i motionen. Motionärerna anser att reglerna om sänkta socialavgifter för unga ska avskaffas samt avvisar regeringens förslag om en kraftfullare nedsättning för unga. Motionärerna beräknar att inkomsterna ökar till följd av Vänsterpartiets jobbsatsning och att de minskar till följd av partiets förslag om slopad sjuklöneperiod för de mindre företagen. Vidare föreslår motionärerna att tilläggs pensionen för vissa av de tidigare ATP-pensionärerna ska räknas upp med 6 % som en kompensation för den urholkning av pensionerna som skedde på 1990-talet. Beräkningen av statsbudgetens inkomster minskas härför med 2 200 miljoner kronor för 2009, eftersom beloppet förs till ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Motionärerna vill också avveckla jämställdhetsbonusen, varför inkomstberäkningen ökas med 100 miljoner kronor.

I motion Fi302 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 20, 25 och 26 begärs tillkännagivanden om generell sänkning av socialavgifterna samt om sänkta socialavgifter i mindre företag och i s.k. soloföretag. I yrkandena 21, 23 och 24 begärs att regeringen ska återkomma med de förslag till lagändringar som tillkännagivandena föranleder. Motionärerna avvisar regeringens aviserade förslag om att det sammanlagda uttaget av socialavgifter och allmän löneavgift ska sänkas med 1 procentenhet och vill i stället ha en annan inriktning som på ett bättre sätt i första hand gynnar mindre företag. Vidare bör ansvaret att betala sjuklön tas bort i företag med upp till tio anställda och, i syfte att öka viljan att anställa, arbetsgivaravgifterna sättas ned till 10,21 % för den första nyanställda i s.k. soloföretag. Motionärerna anser också att tidigare sänkta arbetsgivaravgifter för unga ska tas bort och avvisar regeringens förslag om att nedsättningen för unga utvidgas. I motionen anförs att vissa ungdomar är särskilt utsatta på arbetsmarknaden och bör därför vara berättigade till stödsatser, men det är inte ändamålsenligt att sänka arbetsgivaravgifterna.

Även i motion Sk334 av Marie Engström m.fl. (v) yrkandena 1 och 2 begärs tillkännagivanden om sänkta arbetsgivaravgifter generellt och i soloföretag.

Miljöpartiet de gröna

Peter Eriksson m.fl. (mp) begär i motion Fi272 yrkande 3 att riksdagen godkänner Miljöpartiets beräkning av statsbudgetens inkomster för 2009. Motionärerna avvisar genomförd och aviserad utökad nedsättning av socialavgifter för ungdomar. Den metod regeringen valt är ineffektiv och mycket kostsam. Selektiva sänkningar av avgifterna gör dessutom skattesystemet krångligare, mindre enhetligt och svårare att överblicka. För att underlätta för småföretag att växa föreslås i motionen en nedsättning av socialavgifterna med 10 procentenheter på en maximal lönesumma av 2,5

miljoner kronor för de minsta företagen. Vidare föreslås att s.k. soloföretagare får en nedsättning så att de endast betalar ålderspensionsavgift det första året för den först anställda.

Utskottets bedömning

I budgetpropositionen aviseras förslag om att dels det sammanlagda uttaget av socialavgifter och allmän löneavgift bör sänkas med 1 procentenhet, dels att nedsättningen av socialavgifterna för unga bör göras kraftfullare genom att åldersgruppen utvidgas till att omfatta alla som vid årets ingång inte har fyllt 26 år och genom att avgifterna sänks ytterligare.

Utskottet har tidigare framhållit att det är principiellt viktigt att det finns ett tydligt samband mellan de socialavgifter som tas ut och de olika förmåner som dessa avgifter ska finansiera. Ett sådant samband är också föreskrivet i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter. I yttrande 2006/07:SU1y anförde utskottet att för det fall det ändå bedömdes som nödvändigt att använda socialavgifterna i annat syfte, t.ex. för sysselsättningsskapande åtgärder, ansåg utskottet att de av regeringen aviserade mer riktade avgiftslättnaderna för ungdomar kunde godtas.

Utskottet ställer sig bakom den kraftfullare nedsättningen av socialavgifter för unga som syftar till att ytterligare stimulera efterfrågan på yngre arbetskraft och därmed underlätta för fler unga att komma in på arbetsmarknaden.

Utskottet konstaterar att pensionärerna fr.o.m. 2002 har kompenserats för besparingarna på basbeloppet genom en skattelättnad som bestod i att den särskilda skattereduktion som löntagare och andra med pensionsgrundande inkomster medgetts som kompensation för den allmänna pensionsavgiften utvidgades till att omfatta pensionsinkomster och således även pensionärerna. Den särskilda skattereduktionen ersattes med ett högre allmänt grundavdrag fr.o.m. 2003.

Enligt utskottets mening bör riksdagen inte ställa sig bakom motionsförslag om sänkta socialavgifter för enmansföretag, slopad sjuklöneperiod eller utvidgad nedsättning av socialavgifterna i mindre företag.

Med det anförda anser utskottet att regeringens beräkning av statsbudgetens inkomster såvitt avser socialavgifterna för 2009 bör tillstyrkas. Finansutskottet bör därmed i berörda delar avstyrka motionerna Fi270 yrkande 3, Fi271 yrkande 6, Fi272 yrkande 3, Fi302 yrkandena 20, 21 och 23–26 samt Sk334 yrkandena 1 och 2.

Stockholm den 28 oktober 2008

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Gunnar Axén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunnar Axén (m), Veronica Palm (s), Helena Rivière (m), Lars-Arne Staxäng (m), Siw Wittgren-Ahl (s), Ulf Nilsson (fp), Kurt Kvarnström (s), Lars Gustafsson (kd), Mikael Cederbratt (m), Kalle Larsson (v), Matilda Ernkran (s), Fredrick Federley (c), Gunvor G Ericson (mp), Marianne Watz (m), Jasenko Omanovic (s), Magdalena Streijffert (s) och Lennart Pettersson (c).

Avvikande meningar

1. Socialdemokraterna (s)

Veronica Palm (s), Siw Wittgren-Ahl (s), Kurt Kvarnström (s), Matilda Ernkran (s), Jasenko Omanovic (s) och Magdalena Streijffert (s) anför:

Utgiftsområdena 8, 10 och 12

Enligt vår mening bör finansutskottet ställa sig bakom det förslag till fördelning av utgifter på utgiftsområden som Socialdemokraterna redovisar för 2009–2011. Vi föreslår därför att finansutskottet tillstyrker motion Fi270 yrkande 56 samt yrkandena 4 och 6 i de delar som avser utgiftsområdena 8, 10 och 12.

Statsbudgetens inkomster

Vi anser att nedsättningen av socialavgifter för personer mellan 18 och 24 år ska avskaffas samt avvisar regeringens förslag om en kraftfullare nedsättning för unga. Nedsatta arbetsgivaravgifter för olika åldersgrupper är ett ineffektivt sätt att öka sysselsättningen. I stället bör skattesubventionerna riktas till de ungdomar som i dag inte har ett jobb så att de kan få ett jobb i morgon. Bland annat bör den som anställer en arbetslös ungdom under 2009 eller 2010 få en skattereduktion som motsvarar hela arbetsgivaravgiften. För att göra det billigare för småföretagen att anställa föreslås, utöver den generella nedsättning om 1 procentenhet som regeringen aviserat, en sänkning av arbetsgivaravgifterna på 2,5 procentenheter för de mindre företagen.

2. Vänsterpartiet (v)

Kalle Larsson (v) anför:

Utgiftsområdena 8 och 10–12

Enligt min mening bör finansutskottet ställa sig bakom det förslag till fördelning av utgifter på utgiftsområden som Vänsterpartiet redovisar för 2009–2011. Jag föreslår därför att finansutskottet tillstyrker motion Fi271 yrkandena 8 och 9 i de delar som avser utgiftsområdena 8 och 10–12.

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Jag föreslår i enlighet med vad som anförs i motion Fi271 yrkande 12 att beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2009 ska tas upp med 2 200 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit. Utgiftsökningen avser en uppräknings av tilläggspensionen för vissa ATP-pensionärer.

Statsbudgetens inkomster

Jag anser att reglerna om sänkta socialavgifter för unga ska avskaffas samt avvisar regeringens förslag om en kraftfullare nedsättning för unga. Långtidsarbetslösheten bland ungdomar är hög. Vissa ungdomar är särskilt utsatta på arbetsmarknaden och bör därför vara berättigade till stödinsatser, men det är inte ändamålsenligt att sänka arbetsgivaravgifterna.

Jag avvisar regeringens aviserade förslag om att det sammanlagda uttaget av socialavgifter och allmän löneavgift ska sänkas med 1 procentenhet och vill i stället ha en annan inriktning som på ett bättre sätt i första hand gynnar mindre företag. Arbetsgivaravgifterna i s.k. soloföretag bör sättas ned till 10,21 % för den första nyanställda. Vidare bör ansvaret att betala sjuklön tas bort i företag med upp till tio anställda, i syfte att öka viljan att anställa.

Tilläggs pensionen för vissa ATP-pensionärer bör räknas upp med 6 % som en kompensation för den urholkning av pensionerna som skedde på 1990-talet. Beräkningen av statsbudgetens inkomster minskas härför med 2 200 miljoner kronor för 2009, eftersom beloppet förs till ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten.

Att avveckla jämställdhetsbonusen ökar inkomstberäkningen med 100 miljoner kronor.

Slutligen kan statsbudgetens inkomster beräknas öka till följd av Vänsterpartiets jobbsatsning.

3. Miljöpartiet de gröna (mp)

Gunvor G Ericson (mp) anför:

Utgiftsområdena 8 och 10–12

Enligt min mening bör finansutskottet ställa sig bakom det förslag till fördelning av utgifter på utgiftsområden som Miljöpartiet de gröna redovisar för 2009–2011. Jag föreslår därför att finansutskottet tillstyrker motion Fi272 yrkande 13 samt yrkandena 4 och 5 i de delar som avser utgiftsområdena 8 och 10–12.

Statsbudgetens inkomster

Jag avvisar genomförd och aviserad utökad nedsättning socialavgifter för ungdomar. Den metod regeringen valt är ineffektiv och mycket kostsam. Selektiva sänkningar av avgifterna gör dessutom skattesystemet krångligare, mindre enhetligt och svårare att överblicka.

För att underlätta för småföretag att växa bör en nedsättning av socialavgifterna med 10 procentenheter på en maximal lönesumma av 2,5 miljoner kronor för de minsta företagen införas.

Vidare bör s.k. soloföretagare få en nedsättning av socialavgifterna så att de endast betalar ålderspensionsavgift det första året för den först anställda.

BILAGA 9**Socialutskottets yttrande
2008/09:SoU1y****Ramen för utgiftsområde 9 Hälsovård,
sjukvård och social omsorg**

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 18 september 2008 beslutat att bereda bl.a. socialutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 2008/09:1 Budgetpropositionen för 2009 (volym 1) om den ekonomiska politiken och förslag till statsbudget för budgetåret 2009, utgifternas fördelning på utgiftsområden, beräkning av statsinkomsterna, förslag till utgiftstak för staten och låneramar samt de motioner som väckts med anledning av propositionen i de delar de berör respektive utskotts beredningsområde.

Socialutskottet begränsar sitt yttrande till förslagen rörande utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg i propositionen jämte motionerna Fi270 (s) yrkandena 4 och 6, Fi271 (v) yrkandena 8 och 9 samt Fi272 (mp) yrkandena 4 och 5, såvitt motionerna rör detta utgiftsområde.

I propositionen lämnar regeringen sitt förslag till statsbudget för 2009 och föreslår att riksdagen beräknar inkomster och beslutar om utgifter för staten i enlighet med de specifikationer som fogats till förslaget. Vidare presenteras förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, förslag till budgetpolitiska mål och förslag till hur utgifterna 2009 ska fördelas på utgiftsområden.

Regeringen lämnar också förslag och bedömningar avseende skatteområdet.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Propositionen

Utgiftsområdet omfattar underindelningarna Barnrättspolitik, Folkhälsopolitik, Handikappolitik, Hälso- och sjukvårdspolitik, Socialstyrelsen, Socialtjänstpolitik, Stöd till personer med funktionsnedsättning, Äldrepolitik och vissa anslag rörande forskning som ingår i utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 54 807 253 000 kr 2009.

I budgetpropositionens volym 1, avsnitt 7.2.1 Nya föreslagna och aviserade reformer för perioden 2009–2011, anføres följande när det gäller utgiftsområde 9 (s. 205 f.).

I syfte att ytterligare stödja huvudmännen i arbetet med att utveckla en väl fungerande psykiatri föreslår regeringen att anslaget bidrag till psykiatri ökas med 650 miljoner kronor 2009. Medlen ska bl.a. användas för att stärka första linjens barn- och ungdomspsykiatri, stärkt baskompetens och sysselsättningsverksamhet samt för att stödja utvecklingen mot en mer evidensbaserad vård. Regeringen beräknar att anslaget ökas med 650 miljoner kronor 2010 och 2011 i förhållande till beräkningen i vårpropositionen.

Den nuvarande modellen för tillgänglighetssatsningar inom hälso- och sjukvården har inte gett avsedd effekt. Till följd av detta avser regeringen att ingå en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting om att varaktigt förbättra tillgängligheten. Mot bakgrund av detta beräknar regeringen att anslaget för prestationsbunden vårdgaranti ökas med 1 000 miljoner kronor 2010 och 2011.

I syfte att ingå ett avtal med Sveriges Kommuner och Landsting om ekonomisk ersättning för läkemedelsförmånerna föreslår regeringen att det anslag som finns uppfört för ändamålet ökas med 200 miljoner kronor 2009 i förhållande till beräkningen i vårpropositionen.

Omregleringen av apoteksmarknaden medför konsekvenser för berörda myndigheter i form av nya och utökade arbetsuppgifter. Vidare innebär omregleringen att vissa uppgifter som tidigare fullgjorts av Apoteket AB ges en ändrad organisatorisk placering och finansieras via statsbudgeten. Det handlar främst om sådana uppgifter som kan anses utgöra ett särskilt samhällsansvar, däribland producentoberoende läkemedelsinformation och Giftinformationscentralens fortsatta verksamhet. Mot bakgrund av detta föreslår regeringen att anslaget för bidrag till hälso- och sjukvård ökas med 93 miljoner kronor 2009. Regeringen beräknar att anslaget ökas med 93 miljoner kronor 2010 och 2011. Dessutom föreslår regeringen att anslagen till Socialstyrelsen och Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket ökas med sammanlagt 14 miljoner kronor 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslagen ökas med 14 miljoner kronor. Detta innebär att totalt 107 miljoner kronor per år avsätts för reformen.

Regeringen föreslår vidare en särskild satsning på äldreomsorg och socialtjänst. Mot bakgrund av detta föreslås anslaget för stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken ökas med 45 miljoner kronor 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget ökas med 100 respektive 80 miljoner kronor. Regeringen föreslår dessutom att anslaget Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. ökas med 55 miljoner kronor 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget ökas med 50 miljoner kronor i förhållande till beräkningen i vårpropositionen.

I stället för att i nuläget påbörja uppbyggnaden av en fabrik för tillverkning av pandemivaccin har regeringen ingått ett avtal med en tillverkare som innebär leverans av influensavaccin vid händelse av en pandemi. Mot bakgrund av detta föreslår regeringen att anslaget för vaccinberedskap minskas med 215 miljoner kronor 2009. Regeringen beräknar att anslaget minskas med 315 miljoner kronor 2010 och 2011 i förhållande till beräkningen i vårpropositionen.

Regeringen föreslår vidare att anslaget för vissa statsbidrag inom handikappområdet minskas med 22 miljoner kronor 2009. För 2010 och 2011 beräknar regeringen att anslaget minskas med 15 miljoner kronor. Avsikten är att finansiera kommunernas ökade kostnader till följd av förslag i proposition 2007/08:43 om rapporteringsskyldighet av ej verkställda beslut enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Anslaget för kommunalekonomisk utjämning under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner ökas med motsvarande belopp 2009–2011.

Regeringen kommer att presentera sin forskningspolitik i en forsknings- och innovationsproposition. I denna kommer regeringen att föreslå inriktning samt resurser för forskningspolitiken för perioden 2009–2012. Med anledning av detta föreslår regeringen att anslaget Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap: forskning ökas med 41 miljoner kronor 2009. För 2010 och 2011 beräknas anslaget ökas med 45 miljoner kronor i förhållande till beräkningen i vårpropositionen.

Motioner

Motionernas förslag till utgiftsramar framgår av nedanstående tabell.

Regeringens och oppositionspartiernas förslag till ramar för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg 2009–2011

Belopp i miljoner kronor

Budgetår	2009	2010	2011
Regeringen	54 807	56 797	58 184
Socialdemokraterna	+1 517	+1 817	+1 817
Vänsterpartiet	+4 149	+4 019	+4 024
Miljöpartiet	+836	+1 016	+1 016

Socialdemokraterna (Fi270) anser att riksdagen till utgiftsområde 9 för 2009 bör fördela 1 517 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslagit (*yrkande 4*). Riksdagen bör vidare godkänna en preliminär fördelning av utgifter för 2010 och 2011 som med 1 817 miljoner kronor för vardera året överstiger regeringens förslag (*yrkande 6*).

För en tandvårdsreform vill partiet avsätta 500 miljoner kronor för 2009 och 800 miljoner kronor för vardera 2010 och 2011, utöver vad regeringen föreslagit. Vidare vill partiet för en tillgänglighetssatsning inom sjukvården avsätta 200 miljoner kronor för 2009 utöver vad regeringen föreslagit. Partiet vill även för en kvalitetsinvestering i sjukvården avsätta 800 miljoner kronor för 2009 och 1 000 miljoner kronor för vardera 2010 och 2011.

Socialdemokraterna vill, när det gäller insatser mot hiv/aids, avsätta 10 miljoner kronor för vardera 2009, 2010 och 2011, utöver vad regeringen föreslagit.

Socialdemokraterna vill vidare fortsätta satsningen på missbrukarvården och avsätter därför till Ett kontrakt för livet 10 miljoner kr årligen för 2009, 2010 och 2011, utöver vad regeringen föreslagit.

Dessutom vill partiet för en fortsättning av Kompetensstegen avsätta 100 miljoner kronor årligen för 2009, 2010 och 2011, utöver vad regeringen föreslagit.

Vänsterpartiet (Fi271) anser att riksdagen till utgiftsområde 9 för 2009 bör fördela 4 149 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslagit (*yrkande 8*). Riksdagen bör vidare godkänna en preliminär fördelning av utgifter för 2010 och 2011 som med 4 019 miljoner kronor respektive 4 024 miljoner kronor överstiger regeringens förslag (*yrkande 9*).

Vänsterpartiet vill fortsätta sin satsning på tandvård, psykiatri och tillgänglighet. Partiet avsätter därför för 2009 2 350 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit till en tandvårdsreform, 110 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit till psykiatrin och dessutom 200 miljoner kronor till en särskild tillgänglighetssatsning inom handikappområdet.

Partiet motsätter sig regeringens förslag till s.k. prestationsbunden vårdgaranti och anser att medlen i stället ska satsas på förbättring av vården i form av fler anställda och bättre tillgänglighet. Partiet motsätter sig dessutom regeringens förslag till dels s.k. avknopningsstöd, dels neddragningar på LSS-området.

Vänsterpartiet avsätter vidare för 2009 ytterligare medel, 20 miljoner kronor respektive 30 miljoner kronor, jämfört med regeringen när det gäller anslagen Bilstöd till funktionshindrade respektive Bidrag till handikapporganisationer.

Vänsterpartiet vill satsa på ett s.k. omsorgslyft inom såväl äldreomsorgen som handikappomsorgen. Inom dessa områden vill partiet göra satsningar på såväl kompetensutveckling som utbildning och nyanställningar. Mot denna bakgrund avsätter partiet årligen under tio år dels 200 miljoner kronor till ett nytt anslag inom handikappområdet, dels 400 miljoner kro-

nor till ett nytt anslag inom äldreområdet. Partiet vill dessutom till anslaget Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken för 2009 tillföra 100 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit.

Vänsterpartiet vill vidare höja anslaget för insatser mot hiv/aids med 15 miljoner kronor för 2009.

Partiet vill dessutom för 2009 tillföra anslaget Bidrag till utveckling av socialt arbete 252 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit.

Partiet vill vidare för 2009 tillföra anslaget Socialstyrelsen 7 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit.

Miljöpartiet (Fi272) anser att riksdagen till utgiftsområde 9 för 2009 bör fördela 836 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslagit (*yrkande 4*). Riksdagen bör vidare godkänna en preliminär fördelning av utgifter för 2010 och 2011 som med 1 016 miljoner kronor för vardera året överstiger regeringens förslag (*yrkande 5*).

Miljöpartiet föreslår en satsning på fri tandvård upp till 25 år och avsätter 180 miljoner kronor för 2009 och 360 miljoner kronor för vardera 2010 och 2011, utöver vad regeringen föreslagit.

Partiet vill vidare satsa extra resurser på psykiatrin och avsätter därför 600 miljoner kronor årligen för 2009, 2010 och 2011, utöver vad regeringen föreslagit.

Vidare tillför partiet Statens folkhälsoinstitut 5 miljoner kronor årligen under 2009–2011, utöver vad regeringen föreslagit.

Miljöpartiet vill vidare årligen under 2009–2011, utöver vad regeringen föreslagit, till folkhälsopolitiska åtgärder och insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar årligen tillföra 60 miljoner kronor respektive 30 miljoner kronor.

Partiet föreslår årliga satsningar till Kilen (Konsumentinstitutet läkemedel och hälsa), alternativmedicinskt register samt Nepi (Nätverket för läkemedelsepidemiologi) med respektive 9 miljoner kronor, 2 miljoner kronor och 3 miljoner kronor.

Avsatta medel för bidrag till utveckling av det sociala arbetet bör förstärkas med 14 miljoner kronor årligen i en satsning på insatser för män som slår.

Socialstyrelsen bör tillföras ytterligare 30 miljoner kronor årligen för 2009–2011 för tillsyn inom läkemedelsområdet. Dessutom vill partiet inrätta ett nytt anslag, Läkemedelssäkerhet, och avsätter för detta ändamål 5 miljoner kronor årligen under 2009–2011.

Utskottets ställningstagande

Målet för svensk hälso- och sjukvård, och därmed även den psykiatriska vården, är att befolkningen ska erbjudas en behovsanpassad, tillgänglig och effektiv vård av god kvalitet. Den psykiska hälsan är i dag en allt viktigare del i människors upplevelse av välfärd och livskvalitet, och utgångspunkten för den förstärkning som regeringen nu föreslår är att psy-

kisk sjukdom ska motverkas och förebyggas i livets olika skeden. Ambitionen är att samhället ska erbjuda de som drabbas av psykisk sjukdom en vård som präglas av god tillgänglighet och likvärdighet. Utskottet delar såväl regeringens uppfattning om hur den psykiatriska vården ska utformas som att det trots vidtagna åtgärder finns brister i den psykiatriska vården. Utskottet välkomnar därför att regeringen nu på detta område, utöver de nära 500 miljoner kronor som satsades i fjol, tillför nära 900 miljoner kronor för 2009. Utskottet noterar också att regeringen fortsätter beredningen av olika förslag som presenterats av Nationell psykiatrisamordning (SOU 2006:100).

Under 2008 infördes ett nytt statligt tandvårdsstöd i form av ett allmänt tandvårdsbidrag och ett skydd mot höga kostnader. För att finansiera reformen anslag regeringen för 2008 5 300 miljoner kronor till anslaget tandvårdsförmåner m.m. Utskottet noterar med tillfredsställelse att regeringen under 2009, då reformen får helårseffekt, föreslår att anslaget ökas ytterligare till cirka 7 300 miljoner kronor.

Utskottet delar regeringens bedömning att det finns brister i tillgängligheten till hälso- och sjukvården och att väntetiderna varierar kraftigt mellan olika landsting. Utskottet välkomnar därför den satsning på en ny prestationsbaserad ersättningsmodell som regeringen avser att initiera i samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting under hösten 2008. Ett nytt anslag, Prestationsbunden vårdgaranti, inrättas för detta ändamål. För 2009 avsätts 1 miljon kronor och från 2010 1 miljard kronor om året. Satsningen för 2010 är en fördubbling jämfört med den satsning med 500 miljoner kronor som gjordes för 2008 med anledning av den nationella vårdgarantin (inom utgiftsområde 25 anslag 48:1) och som kommer vårdenheter till del som utvecklat positiv tillgänglighet redan under 2009.

Mot bakgrund av den ökning av antalet inhemska fall av hivinfektion som rapporterats den senaste tiden ser utskottet positivt på att regeringen för 2009 liksom för 2008 tillför anslaget Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar drygt 145 miljoner kronor.

Utskottet, som har erfärit att ett nytt avtal om ekonomisk ersättning för läkemedelsförmåner torde ingås inom kort, noterar att regeringen i det förslag som ligger till grund för det nya avtalet föreslår att anslaget Bidrag för läkemedelsförmånerna ökas med 200 miljoner kronor för 2009.

Regeringen föreslår en särskild satsning på äldreomsorg och socialtjänst. Anslagen Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken respektive Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. föreslås öka med 45 miljoner kronor respektive 55 miljoner kronor för 2009. Inom äldreomsorgen innefattar förstärkningen ett ökat stöd dels till anhöriga, dels till införandet av en värdighetsgaranti. Utskottet ser positivt på dessa åtgärder. Inom socialtjänsten avses det ökade anslaget omfatta bl.a. en tillsynsreform som innebär att tillsynen av socialtjänsten och hälso- och sjukvården ska slås ihop och samordnas i Socialstyrelsen. De planerade åtgärderna inom social-

tjänsten innefattar även en fortsatt förstärkning av den sociala barn- och ungdomsvården. Utskottet ser positivt även på satsningarna på socialtjänstområdet.

Sammantaget anser utskottet att prioriteringarna är väl avvägda. Utskottet anser därmed att regeringens förslag om en ram för utgiftsområde 9 om 54 807 253 000 kr för budgetåret 2009 bör tillstyrkas och att motionerna Fi270 (s) yrkande 4, Fi271 (v) yrkande 8 och Fi272 (mp) yrkande 4 bör avstyrkas i denna del.

Utskottet anser vidare att beräkningarna av utgifterna för budgetåren 2010 och 2011 såvitt gäller utgiftsområde 9 bör tillstyrkas och att motionerna Fi270 (s) yrkande 6, Fi271 (v) yrkande 9 och Fi272 (mp) yrkande 5 bör avstyrkas i denna del.

Stockholm den 28 oktober 2008

På socialutskottets vägnar

Kenneth Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth Johansson (c), Ylva Johansson (s), Cecilia Widegren (m), Lars U Granberg (s), Tobias Krantz (fp), Jan R Andersson (m), Lennart Axelsson (s), Chatrine Pålsson Ahlgren (kd), Margareta B Kjellin (m), Catharina Bråkenhielm (s), Thomas Nihlén (mp), Finn Bengtsson (m), Per Svedberg (s), Ann Arleklo (s), Mikael Cederbratt (m), Lennart Levi (c) och Eva Olofsson (v).

Avvikande meningar

1. Avvikande mening (s)

Ylva Johansson (s), Lars U Granberg (s), Lennart Axelsson (s), Catharina Bråkenhielm (s), Per Svedberg (s) och Ann Arleklo (s) anför:

Vi anser att den tandvårdsreform som regeringen presenterat är otillräcklig och fel utformad. Vi har tidigare presenterat en mer generös reform som bland annat inbegriper att den avgiftsfria tandvården för ungdomar förlängs till 24 år och att tandvårdsbidraget höjs. För denna tandvårdsreform avsätter vi 500 miljoner kronor för 2009 och 800 miljoner kronor för vardera 2010 och 2011, utöver vad regeringen föreslagit.

Vi anser att väntetider och köer är ett allvarligt problem i sjukvården. Den tidigare positiva utvecklingen har avstannat och under de två senaste åren har tillgängligheten försämrats. Vi delar därför inte regeringens uppfattning att man kan vänta med insatser. Riktade insatser måste inledas redan 2009 och vi avsätter för detta ändamål 200 miljoner kronor för 2009 utöver vad regeringen föreslagit. De kommande åren 2010–2011 vill vi liksom regeringen satsa 1 miljard kronor per år för ökad tillgänglighet. Detta bör ske genom en skärpt vårdgaranti, bonus för kortare köer och åtgärder mot bristen på allmänläkare inom primärvården.

Vi anser vidare att alla har rätt till sjukvård på lika villkor. Även om svensk sjukvård i stora stycken fungerar väl så finns det skillnader i hälso- och sjukvårdens utbud som inte är acceptabla. Vi vill därför förbättra kvaliteten i sjukvården. Ingen skör och sjuk människa ska riskera att lämnas i sticket eller få otillräcklig omvårdnad. För att höja kvaliteten i sjukvården krävs dock resurser. Därför satsar vi på ett nytt anslag 800 miljoner kronor 2009 och därefter en miljard kronor för vardera 2010 och 2011 för att höja kvaliteten i hälso- och sjukvården. Resurserna går främst till att anställa mer personal i sjukvården. Vi ser stora behov inom t.ex. äldresjukvården. Många sköra äldre skickas direkt hem från vårdavdelningar trots att de skulle behöva en tid för rehabilitering och återhämtning. Felmedicinering av äldre är ett mycket allvarligt och omfattande problem som orsakar onödigt lidande. Många svårt sjuka patienter skickas runt mellan olika boenden och vårdenheter. Det behövs fler geriatriska vårdplatser och en upprustning av hemsjukvården för att klara de stora vårdbehov som finns.

Vi anser vidare att insatserna mot hiv/aids måste förstärkas och avsätter därför 10 miljoner kronor per år för 2009–2011, utöver vad regeringen föreslagit.

Vi anser att den satsning på missbrukarvården som pågick under 2005–2007 och som inleddes av den socialdemokratiska regeringen har gett mycket goda resultat. I avvaktan på att regeringen återkommer med förslag anslår vi därför 10 miljoner kronor per år för 2009–2011 för en fortsättning av satsningen Ett kontrakt för livet.

Personalens kompetens är den viktigaste kvalitetsfaktorn inom äldreomsorgen. Vi vill därför fortsätta att investera i personalen och avsätter 100 miljoner kronor per år för 2009–2011 till en fortsättning av Kompetensstegen.

Vi föreslår i enlighet med motion Fi270 yrkandena 4 och 6 en – i förhållande till regeringens förslag – ökning av ramen avseende utgiftsområde 9 med 1 517 miljoner kronor för budgetåret 2009 samt en ökning av ramen för åren 2010 och 2011 med 1 817 miljoner kronor för vardera året.

2. Avvikande mening (v)

Eva Olofsson (v) anför:

Vänsterpartiet vill fortsätta satsningen mot en verklig tandvårdsreform och avsätter därför för 2009 2 350 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslagit. Tandvården ska göras tillgänglig för asylsökande och papperslösa.

Vänsterpartiet anser att satsningen inom psykiatri bör fortsätta och avsätter 110 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit.

Vänsterpartiet avvisar det föreslagna anslaget om en prestationsbunden vårdgaranti. Pengarna bör i stället satsas på en verklig förbättring av vården i form av fler anställda och bättre tillgänglighet. Vänsterpartiet tar även avstånd från regeringens satsning på s.k. avknoppningsstöd.

Anslaget insatser mot hiv/aids har inte höjts de senaste tio åren. Därför är det viktigt att anslaget nu höjs. En höjning med 15 miljoner kronor bör ske för 2009.

Vänsterpartiet önskar göra en särskild tillgänglighetssatsning inom handikappområdet. För detta avsätts 200 miljoner kronor för 2009.

Jag motsätter mig regeringens förslag till neddragningar inom anslaget för vissa statsbidrag inom handikappområdet. Vänsterpartiet vill i stället tillföra anslaget ytterligare 153 miljoner kronor för 2009.

Jag anser vidare att anslaget för bidrag för läkemedelsförmånerna bör tillföras 430 miljoner kronor för 2009, utöver vad regeringen föreslagit. Vänsterpartiet vill dessutom för 2009 avsätta 3 miljoner kronor till stiftelsen NEPI, ett nytt anslag. Skälen härför utvecklas i vår partimotion So556.

Av vår motion So556 framgår även att Vänsterpartiet motsätter sig den neddragning med 20 miljoner kronor som föreslås av regeringen beträffande anslaget för personligt ombud.

Jag anser att anslaget för bidrag till handikapporganisationer bör uppräknas med 30 miljoner kronor för 2009. Vidare anser jag att regelverket kring bilstöd till funktionshindrade bör reformeras och att anslaget bör tillföras ytterligare 20 miljoner kronor.

I Vänsterpartiets förslag till budget görs stora satsningar på ett s.k. omsorgslyft inom såväl äldreomsorgen som handikappomsorgen. Satsningarna omfattar kompetensutveckling, grundutbildning i omvårdnad och kvalificerad påbyggnadsutbildning. För ändamålet vill Vänsterpartiet årligen under tio år avsätta dels 200 miljoner kronor till ett nytt anslag inom handikappområdet, dels 400 miljoner kronor till ett nytt anslag inom äldreområdet. Vänsterpartiet vill dessutom för 2009 avsätta 3 miljoner kronor till ett nytt anslag, vård- och omsorgscollege.

Inom äldreområdet anser jag att det är viktigt att satsningar görs för att dels motverka psykisk ohälsa bland äldre, dels förbättra tillgången till äldreomsorg på det egna modersmålet. Jag anser därför att ytterligare 15 miljoner kronor bör avsättas för vardera ändamålet till anslaget för stimulanbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken under 2009.

Vänsterpartiet önskar vidare inrätta kvinnojourer med kompetens att ta emot missbrukande och psykiskt sjuka kvinnor. Satsningar på ett barnriskcentrum samt en permanent finansiering av verksamheten med brottsofferjour för HBT-personer är också viktiga. Dessa och andra satsningar, bl.a. för ett fortsatt stöd till missbruksvården, innebär sammantaget ett tillskott, utöver regeringens, på 252 miljoner kronor till anslaget för bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.

Jag vill vidare att anslaget Socialstyrelsen ska tillföras ytterligare 7 miljoner kronor för bl.a. en satsning på förlossningsvård i glesbygd.

Jag föreslår i enlighet med motion Fi271 yrkandena 8 och 9 en – i förhållande till regeringens förslag – ökning av ramen avseende utgiftsområde 9 med 4 149 miljoner kronor för budgetåret 2009 samt en ökning av ramen för åren 2010 och 2011 med 4 019 miljoner kronor respektive 4 024 miljoner kronor.

3. Avvikande mening (mp)

Thomas Nihlén (mp) anför:

Miljöpartiet vill, för att förbättra tandhälsan hos ungdomar, införa fri tandvård upp till 25 år. För denna reform avsätts 180 miljoner kronor för 2009 och 360 miljoner kronor för vardera 2010 och 2011, utöver vad regeringen föreslagit.

I dagsläget kostar felaktig läkemedelsanvändning samhället ungefär lika mycket som den totala läkemedelsnotan. Det är helt orimligt, i högsta grad skadligt för människor och dyrt för samhället. För att minska den felaktiga läkemedelsanvändningen och öka patientsäkerheten föreslår jag årliga satsningar till Kilen (Konsumentinstitutet läkemedel och hälsa), alternativmedicinskt register samt Nepi (Nätverket för läkemedelsepidemiologi) med respektive 9 miljoner kronor, 2 miljoner kronor och 3 miljoner kronor. Dessutom bör ett nytt anslag för läkemedelssäkerhet inrättas. För detta ändamål vill jag avsätta 5 miljoner kronor årligen under 2009–2011. Miljöpartiet tillför vidare Statens folkhälsoinstitut 5 miljoner kronor årligen under 2009–2011 för att institutet ska arbeta med läkemedelsberoende.

Miljöpartiet avsätter vidare extra resurser till psykiatrin i brett perspektiv, bl.a. genom en kraftfull satsning på elevhälsan, projektmedel för fysisk aktivitet och en förändrad struktur av reformen personliga ombud för att de ska kunna fungera mer oberoende. För dessa ändamål vill jag för 2009–2011 årligen avsätta 600 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit.

Miljöpartiet vill utveckla det lokala och regionala folkhälsoarbetet och jag vill därför för 2009–2011 avsätta medel till en folkhälsoomsorg som överstiger regeringens förslag med 60 miljoner kronor årligen.

Jag anser dessutom att anslaget för insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar bör tillföras ytterligare 30 miljoner kronor årligen under 2009–2011.

Under 2009–2011 vill jag vidare tillföra Socialstyrelsen ytterligare 30 miljoner kronor årligen för arbetet med tillsyn inom läkemedelsområdet. Jag anser dessutom att avsätta medel till utveckling av det sociala arbetet bör förstärkas med 14 miljoner kronor årligen i en satsning på insatser för män som slår.

Jag föreslår i enlighet med motion Fi272 yrkandena 4 och 5 en – i förhållande till regeringens förslag – ökning av ramen avseende utgiftsområde 9 med 836 miljoner kronor för budgetåret 2009 samt en ökning av ramen för åren 2010 och 2011 med 1 016 miljoner kronor för vardera året.

BILAGA 10Kulturutskottets yttrande
2008/09:KrU1yRamen för utgiftsområde 17 Kultur,
medier, trossamfund och fritid

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett kulturutskottet tillfälle att yttra sig över de delar av budgetpropositionen för 2009 (volym 1) med tillhörande motioner som berör kulturutskottets ansvarsområde. För kulturutskottets del gäller detta främst de alternativa ramnivåer som förordas för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid av å ena sidan regeringen, å andra sidan respektive oppositionsparti¹.

För de närmast följande tre åren föreslår regeringen och oppositionspartierna att nivån på utgiftsområde 17 ska uppgå till följande belopp.

Tabell. Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsram för utgiftsområde 17

Tusental kronor

År	Regeringens förslag	Oppositionspartiernas förslag		
		Fi270 (s)	Fi271 (v)	Fi272 (mp)
2009	10 287 317	+123 000	+668 000	+258 000
2010	10 517 000	+121 000	+776 000	+435 000
2011	10 736 000	+119 000	+835 000	+628 000

Propositionen

Av sammanställningen framgår att regeringens förslag till utgiftsram för 2009 uppgår till 10 287 miljoner kronor. Det är 225 miljoner kronor mer än motsvarande ramnivå för budgetåret 2008 som riksdagen lade fast för ett år sedan². Av ökningen har 135 miljoner kronor sin grund i den årliga pris- och löneomräkningen av anslagen, medan netto 90 miljoner kronor avser överföringar mellan olika anslag och andra mer politiskt betingade prioriteringar.

¹ Budgetpropositionen (volym 1) punkterna 5 och 8 samt motionerna Fi270 (s) yrkandena 4 och 6, Fi271 (v) yrkandena 8 och 9 samt Fi273 (mp) yrkandena 4 och 5.

² Exklusive anslaget 26:1 *Statens ljud- och bildarkiv* som fr.o.m. 2009 förts över till utgiftsområde 16.

Bland regeringens prioriteringar på utgiftsområdet kan nämnas en större satsning på museer på sammanlagt 40 miljoner kronor, som omfattar de centrala museerna. Nationalmuseum tillförs 3,5 miljoner kronor i ett första steg inför en förestående renovering och ombyggnad av museet, Arkitektur-museet vars uppdrag utökas får 3 miljoner kronor och Skansen 10 miljoner kronor för renovering av fastighetsbeståndet och miljöarbete. Vidare ges ytterligare medel till Flygvapenmuseet till den utbyggnad som behövs för att kunna visa den nedskjutna och bärgade DC3:an. Även Moderna museet tillförs extra medel för att kunna öppna en ny konsthall i Rooseums tidigare lokaler i Malmö.

Scenkonsten förstärks likaså. Av nationalscenerna får Dramaten nästa år ett tillskott på 7 miljoner kronor samt Operan 22 miljoner kronor, varav 5 miljoner kronor engångsvis för särskilda insatser. Riksteatern tillförs 10 miljoner kronor för att ge Tyst Teater och Cullbergbaletten möjlighet att utvecklas. Regionala institutioner och den fria scenkonsten förstärks med vardera 10 miljoner kronor, delvis genom medel som omprioriteras från Stiftelsen Rikskonserter.

Den individuella visningsersättningen och ersättningen till författare och översättare av talböcker som framställs för läshandikappade tillförs ytterligare 4,3 miljoner kronor.

Delar av Riksantikvarieämbetet har omlokaliserats till Visby, och för att underlätta flytten har myndigheten engångsvis tilldelats en förstärkning på 23 miljoner kronor för 2008. Även för 2009 föreslås Riksantikvarieämbetet för samma ändamål få en engångsförstärkning på 15 miljoner kronor, ett tillskott som finansieras genom en temporär minskning av anslaget för kulturmiljövård. Tillskottet 2009 finansieras genom en minskning av anslaget för kulturmiljövård samtidigt ökas anslaget till kyrkoantikvarisk ersättning med 70 miljoner kronor enligt en tidigare fastlagd plan.

När Integrationsverket avvecklades fick Ungdomsstyrelsen överta ansvaret för vissa bidrag som främjar integration. För detta ändamål och för uppföljningsinsatser av regeringens dialog med idéburna organisationer på det sociala området tillförs Ungdomsstyrelsen nästa år sammanlagt 5,3 miljoner kronor.

Motionerna

De tre oppositionspartiernas ramförslag för 2009 överstiger budgetpropositionens ram för utgiftsområde 17 med 123–668 miljoner kronor.

Socialdemokraterna föreslår en utgiftsram för 2008 som är 123,1 miljoner kronor högre än regeringens. Mer betydande inslag i partiets budgetalternativ är förslaget om en ny barn- och ungdomssatsning på 100 miljoner kronor som motionärerna ser som ett alternativ till regeringens satsning på Skapande skola som enligt deras mening därför bör avvecklas. Socialdemokraterna vill också fullt ut återinföra fri entré vid de statliga museer som tidigare omfattades av denna åtgärd och tillför 24 miljoner kronor samt omdisponerar delar av regeringens satsning på fria museer för detta ända-

mål. Vidare motsätter man sig regeringens förslag till besparing på bidraget till kulturmiljövård och tillför av denna anledning 15 miljoner kronor till detta anslag. Socialdemokraterna vill dessutom satsa på en utbyggnad av digitala biografier, fördubbla regeringens satsning på regionala institutioner samt öka stödet till bibliotek och läsande, allmänna samlingslokaler och Teateralliansen.

Vänsterpartiets förslag till utgiftsram för 2009 överstiger regeringens med 668 miljoner kronor, eller med 6,5 %. En satsning görs på folkbildning som tillförs 100 miljoner kronor liksom på stödet till fria grupper som utökas med 60 miljoner kronor. För att förbättra scenkonstnärernas pensioner avdelas ytterligare 30 miljoner kronor. Till regional scenkonst och scenkonstkonsulenter vill partiet skjuta till 60 miljoner kronor medan Teateralliansen föreslås få 10 miljoner kronor och amatörkulturen 25 miljoner kronor utöver regeringens förslag. I stället för att avveckla Accessprojektet vill Vänsterpartiet bygga ut denna satsning under kommande år och sätter för detta ändamål av ytterligare 25 miljoner kronor 2009. Likaså tillförs ytterligare 25 miljoner kronor till stödet till de nationella minoriteternas språk och kultur. Ett lika stort belopp sätts också av för att främja utbyggnaden av digital filmvisning. Anslaget för utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland utökas med 10 miljoner kronor. För att kunna återinföra fri entré vid de statliga museerna anvisar Vänsterpartiet ytterligare 51 miljoner kronor. Till drogfria lokaler och verksamheter för flickor och pojkar anvisas ytterligare 80 miljoner kronor.

Miljöpartiet de gröna vill till utgiftsområde 17 anvisa 258 miljoner kronor mer än regeringen. Av detta belopp sätter man av 70 miljoner kronor för en satsning på regionala kulturfonder, vars syfte är att finansiera nya kulturprojekt, att göra kulturen tillgänglig för fler och att förbättra arbetsvillkoren för kulturarbetarna. Ytterligare 10 miljoner kronor tillförs stödet till regionala institutioner och den fria scenkonsten. Miljöpartiet de gröna sätter för nästa år också av 50 miljoner kronor för att kunna återinföra fri entré vid vissa statliga museer och 25 miljoner kronor för hälsofrämjande kultur via Kulturrådet. Miljöpartiet har tagit fasta på Miljömålsrådets rekommendationer och föreslår på utgiftsområde 17 att närmare 100 miljoner kronor satsas på att främst driva och inrätta kulturreservat. Av satsningen tillförs 40 miljoner kronor Riksantikvarieämbetet.

Kulturutskottet

Kulturutskottet vill med anledning av dessa alternativa förslag framhålla följande. Respektive oppositionspartis förslag till utgiftsram för de kommande tre åren bärs upp av olika detaljyrkanden som utskottet kommer att pröva mer ingående i den fortsatta budgetbehandlingen. Gemensamt för dem är att de med tämligen bred marginal överstiger regeringens förslag. Längst går i det avseendet Vänsterpartiet med en ramnivå för utgiftsområde 17 som är 668, 776 respektive 835 miljoner kronor högre än regeringens för 2009–2011. Till dessa nivåförändringar kommer Vänsterpartiets

föreslag om en satsning på barnkultur vid sidan av statsbudgeten på hela 300 miljoner kronor, vilken förutsätts bli finansierad med Svenska Spels överskott. Tillsammans motsvarar alltså Vänsterpartiets förslag för 2009 en utgiftsökning på närmare 1 miljard kronor. Det är i praktiken samma sak som om ramen för utgiftsområde 17 i ett steg skulle ökas med 10 %.

Det är enligt kulturutskottets mening angeläget att kulturpolitiken får en mer framskjuten plats i samhället. Kultur är nödvändigt inte bara för individens välbefinnande utan också för samhällets utveckling. Självklart ser kulturutskottet därför positivt på satsningar som främjar kulturen liksom de övriga verksamheter som hör till utskottets ansvarsområde. Viktigt är dock att dessa satsningar görs på ett väl avvägt och långsiktigt hållbart sätt. Utmärkande för Vänsterpartiets budgetalternativ inom kulturutskottets ansvarsområde är de många svagt underbyggda insatserna, mestadels helt utan motivering trots att i många fall betydande belopp avdelas inom ett stort antal områden. En sådan löst underbyggd inriktning utan stadga kan enligt utskottets mening inte ligga till grund för utformningen av en hållbar och stabil kulturpolitik.

Av betydelse i sammanhanget är också att regeringen har tagit ett fast grepp om kulturpolitiken. Flera kulturpolitiska viktiga områden är eller har varit föremål för utredning, och regeringen har för avsikt att ta upp dessa frågor i en rad propositioner som kommer att framläggas för riksdagen inom det närmaste året. Inte minst viktigt i detta sammanhang är den Kulturpolitiska utredningens förslag som väntas bli redovisat om några månader. Utskottet ser ingen anledning att nu föregripa vad som kommer fram med anledning av dessa propositioner och kan därför inte heller av denna anledning biträda Vänsterpartiets förslag till utgiftsram för de kommande tre åren.

Vänsterpartiet har i sin ekonomisk-politiska motion beaktat de minskade inleveranser från Svenska Spel som partiets förslag till barnkultursatsning ger upphov till³. Eftersom kulturutskottet motsätter sig även denna satsning finns det enligt utskottets mening inte heller anledning att på det sätt Vänsterpartiet föreslagit korrigera statsbudgetens inkomster med 300 miljoner kronor. Kulturutskottet förutsätter att finansutskottet vid sin beräkning av kommande års inkomster på statsbudgeten beaktar även detta.

Miljöpartiets högre ramnivå bärs upp av främst två förslag, nämligen en ny typ av regionala fonder och en kraftigt ökad satsning på drift och underhåll av naturreservat. Eftersom båda förslagen är mycket vagt underbyggda kan kulturutskottet inte biträda dem. Därmed kan utskottet inte heller tillstyrka Miljöpartiets förslag till ramnivåerna för de kommande tre åren.

Medan Miljöpartiet i sitt budgetalternativ vill bygga ut regeringens satsning på Skapande skola fr.o.m. 2010 motsätter sig Socialdemokraterna helt detta förslag. I det socialdemokratiska budgetförslaget är en alternativ barn- och ungdomssatsning, kallad Kulturbryggan, partiets största enskilda satsningen på kulturområdet. Kulturutskottet kommer mer i detalj att pröva

³ Motion Fi271 (v) yrkande 6, tabell 5.

regeringens och oppositionspartiernas alternativa förslag i nästa steg av budgetprocessen, men vill redan nu förutskicka att utskottet inte finner anledning att ompröva regeringens satsning på kultur i skolan. Kulturutskottet avvisar med det anförda Socialdemokraternas förslag till ram för utgiftsområde 17.

Kulturutskottet anser således att finansutskottet bör tillstyrka regeringens förslag i punkterna 5 och 8 i budgetpropositionen (volym 1) samt avstyrka motionerna Fi270 (s) yrkandena 4 och 6, Fi271 (v) yrkandena 8 och 9 samt Fi272 (mp) yrkandena 4 och 5 i de delar de berör utgiftsområde 17.

Stockholm den 28 oktober 2008

På kulturutskottets vägnar

Siv Holma

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Siv Holma (v), Cecilia Wikström i Uppsala (fp), Margareta Israelsson (s), Anne Marie Brodén (m), Anders Åkesson (c), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s), Dan Kihlström (kd), Olof Lavesson (m), Göran Persson i Simrishamn (s), Solveig Hellquist (fp), Göran Montan (m), Hans Rothenberg (m), Leif Pettersson (s), Solveig Ternström (c) och Gunvor G Ericson (mp).

Avvikande meningar

1. Ramen för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid (s)

Margareta Israelsson (s), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s), Göran Persson i Simrishamn (s) och Leif Pettersson (s) anför:

Enligt vår mening bör finansutskottet ställa sig bakom det förslag till fördelning av utgifter på utgiftsområden som Socialdemokraterna redovisar för 2009–2011. Vi föreslår således att finansutskottet tillstyrker motion Fi270 (s) yrkandena 4 och 6 i de delar som avser utgiftsområde 17.

2. Ramen för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid (v)

Siv Holma (v) anför:

Enligt min mening bör finansutskottet ställa sig bakom de väl underbyggda förslagen till fördelning av utgifter på utgiftsområden som Vänsterpartiet redovisar för 2009–2011. Jag föreslår således att finansutskottet tillstyrker motion Fi271 (v) yrkandena 8 och 9 i de delar som avser utgiftsområde 17.

3. Ramen för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid (mp)

Gunvor G Ericson (mp) anför:

Enligt min mening bör finansutskottet ställa sig bakom det förslag till fördelning av utgifter på utgiftsområden som Miljöpartiet redovisar för 2009–2011. Jag föreslår således att finansutskottet tillstyrker motion Fi272 (mp) yrkandena 4 och 5 i de delar som avser utgiftsområde 17.

BILAGA 11

Trafikutskottets protokollsutdrag 2008/09:3

Utdrag ur

PROTOKOLL **UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2008/09:3**

DATUM 2008-10-23
TID Kl. 10.00-10.20
NÄRVARANDE Se bilaga 1

§ 2 Yttrande till finansutskottet över förslag till utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna

Utskottet behandlar fråga om yttrande till finansutskottet över proposition 2008/09:1, volym 1, såvitt gäller ramen för utgiftsområdet 22 Kommunikationer, jämte motionerna 2008/09:Fi270 (s) yrkande 4, 2008/09:Fi271 (v) yrkande 8 och 2008/09:Fi272 (mp)yrkande 4.

Utskottet beslutade om följande yttrande:

Utskottet tillstyrker det i proposition 2008/09:1 framlagda förslaget om utgiftsram för år 2009 såvitt avser utgiftsområdet 22 Kommunikationer. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2008/09:Fi270 (s) yrkande 4 i berörd del, 2008/09:Fi271 (v) yrkande 8 i berörd del och 2008/09:Fi272 (mp) yrkande 4 i berörd del

Mot beslutet om utgiftsram för år 2009 för utgiftsområde 22 Kommunikationer anförts avvikande meningar av Ibrahim Baylan, Christina Axelsson, Hans Stenberg, Marie Nordén, Pia Nilsson och Eva-Lena Jansson (s) som i stället tillstyrker motion 2008/09:Fi270 (s) yrkande 4 i berörd del, av Peter Pedersen (v) som i stället tillstyrker motion 2008/09:Fi271 (v) yrkande 8 i berörd del och av Karin Svensson Smith (mp) som i stället tillstyrker motion 2008/09:Fi272 (mp) yrkande 4 i berörd del.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

§ 3 Yttrande till finansutskottet över förslag till tilläggsbudget 2008

Utskottet behandlar fråga om yttrande till finansutskottet över proposition 2008/09:2, såvitt gäller utgiftsområdet 22 Kommunikationer jämte motion 2008/09:Fi1 (v).

Utskottet beslutade om följande yttrande:

Utskottet tillstyrker det i proposition 2008/0:2 framlagda förslagen om tilläggsbudget 2 för år 2008 såvitt avser utgiftsområdet 22 Kommunikationer. Därmed avstyrker utskottet motion 2008/09:Fi1 (v) i berörd del.

Mot beslutet om tilläggsbudget 2 för år 2008 anförs avvikande mening av Peter Pedersen (v) som i stället tillstyrker motion 2008/09:Fi1 i berörd del.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

VID PROTOKOLLET Anne Mattila Wass

JUSTERAT
2008-10-23

Göran Nyström

RÄTT UTDRAGET
INTYGAR

Anne Mattila Wass

Exp. 2008-10-23
FiU

BILAGA 12

Miljö- och jordbruksutskottets protokollsutdrag 2008/09:4

Utdrag ur
PROTOKOLL **UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2008/09:4**

DATUM 2008-10-16
TID 08.00-09.30
NÄRVARANDE Se bilaga 1

§ 3 Fråga om yttrande till finansutskottet över utgiftsramar
Utskottet behandlade fråga om yttrande till finansutskottet över proposition 2008/09:1, volym 1, såvitt gäller ramen för utgiftsområdena 20 Allmän miljö- och naturvård samt 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar jämte motionerna 2008/09:Fi270 (s), 2008/09:Fi271 (v) och 2008/09:Fi272 (mp) i berörda delar.

Utskottet beslutade om följande yttrande:

Utskottet tillstyrker de i proposition 2008/09:1 framlagda förslagen om utgiftsram för år 2009 och beräknad utgiftsram för år 2010 och 2011 såvitt avser utgiftsområdena 20 och 23. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2008/09:Fi270 (s), 2008/09:Fi271 (v) och 2008/09:Fi272 (mp) i berörda delar.

Mot beslutet om utgiftsram för år 2009 och beräknad utgiftsram för år 2010 och 2011 anføres avvikande meningar av Anders Ygeman, Carina Ohlsson, Bo Bernhardsson, Jan-Olof Larsson, Aleksander Gabelic och Helén Pettersson i Umeå (alla s) som i stället tillstyrker motion 2008/09:Fi270 i berörda delar, av Wiwi-Anne Johansson (v) som i stället tillstyrker motion 2008/09:Fi271 i berörda delar och av Tina Ehn (mp) som i stället tillstyrker motion 2008/09:Fi272 i berörda delar.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

Vid protokollet

Eva Forsman

Justerat 2008-10-16

Anders Ygeman

Rätt utdraget intygar

Eva Forsman

Exp.

Finansutskottet 2008-10-16

BILAGA 13

Näringsutskottets yttrande 2008/09:NU2y

Ramar för utgiftsområdena 19 Regional tillväxt, 21 Energi och 24 Näringsliv

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett övriga utskott tillfälle att avge yttrande över budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1) jämte motioner i de delar de berör respektive utskotts ansvarsområde.

Näringsutskottet bereder ärenden om anslag inom de tre utgiftsområdena 19 Regional tillväxt, 21 Energi och 24 Näringsliv. Utskottet begränsar sitt yttrande till förslagen om utgifternas fördelning på utgiftsområden. I ett annat yttrande (yttr. 2008/09:NU1y) kommenterar näringsutskottet regeringens förslag (prop. 2008/09:2) om tilläggsbudget 2 till statsbudgeten för 2008 jämte motioner.

I ett senare skede av riksdagens prövning av regeringens budgetförslag kommer näringsutskottet i tre separata budgetbetänkanden (bet. 2008/09:NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv, 2008/09:NU2 Utgiftsområde 19 Regional tillväxt och 2008/09:NU3 Utgiftsområde 21 Energi) att ingående behandla förslagen till individuella anslag med tillhörande motioner.

Propositionen

I budgetpropositionen föreslås beslut om fördelning av utgifterna på utgiftsområden för 2009 samt godkännande av en preliminär fördelning av utgiftsramarna för 2010 och 2011.

I tabellen på nästa sida redovisas regeringens förslag till ramar för de tre aktuella utgiftsområdena under perioden 2009–2011. Utskottet finner inte anledning att här beskriva regeringens underlag för förslagen till ramar inklusive de förslag till anslag som ramarna är baserade på. I stället hänvisas till budgetpropositionen i aktuella delar.

Regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena 19 Regional tillväxt, 21 Energi och 24 Näringsliv för åren 2009–2011 samt oppositionens motsvarande förslag uttryckt som skillnader i förhållande till regeringens förslag (miljoner kronor)

År		2009	+/-	2010	+/-	2011	+/-
UO 19	Regeringen	3 502		3 395		3 345	
	(s)		0		0		0
	(v)		0		0		0
	(mp)		0		0		0
UO 21	Regeringen	2 811		2 627		2 279	
	(s)		+320		+750		+955
	(v)		+550		+529		+534
	(mp)		+1 086		+2 093		+2 180
UO 24	Regeringen	5 186		5 168		4 857	
	(s)		+1 040		+640		+700
	(v)		+106		+116		+265
	(mp)		+360		+460		+490

Motionerna

I tabellen ovan framgår oppositionspartiernas uppfattningar – enligt förslag i partimotionerna 2008/09:Fi270 (s), 2008/09:Fi271 (v) och 2008/09:Fi272 (mp) – om utgifternas storlek i förhållande till regeringens förslag.

Av tabellen kan utläsas att oppositionspartierna inte framför någon annan syn än regeringens på utgifternas totala storlek inom *utgiftsområde 19 Regional tillväxt*.

När det gäller *utgiftsområde 21 Energi* anför Socialdemokraterna i sin partimotion 2008/09:Fi270 att regeringens satsning på energiforskning och kommersialisering av energiteknik är långt ifrån tillräcklig. Förutom ökade medel till energiforskning vill partiet främja lokala och regionala insatser för energieffektivisering. För att stimulera övergången till miljövänligare energikällor förordas inrättandet av ett program för minskad oljeanvändning inom industrin.

Vänsterpartiet efterlyser i sin partimotion 2008/09:Fi271 utökade ansträngningar för energieffektiviseringsåtgärder. Partiet föreslår att ett centrum för energieffektivisering etableras och att ett nytt anslag för ändamålet skapas genom en sammanslagning av vissa tidigare anslag inom utgiftsområdet samtidigt som de totala resurserna för energieffektivisering höjs jämfört med regeringens förslag. Dessutom vill motionärerna vidga regeringens förslag om anslag för energiteknik till ett anslag för miljöteknik och samtidigt höja nivån på anslaget.

Miljöpartiet föreslår i sin partimotion 2008/09:Fi272 ytterligare satsningar för att stimulera utbyggnaden av förnybar energi och öka energieffektiviseringsåtgärderna i bostäder. Partiet framlägger också förslag om ett

nytt anslag för fördjupad utvärdering och analys av energianvändningen i bostadssektorn. Genom en ingående miljö- och energiutredning ska specifika åtgärder för enskilda hus kunna identifieras. Stödet syftar till att hjälpa fastighetsägare att finna information om lönsamma energiinvesteringar så att de verkligen kommer till stånd.

Inom *utgiftsområde 24 Näringsliv* föreslår Socialdemokraterna en kraftig höjning av anslaget till forskning och utveckling vid Verket för innovationssystem (Vinnova). Huvuddelen av höjningen avser medel till ett program för att möta varsel inom industrin och tjänstesektorn men i det utökade anslaget ingår också förstärkt anslag för att stimulera forskning och utveckling i småföretag genom forskningsprogrammet Forska & Väx. Ett annat anslag som Socialdemokraterna vill höja jämfört med regeringens förslag gäller anslaget till näringslivsutveckling. Bland annat vill partiet inrätta ett småföretagarstipendium, tillskapa ett särskilt innovationslån för uppfinnare och öka stödet till kommersiell service. Vidare förordar motionärerna utökad anslag för att stärka Sveriges konkurrenskraft genom nya branschprogram för bl.a. läkemedelsindustrin, besöksnäringen och de kreativa näringarna. I den föreslagna utgiftsramen ingår även höjt anslag till turistfrämjande som inkluderar stöd för att locka fler internationella evenemang till Sverige. Slutligen omfattar den föreslagna budgetramen ökade medel för exportfrämjande och investeringsfrämjande verksamhet samt kraftigt minskat anslag för omstrukturering och försäljning av statliga företag.

Vissa liknande förslag återfinns i Vänsterpartiets partimotion. Sålunda vill partiet anvisa ökade medel till Forska & Väx och till exportfrämjande verksamhet samt helt avveckla anslaget för omstrukturering och försäljning av statliga företag. Därutöver argumenteras för ökat stöd till såddfinansiering och till kreditgarantiföreningarnas basfinansiering. Motionärerna vill även inrätta ett nytt anslag för att tillskapa en produktivitsdelegation med uppgift att komma med förslag för att öka produktiviteten i näringslivet.

Också Miljöpartiets förslag innefattar ökade medel till forskningsprogrammet Forska & Väx. Huvuddelen av partiets föreslagna höjning av utgiftsramen ligger emellertid på anslaget till näringslivsutveckling där motionerna förordar nio olika insatsåtgärder för att stärka företagande och entreprenörskap i samhället. Bland dessa ingår stöd till mikrokrediter för personer med invandrarbakgrund, till entreprenörsprogram, till resurscentrum för kvinnor och till regelförenkling samt olika åtgärder för att stärka miljöteknikbranschen.

Näringsutskottets ställningstagande

Regeringens politik för full sysselsättning och minskat utanförskap har ökat möjligheterna för en hållbar ekonomisk utveckling. Regeringens förslag i budgetpropositionen omfattar tre olika reformpaket: ett för jobb och företagande, ett för att rusta Sverige för framtiden och ett för att förstärka välfärden. Genom förslagen om ökade satsningar på forskning i budgetpro-

positionen kombinerat med insatserna i den nyligen avlämnade forskningspropositionen (prop. 2008/09:50) förbättras villkoren för en långsiktig tillväxtpolitik. Sammantaget skapar detta goda förutsättningar för att kunna upprätthålla och utveckla de generella välfärdssystemen.

Förslagen till fördelning av utgifter på olika utgiftsområden i budgetpropositionen måste ses mot denna bakgrund. Näringsutskottet ser inget skäl att föreslå någon förändring av ramarna för de tre utgiftsområdena inom utskottets beredningsområde med anledning av de här aktuella motionerna. Utskottet avstyrker således de berörda yrkandena i motionerna 2008/09:Fi270 (s), 2008/09:Fi271 (v) och 2008/09:Fi272 (mp).

Stockholm den 28 oktober 2008

På näringsutskottets vägnar

Karin Pilsäter

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Pilsäter (fp), Tomas Eneroth (s), Björn Hamilton (m), Hans Rothenberg (m), Carina Adolfsson Elgestam (s), Maria Plass (m), Jan Andersson (c), Alf Eriksson (s), Marie Weibull Kornias (m), Karin Åström (s), Mikael Oscarsson (kd), Staffan Anger (m), Kent Persson (v), Börje Vestlund (s), Karin Granbom Ellison (fp), Eva-Lena Jansson (s) och Lage Rahm (mp).

Avvikande meningar

1. Ramar för utgiftsområdena 19 Regional tillväxt, 21 Energi och 24 Näringsliv (s)

Tomas Eneroth (s), Carina Adolfsson Elgestam (s), Alf Eriksson (s), Karin Åström (s), Börje Vestlund (s) och Eva-Lena Jansson (s) anför:

I det rådande osäkra finansiella läget står Sverige, i förhållande till många andra länder, stabilt. Grunden för detta är den budgetsanering som genomfördes under 1990-talet. Budgetsaneringen var nödvändig för att få landet på rätt köl igen. Sverige har sedan dess haft sunda offentliga finanser, och ekonomin har under senare år utvecklats starkt. Men när nu ekonomin kraftigt mattas av räcker det inte med att luta sig tillbaka mot tidigare framgångar. Det behövs investeringar för att dra nytta av Sveriges styrkor och åtgärder för att återskapa trygghet i arbetslivet för att kunna pressa tillbaka pessimismen, växande arbetslöshet och sjunkande tillväxt.

Den ekonomiska politik som regeringen stakar ut i budgetpropositionen för de närmaste tre åren kommer att ytterligare drabba de svagaste i samhället. Samhällsklyftorna ökar som ett resultat av att arbetslösheten, orättvisorna och ojämlikheten förstärks. Uteblivna investeringar i kunskap, i bättre förutsättningar för företagen och i trygghet för alla kommer att försämra den svenska konkurrenskraften och förstärka de negativa effekterna av regeringens politik.

En ansvarsfull ekonomisk politik måste innebära satsningar som gynnar alla och inte i första hand dem som redan har det väl ställt. Samtidigt måste politiken vara inriktad på att skapa ett socialt och ekologiskt hållbart samhälle. En sådan politik finns beskriven i motion 2008/09:Fi270 (s), och vi ställer oss därför bakom de i motionen föreslagna ramarna för de här aktuella utgiftsområdena 21 Energi och 24 Näringsliv.

Vi återkommer med mer detaljerade synpunkter i utskottets anslagsbetänkanden inom respektive utgiftsområde men vill redan i det här sammanhanget understryka betydelsen av fortsatta och utökade satsningar på respektive utgiftsområde. För att värna vårt klimat och säkra vår energiförsörjning måste Sveriges oljeberoende brytas. Energianvändningen måste i ännu högre grad bygga på förnybara energikällor och energianvändningen effektiviseras ytterligare. I enlighet med vad som anförs i motionen förordar vi utökade satsningar på energiforskning och energieffektiviseringsåtgärder samt insatser för kommersialisering av ny energiteknik. Dessutom ställer vi oss bakom förslaget i motionen om inrättandet av ett program för minskad oljeanvändning inom industrin.

Beträffande utgiftsområde 24 Näringsliv omfattar – till skillnad från regeringens förslag – ovan nämnda motion en kraftfull satsning på ett program för att möta varsel inom industrin och tjänstesektorn. I ljuset av den mycket bekymmersamma ekonomiska utvecklingen med en snabbt försä-

gad arbetsmarknad för stora delar av näringslivet behöver breda insatser genomföras. Som sägs i motionen bör programmet innehålla stöd till investeringar i t.ex. särskilda utbildnings- samt forsknings- och utvecklingsinsatser i näringslivet. Hälften av resurserna ska avsättas till Vinnova och hälften till Arbetsförmedlingen. En annan insats som vi vill förstärka jämfört med regeringens förslag gäller stödet för att främja forskning och utveckling i småföretag genom forskningsprogrammet Forska & Väx.

Två ytterligare områden som vi vill uppmärksamma och föreslå utökade anslag för gäller export- och investeringsfrämjande. Svenska småföretag måste ges bättre förutsättningar att agera framgångsrikt inom ramen för en alltmer globaliserad utrikeshandel. Även insatser för att locka fler investerar till Sverige är angelägna.

Sammanfattningsvis tillstyrker vi motion 2008/09:Fi270 (s) i aktuell del och avstyrker regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena 21 Energi och 24 Näringsliv. Vad gäller förslagen till ramar för utgiftsområde 19 Regional tillväxt har vi inget att erinra mot förslagen i budgetpropositionen.

2. Ramar för utgiftsområdena 19 Regional tillväxt, 21 Energi och 24 Näringsliv (v)

Kent Persson (v) anför:

Sverige behöver göra en rad kraftfulla investeringar för att möta framtidens utmaningar och dämpa den pågående konjunkturnedgången. I motion 2008/09:Fi271 (v) presenteras en helt annan inriktning för den ekonomiska politiken än vad regeringen föreslår. I linje med vad som anförts i motionen avvisar jag regeringens politik som karakteriseras av stora skattesänkningar för de redan välbeställda och av en närapå fientlig inställning till erkänt effektiva arbetsmarknadsåtgärder såsom anställningsstöden och arbetsmarknadsutbildningen.

Jag förespråkar i stället en välfärdsoffensiv för jobb, rättvisa och jämställdhet. Denna offensiv omfattar insatser inom ett flertal av statsbudgetens utgiftsområden. Beträffande de utgiftsområden som näringsutskottet bereder vill jag särskilt betona vikten av att energieffektiviseringsarbetet intensifieras. Ett särskilt centrum för energieffektivisering i linje med vad som föreslås i motionen bör därför etableras och ett nytt anslag för ändamålet skapas genom en sammanslagning av vissa tidigare anslag inom utgiftsområde 21 Energi. Centrumet bör utarbeta lämpliga och kostnadseffektiva åtgärder genom en utveckling av nuvarande stödinsatser. Liksom i motionen förespråkar jag även att stödet till utveckling av energiteknik vidgas till att omfatta miljöteknik med åtföljande utökning av anslagsnivån. Den nuvarande begränsningen av inriktningen på enbart energiteknik är inte den signal som nya tekniker på miljö- och energiområdet efterfrågar.

När det gäller näringspolitiken vill jag med kraft avvisa alla tankar på att sälja ut statliga företag. Det finns mot den bakgrunden inga som helst skäl att avsätta anslagsmedel för en sådan utförsäljning. Enligt min uppfattning vore det en betydligt bättre investering för Sverige att, i likhet med

vad som anförs i nyssnämnd motion, öka satsningarna på näringsfrämjande och exportfrämjande verksamhet samt på att främja produktiviteten i näringslivet. Slutligen tillstyrker jag förslaget i motionen om utökad anslag för att stimulera forskning och utveckling genom forskningsprogrammet Forska & Väx.

Det sagda innebär sammantaget att jag tillstyrker motion 2008/09:Fi271 (v) i aktuell del och avstyrker regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena 21 Energi och 24 Näringsliv. Vad gäller förslagen till ramar för utgiftsområde 19 Regional tillväxt har jag inget att erinra mot förslagen i budgetpropositionen.

3. Ramar för utgiftsområdena 19 Regional tillväxt, 21 Energi och 24 Näringsliv (mp)

Lage Rahm (mp) anför:

Sveriges väg för att bli ett hållbart samhälle i alla bemärkelser måste anträdas med höga ambitioner som genomsyrar alla politikområden. Den omställning som är nödvändig värnar kommande generationers rätt till goda levnadsbetingelser. Samtidigt skapar denna omställning möjligheter för framsynta företag att växa. Det är min bestämda övertygelse att det går att förena ekonomisk utveckling och skapandet av nya företag och arbetstillfällen med att ställa om samhället i hållbar riktning.

En mycket viktig komponent i ett hållbart samhälle är en miljövänlig energiförsörjning. Jag anser emellertid att regeringens förslag på detta område är otillräckligt. I linje med vad som anförs i motion 2008/09:Fi272 (mp) förordar jag en ökad satsning på bl.a. energieffektivisering. För det första bör ett nytt investeringsstöd för energieffektiviseringsåtgärder i bostäder införas. Syftet med stödet ska vara att uppmuntra till lönsamma åtgärder och samtidigt ersätta merkostnader i samband med renoveringar. För det andra bör ett nytt stöd införas för fördjupad utvärdering och analys av byggnader. Stödet ska syfta till att hjälpa fastighetsägare att finna information så att lönsamma energiinvesteringar kommer till stånd. Fortsatta satsningar för att stimulera utbyggnaden av förnybar energi, inklusive införandet av ett statligt garantipris för elcertifikaten, är också angelägna. Dessutom bör stödet till energiinvesteringar i offentliga lokaler öka.

När det gäller utgiftsområde 24 Näringsliv tillstyrker jag förslaget i nyssnämnda motion om en höjning av anslaget till forskningsprogrammet Forska & Väx. Tillskottet bör riktas specifikt till forskning med miljörelevans inom små företag, t.ex. för att ta fram ny miljö- och energiteknik. Det förstärkta anslaget kommer att ge en välbehövlig ökning av de små företagens forskningsmöjligheter. Vidare ställer jag mig bakom förslaget i samma motion om ett kraftigt utökad anslag för näringslivsutveckling. Det ökade anslaget syftar till att stärka företagandet i allmänhet och den svenska miljöteknikbranschen i synnerhet. Här ingår olika satsningar på

miljöteknik, sociala företag, regelförenkling, kvinnligt företagande och entreprenörprogram men också ökat stöd till mikrokrediter för start av företag och främjande av s.k. egenanställning i företag.

Det sagda innebär att jag tillstyrker motion 2008/09:Fi272 (mp) i aktuell del och avstyrker regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena 21 Energi och 24 Näringsliv. Vad gäller förslagen till ramar för utgiftsområde 19 Regional tillväxt har jag inget att erinra mot förslagen i budgetpropositionen.

BILAGA 14

Arbetsmarknadsutskottets yttrande 2008/09:AU1y

Ramar för utgiftsområdena 13 Integration och jämställdhet och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett övriga berörda utskott tillfälle att avge yttrande över budgetpropositionen för år 2009 om den ekonomiska politiken och förslag till statsbudget för budgetåret 2009, utgifternas fördelning på utgiftsområden, beräkning av statsinkomsterna, förslag till utgiftstak för staten och låneramar samt de motioner som väckts med anledning av propositionen i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde. Arbetsmarknadsutskottet har beredningsansvaret för utgiftsområdena 13 Integration och jämställdhet och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Förutom budgetpropositionens förslag till statsbudget, finansplan m.m. kommenterar utskottet även oppositionens förslag till ramar i respektive partimotion 2008/09:Fi270 (s), 2008/09:Fi271(v) och 2008/09:Fi272 (mp) som i fortsättningen refereras utan årtal.

Mot bakgrund av den snabba utvecklingen på de finansiella marknaderna och den pågående konjunkturedgångens effekt på sysselsättningen och arbetslösheten koncentreras detta yttrande dels på regeringens och oppositionspartiernas bedömningar av konjunkturläget och vilka åtgärder detta föranleder, dels på de mer konjunkturberoende anslagen inom utgiftsområde 14, nämligen *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* och *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser*.

Utskottets överväganden

Riktlinjer för politiken och utgiftsramarna för utgiftsområdena 13 och 14

Propositionen

Regeringen konstaterar i budgetpropositionen att Alliansens politik för varaktig hög sysselsättning och minskat utanförskap tillsammans med en stark konjunktur gjort att sjukskrivningar och arbetslöshet minskat och fler människor fått jobb. Enligt regeringens bedömning kommer antalet personer som får ersättningar från olika trygghetssystem sammantaget att minska med ca 218 000 under mandatperioden. För att ytterligare minska utanförskapet genomför regeringen fortsatta strukturella reformer som syftar till att varaktigt höja sysselsättningen och få svensk ekonomi att fungera bättre.

Regeringen skriver dock att de mörka moln som hängt över världsekonomin har tätat under sommaren och hösten till följd av en tilltagande oro på de internationella finansmarknaderna. Konjunkturförsvagningen förväntas bli djupare och mer långvarig än vad som tidigare har antagits av regeringen. Den svenska ekonomin kommer att växa långsammare de närmaste åren jämfört med de föregående. Det ekonomiska läget är dock svårbedömt.

Regeringen antar i propositionen att andelen arbetslösa kommer att öka från prognostiserade 6,0 % år 2008 till 6,4 % år 2009 och 6,6 % år 2010. Därefter bedöms arbetslösheten sjunka. Andelen sysselsatta bedöms inte förändras nästa år och minska svagt år 2010. I budgetpropositionen redovisas även alternativa scenarier. Om den inhemska efterfrågan utvecklas svagare än beräknat antas arbetslösheten år 2009 bli 6,5 %. Om produktiviteten ökar mer än förväntat antas den i stället bli 6,8 % samma år. Andelen deltagare i arbetsmarknadspolitiska program antas öka från prognostiserade 1,7 % år 2008 till 1,9 % år 2009. Åren därefter bedöms andelstalet inte förändras.

Den svagare konjunkturutvecklingen ska enligt regeringen mötas med en förstärkning av jobb- och tillväxtpolitiken. Satsningar görs därför för att göra det lönsammare att jobba, billigare att anställa och enklare att driva företag. De viktigaste åtgärderna är jobbskatteavdraget och förändringarna i arbetslöshets- och sjukförsäkringarna.

Regeringen betonar i propositionen vikten av att människor har en inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning i händelse av arbetslöshet och aviserar därför en rad åtgärder för att underlätta ny- och återinträde i arbetslöshetskassorna. Avgiften till arbetslöshetskassan ska sänkas med ca 50 kr per sysselsatt medlem, och medlemsvillkoret ändras tillfälligt för att männi-

skor snabbare ska kunna bli berättigade inkomstrelaterad ersättning. Vidare ska inträdesvillkoren till försäkringen förenklas och reglerna för arbetslöshetsersättning efter tillfällig eller delvis frånvaro ändras.

På det arbetsmarknadspolitiska området skriver regeringen att i princip alla resurser ska riktas till dem som står längst ifrån arbetsmarknaden. Det sker genom satsningar på jobb- och utvecklingsgarantin, jobbgarantin för ungdomar och instegsjobben. Regeringen räknar med att antalet personer som deltar i arbetsmarknadspolitiska program ökar från 80 000 år 2008 till 91 000 år 2009. Antalet nystartsjobb beräknas öka från 17 000 år 2008 till 22 000 år 2009. Regeringen föreslår i prop. 2008/09:7 även att nedsättningen av socialavgifter för unga görs kraftfullare genom att den vidgas till alla som inte fyllt 26 år och genom att avgifterna sänks ytterligare.

Regeringens förslag till utgiftsramar för utgiftsområdena 13 och 14 framgår av tabell 1. Utgiftsområdena ändrades i samband med att riksdagen antog 2008 års ekonomiska vårproposition. I tabellen framgår även summan av motsvarande anslag i budgetpropositionen för år 2008. I jämförelse med budgetpropositionen för 2008 minskar anslagen på utgiftsområde 13 med ca 861 miljoner kronor och på utgiftsområde 14 med ca 668 miljoner kronor.

Tabell 1 Förslag till ramar för utgiftsområde 13 och 14 miljoner kronor

Miljoner kronor

	BP09	BP08*
UO 13 Integration och jämställdhet	5 473	6 334
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	55 946	56 614

* Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget enligt 2008 års andra tilläggsproposition.

Förändringen av ramen för utgiftsområde 13 kan i huvudsak hänföras till en sänkning av anslaget för kommunersättning vid flyktingmottagande. Skälet är att kommunmottagandet av flyktingar väntas minska under 2009 och framöver på grund av färre asylsökande.

Inom utgiftsområde 14 sker en minskning av anslaget till bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd med ca 1,8 miljarder kronor och en ökning av anslaget till kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser med ca 1,1 miljarder kronor. En del av denna minskning respektive ökning av de nämnda anslagen kan förklaras av den senareläggning av a-kasseregler för deltidsarbetslösa som genomfördes i samband med riksdagsbehandlingen av budgetpropositionen för 2008. 655 miljoner kronor fördes då tillfälligt över från anslaget för arbetsmarknadspolitiska program till anslaget för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd. I årets budget sker en justering av dessa anslag.

Den förändrade anslagsnivån för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd beror av flera samverkande faktorer. De förändrade reglerna för ersättning vid deltidsarbetslöshet förklarar enligt regeringen en stor del av minskningen. Förändringarna av reglerna för arbetslöshetsförsäkringen som aviseras i budgetpropositionen beräknas öka anslaget med ca 540 miljoner kronor. Inom ramen för anslaget ryms även ökade utgifter för högre arbetslöshet och effekten av andra makroekonomiska förändringar.

Ökningen av anslagsnivån för arbetsmarknadspolitiska program och insatser förklaras, förutom av den tillfälliga justeringen som beskrevs ovan, av effekten av införandet av jobb- och utvecklingsgarantin och av makroekonomiska antaganden som antas medföra fler deltagare i programmen.

Motionerna

Socialdemokraterna skriver i motion Fi270 att vi befinner oss i en global finanskris och att den svenska industrin nu är hårt pressad. Antalet vars-lade närmar sig 10 000 personer bara i september, och det svenska folket är nu lika pessimistiskt om den ekonomiska utvecklingen som under 90-talskrisen. *Socialdemokraterna* menar att det negativa stämmningsläget bland de svenska hushållen talar för en relativt stor konjunkturavmattning och pekar på att andra bedömare, t.ex. Riksbanken, väntar sig ett sämre utfall än regeringen vad gäller sysselsättningsutvecklingen. *Socialdemokraterna* oroas även av att socialbidragen ökar och väntas öka de närmaste åren.

Socialdemokraterna menar att regeringen är alldeles för passiv och under mer än ett år har nonchalerat alla varningssignaler och missbedömt den ekonomiska utvecklingen.

För att möta utvecklingen föreslår *Socialdemokraterna* att medel anslås för bl.a. utbildningssatsningar både inom arbetsmarknadspolitikens ram och inom ramen för det reguljära utbildningsväsendet. *Socialdemokraterna* föreslår att 9 000 ytterligare platser till yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning inrättas och att program för att möta varsel genomförs. För att motverka ungdoms- och långtidsarbetslösheten föreslår *Socialdemokraterna* att 5 000 s.k. Förstajobbet-avdrag inrättas och att en skattereduktion för arbetslösa ungdomar införs. För att motverka långtidsarbetslösheten föreslås 10 000 s.k. jobblyft, och för att förbättra möjligheterna för funktionshindrade att få ett jobb föreslås 500 platser med lönebidrag i offentligt skyddade anställningar utöver vad regeringen föreslagit. *Socialdemokraterna* vill även avskaffa den generella nedsättningen av sociala avgifter för ungdomar.

För att hindra att pessimismen och otryggheten breder ut sig ytterligare föreslår *Socialdemokraterna* ett antal förändringar av arbetslöshetsförsäkringen. Ersättningsnivån i försäkringen höjs till 80 % av inkomsten under hela ersättningsperioden, även ersättningstaket i försäkringen höjs. Därut-

över föreslås att en skattereduktion på upp till 75 % av avgiften till arbetslöshetsförsäkringen införs så att kostnaden för medlemskap i arbetslöshetskassan sänks.

Inom utgiftsområde 13 föreslår Socialdemokraterna att en tillfällig s.k. solidaritetsbonus tillförs kommuner som under de senaste åren har tagit en stor del av ansvaret för flyktingpolitiken.

Vänsterpartiet menar i motion Fi271 att den svenska ekonomin befinner sig i en tydlig konjunkturedgång och att regeringen tycks stå handfallen inför utvecklingen. *Vänsterpartiet* skriver, med hänvisning till Konjunkturinstitutet, att näringslivets syn på den framtida ekonomin är svagare än normalt och att de svenska hushållens motsvarande uppfattning är än dystarrare. Partiet skriver även att nivån på företagens anställningsplaner sjunker och att antalet varsel ökar.

Vänsterpartiet kritiserar regeringens övergripande inriktning i arbetsmarknadspolitiken och menar att den orsakat stor skada genom att skapa otrygghet och osäkerhet inför framtiden. Med en mer offensiv arbetsmarknads- och konjunkturpolitik kan, enligt *Vänsterpartiet*, större personalminskningar i både offentlig och privat sektor undvikas.

Mot bakgrund av den tydliga konjunkturedgången menar *Vänsterpartiet* att det är dags att bedriva en aktiv konjunkturpolitik inriktad mot full sysselsättning och avvisa de marknadslösningar som den borgerliga regeringen förefaller sätta sin tilltro till. Förutom en ny utformning av finans- och penningpolitiken föreslås åtgärder för att stimulera efterfrågan.

En solidariskt finansierad arbetslöshetsersättning är enligt *Vänsterpartiet* ett viktigt instrument för att hålla uppe efterfrågan i en konjunkturedgång. *Vänsterpartiet* vill därför införa en kraftigt ökad skattefinansiering av arbetslöshetskassan, lägre egenavgifter, lägre kvalifikationskrav och bättre inkomstbortfallstäckning. Partiet vill höja ersättningen i arbetslöshetskassan till 80 % under hela ersättningsperioden och höja både grundbelopp och tak i försäkringen. Partiet vill även införa en skattereduktion för avgiften till arbetslöshetsförsäkringen och en motsvarande reduktion för fackföreningsavgiften.

För att möta konjunkturedgången vill *Vänsterpartiet* avsätta mer medel för arbetsmarknadspolitiska program. Partiet föreslår att 12 000 platser för yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning inrättas. Partiet föreslår även ett antal riktade anställningsstöd, bl.a. 7 500 platser i plusjobb i offentlig regi, 5 000 platser i förstärkt anställningsstöd och 2 000 platser med anställningsstöd för långtidssjuka. *Vänsterpartiet* avvisar nystartsjobben och nedsättningen av sociala avgifter för ungdomar.

Mot bakgrund av att personer med funktionsnedsättning på grund av det allt hårdare tempot i arbetslivet får allt svårare att göra sig gällande i arbetslivet föreslår *Vänsterpartiet* ett höjt tak för lönebidrag och utökat antal platser med lönebidrag i offentligt skyddade anställningar.

Inom utgiftsområde 13 föreslår Vänsterpartiet att en amnesti ska genomföras i asylprocessen den 1 juli år 2009. Förslaget innebär att anslaget för kommunersättning vid flyktingmottagande höjs.

Miljöpartiet skriver i motion Fi272 att det i dag är svårt att veta hur den finansiella krisen exakt kommer att påverka Sverige. Risker bedöms dock som stora att konjunkturnedgången blir kraftig. Miljöpartiet pekar på att flera bedömare antar att tillväxten under år 2009 blir relativt sett låg. Miljöpartiet menar att de största problemen på arbetsmarknaden på kort sikt är den grupp som står längst ifrån arbetsmarknaden och som gynnas i mindre utsträckning än andra grupper av konjunkturen de senaste åren. På längre sikt finns ett strukturellt underskott på utbildade personer inom flera branscher.

Miljöpartiet kritiserar delar av regeringens arbetsmarknadspolitik, bl.a. utformningen av jobbskatteavdraget, sättet att mäta utanförskapet och hanteringen av arbetslöshetsförsäkringen och försäkringar för deltidsarbetande och säsongsanställda. Miljöpartiet föreslår att arbetslöshetsersättningen höjs till 80 % under hela ersättningsperioden.

För att möta konjunkturnedgången presenterar partiet ett paket med yrkesutbildningar som syftar till att öka företagets tillgång på arbetskraft samtidigt som det skapas nya chanser för stora grupper att komma in på arbetsmarknaden. Miljöpartiet föreslår att 9 000 platser inrättas för yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning, att 2 000 starta-eget-platser inrättas och att 2 500 platser för friår införs. Partiet avvisar den generella nedsättningen av sociala avgifter för ungdomar.

Inom utgiftsområde 13 föreslår Miljöpartiet att kommunersättningen vid flyktingmottagandet höjs för att öka drivkrafterna för fler kommuner att ta emot flyktingar. Partiet föreslår även en s.k. lika-rätt-satsning för att motverka diskrimineringen i samhället.

De föreslagna ramarna för utgiftsområdena 13 och 14

Nedan redovisas regeringens förslag till utgiftsramar och oppositionens alternativa rammar. Som framgår av tabell 2 skiljer sig oppositionens förslag till utgiftsramar relativt mycket från regeringens. Det gäller särskilt ramen för utgiftsområde 14.

Inom utgiftsområde 13 beror huvuddelen av skillnaden mellan ramarna i propositionen och de i motionerna på anslaget kommunersättningar vid flyktingmottagande eller näraliggande anslag.

Inom utgiftsområde 14 är det främst förslagen som berör arbetslöshetskassan och de arbetsmarknadspolitiska programmen som förklarar skillnaderna. Vänsterpartiets anslag Lönebidrag och Samhall m.m. förklarar också en del av skillnaden mellan Vänsterpartiets ram för utgiftsområde 14 och motsvarande i regeringens proposition.

Tabell 2: Förslag till utgiftsramar för 2009*Miljoner kronor*

	BP09	S	V	Mp
UO 13 Integra- tion och jäm- ställdhet	5 473	+430	+694	+366
UO 14 Arbets- marknad och arbetsliv	55 946	+8 893	+6 890	+3 682

I regeringens proposition och i oppositionens budgetmotioner finns ett flertal förslag som påverkar budgetens inkomstsida. För att göra en rättvisande jämförelse av förslagets budgeteffekter fordras därför att även inkomstsidan av budgeten beaktas. Det är av flera skäl svårt att exakt jämföra förslagen i propositionen med dem i motionerna. Det hänger bl.a. samman med att gränserna för vad som kan sägas beröra utgiftsområdet är oklara. Det är därför inte självklart vilka satsningar som bör ingå i en jämförelse. I följande jämförelse har sådana förslag och satsningar som på ett mer direkt sätt ansluter sig till verksamheterna inom utgiftsområde 14 redovisats.

Jämförelsen av regeringens respektive oppositionspartiernas förslag försvåras även av att det inte alltid framgår om inkomstförändringarna är brutto- eller nettoredovisade.

Följande regeringsförslag som påverkar budgetens inkomstsida kan nämnas. Förslaget att ytterligare sätta ned socialavgifterna för ungdomar som läggs fram i prop. 2008/09:7 beräknas leda till minskade skatteinkomster om ca 5,6 miljarder kronor netto. Den totala nedsättningen för ungdomar bedöms, enligt en underhandsuppgift, medföra att inkomsterna minskar med ca 13,6 miljarder kronor netto. Nedsättningen för nystartsjobben bedöms minska skatteinkomsterna med ca 1,2 miljarder kronor brutto. Den förändrade finansieringsavgiften för arbetslöshetskassor beräknas medföra att statens inkomster minskar med ca 1,0 miljard kronor.

Oppositionens förslag som berör budgetens inkomstsida redovisas i tabell 1. Samtliga oppositionspartier vill avskaffa nedsättningen av socialavgifter för unga. Övriga inkomstminskningar kan hänföras till Socialdemokraternas respektive Vänsterpartiets förslag avseende arbetslöshetsförsäkringen och förslag om anställningsstöd.

Tablå 1: Motionsförslag som berör budgetens inkomstsida i jämförelse med BP09.*Miljarder kronor*

S	V	Mp
Nej till nedsatta socialavgifter för unga (13,6 (netto))	Nej till nedsatta socialavgifter för unga (13,6 (netto))	Nej till nedsatta socialavgifter för unga (13,6 (netto))
Skattereduktion för a-kasseavgift (-7,0)	Skattereduktion av a-kassa/fäckavgift (-4,1)	
Anställningsstöd (-2,9)	Sänkt a-kasseavgift (-3,7) Anställningsstöd (-2,7)	

Utskottets ställningstagande

Mot bakgrund av den senaste tidens snabba ekonomiska utveckling har utskottet under beredningen av ärendet hört Arbetsförmedlingens generaldirektör Angeles Bermudez-Svankvist, Konjunkturinstitutets generaldirektör Mats Dillén och arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin för att underätta sig om de aktuella ekonomiska förhållandena, bedömningar av konjunktur- och arbetsmarknadsutvecklingen och resurssituationen inom det arbetsmarknadspolitiska området. Myndighetscheferna och statsrådet lämnade en tämligen samstämmig bild av rådande ekonomiska förhållanden och framtidsutsikter. Alla betonade de stora svårigheter som nu råder att bedöma den framtida konjunkturutvecklingen och prognostisera sysselsättnings- och arbetslöshetsnivåer.

Sammantaget pekar flera indikatorer mot en relativt kraftig konjunkturunsgång. Bland annat minskar orderingången och investeringarna i näringslivet. Förtroendeindikatorerna som mäter företagets och hushållens syn på ekonomin har fallit rejält sedan mars 2008 och BNP-tillväxten bedöms stagnera de närmaste kvartalen.

Inom det arbetsmarknadspolitiska området minskar antalet nyanmällda jobb vid arbetsförmedlingarna och antalet sysselsatta har efter en lång tids ökning börjat minska. Antalet varsel var under september 2008 ca 8 000, vilket kan jämföras med ca 3 000 motsvarande månad förra året. Under de två första veckorna i oktober 2008 var motsvarande siffra ca 11 500. Dessa uppgifter kan underskatta det verkliga antalet varsel eftersom det dels saknas statistik för företag med färre än fem anställda för vilka någon varselskyldighet inte gäller, dels kan förekomma att företag inte anmäler varsel. Det är dock omöjligt att i dagsläget bedöma i vilken utsträckning de anmälda varslen kommer att leda till uppsägningar.

Dessa tecken måste ställas i relation till en rad andra förhållanden i den svenska ekonomin och på den svenska arbetsmarknaden. Sverige har, i jämförelse med många andra länder, mycket starka offentliga finanser och en låg statsskuld. Det gör att Sverige har möjlighet att bedriva en expansiv finanspolitik för att motverka konjunkturunsgången. De svenska

företagen har även ett högt lönsamhetsläge, vilket gör att en försämrad lönsamhet på grund av konjunkturedgången inte omedelbart behöver innebära neddragningar eller uppsägningar inom näringslivet.

Andelen sysselsatta av befolkningen i åldersgruppen 20–64 år var under september, för första gången sedan början av 1990-talets början, över 80 %. Av Arbetsförmedlingens statistik framgår vidare att antalet inskrivna arbetslösa under september månad var lägre än för samma månad förra året och att det var den lägsta uppmätta nivån för en septemberr månad sedan 1990. En mycket glädjande utveckling är att antalet långtidsarbetslösa som är inskrivna vid arbetsförmedlingen minskat mycket kraftigt sedan förra året och att antalet långtidsarbetslösa ungdomar minskat ännu mer, procentuellt sett. Utvecklingen är en indikation på att regeringens ambition att koncentrera arbetsmarknadspolitikens resurser till dem som står långt ifrån arbetsmarknaden bär frukt.

Med anledning av den senaste tidens omfattande varsel har Arbetsförmedlingen inrättat en nationell beredskapsorganisation för varsel. Syftet är att säkerställa att de regioner i landet som drabbas får det stöd de behöver. Beredskapsorganisationen kommer att samarbeta med arbetsgivare, trygghetsorganisationer, parterna på lokal nivå och kommun- och länsansvariga för att arbeta förebyggande för att de som blir arbetslösa eller riskerar att bli arbetslösa snabbt kan gå vidare till nya anställningar. Arbetsförmedlingen ska därmed, vid sidan om arbetet med prioriterade grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden, även ge stöd till dem som riskerar att bli uppsagda och som är arbetssökande. Utskottet välkomnar Arbetsförmedlingens insatser.

Regeringens budgetförslag vilar på antagandet om att arbetslösheten under år 2009 kommer att bli något högre än för år 2008. Mot bakgrund av de senaste veckornas finanskris gör utskottet bedömningen att det finns risk för att arbetslösheten blir högre än vad regeringen utgått från i budgetpropositionen. Hur stor denna uppgång blir är dock i dagsläget mycket svårt att uttala sig om. Det är i det närmaste omöjligt att bedöma på vilket sätt och i vilken utsträckning oron på de finansiella marknaderna kommer att påverka den reala ekonomin och, i förlängningen, arbetsmarknaden.

Utskottet förutsätter att regeringen återkommer till riksdagen om det under budgetåret skulle visa sig att de medel som anslagits för utgiftsområde 14 inte räcker till. Mot bakgrund av att de arbetsmarknadspolitiska konsekvenserna av en konjunkturedgång normalt är fördröjda i förhållande till konjunkturutvecklingen i övrigt bedömer utskottet att det finns tid att vidta ytterligare åtgärder om det skulle visa sig att så behövs.

Utskottet noterar även att det inom de konjunkturberoende anslagen Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd och Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser inom utgiftsområde 14 finns betydande anslagssparande från år 2007. För det sistnämnda anslaget har regeringen redan beslutat att ca 410 miljoner kronor får disponeras av Arbetsförmedlingen. Därutöver tillkommer att de nuvarande budgetprogno-

serna för 2008 indikerar att utgifterna för båda anslagen kommer att bli betydligt lägre än vad som anslogs i enlighet med budgetpropositionen för år 2008. Utskottet gör därför bedömningen att det kortsiktigt finns tillräckliga resurser inom arbetsmarknadspolitikens ram för att möta konjunkturbedgången.

Huvuddelen av utgiftsskillnaderna mellan regeringens och oppositionens förslag kan hänföras till de konjunkturberoende anslagen inom utgiftsområde 14. Utskottet vill därför kort kommentera dessa skillnader. De enskilda förslagen i propositionen och motionerna kommer att behandlas närmare i arbetsmarknadsutskottets budgetbetänkande.

Samtliga oppositionspartiernas motioner innehåller förslag om att ytterligare resurser ska avsättas för arbetsmarknadspolitiska program eller åtgärder för att möta nedgången i ekonomin. Utskottet ansluter sig i stället till regeringens principiella utgångspunkt att konjunkturbedgången ska mötas genom offensiva strukturella reformer som syftar till att varaktigt höja sysselsättningen. Utskottet välkomnar därför regeringens sänkningar av inkomstskatten och nedsättningar av sociala avgifter. Utskottet anser att oppositionens förslag ligger i linje med den politik alliansregeringen brutit med och som innebar att stora grupper på arbetsmarknaden låstes fast i åtgärdsprogram. Omläggningen av arbetsmarknadspolitiken sedan regeringen tillträdde hösten 2006 har haft till syfte att effektivisera arbetsmarknadspolitiken och tydliggöra arbetslinjen. Arbetsförmedlingens arbete ska även fortsättningsvis inriktas på att primärt matcha utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden och inte ägnas åt att förmedla arbetsmarknadspolitiska program.

Angående arbetslöshetsförsäkringen vill utskottet först betona vikten av att människor har en inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning i händelse av arbetslöshet. Utskottet välkomnar därför regeringens förslag till åtgärder för att underlätta ny- och återinträde i arbetslöshetskassorna. Oppositionens förslag till förändringar av försäkringen skulle däremot innebära en återgång till det tidigare systemet där arbetslöshetsförsäkringen fungerade mer som ett allmänt försörjningssystem än som ett ekonomiskt stöd under en omställningsfas. Utskottet vill i detta sammanhang därför betona vikten av att de grundläggande förändringarna av arbetslöshetsförsäkringen som genomförts under senare år består.

Utskottets slutsatser

Sammanfattningsvis instämmer arbetsmarknadsutskottet i regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken i de delar som rör utskottets beredningsområde. Utskottet godkänner regeringens förslag till ramnivå för utgiftsområdena 13 och 14. Oppositionspartiernas alternativa förslag avvisas därmed. Utskottet anser även att riksdagen vid sitt godkän-

nande av beräkningen av statens inkomster, i fråga om utskottets beredningsområde, bör följa regeringens och inte oppositionspartiernas förslag till beräkning.

Stockholm den 28 oktober 2008

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Hillevi Engström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Hillevi Engström (m), Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Elisabeth Svantesson (m), Annika Carlsson (c), Lars Lilja (s), Eva Flyborg (fp), Luciano Astudillo (s), Désirée Pethrus Engström (kd), Anna König Jerlmyr (m), Josefin Brink (v), Ann-Christin Ahlberg (s), Hans Backman (fp), Ulf Holm (mp), Sven Yngve Persson (m), Patrik Björck (s) och Reza Khelili Dylami (m).

Avvikande meningar

1. Avvikande mening (s)

Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Luciano Astudillo (s), Ann-Christin Ahlberg (s) och Patrik Björck (s) anför:

Regeringen har under lång tid missbedömt den ekonomiska utvecklingen och nonchalerat de varningssignaler som funnits. Vi befinner oss i en global finanskris och antalet varsel ökar snabbt. Regeringen har varit alltför passiv och har inte heller under den tid som förflutit sedan budgetpropositionen lämnades till riksdagen tagit några initiativ för att möta de allt tydligare tecknen på en kraftig konjunkturedgång som nu kan skönjas. För att möta nedgången föreslår Socialdemokraterna rejäla satsningar inom ramen för arbetsmarknadspolitiken och utökade ramar för utgiftsområde 14. Sammantaget ger satsningarna betydligt bättre förutsättningar att bedriva en aktiv politik jämfört med det förslag regeringen lämnat.

För att möta de varsel som lagts och den vikande arbetsmarknaden föreslår Socialdemokraterna att medel avsätts för ett program för att möta varsel inom industrin och tjänstesektorn. Programmet ska innehålla investeringar i t.ex. särskilda utbildnings-, forsknings- och utvecklingsinsatser i samarbete med näringslivet.

Hittills har regeringens politik varit verkningslös när det gäller att få tillbaka dem som står längst ifrån arbetsmarknaden i arbete. För att motverka ungdoms- och långtidsarbetslösheten föreslår Socialdemokraterna utbildningssatsningar och att riktade anställningsstöd inrättas. När konjunkturen vänder är det oftast ungdomen som drabbas först. Sverige behöver även investera mer i yrkesutbildning i stället för de passiva åtgärder utan dokumenterad effekt som regeringen ersatt yrkesutbildningen med. Forskning visar att den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen är effektiv för att skapa fler jobb. Anslaget till arbetsmarknadspolitiska program och insatser föreslås därför öka.

För att förhindra att pessimismen och otryggheten breder ut sig ytterligare och för att ge förutsättningar för fler att våga mer och ta fler risker föreslår Socialdemokraterna förbättringar av arbetslöshetsförsäkringen som gör att fler kan vara med i den. Regeringen har under sina första två år förstört arbetslöshetsförsäkringen. En halv miljon fler löntagare står utan försäkring när vi nu är på väg in i en lågkonjunktur. För att öka tryggheten för löntagarna föreslår Socialdemokraterna att kostnaden för medlemskap sänks kraftigt, att ersättningsnivån höjs till 80 % under hela ersättningsperioden och att taket i försäkringen höjs. Arbetslöshetsförsäkringen för deltidsarbetslösa förbättras även den. Regeringens aviserade förändringar av försäkringen framstår som klart otillräckliga.

Socialdemokraterna anser att regeringens integrationspolitik är otillräcklig och föreslår kraftfulla åtgärder på området. Socialdemokraterna föreslår bl.a. att en tillfällig s.k. solidaritetsbonus tillförs kommuner som under de senaste åren har tagit en stor del av ansvaret för flyktingpolitiken. Ramen för utgiftsområde 13 föreslås därför öka jämfört med regeringens förslag.

2. Avvikande mening (v)

Josefin Brink (v) anför:

De senaste veckornas utveckling gör det allt tydligare att den svenska ekonomin befinner sig i en tydlig konjunkturedgång. Utvecklingen understryker vikten av att nu bedriva en aktiv konjunkturpolitik inriktad mot full sysselsättning. Det krävs ytterligare åtgärder för att stimulera efterfrågan i samhället. Vänsterpartiet föreslår utökade ramar för utgiftsområde 14 för att möta konjunkturedgången, stimulera efterfrågan och därmed undvika större personalminskningar i både offentlig och privat sektor.

En viktig åtgärd för att stimulera efterfrågan och undvika att konjunkturedgången blir djupare än nödvändigt är att genomföra förbättringar av arbetslöshetsförsäkringen. En väl fungerande arbetslöshetsförsäkring fungerar som en automatisk stabilisator som dämpar nedgången i en konjunktur. Vänsterpartiet föreslår därför att anslaget för bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd tillförs resurser för att genomföra rejäla förbättringar av försäkringen. Vänsterpartiet föreslår att ersättningsnivån höjs till 80 % under hela ersättningsperioden och att den lägsta dagpenningen och taket höjs i försäkringen. Rätten till deltidsstämpling återinförs och antalet karensdagar reduceras. Vidare föreslås att finansieringsmodellen med arbetslöshetsavgifter avskaffas och att finansieringsavgiften sänks.

Vänsterpartiet föreslår även att anslaget för kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser ökar så att en aktiv arbetsmarknadspolitik kan bedrivas i syfte att öka arbetsutbudet och rörligheten på arbetsmarknaden. Vänsterpartiet menar att de arbetslösa snabbt måste få stöd och föreslår därför ökade resurser till erkänt effektiva åtgärder som anställningsstöd och arbetsmarknadsutbildningar. Antalet platser i yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning föreslås öka och särskilda satsningar på långtidsarbetslösa, långtidssjukskrivna och unga långtidsarbetslösa bör genomföras. Insatserna för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga förstärks genom höjt lönebidrag och ett utökat antal platser med lönebidrag i offentligt skyddade anställningar.

Det är även viktigt att Arbetsförmedlingen har resurser och är dimensionerad för att klara det ökade tryck som den stigande arbetslösheten kan medföra. Arbetsförmedlingen har ett kraftigt minskat förvaltningsanslag jämfört med för ett par år sedan. Vänsterpartiet föreslår en kraftig ökning av detta anslag som kompensation för regeringens tidigare nedskärningar.

3. Avvikande mening (mp)

Ulf Holm (mp) anför:

Det mesta talar i dagsläget för att konjunkturedgången blir kraftig. Miljöpartiet föreslår därför att ramen för utgiftsområde 14 ökas jämfört med vad regeringen föreslagit.

Miljöpartiet anser att konjunkturedgången bl.a. ska mötas med en satsning på yrkesutbildningar som syftar till att öka utbudet av arbetskraft inom branscher där det finns underskott på utbildade personer eftersom det ger möjlighet för fler att komma in på arbetsmarknaden. Trots att arbetslösheten har minskat de senaste åren finns det många arbetslösa som fortfarande står långt ifrån arbetsmarknaden och därför krävs det särskilda satsningar. Miljöpartiet föreslår även att medel avsätts för starta-eget-bidrag och för en satsning på friår. Tidigare erfarenheter har visat att starta-eget-bidraget är en träffsäker åtgärd som i hög grad leder till jobb och varaktig sysselsättning. Friåret har visat sig vara en bra åtgärd för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden samtidigt som personer som får ett friår får möjlighet att på eget initiativ genomgå en ny utbildning, starta eget företag eller annat. Anslaget för arbetsmarknadspolitiska program och insatser föreslås därför öka jämfört med regeringens förslag.

Ett av regeringens största misslyckanden är hanteringen av arbetslöshetsförsäkringen. Kraftiga avgiftshöjningar och regelförändringar har gjort att ytterligare drygt 500 000 personer lämnat försäkringen och nu står utan skydd vid arbetslöshet. Förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen har även försämrat för deltidsarbetande och säsonganställda. En fungerande försäkring ökar människors beredskap att ställa om och byta arbete och underlättar även matchningen på arbetsmarknaden. Miljöpartiet föreslår att ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen höjs till 80 % under hela ersättningsperioden. Miljöpartiet föreslår därför att anslaget för bidrag till arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstöd ökas i jämfört med regeringens förslag.

Särskilt yttrande

Särskilt yttrande (s, v, mp)

Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Luciano Astudillo (s), Josefin Brink (v), Ann-Christin Ahlberg (s), Ulf Holm (mp) och Patrik Björck (s) anför:

För varje dag som går kommer nya rapporter och nya prognoser som visar på den globala finansiella orons allt tydligare negativa effekt på den reala ekonomin och på den svenska arbetsmarknaden. Antalet varsel har ökat lavinartat sedan regeringen lämnade budgetpropositionen till riksdagen. Enligt de senaste bedömningarna, från LO-ekonomerna och Riksbanken, kommer arbetslösheten under år 2009 att bli 0,8 respektive 0,5 procentenheter högre än vad regeringen antagit i budgetpropositionen. Även om prognoserna är osäkra framstår det som otvivelaktigt att de antaganden som ligger till grund för regeringens budget är överspelade och inaktuella. Sammantaget är det tydligt att vi nu står inför en mycket allvarlig ekonomisk situation som fordrar att regeringen visar handlingskraft och tar nya initiativ.

Mot denna bakgrund framstår det som anmärkningsvärt att regeringen fortsätter att hävda att det finns resurser inom ramen för arbetsmarknadspolitiken för att möta konjunkturnedgången. Regeringen har ännu inte kunnat redovisa varifrån dessa resurser ska hämtas. Av budgetpropositionen framgår att det inom flera av anslagen inom utgiftsområde 14 finns betydande prognostiserade anslagssparanden för år 2008. Regeringen har inte kunnat lämna besked om hur dessa medel ska användas och om de kommer att kunna disponeras för arbetsmarknadspolitiska insatser under år 2009. Olika uppgifter har lämnats i skilda sammanhang, vilket gör det omöjligt att bedöma i vilken utsträckning det finns medel för att möta konjunkturnedgången inom nu föreslagna utgiftsramar.

Regeringen och Arbetsförmedlingen aviserar mot bakgrund av varselrapporterna att Arbetsförmedlingen, vid sidan om att ge stöd till prioriterade grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden, ska ge stöd till dem som riskerar att bli uppsagda och som är arbetssökande. Att Arbetsförmedlingen ger sådant stöd är naturligtvis välkommet, men det finns en uppenbar risk att denna satsning, med de i budgetpropositionen föreslagna budgetramarna, kommer att tränga undan Arbetsförmedlingens arbete med de prioriterade grupperna.